

تهران- خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، بین خیابان فخر رازی و خیابان دانشگاه،
پلاک ۱۲۰۲، طبقه زیرین، تلفن ۶۶۴۱۴۴۹۲ دورنگار ۶۶۹۵۰۴۴۶

حسابداری مالیاتی

مؤسسه حسابرسی و خدمات مالی دایارایان

به اهتمام غلامحسین دوانی

چاپ یازدهم با تجدیدنظر و اضافات ۱۳۸۸

تیراژ: ۵۰۰۰

قیمت: ۴۸۰۰ تومان

چاپ و صحافی: اصلانی - صالحانی

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

ISBN: 964-6266-X

شابک: X-۳۸-۶۲۶۶-۹۶۴

فهرست

۷	مقدمه
۹	کلیات
۹	مالیات چیست
۱۲	کاستی های نظام مالیاتی
۱۴	انواع مالیات ها
۱۶	قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیر دولتی
۲۱	اشخاص مشمول مالیات
۲۳	بخش اول / مالیات های تکلیفی
۲۵	فصل اول / مالیات بر درآمد اجاره املاک (مستغلات)
۲۵	تمرینات فصل اول
۳۴	فصل دوم / مالیات بر درآمد حقوق
۳۴	تعریف درآمد حقوق
۴۱	نحوه محاسبه معافیت موضوع ماده (۸۴)
۴۵	تمرینات فصل دوم
۴۹	بخشنامه محاسبه مالیات حقوق سازمان امور مالیاتی کشور
۵۱	فصل سوم / مالیات حق الوکاله
۵۲	تمرینات فصل سوم
۵۳	فصل چهارم / مالیات حق الزحمه
۵۳	موارد مشمول مالیات حق الزحمه با استناد ماده (۱۰۴) ق.م.م
۵۷	فصل پنجم / مالیات اشخاص حقوقی خارجی و
۷۳	بخش دوم
۷۵	فصل ششم / مالیات بر درآمد ارث
۷۷	تمرینات فصل ششم

۸۱	فصل هفتم/ مالیات بردرآمد املاک
۸۵	تمرینات فصل هفتم
۸۹	فصل هشتم/ مالیات بردرآمد مشاغل
۸۹	ماده ۹۴ (ق.م.م.)
۹۳	تمرینات فصل هشتم
۱۰۱	فصل نهم/ مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی
۱۱۱	رهنمودهای مالیاتی ماده (۱۳۸)
۱۱۵	رهنمودهای مالیاتی ماده (۱۴۳)
۱۱۶	تمرینات فصل نهم
۱۲۵	فصل دهم/ مالیات بردرآمد اتفاقی
۱۲۵	مواد ۱۱۹ تا ۱۲۸
۱۲۷	بخش سوم
۱۲۹	فصل یازدهم/ ادغام، ترکیب و انحلال، تجدید ارزیابی
۱۳۰	تجدید ارزیابی
۱۳۷	فصل دوازدهم/ هزینه‌های قابل قبول و استهلاکات
۱۴۲	جدول استهلاک موضوع ماده ۱۵۱ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷
۱۶۷	فصل سیزدهم/ مالیات مناطق آزاد تجاری
۱۶۹	معافیت مالیاتی مناطق آزاد
۱۷۱	معافیت مالیاتی مناطق آزاد تجاری
۱۷۱	معافیت مالیاتی حقوق‌بگیران مناطق آزاد
۱۷۳	فصل چهاردهم/ اجتناب از مالیات مضاعف
۱۷۶	مقایسه قراردادهای اجتناب از مالیات مضاعف در ایران
۱۷۷	فصل پانزدهم/ جامعه حسابداران رسمی ایران
۱۷۸	انجمن حسابداران قسم خورده
۱۷۸	انجمن حسابداران ایران
۱۷۸	کانون حسابداران رسمی
۱۷۹	بازرسان قانونی
۱۷۹	انجمن حسابداران خبره ایران (IICA)

۵ **حسابداری مالیاتی**

۱۸۱ انجمن حسابداری ایران (IAA)

۱۸۲ جامعه حسابداران رسمی ایران (IACPA)

۱۸۳ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی صلاح

۱۸۴ اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران

۱۹۶ آیین‌نامه اجرای تبصره (۴)

۲۰۸ اسامی مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

۲۱۱ **فصل شانزدهم / خلاصه گردش ارسال اظهارنامه مالیاتی**

۲۱۱ تشویقات و جرائم مالیاتی

۲۱۴ شرح چرخه دادرسی مالیاتی

۲۱۵ مواعد تسلیم اظهارنامه

۲۱۶ مواعد پرداخت مالیات‌های تکلیفی

۲۱۷ جرائم مالیاتی

۲۱۸ تشویقات و بخشودگی مالیاتی

۲۱۹ معافیت‌های مالیاتی طبق قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۷

۲۲۵ **فصل هفدهم / نمونه قرارداد حسابرسی مالیاتی**

۲۲۵ گزارش حسابرسی مالیاتی

۲۲۶ دستورالعمل حسابرسی مالیاتی برای حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی

۲۵۵ **فصل هیجدهم / پرسش و پاسخ‌های مالیاتی**

۲۶۰ نمونه مسائل امتحانی حسابداری مالیاتی در مرکز آموزش حسابداران مدیریت "Cima"

۲۷۱ نمونه پرسش‌های چهارگزینه‌ای قانون مالیات‌های مستقیم

۳۲۱ فرهنگ اصطلاحات کاربردی مالیاتی

۳۲۸ منابع و مأخذ

مقدمه

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

درس حسابداری مالیاتی به عنوان یکی از سرفصل‌های درسی مصوب ستاد انقلاب فرهنگی می‌باشد که با وجود کاربرد وسیع این درس و لزوم شناخت قوانین و مقررات موضوعه این مبحث با توجه به نبود یک مجموعه مدون، مطالعه این درس برای بیشتر دانشجویان و علاقمندان دشوار می‌باشد. بر همین اساس «مؤسسه حسابرسی و خدمات مالی دایرایان» برآن شد که یک مجموعه کاربردی مالیاتی را تحت عنوان «حسابداری مالیاتی» برای استفاده خودآموز دانشجویان، حسابداران و حسابداران رسمی تنظیم نماید. نبود منابع و مدارک و هرگونه کتاب خاص در این زمینه باعث شد وقت قابل ملاحظه‌ای را در باب چگونگی و فصل‌بندی کتاب و ارائه مسائل نمونه خاص صرف شود که حاصل آن کتابی است که پیش‌رو دارید. در این کتاب اصلاحات اساسی و ارائه آخرین مصوبات قانونی و حل مسائل نمونه مالیاتی که به استناد اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ صورت گرفته را در اختیار علاقمندان قرار داده تا به عنوان یک مجموعه کاربردی مورد استفاده واقع شود.

نظر به اینکه در این مجلد هدف آشنا کردن دانشجویان و حسابداران رسمی و مؤدیان مالیاتی با قوانین و مقررات مالیاتی در محدوده رشته حسابداری می‌باشد بخش‌های مختلف کتاب قانون مالیات‌های مستقیم که جنبه کاربردی آنها بیشتر مورد استفاده می‌باشد مورد بحث و گفتگو قرار گرفته است. کتاب حاضر به سه بخش تقسیم گردیده که در بخش اول مالیاتهای تکلیفی و در بخش دوم سایر بخش‌های قانون مالیاتهای مستقیم بحث شده است، در پایان هر فصل نیز چند مسئله نمونه حل گردیده و چند تمرین کلی نیز درج تا حسابداران و علاقمندان بتوانند با نحوه حل مسائل مالیاتی آشنا شوند. در بخش سوم سایر موارد مالیاتی درج گردیده تا

دانشجویان و علاقمندان بتوانند اطلاعات مالیاتی خود را تکمیل نمایند. در این چاپ کوشش به عمل آمد تأثیر اصلاحات مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و بخشنامه‌های جدید مالیاتی نیز در کتاب اضافه شود تا قابلیت کاربردی کتاب بیشتر شود. مسؤولیت تدوین کتاب برعهده آقای غلامحسین دوانی بوده که از راهنمایی آقای علی امانی برخوردار شده‌اند، که بدینوسیله از نامبردگان تشکر و قدردانی می‌شود.

امیدواریم با انتشار این کتاب گامی مؤثر در جهت استفاده هر چه بهتر از «قانون مالیاتهای مستقیم» و «گزارش حسابرسی مالیاتی» برداشته شود و در این میان همچنان از اظهار نظرهای سازنده همکاران حسابدار رسمی و حسابدار و حسابرس، استادان و مدرسان حسابداری بهره‌مند شویم.

مؤسسه حسابرسی و خدمات مالی دایرایان

عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

کلیات

مالیات چیست؟

مالیات همزاد تشکیل اولین جوامع بشری می‌باشد. بشر در تقابل با خطرات ناشی از حمله حیوانات درنده و حوادث طبیعی و امکان تأمین معیشت بهتر به زندگی اجتماعی روی آورد. در زندگی اجتماعی پاره‌ای از خدمات به صورت جمعی انجام می‌گرفت که جهت انجام آن همکاری تمام یا بخشی از افراد جامعه ضرورت می‌یافت. این همکاری جمعی در دوران اولیه با در اختیار نهادن نیروی بدنی افراد به اجتماع آغاز شد که این نوع همکاری اصطلاحاً «بیگار» یا «بیگاری» خوانده می‌شد که در واقع نوعی مالیات غیرنقدی بوده است. با تکامل اجتماع و فزونی نیازهای همگانی اخذ مالیات نقدی و جنسی متداول گشت. از عمر تاریخ مستند زندگی بشر که از سرزمین سوم یعنی منطقه جنوبی کشور امروزی عراق آغاز می‌شود حدود پنج‌هزار سال می‌گذرد که در تمام این ادوار اخذ مالیات به صورت «باج و خراج» وجود داشته است. تکامل جامعه بشری و تبدیل روستا به شهر و گسترش شهرنشینی مفهوم مالیات را عقلانی نمود.

“مالیات در واقع انتقال بخشی از درآمدهای جامعه به دولت و یا بخشی از سود فعالیت‌های اقتصادی است که نصیب دولت می‌گردد زیرا ابزار و امکانات دست‌یابی به این درآمد و سودها را دولت فراهم ساخته است. در واقع با اجرای عادلانه قانون مالیات‌ها دولت آحاد مردم را به یک نوع پس‌انداز اجباری سوق می‌دهد. امروزه در کلی‌ترین تعریف “مالیات یک نوع هزینه اجتماعی به‌شمار می‌رود که افراد جامعه به تناسب استفاده از این هزینه اجتماعی باید تقبل پرداخت آن را نمایند.”

کلیات

اقتصادشناسان، بر این عقیده‌اند که معقول‌ترین و مناسب‌ترین نوع درآمد دولت، مالیات است و افزون بر این، مهم‌ترین ابزار برای اعمال سیاست‌های مالی به‌شمار می‌آید. همچنین، به عنوان مهم‌ترین بازار برای انتقال درآمد از گروهی از جامعه (بیشتر، گروه پردرآمد) به گروه دیگر جامعه (بیشتر، گروه کم‌درآمد) مورد استفاده قرار می‌گیرد. از این رو، مالیات را مؤثرترین ابزار اقتصادی دولت می‌دانند.

از سوی دیگر، در کشورهایی مانند کشور ما که برای تأمین هزینه‌های دولت، بیشتر به درآمدهای فروش منابع طبیعی تکیه دارند یا به‌طور کلی، تک محصولی هستند، توجه بیشتر به نقش مالیات‌ها در بودجه دولت و انجام اقداماتی به منظور افزایش سهم این نوع درآمدها در کل درآمدهای دولت، ضرورت دارد. زیرا بیشتر این کشورها، از یک سو، با محدودیت ظرفیت

منابع طبیعی، و از سوی دیگر، به دلیل‌های گوناگون، از قبیل ابداع روش‌های جدید تولید و دست‌یابی به جانشین‌های مناسب، با نوسان تقاضا و قیمت در بازار جهانی روبه‌رو هستند. از این رو، نمی‌توانند مدت درازی به درآمدهای فروش ثروت جامعه اتکا نمایند و باید هر چه سریع‌تر درصدد تغییر ترکیب درآمدهای خود برآیند. چنین کشورهایی، بهتر است در کنار برنامه‌ریزی‌های مناسب برای افزایش توان تولید جامعه، در راه اتکای بیشتر به مالیات‌ها، که در واقع سهمی است که جامعه بابت انجام وظایف خویش به دولت می‌پردازد، گام‌های سنجیده‌تری بردارند.

بعید است که در وضعیت کنونی، درآمدهای مالیاتی ما بتواند جانشین درآمدهای نفتی بشود. مگر اینکه با بررسی‌های مستمر، منظم، گسترده و همه‌جانبه، نارسایی‌های نظام مالیاتی را از میان برداشت. این کار، همچنین برای بالا بردن درجه اثرگذاری سیاست‌های مالی و باز توزیع درآمد به کمک ابزارهای مالیاتی، سودمند خواهد بود. گام نهادن در این راه نیازمند انجام مجموعه‌ای از بررسی‌ها و پژوهش‌های علمی و کاربردی است.

هر نظام مالیاتی، از پایه‌ها و نرخ‌های مالیاتی و قانون‌های اجرایی آن، که معافیت‌ها را نیز در بر دارد، تشکیل می‌گردد. نخستین کار، شناخت پایه‌ها یا منابع اصلی که مالیات به آنها تعلق می‌گیرد، عبارتند از: درآمد، مصرف و ثروت. یکی از نارسایی‌های مهم نظام مالیاتی ایران، عدم استفاده مناسب از پایه مالیاتی مصرف است.

برای تعیین نرخ‌ها و پایه‌های مالیاتی، دو اصل زیر مطرح است:

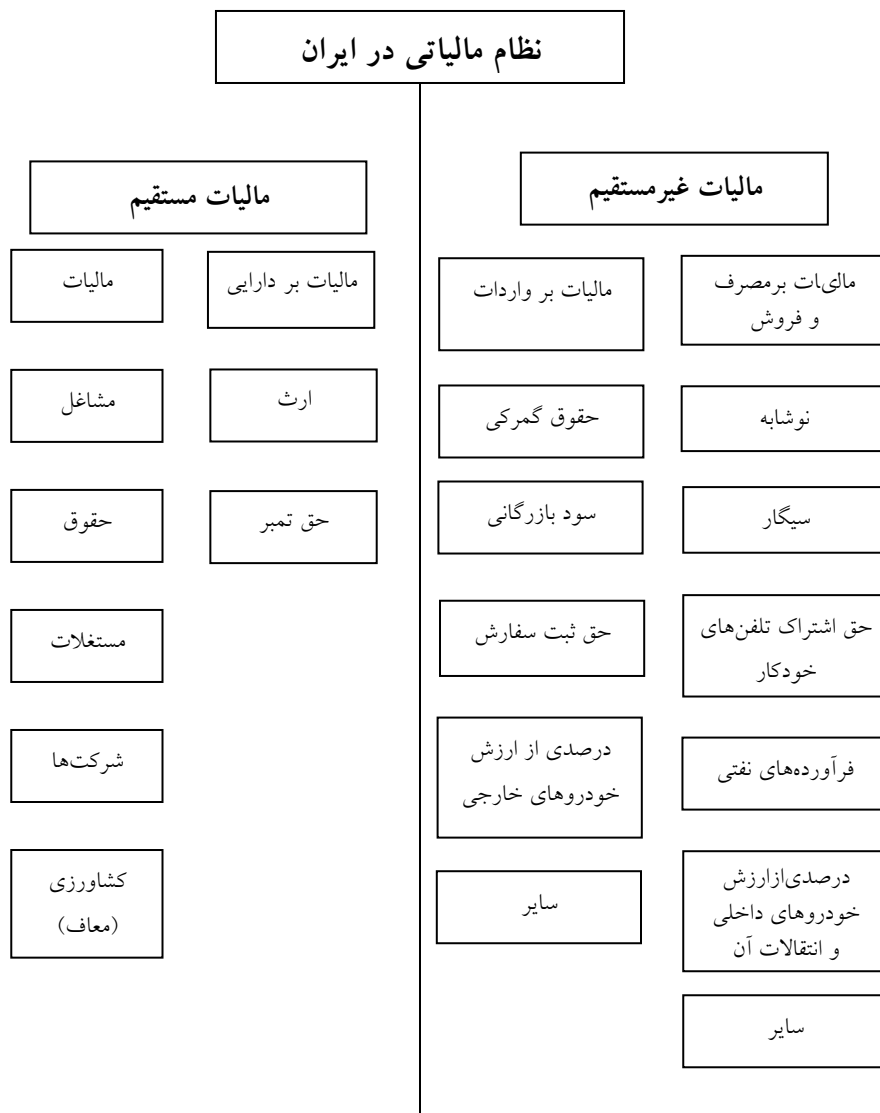
۱. اصل گرفتن مالیات بر پایه فایده

بر اساس این اصل، پایه و نرخ‌های مالیاتی به گونه‌ای تعیین می‌شوند که افراد یا گروه‌هایی که از کالاها و خدمات دولتی بهره‌مند می‌شوند به مقدار بهره‌مندی باید در تأمین هزینه‌های تولیدی مشارکت کنند. سازوکار عمل در این اصل، مانند سازوکار بازار است. روشن است که گردآوری مالیات برای توزیع دوباره درآمد یا انجام هزینه‌های انتقالی دولت نمی‌تواند مبتنی بر پایه این اصل باشد. به سخن دیگر اصل فایده نمی‌تواند به بهبود و توزیع درآمد کمک کند و تنها برای تأثیر دولت بر افزایش کارایی سودمند است.

۲. اصل اخذ مالیات بر پایه توانایی پرداخت

طبق این اصل، پایه‌ها و نرخ‌های مالیاتی، بر پایه توانایی مالی افراد یا گروه‌های درآمدی تعلق می‌گیرد. از طرف دیگر چون مالیات بر مصرف و هزینه، بیشتر بر پایه اصل فایده قرار دارد؛ تا زمانی که چندین دور تصور می‌شد که مالیات‌های بردرآمد که بیشتر بر پایه اصل توانایی پرداخت قرار مالیات بر نقل و انتقالات (حق تمبر و سرقفلی) تشکیل می‌شود.

مالیات بردرآمد، شامل مالیات بردرآمد شرکت‌ها، مالیات بر مشاغل، مالیات بردرآمد کشاورزی، مالیات بر حقوق، مالیات بر املاک، مالیات بر درآمدهای اتفاقی است. اما درآمدهای به‌دست آمده از فعالیت‌های کشاورزی، از پرداخت مالیات معاف هستند. همچنین مالیاتی به عنوان مالیات بر مجموع درآمد وصول نمی‌شود. مالیات بر شرکت‌ها در بین انواع مالیات‌های مستقیم، مهم‌ترین رقم مالیاتی است.

مالیات غیرمستقیم شامل مالیات بر واردات و مالیات بر مصرف و فروش است. مالیات بر واردات، مشتمل بر حقوق گمرکی، سود بازرگانی، حق ثبت سفارش کالا، همچنین درصدی از ارزش خودروهایی وارداتی و موارد دیگر است. مالیات بر مصرف و فروش، شامل مالیات بر فروش فرآورده‌های نفتی، سیگار، نوشابه، خودرو، درصدی از ارزش خودروهایی داخلی، مالیات بر نقل و انتقالات خودرو، حق اشتراک تلفن‌های خودکار و موارد دیگر است. گروه سوم درآمدهای دولت، شامل درآمد از انحصارات و مالکیت دولت، درآمد از خدمات و فروش کالا، درآمد از فروش ارز، بهره وام‌ها و سود سرمایه‌گذاری دولت در خارج و درآمدهای متفرقه است. که با اجرای قانون مالیات برارزش افزوده عملاً طبقه‌بندی فوق منسوخ شده است

درآمد فروش نفت و گاز، طی سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۵۰، به جز چند سال در دهه ۱۳۶۰، از درآمدهای غیرنفتی دولت، بیشتر بود. اهمیت درآمدهای مالیاتی دولت، از ابتدای دوره مورد بررسی تا سال ۱۳۸۰، همواره کمتر از درآمدهای نفتی است. از سال ۱۳۶۵ تا سال ۱۳۶۹، نقش درآمدهای مالیاتی در کل درآمدهای دولت، بیشتر شده که علت آن کاهش صادرات نفت و همچنین کاهش قیمت آن و در نتیجه، کاهش درآمدهای نفتی دولت است. اما از سال ۱۳۶۹ به بعد، شاهد افزایش درآمدهای دولت بوده‌ایم. این امر، ناشی از درآمد به دست آمده از فروش ارز نفت صادراتی به نرخ ارز صادراتی است.

درآمدهای مالیاتی در ایران، از ۸۲/۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۰ به ۲۳۹،۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۷ افزایش یافته است. دلایل مهم روند افزایش آن، عبارتند از: افزایش درآمدهای نفتی و به دنبال آن افزایش درآمدها در جامعه و افزایش کارایی دستگاه وصول‌کننده مالیات. با وجود افزایش درآمدهای مالیاتی در سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۷، همچنان این درآمدها در مقایسه با درآمدهای نفتی دوره مذکور، ناچیز بوده‌اند. در سال ۱۳۵۷، به دلیل اعتصاب‌های فلج‌کننده و سراسری در کشور و موانع پدید آمده در راه صدور نفت، سبب گردید تا سهم درآمدهای نفتی در کل درآمدهای عمومی دولت، نسبت به سال پیش از آن، به میزان شایان توجهی (۱۵/۲ درصد) کاهش یابد و سهم درآمدهای مالیاتی، نسبت به سال ۱۳۵۶ از ۲۰/۹ به ۲۷/۴ درصد افزایش یافت. در سال‌های ۱۳۵۸ و ۱۳۵۹، به دلیل وقوع انقلاب اسلامی و شروع جنگ تحمیلی، میزان کل درآمدهای مالیاتی کاهش یافت. در بیشتر سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۴، هر چند درآمدهای مالیاتی از رقم مصوب در بودجه کمتر بوده، با این حال به جز در سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۶۷، روند افزایشی داشته است. تغییر نرخ‌های مالیاتی از سال ۱۳۶۶ به بعد و افزایش کارایی دستگاه وصول‌کننده مالیات، از بیشترین دلایل افزایش درآمدهای مالیاتی در آن سالهاست. با وجود این، درصد درآمدهای مالیاتی در کل درآمدهای عمومی دولت، به دلیل نوسان در قیمت نفت و در حجم صادرات آن، روند مشخصی نداشته است.

کاستی‌های نظام مالیاتی ایران

با وجود گسترش نقش دولت در اقتصاد ایران در چند دهه گذشته، نظام مالیاتی ما نه تنها نتوانسته نقش شایان توجهی در تأمین منابع مالی دولت داشته باشد، بلکه به مرور هم از توان آن کاسته شده است. زیرا این نظام به سبب ناتوانی‌ها و کاستی‌های موجود، نمی‌تواند از ظرفیت‌های بالقوه مالیاتی استفاده کارآمد کند.

نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی، یکی از مهم‌ترین و رایج‌ترین شاخص‌هایی است که برای مقایسه میزان استفاده از ظرفیت مالیات کشورها به کار گرفته می‌شود و تعیین‌کننده توان و کارایی نظام مالیاتی به‌شمار می‌آید. این نسبت در سال ۱۳۴۹، در بالاترین سطح خویش، یعنی ۱۰/۱ درصد قرار داشت، و از آن پس، با نوسان‌هایی با یک روند کاهشی، به پایین‌ترین سطح خود یعنی ۳/۹ درصد در سال ۱۳۷۴ و ۷/۳ درصد در سال ۱۳۸۸ رسیده است. کاهش نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی در دوره مورد بررسی، نشان‌دهنده روند کاهشی توان نظام مالیاتی در انتقال بخشی از درآمدهای جامعه به دولت است.

از مقایسه نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی ایران (۷/۳٪) با چند کشور در سال ۲۰۰۹ می‌توان دریافت که کمترین نسبت از آن کشور ایران است این در حالی است که این نسبت برای کشورهای پیشرفته‌ای همچون فرانسه، انگلستان و آلمان به ترتیب ۴۶، ۳۹ و ۴۰ بوده و برای کشورهای نظیر سوریه (۱۱ درصد)، پاکستان (۱۰/۶ درصد) هندوستان (۱۷/۸ درصد)، بولیوی (۲/۲ درصد) و کنیا (۱۸ درصد) و ونزوئلا (۲۵ درصد) بوده است.

از طرف دیگر نبود مالیات‌های عمومی بر مصرف در ایران باعث شده بود که کشور از یک نظام پایه‌ای مالیاتی محروم بماند اگر چه برخی بر این عقیده هستند که مالیات بر مصرف باعث تحمیل آن به اقشار ضعیف خواهد شد.

این امر، هنگامی درست است، که مالیات مجموع مصرف خانوارها با یک نرخ ثابت شود. اما اگر مالیات بر مصرف با نرخ‌های گوناگون و تنها بر برخی مصرف‌های غیرضروری وضع شود چنین نتیجه‌ای را به بار نمی‌آورد. با الگوهای مناسب مالیات بر مصرف می‌توان تا اندازه‌ای به توزیع درآمد نیز کمک کرد و سبب اعمال نرخ‌های غیرنزولی شد.

طرفداران مالیات بر هزینه و مصرف، می‌گویند این نوع مالیات، قطعاً تأثیر منفی بر جریان درآمد را بر پس‌انداز نخواهد داشت. آنها بر این باورند که مالیات بر درآمد (از قبیل مالیات بر شرکت‌ها، دستمزد و حقوق، و مالیات بر مجموع درآمد افراد) سبب کاهش عوامل تولید (نیروی کار و سرمایه) یا باعث کاهش درآمد قابل تصرف افراد می‌شود و از آنجا که اصولاً چسبندگی به عادت‌های مصرفی وجود دارد، به احتمال زیاد، اثر این نوع مالیات‌ها سبب کاهش پس‌انداز خواهد شد. در حالی که مالیات بر مصرف، مصرف را کاهش می‌دهد و موجب آزاد شدن بخشی از درآمد قابل تصرف می‌شود، از این رو، می‌توان حتی انتظار افزایش پس‌انداز را داشت.

چنین مالیات‌هایی از نظر اجرایی نیز برای پرداخت‌کننده و نیز وصول‌کننده، کم هزینه‌تر و ساده‌تر از مالیات بر مجموع درآمد و همچنین مالیات بر شرکت هستند. این نوع مالیات‌ها را می‌توان در مدت کوتاهی، با استفاده از ماشین‌های الکترونیکی محاسبه و از واحدهای فروش وصول کرد. بدین ترتیب، از مزایای دیگر آن، کاهش وقفه زمانی وصول مالیات‌ها است.

با توجه به مزایای مالیات بر مصرف و هزینه، پرداختن به چنین مالیاتی در نظام مالیاتی ما از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا کشور ما با کمبود پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، به ویژه از سوی بخش خصوصی، روبه‌روست.

از دهه ۱۹۵۰ برخی کشورها به نوعی مالیات به نام "مالیات بر ارزش افزوده" روی آوردند که در ایران نیز از سال‌های ۱۳۶۴ مطالعه این مورد مالیات در دستور کار دولت قرار گرفت و سرانجام پس از ۲۷ سال تأخیر قانون مالیات بر ارزش افزوده از تاریخ ۱۳۸۷/۷/۱ لازم‌الاجرا

گردیده است.

اصولاً هیچ طرح مالیاتی، اعم از اصلاح مالیاتی، اعمال مالیات جدید، اجرای سیاست مالیاتی و جز اینها، نباید بدون بررسی اثرهای آن انجام شود. مالیات‌ها، افزون بر اینکه برای دولت درآمد ایجاد می‌کنند، دو اثر برجای می‌گذارند. یکی اثری است که بر تخصیص منابع و جابه‌جایی در نهادهای تولیدی می‌گذارند، و دیگری، آثار آن بر توزیع درآمد است. چه مالیات‌ها بر اساس اصل فایده و چه بر پایه اصل توانایی پرداخت برقرار شده باشند، این دو اثر، وجود دارد. مطالعه و بررسی آثار تخصیصی مالیات‌ها (تغییر در عرضه کار، سرمایه‌گذاری، و در نتیجه، تغییر در سطح تولیدات) و نتایج توزیعی آنها (وقوع مالیاتی یا تعیین سهم مالیات‌گروه‌های گوناگون مردم) اساس و چارچوب نظریه‌های اقتصادی مالیات‌ها و بررسی آثار توزیعی در قالب موضوع عدالت اجتماعی قرار می‌گیرد.

مالیات‌جدید یا تغییر نرخ مالیات‌ها، رجحان اشخاص را در بخش‌های مختلف تغییر می‌دهد. این امر، سبب می‌گردد، سطح تولید و میزان به کارگیری منابع در حوزه‌های گوناگون تغییر کند. همچنین باری اضافی بر مجموعه مالیات‌دهنده برجای می‌گذارد، که "ضرر مرده" مالیاتی نامیده می‌شود و هر اندازه کمتر باشد، کارایی نظام مالیاتی کشور بیشتر است.

در بررسی مالیات بر بازار کالاها و خدمات (مالیات‌های غیرمستقیم)، دو جنبه اصلی، یکی کارایی و دیگری عدالت اجتماعی، مطرح است. در بحث "مالیات‌بندی بهینه"، در بررسی‌های مفصلی که وجود دارد، تاکید، بیشتر بر جنبه کارایی است تا عدالت اجتماعی. زیرا بیشتر این بررسی‌ها در اقتصادهای پیشرفته انجام شده است، که با توزیع درآمد و ثروت از راه مالیات‌های مستقیم انجام می‌شود. چون بیشتر کشورهای در حال توسعه، ساختار اداری و اجرایی پیشرفته مالیاتی ندارند، باز هم برای توزیع درآمد، نمی‌توانند تنها به مالیات‌های مستقیم تکیه کنند. همچنین در برخی از این کشورها، در زمینه مالیات‌های مستقیم، محدودیت‌هایی وجود دارد. برای مثال، در هندوستان، با وجود آنکه بیشتر درآمدها ناشی از بخشی کشاورزی است، اما به دلیل نفوذ مالکان پر قدرت، مالیات بر درآمد کشاورزی، تنها بخش کوچکی از درآمدهای مالیاتی را تشکیل می‌دهد. مشابه همین وضع در بخش تجاری و دلالی ایران وجود دارد که درآمدهای ناشی از این منابع در مقایسه با منابع تولیدی و منابع مالیات حقوق بسیار ناچیز است؟

انواع مالیات‌ها:

۱- مالیات‌های مستقیم

بر اساس قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ مالیات‌های مستقیم که به‌طور مستقیم از دارایی و درآمد افراد وصول و شامل مالیات بر دارایی و مالیات بر درآمد می‌باشد:

۱/۱- مالیات بر دارایی

۱/۱/۱- مالیات بر ارث

۱/۱/۲- حق تمبر

۲/۱- مالیات بر درآمد

۲/۱/۱- مالیات بر درآمد املاک

۲/۱/۲- مالیات بر درآمد کشاورزی

۲/۱/۳- مالیات بر درآمد حقوق

۲/۱/۴- مالیات بر درآمد مشاغل

۲/۱/۵- مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی

۲/۱/۶- مالیات بر درآمد اتفاقی

۲- مالیات‌های غیرمستقیم که بر قیمت کالاها و خدمات اضافه شده و به مصرف‌کننده تحمیل می‌گردد بر دو نوع می‌باشد:

۲/۱- مالیات بر واردات

۲/۲- مالیات بر مصرف و فروش

۲/۱- مالیات بر واردات شامل موارد ذیل می‌باشد:

۲/۱/۱- حقوق گمرکی

۲/۱/۲- سود بازرگانی

۲/۱/۳- ۳۰٪ اتومبیل‌های وارداتی

۲/۱/۴- ۱۵٪ حق ثبت

۲/۲- مالیات بر مصرف و فروش شامل موارد ذیل می‌باشد:

۲/۲/۱- مالیات بر فرآورده‌های نفتی

۲/۲/۲- مالیات تولید الکل طبی و صنعتی

۲/۲/۳- مالیات نوشابه‌های غیرالکلی

۲/۲/۴- مالیات بر فروش سیگار

۲/۲/۵- مالیات اتومبیل

۲/۲/۶- مالیات نقل و انتقال اتومبیل

۲/۲/۷- مالیات حق اشتراک تلفن‌های خودکار و خدمات مخابراتی بین‌المللی

۲/۲/۸- مالیات نوار ضبط صوت و تصویر

۲/۲/۹- مالیات فروش خاویار

۲/۲/۱۰- مالیات بر مصرف که از ۱۳۷۶/۱/۱ طبق تبصره قانون بودجه سال ۱۳۷۶ وضع گردیده بود.

۲/۲/۱۱- مالیات تجمیع عوارض به عنوان مالیات بر مصرف که طبق قانون خاص تجمیع عوارض نامیده شده و از تاریخ ۱۳۸۲/۱/۱ جایگزین مالیات‌های موضوع بند ۲/۲ فوق گردیده است.

* از تاریخ ۱۳۸۷/۷/۱ با اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده موارد فوق عملاً ملغی شده است.

تعاریف کلی

"به نقل از قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۶۶/۶/۱"

ماده ۲- وزارتخانه واحد سازمانی مشخص است که به موجب قانون، به این عنوان شناخته شده و یا بشود.

ماده ۳- مؤسسه دولتی واحد سازمانی مشخص است که به موجب قانون ایجاد و زیر نظر یکی از قوای سه‌گانه اداره می‌شود و عنوان وز ارتخانه ندارد، نهاد ریاست جمهوری نیز مؤسسه دولتی شناخته می‌شود.

ماده ۴- شرکت دولتی واحد سازمانی مشخصی است که با اجازه قانون به صورت شرکت ایجاد شود یا به موجب قانون و یا دادگاه صالح، ملی شده و یا مصادره شده و به عنوان شرکت دولتی شناخته شده باشد و بیش از ۵۰ درصد سرمایه آن متعلق به دولت باشد. هر شرکت که از طریق سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی ایجاد شود، مادام که بیش از ۵۰ درصد سهام تجاری آن متعلق به دولت است، شرکت دولتی تلقی می‌شود.

تبصره - شرکت‌هایی که از طریق مضاربه و مزارعه و امثال اینها، به منظور به‌کار انداختن سپرده‌های اشخاص نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه ایجاد شده یا می‌شوند، از نظر این قانون شرکت دولتی شناخته نمی‌شوند.

ماده ۵- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی از نظر این قانون، واحدهای سازمانی مشخصی هستند که با اجازه قانون به منظور انجام وظایف و خدماتی که جنبه عمومی دارد تشکیل شده و یا می‌شود.

قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی

مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۹

ماده واحده- واحدهای سازمانی مشروحه زیر و مؤسسات وابسته به آنها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موضوع تبصره ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ می-باشند:

۱- شهرداری‌ها و شرکت‌های تابعه آنان مادام که بیش از ۵۰ درصد سهام و سرمایه آنها متعلق به شهرداری‌ها باشد.

۲- بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.

۳- هلال احمر.

۴- کمیته امداد امام.

۵- بنیاد شهید انقلاب اسلامی.

۶- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.

۷- کمیته ملی المپیک ایران.

- ۸- بنیاد ۱۵ خرداد.
- ۹- سازمان تبلیغات اسلامی.
- ۱۰- سازمان تامین اجتماعی.
- ۱۱- فدراسیون‌های ورزشی آماتوری جمهوری اسلامی ایران.
- تبصره** - اساسنامه فدراسیون‌های مذکور حداکثر ظرف مدت (۳) ماه پس از تصویب این قانون بنا به پیشنهاد سازمان تربیت‌بدنی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.
- ۱۲- مؤسسه‌های جهاد نصر، جهاد استقلال و جهاد توسعه زیر نظر جهاد سازندگی.
- تبصره ۱** - از زمان تصویب این قانون، پذیرش و مدیریت هرگونه مؤسسه، شرکت و عناوین مشابه و یا سهام آنان در قالب هبه، صلح غیرمعمول و یا به‌طور کلی هر عقودی از عقود، توسط جهادسازندگی ممنوع خواهد بود مگر به حکم قانون.
- تبصره ۲** - اساسنامه مؤسسات فوق حداکثر ظرف مدت (۳) ماه پس از تصویب این قانون در چهارچوب ذیل بنا به پیشنهاد جهاد سازندگی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید:
- ۱- تعیین تکلیف کلیه شرکت‌های وابسته به مؤسسات از نظر ادامه فعالیت ادغام و یا انحلال.
 - ۲- اختیارات مجمع عمومی مؤسسات به عهده وزرای جهاد سازندگی، امور اقتصادی و دارائی و رئیس سازمان برنامه و بودجه می‌باشد.
 - ۳- کلیه اعضاء رسمی جهاد سازندگی در مؤسسات جهاد نصر، توسعه و استقلال و شرکت‌های وابسته به مؤسسات و شرکت‌های مذکور منتقل می‌شود و وضعیت استخدامی آنان با حفظ سنوات قبلی خدمات، تغییر وضعیت می‌یابد.
 - ۴- سود مؤسسات در چهارچوب وظایف قانونی جهادسازندگی به مصرف خواهد رسید.
 - ۵- خودکفا بودن مؤسسات از نظر مالی.
 - ۶- قابلیت واگذاری سهام تقویم شده شرکت‌های وابسته به مؤسسات به کارکنان مؤسسات شرکت‌های وابسته و ایثارگران جهادسازندگی.
 - ۷- کلیه اموال و دارائی‌های امانی جهاد سازندگی نزد این مؤسسات و شرکت‌های وابسته پس از قیمت‌گذاری به‌صورت اجاره به شرط تملیک ۱۰ ساله به آنان منتقل می‌شود.
- وجه حاصل از اقساط اجاره به شرط تملیک به خزانه واریز و معادل صد در صد (۱۰۰٪) آن در بودجه سالیانه منظور و در اختیار جهاد سازندگی قرار خواهد گرفت تا جهت اجرای طرح‌های عمرانی مصوب جهادسازندگی ترجیحاً توسط مؤسسات و شرکت‌های وابسته مذکور هزینه شود. (الحاقی ۱۳۷۶/۳/۱۱)
- تبصره ۱** - مؤسسه وابسته از نظر این قانون واحد سازمانی مشخصی است که به صورتی غیر از شرکت و برای مقاصد تجاری و غیرانتفاعی توسط یک یا چند مؤسسه و نهاد عمومی غیردولتی تأسیس و اداره می‌شود و به نحوی مالکیت آن متعلق به یک یا چند مؤسسه با نهاد عمومی غیردولتی باشد.

تبصره ۲- اجرای قانون در مورد مؤسسات و نهادهای عمومی که تحت نظر مقام ولایت فقیه هستند با اذن معظم له خواهد بود.

بنیاد بیماری‌های خاص (الحاقی ۱۳۷۷/۴/۲۴)

تذکر: در این کتاب هر کجا «ق.م.م» به کار برده شده منظور قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشد.

فهرست دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است:

دسته‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است دو دسته هستند:

دسته اول - آن دسته از دستگاه‌های دولتی می‌باشند که به موجب قانون جزو دستگاه‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است شناخته شده‌اند. لازم به ذکر است که پاره‌ای از این شرکت‌ها و سازمان‌ها در فهرست تصویب‌نامه مذکور در دسته دوم نیز وجود دارند. دسته دوم - شرکت‌های موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۸۳۸ مورخ ۱۳۶۴/۲/۲۲ هیأت وزیران می‌باشند که فهرست آنها در ضمیمه تصویب‌نامه شماره ۹۱۱۴۸ مورخ ۱۳۶۴/۱۲/۱۰ هیأت وزیران آمده است.

۱- دسته اول که ذیلاً به آنها اشاره می‌شود از جمله آن دسته از شرکت‌های دولتی می‌باشند که به موجب قانون جزو شرکت‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است شناخته شده‌اند:

الف- شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران، به استناد ماده ۸ قانون تأسیس شرکت هواپیمایی ملی ایران و مقررات بهره‌برداری هوایی کشوری مصوب ۱۳۴۵/۴/۱۴.

ب- سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، به موجب ماده ۲ قانون تأسیس بیمه سازمان مذکور مصوب ۱۳۴۶/۴/۲۶.

ج- بیمه مرکزی ایران به استناد ماده قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰.

د- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، براساس بند «د» ماده ۱۰ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸.

ه- شرکت ملی نفت ایران، به استناد ماده ۵۷ قانون اساسنامه شرکت مزبور مصوب ۱۳۵۶/۳/۱۷.

و- شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، البرز و دانا، طبق ماده ۴ قانون اداره امور شرکت‌های بیمه مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۳ مجلس شورای اسلامی.

۲- دسته دوم شرکت‌های موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۸۳۸ مورخ ۱۳۶۴/۲/۲۲ هیأت وزیران می‌باشند که فهرست آنها در ضمیمه تصویب‌نامه شماره ۹۱۱۴۸ مورخ ۱۳۶۴/۱۲/۱۰ هیأت وزیران آمده است که این دو تصویب‌نامه ذیلاً درج می‌گردند.

مورخ ۱۳۶۴/۲/۲۲

شماره ۴۸۳۸

بسمه تعالی

وزارت امور اقتصادی و دارائی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۴/۲/۱۱ بنا به پیشنهاد شماره ۷۶۹۳/۲۳۷۲۹/۲۶ مورخ ۱۳۶۳/۵/۱ وزارت امور اقتصادی و دارائی در اجرای مفاد تبصره (۵۴) قانون بودجه سال ۱۳۵۷ کل کشور تصویب نمودند کلیه شرکت‌های دولتی که شمول مقررات عمومی نسبت به آنها مستلزم ذکر نام می‌باشد به استثنای شرکت‌های بیمه مشمول مفاد ماده (۳۳) قانون محاسبات عمومی باشند.

میرحسین موسوی - نخست‌وزیر

- ۱- شرکت ملی نفت ایران
- ۲- شرکت ملی گاز ایران
- ۳- شرکت ملی صنایع پتروشیمی
- ۴- شرکت سهامی پتروشیمی شیراز
- ۵- شرکت سهامی شیمیایی رازی
- ۶- شرکت ملی فولاد ایران
- ۷- شرکت ملی صنایع مس ایران
- ۸- شرکت سهامی آلومینیوم ایران
- ۹- گروه ملی صنعتی فولاد ایران
- ۱۰- کشتی‌سازی خلیج فارس
- ۱۱- کمباین‌سازی ایران
- ۱۲- لیف‌تراک‌سازی سهند
- ۱۳- مهندسین مشاور صنایع خودرو
- ۱۴- واگن پارس
- ۱۵- تراکتورسازی ایران
- ۱۶- هاکسیران دیزل
- ۱۷- پمپ‌سازی ایران
- ۱۸- خدمات فنی ماشین‌افزار
- ۱۹- صنایع نساجی ایران
- ۲۰- فراگیر صنایع برق
- ۲۱- کمپرسورسازی تبریز
- ۲۲- ماشین‌سازی اراک
- ۲۳- ماشین‌سازی تبریز

- ۲۴- شرکت آرنگان
 - ۲۵- شرکت دماتاب
 - ۲۶- صنایع ادوات کشاورزی
 - ۲۷- صنایع تجهیزات نیروگاه‌های برق (پاتله)
 - ۲۸- ماشین‌سازی پارس
 - ۲۹- سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
 - ۳۰- تهیه و توزیع آهن قراضه
 - ۳۱- محورساز
 - ۳۲- جونید
 - ۳۳- حمل و نقل گسترش و نوسازی صنایع ایران
 - ۳۴- شرکت خدمات بازرگانی گسترش و نوسازی صنایع ایران
 - ۳۵- شرکت بازرسی‌های مهندسی و صنعتی ایران
 - ۳۶- مرکز تحقیقات صنایع سنگین
 - ۳۷- مرکز تحقیقات کاربردی ایران
 - ۳۸- کترونیك (تكنولوژی الكترونیك و سیستم‌های کنترل)
 - ۳۹- مرکز تحقیقات و خدمات خودکفایی ایران
 - ۴۰- تکنیکال
 - ۴۱- شرکت ساختمانی گسترش و نوسازی صنایع ایران (مانا)
 - ۴۲- صنایع جنبی مس
 - ۴۳- مهندسین مشاور نواحی صنعتی
 - ۴۴- ماشین‌سازی کرمان (بنیاد صنعتی اسفراین)
 - ۴۵- شرکت مدیریت طرح‌های صنعتی ایران
 - ۴۶- مهندسین مشاور صنعتی ایران
 - ۴۷- سازمان مدیریت صنعتی
 - ۴۸- شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران
 - ۴۹- صندوق عمران مراتع.
- توضیح مؤلف: برخی شرکت‌های فوق در حال حاضر به علت خصوصی شدن از شمول مقررات مذکور خارج شده‌اند.

اشخاص مشمول مالیات

ماده ۱ ق.م.م.

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیات می‌باشند:

- ۱- کلیه مالکین اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی نسبت به اموال یا املاک خود واقع در ایران طبق مقررات باب دوم.
- ۲- هر شخص حقیقی ایرانی مقیم ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می‌نماید.
- ۳- هر شخص حقیقی ایرانی مقیم خارج از ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران تحصیل می‌کند.
- ۴- هر شخص حقوقی ایرانی نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل می‌کند.
- ۵- هر شخص غیرایرانی (اعم از حقیقی یا حقوقی) نسبت به درآمدهایی که در ایران تحصیل می‌نماید و همچنین نسبت به درآمدهایی که بابت واگذاری امتیازات یا سایر حقوق خود و یا دادن تعلیمات و کمک‌های فنی و یا واگذاری فیلم‌های سینمایی (که به‌عنوان بها یا حق نمایش یا هر عنوان دیگر عاید آنها می‌گردد) از ایران تحصیل می‌کند.

ماده ۲ ق.م.م.

اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیات‌های موضوع این قانون نیستند:

- ۱- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی؛
 - ۲- دستگاه‌هایی که بودجه آنها به وسیله دولت تأمین می‌شود.
 - ۳- شهرداری‌ها
- تبصره ۱-** شرکت‌هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص و مؤسسه‌های مذکور در بندهای فوق باشد، سهم درآمد یا سود آنها مشمول حکم این ماده نخواهد بود. حکم این تبصره مانع استفاده شرکت‌های مزبور از معافیت‌های مقرر در این قانون، حسب مورد، نیست.
- تبصره ۲-** درآمدهای حاصل از فعالیت‌های اقتصادی از قبیل فعالیت‌های صنعتی، معدنی، تجاری، خدماتی و سایر فعالیت‌های تولیدی برای اشخاص موضوع این ماده، که به نحوی غیر از طریق شرکت نیز تحصیل می‌شود، در هر مورد به‌طور جداگانه به نرخ مذکور در ماده (۱۰۵) این قانون مشمول مالیات خواهد بود.
- مسئولان اداره امور در این گونه موارد نسبت به سهم فعالیت مذکور مکلف به انجام دادن تکالیف مربوط طبق مقررات این قانون خواهند بود، در غیر این صورت نسبت به پرداخت مالیات متعلق با مؤدی مسئولیت تضامنی خواهند داشت.
- تبصره ۳-** معافیت مالیاتی این ماده برای مواردی که از طرف امام خمینی (ره) یا مقام معظم

رهبری دارای مجوز می‌باشند براساس نظر مقام معظم رهبری است.

تعریف سال مالیاتی:

ماده ۱۵۵ ق.م.م.

سال مالیاتی عبارت است از یک سال شمسی که از اول فروردین‌ماه هر سال شروع و به آخر اسفندماه همان سال ختم می‌شود لکن در مورد اشخاص حقوقی مشمول مالیات که سال مالی آنها به موجب اساسنامه یا سال مالیاتی تطبیق نمی‌کند درآمد سال مالی آنها به جای سال مالیاتی مبنای تشخیص مالیات قرار می‌گیرد و موعده تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان و سررسید پرداخت مالیات آنها چهارماه شمسی پس از سال مالی می‌باشد.

بخش اول

مالیات‌های تکلیفی

فصل اول تا پنجم

- مالیات بر درآمد اجاره املاک
- مالیات بر درآمد حقوق
- مالیات بر درآمد حق‌الوکاله
- مالیات بر درآمد حق‌الزحمه
- مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج

مالیات‌های تکلیفی، مالیات‌هایی هستند که پرداخت‌کنندگان وجوه طبق قانون مالیات‌های مستقیم مکلف به کسر و پرداخت آن مالیات‌ها در مواعد قانونی تعیین شده می‌باشند.

مالیات‌های تکلیفی طبق قانون مالیات‌های مستقیم ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۷ عبارتند از:

- ۱- مالیات بر درآمد اجاره املاک (مستقلات)
- ۲- مالیات بر درآمد حقوق
- ۳- مالیات علی‌الحساب حق‌الوکاله وکلاء ماده ۱۰۳ قانون مالیات‌های مستقیم
- ۴- مالیات علی‌الحساب حق‌الزحمه، موضوع ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم
- ۵- مالیات علی‌الحساب پیمانکاری و مهندسی مشاور موضوع ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم
- ۶- مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران موضوع ماده ۱۰۷ قانون مالیات‌ها

فصل اول

مالیات بردرآمد اجاره املاک (مستغلات)

به استناد ماده ۵۲- قانون مالیات‌های مستقیم:
"درآمد شخص حقیقی یا حقوقی ناشی از واگذاری حقوق خود نسبت به املاک واقع در ایران پس از کسر معافیت‌های مقرر در این قانون مشمول مالیات بردرآمد املاک می‌باشد."
از طرف دیگر به موجب ماده (۱۳۱) ق.م.م. نرخ مالیات بردرآمد اشخاص حقیقی به استثنای مواردی که طبق مقررات این قانون دارای نرخ جداگانه می‌باشد به شرح زیر است:

جدول مالیات بردرآمد اشخاص حقیقی		
موضوع ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم		
مالیات جمع شونده	نرخ مالیات	
ریال		
۴,۵۰۰,۰۰۰	۱۵٪	تا میزان ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه
۱۸,۵۰۰,۰۰۰	۲۰٪	تا میزان ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه نسبت به مازاد ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۵۶,۰۰۰,۰۰۰	۲۵٪	تا میزان ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه نسبت به مازاد ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲۸۱,۰۰۰,۰۰۰	۳۰٪	تا میزان ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه نسبت به مازاد ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
	۳۵٪	نسبت به مازاد ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۱/۱- درآمد مشمول مالیات اجاره املاک

ماده ۵۳ قانون مالیات‌های مستقیم درآمد مشمول مالیات اجاره املاک را به شرح ذیل تعیین کرده است:

"درآمد مشمول مالیات املاکی که به اجاره واگذار می‌گردد عبارتست از کل مال الاجاره اعم از نقدی و غیرنقدی پس از کسر بیست و پنج درصد بابت هزینه‌ها و استهلاکات و تعهدات مالک نسبت به مورد اجاره"

۱/۲- مبنای تعیین درآمد اجاره املاک با توجه به مفاد قانون مالیات‌های مستقیم

باستناد ماده ۵۴ قانون مالیات‌ها "مال‌الاجاره از روی سند رسمی^۱ تعیین می‌شود و در صورتی که اجاره‌نامه رسمی وجود نداشته باشد یا از تسلیم سند یا رونوشت آن خودداری گردد، میزان اجاره بهاء براساس جدول املاک موضوع تبصره (۲) ماده ۵۴ تعیین خواهد شد." تبصره (۱)- ارزش اجاری مشغلات در مواردی که باید براساس اجاره بهای املاک مشابه تقویم گردد به وسیله اداره امور مالیاتی که ملک در محدوده آن واقع است تعیین خواهد شد. تبصره (۲)- از ابتدای سال ۱۳۸۲، مأخذ محاسبه درآمد مشمول مالیات اجاره املاک، ارزش اجاری خواهد بود که توسط کمیسیون تقویم املاک موضوع ماده (۶۴) این قانون برای محدوده شهرها و روستاها و براساس هر مترمربع تعیین خواهد شد.

۱/۳- نرخ محاسبه مالیات بردرآمد اجاره املاک

باستناد مفاد مواد قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ نرخ محاسبه مالیات بردرآمد اجاره املاک اشخاص حقیقی براساس نرخ‌های مقرر در ماده ۱۳۱ و نرخ محاسبه مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی تابع نرخ ماده ۱۰۵ قانون مزبور صورت خواهد گرفت.

۱/۴- نحوه پرداخت مالیات بردرآمد اجاره املاک

- مالک یا مالکین مکلفند اظهارنامه مالیاتی هر سال درآمد اجاره خود را تا پایان تیرماه سال بعد به اداره امور مالیاتی مربوطه تسلیم و مالیات متعلقه را نیز پرداخت کنند (ماده ۸۰ ق.م.م) - در صورتی که مستأجر اشخاص حقوقی (اعم از دولتی یا خصوصی و یا نهادهای عمومی غیردولتی) باشند هنگام پرداخت اجاره بهاء مکلفند مالیات متعلقه را براساس قانون محاسبه، کسر و ظرف مدت ده روز پس از کسر، مالیات مربوطه را به اداره امور مالیاتی محل وقوع ملک پرداخت و رسید آن را به موجر تسلیم نمایند. (تبصره ۹ ماده ۵۳ ق.م.م)

نکات قابل تذکر در ارتباط با موارد مهم قانون مالیات‌های مستقیم

نحوه محاسبه و کسر مالیات تکلیفی درآمد اجاره املاک

با توجه به مفاد تبصره ۹ ماده ۵۳ قانون مالیات‌های مستقیم کلیه اشخاص حقوقی (اعم از دولتی یا خصوصی یا نهادهای عمومی غیردولتی) مکلف هستند هنگام پرداخت اجاره بهاء مالیات متعلق را بشرح ماده (۱۰۵) یا (۱۳۱) قانون مزبور حسب مورد محاسبه کسر و ظرف مدت ده روز به حساب تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور واریز و رسید پرداخت را به مالک تسلیم کنند. مستفاد از تبصره فوق چنانچه اجاره املاک ماهانه، سه ماهه، شش ماهه و یا سالیانه پرداخت شود تکلیف فوق حسب مورد به ترتیب ۱۲، ۴، ۲ و یا یک مرتبه در سال باید انجام شود.

۱/۵- نکات قابل توجه در محاسبه مالیات بردرآمد اجاره املاک اشخاص حقیقی و حقوقی

۱/۵/۱- در صورتی که مدت اجاره املاک (مشغلات) طی سال شروع شود و موجر شخص حقیقی باشد برای محاسبه مالیات بایستی مجموع درآمد اجاری ماه شروع قرارداد اجاره تا

۱- ماده ۱۲۸۷ قانون مدنی - اسنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک و یا دفاتر اسناد رسمی یا در نزد سایر مأمورین رسمی در حدود صلاحیت آنها و برطبق مقررات قانونی تنظیم شده باشند رسمی است.

پایان همان سال به دست آورده و به نرخ ماده ۱۳۱ مالیات مربوطه را محاسبه نمایند.

۱/۵/۲- چنانچه موجرین اشخاص حقوقی باشند نرخ مالیات بردرآمد اجاره آنها طبق ماده ۱۰۵ معادل ۲۵ درصد مقطوع خواهد بود.

۱/۵/۳- چنانچه مالک مورد اجاره (املاک و مستغلات) بیش از یک نفر باشند پس از کسر معافیت ۳۵ درصد بابت استهلاك نخست باید درآمد اجاره به نسبت مالکیت مالکان مشخص شده و سپس براساس سهم هر یک از مالکین مالیات مربوطه محاسبه و کسر شود.

۱/۵/۴- در مورد محاسبه مالیات درآمد اجاری اشخاص حقیقی بایستی نخست کلیه معافیت‌های مقرر در قانون از سهم درآمد اجاری ماهیانه یا سالیانه مالک کسر، سپس مالیات مابه‌التفاوت حاصله به نرخ مندرج در ماده (۱۳۱) مشمول مالیات گردد.

۱/۵/۵- مالکان مجتمع‌های مسکونی دارای بیش از سه واحد استیجاری که با رعایت الگوی مصرف مسکن بنا به اعلام وزارت مسکن و شهرسازی ساخته شده یا می‌شوند در طول مدت اجاره از صد در صد (۱۰۰٪) مالیات بردرآمد املاک اجاری معاف می‌باشد در غیر این صورت درآمد هر شخص ناشی از اجاره واحد یا واحدهای مسکونی در تهران تا مجموع یکصد و پنجاه مترمربع زیربنای مفید و در سایر نقاط تا مجموع دویست مترمربع زیربنای مفید از مالیات بردرآمد ناشی از اجاره املاک معاف می‌باشد. (تبصره ۱۱ ماده ۵۳)

۱/۵/۶- درآمد هر شخص ناشی از اجاره واحد یا واحدهای مسکونی در تهران تا مجموع یکصد و پنجاه مترمربع زیربنای مفید و در سایر نقاط تا مجموع دویست مترمربع زیربنای مفید از پرداخت مالیات بردرآمد اجاره املاک معاف می‌باشد به این ترتیب چنانچه زیربنای واحد یا واحدهای مسکونی حسب مورد بیش از حد نصاب‌های تعیین شده باشد، درآمد اجاره حاصل از مازاد نصاب‌های مزبور با رعایت تبصره ۳ ماده ۵۳ قانون مذکور، مشمول مالیات مقرر خواهد بود و در مورد املاک مشاعی معافیت مقرر نسبت به سهم مشاعی هر یک از مالکین لحاظ خواهد شد. توجه شود در مواردی که مالک دارای چند ملک باشد، می‌تواند با انتخاب خود، مجموعاً تا میزان حد نصاب‌های تعیین شده از املاک معرفی تا از معافیت درآمد ناشی از اجاره آنها برخوردار گردد و همچنین در احتساب زیربنای مفید ساختمان، ملحقات و قسمت‌های مشاعی ملک شامل بالکن، پارکینگ، انباری خارج از واحد مسکونی، نورگیرهای غیرمسقف یا با سقف شیشه‌ای، راه پله، زیرزمین‌های غیرمسکونی جزء زیربنای مفید واحد مسکونی منظور نخواهد شد.

۱/۵/۷- به منظور اجرای صحیح تبصره ماده ۷۷ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ مجلس شورای اسلامی و ایجاد رویه واحد برای تشخیص آپارتمان که در قسمت اخیر تبصره مذکور به عنوان یک واحد مسکونی محسوب شده است، لزوماً یادآور می‌گردد که آپارتمان به واحد ساختمانی اطلاق می‌شود که علاوه بر تجهیزات و سرویس‌های لازم و اختصاصی دارای درب ورودی مستقل اعم از داخل یا خارج باشد. (بخشنامه شماره ۲۱۵۷۸ مورخ ۶۹/۵/۲۲)

۱/۵/۸- در صورتی که مستأجر اشخاص حقوقی (اعم از دولتی یا خصوصی و یا نهادهای عمومی غیردولتی) باشند هنگام پرداخت اجاره بهاء مکلفند مالیات متعلقه را براساس قانون محاسبه، کسر و ظرف مدت ده روز، مالیات مربوطه را به اداره امور مالیاتی محل وقوع ملک پرداخت و رسید آن را به موجر تسلیم نمایند. (تبصره ۹ ماده ۵۳ ق.م.م.)

۱/۵/۹- چنانچه مورد اجاره در رهن کامل باشد یا بخشی رهن و بخشی به صورت مال‌الاجاره باشد مستأجر باید صرفاً مالیات آن بخش را که به صورت مال‌الاجاره باشد محاسبه نماید.

بدیهی است اداره امور مالیاتی در هنگام محاسبه مالیات سالانه ملک مورد اجاره براساس جدول اجاره بهاء نسبت به محاسبه مالیات کل ملک اقدام خواهد کرد.

۱/۶- معافیت‌های مالیات بر درآمد اجاره املاک (مستغلات)

۱/۶/۱- محل سکونت پدر و مادر یا همسر یا فرزند یا اجداد و همچنین محل سکونت افراد تحت تکفل مالک اجاری تلقی نمی‌شود مگر اینکه به موجب اسناد و مدارک ثابت گردد که اجاره پرداخت می‌شود در صورتی که چند واحد مسکونی محل سکونت مالک و یا افراد مزبور باشد یک واحد برای سکونت مالک و یک واحد مسکونی برای هر یک از افراد مذکور به انتخاب مالک از شمول مالیات موضوع اجاره معاف می‌باشند یعنی چنانچه مالک دارای ۴ واحد مسکونی و سه فرزند بالغ باشد می‌تواند یک واحد برای خود و برای هر یک از فرزندان یک واحد تخصیص دهد و از شمول مالیات اجاره معاف باشد. (تبصره ۱ ماده ۵۳ ق.م.م.)

۱/۶/۲- هرگاه مالک، خانه یا آپارتمان مسکونی خود را به اجاره واگذار نماید و خود محل دیگری برای سکونت خویش اجاره نماید یا از خانه سازمانی که کارفرما در اختیار او می‌گذارد استفاده کند در احتساب درآمد مشمول مالیات این فصل، میزان مال الاجاره‌ای که به موجب سند رسمی یا قرارداد می‌پردازد یا توسط کارفرما از حقوق وی کسر و یا برای محاسبه مالیات حقوق تقویم می‌گردد از کل مال الاجاره دریافتی و کسر خواهد شد. (ماده ۵۵ ق.م.م.)

۱/۶/۳- در مورد شخص حقیقی که هیچ‌گونه درآمدی ندارد تا میزان معافیت مالیاتی درآمد حقوق موضوع ماده (۸۴) این قانون از درآمد مشمول سالانه مستغلات از مالیات معاف و مازاد طبق مقررات این فصل مشمول مالیات می‌باشد. مشمولان این ماده باید اظهارنامه مخصوصی طبق نمونه‌ای که از طرف سازمان امور مالیاتی کشور تهیه خواهد شد به اداره امور مالیاتی محل وقوع ملک تسلیم و اعلام نمایند که هیچ‌گونه درآمد دیگری ندارند. اداره امور مالیاتی مربوط باید خلاصه مندرجات اظهارنامه مؤدی را به اداره امور مالیاتی محل سکونت مؤدی ارسال دارد و در صورتی که ثابت شود اظهارنامه مؤدی خلاف واقع است مالیات متعلق به اضافه یک برابر آن به عنوان جریمه وصول خواهد شد. در اجرای حکم این ماده حقوق بازنشستگی و وظیفه دریافتی و جوایز و سود ناشی از سپرده‌های بانکی درآمد تلقی نخواهد شد.

تبصره ۱- حکم این ماده در مورد فرزندان صغیری که تحت ولایت پدر باشند جاری نخواهد بود.
تبصره ۲- در صورتی که سایر درآمدهای مشمول مالیات ماهانه مؤدی کمتر از مبلغ مذکور در این ماده باشد، آن مقدار از درآمد مشمول مالیات اجاره املاک که با سایر درآمدهای مؤدی بالغ بر مبلغ فوق باشد معاف و مازاد طبق مقررات این فصل مشمول مالیات خواهد بود. (تبصره ۲) ماده ۵۷ ق.م.م.)

۱/۷- نحوه محاسبه و کسر مالیات تکلیفی درآمد اجاره املاک

با توجه به مفاد تبصره ۹ ماده ۵۳ قانون مالیات‌های مستقیم کلیه اشخاص حقوقی (اعم از دولتی یا خصوصی یا نهادهای عمومی غیردولتی) مکلف هستند هنگام پرداخت اجاره بهاء مالیات متعلق را یا به نرخ ۲۵ درصد و یا به شرح ماده ۱۳۱ قانون مزبور محاسبه و کسر و ظرف مدت ده روز به حساب تعیین شده از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی واریز و رسید پرداخت را به مالک تسلیم کنند.

مستفاد از تبصره فوق چنانچه اجاره املاک ماهانه، سه ماهه، شش ماهه و یا سالیانه پرداخت شود تکلیف فوق حسب مورد به ترتیب ۱۲، ۴، ۲ و یا یک مرتبه در سال باید انجام شود. راهنمایی محاسباتی: چنانچه موجر شخص حقوقی باشد برای محاسبه مالیات می توان مستقیماً درآمد اجاره را در نرخ ۱۸/۷۵ درصد ضرب نمود. نحوه محاسبه این نرخ عبارت است از:

$$100 - 25 = 75$$

$$75 \times \frac{18}{75} = 18/75$$

مثال نمونه: یک شرکت (دولتی یا خصوصی) ساختمانی را از یک شخص حقیقی به مبلغ یکصد میلیون ریال در ماه به مدت سه سال از ۱۳۸۱/۱/۱ اجاره نموده و طبق قرارداد اجاره که به صورت سند رسمی در دفترخانه تنظیم شده مال الاجاره باید سالیانه پرداخت شود. در این صورت محاسبه مالیات درآمد اجاره مالک که بایستی توسط شرکت مستأجر انجام و کسر شود بشرح ذیل خواهد بود:

$$100,000,000 \times \frac{18}{75} = 24,000,000 \quad \text{معافیت موضوع ماده ۵۳}$$

$$100,000,000 - 24,000,000 = 76,000,000 \quad \text{درآمد ماهانه اجاره مشمول مالیات}$$

$$900,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} 251,000,000 \quad \text{مالیات سالیانه درآمد اجاره}$$

● چنانچه اجاره بهاء هر ششماه یکبار پرداخت شود:

$$76,000,000 \times 6 = 456,000,000 \quad \text{درآمد مشمول مالیات شش ماهه اول}$$

$$456,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} 116,000,000 \quad \text{مالیات شش ماهه اول}$$

$$251,000,000 - 116,000,000 = 135,000,000 \quad \text{مالیات شش ماهه دوم}$$

● چنانچه اجاره بهاء هر سه ماه یکبار پرداخت شود:

$$76,000,000 \times 3 = 228,000,000$$

$$228,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} 49,750,000 \quad \text{مالیات سه ماهه اجاره بهاء}$$

● چنانچه اجاره بهاء ماهیانه پرداخت شود بایستی براساس درآمد اجاره ماهیانه برای هر ماه مالیات جداگانه محاسبه و چنانچه قرارداد اجاره تا پایان سال تداوم داشت در ماه آخر مابه التفاوت به صورت جمع درآمد اجاری سالیانه محاسبه و کسر شود.

$$76,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} 13,500,000 \quad \text{مالیات اجاره فروردین ماه}$$

$$76,000,000 \times 2 = 152,000,000 \quad \text{درآمد اجاره تا پایان اردیبهشت ماه}$$

$$152,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} 31,000,000 \quad \text{مالیات دو ماهه اول سال}$$

$$31,000,000 - 13,500,000 = 17,500,000 \quad \text{مالیات اجاره بهای اردیبهشت ماه}$$

$$76,000,000 \times 3 = 228,000,000 \quad \text{درآمد اجاری مشمول مالیات سه ماهه اول}$$

$$228,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} 49,750,000 \quad \text{مالیات سه ماهه اول سال}$$

$$49,750,000 - (13,500,000 + 17,500,000) = 18,750,000 \quad \text{مالیات درآمد اجاره خردادماه}$$

و به همین ترتیب الی آخر ادامه خواهیم داد.

چنانچه مالک هیچگونه درآمد دیگری غیر از درآمد اجاره فوق نداشته باشد برای محاسبه مالیات، باید مستأجرین معافیت موضوع ماده ۵۷ قانون مالیات‌ها را رأساً اعمال نمایند و مؤدی (موجر) خود هنگام مراجعه به اداره امور مالیاتی مربوطه تقاضای معافیت مزبور را بنماید زیرا مستأجر هیچگونه اطلاعی از درآمدهای موجر ندارد.

مثال نمونه: شرکتی یک ساختمان اداری را برای مدت یکسال از ۱۳۸۱/۱/۱ به مبلغ ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال سالیانه اجاره نموده است. مالکیت ساختمان مزبور به طور مشاع به طور مساوی به سه نفر (هر نفر دو دانگ) تعلق دارد. چنانچه اجاره بهای ساختمان مزبور سالیانه پرداخت شود مالیات درآمد اجاری هر یک از مالکین چقدر خواهد بود؟

$$\begin{aligned} \text{درآمد اجاری مشمول مالیات سالیانه} &= ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۰.۷۵ = ۹۰,۰۰۰,۰۰۰ \\ \text{درآمد مشمول مالیات سالیانه هر یک از مالکین} &= ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ : ۳ = ۹۰,۰۰۰,۰۰۰ \end{aligned}$$

نرخ ماده ۱۳۱

مالیات سالیانه سهم هر یک از مالکین $4,500,000 =$ \longrightarrow $30,000,000$
چنانچه هر یک از مالکین فوق هیچگونه درآمد دیگری نداشته باشند محاسبه مالیات آنان با اعمال مفروضات فوق به شرح ذیل خواهد بود.
درآمد سالیانه مشمول مالیات هر یک از مالکین

$$\begin{aligned} 30,000,000 - 19,200,000 &= 10,800,000 \\ \text{مالیات سالیانه هر یک از مالکین (نرخ ماده ۱۳۱)} &= 10,800,000 \end{aligned}$$

مثال نمونه: شرکتی یک ساختمان اداری را برای مدت یکسال بمبلغ نود میلیون ریال ماهیانه اجاره نموده است. مالکیت ساختمان مزبور به طور مشاع به سه نفر به نسبت $\frac{1}{6}$ و $\frac{2}{6}$ و $\frac{3}{6}$ دانگ تعلق دارد چنانچه اجاره بهای ساختمان مزبور سالیانه پرداخت شود اولاً مالیات درآمد اجاری هر یک از مالکین چقدر خواهد بود؟ ثانیاً ثبت حسابداری این عملیات در دفتر مستأجر را بنویسید.

$$\begin{aligned} \text{درآمد اجاری سالیانه} &= 90,000,000 \times 12 = 1,080,000,000 \\ \text{درآمد مشمول مالیات سالیانه مالکین} &= 1,080,000,000 \times 0.5 = 540,000,000 \\ \text{درآمد مشمول مالیات سالیانه مالک یک دانگ} &= 180,000,000 : 6 = 30,000,000 \end{aligned}$$

نرخ ماده ۱۳۱

$$\begin{aligned} \text{مالیات سالیانه سهم مالک یک دانگ} &= 27,250,000 = \longrightarrow 30,000,000 \\ \text{درآمد مشمول مالیات مالک دو دانگ} &= 30,000,000 \times 2 = 60,000,000 \\ \text{مالیات سهم مالک دو دانگ} &= 62,000,000 = \longrightarrow 60,000,000 \\ \text{درآمد مشمول مالیات مالک سه دانگ} &= 30,000,000 \times 3 = 90,000,000 \end{aligned}$$

ماده ۱۳۱

$$90,000,000 \longrightarrow = 102,500,000$$

مالیات سهم مالک سه دانگ

چنانچه هر یک از مالکین فوق هیچگونه درآمد دیگری نداشته باشند محاسبه مالیات آنان

به صورت ذیل خواهد بود.

۱- چون درآمد اجاره مالک سهم یک دانگ (ریال) بیشتر از معافیت سالانه ساله ۱۳۸۸ (۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) می باشد مابه‌التفات آن مشمول مالیات است.

درآمد مشمول مالیات مالک یک دانگ $۱۳۵,۰۰۰,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۸۵,۰۰۰,۰۰۰$

نرخ ماده ۱۳۱

مالیات مالک دو دانگ $۸۵,۰۰۰,۰۰۰ \rightarrow = ۱۴,۵۰۰,۰۰۰$

ماده ۱۳۱

درآمد مشمول مالیات مالک سه دانگ $(۲۷۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰,۰۰۰) \rightarrow = ۴۸,۵۰۰,۰۰۰$

نرخ ماده ۱۳۱

مالیات مالک سه دانگ $(۴۵,۰۰۰,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰,۰۰۰) \rightarrow = ۸۷,۵۰۰,۰۰۰$

دفتر روزنامه شرکت ...

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ	
				روز	ماه
۸۸۸,۲۵۰,۰۰۰ ۱۹۱,۷۵۰,۰۰۰	۱,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰		هزینه اجاره بانک (صندوق) حسابهای پرداختی (دارائی)	هنگام پرداخت اجاره	
۸۸۸,۲۵۰,۰۰۰	۸۸۸,۲۵۰,۰۰۰		حسابهای پرداختنی بانک (صندوق) در موقع واریز مالیات	هنگام پرداخت مالیات	

مثال نمونه: شخصی دارای دو واحد مسکونی به شرح ذیل می باشد، چنانچه اجاره بهای سالانه واحد شماره یک ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال و اجاره بهای واحد شماره دو ۵,۳۷۵,۰۰۰ ریال باشد، مالیات بردرآمد مال الاجاره این شخص در سال ۸۲ چقدر می باشد.

واحد شماره یک واقع در تهران به مساحت ۱۵۰ مترمربع

واحد شماره دو واقع در شیراز به مساحت ۲۱۵ مترمربع

حل: واحد شماره یک را به دلیل اینکه درآمد آن بیشتر است طبق نظر مؤدی می توان واحد معاف از مالیات دانست و برای محاسبه درآمد مشمول مالیات واحد شماره دو به ترتیب ذیل عمل می کنیم:

درآمد اجاره واحد شماره دو مشمول مالیات $۵,۳۷۵,۰۰۰ \times ۷۵\% = ۴,۰۳۱,۲۵۰$

مالیات $۴,۰۳۱,۲۵۰ \times ۱۵\% = ۶۰۴,۶۸۷$

مثال نمونه:

یک ساختمان مسکونی به مساحت ۱۴۵ مترمربع کاربری جهت استفاده اداری به مبلغ یکصد میلیون ریال ماهانه به اجاره واگذار شده است. مالیات مال الاجاره ماهانه را محاسبه کنید.

$۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۷۵\% = ۷۵,۰۰۰,۰۰۰$

ماده ۱۳۱

$۷۵,۰۰۰,۰۰۰ \rightarrow (۳۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۵\%) + (۴۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\%) = ۱۳,۵۰۰,۰۰۰$

چون کاربری واحد مذکور اداری است علی‌رغم آنکه سند ساختمان مسکونی است نمی‌تواند از معافیت مالیاتی واحدهای مسکونی ۱۵۰ مترمربع استفاده نماید.

تمرینات فصل اول

- ۱- شرکتی یک ساختمان اداری را که به‌طور مشاع و متساوی متعلق به ۷ نفر می‌باشد به مبلغ ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ماهیانه از ۱۳۸۱/۱/۱ اجاره نموده است. طبق قرارداد اجاره بهاء باید هر سه ماه یکبار پرداخت شود. در صورتی که ۳ تن از مالکین هیچگونه درآمد دیگری نداشته باشند مالیات اجاره بهای ساختمان مزبور را تا پایان سال ۱۳۸۲ محاسبه نمایید.
- ۲- شخصی منزل محل سکونت خود را از قرار ماهی ۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال به اجاره واگذار و محل دیگری را از قرار ماهی ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال جهت سکونت خود اجاره نموده است. مالیات درآمد اجاره این شخص در یکسال چقدر خواهد بود؟
- ۳- شرکتی خصوصی یک ساختمان را که مشتمل بر دو واحد اداری و سه باب واحد تجاری می‌باشد در سال ۱۳۸۲ به شرح ذیل اجاره نموده است. در صورتی که ساختمان مزبور متعلق به سه نفر و به نسبت $\frac{1}{6}$ ، $\frac{2}{6}$ ، $\frac{3}{6}$ ، در مالکیت آنان باشد و مالک $\frac{1}{6}$ فردی بازنشسته باشد مطلوبست درآمد اجاری، درآمد مشمول مالیات و مالیات اجاره سهم هر یک از مالکین.
 - ۳/۱- واحد شماره یک اداری از ۱۳۸۱/۱/۱ لغایت ۸۱/۱۰/۳۰ از قرار ماهی ۴,۲۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۳/۲- واحد شماره ۲ اداری ۸۱/۴/۱ لغایت ۸۱/۱۲/۲۰ از قرار ماهی ۷,۲۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۳/۳- واحدهای تجاری از ۱۳۸۱/۱/۱ لغایت ۸۱/۱۲/۲۰ به ترتیب از قرار ماهی ۱۲,۰۰۰,۰۰۰، ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ و ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
- ۴- شرکت نوید یک ساختمان اداری را با قرارداد رسمی به مبلغ ۹۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ماهیانه اجاره نموده است. سند مالکیت ساختمان مذکور متعلق به شرکت فرید (۳ دانگ) و خانم خرم (۳ دانگ) می‌باشد. مطلوبست محاسبه مالیات بردرآمد اجاره قرارداد مذکور.
- ۵- آقای حسین دارای سه واحد آپارتمانی می‌باشد که مجموع مساحت مفید آنها به ترتیب عبارتند از ۵۰، ۴۰ و ۶۰ مترمربع که آنها را از تاریخ ۸۱/۱/۱ به اجاره واگذار نموده است و اجاره بهای ماهانه هر یک از آنها نیز به ترتیب ۱,۵۰۰,۰۰۰، ۲,۵۰۰,۰۰۰ و ۳,۷۰۰,۰۰۰ ریال. مطلوبست محاسبه مالیات اجاره بهای هر یک از آپارتمان‌های مذکور.
- ۶- شرکت برج‌آوران سازنده مسکن دارای یک مجتمع ده طبقه می‌باشد که طبق الگوی مسکن ساخته شده است. این مجتمع دارای ۳۱ واحد مسکونی است که به قرار ماهیانه ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از تاریخ ۸۱/۲/۱۵ به یک شرکت دولتی اجاره داده شده است. مطلوبست محاسبه مالیات بردرآمد اجاره این شرکت.

فصل دوم

مالیات بردرآمد حقوق

تعریف درآمد حقوق

درآمدی که شخص حقیقی در خدمت شخص دیگر (اعم از حقیقی یا حقوقی) در قبال تسلیم نیروی کار خود بابت اشتغال در ایران برحسب مدت یا کار انجام یافته به طور نقد یا غیرنقد تحصیل می کند مشمول مالیات بردرآمد حقوق است. (ماده ۸۲ ق.م.م)

بنا به ماده ۸۳ قانون مالیات های مستقیم "درآمد مشمول مالیات حقوق عبارتست از حقوق (مقرری یا مزد یا حقوق اصلی) و مزایای مربوط به شغل اعم از مستمر یا غیرمستمر قبل از وضع کسور و پس از وضع معافیت های مقرر در این قانون"

به استناد ماده (۳۵) قانون کار: مزد عبارت است از وجوه نقدی یا غیرنقدی و یا مجموع آنها که در قبال انجام کار به کارگر پرداخت می شود.

۲/۱- حقوق و مزایای مستمر نقدی شغلی شامل:

حقوق ثابت - مزایای مستمر شغلی - حق مقام - حق اولاد - حق مسکن - حق ایاب و ذهاب مدد معاش - فوق العاده های (بدی آب و هوا، شغل، مسئولیت، جذب، ارزی، مرزی و ...)

۲/۲- مزایای مستمر غیرنقدی

استفاده از مسکن واگذاری از طرف کارفرما (با اثاثیه و یا بدون اثاثیه)
استفاده از اتومبیل اختصاصی واگذاری از طرف کارفرما (با راننده و یا بدون راننده)
سایر مزایای غیرنقدی مستمر از قبیل خواروبار، بن، ...

۲/۳- مزایای غیرمستمر

مزایای غیرمستمر بااستناد قانون مالیات‌ها و قانون کار عبارتند از: اضافه کار، فوق‌العاده مأموریت، هزینه سفر، پاداش انجام کار، عیدی و پاداش آخر سال، وجوه پرداختی بابت لباس کار و یا در اختیار گذاردن آن- پرداختی‌های بابت هزینه درمان و معالجه کارکنان- بازخرید مرخصی- پاداش- بهره‌وری. سایر مزایای غیرمستمر که طبق مقررات استخدامی یا قانون کار از طرف کارفرما به کارکنان پرداخت و یا در اختیار آنان قرار داده می‌شود نظیر بهره‌وری و کارانه.

۲/۴- نحوه محاسبه درآمد مشمول مالیات حقوق

بااستناد ماده ۸۲ قانون مالیات‌ها برای محاسبه درآمد مشمول مالیات حقوق باید درآمدهای غیرنقدی به معادل نقدی آن تقویم و سپس به درآمدهای نقدی اضافه گردد تا درآمد مشمول مالیات حقوق مشخص گردد.

چگونگی تقویم مزایای غیرنقدی به نقدی

بااستناد تبصره ذیل ماده ۸۳ قانون مالیات‌های مستقیم در حال حاضر صرفاً مبنای تقویم درآمدهای غیرنقدی زیر به نقدی مشخص گردیده است.

الف: مسکن با اثاثیه معادل ۲۵ درصد و بدون اثاثیه ۲۰ درصد حقوق و مزایای مستمر نقدی (بااستثنای مزایای نقدی معاف موضوع ماده ۹۱ قانون مالیات‌ها) در ماه پس از وضع وجوهی که از این بابت از حقوق کارمند کسر می‌شود.

ب: اتومبیل اختصاصی با راننده معادل ۱۰ درصد و بدون راننده معادل ۵ درصد حقوق و مزایای مستمر نقدی (بااستثنای مزایای نقدی معاف موضوع ماده ۹۱ قانون مالیات‌ها) در ماه پس از وضع وجوهی که از این بابت از حقوق کارمند کسر می‌شود.

ج: سایر مزایای غیرنقدی معادل قیمت تمام شده برای پرداخت‌کننده حقوق تذکر: بااستناد بخشنامه شماره ۲۳۹۷/۲۹۳۰۰-۲۱۱ مورخ ۸۲/۶/۳ سازمان امور مالیاتی کشور خودروهای دولتی مشمول بند «ب» فوق نمی‌شوند.

۲/۵- معافیت مالیاتی درآمد حقوق

ماده ۸۴- تا میزان یکصد و پنجاه برابر حداقل حقوق مبنای جدول حقوق موضوع ماده (۱) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، مصوب ۱۳۷۰، درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق کلیه حقوق بگیران از جمله کارگران مشمول قانون کار، از یک یا چند منبع، از پرداخت مالیات معاف می‌شود.

۲/۵/۱- با توجه به لازم‌الاجرا شدن نظام خدمات مدیریت کشوری عملاً مفاد ماده (۸۴) از ۱۳۸۸/۱/۱ قابلیت اجرا نداشته و سقف معافیت مالیاتی سالانه درآمد حقوق بگیران بااستناد قانون بودجه سال ۱۳۸۸ معادل پنجاه میلیون ریال تعیین شده است.

ماده ۸۵- نرخ مالیات بر درآمد حقوق در مورد کارکنان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ پس از کسر معافیت‌های مقرر در این قانون به نرخ مقطوع ده درصد (۱۰٪) و در مورد سایر حقوق بگیران نیز پس از کسر معافیت‌های مقرر در این قانون تا مبلغ چهل و دومیلیون (۴۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال به نرخ ده درصد (۱۰٪) و نسبت به مازاد آن به

نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱) این قانون خواهد بود.
 ماده ۸۶- پرداخت‌کنندگان حقوق هنگام هر پرداخت یا تخصیص آن مکلف‌اند مالیات متعلق را طبق مقررات ماده (۸۵) این قانون محاسبه و کسر و ظرف سی روز ضمن تسلیم فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان حقوق و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت و در ماه‌های بعد فقط تغییرات را صورت دهند.

تبصره - پرداخت‌هایی که از طرف غیر از پرداخت‌کنندگان مقرری مزد و حقوق اصلی به عمل می‌آید پرداخت‌کنندگان این قبیل وجوه مکلف‌اند هنگام هر پرداخت مالیات متعلق را بدون رعایت معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون به نرخ‌های مقرر در ماده (۸۵) این قانون محاسبه و کسر و ظرف ۳۰ روز با صورتی حاوی نام و نشانی دریافت‌کنندگان و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت کنند.

۲/۶- نحوه محاسبه مالیات حقوق

۲/۶/۱- محاسبه مالیات حقوق و مزایای مستمر ماهانه

برای محاسبه مالیات حقوق و مزایای مستمر ماهانه نخست حقوق و مزایای مستمر ماهانه هر یک از کارکنان پس از کسر معافیت‌های قانونی را دوازده برابر نموده سپس طبق مقررات ماده (۸۵) با اعمال نرخ ماده ۱۳۱ مالیات سالیانه درآمد حقوق را محاسبه که یک دوازدهم این مبلغ به عنوان مالیات درآمد حقوق و مزایای مستمر ماهانه تلقی خواهد شد.

۲/۶/۲- معافیت مالیاتی حقوق‌بگیران

باستناد ماده ۸۵ قانون مالیات‌های جدید نرخ مالیات بردرآمد حقوق در مورد کارکنان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۷۰/۶/۱۳ پس از کسر معافیت‌های مقرر در این قانون به نرخ مقطوع ده درصد و در مورد سایر حقوق‌بگیران نیز پس از کسر معافیت‌های مقرر در این قانون تا مبلغ چهل و دومیلیون ریال (۴۲،۰۰،۰۰۰ ریال) به نرخ ده درصد و نسبت به مازاد آن به نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱) این قانون عمل خواهد شد.
یادآوری: کلیه حقوق‌بگیران مشمول قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۱۲/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، از حیث مقررات مالیات مشمول واژه "سایر حقوق‌بگیران" مندرج در ماده ۸۵ سایر حقوق‌بگیران قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشند.

۲/۶/۳- محاسبه مالیات مزایای غیرمستمر

به منظور محاسبه مالیات مزایای غیرمستمر هر یک از کارکنان بخش غیردولتی، نخست حقوق و مزایای سالیانه آنان محاسبه و مزایای غیرمستمر (پس از کسر معافیت‌های قانونی) به آن اضافه و آنگاه با رعایت ماده ۸۴ و اعمال نرخ ماده ۱۳۱ مالیات سالیانه حقوق‌بگیر مشخص شده که یک دوازدهم این مبلغ به عنوان مالیات ماهانه تلقی می‌گردد. لازم به ذکر است که در محاسبه مالیات مزایای غیرمستمر باید توجه نمود که در بخش دولتی مالیات مزایای غیرمستمر صرفاً مشمول نرخ ۱۰ درصد خواهد شد و لزومی به اعمال جمع درآمد سالیانه با مزایای مستمر نخواهد بود اما در بخش خصوصی و بخش نهادهای عمومی غیردولتی پس از وضع معافیت‌های قانونی مزایای غیرمستمر، افزودن آن به درآمد سالیانه (حقوق و مزایای مستمر) الزامی خواهد بود.

بدیهی است چنانچه در طی یکسال چندین مرتبه به حقوق‌بگیران مزایای غیرمستمر

پرداخت شود، درآمد سالیانه حقوق و مزایای مستمر باید با کلیه مزایای غیرمستمر دریافتی تا آخرین بار جمع شده و سپس با اعمال نرخ ماده ۱۳۱ مالیات مربوطه محاسبه گردد.
۲/۶/۴- نحوه محاسبه مالیات مزایای غیرمستمر که از طرف اشخاصی غیر از پرداخت کنندگان حقوق اصلی پرداخت می شود.

باستناد ماده ۸۶ مالیات‌ها، پرداخت‌هایی که از طرف اشخاصی غیر از پرداخت کنندگان مقرری مزد و حقوق اصلی به عمل می آید (نظیر حق حضور در جلسات) و پاداش عملکرد اعضای هیأت مدیره غیرموظف بدون رعایت معافیت موضوع ماده (۸۴) تا ۴۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال در سال به نرخ ۱۰٪ و مازاد مشمول نرخ ماده ۱۳۱ (از ۲۰٪ به بعد) می باشد که پرداخت-کنندگان این قبیل وجوه مکلفند هنگام پرداخت مالیات متعلق را کسر و ظرف مدت سی روز با صورتی حاوی نام و نشانی دریافت کنندگان و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت کنند.

۲/۷- نحوه محاسبه مالیات اضافه کار

۲/۷/۱- چنانچه شرکت دولتی باشد

در این حالت مبلغ اضافه کار صرفاً شامل ۱۰ درصد مالیات خواهد شد.

۲/۷/۲- چنانچه شرکت خصوصی یا نهاد عمومی غیردولتی باشد

در این حالت مبلغ اضافه کار ماهیانه براساس مجموع درآمد سالیانه شامل درآمدهای مستمر و غیرمستمر صورت خواهد گرفت یعنی نخست حقوق و مزایای مستمر مشمول مالیات حقوق‌بگیر را دوازده برابر نموده و سپس مزایای غیرمستمر شامل اضافه‌کاری به آن افزوده شده و با رعایت ماده (۸۴) به نرخ ماده ۱۳۱ مالیات آن محاسبه می شود.

۲/۸- سایر مزایای غیرنقدی

باستناد بند ۱۲ ماده ۹۱ قانون مالیات‌های جدید مجموع مزایای غیرنقدی پرداختی در سال به کارکنان حداکثر معادل دو دوازدهم معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون م.م. (برای سال ۱۳۸۷، معادل ۴,۹۰۰,۰۰۰ ریال و برای سال ۱۳۸۸ معادل ۸,۳۳۳,۳۳۳ ریال) از شمول مالیات معاف است.

۲/۹- نحوه محاسبه مالیات عیدی یا پاداش آخر سال

۲/۹/۱- باستناد بند ۱۰ ماده ۹۱ قانون مالیات‌های مستقیم عیدی سالانه یا پاداش آخر سال مجموعاً تا میزان یک دوازدهم میزان معافیت مالیاتی موضوع ماده (۸۴) فارغ از مدت کارکرد از پرداخت هرگونه مالیات معاف می باشد.

۲/۹/۲- عیدی و پاداش حقوق بگیران شاغل در بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی مازاد بر مبلغ فوق به مجموع درآمد سالانه حقوق آنان اضافه شده و با رعایت ماده (۸۴) مشمول مالیات به نرخ ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم خواهد شد.

۲/۹/۳- بدیهی است چنانچه طی سال چند بار پاداش به هر یک از کارکنان پرداخت شود صرفاً پاداش آخر سال، معادل مبلغ فوق از پرداخت مالیات معاف و مازاد بر آن طبق توضیحات فوق مشمول مالیات مقرر خواهد بود.

عیدی و پاداش حقوق بگیران که شاغل در وزارتخانه و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها باشند مازاد بر مبلغ فوق صرفاً شامل مالیاتی به نرخ ۱۰ درصد خواهد بود.

۲/۱۰- چنانچه حقوق و مزایای ثابت حقوق بگیر در ضمن سال تغییر کند و یا اینکه حقوق بگیر در بین سال استخدام و یا خدمت وی بنا به هر علت در طی سال خاتمه یابد مالیات حقوق در این قبیل موارد به شرح زیر قابل محاسبه خواهد بود.

۲/۱۱- چنانچه حقوق در ضمن سال تغییر نماید برای محاسبه مالیات حقوق بایستی حقوق جدید (حقوق ماهی که تغییر یافته است) را دوازده برابر نموده و بر مأخذ آن، میزان مالیات محاسبه و یک دوازدهم آن را به عنوان مالیات ماه مربوطه و ماههای بعد تا آخر سال در صورتی که تغییرات جدیدی پیش نیاید کسر نمود.

۲/۱۲- در صورتی که هر یک از کارکنان در ضمن سال استخدام گردد درآمد مشمول مالیات حقوق بایستی براساس درآمد سالانه (دوازده برابر حقوق ماه اول) محاسبه و پس از تعیین مالیات سالانه یک دوازدهم آن، از تاریخ شروع به کار تا آخر سال (در صورتی که در مدت مزبور حقوق تغییر ننماید) به عنوان مالیات ماهانه کسر و واریز گردد.

۲/۱۳- در صورتی که هر یک از کارکنان در ضمن سال بازنشسته، بازخرید یا اخراج و یا بنا به عللی ترک خدمت نماید کارفرما مکلف است صرفنظر از مدت کارکرد، مالیات حقوق را براساس درآمد سالانه بشرح بندهای فوق محاسبه و ماهانه تا آخرین تاریخ اشتغال کسر نماید. البته ممکنست در هر یک از سه حالت فوق درآمد مشمول مالیات که مأخذ محاسبه مالیات قرار می گیرد بیشتر از درآمد واقعی سالانه بوده و یا حقوق بگیر به طور کامل از بخشودگی مقرر سالانه استفاده نموده باشد و در نتیجه به سبب اعمال نرخ مالیاتی بالاتر و یا اصولاً نرسیدن درآمد سالانه بحد نصاب بخشودگی، مالیات اضافی پرداخت گردد که در این قبیل موارد اضافه پرداختی طبق مقررات ماده ۸۷ قانون مالیاتهای مستقیم قابل استرداد می باشد.

۲/۱۴- پرداخت کنندگان حقوق علاوه بر کسر و پرداخت مالیات حقوق کارکنان خود مکلفند نام و نشانی آنها و میزان پرداخت را نیز به اداره امور مالیاتی ارسال دارند. در این خصوص چند نکته ضروری زیر حائز اهمیت است:

۲/۱۴/۱- در مورد تعیین اداره امور مالیاتی برای تسلیم فهرست و پرداخت مالیات در پاره‌ای موارد که شرکت یا مؤسسه پرداخت کننده حقوق، دارای کارگاه یا شعب در نقاط مختلف است اصولاً همان محل پرداخت یا تخصیص حقوق ملاک عمل می باشد. یعنی چنانچه محل ثبت شده شرکتی شهر "الف" باشد و این شرکت دارای کارگاهی در شهر "ب" باشد چنانچه حقوق و مزایای کارکنان شاغل در کارگاه "ب" در مرکز شرکت بحساب آنها واریز گردد اداره امور مالیاتی صالح برای دریافت فهرست و مالیات، اداره مالیاتی واقع در شهر "الف" و چنانچه حقوق و مزایای کارکنان شاغل در کارگاه "ب" توسط مسئولین کارگاه در محل کار پرداخت می شد، دریافت کننده فهرست و مالیات، اداره مالیاتی وقع در شهر "ب" خواهد بود.

۲/۱۴/۲- درخصوص اجرای ماده ۸۶ (پرداخت‌هایی که از طرف اشخاص غیر از پرداخت کنندگان مقرری، مزد و حقوق اصلی به عمل می آید) توجه شود که مقررات جدید این دریافتی را تا سقف ۴۲ میلیون ریال مشمول مالیاتی مقطوع به نرخ ۱۰ درصد و مازاد آن مشمول نرخ ماده ۱۳۱ خواهد شد.

۲/۱۴/۳- اضافه پرداختی بابت مالیات بردرآمد حقوق باستناد ماده ۸۷ قانون مالیاتها طبق مقررات این قانون قابل استرداد می باشد، مشروط بر اینکه بعد از انقضای تیرماه سال بعد تا آخر آن سال با درخواست کتبی حقوق بگیر از اداره مالیاتی محل سکونت مورد مطالبه قرار

گیرد.

اداره مالیاتی مذکور موظف است ظرف سه ماه از تاریخ تسلیم درخواست، رسیدگی‌های لازم را معمول و در صورت احراز اضافه پرداختی و نداشتن بدهی قطعی دیگر در آن اداره مالیاتی نسبت به استرداد اضافه پرداختی از محل وصولی‌های جاری اقدام کند. در صورتی که درخواست‌کننده بدهی قطعی مالیاتی داشته باشد اضافه پرداختی به حساب بدهی مزبور منظور و مازاد مسترد خواهد شد.

۲/۱۵- آن قسمت از درآمد حقوق کارکنان و کارگران ایرانی که در خارج از کشور که از طریق کارفرمایان و یا پیمانکاران مقیم کشور بابت ارائه خدمات از محل پرداختی پروژه، دریافت می‌کنند مشمول استفاده از حکم معافیت موضوع بند "ب" ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی که طی مفاد ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم نیز نتیجه‌گیری و از پرداخت مالیات معاف می‌باشد.

۲/۱۶- معافیت مالیات حقوق موضوع بند ۲ ماده ۱۵ موافقت‌نامه‌های اجتناب از مالیات مضاعف منحصراً منوط به احراز کلیه جزءهای مندرج در بند مزبور به شرح زیر می‌باشد:
۲/۱۶/۱- جمع مدتی که دریافت‌کننده حقوق در یک یا چند نوبت در جمهوری اسلامی ایران به سر برده است از ۱۸۳ روز در سال مالی مربوطه تجاوز نکند.

۲/۱۶/۲- حق‌الزحمه توسط یا از طرف کارفرمایی که مقیم دولت جمهوری اسلامی ایران نیست پرداخت شود.

۲/۱۶/۳- حق‌الزحمه بر عهده مقر دائم یا پایگاه ثابتی که پرداخت‌کننده حق‌الزحمه در دولت جمهوری اسلامی ایران دارد، نباشد.

نظر به اینکه احراز شرایط مذکور مستلزم رسیدگی و بررسی اسناد و مدارک تایید شده معتبر می‌باشد علیهذا شایسته است تا احراز موارد یادشده مالیات متعلقه به حقوق ایشان حسب مقررات مربوطه محاسبه و وصول شود و در حالتی که مشخص شود مورد مشمول مالیات دولت جمهوری اسلامی ایران نبوده است مالیات مکسوره از این بابت، وفق مقررات ماده ۲۴۲ قانون مالیات‌های مستقیم و بدون رعایت مهلت قانونی مذکور در ماده ۸۷ قانون مزبور استرداد خواهد بود. (بخشنامه ۹۵۳۳/۴۹۵۲۴-۳۰/۴ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۴).

۲/۱۷- ترتیب پرداخت مالیات بر درآمد حقوق

۲/۱۵/۱- تکالیف کارفرمایان

به استناد ماده ۸۵ پرداخت‌کنندگان حقوق هنگام هر پرداخت یا تخصیص آن مکلفند مالیات متعلق را براساس درآمد مشمول مالیات سالانه پس از کسر معافیت‌های مقرر در قانون و رعایت ماده ۸۴ طبق نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌ها و یا به نرخ ۱۰ درصد حسب مورد کسر و ظرف مدت سی روز ضمن تسلیم فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان حقوق و میزان آن به اداره مالیاتی محل پرداخت و در ماه‌های بعد فقط تغییرات را صورت دهند. بدیهی است چنانچه مالیات‌های مکسوره ظرف مدت مقرر به حساب مخصوص سازمان امور مالیاتی کشور واریز نشود حسب مورد مشمول جرایم موضوع مواد ۱۹۷ و ۱۹۹ خواهند شد. به موجب ماده ۱۹۹ (ق.م.م) کسانی که مکلف به کسر و ایصال مالیات مؤدیان دیگر می‌باشند. در صورت تخلف از انجام وظایف مقرر علاوه بر مسئولیت تضامنی که با مؤدی در پرداخت مالیات خواهند داشت مشمول جریمه‌ای معادل ۲۰٪ مالیات پرداخت نشده خواهند بود. مضافاً

بر اینکه به موجب ماده ۱۹۷ (ق.م.م) چنانچه کارفرمایان از تسلیم صورت (لیست حقوق و مزایا) یا قرارداد یا مشخصات راجع به مؤدی در موعد مقرر به اداره امور مالیاتی خودداری و یا برخلاف واقع تسلیم نمایند جریمه متعلقه در مورد حقوق عبارت خواهد بود از دو درصد حقوق پرداختی.

۲/۱۵/۲- چون در تطبیق درآمد حقوق حقوق‌بگیران با مقررات مواد ۸۵ و ۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۱/۲/۷ مجلس شورای اسلامی ابهاماتی وجود دارد، لذا به منظور رفع مشکل و اجرای صحیح مقررات قانونی متذکر می‌گردد: هرگاه شخص حقیقی به‌طور جداگانه و غیرمرتبط با هم در خدمت اشخاص مختلف بوده و در قبال تسلیم نیروی کار خود بابت اشتغال در ایران و برحسب مدت یا کار انجام یافته درآمد حقوق تحصیل نماید، هر یک از پرداخت‌کنندگان (کارفرما) جداگانه مکلفند مالیات متعلق به حقوق تخصیصی یا پرداختی مربوط را براساس درآمدشمول مالیات سالیانه و پس از کسر معافیت‌های مقرر در فصل سوم از باب سوم قانون رعایت ماده (۸۴) طبق نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ اصلاحی آن محاسبه و کسر و با رعایت سایر مقررات مربوط در موعد مقرر به حوزه مالیاتی محل پرداخت نماید. ضمناً توجه خواهند داشت که ماده ۸۶ قانون درباره پرداخت‌هایی است که از ناحیه پرداخت‌کنندگان مقرری، مزد یا حقوق اصلی صورت نمی‌گیرد. به‌عنوان مثال چنانچه شخصی که در استخدام وزارت آموزش و پرورش می‌باشد، به‌طور مأمور در مدرسه غیرانتفاعی مشغول به‌کار شده و لکن شخص مذکور از این مدرسه وجوهی علاوه بر حقوق دریافتی از وزارت متبوع خود، دریافت نماید بنا به مقررات ماده ۸۶ قانون، مالیات متعلق به مبلغ دریافتی از مدرسه عبارت از ۱۰٪ این مبلغ خواهد بود. (بخشنامه ۳۰/۵/۱۰۶۴/۲۴۳۰۵ مورخ ۷۲/۵/۱۹)

۲/۱۷/۲- تکالیف دریافت‌کنندگان حقوق

به استناد ماده (۸۸) قانون مالیات‌ها در مواردی که از اشخاص مقیم خارج که در ایران شعبه یا نمایندگی ندارند حقوق دریافت شود، دریافت‌کنندگان حقوق مکلفند ظرف سی روز از تاریخ دریافت حقوق مالیات متعلق را طبق مقررات قانون مالیات‌های مستقیم ایران به اداره مالیاتی محل سکونت خود پرداخت و تا آخر تیرماه سال بعد اظهارنامه مالیاتی مربوط به حقوق دریافتی خود را به اداره مالیاتی مزبور تسلیم نمایند.

۲/۱۸- مجازات‌های قانونی متخلفان

در مواردی که کارفرمایان از ایفای تکالیف قانونی مقرر در قانون مالیات‌ها به هر دلیلی خودداری نمایند علاوه بر جرائم نقدی، مشمول مجازات‌های زیر نیز خواهند شد:

۲/۱۸/۱- به استناد تبصره یک ماده ۱۹۹ قانون مالیات‌ها چنانچه کارفرما وزارتخانه، شرکت یا مؤسسه دولتی یا شهرداری باشد و از انجام تکالیف قانونی در ارتباط با قانون مالیات‌ها تخلف ورزد مسئولین امر مشمول مجازات مقرر طبق قانون تخلفات اداری خواهند بود.

۲/۱۸/۲- به استناد تبصره ۲ ماده ۱۹۹ قانون مالیات‌ها چنانچه متخلفین از تکالیف قانونی مقرر در قانون مالیات‌ها اشخاص حقوقی غیردولتی باشند مدیر یا مدیران مربوط نیز علاوه بر مسئولیت تضامنی نسبت به پرداخت مالیات و جرائم متعلق به حبس تأدیبی از سه ماه تا دو سال محکوم خواهند شد و چنانچه متخلف شخص حقیقی باشد به حبس تأدیبی از دو ماه تا

دوسال محکوم خواهد شد که اقامه دعوی علیه متخلفین مذکور در این بند نزد مراجع قضائی از طرف رئیس سازمان امور مالیاتی به عمل خواهد آمد.

(مثال نمونه)

آقای امیرحسین از تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱ به استخدام شرکت فرزندگان درآمده است. حقوق و مزایای نامبرده طبق حکم استخدامی به شرح ذیل بوده است، اضافه کاری فروردین ماه نامبرده بابت ۱۲۰ ساعت اضافه کاری معادل ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ضمناً به نامبرده در فروردین ماه معادل ۹۰۰,۰۰۰ ریال بن غیرنقدی تسلیم شده است.

۱- حقوق اصلی	۶,۸۰۰,۰۰۰ ریال
۲- فوق‌العاده شغل	۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال
۳- فوق‌العاده محرومیت از تسهیلات زندگی	۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال
۴- فوق‌العاده محل خدمت	۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال
۵- فوق‌العاده جذب	۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال

الف: اگر شرکتی دولتی باشد

مجموع حقوق و مزایای مستمر

$$۶,۸۰۰,۰۰۰ + ۳,۵۰۰,۰۰۰ + ۴,۵۰۰,۰۰۰ + ۱,۵۰۰,۰۰۰ + ۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۹,۳۰۰,۰۰۰$$

مجموع حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر

$$۱۹,۳۰۰,۰۰۰ + ۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۳,۳۰۰,۰۰۰$$

مالیات ماهانه حقوق و مزایای مستمر

$$۲۳,۳۰۰,۰۰۰ - ۴,۱۶۶,۶۶۶ = ۱۹,۱۳۳,۳۳۴$$

$$۱۹,۱۳۳,۳۳۴ \times ۱۰\% = ۱,۹۱۳,۳۳۳$$

ب: اگر شرکت غیردولتی باشد

$$۶,۸۰۰,۰۰۰ + ۳,۵۰۰,۰۰۰ + ۴,۵۰۰,۰۰۰ + ۱,۵۰۰ + ۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۹,۳۰۰,۰۰۰$$

$$۱۹,۳۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = ۲۳۱,۶۰۰,۰۰۰$$

معاف ماده ۱۳۱

$$۲۳۱,۶۰۰,۰۰۰ \rightarrow (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) + (۴۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\%) + (۵۸,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\%)$$

$$+ (۸۱,۶۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\%) = ۳۶,۲۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۳,۰۱۶,۶۶۶$$

$$۴,۹۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\% = ۱,۲۲۵,۰۰۰$$

چنانچه حقوق بگیران مشمول قانون غیر از حق‌الزحمه اضافه کاری وجوه غیرمستمر دیگری دریافت نمایند از جهت اجرای مقررات ماده ۸۴ مذکور ذیل آن ابتدا فوق‌العاده اضافه کار در محاسبات منظور و سپس غیرمستمر دیگر مورد محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.

جدول حداقل و حداکثر معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم

تاریخ اجرا	ضریب حقوق	حداقل معافیت سالیانه	معافیت ماهیانه	حداکثر معافیت تبصره (۱) ماده ۸۴ اصلاحی
از ۱۳۷۶/۱/۱	۱۴۰	$60 \times 400 \times 140 = 2,880,000$	۲۴۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰
از ۱۳۷۶/۵/۱	۱۶۰	$60 \times 400 \times 160 = 3,840,000$	۳۲۰,۰۰۰	۱,۴۰۰,۰۰۰
از ۱۳۷۸/۱/۱	۲۰۰	$60 \times 400 \times 200 = 4,800,000$	۴۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
از ۱۳۷۹/۱/۱	۲۳۰	$60 \times 400 \times 230 = 5,520,000$	۴۶۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰
از ۱۳۸۰/۱/۱	۲۶۰	$60 \times 400 \times 260 = 6,240,000$	۵۲۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
از ۱۳۸۰/۱۲/۱	۲۶۰	$150 \times 400 \times 60 = 15,600,000$	۱,۳۰۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۱/۱/۱	۲۹۰	$150 \times 400 \times 290 = 17,400,000$	۱,۴۵۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۲/۱/۱	۳۲۰	$150 \times 300 \times 320 = 14,400,000$	۱,۳۲۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۳/۱/۱	۳۵۰	$150 \times 400 \times 350 = 21,000,000$	۱,۷۵۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۴/۱/۱	۳۸۰	$150 \times 400 \times 380 = 22,800,000$	۱,۹۰۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۵/۱/۱	۴۳۲	$150 \times 400 \times 432 = 25,920,000$	۲,۱۶۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۶/۱/۱	۴۵۴	$150 \times 400 \times 454 = 27,120,000$	۲,۲۷۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۷/۱/۱	۴۹۰	$150 \times 400 \times 490 = 29,400,000$	۲,۴۵۰,۰۰۰	—
از ۱۳۸۸/۱/۱	—	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۶۶,۶۶۷	—

تذکر: از ۱۳۸۱/۱/۱ حداکثر معافیت مندرج در جدول فوق حذف گردیده است.

نحوه محاسبه معافیت موضوع ماده (۸۴)

- ۱- عدد مبنای جدول حقوق نظام هماهنگ پرداخت حقوق کارکنان دولت عدد ثابت ۴۰۰ می‌باشد.
 - ۲- ضریب حقوق کارکنان دولت معمولاً در بهمن یا اسفندماه و یا در تبصره‌های قانون بودجه کل کشور همه ساله توسط دولت اعلام می‌شود.
 - ۳- با توجه به اجرای قانون خدمات مدیریت کشور از ۱۳۸۸/۱/۱ عملاً ماده (۸۴) نسخ شده و در حال حاضر سقف معافیت سال ۱۳۸۸ باستناد قانون بودجه سال ۸۸ معادل ۵۰ میلیون ریال می‌باشد.
- (مثال نمونه) خانم روناک از تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱ به استخدام شرکت فرزندگان در آمده است. حقوق و مزایای نامبرده طبق حکم استخدامی به شرح ذیل بوده است، اضافه‌کاری فروردین ماه نامبرده بابت ۱۱۰ ساعت اضافه‌کاری معادل ۱,۱۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ضمناً به نامبرده در فروردین ماه معادل ۱,۸۰۰,۰۰۰ ریال بن غیرنقدی تسلیم شده است.

مطلوبست محاسبه مالیات حقوق و مزایای فروردین ماه مشارالیه	
پایه حقوق	۶,۰۰۰,۰۰۰
حق جذب	۱,۴۰۰,۰۰۰
حق کشیک	۲۵۰,۰۰۰
حق محرومیت از تسهیلات زندگی	۲۰۰,۰۰۰
پاداش بهره‌وری	۳۵۰,۰۰۰

الف: شرکت دولتی است

مجموع حقوق و مزایای مستمر

$$۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۴۰۰,۰۰۰ + ۲۵۰,۰۰۰ + ۲۰۰,۰۰۰ + ۳۵۰,۰۰۰ + ۱,۱۰۰,۰۰۰ = ۹,۳۰۰,۰۰۰$$

مجموع حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر

$$۹,۳۵۰,۰۰۰ - ۴,۱۶۶,۶۶۷ = ۵,۱۳۳,۳۳۳$$

حقوق و مزایای مشمول مالیات

$$۵,۱۳۳,۳۳۳ \times ۱۰\% = ۵,۱۳۳,۳۳۳$$

کل مالیات فروردین ماه

ضمناً چون مزایای غیرنقدی پرداختی کمتر از $\frac{۲}{۱۲}$ معافیت ماده (۸۴) است از مالیات معاف می‌باشد.

ب: شرکت غیردولتی است

حقوق و مزایای مستمر ماهانه

$$۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۴۰۰,۰۰۰ + ۲۵۰,۰۰۰ + ۲۰۰,۰۰۰ = ۷,۸۵۰,۰۰۰$$

حقوق و مزایای مستمر مشمول مالیات ماهانه

$$۷,۸۵۰,۰۰۰ - ۴,۱۶۶,۶۶۷ = ۳,۶۸۳,۳۳۳$$

حقوق و مزایای مستمر مشمول مالیات سالیانه

$$۳,۶۸۳,۳۳۳ \times ۱۲ = ۴۴,۲۰۵,۹۹۶$$

$$۴۴,۲۰۵,۹۹۶ \left\{ \begin{array}{l} ۴۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% = ۴,۲۰۰,۰۰۰ \\ ۲,۲۰۵,۹۹۶ \times ۲۰\% = ۴۴۱,۱۹۹ \end{array} \right.$$

مالیات سالیانه حقوق و مزایای مستمر

$$۴,۲۰۰,۰۰۰ + ۴۴۱,۱۹۹ = ۴,۶۴۱,۱۹۹$$

مالیات ماهانه حقوق و مزایای مستمر

$$۴,۶۴۱,۱۹۹ : ۱۲ = ۳۸۶,۷۶۶$$

مزایای غیرمستمر

$$۱,۱۰۰,۰۰۰ + ۳۵۰,۰۰۰ = ۱,۴۵۰,۰۰۰$$

مالیات مزایای غیرمستمر

$$۱,۴۵۰,۰۰۰ \times ۲۰\% = ۲۹۰,۰۰۰$$

مالیات حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر

$$۳۸۶,۷۶۶ + ۲۹۰,۰۰۰ = ۶۷۶,۷۶۶$$

(مثال نمونه)

آقای امیرحسین از تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱ در یک شرکت استخدام شده است. حقوق و مزایای نامبرده طبق حکم استخدامی به شرح ذیل می‌باشد:

پایه حقوق (۵,۶۰۰,۰۰۰ ریال) - حق جذب (۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال) - فوق العاده محل خدمت (۲,۳۰۰,۰۰۰ ریال) - فوق العاده شرایط محیط کار (۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال) - فوق العاده محرومیت از تسهیلات زندگی (۸۵۰,۰۰۰ ریال) - تفاوت تطبیق (۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال)
 ضمناً نامبرده در خرداد ۱۲۰ ساعت اضافه کاری به مبلغ ۴,۲۵۰,۰۰۰ ریال دریافت داشته است.
 مطلوبست مالیات خردادماه آقای امیرحسین با فرض دولتی یا خصوصی بودن شرکت مذکور.

الف - شرکت دولتی است:

چون شرکت دولتی است بااستناد ماده (۸۵) اصلاحیه قانون مالیات های مستقیم کل حقوق و مزایای مشمول مالیات آقای امیرحسین مشمول کسر مالیات به نرخ ۱۰٪ می باشد.
 مجموع حقوق و مزایای ماهیانه

$$5,600,000 + 3,500,000 + 2,300,000 + 2,200,000 + 850,000 + 2,500,000 = 16,950,000$$

$$16,950,000 + 4,250,000 = 21,200,000$$

مجموع حقوق و مزایای مشمول مالیات

$$21,200,000 - 4,166,667 = 17,033,333$$

$$17,033,333 \times 10\% = 1,703,333$$

کل مالیات خردادماه امیرحسین

فرض دوم - شرکت خصوصی است.

در این حالت مجموع حقوق و مزایای امیرحسین پس از کسر معافیت سالانه، تا سقف ۴۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال مشمول نرخ ۱۰ درصد و مازاد آن مشمول نرخ ماده ۱۳۱ قانون مالیات های مستقیم می گردد.

$$5,600,000 + 3,500,000 + 2,300,000 + 2,200,000 + 850,000 + 2,500,000 = 16,950,000$$

$$16,950,000 \times 12 = 203,400,000$$

$$203,400,000 - 50,000,000 = 153,400,000$$

$$153,400,000 \begin{cases} 42,000,000 \times 10\% = 4,200,000 \\ 58,000,000 \times 20\% = 11,600,000 \\ 53,400,000 \times 25\% = 13,350,000 \end{cases}$$

مالیات سالانه حقوق و مزایای مستمر $4,200,000 + 11,600,000 + 13,350,000 = 29,150,000$
 مالیات ماهانه حقوق و مزایای مستمر $29,150,000 \div 12 = 2,429,166$
 چون دریافتی اضافه کار در محدوده نرخ ۲۵ درصد قرار می گیرد مشمول نرخ ۲۵٪ می شود
 بنابراین:

$$4,250,000 \times 25\% = 1,062,500$$

مالیات اضافه کاری

$$2,429,166 + 1,062,500 = 3,491,666$$

کل مالیات خردادماه آقای امیرحسین

توضیحات حل مسئله:

- ۱- توجه داشته باشید که اضافه‌کاری کارکنان بخش دولتی صرفاً مشمول نرخ ده درصد خواهد بود.
- ۲- برای کارکنان بخش خصوصی مبلغ اضافه‌کاری باید با حقوق و مزایای مشمول مالیات سالانه آنان جمع شود و شامل آخرین نرخ مربوطه خواهد شد.

۲/۱۹- معافیت‌های مالیاتی مزایای مستمر و غیرمستمر عبارتند از:

- ۲/۱۹/۱- هزینه سفر و فوق‌العاده مأموریت (مأموریت خارج از کشور حداکثر بازای هر روز دو میلیون ریال)
- ۲/۱۹/۲- مسکن و اجذاری در محل کارگاه یا کارخانه جهت استفاده کارگران
- ۲/۱۹/۳- خانه‌های ارزان قیمت سازمانی در خارج از محل کارگاه یا کارخانه مورد استفاده کارگران
- ۲/۱۹/۴- هر نوع مزایای غیرنقدی پرداختی به کارکنان حداکثر معادل دو دوازدهم معافیت موضوع ماده (۸۴) ق.م.م. ضمناً حق عائله‌مندی پرداختی به کارکنان دولت از مالیات معاف است.
- ۲/۱۹/۵- عیدی سالیانه و یا پاداش آخر سال جمعاً تا میزان یک دوازدهم میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) ق.م.م. بدون توجه به مدت کارکرد حقوق‌بگیر
- ۲/۱۹/۶- وجوهی که کارفرما بابت هزینه معالجه کارکنان خود یا افراد تحت تکفل آنها مستقیماً با بوسيله حقوق‌بگیر به پزشک یا بیمارستان باستناد اسناد و مدارک پرداخت کند.
- ۲/۱۹/۷- درآمد حقوق پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از نظامی و انتظامی، مشمولان قانون استخدامی وزارت اطلاعات و جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و آزادگان از پرداخت هرگونه مالیات معاف می‌باشد.
- ۲/۱۹/۸- حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری و پایان خدمت و خسارت اخراج و بازخرید خدمت و وظیفه یا مستمری پرداختی به ارث.
- ۲/۱۹/۹- تمام متقاضیان مسکن که از ابتدای سال ۱۳۷۹ تا سال ۱۳۸۳ اقدام به خرید یا احداث واحدهای مسکونی با مساحت مفید حداکثر (۱۲۰) مترمربع نمایند، مشمول معافیت موضوع این آیین‌نامه خواهند بود. (آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۳۹ قانون برنامه سوم توسعه) معافیت این اشخاص تا زمان پرداخت اقساط (حتی در مدت برنامه چهارم) ادامه خواهد یافت.

۲/۲۰- سایر معافیت‌های مالیاتی درآمد حقوق

- درآمدهای حقوق (حقوق و مزایا) افراد ذیل باستناد ماده ۹۱ قانون مالیات‌های مستقیم از پرداخت مالیات معاف است:
- ۲/۲۰/۱- رؤسا و اعضای مأموریت‌های سیاسی خارجی در ایران و رؤسا و اعضای هیأت‌های نمایندگی فوق‌العاده دول خارجی نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دولت متبوع خود به شرط

معامله متقابل.

۲/۲۰/۲- رؤسا و اعضای هیأت‌های نمایندگی سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی آن در ایران نسبت به درآمد حقوق دریافتی از سازمان و مؤسسات مزبور در صورتی که تابع دولت جمهوری اسلامی نباشند.

۲/۲۰/۳- رؤسا و اعضای مأموریت‌های کنسولی خارجی در ایران و همچنین کارمندان مؤسسات فرهنگی دول خارجی نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دول متبوع به شرط معامله متقابل.

۲/۲۰/۴- کارشناسان خارجی که با موافقت دولت جمهوری اسلامی ایران از محل کمک‌های بلاعوض فنی و اقتصادی و علمی و فرهنگی دول خارجی و یا مؤسسات بین‌المللی به ایران اعزام می‌شوند نسبت به حقوق دریافتی آنان از دولت متبوع یا مؤسسات بین‌المللی مذکور.

۲/۲۰/۵- کارمندان محلی سفارتخانه‌ها و کنسولگریها و نمایندگی‌های دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج نسبت به درآمد حقوق دریافتی از دولت جمهوری اسلامی ایران در صورتی که دارای تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران نباشند به شرط معامله متقابل.

۲/۲۰/۶- باستناد ماده (۱۳۹) قانون برنامه سوم توسعه اقساط ماهیانه تسهیلات اعتباری مسکن از بانک‌ها از درآمد مشمول مالیات دریافت‌کنندگان تسهیلات کسر و مانده درآمد مشمول محاسبات مالیاتی قرار می‌گیرد استفاده از این معافیت طی دوره برنامه (۸۳-۱۳۷۹) و دوره برنامه چهارم (۸۸-۱۳۸۴) شامل واحدهای با مساحت مفید حداکثر ۱۲۰ مترمربع خواهد بود.

مثال نمونه

خانم معصومه از تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱ به استخدام یک شرکت درآمدده است. حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر نامبرده به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- حقوق اصلی (پایه) ماهیانه ۷,۱۰۰,۰۰۰ ریال
- ۲- اضافه‌کار فروردین ماه (۵۰ ساعت) ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال
- ۳- استفاده از مسکن با ائانه که در محل کارگاه در اختیار وی قرار داده شده است (به موجب قانون)
- ۴- استفاده از اتومبیل اختصاصی بدون راننده
- ۵- حق خواربار (تغذیه) ماهانه معادل ۷۰,۰۰۰ ریال (غیرنقدی)
- ۶- حق عائله‌مندی ماهانه (غیرنقدی) ۱۵۰,۰۰۰ ریال
- ۷- فوق‌العاده جذب ۳۸۰۰,۰۰۰ ریال
- ۸- فوق‌العاده بدی آب و هوا ۱,۳۵۰,۰۰۰ ریال
- ۹- فوق‌العاده محل خدمت ۱,۴۵۰,۰۰۰ ریال
- ۱۰- فوق‌العاده محرومیت از تسهیلات زندگی ۱,۲۴۰,۰۰۰ ریال
- ۱۱- اقساط ماهیانه تسهیلات بانکی مسکن که در طول برنامه سوم ۷۰۰,۰۰۰ ریال

اخذ شده است

با فرض دولتی و خصوصی بودن شرکت در هر دو حالت، درآمد مشمول مالیات حقوق و

مالیات متعلقه خانم مرجان را محاسبه کنید.

حالت اول: شرکت دولتی است

مجموع حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر

$$7,100,000 + 1,500,000 + 3,800,000 + 1,350,000 + 1,450,000 + 1,240,000 = 16,440,000$$

باستناد بند (۸) ماده ۹۱ (ق.م.م) مسکن واگذاری به کارکنان دولتی مشمول مالیات نمی-گردد. حق خوابار چون غیرنقدی و از دو دوازدهم موضوع بند (۱۲) ماده ۹۱ کمتر است مشمول مالیات قرار نمی‌گیرد.

حقوق و مزایای مشمول با کسر اقساط مسکن $16,440,000 - 700,000 = 15,740,000$

حقوق و مزایای مشمول مالیات $15,740,000 - 4,166,666 = 11,573,334$

مالیات فروردین ماه خانم معصومه $11,573,334 \times 10\% = 1,157,333$

تذکر: بااستناد بخشنامه ۲۱۱/۲۳۹۷/۲۹۳۰ مورخ ۱۳۸۲/۶/۲ در بخش دولتی مصداق اتومبیل اختصاصی وجود ندارد.

حالت دوم: شرکت خصوصی است

استفاده از مسکن با اثاثیه در محل کارگاه و همچنین حق تغذیه و حل عائله‌مندی غیرنقدی

چون کمتر از $\frac{2}{12}$ موضوع ماده (۸۴) ق.م.م. می‌باشد، از مالیات معاف می‌باشد.

$$7,100,000 + 3,800,000 + 1,350,000 + 1,450,000 + 1,240,000 = 14,940,000$$

اتومبیل بدون راننده $14,940,000 \times 5\% = 747,000$

جمع حقوق و مزایای مستمر $747,000 + 14,940,000 = 15,687,000$

جمع حقوق و مزایای مستمر با کسر اقساط مسکن $15,687,000 - 700,000 = 14,987,000$

جمع حقوق و مزایای مستمر سالانه $14,987,000 \times 12 = 179,844,000$

حقوق و مزایای مستمر مشمول مالیات سالانه $179,844,000 - 50,000,000 = 129,844,000$

$$129,844,000 \begin{cases} 42,000,000 \times 10\% = 4,200,000 \\ 58,000,000 \times 20\% = 11,600,000 \\ 29,844,000 \times 25\% = 7,461,000 \end{cases}$$

مالیات حقوق و مزایای سالانه $4,200,000 + 11,600,000 + 7,461,000 = 23,261,000$

مالیات حقوق و مزایای ماهانه $23,261,000 \div 12 = 1,938,416$

مالیات اضافه‌کاری $1,500,000 \times 25\% = 375,000$

کل مالیات فروردین ماه خانم معصومه $375,000 + 1,938,416 = 2,313,416$

مثال نمونه:

آقای فوآد از تاریخ ۱۳۸۸/۸/۱ در یک شرکت استخدام شده است چنانچه حقوق و مزایای

مستمر ماهیانه وی ۶،۹۰۰،۰۰۰ ریال باشد و اضافه کار مجاز مهرماه نامبرده ۸۰۰،۰۰۰ ریال و در همین ماه نیز مبلغ ۱،۳۰۰،۰۰۰ ریال به عنوان پاداش کارکرد به او تعلق گرفته باشد و اقساط تسهیلات مسکن دریافتی طی برنامه سوم نامبرده طبق گواهی بانک، ماهانه ۶۰۰،۰۰۰ ریال باشد، مالیات درآمد حقوق و مزایای این کارمند در آبان ماه چقدر خواهد بود.

حالت اول: شرکت دولتی است

جمع حقوق و مزایای آبان ماه $۶،۹۰۰،۰۰۰ + ۸۰۰،۰۰۰ + ۱،۳۰۰،۰۰۰ = ۹،۰۰۰،۰۰۰$

جمع حقوق و مزایای مستمر آبان ماه پس از کسر وام مسکن

$$۹،۰۰۰،۰۰۰ - ۶۰۰،۰۰۰ = ۸،۴۰۰،۰۰۰$$

حقوق و مزایای مشمول مالیات آبان ماه $۸،۴۰۰،۰۰۰ - ۴،۱۶۶،۶۶۶ = ۴،۲۳۳،۳۳۳$

مالیات آبان $۴،۲۳۳،۳۳۳ \times ۱۰\% = ۴۲۳،۳۳۳$

تذکر: فقط پاداش آخر سال معادل معافیت موضوع ماده (۸۴) از مالیات معاف است و پاداش طی سال شامل مالیات می شود.

حالت دوم: شرکت خصوصی است

حقوق و مزایای مستمر ماهانه پس از کسر اقساط وام مسکن

$$۶،۹۰۰،۰۰۰ - ۶۰۰،۰۰۰ = ۶،۳۰۰،۰۰۰$$

حقوق و مزایای مستمر مالیاتی پس از کسر اقساط وام مسکن

$$۶،۳۰۰،۰۰۰ \times ۱۲ = ۷۵،۶۰۰،۰۰۰$$

حقوق و مزایای مستمر سالانه مشمول مالیات $۷۵،۶۰۰،۰۰۰ - ۵۰،۰۰۰،۰۰۰ = ۲۵،۶۰۰،۰۰۰$

مالیات سالانه حقوق و مزایای مستمر فؤاد $۲۵،۶۰۰،۰۰۰ \times ۱۰\% = ۲،۵۶۰،۰۰۰$

مالیات ماهانه حقوق و مزایا $۲،۵۶۰،۰۰۰ \div ۱۲ = ۲۱۳،۳۳۳$

چون تا ۴۲،۰۰۰،۰۰۰ ریال دریافتی مشمول مالیات در سال برای کارکنان بخش خصوصی مشمول نرخ ده درصد می گردد، با توجه به این که اضافه کاری و پاداش غیرمستمر هستند و حقوق سالانه مشمول مالیات فؤاد با احتساب اضافه کاری و پاداش نیز کمتر از ۴۲،۰۰۰،۰۰۰ ریال می باشد، اضافه کاری و پاداش نامبرده در آبان ماه مشمول نرخ ده درصد می گردند.

جمع اضافه کاری و پاداش آبان ماه $۱،۳۰۰،۰۰۰ + ۸۰۰،۰۰۰ = ۲،۱۰۰،۰۰۰$

مالیات اضافه کار و پاداش $۲،۱۰۰،۰۰۰ \times ۱۰\% = ۲۱۰،۰۰۰$

کل مالیات حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر مهر ماه فؤاد $۲۱۰،۰۰۰ + ۲،۱۳۳،۳۳۳ = ۲،۳۴۳،۳۳۳$

تمرینات فصل دوم:

۱- خانم خاطره در یک شرکت خصوصی کار می‌کند. مجموع حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر خردادماه ۱۳۸۸ نامبرده به شرح ذیل می‌باشد. مالیات خرداد ماه درآمد حقوق وی را حساب کنید.

حقوق ماهیانه	ریال ۷,۰۰۰,۰۰۰
مزایا (فوق‌العاده شغل)	ریال ۳,۰۰۰,۰۰۰
فوق‌العاده بدی آب و هوا	ریال ۲,۰۰۰,۰۰۰
فوق‌العاده محرومیت از تسهیلات زندگی	ریال ۲,۵۰۰,۰۰۰
حق جذب	ریال ۳,۰۰۰,۰۰۰
اضافه کاری خردادماه	ریال ۳,۵۰۰,۰۰۰

۲- آقای رضا عضو هیأت علمی یکی از دانشگاه‌های کشورست که حقوق و مزایای نامبرده معادل ۶,۸۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. چنانچه این استاد در ساعات فراغت نیز در یکی دیگر از دانشگاه‌ها به امر تدریس پردازد و حق‌التدریس او ماهیانه ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال باشد، مطلوبست مالیات حق‌الزحمه ساعات فراغت وی.

۳- حقوق و مزایای خانم کتایون کارمند شاغل در بخش دولتی شامل ۶,۵۳۰,۰۰۰ ریال پایه حقوق و ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال فوق‌العاده شغل می‌باشد. از ۸۱/۹/۱ به حقوق و مزایای نامبرده به ترتیب ۲,۰۰۰,۰۰۰ و ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال اضافه شده است. اضافه‌کار ساعتی ماهانه کارمند مزبور در مهر، آذر و اسفند، هر ماه معادل ۶۰ ساعت بوده که بر مبنای $\frac{1}{150}$ حقوق و مزایای ماهانه پرداخت شده است. چنانچه این کارمند در پایان سال ۱۳۸۱ معادل ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال به‌عنوان عیدی و پاداش دریافت کرده باشد، مطلوبست محاسبه مالیاتی که کارمند نامبرده در چهار ماهه پایان سال ۱۳۸۸ در ارتباط با حقوق و مزایای دریافتی باید پرداخت کند.

۴- خانم انوشه مدیر اداری یک شرکت غیردولتی در ۱۳۸۷/۵/۱ استخدام شده است. طبق حکم استخدامی حقوق و مزایای نامبرده به شرح ذیل می‌باشد:

پایه حقوق	ریال ۲,۵۰۰,۰۰۰
فوق‌العاده شغل	ریال ۹۰۰,۰۰۰
حق جذب	ریال ۸۵۰,۰۰۰
حق مسکن	ریال ۸۰۰,۰۰۰
عائله‌مندی (غیرنقدی)	ریال ۵۰۰,۰۰۰
اقساط ماهانه تسهیلات مسکن از بانک مسکن	ریال ۵۵۰,۰۰۰
حق ایاب و ذهاب ماهانه	ریال ۸۰۰,۰۰۰

چنانچه در بهمن و اسفندماه بابت پاداش و بهره‌وری بنامبرده بترتیب ۲,۵۰۰,۰۰۰ و ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت شده و عیدی پایان سال نیز معادل ۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال بوی تعلق گرفته باشد مجموع مالیات پرداختی نامبرده از تاریخ استخدام تا پایان سال ۱۳۸۷ را محاسبه کنید.

۵- خانم فرزانه کارمند یک شرکت خصوصی می‌باشد که از تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱ بااستخدام

شرکت مزبور درآمده است. حقوق و مزایای نامبرده طبق حکم استخدامی عبارتند از:

پایه حقوق	۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
حق جذب	۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال
فوق العاده شغل	۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
تفاوت تطبیق	۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال

اضافه کار فروردین ماه و اردیبهشت ماه نامبرده بترتیب معادل ۱۲۰ و ۱۳۰ ساعت بوده که
 طبق فرمول $\frac{1}{4} \times 7/33 \times$ حق جذب + حقوق پایه محاسبه می شود. مطلوبست محاسبه
 ۳۰

مالیات بردرآمد حقوق و مزایای خانم فرزانه در فروردین و اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۸.

بخشنامه محاسبه مالیات حقوق سازمان امور مالیاتی کشور

در اجرای مقررات مربوط به قانون اصلاح موادی از قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی، با توجه به اصلاحیه قانون مربوط در فصل مالیات بردرآمد حقوق و به منظور محاسبه صحیح مالیات حقوق از اول سال ۱۳۸۱ سازمان امور مالیاتی کشور طی بخشنامه شماره ۱۱۳/۲۰۶۷-۳۰/۵ مورخ ۸۱/۱/۲۳ مراتب ذیل را اعلام نمود:
 ۱- مثال اول: در مورد حقوق بگیری که مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت باشد، حقوق و فوق العاده شغل مستمر ماهانه ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال، فوق العاده جذب مستمر ۳۰۰,۰۰۰ ریال، فوق العاده شرایط محیط کار مستمر ۱۵۰,۰۰۰ ریال، فوق العاده نوبت کاری مستمر ۵۰,۰۰۰ ریال و اضافه کاری ساعتی در فروردین ۳۰۰,۰۰۰ ریال.

درآمد حقوق مستمر ماهانه $3,500,000 = 3,000,000 + 150,000 + 50,000$
 $3,800,000 = 3,500,000 + 300,000$

چون جمع حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر از معافیت ماهانه ۴,۱۶۶,۶۶۷ ریال می باشد حقوق و مزایای نامبرده مشمول مالیات نمی باشد.

۲- مثال دوم در مورد حقوق بگیری که مشمول قانون نظام خدمات مدیریت کشوری است: حقوق و فوق العاده شغل مستمر ماهانه ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال، فوق العاده جذب مستمر ۷۰۰,۰۰۰ ریال، ۵۰۰,۰۰۰ ریال اضافه کار ساعتی غیرمستمر سالانه ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

درآمد حقوق و فوق العاده های مستمر ماهانه $3,700,000 = 2,500,000 + 700,000 + 500,000$
 درآمد حقوق و مزایای مستمر سالانه $44,400,000 = 3,700,000 \times 12$

$44,400,000 < 50,000,000$

$44,400,000 + 6,000,000 = 50,400,000$

$400,000 \times 10\% = 40,000$

مالیات اضافه کار

مثال نمونه:

حقوق و مزایای حقوق‌بگیری که مشمول قانون کار می‌باشد. شامل مبلغ حقوق و فوق‌العاده شغل مستمر ماهانه ۵,۵۰۰,۰۰۰ ریال، فوق‌العاده جذب مستمر ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال، حق مدیریت مستمر ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال، فوق‌العاده شرایط محیط کار مستمر ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ایاب و ذهاب ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال، اضافه کار ساعتی غیرمستمر ماهانه ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال است. مطلوبست محاسبه مالیات حقوق و مزایای ماهانه این حقوق‌بگیر در سال ۱۳۸۸.

حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر ماهانه

$$۵,۵۰۰,۰۰۰ + ۳,۰۰۰,۰۰۰ + ۳,۰۰۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۴,۵۰۰,۰۰۰$$

$$۱۴,۵۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = ۱۷۴,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{درآمد حقوق مستمر سالانه}$$

$$۱۷۴,۰۰۰,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۲۴,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{درآمد مستمر مشمول مالیات سالانه}$$

$$۱۲۴,۰۰۰,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} ۴۲,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۱۰ = ۴,۲۰۰,۰۰۰ \\ ۵۸,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۲۵ = ۱۱,۶۰۰,۰۰۰ \end{array} \right.$$

$$۲۴,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۲۵ = ۶,۰۰۰,۰۰۰$$

مالیات سالانه حقوق و مزایای مستمر

$$۴,۲۰۰,۰۰۰ + ۱۱,۶۰۰,۰۰۰ + ۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۱,۸۰۰,۰۰۰$$

$$۲۱,۸۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۱,۸۱۶,۶۶۷ \quad \text{مالیات ماهانه حقوق و مزایای مستمر}$$

$$۴,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۲۵ = ۱,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{مالیات اضافه کار ماهانه}$$

$$۱,۸۱۶,۶۶۷ + ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۸۱۶,۶۶۷ \quad \text{مالیات حقوق و اضافه کار ماهانه}$$

فصل سوم

مالیات حق الوکاله

ماده ۱۰۳ قانون مالیات‌های مستقیم اشعار می‌دارد:

"وکلاء دادگستری و کسانی که در محاکم اختصاصی وکالت می‌کنند مکلفند در وکالتنامه‌های خود رقم حق الوکاله‌ها در قید نمایند و معادل ۵ درصد آن بابت علی‌الحساب مالیاتی روی وکالتنامه تمبر الصاق و ابطال نمایند که در هر حال مبلغ تمبر حسب مورد نباید کمتر از میزان مقرر در زیر باشد."

الف- در دعاوی و اموری که خواسته آنها مالی است ۵ درصد حق الوکاله مقرر در تعریفه بر هر مرحله

ب- در مواردی که موضوع وکالت مالی نباشد یا تعیین بهای خواسته قانوناً لازم نیست و همچنین در دعاوی کیفری که تعیین حق الوکاله بنظر دادگاه است ۵ درصد حداقل حق الوکاله مقرر در آیین‌نامه حق الوکاله برای هر مرحله

ج- در دعاوی کیفری نسبت به مورد ادعای خصوصی که مالی باشد برطبق مفاد حکم بند "الف" فوق

د- در مورد دعاوی و اختلافات مالی که در مراجع اختصاصی غیرقضائی رسیدگی و حل و فصل می‌شود و برای حق الوکاله آنها تعرفه خاصی مقرر نشده است از قبیل اختلافات مالیاتی و عوارض توسعه معابر شهرداری و نظایر آنها میزان حق الوکاله صرفاً از لحاظ مالیاتی بشرح زیر:

- تا ده میلیون ریال ما به اختلاف ۵ درصد

- تا ۳۰ میلیون ریال مابه‌الاجتلاف ۴ درصد نسبت به مازاد ده میلیون ریال

- از سی میلیون ریال مابه‌الاجتلاف به بالا سه درصد نسبت به مازاد سی میلیون ریال

منظور می‌شود و معادل ۵ درصد آن تمبر باطل خواهد شد. در صورتی که پس از ابطال تمبر تعقیب دعوی به وکیل دیگری واگذار شود وکیل جدید مکلف به ابطال تمبر روی وکالتنامه مربوطه نخواهد بود.

تبصره ۲ ماده ۱۰۳ (ق.م.م) بیان می‌دارد: وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها مکلفند از وجوهی که بابت حق الوکاله به وکلاء پرداخت می‌کنند ۵ درصد آنرا کسر و بابت علی‌الحساب مالیاتی وکیل ظرف مدت ده روز به اداره امور مالیاتی محل پرداخت نمایند و نیازی به ابطال تمبر روی وکالتنامه نمی‌باشد.

مثال نمونه:

شخصی وکالت یک شرکت دولتی را جهت دفاع مالیاتی از عملکرد دوره مالی منتهی به ۸۵/۱۲/۲۹ شرکت مزبور طی یک وکالت رسمی پذیرفته است. شرکت طی اظهارنامه مالیاتی،

مالیات عملکرد سال ۸۵ خود را ۹۴۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال ابراز داشته در حالی که اداره امور مالیاتی طی برگشت تشخیص مطالبه ۲,۱۹۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال بابت مالیات نموده است. مالیات حق الوکاله مزبور را محاسبه کنید.

$$۲,۱۹۷,۰۰۰,۰۰۰ - ۹۴۷,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{مبلغ مورد اختلاف}$$

$$۱,۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \left\{ \begin{array}{l} ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۵ = ۵۰۰,۰۰۰ \\ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۴۰ = ۸۰۰,۰۰۰ \\ ۱,۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۳ = ۳۵,۶۰۰,۰۰۰ \end{array} \right.$$

$$۳۶,۶۰۰,۰۰۰ + ۸۰۰,۰۰۰ + ۵۰۰,۰۰۰ = ۳۷,۹۰۰,۰۰۰ \quad \text{حق الوکاله مشمول مالیات}$$

$$۳۷,۹۰۰,۰۰۰ \times \%۵ = ۱,۸۹۵,۰۰۰ \quad \text{مالیات حق الوکاله}$$

چون شرکت دولتی است لزومی به ابطال تمبر ندارد و همان کسر ۵ درصد کافی است.

مثال نمونه:

- بخشی از ملک خانم خاطره در طرح تعریض خیابان فرزانه قرار گرفته است. شهرداری تهران بابت این تعریض مبلغ ۱۵۰ میلیون ریال جهت خسارت به خانم خاطره در نظر گرفته است در حالیکه خانم خاطره ادعای ۳۰۰ میلیون ریال را دارد. در این ارتباط خانم خاطره آقای حسین را به عنوان وکیل خود به شهرداری معرفی تا نامبرده وکالت دعوی ایشان را پیگیری کند مطلوبست مالیات حق الوکاله آقای حسین.

$$۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \left\{ \begin{array}{l} ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۵ = ۵۰۰,۰۰۰ \\ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۴ = ۸۰۰,۰۰۰ \\ ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \%۳ = ۳,۶۰۰,۰۰۰ \end{array} \right.$$

$$(۵۰۰,۰۰۰ + ۸۰۰,۰۰۰ + ۳,۶۰۰,۰۰۰) \times \%۵ = ۲۴۵,۰۰۰$$

تمرینات فصل سوم

۱- یک وکیل دادگستری وکالت شرکت خصوصی حیدر را در ارتباط با دعوی با شهرداری تهران در مورد عوارض توسعه معابر شهری پذیرفته است. با توجه به اینکه شهرداری از شرکت مزبور مطالبه ۱۱ میلیارد ریال بابت عوارض توسعه نموده و شرکت اساساً رقم مزبور را نپذیرفته تعیین کنید.

اولاً: شرکت باید از حق الوکاله وکیل مالیات کسر کند یا حق تمبر باطل نماید.

ثانیاً: مبلغ حق تمبر یا مالیات متعلقه را محاسبه کنید.

۲- شرکت دایا سیستم اظهارنامه مالیاتی خود را در موعد مقرر قانونی تسلیم نموده است. مالیات ابرازی شرکت ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده در حالی که اداره امور مالیاتی طی صدور برگ تشخیص مطالبه ۹۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال مالیات نموده است. آقای امیر دفاع مالیاتی شرکت دایا سیستم را که یک شرکت خصوصی است عهده‌دار شده است. مطلوبست محاسبه مالیات حق الوکاله این پرونده مالیاتی.

فصل چهارم

مالیات حق الزحمه

به استناد مفاد ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌ها کلیه اشخاص حقوقی (اعم از دولتی، خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی) و اشخاص حقیقی که طبق مقررات قانون مالیات‌ها مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی روزنامه و کل می‌باشند مکلفند در هر مورد ذیل که وجوهی پرداخت می‌کنند ۵ درصد آن را به‌عنوان علی‌الحساب مالیات مؤدی (دریافت‌کنندگان وجوه) کسر و ظرف مدت سی روز به حساب تعیین شده از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی واریز و رسید آن را به مؤدی تسلیم نمایند و همچنین ظرف همین مدت مشخصات دریافت‌کنندگان را با ذکر نام و نشانی آنها به اداره امور مالیاتی ذریبط ارسال نمایند.

موارد مشمول مالیات حق الزحمه با استناد ماده (۱۰۴) ق.م.م

حق الزحمه پزشکی، هزینه‌های بیمارستانی و آزمایشگاهی و رادیولوژی، داوری، مشاوره، کارشناسی، حسابرسی، خدمات مالی و اداری، نویسندگی، تألیف و تصنیف، آهنگسازی، نوازندگی و هنرپیشگی و خوانندگی، نقاشی و دلالی و حق‌العمل کاری، هرگونه حق‌الزحمه یا کارمزد ارائه خدمات به استثنای کارمزد پرداختی به بانکها، صندوق تعاون و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، امور مربوط به نظافت اماکن و ابنیه، اجاره ماشین‌آلات اداری و محاسباتی، کلیه خدمات و ارتباطات رایانه‌ای، اجاره هر نوع وسایل (وسائط) نقلیه موتوری زمینی و هوایی و دریایی، ماشین‌آلات و کارخانجات و سردخانه‌ها، انبارداری، نگاهداری و تعمیر آسانسور و شوفاژ و تهویه مطبوع، هر نوع کار ساختمانی و تأسیسات فنی و تأسیاتی، تهیه طرح ساختمان‌ها و تأسیسات، نقشه‌کشی، نقشه‌برداری، نظارت و محاسبات فنی، حمل و نقل وجوهی که بابت حق نمایش فیلم به هر عنوان پرداخت می‌کنند پنج درصد آن را به‌عنوان علی‌الحساب مالیات مؤدی (دریافت‌کنندگان وجوه) کسر و ظرف سی روز به حساب تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور واریز و رسید آن را به مؤدی تسلیم نمایند و همچنین ظرف همین مدت

مشخصات دریافت‌کنندگان را با ذکر نام و نشانی آنها به اداره امور مالیاتی ذیربط ارسال دارند. تسهیلات اعطائی بانک‌ها از طریق قرارداد جعاله در امور مربوط به کشاورزی و تعمیر و تکمیل یک واحد مسکونی مشمول کسر ۵٪ مالیات علی‌الحساب موضوع این ماده نبوده و در این‌گونه موارد بانک‌ها مکلف‌اند رونوشت قرارداد جعاله تنظیمی با عامل را ظرف سی روز از تاریخ انعقاد قرارداد به اداره امور مالیاتی ذیربط ارسال دارند.

تبصره ۱- در مورد انجام مربوط به این ماده چنانچه قراردادی تنظیم گردد کارفرما مکلف است ظرف سی روز از تاریخ انعقاد قرارداد رونوشت آن را به اداره امور مالیاتی با اخذ رسید تسلیم نماید.

تبصره ۲- در مواردی که منابع درآمد مذکور در این ماده کلاً از پرداخت مالیات معاف باشد کسر علی‌الحساب مالیات بشرط استعلام قبلی و کسب نظر اداره امور مالیاتی محل منتفی است.

تبصره ۳- در مواردی که وجوه مذکور در این ماده در صندوق دادگستری و امثال آن تودیع و یا وسیله مراجع اجرائی وصول و ایصال می‌گردد تودیع‌کننده مکلف به کسر مالیات نخواهد بود و انجام تکالیف مقرر در این ماده به عهده متصدیانی خواهد بود که دستور پرداخت وجوه مذکور را صادر می‌کنند.

تبصره ۴- در مورد قراردادهای پیمانکاری موضوع ماده (۷۶) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های بعدی آن که پیشنهاد آنها قبل از تاریخ تصویب این قانون باشد کارفرما مکلف است طبق مقررات ماده مذکور عمل نماید.

۴- مالیات پیمانکاران و مهندسین مشاور

باستناد ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌ها کلیه اشخاص حقوقی (اعم از دولتی و خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی) و اشخاص حقیقی که مکلفند دفاتر قانونی کل و روزنامه نگاهداری کنند چنانچه از طریق انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگر "خدمات هر نوع کارساختمانی و تأسیسات فنی و تأسیساتی- تهیه طرح ساختمان‌ها و تأسیسات، نقشه‌کشی، نقشه‌برداری، نظارت و محاسبات فنی- قراردادهای حمل و نقل" را خریداری نمایند تکلیف دارند اعمال ذیل را انجام دهند.

۴/۱- در هر پرداخت ۵ درصد از کل مبلغی را که پرداخت می‌کنند کسر و ظرف مدت سی روز به حساب تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور بابت علی‌الحساب مالیات پیمانکار یا مهندسین مشاور واریز و رسید آن را به مؤدی تسلیم نمایند.

۴/۲- ظرف مدت سی روز از تاریخ انعقاد قرارداد رونوشت آنرا به دفتر اداره امور مالیاتی محل با اخذ رسید تسلیم نمایند.

۴/۳- نکات حائز اهمیت در مورد مالیات‌های تکلیفی پیمانکاران و مهندسین مشاور
۴/۳/۱- مقررات حاکم بر قراردادهایی که قبل از سال ۱۳۵۲ پیشنهاد آنها تسلیم شده در صورتی که این قراردادها کاملاً ادامه داشته باشند همان مقررات قبلی مندرج در قانون مالیات‌های سال ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های تا تاریخ پیشنهاد قراردادها خواهد بود.

۴/۳/۲- مقررات حاکم بر قراردادهایی که پیشنهاد آنها از ۱/۱/۱۳۵۲ تسلیم شده باشد همان مقررات اصلاحی ماده ۷۶ قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحیه‌های بعدی آن خواهد بود.

۴/۳/۳- مقررات حاکم بر قراردادهائی که پیشنهاد آنها از ۱۳۶۸/۱/۱ به بعد تسلیم شده باشد مفاد قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ خواهد بود.

۴/۳/۴- بدیهی است نرخ مالیات قراردادهای پیمانکاری و مهندسین مشاور تابع مقررات زمان انعقاد قرارداد بوده اگرچه قراردادهای مزبور بعد از آن و تاکنون هم ادامه داشته باشند.

۴/۳/۵- کل ۵ درصد کسورات مالیات قراردادهای پیمانکاری و مهندسین مشاور از ۱۳۶۸/۱/۱ به‌عنوان پیش پرداخت یا علی‌الحساب مالیات پیمانکاران و مهندسین مشاور تلقی شده و در هنگام محاسبه مالیات درآمد عملکرد پیمانکاران یا مهندسین مشاور از مالیات متعلقه کسر خواهد شد. بدیهی است سند لازم جهت احتساب این مالیات اصل رسید واریز وجه توسط کارفرمایان خواهد بود.

۴/۳/۶- باستناد قانون مالیات‌های مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه مورخ ۷۱/۲/۷ از تاریخ ۱۳۶۸/۱/۱ مالیات علی‌الحساب پیمانکاران و مهندسین مشاور دست اول و دست دوم یکسان و معادل ۵ درصد دریافتی‌های آنان خواهد بود.

۴/۳/۷- باستناد تبصره ذیل ماده ۹۹ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه مورخ ۷۱/۲/۷، قراردادهای پیمانکاری موضوع ماده ۷۶ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های بعدی که پیشنهاد آنها از ۶۶/۱۲/۳ لغایت ۶۷/۱۲/۲۹ تسلیم گردیده از لحاظ تعیین درآمد مشمول مالیات تابع مقررات این قانون بوده و فقط از لحاظ اعمال نرخ مالیات بر درآمد عملکرد منتهی به سال ۱۳۶۷ تابع نرخ مالیاتی مقرر در سال مزبور خواهند بود.

۴/۳/۸- با توجه به مفاد ماده ۱۰۶ قانون مالیات‌های مستقیم از تاریخ ۱۳۷۱/۱/۱ درآمد مشمول مالیات شرکت‌های پیمانکاری و مهندسین مشاور از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی با لحاظ مواد ۹۴ و ۹۵ و ۹۷ قانون مالیات‌ها تعیین خواهد شد.

۴/۳/۹- پیش‌پرداخت اولیه به پیمانکاران موضوع ماده (۱۰۴) که بابت تجهیز کارگاه پرداخت می‌شود (معمولاً ۲۵٪ اولیه) که این پیش‌پرداخت‌ها به صورت سیتواسیون (چند نوبت) از صورت وضعیت‌ها تسویه می‌گردد مشمول کسر ۵٪ نمی‌باشند (بخشنامه ۲۳۶۶۹ مورخ ۱۳۴۵/۹/۵ شورایعالی مالیاتی)

۴/۳/۱۰- ده درصد تضمین حسن انجام کار پیمانکاران مشمول کسر ۵٪ نمی‌شود (بخشنامه شماره ۵۵۴/۲۰ مورخ ۱۳۴۹/۲/۷) اما هنگام بازپرداخت، تضمین حسن انجام کار مذکور مشمول مالیات می‌شود.

۴/۳/۱۱- چنانچه پیش‌پرداختی به صورت قرض‌الحسنه به پیمانکار پرداخت شود مشمول ۵٪ نمی‌شود (رأی ۲۲۸۴۷ مورخ ۱۳۴۶/۱۲/۲۹ شورایعالی مالیاتی)

مثال نمونه:

یک شرکت دولتی در سال ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ دو فقره قرارداد بشرح ذیل با شرکت ایرانی دوانکوه منعقد نموده است. مالیات تکلیفی که شرکت دولتی باید کسر و پرداخت نموده باشد را حساب کنید.

قرارداد شماره ۸۱/۲۰۰۱ بمبلغ ۲ میلیارد ریال در تاریخ ۸۷/۴/۳

قرارداد شماره ۸۲/۳۰۰۱ بمبلغ ۴ میلیارد ریال در تاریخ ۸۸/۵/۳

پرداختهای کارفرما بابت قرارداد ۸۷/۲۰۰۱ در سال ۱۳۸۷ مجموعاً مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و بابت قرارداد ۸۸/۳۰۰۱ در سال ۸۸ مجموعاً معادل ۳,۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. مالیات مکسوره قرارداد ۸۷/۲۰۰۱ در سال ۱۳۸۷

$$۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۰.۰۵ = ۷۵,۰۰۰,۰۰۰$$

مالیات مکسوره قرارداد ۸۸/۳۰۰۱ در سال ۱۳۸۸

$$۳,۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۰.۰۵ = ۱۶۲,۵۰۰,۰۰۰$$

$$۷۵,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۶۲,۵۰۰,۰۰۰ = ۲۳۷,۵۰۰,۰۰۰$$

جمع مالیات‌های مکسوره

مثال نمونه

یک شرکت دولتی جهت انجام تأسیسات فنی ساختمان اداری خود قراردادی را با شرکت پیمانکاری "ساختمان و نصب" در تاریخ ۸۷/۳/۵ منعقد نموده است. خلاصه مشخصات قرارداد عبارتند از:

مبلغ قرارداد ۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

مدت قرارداد یکسال

چنانچه پیمانکار کل قرارداد را در تاریخ ۸۷/۱۲/۱۵ باتمام رساند کسورات مالیاتی قرارداد را محاسبه نماید.

$$۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۰.۰۵ = ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

کسورات مالیاتی قرارداد

فصل پنجم

مالیات اشخاص حقوقی خارجی و موسسات مقیم خارج از ایران

ماده ۱۰۷

درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران به شرح زیر تشخیص می‌گردد:

الف- در مورد پیمانکاری در ایران نسبت به عملیات هر نوع کار ساختمانی، تأسیسات فنی و تأسیساتی شامل تهیه و نصب موارد مذکور، و نیز حمل و نقل و عملیات تهیه طرح ساختمان‌ها و تأسیسات، نقشه‌برداری، نقشه‌کشی، نظارت و محاسبات فنی، دادن تعلیمات و کمک‌های فنی، انتقال دانش فنی و سایر خدمات در تمام موارد به مأخذ دوازده درصد (۱۲٪) کل دریافتی سالانه و قراردادهائی که بعد از تاریخ ۸۲/۱/۱ منعقد می‌شوند مشمول کسر ۵٪ مالیات تکلیفی می‌شوند.

ب- بابت واگذاری امتیازات و سایر حقوق خود از ایران و واگذاری فیلمهای سینمایی، که به عنوان بها یا حق نمایش یا هر عنوان دیگر عاید آنها می‌شود، به مأخذ بیست درصد (۲۰٪) تا چهل درصد (۴۰٪) مجموع وجوهی که ظرف یک سال مالیاتی عاید آنها می‌گردد، می‌باشد و ضریب تعیین درآمد مشمول مالیات هر یک از موارد مذکور در این بند بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران تعیین می‌شود.

پرداخت‌کنندگان وجوه مزبور و همچنین پرداخت‌کنندگان وجوه مذکور در بند (الف) این ماده مکلف‌اند در هر پرداخت مالیات متعلق را با توجه به مبالغی که از اول سال تا آن تاریخ پرداخت کرده‌اند کسر و ظرف مدت ده روز به اداره امور مالیاتی محل اقامت خود پرداخت کنند. در غیراین صورت دریافت‌کنندگان متضامناً مشمول پرداخت اصل مالیات و متعلقات آن خواهند بود.

ج- در مورد بهره‌برداری از سرمایه و سایر فعالیت‌هایی که اشخاص حقوقی و مؤسسات مزبور به وسیله نمایندگی از قبیل شعبه، نماینده، کارگزار و امثال آنها در ایران انجام می‌دهند طبق مقررات ماده (۱۰۶) این قانون.

تبصره ۱- در مواردی که تمام یا قسمتی از عملیات پیمانکاری موضوع بندهای (الف) و (ب) این ماده به اشخاص حقوقی پیمانکار ایرانی واگذار می‌گردد، پرداخت‌کننده وجه باید از هر پرداخت به پیمانکاران ایرانی دو و نیم درصد (۲/۵٪) به عنوان مالیات علی‌الحساب آنها کسر و ظرف سی روز از تاریخ پرداخت به حساب تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور واریز کند.

تبصره ۲- در مورد عملیات پیمانکاری موضوع بند (الف) این ماده در صورتی که کارفرما، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا شهرداری‌ها باشند، آن قسمت از مبلغ قرارداد که از طریق خرید داخلی یا خارجی به مصرف خرید لوازم و تجهیزات می‌رسد مشروط بر آنکه در قرارداد یا اصلاحات و الحاقات بعدی ان مبلغ لوازم و تجهیزات به‌طور جدا از سایر اقلام قرارداد درج شده باشد از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

تبصره ۳- شعب و نمایندگی‌های شرکت‌ها و بانک‌های خارجی در ایران که بدون داشتن حق انجام دادن معامله به امر بازاریابی و جمع‌آوری اطلاعات اقتصادی در ایران برای شرکت مادر اشتغال دارند و برای جبران مخارج خود از شرکت مادر وجوهی دریافت می‌کنند نسبت به آن مشمول مالیات بردرآمد نخواهند بود.

تبصره ۴- در مواردی که پیمانکاران خارجی تمام یا قسمتی از پیمانکاری موضوع بند(الف) این ماده را به پیمانکاران دست دوم اشخاص حقوقی ایرانی واگذار کنند معادل ان مبلغ از لوازم و تجهیزات مذکور در قرارداد دست اول که توسط پیمانکار دست دوم خریداری می‌گردد از دریافتی پیمانکار دست اول از پرداخت مالیات بردرآمد معاف خواهد بود.

تبصره ۵- درآمد مشمول مالیات فعالیت‌های موضوع بند (الف) ماده (۱۰۷) این قانون که قرارداد پیمانکاری آنها از ابتدای سال ۱۳۸۲ و به بعد منعقد می‌گردد طبق مقررات ماده (۱۰۶) این قانون تشخیص می‌گردد. حکم این تبصره نسبت به ادامه فعالیت‌های موضوع قراردادهای پیمانکاری که تاریخ انعقاد آنها قبل از سال ۱۳۸۲ بوده است، جاری نخواهد بود.

یادآوری مهم: باستناد تبصره (۲) ماده ۱۷۷ ق.م.م. تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات مؤدیانی که در خارج از ایران اقامت دارند و همچنین مؤسسات و شرکت‌هایی که مرکز اصلی آنها در خارج از کشور است، چنانچه دارای نماینده در ایران باشند به عهده نماینده آنها خواهد بود.

مثال نمونه

شرکت زمینس قراردادی را در تاریخ ۸۱/۱/۲ با شرکت مخابرات ایران بمبلغ ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ دلار به‌نرخ هر دلار شناور معادل ۸,۰۰۰ ریال منعقد نموده که امتیاز بهره‌برداری از شبکه مخابراتی زمینس اروپا را به مدت پنج‌سال در اختیار شرکت مخابرات ایران قرار دهد. همچنین این شرکت طی یک قرارداد جداگانه دیگر مبلغ ۱۶,۰۰۰,۰۰۰ دلار به‌نرخ ارز شناور هر دلار معادل ۳,۰۰۰ ریال از شرکت مخابرات ایران دریافت کرد که تعلیمات و کمک‌های فنی لازم را در ارتباط با قرارداد فوق‌الذکر در اختیار شرکت مخابرات قرار دهد. با توجه به اینکه ضریب مالیاتی واگذاری امتیاز بهره‌برداری ۲۰ درصد و ضریب مالیاتی تعلیمات و کمک‌های فنی ۲۵ درصد باشد، مطلوبست محاسبه مالیات این قرارداد.

معادل ریالی قرارداد اول $18,000,000 \times 8,000 = 144,000,000,000$

درآمد مشمول مالیات قرارداد اول (واگذاری امتیاز)

$$144,000,000,000 \times 20\% = 28,800,000,000$$

نرخ ماده ۱۰۵

$$12,000,000,000 \longrightarrow 7,200,000,000$$

مالیات قرارداد اول

$$\times 25\%$$

$$\begin{aligned}
 & ۱۶,۰۰۰,۰۰۰ \times ۳,۰۰۰ = ۴۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{معادل ریالی قرارداد دوم} \\
 & \text{درآمد مشمول مالیات قرارداد دوم (تعلیمات و کمک‌های فنی)} \\
 & ۴۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\% = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \\
 & \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \text{نرخ ماده ۱۰۵} \\
 & ۱۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \xrightarrow{\quad \quad \quad} ۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{مالیات قرارداد دوم} \\
 & ۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۷,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \\
 & \text{کل مالیات مکسوره شرکت زیمنس}
 \end{aligned}$$

مثال نمونه

یک شرکت دولتی ایرانی بابت حق‌الامتياز، سالیانه مبلغ ۱۸۰ میلیارد ریال در سه نوبت باقساط مساوی به یک شرکت خارجی پرداخت می‌کند. نحوه محاسبه مالیات در صورتی که نرخ درآمد مشمول مالیات طبق آیین‌نامه ۲۰ درصد باشد، به شرح زیر می‌باشد:

$$\begin{aligned}
 & ۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ : ۳ = ۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{مبالغ قابل پرداخت در هر نوبت} \\
 & ۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\% = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{درآمد مشمول مالیات هر نوبت} \\
 & \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \text{به نرخ ماده ۱۰۵} \\
 & ۱۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \xrightarrow{\quad \quad \quad} ۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{مالیات متعلق به پرداخت هر نوبت} \\
 & \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \text{۲۵درصد}
 \end{aligned}$$

چون نرخ مالیات بردرآمد ۲۵ درصد مقطوع و ثابت است مالیات هر نوبت یکسان و مساوی خواهد بود.

۵- قراردادهای بیع متقابل

کشور ایران با در اختیار داشتن حدود ۹۷ میلیارد بشکه ذخایر نفت و ۲۶ تریلیون مترمکعب ذخایر گاز طبیعی، در منطقه‌ای قرار گرفته است که بیش از ۵۰ درصد از منابع انرژی جهان را در اختیار دارد. موقعیت ایران در جغرافیای سیاسی-انرژی جهان به گونه‌ای است که نه مصرف‌کنندگان بزرگ و نه دولتمردان نمی‌توانند نسبت به آن بی‌توجه باشند. در همین حال حفظ سهمیه تولید نفت ایران در اوپک و توسعه منابع گاز طبیعی یکی از سیاست‌های راهبردی کشور به‌شمار می‌رود.

داستان نفت در ایران از آغاز قرن بیستم شروع شد و بر تمام تحولات عمده کشور سایه افکند. در این قرن سه رویداد مهم تاریخی به وقوع پیوست که تأثیر شگرفی بر توزیع قوای سیاسی، هنجارهای اجتماعی و توسعه اقتصادی کشور برجای نهاد. در ربع اول قرن نهضت مشروطه، در اواسط قرن نهضت ملی شدن نفت و در ربع آخر پیروزی انقلاب اسلامی به وقوع پیوست. خاطره‌ها و تجربه‌های تلخ و شیرین از رخدادهای مزبور، بر حدیث نفت این مرزوبوم نیز، تأثیرات عمیقی گذاشت. تنوع‌آرا و نظرات پیرامون مسایل مربوط به توسعه صنعت نفت از همین عوامل سرچشمه می‌گیرد. برخی نفت را «بلای سیاه» می‌دانند و هرگونه سرمایه‌گذاری در این بخش که منجر به افزایش قدرت تولید گردد را موجب خسران و زیان مملکت قلمداد می‌کنند. برخی دیگر ثروت نفت را تنها مزیت نسبی اقتصاد کشور تلقی می‌نمایند و معتقدند که برنامه‌های توسعه بایستی بر محور توسعه نفت پایه‌ریزی شود.

نهضت ملی شدن نفت اساساً با ایده محوریت نفت شکل گرفت. با ملی شدن نفت، در سال ۱۳۲۹ شور و شوق غیرقابل وصفی سراسر کشور را فرا گرفت. شادی ناشی از خلع ید شرکت نفت ایران و انگلیس دیری نپایید و با کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ فرو نشست. پس از کودتا، اگر چه نفت ایران از انحصار انگلیس خارج شد، اما کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های آمریکایی، انگلیسی و دیگر کشورهای اروپایی، در صحنه نفت ایران حضور یافتند. توسعه صنایع نفت، گاز و پتروشیمی از یک سو به سرمایه فراوان و از سوی دیگر به فن‌آوری پیشرفته نیاز دارد که طی دو دهه اخیر کشور ایران از هر دو جنبه مذکور در مضیقه بوده است. از سوی دیگر محدودیت‌های مورد اشاره قانون اساسی، قانون بودجه و الزامات مجلس برای سرمایه‌گذاری خارجی در این بخش سبب گردید تا راه‌های جذب منافع و انتقال فن‌آوری به شیوه‌های خاص از قراردادهای توسعه نفت محدود گردد. یکی از شاخص‌ترین گونه‌های قابل قبول مراجع قانون‌گذار کشور قراردادهای خرید خدمات پیمانکاری توأم با تأمین منابع موسون به «قراردادهای بیع متقابل» می‌باشد. مقامات نفتی اظهار می‌دارند در قراردادهای «بیع متقابل» ضمن تأمین این هدف، مزایای دیگری از جمله انتقال تکنولوژی، حضور کوتاه‌مدت پیمانکار در طرح‌های توسعه میادین نفت و گاز کنترل و نظارت کامل شرکت ملی نفت ایران بر برنامه‌های کاری و هزینه‌ای پیمانکار، هزینه کمتر نسبت به سایر قراردادهای رایج در صنعت نفت و ... لحاظ گردیده است. این گونه قراردادها به علت محتوای عمدتاً یکطرفه آن حافظ منافع ملی کشور نمی‌باشد.

۵/۱- قراردادهای بیع متقابل و B.O.T

قراردادهای بیع متقابل (Buy back) و ساخت، بهره‌برداری و تحویل B.O.O.T = Built, Owner, Operation and Transfer (B.O.T) و یا B.O.T = Built, Operation and Transfer در پروژه‌های نفتی و پتروشیمی و شناسایی سود مشمول مالیات برای مجریان این نوع قراردادها و مقامات مالیاتی.

۵/۲- قراردادهای بیع متقابل در بخش نفت و پتروشیمی چگونه است:

عملیات قراردادهای بیع متقابل توسط شرکت‌های خارجی (پیمانکار مجری عملیات اکتشاف چاه‌های نفتی، معادن و به بهره‌برداری رساندن آن، (به صورت Turnkey) بدین ترتیب است که شرکت خارجی (Contractor) که در قراردادها مجری (یا پیمانکار) نامیده می‌شود از طرف و به نیابت کارفرمای دولتی، شرکت ملی نفت ایران، (یا یک دستگاه دولتی که در قراردادها کارفرما Owner نامیده می‌شود) عملیات اکتشاف و راه‌اندازی (Development Operation) حوزه نفتی یا معدن را انجام می‌دهد (این فعالیت پروژه نامیده می‌شود)، کلیه تأسیسات و ماشین‌آلات و کالاهای سرمایه‌ای توسط شرکت خارجی تهیه و تأمین می‌شود و وجه قابل پرداخت برای اقلام سرمایه‌ای از محل وام فروشنده و یا تسهیلات فایناس (Finance) دریافی از دیگران تأمین می‌گردد. مضافاً کلیه هزینه‌های نصب و راه‌اندازی تجهیزات، اکتشاف و نهایتاً به بهره‌برداری رساندن پروژه با شرکت خارجی است که از محل وام تا تسهیلات فایناس تأمین می‌شود. متعاقب خاتمه قرارداد و تحویل آن به کارفرما، کل مخارج قرارداد (مشمول بر سود پیمانکار) تعیین و به صورت بهای نفت، گاز و یا مواد معدنی

تحویلی به طرف قرارداد، تسویه می‌گردد. مبالغ اینگونه قراردادها (بهای تمام شده پروژه) عبارتند از:

- A ۵/۲/۱- بهای خرید تجهیزات، ماشین‌آلات و کالاهای سرمایه‌ای (هزینه سرمایه‌ای)
- B ۵/۲/۲- حق‌الزحمه اجراء، حق‌الزحمه پیمانکاران دست دوم، مدیریت و هزینه‌های اداری مرکزی مشتمل بر هزینه حقوق و دستمزد پرسنل شاغل در اجرای پروژه
- C ۵/۲/۳- هزینه‌های جاری عملیات اکتشاف راه‌اندازی، هزینه‌های اداری مرکزی پیمانکار
- D ۵/۲/۴- هزینه‌دانش فنی و فن‌آوری و غیره (در صورت لزوم)
- E ۵/۲/۵- هزینه تسهیلات فنانانس دریافتی (سود تسهیلات فنانانس بهره وام)
- F ۵/۲/۶- هزینه‌های جانبی (مالیات، عوارض و ...)
- G ۵/۲/۷- سود مورد انتظار شرکت خارجی مجری پروژه

کل مبلغ قرارداد

عملیات اکتشاف و راه‌اندازی پروژه بیش از یکسال است (برای چاه نفتی بین ۳ الی ۵ سال، و در معادن بیش از ۵ سال). شرکت خارجی مجری، مبالغ هزینه‌های مذکور را در طول مدت مذکور تأمین و پس از راه‌اندازی پروژه، محصول تولیدی از پروژه (نفت، گاز، محصول معدنی) به قیمت روز تعیین و بدهی به شرکت خارجی (مبلغ کل قرارداد) از طریق فروش محصول بازپرداخت می‌شود.

۵/۳- عملیات حسابداری قرارداد بیع متقابل در دفاتر کارفرما

عملیات حسابداری در دفاتر کارفرما به صورت ثبت هزینه‌های سرمایه‌ای یک پروژه اکتشاف و راه‌اندازی پروژه (حوزه نفتی/گازی، معدنی) می‌باشد، که براساس مدارک تحقق هزینه (صورت‌حساب فروشنده و ...) حسب مورد در طول مدت پروژه و یا خاتمه آن، در دفاتر به ثبت می‌رسد. کارفرما متعاقب تحویل قطعی پروژه، کل مخارج را به عنوان بهای تمام شده پروژه (هزینه طرح) در حساب‌های دارایی خود ثبت نموده و در مقابل کل مبلغ را به عنوان طلب شرکت خارجی جزو اقلام بدهی به ثبت می‌رساند (و یا اینکه احتمالاً در طول مدت انجام پروژه براساس صورت‌حساب‌های صادره شرکت خارجی مجری ثبت عملیات حسابداری انجام می‌گیرد). متعاقب فروش محصول بهای صورت‌حساب فروش به بدهکاری حساب فیما بین با شرکت خارجی مجری (پیمانکار) منظور می‌گردد تا اینکه کل بدهی تصفیه گردد.

در مورد قراردادهای معمولی پیمانکاری، مبالغ قرارداد به صورت پیش‌پرداخت اولیه و پرداخت‌های مبالغ صورت‌حساب قطعی در طول مدت انجام کار صورت می‌گیرد. مبالغ پروژه در طول مدت انجام پروژه به ثبت می‌رسد اما در اینگونه پروژه به ثبت می‌رسد اما در اینگونه پروژه‌ها که تحقق بهره‌برداری از پروژه از جمله شرایط تحقق قرارداد است و مبالغ آن استقرایی است و پیمانکار به نیابت از طرف کارفرما عمل می‌نماید، عملیات بهای تمام شده پروژه می‌تواند با دریافت صورت‌حساب قطعی کل مبلغ قرارداد انجام گیرد. ضمناً با توجه به معافیت تبصره (۲) ماده ۱۰۷ (ق.م.م) و موضوع مالکیت بخشی از هزینه‌های سرمایه‌ای که در ارتباط با خرید تجهیزات و ماشین‌آلات به نام کارفرما صورت‌حساب می‌شود و مدارک گمرکی به نام کارفرما صادر می‌شود، به‌طور قطع عملیات حسابداری مرتبط با آن در دفاتر کارفرما در

طول انجام پروژه قابل ثبت خواهد بود. ضمناً در این قراردادها، کارفرما با پیش‌بینی نظارت بر عملیات حسابداری و حسابرسی اسناد و مدارک پیمانکار، از وجود انضباط مالی و صحت روش‌های انجام هزینه و خریده‌ها و رعایت سقف هزینه‌های پروژه و قابلیت تطبیق آن با موضوع پروژه و مندرجات قرارداد تا حدودی حصول اطمینان می‌نماید. (این موضوع به صورت یک ماده قرارداد با تهیه دستورالعمل اجرایی ضمیمه قرارداد، لحاظ می‌گردد). در هر حال ثبت عملیات حسابداری در دفاتر کارفرما حسب مورد نقدی یا تعهدی آن در دستگاه دولتی حاکمیت دارد، انجام می‌گیرد.

۵/۴- عملیات حسابداری پروژه بیع متقابل در دفاتر شرکت خارجی مجری (پیمانکار)

شرکت خارجی مجری پروژه برای انجام عملیات قرارداد ملزم به ثبت شعبه در ایران است و کل هزینه‌های سرمایه‌ای و جاری در دفاتر وی قابل ثبت است. به‌طور معمول اقدام به نگهداری حساب پروژه در جریان می‌نماید و کل هزینه پروژه مشتمل بر هزینه‌های سرمایه‌ای (خرید ماشین‌آلات و تجهیزات) و سایر هزینه‌های پروژه را که وجوه آن از محل وام/ تسهیلات فاینانس تأمین می‌شود در این حساب ثبت می‌نماید و در مقابل وجه وام/تسهیلات فاینانس به صورت بدهی (به اداره مرکزی و یا به نام تأمین‌کننده وجوه بانک) در حساب‌ها ثبت می‌شود. با توجه به طولانی بودن مدت اجرای پروژه (بیش از یکسال) ثبت عملیات حسابداری مطابق با اصول متداول حسابداری برای قراردادهای بلندمدت به کار گرفته می‌شود که در ایران تحت عنوان حسابداری پیمانکاری موسوم است (به استاندارد شماره ۹ کتاب استانداردهای حسابداری نشریه شماره ۱۶۰ سازمان حسابرسی مراجعه شود). هزینه‌های پروژه که در طول مدت بیش از یکسال تحقق می‌یابد و در دفاتر به ثبت می‌رسد عبارتند از:

۵/۴/۱- هزینه‌های سرمایه‌ای مربوط به خرید ماشین‌آلات و تجهیزات و غیره که بهای آن مستقیماً از محل وام به فروشندگان پرداخت می‌شود و کالا و تجهیزات به نام کارفرما وارد کشور می‌شود.

۵/۴/۲- هزینه‌های سرمایه‌ای مربوط به اکتشاف، حق نظارت، نصب، خدمات پرسنل، اجاره، مبالغ پرداختنی به پیمانکاران دست دوم، تعمیر و نگهداشت و سایر هزینه‌ها.

۵/۴/۳- هزینه‌های عملیاتی راه‌اندازی در مراحل قبل از تحویل نهایی پروژه.

۵/۴/۴- هزینه بهره‌وام یا سود تسهیلات فاینانس که بادریافت اعلامیه بدهکار از تأمین‌کننده تسهیلات به ثبت می‌رسد.

۵/۴/۵- هزینه‌های اداره مرکزی شرکت خارجی که با دریافت اعلامیه بدهکار از اداره مرکزی حسب مورد به عنوان هزینه سرمایه‌ای و یا هزینه عملیاتی به ثبت می‌رسد، مشتمل بر هزینه ریسک.

۵/۴/۶- سود شرکت خارجی

۵/۴/۷- سایر هزینه‌های جانبی از قبیل مالیات، بیمه و غیره که در این‌گونه قراردادها به صورت هزینه غیرقابل تعلق به پیمانکار در نظر گرفته می‌شود (اگر در متن قرارداد کارفرما آن را تقلیل نموده باشد به وضوح درج می‌گردد؛ در غیر این صورت این هزینه جزو مبلغ ریسک لحاظ می‌شود). کل هزینه‌ها تحت عنوان Recovery Expenses از طریق بهای محصول استخراجی از پروژه بازپرداخت می‌شود. شایان ذکر است که اگرچه در اینگونه قراردادها کل

مخارج پروژه و مبالغ دریافتی از نظر تصفیه حساب فیما بین کارفرما و پیمانکار به ارزش خارجی تعیین می‌شود و در متن قراردادها مقرر می‌گردد که حسابها و سوابق مالی عملیات به ارزش نگهداری، مورد تصفیه قرار گیرد، اما در رعایت اصول حسابداری (اصل واحد پول) و همچنین نیاز کارفرمای ایرانی به سوابق ریالی قیمت تمام شده پروژه، عملیات ارزی مذکور به ریال تسعیر (تعبیر و تبدیل) شده و در حسابها انعکاس می‌یابد.

شرکت خارجی مجری، عملیات پروژه را به یکی از دو روش زیر در دفاتر خود به ثبت می‌رساند:

۵/۵- روش تکمیل کار

هزینه‌های پروژه در پایان هر سال به عنوان هزینه پروژه در جریان به سال بعد نقل شده و متعاقب خاتمه کار، کل هزینه‌های پروژه همراه با سود محاسباتی، به بدهکار حساب کارفرما منظور می‌گردد (مشروط به آنکه این روش مورد قبول مقامات مالیاتی قرار گیرد) و نهایتاً سود خالص عملیات پیمانکاری به عنوان درآمد در حساب‌های سال آخر شناسایی می‌گردد.

بدهکاری حساب کارفرما (مبلغ کل پروژه یا هزینه‌های قابل بازیافت) از طریق بهای ریالی/ارزی محصول (نفت/گاز و معدنی) در طی مدت معین بعد از بهره‌برداری تسویه می‌شود و از طرف دیگر، مبالغ مربوطه با ثبت در بدهکار حساب وام/تسهیلات بانکی فاینانس و یا اداره مرکزی، بدهی مزبور را کاهش و تصفیه خواهد نمود. (امکان دارد که شرکت خارجی، سود عملیات پیمانکاری را در طول مدت بهره‌برداری قطعی از پروژه و دریافت مطالبات از کارفرما شناسایی و به حساب سود و زیان دوران وصول و وجوه صورتحساب منظور نماید).

۵/۶- روش پیشرفت کار (یا درصد تکمیل)

مجری می‌تواند در طول انجام پروژه کار، براساس درصد پیشرفت کار در پایان هر سال، سود عملیات پروژه را شناسایی نماید. (در این روش بهای تمام شده پروژه و سهم سود شناسایی شده در طول مدت قرارداد به بدهکاری حساب کارفرما منظور می‌گردد و متعاقب خاتمه کار، کل بدهی کارفرما (بهای پروژه به اضافه سود) از محل بهای فروش محصول تصفیه می‌شود و معادل همین وجه از بدهکار حساب یا اداره مرکزی (یا وام/تسهیلات فاینانس) می‌گردد تا بدهی مذکور هزینه‌های قابل بازیافت (هزینه سرمایه‌ای و هزینه عملیاتی و جاری) در طول مدت پروژه براساس مبالغ ارزی وجوه وام/تسهیلات دریافتی به ثبت می‌رسد اما تصفیه بدهی (بهای پروژه) از طریق محصول است که بهای مندرج در فاکتور فروش محصول به عنوان وسیله تسویه بدهی به کار گرفته می‌شود.) تحویل محصول به شرکت خارجی یک نوع فروش محصولات متعلق به کارفرما تلقی می‌شود که طبق اصول حسابداری ارزش آن براساس قیمت روز تعیین و به عنوان بهای فروش قابل ثبت در حسابهای کارفرما می‌باشد. نکته حائز اهمیت آن است که قیمت جهانی انواع محصولات موضوع اینگونه قراردادها و پیش‌بینی چنین قیمتی در سال‌های آتی با توجه به میزان ذخیره محصول در هر پروژه، نقش بسیار مهمی در انتخاب پروژه توسط پیمانکاران خارجی دارد. بطور مثال با تغییرات در قیمت نفت (کاهش قیمت نفت) در سال ۱۹۹۸، شرکت‌های آمریکایی انجام پروژه‌های حوزه نفتی در شمال دریای خزر را متوقف نمودند.

۵/۷- تطبیق عملیات بیع متقابل (در دفاتر شرکت خارجی با مفاد قانون مالیاتها)

بطوری که ملاحظه می‌شود شرکت خارجی مجری کار در ایران از طریق عملیات پیمانکاری و یا انجام عملیات اکتشاف و راه‌اندازی به نیابت و از طرف کارفرما، کسب سود می‌نماید و طبق اصول متداول حسابداری این سود در پایان هر سال قابل شناسایی می‌باشد. اما از نظر قوانین مالیاتی ایران عملیات مذکور می‌تواند حسب مورد در طول مدت انجام پروژه و یا طی مدت بهره‌برداری قطعی از پروژه مشمول یکی از مواد قانون مالیات‌ها باشد که به شرح زیر قابل بحث است:

۵/۷/۱- تطبیق با مفاد بند (ج) ماده ۱۰۷ (ق.م.م)

اگر عملیات شرکت خارجی مطابق با بند ج ماده ۱۰۷ قانون مالیات‌ها باشد که مقرر می‌دارد: در مورد بهره‌برداری از سرمایه یا سایر فعالیت‌هایی که اشخاص و مؤسسات خارجی مزبور به وسیله نمایندگی از قبیل شعبه، نماینده، کارگزار و امثالهم در ایران انجام بدهند از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی آنها تشخیص می‌گردد.

شرکت خارجی مجری ملزم است که در پایان هر سال ضمن ارائه اظهارنامه مالیاتی، سود عملیات مذکور را در پایان هر سال ابراز نماید مالیات این سود را در همان سال پرداخت نماید. حسن این روش آن است که شرکت واقعیت فعالیت را ابراز می‌دارد، بعلاوه وزارت دارایی ضمن دسترسی به اسناد و مدارک شرکت مجری، با بررسی و رسیدگی مالیاتی قادر خواهد بود مالیات هر سال را در همان سال وصول کند و اطلاعات مربوط به مبالغ پرداختی به اشخاص ثالث و پیمانکاران دست دوم، وضعیت سایر درآمدهای مجری (سود فروش ارز، سود فروش اموال و ...) و اطلاعات معاملات سایر اشخاص و وصول مالیات تکلیفی را به دست آورد. توجه شود که در این روش رسیدگی سوابق حسابداری ارزی موضوع قرارداد نیز باید در اختیار مأمورین رسیدگی قرار گیرد. (طبق مفاد قرارداد سوابق مالی هر پروژه زیر نظر کمیته مشترک کارفرما و شرکت مجری نگهداری می‌شود و به طور قطع باید در اختیار رسیدگی‌کننده قرار گیرد).

۵/۷/۲- تطبیق با بند الف ماده ۱۰۷ (ق.م.م)

اگر عملیات فوق پیمانکاری بوده و مطابق بند الف ماده ۱۰۷ قانون مالیات‌های مستقیم باشد:

در مورد پیمانکاری اشخاص خارجی در ایران نسبت به عملیات هر نوع کار ساختمانی، تأسیسات فنی و تأسیساتی، حمل و نقل تهیه طرح ساختمان‌ها و تأسیسات نقشه‌برداری، نقشه‌کشی، نظارت و محاسبات فنی در تمام موارد عبارت از ۱۲٪ دریافتی سالانه آنها خواهد بود.

تبصره- در مورد عملیات پیمانکاری که توسط اشخاص خارجی انجام می‌شود در صورتیکه کارفرما و وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها باشند آن قست از مبلغ قرارداد که به مصرف خرید لوازم و تجهیزات از خارج از کشور می‌رسد از پرداخت مالیات بر درآمد معاف خواهد بود.

۵/۸- رهنمودهای مالیاتی ماده (۱۰۷)

۵/۸/۱- نرخ درآمد مشمول مالیات عملیات موضوع بند (الف) ماده فوق‌الاشعار که تاریخ انعقاد قرارداد آنها قبل از ۸۲/۱/۱ باشد در تمام موارد به مأخذ ۱۲٪ دریافتی سالانه و یا به تعبیری مالیات این‌گونه قراردادها معادل ۳ درصد دریافتی آنان خواهد بود که پرداخت‌کنندگان وجوه مذکور در این بند مکلفند این مالیات را کسر و ظرف ده روز به اداره امور مالیاتی محل اقامت خود پرداخت نمایند در غیر این صورت با دریافت‌کنندگان وجوه نسبت به پرداخت اصل مالیات و جرایم متعلقه (موضوع مواد ۱۹۷ و ۱۹۹ قانون مذکور) مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

۵/۸/۲- در مواردی که تمام یا قسمتی از عملیات پیمانکاری موضوع بند (الف) مذکور به پیمانکار ایرانی که شخص حقوقی باشد واگذار می‌گردد، پرداخت‌کنندگان وجوه مکلفند هنگام پرداخت وجه به پیمانکار ایرانی ۲/۵٪ به عنوان مالیات علی‌الحساب کسر و ظرف ۳۰ روز از تاریخ پرداخت وجه مالیات کسر شده را به حساب تعیین شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور واریز نمایند.

۵/۸/۳- در مواردی که کارفرمای عملیات پیمانکاری مورد بحث وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا شهرداری باشند، آن قسمت از مبلغ قرارداد که به مصرف خرید لوازم و تجهیزات از داخل یا خارج کشور می‌رسد مشروط بر اینکه در قرارداد یا اصلاحات یا الحاقات بعدی آن این مبلغ به طور مشخص و جدا از سایر اقلام قرارداد پیش‌بینی و درج شده باشد از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

۵/۸/۴- در مواردی که پیمانکار خارجی تمام یا قسمتی از عملیات پیمانکاری را به پیمانکار دست دوم ایرانی که شخص حقوقی باشد واگذار می‌کند، آن قسمت از بهای لوازم و تجهیزات مذکور در قرارداد دست اول که توسط پیمانکار دست دوم خریداری می‌گردد نیز از دریافتی پیمانکار دست اول کسر و از پرداخت مالیات بردرآمد معاف می‌باشد، لیکن دریافتی پیمانکار دست دوم کلاً مشمول ۵/۲٪ مالیات علی‌الحساب موضوع بند ۵/۸/۲ خواهد بود.

۵/۸/۵- از آنجا که لفظ «پیمانکاران خارجی» مندرج در تبصره (۴) عام می‌باشد مفاد بند (۴) فوق در ارتباط با پیمانکاران دست دوم خارجی نیز جاری خواهد بود.

۵/۸/۶- در مواردی که تمام یا بخشی از قرارداد توسط پیمانکاران خارجی به پیمانکاران خارجی دیگر واگذار شود، پیمانکار اصلی مکلف است مشابه بند (۵/۸/۱ و ۵/۸/۳) فوق عمل نماید.

۵/۸/۷- آن قسمت از وجوه موضوع قراردادهای بند (الف و ب) که به موجب اسناد و مدارک قابل قبول بابت انجام امور مهندسی اصولی (پایه) و مهندسی تفصیلی لازم برای ساخت تجهیزات لوازم و ماشین‌آلات و دستگاه‌های خریداری شده از خارج به منظور اجرای قراردادهای مورد بحث پرداخت می‌گردد، مشروط بر اینکه امور مذکور در خارج از کشور توسط فروشنده لوازم و تجهیزات و ... یا شخص ثالثی بنا به سفارش فروشنده به حساب او انجام شود، جزء قیمت خرید کالا محسوب و با این ترتیب بنا به حکم تبصره (۲) ماده ۱۰۷ اصلاحی اخیرالذکر (در صورتیکه کارفرما از اشخاص موضوع این تبصره باشد) از شمول مالیات معاف خواهد بود.

۵/۸/۸- در مواردی که طرف قرارداد کارفرمای دولتی موضوع تبصره (۲) ماده ۱۰۷ یک مشارکت «ایرانی - خارجی» و یا طرف ایرانی (پیمانکار اصلی) باشد، بدیهی است که معافیت

خرید لوازم و تجهیزات مذکور در موضوع تبصره (۴) نیز به این گونه پیمانکاران تعلق خواهد گرفت.

۵/۸/۹- در مورد قراردادهای موضوع بند «الف و ب» این ماده که توسط پیمانکاران خارجی در قالب قراردادهای خرید متقابل (Buy Back و یا بیع متقابل) صورت می‌گیرد به شرح ذیل عمل خواهد شد.

• چنانچه موضوع قرارداد بند «الف» ماده ۱۰۷ باشد یعنی پیمانکار خارجی بابت صورتحسابهای ارسالی خود وجوه دریافت نماید با اعمال بند ۵/۸/۳ در صورت لزوم، نسبت به محاسبه مالیات براساس مفاد بند (۱) عمل خواهد شد.

• چنانچه موضوع قرارداد بند «الف یا ب» ماده (۱۰۷) بوده و در قبال انجام خدمات وجهی به پیمانکار پرداخت نشود و مقرر گردد مبالغ انجام شده پروژه در صورت تحقق بهره‌برداری از میادین نفت و گاز... محاسبه و پرداخت شود، در چنین قراردادهایی، هزینه‌های پروژه در پایان هر سال به سال بعد منتقل و متعاقب خاتمه کار و شروع بهره‌برداری از میادین نفت و گاز کل هزینه‌های پروژه در طی مدت معینی بعد از بهره‌برداری تصفیه می‌شود، بدین طریق که شرکت پیمانکار، عملیات و هزینه‌های پیمان (قرارداد) را در طول مدت بیش از یکسال انجام داده و تا زمان بعد از بهره‌برداری هیچگونه وجهی را از کارفرما دریافت نمی‌دارد و مبالغ صورتحساب یا صورت وضعیت کل پروژه را از تاریخ بهره‌برداری به بعد طی مدت چند سال (عموماً سه تا پنج سال) از طریق تصفیه حساب از طریق فاکتور فروش محصول دریافت می‌دارد. یعنی دریافتی پیمانکار عبارت است از تحویل محصول یا محموله (نفت یا گاز یا فراورده‌های نفت و پتروشیمی یا فراورده‌های معدنی) توسط مقامات دولتی ایرانی به شرکت پیمانکار خارجی از طریق وجوه فاکتور فروش محصول. در چنین حالتی وجوه مالیات از سال بهره‌برداری به بعد با اعمال مفاد بند ب این دستورالعمل و رعایت کامل مفاد ماده ۱۰۷ اصلاحی قابل محاسبه و دریافت خواهد بود.

۵/۸/۱۰- درآمد مشمول مالیات قراردادهای پیمانکاری موضوع بند (الف) موصوف که از ابتدای سال ۸۲ به بعد منعقد می‌گردد طبق مقررات ماده ۱۰۶ قانون مالیات‌های مستقیم تشخیص می‌گردد، این حکم نسبت به قراردادهایی که قبل از سال ۸۲ منعقد گردیده و فعالیت آنها در سال ۸۲ و سنوات بعد از آن نیز ادامه می‌یابد جاری نبوده و از نظر تعیین درآمد مشمول مالیات کماکان مشمول مقررات بند (الف) یادشده خواهد بود.

شرکت خارجی مجری، عملیات و هزینه‌های پیمان را در طول مدت بیش از یکسال انجام می‌دهد. بدون آنکه در طول مدت مذکور وجهی از کارفرما دریافت نماید و مبالغ صورتحساب کل پروژه را از تاریخ بهره‌برداری به بعد طی مدت مثلاً ۳ الی ۴ سال ... از طریق تصفیه حساب از طریق فاکتور فروش محصول دریافت می‌دارد. یعنی دریافتی به معنی مندرج در ماده ۱۰۷، عبارت از تحویل محصول به شرکت خارجی (و تعیین مبلغ برای معامله فروش) از طریق وجوه فاکتور فروش محصول، تحقق می‌یابد و عملاً وزارت دارایی در طول چند سال اولیه انجام کار اکتشاف و راه‌اندازی، مالیاتی وصول نمی‌نماید، بلکه وجوه مالیات را از سال بهره‌برداری به بعد وصول خواهد نمود.

مثال نمونه:

شرکت فرانسوی توتال قراردادی را با شرکت‌های نفت ایران در سال ۱۳۸۱ جهت بهره‌برداری از میدان نفتی پیروز منعقد نموده است. به موجب موافقتنامه به بانک مرکزی ایران جهت گشایش اعتبار مشخصات قرارداد به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- تاریخ انعقاد قرارداد ۱۳۸۱/۳/۱
- ۲- پایان مدت قرارداد ۱۳۸۵/۶/۱
- ۳- تعهدات پیمانکار: به بهره‌برداری رسانیدن پروژه پارس جنوبی و استخراج ۵۰۰,۰۰۰ بشکه نفت بطور روزانه از این میدان نفتی
- ۴- هزینه‌های انجام شده که به تأیید کارفرما رسیده شامل موارد ذیل بوده است:

۱۵۵ میلیون مارک	۴/۱- خرید تجهیزات و لوازم فنی
۲۱۰ میلیون مارک	۴/۲- عملیات پیمانکاری، نظارت و محاسبات فنی به مبلغ
۴۵ میلیون مارک	۴/۳- حق الزحمه پیمانکاران دست دوم خارجی
۶۰ میلیون مارک	۴/۴- حق الزحمه پیمانکار دست دوم ایرانی که مبلغ ۱۵ میلیون مارک آن صرف خرید تجهیزات شده است
۴۰ میلیون مارک	۴/۵- هزینه خرید حق امتیاز (لیسانس)
۱۸ میلیون مارک	۴/۶- هزینه تسهیلات فاینانس دریافتی
۲۵ میلیون مارک	۴/۷- سود مورد انتظار پیمانکار طبق قرارداد
<u>۵۵۳ میلیون مارک</u>	جمع

نرخ هر مارک ۵۲۰۰ ریال می‌باشد.

اگر میدان نفتی پیروز در ۸۵/۷/۱ به بهره‌برداری برسد و قیمت جهانی هر شبکه نفت در آن تاریخ ۹۲ مارک و نرخ هر مارک ۶۵۰۰ ریال باشد مطلوب‌بست محاسبه مالیات شرکت توتال.

$$210,000,000 - 15,000,000 = 195,000,000 \quad \text{درآمد مشمول مالیات بخش ۴/۲}$$

$$195,000,000 + 25,000,000 = 220,000,000 \quad \text{درآمد مشمول مالیات بخش ۴/۲ و ۴/۷}$$

$$(220,000,000 \times 5200) \times 12\% \times 25\% = 34,320,000,000 \quad \text{مالیات بند ۴/۲ و ۴/۷}$$

$$45,000,000 \times 12\% \times 25\% \times 5200 = 7,020,000,000 \quad \text{مالیات مکسوره بخش ۴/۳}$$

$$15,000,000 + 155,000,000 = 170,000,000 \quad \text{معاف از مالیات (کل خرید پروژه)}$$

$$\quad \text{مالیات مکسوره از پیمانکار دست دوم ایرانی (بند ۴/۴)}$$

$$60,000,000 \times 5200 \times 5\% = 15,520,000,000$$

$$40,000,000 \times 5200 \times 20\% \times 25\% = 10,400,000,000 \quad \text{مالیات بخش ۴/۵}$$

$$34,320,000,000 + 7,020,000,000 + 10,400,000,000 = 51,740,000,000$$

کل مالیات مکسوره قرارداد

$$500,000 \times 92 \times 6500 = 299,000,000,000 \quad \text{بهای فروش هر روز پس از بهره‌برداری}$$

$$553,000,000 \times 5,200 = 2,875,600,000,000 \quad \text{کل مبلغ ریالی قرارداد}$$

توضیحات: به جز مالیات بند ۴/۳ و ۴/۴ که باید توسط پیمانکار اصلی کسر و پرداخت شود

بقیه مالیات قرارداد از زمان بهره‌برداری از میدان نفتی پیروز محاسبه و پرداخت می‌شود زیرا درآمد پیمانکار از زمان بهره‌برداری تحقق می‌یابد.

مثال نمونه: شرکت آماک که یک شرکت آلمانی است در ایران دارای یک شعبه غیراقتصادی می‌باشد. شرکت آماک در سال ۱۳۸۷ مبلغ ده میلیون یورو به یک شرکت ایرانی وام با بهره ۳ درصد اعطاء نموده است. شعبه شرکت آماک در ایران در سال ۱۳۸۷ باید یک اظهارنامه برای عملکرد خود و یک اظهارنامه نیز برای عملکرد شرکت اصلی بابت تسهیلات اعطائی و سود و کارمزد دریافتی ارائه و همچنین مالیات متعلقه را پرداخت نماید.

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۳,۵۰۰ \times ۳\% = ۴۰۵,۰۰۰,۰۰۰$$

درآمد سود و کارمزد

$$۴۰۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۵\% = ۲۰,۲۵۰,۰۰۰$$

مالیات متعلقه

مثال نمونه: شرکت فرانسوی مارال شعبه‌ای وابسته به خود در امارات متحده عربی به نام مارال خاورمیانه تاسیس نموده است. شرکت مارال فرانسه همچنین شرکتی را در منطقه آزاد کیش به نام مارال کیش و همچنین شرکتی را در ایران به نام شرکت مارال ایران تاسیس نموده مضافاً بر آنکه شعبه مارال خاورمیانه شعبه خود را در ایران به نام شعبه مارال خاورمیانه- ایران به ثبت رسانیده است.

شرکت ملی نفت در سال ۱۳۸۳ قراردادی را با شعبه مارال امارات متحده عربی جهت استخراج مخازن نفتی آرش و نصب و بهره‌برداری یک واحد پالایشگاهی به مبلغ ششصد میلیون یورو منعقد نموده است. شعبه مارال امارات متحده جهت انجام قرارداد مذکور عملیات ذیل را در سال ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ انجام داده است.

۱. انعقاد قراردادی با شرکت مارال کیش جهت تعمیرات تجهیزات پالایشگاهی به مبلغ ۵ میلیون یورو.

۲. خرید یک واحد پالایشگاهی براساس اعتبار اسنادی به مبلغ یکصد و پنجاه میلیون یورو جهت مخازن نفتی آرش.

۳. انعقاد قرارداد تامین خدمات نیروی انسانی با یک شرکت هندی در هندوستان به مبلغ ده میلیون یورو که شرکت هندی مذکور متعهد به اعزام کارکنان مورد نیاز پروژه یادشده و در آب‌های خلیج فارس می‌باشد.

۴. انعقاد قرارداد تدارکاتی با یک شرکت ایرانی به نام ایرانکوه به مبلغ ۳ میلیون یورو.

۵. انعقاد قرارداد در امارات متحده عربی در مورد ارائه خدمات فنی و مهندسی پروژه مذکور با شرکت ایرانی کیسون به مبلغ ۶ میلیون یورو در صورتی که هر یورو معادل ۱۴,۰۰۰ ریال باشد.

مطلوبست محاسبه مالیات شرکت مارال خاورمیانه که باید توسط شرکت ملی نفت انجام گیرد و همچنین کلیه مالیات‌های تکلیفی که برعهده شرکت مارال خاورمیانه قرار دارد.

$$(۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰) \times ۱۴,۰۰۰ \times ۵\% = ۳۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

مالیات تکلیفی شرکت مارال خاورمیانه که باید توسط شرکت ملی نفت انجام گیرد.

مالیات تکلیفی شرکت هندی

$$۱۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۴,۰۰۰ \times ۵\% = ۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

مالیات تکلیفی شرکت ایرانکوه

$$۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۴,۰۰۰ \times ۲/۵\% = ۱,۰۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

مالیات تکلیفی شرکت کیسون

$$۶,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۴,۰۰۰ \times \frac{۲}{۵} = ۲,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

آن بخش از قرارداد مربوط به شرکت مارال کیش چنانچه تعمیرات مذکور در منطقه آزاد کیش صورت گیرد و شرکت مذکور مجوز فعالیت اقتصادی از سازمان منطقه آزاد کیش اخذ نموده باشد از شمول مالیات معاف می‌باشد و شرکت مارال خاورمیانه می‌تواند به جهت استقاده مطلوب از معافیت باستناد تبصره (۲) ماده ۱۰۴ موضوع را از اداره امور مالیاتی ذی‌ربط استعلام نماید.

توضیح: شرکت یا شعبه مارال خاورمیانه نمی‌تواند مدعی شود که چون یک شرکت ایرانی نیست تکلیفی به کسر مالیات موضوع ماده (۱۰۴) در مورد پیمانکاران این قرارداد که قرارداد آنها در خارج از ایران منعقد شده (اعم از پیمانکاران ایرانی یا خارجی) ندارد.

مثال نمونه: شرکت اسپانیایی آماندا شریک شرکت آماران ایران می‌باشد. این شرکت در سال ۱۳۸۷ مبلغ ده میلیون یورو با سود سالانه ۵۰۰,۰۰۰ یورو به شرکت ایرانی پرداخت نموده است. مالیات تکلیفی که شرکت گیرنده و تسهیلات (شرکت آماران) باید از این مبلغ کسر نماید را محاسبه کنید.

چون اسپانیا با دولت ایران قرارداد اجتناب از مالیات مضاعف منعقد نموده باستناد قرارداد مذکور مالیات بهره دریافتی از ایران مشمول نرخ ۷/۵ درصد می‌گردد.

مالیات تکلیفی مکسوره

$$۵۰۰,۰۰۰ \times \frac{۷}{۵} = ۳۷,۵۰۰$$

نحوه کسر مالیات و بیمه در موارد قراردادهای E.P.C
Engineering & Purchase and Construction

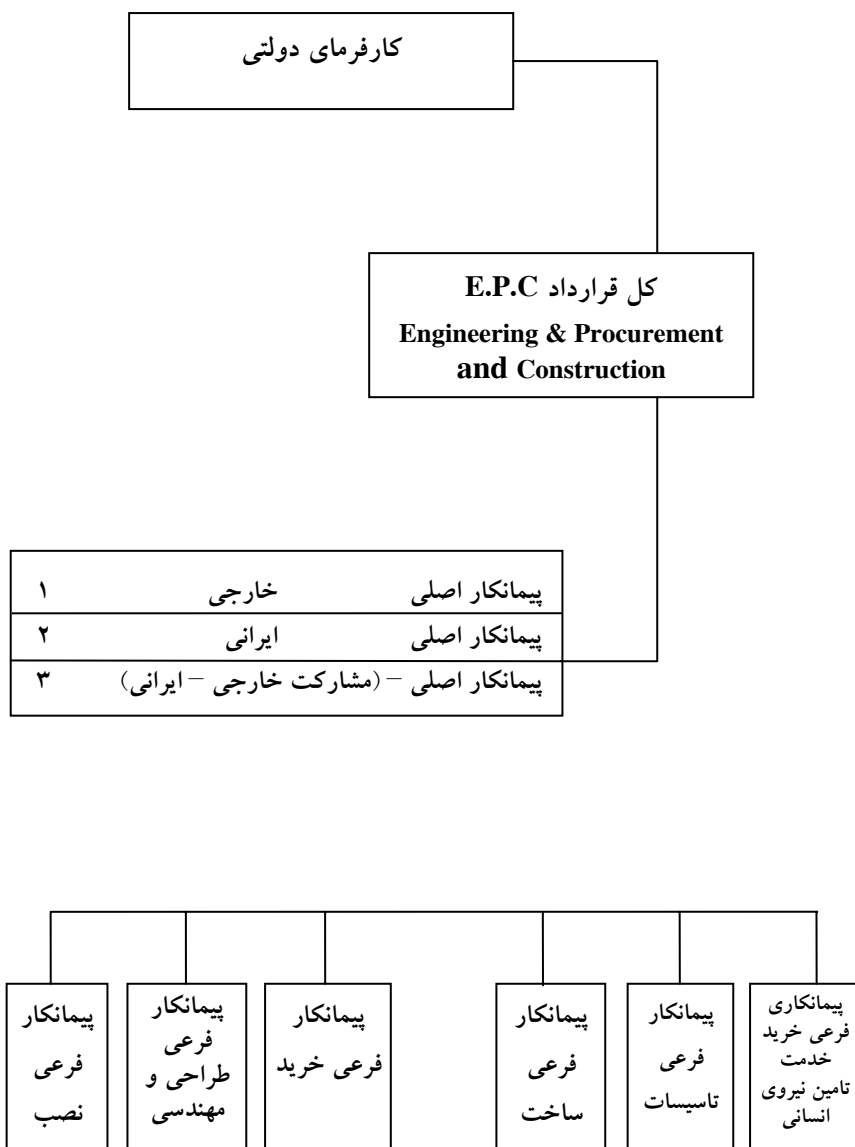
ساخت در داخل	خرید از داخل	مهندسی اصولی و تفصیلی در خارج کشور*	خرید خارجی با L/C	عملیات ساختمانی	نصب	نوع فعالیت	پیمانکار اصلی خارجی و مقیم ایران و کارفرما دولتی باشد
	معاف	معاف	معاف	%۵	%۵	مالیات	
	معاف	معاف	معاف	%۱۶/۶۷	%۱۶/۶۷	بیمه	
ساخت در داخل	واگذاری سایر حقوق	واگذاری حق نمایش فیلم سینمایی	واگذاری امتیازات و سایر حقوق	واگذاری امور پیمانکاری بند الف ماده ۱۰۷ تولیدی و معدنی	نوع فعالیت	پیمانکار اصلی خارجی و مقیم خارج از ایران باشد	
						مالیات (درصد)	
	$30 \times 25 = 7.5$	$20 \times 25 = 5$	$20 \times 25 = 5$	%۵	%۱۶/۶۷	بیمه	

ساخت در داخل	خرید از داخل	مهندسی تفصیلی پرداختی به خارج از کشور	خرید خارجی با L/C	عملیات ساختمانی	نصب	نوع فعالیت	پیمانکار اصلی ایرانی
	معاف	معاف	اگر با ظاهر نویسی بنفع کارفرمای دولتی باشد معاف	%۵	%۵	مالیات	
	معاف	معاف	معاف	%۱۶/۶۷	%۱۶/۶۷	بیمه	

در صورت واگذاری بخشی از عملیات توسط پیمانکاران خارجی به پیمانکار ایرانی پیمانکار خارجی باید از هر پرداخت ۲/۵ درصد علی الحساب مالیات کسر نماید.
ضمناً در صورت واگذاری عملیات بند الف ماده (۱۰۷) قانون مالیاتهای مستقیم به پیمانکاران دست دوم حقوقی ایرانی معادل آن مبلغ و لوازم و تجهیزاتی مذکور در قرارداد دست اول که توسط پیمانکار دست دوم خریداری می گردد از درستی پیمانکار دست اول از پرداخت مالیات بر درآمد معاف خواهد بود.

تذکر مهم قراردادهای موضوع بند الف ماده (۱۰۴) مالیاتهای مستقیم که از ۱۳۸۲/۱/۱ منعقد می شوند با استناد مفاد ماده (۱۰۶) همین قانون از طریق رسیدگی به دفاتر وفق مقررات ماده و بند (الف) ماده (۹۵) در موارد مذکور در ماده (۹۷) بطور علی الراس تشخیص می شود. یادآور می شود مالیات تکلیفی قراردادهای موضوع بند الف ماده (۱۰۷) که از ۸۲/۱/۱ به بعد منعقد شده اند %۵ می باشد.

* بخشنامه شماره ۳۰/۴-۶۶۷۰/۵۱۵۲۲ مورخ ۸۰/۹/۴ رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور

۱- پیمانکار اصلی خارجی است.

- ۱/۱- خرید از خارج و داخل توسط پیمانکار اصلی (چه با LC و چه بدون LC از شرکت‌ها و سازندگان کالا مشمول کسر حق بیمه نمی‌باشد).
- ۱/۲- خرید خدمات از داخل کشور توسط پیمانکار اصلی (چه مستقیماً و چه به وسیله قراردادهای تأمین نیروی انسانی) مشمول کسر حق بیمه به مأخذ ۵ درصد طبق ماده (۳۸) و رعایت سایر بخشنامه‌های سازمان تأمین اجتماعی می‌شود.
- ۱/۳- قراردادهای ساخت کالا با خارج کشور مشمول کسر مالیات و بیمه نمی‌شود.
- ۱/۴- قرارداد ساخت کالا با داخل کشور (سازنده شخص حقیقی دارای کارگاه و یا شخص حقوقی) مشمول کسر حق بیمه به مأخذ ۵٪ و مالیات نرخ ۵٪ نیز می‌گردد.

۲- پیمانکار اصلی ایرانی است.

- ۲/۱- خرید از خارج چنانچه LC به نام کارفرمای دولتی و یا LC به نام کارفرمای دولتی ظهرنویسی (Transferable) شده باشد معاف از مالیات است. در غیراین صورت خرید از خارج در دفاتر پیمانکار ثبت و انتقال کالا به پروژه به‌عنوان فروش ثبت و مابه‌التفاوت احتمالی فروش با خرید مشمول مالیات می‌شود.
- ۲/۲- انجام بخشی از قرارداد در خارج از کشور نظیر مهندسی تفصیلی با ارائه اسناد و مدارک مثبت مشمول کسر حق بیمه نمی‌شود.
- ۲/۳- خرید خدمات از داخل (چه مستقیماً و چه باستناد قراردادهای دست دوم) مشمول کسر ۵٪ مالیات و ۵٪ بیمه) به‌صورت جداگانه می‌باشد.
- ۲/۴- قراردادهای ساخت کالا با کارخانجات داخلی مشمول کسر ۵٪ مالیات و ۵٪ بیمه به صورت علی‌الحساب می‌گردد.
- ۳- پیمانکار اصلی کنسرسیوم و مشارکت یک یا چند شرکت ایرانی (یک یا چند شرکت خارجی) می‌باشد در اینگونه موارد به جدول صفحه ۶۹ مراجعه کنید.

بخش دوم

فصل ششم تا دهم

- مالیات بر درآمد ارث
- مالیات بر درآمد املاک و مستغلات
- مالیات بر درآمد مشاغل
- مالیات اشخاص حقوقی
- مالیات بر درآمد اتفاقی

فصل ششم

مالیات بردرآمد ارث

مواد ۱۷ تا ۴۳ قانون مالیات‌های مستقیم

ماده ۱۷- (ق.م.م) اشعار می‌دارد: هرگاه در نتیجه فوت شخصی، اعم از فوت واقعی یا فرضی اموالی از متوفی باقی بماند به شرح ذیل مشمول مالیات است:

۱- در صورتی که متوفی یا وارث یا هر دو ایرانی مقیم ایران باشند نسبت به سهم الارث هر یک از وارث از اموال مشمول مالیات بر ارث موضوع ماده (۱۹) این قانون واقع در ایران یا در خارج از ایران پس از کسر مالیات بر ارثی که بابت آن قسمت از اموال واقع در خارج از ایران به دولت محلی که مال آن در واقع گردیده پرداخت شده است به نرخ ماده ۲۰ این قانون به شرح ذیل نرخ مالیات بر ارث نسبت به سهم الارث به شرح زیر می‌باشد:

شرح	طبقه اول	طبقه دوم	طبقه سوم
تا مبلغ ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۵٪	۱۵٪	۳۵٪
تا مبلغ ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۱۵٪	۲۵٪	۴۵٪
تا مبلغ ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۲۵٪	۳۵٪	۵۵٪
نسبت به مازاد ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۳۵٪	۴۵٪	۶۵٪

از سهم الارث هر یک از وارث طبقه اول مبلغ سی میلیون (۳۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به عنوان معافیت کسر و مازاد به نرخ‌های مذکور مشمول مالیات می‌باشد.

معافیت مذکور برای هر یک از وارث طبقه اول که کمتر از بیست سال سن داشته یا محجور یا معلول از کار افتاده باشند مبلغ پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال خواهد بود.

۲- در صورتی که متوفی و وارث هر دو ایرانی مقیم خارج از ایران باشند سهم الارث هر یک از وارث از اموال و حقوق مالی متوفی که در ایران موجود است به نرخ مذکور در ماده ۲۰ این قانون نسبت به آن قسمت که در خارج از ایران وجود دارد پس از کسر مالیات بر ارثی که از آن بابت به دولت محل وقوع مال پرداخت شده است به نرخ ۲۵ درصد.

۳- در مورد اتباع خارجی و سایر موارد نسبت به آن قسمت از اموال و حقوق مالی متوفی که در ایران موجود است کلاً مشمول مالیات به نرخ مذکور در ماده ۲۰ این قانون برای وراث طبقه دوم

ماده ۱۸- وراث از نظر این قانون به سه دسته تقسیم می‌شوند:

۱- وراث طبقه اول که عبارتند از: پدر، مادر، زن، شوهر، اولاد و اولاد اولاد

۲- وراث طبقه دوم که عبارتند از: اجداد، برادر، خواهر و اولاد آنها

۳- وراث طبقه سوم که عبارتند از: عمو، عمه، دایی و خاله و اولاد آنها

ماده ۱۹- اموال مشمول مالیات بر ارث عبارتند از کلیه ماترک متوفی واقع در ایران یا خارج از ایران اعم از منقول و غیرمنقول و مطالبات قابل وصول و حقوق مالی پس از کسر هزینه کفن و دفن در حدود عرف و عادت و واجبات مالی و عبادی در حدود قواعد شرعی و دیون محقق متوفی

تذکر: باستناد ماده ۹۴۶ قانون مدنی زوجه (همسر) فقط از قیمت ابنیه و اشجار و اموال منقول ارث می‌برد اما به موجب ماده واحده مصوب مجلس شورای اسلامی از سال ۱۳۸۷ زوجه (همسر) از قیمت زمین نیز ارث می‌برد.

۶/۱- ماترک متوفی چگونه ارزیابی می‌شود

ماترک متوفی چیست؟ آنچه که از متوفی حین فوت باقی می‌ماند ماترک متوفی نام دارد که ارزیابی آن در زمان فوت اصطلاحاً "قیمت حین الفوت" نامگذاری شده است.

۶/۱/۱- مبنای محاسبه قیمت املاک متوفی (شامل زمین و ساختمان و حق واگذاری محل) ارزش معاملاتی آنها حین الفوت متوفی می‌باشد. زوجه فقط از اموال منقول و ابنیه و اشجار (اعیانی ملک) ارث می‌برد.

۶/۱/۲- ارزش سهام متوفی در شرکت‌هایی که در بورس پذیرفته شده‌اند براساس قیمت تابلوی بورس محاسبه خواهد شد.

۶/۱/۳- ارزش سایر سهام متوفی در سایر شرکت‌ها براساس برآورد اداره امور مالیاتی

۶/۱/۴- چنانچه اموال متوفی دارای قیمت رسمی باشند، قیمت رسمی زمان فوت مورد محاسبه قرار خواهد گرفت، مثلاً سکه دارای قیمت رسمی است و چنانچه متوفی تعدادی سکه طلا از خود باقی گذارده باشد بهای سکه‌ها براساس قیمت رسمی سکه ارزیابی خواهد شد.

۶/۲- معافیت‌های مالیاتی

۶/۲/۱- بدهی متوفی به وارث طبقه اول مستند به مدارک قانونی که اصالت مدارک مورد تأیید هیأت حل اختلاف مالیاتی قرار گیرد قابل کسر از ماترک خواهد بود. در مورد مهریه و نفقه ایام عده تأیید هیأت مذکور لازم نیست (تبصره ماده ۱۹ ق.م.م)

۶/۲/۲- کسر دیون متوفی به وارث طبقه دوم و سوم علاوه بر تأیید هیأت فوق منوط به آن است که متوفی تا تاریخ فوت خود دارای وارث از طبقه ماقبل حسب مورد بوده باشد.

۶/۲/۳- از سهم الارث هر یک از وراث طبقه اول مبلغ سی میلیون ریال به عنوان معافیت کسر و مازاد به نرخ ماده ۲۰ (ق.م.م) مشمول مالیات خواهد بود. (ماده ۲۰ ق.م.م)

۶/۲/۴- معافیت سهم الارث هر یک از وراث طبقه اول که کمتر از بیست سال سن داشته یا محجور یا معلول از کار افتاده باشند به ۵۰ میلیون ریال افزایش خواهد یافت (ماده ۲۰ ق.م.م)

۶/۲/۵- وجوه بازنشستگی و وظیفه و پس انداز خدمت و مزایای پایان خدمت و خسارت اخراج بازخرید خدمت و مرخصی استحقاقی استفاده نشده و بیمه های اجتماعی و نیز وجوه پرداختی توسط مؤسسات بیمه یا بیمه گزار و یا کارفرما از قبیل بیمه عمر، خسارت فوت و همچنین دیه و مانند آنها حسب مورد که یکجا و یا به طور مستمر به ورثه متوفی پرداخت می گردد. (بند یک ماده ۲۴ ق.م.م)

۶/۲/۶- اموالی که برای سازمانها و مؤسسات ماده (۲) قانون م.م. مورد وقف یا نذر یا حبس یا وصیت واقع گردد به شرط تأیید سازمانها و مؤسسات مذکور.

۶/۲/۷- هشتاد درصد اوراق مشارکت و سپرده های متوفی نزد بانک های ایرانی و شعب آنها در خارج از کشور و مؤسسه های اعتباری غیربانکی مجاز، همچنین ۵۰ درصد ارزش سهام متوفی در شرکت هایی که سهام آنها طبق قانون مربوط در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده باشد و ۴۰ درصد ارزش سهام متوفی در سایر شرکت ها و نیز چهل درصد ارزش خالص دارایی متوفی در واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی (بند ۴ ماده ۲۴ ق.م.م)

۶/۲/۸- وراث طبقه اول و دوم نسبت به اموال شهدای انقلاب اسلامی مشمول مالیات بر ارث موضوع این فصل نخواهند بود به شرط آنکه شهادت به تأیید یکی از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و یا بنیاد شهید انقلاب اسلامی حسب مورد رسیده باشد. (ماده ۲۵ ق.م.م)

۶/۳- جرایم مالیاتی

۶/۳/۱- چنانچه وراث یا یکی از آنها ظرف مدت ششماه از تاریخ فوت متوفی اظهارنامه مخصوص را تسلیم اداره امور مالیاتی ذریبط نمایند (عدم تسلیم اظهارنامه) مشمول جریمه ای معادل ده درصد مالیات متعلق خواهند شد. (ماده ۱۹۲)

۶/۳/۲- در صورتی که بانکها، شرکتها، مؤسسات و اشخاصی که مالی از متوفی نزد خود دارند از اظهار آن خودداری کنند یا بدون موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی آن را به ورثه تسلیم نمایند علاوه بر مسئولیت تضامنی با وارث تا معادل ارزش آن مشمول پرداخت جریمه ای برابر ۵ درصد ارزش مال نیز خواهند شد.

مثال نمونه:

آقای حسین که ایرانی و مقیم ایران می باشد در تاریخ ۱۳۸۸/۴/۳ فوت نموده است و همسر نامبرده اظهارنامه موضوع ماده ۲۶ قانون مالیاتها را تکمیل و تسلیم اداره امور مالیاتی

نموده است.

خلاصه مشخصات اظهارنامه به شرح ذیل می باشد.

وراث طبقه اول: فؤاد و فرزانه (فرزندان) - (همسر) که همگی مقیم ایران می باشند.

لیست ماترک متوفی

حساب سپرده بانکی ۲۷۰۹/۸ بانک ملت شعبه دمشق تهران به مبلغ ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 ساختمان واقع در آجودانیه که مساحت عرصه معادل ۶۰۰ مترمربع و مساحت اعیانی معادل
 ۲۴۰ مترمربع و ارزش معاملاتی عرصه برابر ۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ارزش معاملاتی اعیانی برابر
 ۱۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال می باشد و بهای برآوردی آن معادل ۲/۸ میلیارد ریال می باشد.

سهام شرکت دوانکوه مورد پذیرش بورس ۱۰,۰۰۰ سهم به مبلغ ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و سهام
 شرکت تولیدی روناک (سهامی عام) که توسط اداره امور مالیاتی معادل ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 ارزیابی شده است.

سهام شرکت امیر (سهامی خاص) به مبلغ ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال که توسط اداره امور مالیاتی
 به مبلغ ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی شده است.

اموال منقول واقع در نیویورک به مبلغ ۳۲,۰۰۰ دلار که براساس قوانین مالیاتی ایالات متحده
 امریکا مالیات اموال مزبور ۸۲۰۰ دلار می باشد.

پرداختی بیمه دانا بابت بیمه عمر به بازماندگان به مبلغ ۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 با توجه به اینکه فؤاد دارای ۱۹ سال و فرزانه نیز دارای ۱۷ سال می باشند مالیات سهم الارث
 هر یک از بازماندگان را محاسبه ننماید. نرخ محاسبه هر دلار معادل ۹,۰۰۰ ریال می باشد.

توضیح اینکه طبق قانون مدنی سهم الارث پسر دو برابر دختر و سهم همسر طبق حکم
 دادگاه $\frac{1}{8}$ ماترک می باشد و مهریه همسر که طبق سند ازدواج ۵ میلیون ریال بوه طبق رأی
 دادگاه مبلغ ۳۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال برآورد شده مضافاً آن که به موجب مصوبه مجلس همسر از
 عرصه نیز ارث می برد (از سال ۱۳۸۷ به بعد).

معادل ریال اموال نیویورک $(۳۲,۰۰۰ - ۸,۲۰۰) \times ۹,۰۰۰ = ۲۱۴,۲۰۰,۰۰۰$

$۲۱۴,۲۰۰,۰۰۰ + (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{20}{100}) + (۱۳,۰۰۰,۰۰۰ + ۹,۰۰۰,۰۰۰)$

$+ (۸,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{60}{100}) + (۷۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{50}{100}) + (۳۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{60}{100})$

$= ۳۵۳,۰۰۰,۰۰۰$

جمع کل ماترک مشمول مالیات

$۳۵۳,۰۰۰,۰۰۰ - ۳۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰$

ماترک پس از کسر مهریه همسر

$۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \div ۸ = ۴۰,۰۰۰,۰۰۰$

سهم الارث همسر

$۴۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰,۰۰۰,۰۰۰$

سهم الارث همسر مشمول مالیات

$۱۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{5}{100} = ۵۰۰,۰۰۰$

مالیات سهم الارث همسر

$۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۸۰,۰۰۰,۰۰۰$

سهم الارث فؤاد و فرزانه

$۲۸۰,۰۰۰,۰۰۰ \div ۳ = ۹۳,۳۳۳,۳۳۳$

سهم الارث فرزانه

$$\begin{aligned}
 & 93,333,333 \times 2 = 186,666,666 && \text{سهم الارث فؤاد} \\
 & 93,333,333 - 50,000,000 = 43,333,333 && \text{سهم الارث دختر مشمول مالیات} \\
 & 43,333,333 \times 0.5 = 21,666,666 && \text{مالیات سهم الارث فرزانه} \\
 & 186,666,666 - 50,000,000 = 136,666,666 && \text{سهم الارث مشمول مالیات فؤاد} \\
 & \hspace{10em} \text{ماده (۲۰)} \\
 & 136,666,666 \xrightarrow{\hspace{10em}} (50,000,000 \times 0.5) + (86,666,666 \times 0.15) \\
 & \hspace{10em} = 15,499,999 && \text{سهم الارث مشمول مالیات فؤاد}
 \end{aligned}$$

تمرینات فصل ششم:

۱- یک فرد ایرانی مقیم خارج در تاریخ ۱۳۸۷/۷/۳ فوت نموده و ماترک نامبرده به شرح ذیل می باشد:

موجودی حساب سپرده بانکی در ایران ۲۷۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 موجودی حساب ارزی بانک مونیخ در آلمان ۸۰۳,۰۰۰ یورو که مشمول هیچگونه مالیاتی در خارج نمی شود. هر یورو معادل ۱۳,۰۰۰ ریال است.
 یکدستگاه آپارتمان در ایران که ارزش معاملاتی حین الفوت عرصه آن معادل ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ارزش معاملاتی اعیانی آن ۳۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال می باشد.
 مهریه همسر طبق سند ازدواج ۵,۲۰۰,۰۰۰ ریال که دادگاه آنرا به نرخ روز معادل ۸۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال برآورد نموده است.

هزینه کفن و دفن مورد تأیید اداره امور مالیاتی ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال
 بدهی به وراث طبقه اول که مورد تأیید هیأت حل اختلاف مالیاتی قرار گرفته است به مبلغ ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

وراث متوفی که مقیم خارج می باشند عبارتند از: همسر، یک دختر ۲۳ ساله که دانشجوی دانشگاه می باشد، یک پسر معلول از کارافتاده و یک پسر ۲۶ ساله که براساس حکم دادگاه $\frac{1}{8}$ ماترک به همسر و مابقی به نسبت هر پسر دو برابر دختر تقسیم خواهد شد. مالیات سهم الارث هر یک از وراث را محاسبه کنید.

۲- یک فرد ایرانی مقیم ایران در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۳ فوت می نماید. وراث نامبرده عبارتند از: همسر، یک پسر ۱۵ ساله و یک دختر ۱۳ ساله که همگی ایرانی و مقیم ایران می باشند.

ماترک متوفی بشرح ذیل می باشد. چنانچه سهم الارث همسر طبق حکم دادگاه معادل $\frac{1}{8}$ ماترک و سهم الارث پسر دو برابر دختر باشد، مالیات سهم الارث هر یک را حساب کنید.

یک دستگاه وسیله نقلیه ۹۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال
 یک دستگاه ساختمان که ارزش معاملاتی عرضه آن ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ارزش معاملاتی اعیانی آن ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال می باشد.

مهریه همسر طبق سند ازدواج ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال که طبق حکم دادگاه معادل ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برآورد شده است.

هزینه کفن و دفن مورد تأیید اداره امور مالیاتی ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال

موجودی حساب سپرده بانکی ریالی ۶۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال

موجودی حساب ارزی سپرده در یک بانک ایرانی ۳۵۰,۰۰۰ دلار و نرخ هر دلار معادل ۹۰۰۰ ریال می باشد.

سهام یک شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار به مبلغ ۲۸۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سهام یک شرکت سهامی خاص به مبلغ ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال که سهام مزبور توسط اداره امور مالیاتی به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برآورده شده است.

بدهی متوفی به وراث طبقه اول (همسر) که مورد تأیید اداره امور مالیاتی واقع شده است به مبلغ ۲۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال

فصل هفتم

مالیات بردرآمد املاک

مواد (۵۲) تا (۸۰) قانون مالیات‌های مستقیم

به استناد ماده (۵۹) قانون مالیات‌های مستقیم نقل و انتقال قطعی املاک به مأخذ ارزش معاملاتی و به نرخ پنج درصد (۵٪) و همچنین انتقال حق واگذاری محل به مأخذ وجوه دریافتی مالک یا صاحب حق و به نرخ دو درصد (۲٪) در تاریخ انتقال از طرف مالکان عین یا صاحبان حق مشمول مالیات می‌باشد.

تبصره ۱- چنانچه برای مورد معامله ارزش معاملاتی تعیین نشده باشد، ارزش معاملاتی نزدیک‌ترین محل مشابه مبنای محاسبه مالیات خواهد بود.

تبصره ۲- حق واگذاری محل از نظر این قانون عبارت است از حق کسب یا پیشه یا حق تصرف محل یا حقوق ناشی از موقعیت تجاری محل.

۷/۱- اشخاص مشمول مالیات بردرآمد املاک:

کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از اینکه مالک عین ملک و یا مستأجر دارای حق واگذاری محل بابت هرگونه واگذاری سرقفلی محل کسب خود یا انتقال حقوق مربوط به حق تصرف محل و یا حقوق ناشی از موقعیت تجاری مشمول مالیات می‌باشند.

۷/۱/۱- نقل و انتقال قطعی املاک

با توجه به اصلاح ماده (۵۹) و حذف ماده (۶۰) و تبصره‌های آن و نیز حذف ماده (۶۲) قانون مالیات‌های مستقیم از تاریخ اجرای ماده اصلاحی مزبور (۱۳۸۱/۱/۱) مالیات نقل و انتقالات قطعی املاک بدون در نظر گرفتن تاریخ تملک مالک از مأخذ ارزش معاملاتی زمان انتقال و به نسبت سهم هر مالک، به نرخ مقرر در ماده (۵۹) محاسبه و وصول خواهد شد و در صورتی که ملک مورد معامله فاقد ارزش معاملاتی باشد ارزش معاملاتی نزدیکترین محل مشابه مبنای محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت. ضمناً چنانچه ملک در سنوات قبل دارای ارزش معاملاتی بوده ولی در سال انتقال برای آن ارزش معاملاتی تعیین نشده باشد در این صورت آخرین ارزش معاملاتی تعیین شده قبلی مناط اعتبار خواهد بود.

۷/۱/۲- انتقال حق واگذاری محل

الف- نظر به اینکه به موجب ماده (۵۹) (ق.م.م) تعیین ارزش معاملاتی حق واگذاری محل برحسب نوع کاربری ملک و محل وقوع آن از لحاظ موقعیت تجاری و سایر موارد مؤثر در

ارزش آن طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که در هر سال توسط کمیسیون تقویم املاک تهیه و اعلام خواهد شد، لذا بدیهی است پس از تعیین ارزش معاملاتی حق واگذاری محل ارزش مزبور مبنای محاسبه مالیات انتقال حق واگذاری محل، از طرف مالک عین یا صاحب حق به نرخ‌های مقرر در ماده (۵۹) اصلاحی قرار خواهد گرفت البته تا تعیین و ابلاغ آیین‌نامه مذکور و اعلام ارزش معاملاتی حق واگذاری محل، وجوه دریافتی مالک و یا صاحب حق بابت انتقال حق واگذاری محل طبق ماده (۵۹) مزبور مأخذ محاسبه و وصول مالیات به نرخ‌های مقرر در ماده (۵۹) یاد شده خواهد بود.

ب- توجه خواهند داشت نحوه محاسبه مالیات انتقال حق واگذاری محل اعم از اینکه انتقال‌دهنده مالک عین بوده و یا مالکیتی نسبت به عین نداشته باشد (مانند مستأجر صاحب حق واگذاری محل) یکسان گردیده و طبق نرخ‌های مقرر در ماده (۵۹) مذکور خواهد بود.

۷/۱/۳- نقل و انتقال قطعی ملک توأم با حق واگذاری محل

چنانچه ملک مورد معامله توأم با حق واگذاری محل انتقال داده شود در این صورت مالیات وجوه دریافتی و مالیات نقل و انتقال مالک به مأخذ ارزش معاملاتی مشمول نرخ ۵ درصد مقطوع گردند.

۷/۱/۴- با توجه به مفاد ماده ۷۸ قانون مالیات‌های مستقیم راجع به واگذاری سایر حقوق مالکین عین نسبت به املاک (غیر از مواردی که ضمن مواد (۵۳) تا (۷۷) ذکر شده است از قبیل حق رضایت دریافتی مالک موقع رد و بدل شدن محل مورد واگذاری بین مستأجرین و نظایر آنها) دریافتی مالک در هر مورد به نرخ‌های مذکور در ماده (۵۹) مأخذ محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.

۷/۲- نکات مهم در ارتباط با مأخذ محاسبه مالیات درآمد املاک

۷/۲/۱- مالیات بر فروش و نقل و انتقال حق واگذاری محل از مأخذ ارزش معاملاتی ملک یا ارزش معاملاتی حق واگذاری محل در زمان فروش یا واگذاری در زمان ثبت معامله در دفتر اسناد رسمی صرفنظر از ارزشی که در سند انتقال و یا مبلغی که بین خریدار و فروشنده رد و بدل می‌شود صرفاً به استناد ارزش معاملاتی تعیین خواهد شد.

تبصره: به استناد مفاد ماده (۶۶) قانون مالیات‌ها، در صورتی که انتقال گیرنده (خریدار) دولت یا شهرداری‌ها یا موسسات وابسته به آنها بوده و همچنین در مواردی که ملک یا حقوق ناشی از آن به وسیله اجرای ثبت و یا سایر ادارات دولتی به قائم‌مقامی مالک انتقال داده می‌شود چنانچه بهای مذکور در سند کمتر از ارزش معاملاتی حق واگذاری محل تعیین شده به موجب مقررات این فصل باشد بهای مذکور در سند به جای ارزش معاملاتی یا ارزش معاملاتی حق واگذاری محل حین انتقال حسب مورد ملاک عمل قرار خواهند گرفت.

۷/۲/۲- چنانچه مورد معامله فاقد ارزش معاملاتی یا ارزش معاملاتی حق واگذاری محل باشد ارزش معاملاتی و یا ارزش معاملاتی حق واگذاری نزدیکترین محل مشابه مبنای محاسبه مالیات خواهد بود (تبصره ۱ ماده ۵۹).

۷/۲/۳- چنانچه ملک مورد انتقال دارای عرصه و اعیان باشد برای محاسبه مالیات بایستی

مالیات عرصه و اعیان به تفکیک براساس دفترچه ارزش معاملاتی محاسبه و مشخص گردد و مالیات نقل و انتقال به مأخذ جمع مالیات عرصه و اعیان محاسبه و پرداخت می‌شود اما در ارتباط با اشخاص حقیقی یا حقوقی که بساز و بفروش تلقی می‌شوند علاوه بر مالیات نقل و انتقال مشمول مالیات مقطوعی معادل ده درصد ارزش اعیانی ملک می‌باشند و دیگر بابت بساز و بفروش شامل هیچگونه مالیات دیگری نمی‌گردد.

۷/۲/۴- تعیین ارزش معاملاتی املاک به استناد ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم به عهده کمیسیون با حضور حداقل ۵ نفر که سه نفر آنها عضو دولت باشند قرار دارد و تصمیمات این کمیسیون با رأی موافق چهار نفر معتبر است.

ارزش معاملاتی تعیین شده توسط این کمیسیون پس از یک ماه از تاریخ تصویب نهایی کمیسیون تقویم املاک لازم‌الاجرا بوده و تا تعیین ارزش معاملاتی جدید معتبر خواهد بود مضافاً بر اینکه مادامی که ارزش معاملاتی املاک طبق مقررات این قانون تعیین نشده آخرین ارزش معاملاتی تعیین شده معتبر است.

۷/۲/۵- به استناد مفاد ماده (۶۱) قانون مالیات‌های مستقیم در مواردی که انتقال ملک در دفاتر اسناد رسمی انجام نمی‌شود نیز ارزش معاملاتی ملک در محاسبه مالیات ملاک عمل قرار خواهد گرفت. چنانچه برای املاکی ارزش معاملاتی تعیین نشده باشد، ارزش معاملاتی محل مشابه مناط اعتبار می‌باشد.

۷/۲/۶- به استناد ماده (۶۳) قانون مالیات‌های مستقیم نقل و انتقال قطعی املاکی که به صورتی غیر از عقد بیع انجام می‌شود به استثنای نقل و انتقال بلاعوض که طبق مقررات مربوط مشمول مالیات است، مشمول مالیات نقل و انتقال قطعی املاک خواهد بود و چنانچه عوضین، هر دو ملک باشند هر یک از متعاملین به ترتیب فوق مالیات نقل و انتقال قطعی مربوط به ملک واگذاری خود را پرداخت خواهند نمود.

در رابطه با "مالیات نقل و انتقال قطعی املاک به صورتی غیر از عقد بیع" نکات ذیل حائز اهمیت است:

۷/۲/۷- در صورتیکه ملک به صورت رایگان یا صلح بلاعوض واگذار گردد در این صورت انتقال‌دهنده مشمول مالیات نقل و انتقال قطعی نبوده و انتقال گیرنده به مأخذ ارزش معاملاتی ملک در زمان انتقال مشمول مالیات بردرآمد اتفاقی به نرخ مقرر در ماده (۱۳۱) خواهد بود بدیهی است چنانچه انتقال‌گیرنده طبق مقررات مربوط از پرداخت مالیات بردرآمد معاف باشد به این انتقال مالیاتی تعلق نخواهد گرفت.

۷/۲/۸- در صورتیکه ملک مورد بحث به صورت صلح یا هبه معوض واگذار شود و ما به ازاء آن "معوض" ملک نباشد مالیات به مأخذ ارزش معاملاتی ملک محاسبه و مطالبه خواهد شد اما چنانچه ملک در مقابل ملک دیگر معاوضه شود در این حالت هر یک از مالکین به مأخذ ارزش معاملاتی ملک خود به هنگام تنظیم سند مشمول مالیات نقل و انتقال قطعی املاک خواهد بود.

۷/۲/۹- به استناد ماده (۷۶) قانون مالیات‌های مستقیم مالیات کلیه نقل و انتقالات املاک اشخاص حقیقی یا حقوقی که مطابق ماده (۵۲) صورت گرفته و مالیات آن به نرخ‌های موضوع ماده (۵۹) پرداخت شده باشد قطعی بوده و شامل هیچگونه وجه دیگری بابت مالیات بردرآمد نقل و انتقال مزبور از آنان مطالبه نخواهد شد.

۷/۲/۱۰- اولین نقل و انتقال قطعی ساختمان‌های نوساز اعم از مسکونی و غیره که بیش از دو سال از تاریخ صدور گواهی پایان کار آنها گذشته باشد، علاوه بر مالیات نقل و انتقال قطعی موضوع ماده (۵۹)، مشمول مالیات مقطوع به نرخ ده درصد به مأخذ ارزش معاملاتی اعیانی مورد انتقال خواهند بود. اشخاص حقیقی یا حقوقی، مشمول مالیات دیگری از بابت درآمد حاصل از ساخت و فروش موضوع این ماده نخواهند بود.

۷/۳- معافیت مالیاتی بخش درآمد املاک

۷/۳/۱- نقل و انتقال قطعی املاک که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی به عمل می‌آید و همچنین انتقال واحدهای مسکونی از طرف شرکت‌های تعاونی مسکن به اعضای آنها مشمول مالیات نقل و انتقال املاک نخواهد بود.

۷/۳/۲- اولین انتقال قطعی واحدهای مسکونی ارزان و متوسط قیمت که ظرف مدت ده سال از تاریخ تصویب این قانون مطابق ضوابط و قیمت‌هایی که وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌نمایند احداث و حداکثر در مدت یکسال از تاریخ انقضای مهلت اجرای برنامه احداث که حسب مورد توسط وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری محل تعیین می‌شود منتقل گردد از پرداخت مالیات بر نقل و انتقال قطعی املاک معاف می‌باشد (ماده ۶۹ ق.م.م).

۷/۳/۳- هرگونه مال یا جوهی که از طرف وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا شهرداری‌ها بابت عین یا حقوق راجع به املاک و اراضی برای ایجاد و یا توسعه مناطق نظامی یا موافق عامه از قبیل توسعه یا احداث جاده، راه‌آهن، خیابان، معابر، لوله‌کشی آب و نفت و گاز، حفر نهر و نظایر آنها به مالک یا صاحب حق تعلق می‌گیرد یا به حساب وی به ودیعه گذاشته می‌شود از مالیات نقل و انتقال موضوع معاف خواهد بود. (ماده ۷۰ ق.م.م)

این معافیت مشروط به آن است که قانوناً حتی بدون رضایت مالک، ملک قابل انتقال باشد. ۷/۳/۴- املاکی که طبق قوانین مربوطه در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده یا می‌رسد در صورت انتقال به سازمان میراث فرهنگی کشور نسبت به کل مالیات نقل و انتقال قطعی متعلق و در سایر موارد که مالکیت در دست اشخاص باقی می‌ماند نسبت به ۵۰ درصد مالیات مربوط به درآمد املاک از معافیت برخوردار خواهد شد. (ماده ۷۰ ق.م.م)

۷/۳/۵- نظر به اینکه به موجب ماده ۷۷ اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷، اشخاص حقیقی و حقوقی در مورد ساختمان‌های نوساز مشمول مالیات دیگری به جز مالیات‌های مقرر در ماده مزبور بابت درآمد حاصل از ساخت و فروش نخواهند بود، لذا تعیین درآمد مشمول مالیات برای سازندگان مسکن موضوع ماده ۱۳۸ قانون برنامه سوم توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی جمهوری اسلامی، به لحاظ قانونی از تاریخ ۱۳۸۱/۱/۱ موضوعیت نخواهد داشت و بدین ترتیب سازندگان مسکن مشمول ماده ۱۳۸ فوق‌الاشاره از تاریخ مزبور در اولین نقل و انتقال قطعی املاک واحدهای مسکونی ضمن مشمول مالیات نقل و انتقال موضوع ماده ۵۹ قانون براساس مقررات ماده ۷۷ اصلاحی قانون ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مشمول مالیات ده درصد ارزش معاملاتی اعیانی مورد انتقال بوده و مشمول مالیات دیگری بابت درآمد حاصل از ساخت و فروش نخواهند بود.

۷/۳/۶- چنانچه شرکتی فروش ملکی را که جزء دارایی‌های ثابت می‌باشد در دفاتر ثبت و از

این بابت در آمد فروش شناسایی نماید، انتقال مزبور فقط مشمول پرداخت مالیات موضوع ماده ۵۹ قانون مالیات‌های مستقیم بوده و وجه دیگری بابت مالیات بردرآمد انتقال ملک قابل مطالبه نخواهد بود. در صورتی که هنگام ثبت انتقال ملک مزبور در دفاتر اسناد رسمی، ارزش معاملاتی ملک تغییر نموده باشد، فقط مالیات متعلق به تفاوت ارزش معاملاتی براساس مقررات ماده ۵۹ قانون قابل مطالبه و وصول خواهد بود.

چنانچه شرکتی فروش ساختمان نوساز، اعم از مسکونی و غیره را که بیش از دو سال از پایان کار آن نگذشته باشد در دفاتر ثبت و از این بابت در آمد فروش شناسایی نماید، انتقال مزبور، علاوه بر شمول مالیات موضوع ماده ۵۹ قانون مالیات‌های مستقیم مشمول مالیات موضوع ۷۷ همان قانون خواهد بود و وجه دیگری بابت مالیات بردرآمد انتقال ملک قابل مطالبه نمی‌باشد. در صورتیکه هنگام ثبت انتقال ملک مزبور در دفاتر اسناد رسمی، ارزش معاملاتی ملک تغییر نموده باشد، در این حالت فقط مالیات متعلق به تفاوت ارزش معاملاتی براساس مقررات ماده ۵۹ قانون قابل مطالبه و وصول بوده و مشمول مالیات دیگر نخواهد بود. (بخشنامه ۱۱۱/۴۳۵۰/۴۰۴۱۸ مورخ ۸۲/۷/۲۸ سازمان امور مالیاتی کشور)

مثال نمونه:

شش دانگ مالکیت ساختمانی بطور مشاع به سه نفر به نسبت یک دانگ، سه دانگ و دو دانگ تعلق دارد. چنانچه ارزش معاملاتی ملک مزبور ۷۲،۰۰۰،۰۰۰ ریال و قیمت فروش ملک یادشده ۹۱۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال باشد و سه نفر مالک مزبور بخواهند نسبت به انتقال ملک به خریدار اقدام کنند، مالیات نقل و انتقال سهم هر یک چقدر است؟

$$۷۲,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۶} = ۱۲,۰۰۰,۰۰۰$$

مالیات مالک یک دانگ

$$۳,۶۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۶} = ۶۰۰,۰۰۰$$

$$۳,۶۰۰,۰۰۰ \times \frac{۲}{۶} = ۱,۲۰۰,۰۰۰$$

مالیات مالک دو دانگ

$$۳,۶۰۰,۰۰۰ \times \frac{۳}{۶} = ۱,۸۰۰,۰۰۰$$

مالیات مالک سه دانگ

یادآوری به استناد ماده ۵۹ بهای فروش ملک تأثیری در محاسبه مالیات ندارد.

مثال نمونه:

آقای فؤاد دارای ملکی به ارزش معاملاتی فعلی ۳۴،۰۰۰،۰۰۰ ریال می‌باشد که ارزش روز بازار آن ۶۹،۰۰۰،۰۰۰ ریال است. فرزانه نیز دارای ملکی به ارزش معاملاتی ۹۷،۰۰۰،۰۰۰ ریال بوده که ارزش روز بازار آن ۱۴۱،۰۰۰،۰۰۰ ریال می‌باشد. چنانچه فؤاد و فرزانه بخواهند املاک خود را به یکدیگر منتقل کنند. مالیات نقل و انتقال املاک سهم هر یک چقدر خواهد بود.

$$۳۴,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۵} = ۶,۸۰۰,۰۰۰$$

مالیات سهم فؤاد

$$۹۷,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۵} = ۱۹,۴۰۰,۰۰۰$$

مالیات سهم فرزانه

مثال نمونه

آقای خسرو در سال ۱۳۸۷ تعداد ۷ واحد آپارتمان نوساز خود را به مبلغ ۲ میلیارد ریال قطعی داده است. اداره مالیاتی ارزش معاملاتی عرصه را معادل ۳،۵۰۰،۰۰۰ ریال و ارزش معاملاتی اعیانی را ۴،۲۰۰،۰۰۰ ریال طبق دفترچه ارزش معاملاتی املاک تعیین نموده است.

اگر از پایان کار واحدهای فوق دو سال نگذشته باشد، کل مالیات آقای خسرو را محاسبه نمایید.

حل: $3,500,000 + 4,200,000 = 7,700,000$

مالیات نقل و انتقال $7,700,000 \times 5\% = 385,000$

مالیات بسازوبفروشی $4,200,000 \times 10\% = 420,000$

جمع مالیات متعلقه $420,000 + 385,000 = 805,000$

نکته قابل توجه اینکه مالیات نقل و انتقال واحدها براساس ارزش معاملاتی تعیین شده محاسبه و وصول می‌شود و وجه دریافتی توسط فروشنده معیار محاسبه قرار نخواهد گرفت.

مثال نمونه

چنانچه آقای امیرحسین بنخواهد یک واحد مسکونی متعلق به خود را که ارزش معاملاتی آن ۹۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال باشد به بهای ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال طی سند رسمی به یک شرکت دولتی یا شهرداری یا موسسه دولتی واگذار نماید مالیات مربوطه را محاسبه کنید.

$3,000,000 \times 5\% = 150,000$

در چنین حالتی به استناد ماده ۶۶ (ق.م.م) رقم مندرج در سند رسمی معیار محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.

مثال نمونه

خانم توران دارای سه باب واحد تجاری می‌باشد که ملکیت واحدها نیز به ایشان تعلق دارد. چنانچه نامبرده ملکیت و حق واگذاری محل واحدهای تجاری را به آقای فؤاد منتقل نماید و ارزش معاملاتی ملک مزبور معادل ۹۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال و وجه دریافتی بابت حق واگذاری محل معادل ۲۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال تعیین شده است در حالیکه ایشان مجموعاً ۹۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از آقای فؤاد دریافت کرده باشد مالیات انتقال ملک و حق واگذاری محل را محاسبه کنید. چون طبق ماده ۵۹ قانون مالیات‌های مستقیم معیار محاسبه مالیات نقل و انتقال قطعی املاک و حق واگذاری محل ارزش معاملاتی می‌باشد رقم دریافتی خانم توران از آقای فؤاد تأثیری در محاسبه مالیات ندارد.

مالیات نقل و انتقال ملک $94,000,000 \times 5\% = 4,700,000$

مالیات حق واگذاری محل $210,000,000 \times 2\% = 4,200,000$

کل مالیات مربوطه $4,200,000 + 4,700,000 = 8,900,000$

مثال نمونه

خانم خاطره سرقفلی یک واحد تجاری متعلق به خود را با دریافت مبلغ ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال حق سرقفلی به خانم فرزانه واگذار می‌نماید. مالیات نقل و انتقال سرقفلی را که فروشنده باید پردازد محاسبه نمایید.

$60,000,000 \times 2\% = 1,200,000$

مثال نمونه

خانم لیدا حق واگذاری یک واحد تجاری متعلق به خود را در ۱۳۸۷/۴/۱ با مشخصات ذیل با دریافت اجاره بهاء به آقای روزبه در دفترخانه ۴۷ تهران منتقل نموده است. در صورتیکه مبلغ اجاره بها هر سه ماه یکبار پرداخت شود کل مالیات متعلق به خانم لیدا را

حساب کنید.

بهای حق واگذاری محل (مبلغ فروش) ۱۳۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال
اجاره بهای ماهیانه واحد تجاری ۳۰۰,۰۰۰ ریال
با فرض بالا خانم لیدا مشمول دو نوع مالیات می‌گردد:

- ۱- مالیات بردرآمد اجاره املاک
 - ۲- مالیات حق واگذاری محل (سرقفلی)
- درآمد اجاره مشمول مالیات ماهانه
درآمد اجاره سه‌ماهه مشمول مالیات

$$۳۰۰,۰۰۰ \times ۷۵\% = ۲۲۵,۰۰۰$$

$$۲۲۵,۰۰۰ \times ۳ = ۶۷۵,۰۰۰$$

نرخ ماده ۱۳۱

$$۶۷۵,۰۰۰ \longrightarrow ۱۰۱,۲۵۰$$

$$۲۲۵,۰۰۰ \times ۶ = ۱,۳۵۰,۰۰۰$$

نرخ ماده ۱۳۱

$$۱,۳۵۰,۰۰۰ \longrightarrow ۲۰۲,۵۰۰$$

$$۲۰۲,۵۰۰ - ۱۰۱,۲۵۰ = ۱۰۱,۲۵۰$$

$$۲۲۵,۰۰۰ \times ۹ = ۲,۰۲۵,۰۰۰$$

نرخ ماده ۱۳۱

$$۲,۰۲۵,۰۰۰ \longrightarrow ۳۰۳,۷۵۰$$

$$۳۰۳,۷۵۰ - ۲۰۲,۵۰۰ = ۱۰۱,۲۵۰$$

$$۱۰۱,۲۵۰ \times ۳ = ۳۰۳,۷۵۰$$

$$۱۳۹,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲\% = ۲,۷۸۰,۰۰۰$$

$$۲,۷۸۰,۰۰۰ + ۳۰۳,۷۵۰ = ۳,۰۸۳,۷۵۰$$

مالیات اجاره بهاء سه‌ماهه منتهی به ۸۷/۶/۳
درآمد اجاره مشمول مالیات شش‌ماه

مالیات درآمد اجاری شش‌ماه
مالیات اجاره بهای سه‌ماه دوم
درآمد اجاری نه‌ماهه منتهی به ۸۷/۱۲/۲۹

مالیات اجاره بهای نه‌ماهه
مالیات اجاره بهای سه‌ماهه سوم
کل مالیات اجاره سال ۱۳۸۷
مالیات حق واگذاری محل
کل مالیات متعلق به خانم لیدا در سال ۱۳۸۷

تمرینات فصل هفتم:

۱- خانم خاطره دارای یک مجتمع ۱۲ واحدی می‌باشد که مساحت هر یک از واحدها طبق الگوی وزارت مسکن ۶۵ مترمربع می‌باشد. خانم خاطره ۸ واحد از این مجتمع را در سال ۱۳۸۵ در موعد مقرر در اجرای برنامه احداث به فروش می‌رساند و ۴ واحد آن را پس از دو سال از صدور پایان کار واگذار می‌نماید.

در صورتیکه عرصه و اعیان ۸ واحد نخست به ترتیب معادل ۲۴۰ و ۵۲۰ مترمربع و چهار واحد بعدی به ترتیب ۱۲۰ و ۲۶۰ مترمربع باشد و بهای منطقه‌ای هر مترمربع عرصه ۷۰,۰۰۰ ریال و هر مترمربع اعیانی ۱۲۰,۰۰۰ ریال باشد، مطلوبست محاسبه مالیات نقل و انتقال و مالیات موضوع ماده ۷۶.

۲- شرکت تعاونی مسکن امید یک برج مسکونی ۶۴ واحدی را که متراژ هر واحد ۸۲ مترمربع می‌باشد، در سال ۱۳۸۰ شروع و در سال ۱۳۸۷ تکمیل و واگذار می‌نماید. چنانچه کلیه این واحدها به اعضای تعاونی واگذار شود، مالیات نقل و انتقال آن را محاسبه نمایید. بهای فروش هر واحد ۲۵۰ میلیون ریال و بهای معاملاتی هر مترمربع عرصه ۵۰,۰۰۰ ریال و بهای معاملاتی

هر مترمربع اعیانی ۲۱۰,۰۰۰ ریال می باشد.

۳- شرکت اکباتان یک مجموعه ۱۱۰ واحدی را در فاز سه شهرک اکباتان در سال ۱۳۷۹ شروع و در سال ۱۳۸۲ کلیه واحدها را تکمیل و بفروش می رساند. اگر مساحت هر واحد ۱۰۰ مترمربع و بهای منطقه ای هر مترمربع عرصه ۹۵,۰۰۰ ریال و هر مترمربع اعیانی ۱۱۵,۰۰۰ ریال و کل بنای احداثی ۱۴,۰۰۰ مترمربع و کل عرصه مجموعه ۶,۸۰۰ مترمربع می باشد، مالیات عملکرد سال ۱۳۸۲ شرکت مذکور را محاسبه کنید (کلیه واحدها پس از ۱۶ ماه از صدور پایانکار واگذار شده است).

فصل هشتم

مالیات بردرآمد مشاغل

مواد ۱۹۳ تا ۱۰۲ قانون مالیات‌های مستقیم

به استناد ماده ۹۳ (ق.م.م) درآمدهای که شخص حقیقی از طریق اشتغال به مشاغل یا به عناوین دیگر غیر از موارد مذکور در سایر فصل‌های این قانون در ایران تحصیل کند پس از کسر معافیت‌های مقرر در این قانون مشمول مالیات بردرآمد مشاغل می‌باشد.

تبصره: درآمد شرکت‌های مدنی (اعم از اختیاری یا قهری) و همچنین درآمدهای ناشی از فعالیت‌های مضاربه در صورتی که عامل (مضارب) یا صاحب سرمایه شخص حقیقی باشد تابع مقررات این فصل می‌باشد.

ماده ۹۴ (ق.م.م)

درآمد مشمول مالیات مؤدیان موضوع این فصل عبارت است از کل فروش کالا و خدمات به اضافه سایر درآمدهای آنان که مشمول مالیات فصول دیگر شناخته نشده پس از کسر هزینه‌ها و استهلاکات.

ماده ۹۵

صاحبان مشاغل موضوع این فصل مکلف‌اند اسناد و مدارک مثبت کافی برای تشخیص درآمد مشمول مالیات به گروه‌های زیر تقسیم می‌شوند:

الف- صاحبان مشاغلی که به موجب این قانون مکلف به ثبت فعالیت‌های شغلی خود در دفاتر روزنامه و کل موضوع قانون تجارت هستند و باید دفاتر و اسناد و مدارک مربوطه را با رعایت اصول و موازین و استانداردهای پذیرفته‌شده حسابداری نگاهداری کنند.

ب- صاحبان مشاغلی که برحسب این قانون مکلف به ثبت فعالیت‌های شغلی خود در دفاتر درآمد و هزینه می‌باشند. نمونه‌های دفاتر مذکور توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌گردد و در دسترس قرار می‌گیرد.

ج- صاحبان مشاغلی که مشمول مقررات بندهای (الف) و (ب) فوق نیستند مکلف‌اند صورت خلاصه وضعیت درآمد و هزینه خود را طبق ضوابط و نمونه‌های تعیین شده از طرف سازمان امور مالیاتی کشور نگاهداری کنند.

تبصره ۱- سازمان امور مالیاتی کشور در صورت تشخیص ضرورت تا پایان دی‌ماه هر سال فهرست مشاغل افزوده شده به بندهای (الف) و (ب) ماده (۹۶) و مشمول از آغاز سال بعد را تهیه و از طریق تشکل‌های صنفی درج آگهی در روزنامه رسمی و یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار به مؤدیان اعلام می‌دارد.

تبصره ۲- آیین‌نامه مربوط به روش‌های نگاهداری دفاتر و اسناد و مدارک و نحوه ثبت وقایع مالی و چگونگی تنظیم صورت‌های مالی نهایی براساس نوع فعالیت و همچنین رعایت اصول و

موازن و استانداردهای پذیرفته شده حسابداری توسط سازمان امور مالیاتی کشور با کسب نظر از جامعه حسابداران رسمی تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید.

ماده ۹۶

الف- صاحبان مشاغل موضوع بند (الف) ماده ۹۵ این قانون عبارتند از:

- ۱- دارندگان کارت بازرگانی و کلیه واردکنندگان و صادرکنندگان
- ۲- صاحبان کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی که برای آنها جواز تأسیس و پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه ذیربط صادر شده یا می‌شود.
- ۳- بهره‌برداران معاون
- ۴- صاحبان مؤسسات حسابرسی، حسابداری و دفترداری، خدمات مالی و ارائه‌دهندگان خدمات مدیریتی، مشاوره‌ای، انفورماتیک، رایانه‌ای اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و طراحی سیستم.
- ۵- صاحبان مراکز آموزشی و پرورشی، آموزشگاه‌های آزاد، مدارس غیرانتفاعی، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی.
- ۶- صاحبان بیمارستان‌ها، زایشگاه‌ها، آسایشگاه‌ها، درمانگاه‌ها و خانه‌های سالمندان.
- ۷- صاحبان هتل‌ها و هتل‌های سه ستاره و بالاتر.
- ۸- بنکداران، عمده‌فروش‌ها، فروشگاه‌های بزرگ، واسطه‌های مالی، نمایندگان توزیع کالاهای داخلی و وارداتی و صاحبان انبارها.
- ۹- نمایندگان مؤسسه‌های تجاری و صنعتی، اعم از داخلی و خارجی.
- ۱۰- صاحبان مؤسسات حمل و نقل موتوری، زمینی، دریایی و هوایی اعم از مسافری یا باربری
- ۱۱- صاحبان مؤسسات مهندسی و مهندسی مشاور.
- ۱۲- صاحبان مؤسسات تبلیغاتی و بازاریابی.

ب- صاحبان مشاغل موضوع بند (ب) ماده (۹۵) این قانون عبارتند از:

- ۱- صاحبان کارگاه‌های صنعتی.
- ۲- صاحبان مشاغل ساختمانی، تأسیسات فنی و صنعتی، نقشه‌کشی، نقشه‌برداری، محاسبات فنی و نظارت.
- ۳- چاپخانه‌داران، لیتوگرافها، صحاف‌ها، ارائه‌کنندگان خدمات چاپ و گرافیک‌ها.
- ۴- صاحبان مراکز ارتباطات رایانه‌ای.
- ۵- وکلا، کارشناسان، مترجمان رسمی دادگستری، مشاوران حقوقی، حسابداران رسمی و اعضای سازمان نظام مهندسی.
- ۶- محققان پژوهش‌گران و کارشناسان آزاد که به تهیه و ارائه طرح‌های تحقیقاتی اشتغال دارند.
- ۷- دلالان، حق‌العمل‌کاران و کارگزاران.
- ۸- صاحبان مراکز فرهنگی- هنری، فرهنگسراها، کانون‌های حرفه‌ای و انجمن‌های صنفی و تخصصی.
- ۹- صاحبان سینماها، تماشاخانه‌ها و مکان‌های تفریحی و ورزشی.
- ۱۰- صاحبان مشاغل فیلم‌برداری، دوبلاژ، مونتاز و سایر خدمات سینمایی.

- ۱۱- پزشکان و دندانپزشکان که دارای مطب هستند و دامپزشکان که به حرفه دامپزشکی اشتغال دارند.
 - ۱۲- صاحبان آزمایشگاه‌ها، رادیولوژی‌ها، فیزیوتراپی‌ها، سونوگرافی‌ها، الکتروانسفالوگرافی‌ها، سی‌تی‌اسکن‌ها، سالن‌های زیبایی و دیگر ارائه‌دهندگان خدمات بهداشتی طبی و غیرطبی.
 - ۱۳- صاحبان میهمان‌سراها، میهمان‌پذیرها و مسافرخانه‌ها.
 - ۱۴- صاحبان تالار پذیرایی، رستوران‌ها، تهیه‌کنندگان غذای آماده، ارائه‌دهندگان خدمات پذیرایی و کرایه‌دهندگان ظروف.
 - ۱۵- صاحبان دفاتر اسناد رسمی.
 - ۱۶- صاحبان تعمیرگاه‌های مجاز و اتوسرویس‌ها.
 - ۱۷- صاحبان نمایشگاه‌ها و فروشگاه‌های اتومبیل و بنگاه‌های معاملات املاک و آژانس‌های کرایه اتومبیل.
 - ۱۸- سازندگان و فروشندگان طلا و جواهر.
 - ۱۹- عاملان فروش و فروشندگان آهن‌آلات.
- تبصره ۱-** سازمان امور مالیاتی کشور در صورت تشخیص ضرورت می‌تواند هر یک از مشمولان بند (ب) این ماده را به رعایت مقررات موضوع بند (الف) این ماده ملزم نماید مشروط بر آن که مراتب کتباً تا پایان دی‌ماه هر سال به مؤدیان ابلاغ گردد. مؤدیان اخیرالذکر از اول سال بعد مکلف به اجرای آن می‌باشند.
- تبصره ۲-** منظور از صاحبان مذکور در این ماده اشخاصی است که بهره‌برداری از مؤسسات به حساب آنان انجام می‌شود.
- تبصره ۳-** مشمولان این ماده که در محل شغل خود دارای فعالیت‌های شغلی دیگر موضوع این فصل می‌باشند مکلف‌اند برای کلیه فعالیت‌های شغلی خود طبق مقررات این قانون عمل کنند.

۸- مأخذ محاسبه درآمد مشمول مالیات مشاغل

به استناد ماده ۹۴ ق.م.م درآمد مشمول مالیات مؤدیان این فصل که دارای دفاتر قانونی هستند عبارت است از کل فروش کالا و خدمات به اضافه سایر درآمدهای آنان که مشمول مالیات فصول دیگر شناخته نشده منهای هزینه‌ها و استهلاکات طبق مقررات فصل هزینه‌های قابل قبول و استهلاکات.

۸/۱- موارد تشخیص علی‌الرأس درآمدهای مشمول مالیات

در موارد زیر به استناد ماده (۹۷) درآمد مشمول مالیات مؤدی از طریق علی‌الرأس تشخیص خواهد شد:

- ۸/۱/۱- در صورتی که تا موعد مقرر ترازنامه و حساب سود و زیان و یا حساب درآمد و هزینه و حساب سود و زیان، حسب مورد تسلیم نشده باشد.
- ۸/۱/۲- در صورتی که مؤدی به درخواست کتبی اداره امور مالیاتی مربوطه از ارائه دفاتر یا مدارک حساب در محل کار خود خودداری نماید (منظور از محل کار در مورد اشخاص حقوقی نیز همان اقامتگاه قانونی آنها می‌باشد مگر اینکه مؤدی قبلاً مرکز عملیات خود را برای

ارائه دفاتر و اسناد و مدارک کتباً به اداره امور مالیاتی مربوط اعلام نموده باشد).
 در اجرای این بند هرگاه مؤدی از ارائه قسمتی از مدارک حساب خودداری نماید چنانچه مربوط به هزینه باشد از احتساب آن جزء هزینه‌های قابل قبول خودداری می‌شود و در صورتی که مربوط به درآمد باشد، درآمد مشمول مالیات این قسمت از طریق علی‌الرأس تعیین خواهد شد.
 ۸/۱/۳- در صورتی که دفاتر و اسناد و مدارک ابرازی برای محاسبه درآمد مشمول مالیات به نظر اداره امور مالیاتی غیرقابل رسیدگی تشخیص شود و یا به عل عدم رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه مربوط مورد قبول واقع نشود که در این صورت مراتب باید با ذکر دلایل کافی کتباً به مؤدی ابلاغ و پرونده برای رسیدگی به هیأتی متشکل از سه نفر حسابرس منتخب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور احاله گردد. مؤدی می‌تواند ظرف یک‌ماه از تاریخ ابلاغ با مراجعه به هیأت مزبور نسبت به رفع اشکال رسیدگی و ادای توضیح کتبی در مورد نحوه رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه حسب مورد اقدام نماید و در هر حال هیأت مکلف است ظرف ده روز پس از انقضای یک ماه فوق نظر خود را با توجیهات و دلایل لازم و کافی به اداره امور مالیاتی اعلام نماید تا براساس آن اقدام گردد. نظر هیأت با اکثریت منوط اعتبار است و نظر عضوی که در اقلیت قرار گیرد باید در صورتجلسه درج گردد. در مواردی که هیأت نظر اداره امور مالیاتی را در مورد غیرقابل رسیدگی بودن دفاتر مؤدی مردود اعلام می‌کند باید مراتب را به دادستانی انتظامی مالیاتی نیز اعلام نماید.
 ۸/۱/۴- باستناد ماده (۶) آئین‌نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی مصوب ۱۳۸۸/۲/۹، عدم ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده اشخاص مشمول آئین‌نامه مذکور موجب تشخیص علی‌الرأس مالیات آنها خواهد شد.

ماده ۹۸

در مورد تشخیص علی‌الرأس اداره امور مالیاتی باید پس از تحقیقات و بررسی‌های لازم و کسب اطلاعات مورد نیاز از مراجع مختلف اعم از دولتی یا غیردولتی ابتدا قرینه و یا قرائن مذکور در این قانون را که متناسب با وضعیت و موضوع فعالیت مؤدی باشد انتخاب و دلایل انتخاب نوع قرینه یا قرائن و رقم آنها را با توجیه کافی در گزارش رسیدگی قید نماید و سپس با اعمال ضرایب یا ضرایب مقرر در قرینه یا قرائن انتخابی درآمد مشمول مالیات مؤدی را تعیین نماید. در صورتی که به چند قرینه اعمال ضریب شود معدلی که از نتایج اعمال ضریب به دست می‌آید درآمد مشمول مالیات خواهد بود.

۸/۲- معافیت‌ها و مبنای نرخ مالیات بردرآمد مشاغل

۸/۲/۱- به استناد ماده ۱۰۱ (ق.م.م) تا میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) ق.م.م از درآمد سالانه مشمول مالیات این فصل از پرداخت مالیات معاف و مزاد آن طبق نرخ‌های مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون مشمول مالیات خواهد بود. استفاده از معافیت نسبت به عملکرد سال ۱۳۸۲ به بعد منوط به تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر می‌باشد.

۸/۲/۲- در مشارکت‌های مدنی اعم از اختیاری یا قهری شرکاء چون حداقل از دو نفر تشکیل شده‌اند حداکثر از دو معافیت (جمعاً معادل دو برابر معافیت موضوع ماده ۸۴) استفاده خواهند کرد و مبلغ معافیت بطور مساوی بین آنان تقسیم و باقیمانده سهم هر یک از شرکاء جداگانه

مشمول مالیات خواهد بود. شرکایی که با هم رابطه زوجیت دارند از لحاظ استفاده از معافیت در حکم یک شریک تلقی و معافیت به زوج اعطاء می‌گردد. در صورت فوت هر یک از شرکاء وراث وی به عنوان قائم‌مقام قانونی از معافیت مالیاتی سهم متوفی در مشارکت به شرح فوق استفاده نموده و این معافیت به‌طور مساوی بین آنان تقسیم و از درآمد سهم هر کدام کسر خواهد شد.

مثال نمونه

در یک مشارکت مدنی تعداد شرکاء ۳ نفر و نسبت سرمایه شرکاء به صورت ۲ = حسین، ۱ = خاطره و ۳ = فرزانه است چنانچه درآمد مشمول مالیات سالانه این مشارکت ۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال باشد محاسبه مالیات سال ۱۳۸۸ به شرح زیر خواهد بود:

حداکثر معافیت سالانه مشارکت ۳۸,۴۰۰,۰۰۰ ریال معافیت سالانه هر یک از شرکاء

$$۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲ = ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ : ۳ = ۳۳,۳۳۳,۳۳۳$$

$$۱ + ۲ + ۳ = ۶$$

$$\frac{۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۶} \times ۱ = ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

جمع نسبت سهام شرکاء
درآمد مشمول مالیات سالانه خاطره

$$۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۳۳,۳۳۳,۳۳۳ = ۱۱۶,۶۶۶,۶۶۷$$

$$\frac{۱۱۶,۶۶۶,۶۶۷}{۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰} \xrightarrow{\text{ماده ۱۳۱}} = ۲۲,۶۶۶,۶۶۷$$

$$\frac{۱۱۶,۶۶۶,۶۶۷}{۶} \times ۲ = ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۳۳,۳۳۳,۳۳۳ = ۲۶۶,۶۶۶,۶۶۷$$

$$۲۶۶,۶۶۶,۶۶۷ \times \frac{\text{نرخ ماده ۱۳۱}}{۱۰۰} = ۶۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\frac{۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۶} \times ۳ = ۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۳۳,۳۳۳,۳۳۳ = ۴۱۶,۶۶۶,۶۶۷$$

$$\frac{۴۱۶,۶۶۶,۶۶۷}{۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰} \xrightarrow{\text{ماده ۱۳۱}} = ۲۳۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲۲,۶۶۶,۶۶۷ + ۶۱,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۳۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۱۴,۶۶۶,۶۶۷$$

الف - چنانچه در مثال فوق (شرکاء ۳ نفر) رابطه زوجیت بین شخص حسین و خاطره وجود داشته باشد با توجه به ثابت بودن سایر مفروضات مالیات به شرح زیر محاسبه خواهد شد:
چون شرکاء حسین و خاطره از لحاظ استفاده از معافیت در حکم یک شریک تلقی می‌شوند بنابراین حسین از یک معافیت و فرزانه هم از یک معافیت دیگر استفاده کرده و خاطره نمی‌تواند از معافیت استفاده کند.

معافیت متعلق به هر یک از شرکاء (حسین و فرزانه)

$$\frac{۵۰,۰۰۰,۰۰۰}{۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱ = ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\frac{۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰}{۶} \times ۱ = ۲۵,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲۵,۰۰۰,۰۰۰ - ۳۳,۳۳۳,۳۳۳ = -۸,۳۳۳,۳۳۳$$

$$\frac{-۸,۳۳۳,۳۳۳}{۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰} \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} = -۳۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲۲,۶۶۶,۶۶۷ + ۶۱,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۳۱,۰۰۰,۰۰۰ - ۳۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۲۳,۶۶۶,۶۶۷$$

$$\frac{900,000,000}{6} \times 2 = 300,000,000$$

درآمد مشمول مالیات سالانه حسین

درآمد مشمول مالیات حسین پس از کسر معافیت

$$300,000,000 - 50,000,000 = 250,000,000$$

$$250,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} = 56,000,000$$

مالیات سالانه حسین

$$\frac{900,000,000}{6} \times 3 = 450,000,000$$

درآمد مشمول مالیات سالیانه فرزانه

درآمد مشمول مالیات فرزانه پس از کسر معافیت

$$450,000,000 - 50,000,000 = 400,000,000$$

$$400,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} = 101,000,000$$

مالیات فرزانه

$$31,000,000 + 56,000,000 + 101,000,000 = 188,000,000$$

کل مالیات سالانه مشارکت

ب- چنانچه فرزانه در مشارکت فوق‌الذکر (مثال ۲) فوت نماید و ۲ نفر ورثه با سهم‌الارث مساوی داشته باشد محاسبه مالیات ورثه فرزانه به شرح زیر خواهد بود.

$$\frac{900,000,000}{6} \times 3 = 450,000,000$$

درآمد مشمول مالیات شریک متوفی فرزانه

$$450,000,000 : 2 = 225,000,000$$

درآمد مشمول مالیات هر یک از ورثه فرزانه

$$50,000,000 : 2 = 25,000,000$$

معافیت متعلق به هر یک از ورثه

درآمد مشمول مالیات هر یک از ورثه بعد از کسر معافیت:

$$225,000,000 - 25,000,000 = 200,000,000$$

$$200,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} = 43,500,000$$

مالیات هر یک از وراث فرزانه

$$43,500,000 \times 2 = 87,000,000$$

جمع مالیات وراث فرزانه

مثال نمونه

هرگاه درآمد مشمول مالیات فردی از محل فعالیت شغلی در سال ۱۳۸۸ معادل ۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال باشد، محاسبه مالیات این شخص به شرح زیر خواهد بود:
درآمد مشمول مالیات پس از کسر معافیت سالانه

$$450,000,000 - 50,000,000 = 400,000,000$$

$$400,000,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} 101,000,000$$

۸/۳- مأخذ محاسبه درآمد مشمول مالیات در زمان علی‌الرأس

هنگامی که برای محاسبه درآمد مشمول مالیات مؤدی از طریق علی‌الرأس اقدام می‌شود، اداره امور مالیاتی مکلف است با توجه به قرائن مناسب مالیاتی، درآمد یا فروش مشمول مالیات را برآورد نماید.

ماده ۱۵۲

قرائن مالیاتی عبارت است از عواملی که در هر رشته از مشاغل با توجه به موقعیت شغل برای تشخیص درآمد مشمول مالیات به‌طور علی‌الرأس به کار می‌رود و فهرست آن به شرح

زیر می‌باشد:

- ۱- خرید سالانه
- ۲- فروش سالانه
- ۳- درآمد ناویژه
- ۴- میزان تولید در کارخانجات
- ۵- ارزش حق واگذاری محل کسب
- ۶- جمع کل وجوهی که بابت حق‌التحریر و حق‌الزحمه وصول عوارض و مصرف تمبر عاید دفترخانه اسناد رسمی می‌شود یا میزان تمبر مصرفی آنها.
- ۷- سایر عوامل به تشخیص کمیسیون تعیین ضرایب.

ماده ۱۵۳

ضرایب مالیاتی عبارت است از ارقام مشخصه‌ای که حاصل ضرب آنها در قرینه مالیاتی در موارد تشخیص علی‌الرأس، درآمد مشمول مالیات تلقی می‌گردد.
تبصره - در صورتی که به چند قرینه اعمال ضریب شود معدلی که از نتایج اعمال ضرایب به دست می‌آید، درآمد مشمول مالیات خواهد بود.

ماده ۱۵۴

جدول ضرایب تشخیص درآمد مشمول مالیات به ترتیب زیر تنظیم و ابلاغ می‌گردد:
برای تعیین ضرایب هر سال کمیسیونی مرکب از نمایندگان سازمان امور مالیاتی کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نماینده شورای مرکزی اصناف در مورد اصناف نماینده نظام پزشکی در مورد مشاغل وابسته به پزشکی و نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد سایر مشاغل در سازمان امور مالیاتی کشور تشکیل می‌شود.

۸/۴- محاسبه ضرایب مالیاتی

هرچند به موجب جداول و ضرایب مالیاتی سال‌های اخیر فقط برای قرینه فروش و وجوه دریافتی ضریب مالیاتی تعیین شده و هنگام استفاده از قرینه خرید نیز باید ابتدا خرید را به فروش تبدیل و سپس اعمال ضرایب نمود، که با این ترتیب اصولاً معدل نتایج اعمال ضریب به چند قرینه مورد پیدا نخواهد نمود، مع‌ذلک یادآور می‌شود چنانچه در جدول ضرایب مالیاتی یا حسب تشخیص کمیسیون مربوط علاوه بر قرینه فروش سایر قرائن مذکور در ماده ۱۵۲ قانون نیز و ضریب مربوطه معین شده باشد و ضمناً مأمور تشخیص ذی‌ربط نیز حسب مقررات ماده ۹۸ قانون انتخاب چند قرینه از قرائن مزبور (فرضاً دو قرینه را با وضع درآمدی مؤدی متناسب بداند در این صورت باید یک بار با اعمال ضریب روی قرینه اول درآمد مشمول مالیات را محاسبه و بار دیگر با اعمال ضریب روی قرینه دوم درآمد مشمول مالیات را محاسبه و سپس مجموع این دو محاسبه را بر دو تقسیم (معدل‌گیری) و نتیجه را درآمد مشمول مالیات مؤدی قرار دهد. برای روشن شدن بیشتر موضوع در مورد مؤدیانی که فعالیت کسبی آنها ایجاب می‌کند که از چند قرینه مختلف مانند خرید، فروش، سرمایه و غیره در

تعیین درآمد مشمول مالیات ایشان استفاده شود به مثال زیر توجه فرمایید:
 شخصی با A ریال سرمایه و B ریال تولید در سال مبلغ C ریال فروش و D ریال خرید داشته و به نظر مأمور تشخیص ذی ربط اقتضاء می کند که برای تعیین درآمد مؤدی از سه گزینه سرمایه و فروش و خرید با هم استفاده شود. در این حالت پس از تعیین ضرایب مالیاتی لازم توسط هیأت حل اختلاف (البته چنانچه در جدول ضرایب وجود نداشته باشد) میزان درآمد مشمول مالیات سالانه با عنایت به تبصره ذیل ماده ۱۵۳ طبق فرمول زیر تعیین خواهد شد:
 درآمد مشمول مالیات:

$$\frac{D \times (\text{ضریب مالیاتی مربوط به خرید}) + C \times (\text{ضریب مالیاتی مربوط به سرمایه}) \times A}{۳}$$

مثال نمونه

دفتر بازرگانی فؤاد به امر واردات و خرید و فروش لوازم یدکی مشغول است. مالکیت دفتر مزبور به طور مساوی متعلق به آقای فؤاد و خواهر ایشان به نام فرزانه می باشد. فروش سال ۱۳۸۸ دفتر مزبور معادل ۱۵۰۰ میلیون ریال بوده که دفاتر قانونی آن نیز به علت عدم رعایت آیین نامه تحریر دفاتر توسط اداره امور مالیاتی مردود اعلام شده و هیأت سه نفری نیز رد دفاتر را تأیید کرده است. با توجه به اینکه درآمد مشمول مالیات دفتر مزبور از طریق علی الراس و با اعمال ضریب ده درصد روی فروش محاسبه شده مالیات سهم هر یک از شرکای دفتر مزبور را حساب کنید.

$$\begin{aligned} ۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% &= ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ && \text{درآمد مشمول مالیات دفتر} \\ ۲ \times ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ &= ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ && \text{معافیت سهم دو شریک} \\ ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ &= ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ && \text{درآمد مشمول مالیات سهم دو شریک} \\ ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ : ۲ &= ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ && \text{درآمد مشمول مالیات سهم هر شریک} \\ ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} ۳,۷۵۰,۰۰۰ &&& \text{مالیات سهم هر شریک} \\ &&& ۱۵\% \end{aligned}$$

مثال نمونه

خانم معصومه دارای یک کارگاه خیاطی است که فاقد دفاتر قانونی است. سرمایه معصومه ششصد میلیون ریال، مجموع خرید سال ۱۳۸۷ نامبرده دویست میلیون ریال و مجموع فروش سالانه پانصد میلیون ریال بوده است. درآمد مشمول مالیات خانم معصومه که اظهارنامه مالیاتی عملکرد خود را تسلیم ننموده از طریق علی الراس تعیین شده است. چنانچه ضرایب مالیاتی سرمایه ۱۵ درصد، خرید ۱۱ درصد و فروش ۹ درصد باشد، مطلوبست محاسبه مالیات عملکرد سال ۸۱ خانم نرجس.

$$\frac{(۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۱\%) + (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۹\%) + (۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۵\%)}{۳} = ۱۵۷,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\begin{aligned} ۱۵۷,۰۰۰,۰۰۰ \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}} & (۳۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۵\%) + (۷۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\%) + \\ & (۵۷,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\%) = ۳۲,۷۵۰,۰۰۰ \end{aligned}$$

کلیه صاحبان مشاغل مشمول بند (ج) ماده (۹۵) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ که که مکلف به نگهداری دفاتر درآمد و هزینه (دفتر مشاغل) نمی‌باشند مکلفند خلاصه درآمد و هزینه‌های هر واحد شغلی خود را به طور جداگانه و براساس ضوابط ذیل و فرم نمونه شماره (۱) به تفکیک هر ماه درج و نگهداری نمایند:

۱- جمع فروش کالای همراه خود را در پایان همان ماه در ستون «فروش کالا» و جمع درآمد بابت ارائه خدمات را در ستون «درآمد خدمات» درج نمایند.

۲- جمع خرید کالاهای مربوط به فعالیت شغلی همراه را در پایان همان ماه در ستون «خرید کالا» درج نمایند.

۳- جمع هزینه‌های مربوط به فعالیت شغلی همراه را در پایان همان ماه در ستون «هزینه‌ها» درج نمایند. هزینه‌های فوق شامل موارد زیر خواهد بود:

۳-۱- هزینه حقوق و دستمزد کارکنان که شامل حق بیمه سهم کارفرما نیز خواهد بود.

۳-۲- مخارج سوخت، برق، آب و مخابرات و ارتباطات.

۳-۳- اجاره محل فعالیت شغلی در صورتی که محل اجاری باشد.

۳-۴- هزینه بیمه مربوط به عملیات و دارایی شغلی مؤدی

۳-۵- هزینه‌های بازاریابی، تبلیغاتی و نمایشگاهی

۳-۶- هزینه‌های مربوط به حفظ و نگهداری محل فعالیت در صورتی که ملکی باشد

۳-۷- هزینه ملزومات اداری و لوازمی که معمولاً ظرف یک سال از بین می‌روند

۳-۸- هزینه حمل و نقل

۳-۹- سایر هزینه‌ها که مربوط به تحمیل درآمد شغلی مؤدی باشد.

۳-۱۰- هزینه‌های درمانی پرداختی بابت معالجه خود یا همسر، اولاد، برادر و خواهر تحت تکفل مؤدی و همچنین حق بیمه عمر و بیمه‌های درمانی پرداختی براساس شرایط ذکر شده در ماده ۱۳۷ قانون مالیاتهای مستقیم

۴- پس از تنظیم فرم شماره (۱) در پایان همراه اسناد و مدارک مثبت کافی همان ماه را به ترتیب تاریخ، ضمیمه فرم نموده و پس از امضاء فرم مذکور، آن را نگهداری نمایند.

۵- در پایان هر سال مالی، اطلاعات مندرج در فرمهای ماهانه را در صورت خلاصه وضعیت درآمد و هزینه (فرم شماره ۲) درج و نگهداری و یک نسخه از آن را پس از امضاء به همراه اظهارنامه مالیاتی حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد به اداره امور مالیاتی محل شغل خود تسلیم و مالیات متعلق را به نرخ ماده (۱۳۱) قانون مالیاتهای مستقیم پرداخت نمایند.

۶- اشخاص یادشده می‌توانند برای سه ماهه اول سال ۱۳۸۲ جمع فروش کالا، درآمد خدمات، خرید کالا و هزینه‌های خود را از اول سال لغایت پایان خردادماه به‌طور یکجا در فرم خردادماه درج نمایند.

۷- صاحبان مشاغل مزبور مجاز می‌باشند برای محاسبه سود و زیان خود در هر سال مالی، یکی از روش‌های زیر را در رابطه با موجودی کالای پایان دوره انتخاب و به مورد اجرا گذارند، مشروط به اینکه در سال‌های بعد روش انتخابی تداوم داشته باشد و مراتب را نیز به همراه اظهارنامه تسلیمی به اداره امور مالیاتی ذیربط اعلام نمایند.

۷-۱- مؤدیانی الزامی به شناسایی و ارزیابی موجودی کالایی که تا پایان سال مالی فروش نرفته است را نخواهند داشت. در اینصورت سود و زیان هر سال به شرح فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

[هزینه‌ها + خرید کالا) - (درآمد خدمات + فروش کالا) = سود(زیان)]

۷-۲- مؤدیان می‌توانند موجودی کالایی که تا پایان سال مالی فروش نرفته است را براساس قیمت تمام شده خرید ارزیابی نمایند. در این صورت موجودی کالای ارزیابی شده پایان سال مالی به عنوان موجودی کالای اول سال بعد منظور خواهد شد و سود و زیان هر سال به شرح زیر محاسبه می‌گردد.

(موجودی کالای اول سال+هزینه‌ها+خرید کالا)-(موجودی کالای پایان سال اول+درآمد خدمات+فروش کالا)=سود(زیان)

۸- اشخاص یادشده مکلفند در صورت درخواست کتبی اداره امور مالیاتی یا مأموران مالیاتی مربوط حسب مورد اسناد و مدارک فعالیت شغلی خود را جهت رسیدگی و تعیین درآمد مشمول مالیات و محاسبه مالیات ارائه نمایند.

تذکر مهم: از آنجا که برخورداری از معافیت موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیاتهای مستقیم (معافیت پایه) از عملکرد سال ۱۳۸۲ و به بعد منوط به تسلیم اظهارنامه مالیاتی می‌باشد، لذا تاکید می‌شود مؤدیان نسبت به تسلیم اظهارنامه مالیاتی خود در مهلت مقرر قانونی اقدام نمایند.

صورت خلاصه درآمد و هزینه در ماه سال ۱۳۸۲

فرم شماره (۱)

	نام و نام خانوادگی
	نام واحد شغلی
	نوع فعالیت

ملاحظات	جمع هزینه‌ها	جمع خرید کالاها	جمع درآمد خدمات	جمع فروش

امضاء

توضیح: این فرم باید ماهانه به اداره امور مالیاتی مربوطه تسلیم شود.

صورت خلاصه وضعیت درآمد و هزینه در سال ۱۳۸۲

فرم شماره (۲)

نام و نام خانوادگی	
نام واحد شغلی	
نوع فعالیت	

نام ماه	فروش کالا	درآمد خدمات	خرید کالا	هزینه‌ها
فروردین				
اردیبهشت				
خرداد				
تیر				
مرداد				
شهریور				
مهر				
آبان				
آذر				
دی				
بهمن				
اسفند				
جمع				

امضاء

تمرینات فصل هشتم

۱- صاحب سینمایی اظهارنامه مالیاتی و حساب درآمد و هزینه خود را براساس دفاتر قانونی که مورد قبول اداره امور مالیاتی قرار گرفته در موعد مقرر تسلیم حوزه ذیربط نموده است. فروش سالانه سینما مبلغ ۹۷۲،۰۰۰،۰۰۰ ریال و هزینه‌های سالانه معادل ۴۲،۰۰۰،۰۰۰ ریال بوده است. مطلوب است محاسبه مالیات سالانه صاحب سینما.

۲- صاحب تعمیرگاهی اظهارنامه مالیاتی عملکرد سال ۱۳۸۷ خود را به موقع تسلیم اداره امور مالیاتی مربوط نموده و دفاتر قانونی وی نیز مورد قبول حوزه واقع شده است. اطلاعات ذیل از دفاتر قانونی تعمیرگاه استخراج شده است.

- کل درآمد سالانه ۹۳،۵۰۰،۰۰۰
 - هزینه‌های تعمیرگاه ۲۱،۰۰۰،۰۰۰
 - استهلاك ۱۷،۰۰۰،۰۰۰
 - هزینه‌های انجام شده بیش از حد نصاب قانونی ۱۳،۲۰۰،۰۰۰
 - هزینه درمان همسر صاحب تعمیرگاه ۱۲،۵۰۰،۰۰۰
- که در مورد قبول حوزه واقع شده است

مالیات عملکرد سال ۱۳۸۱ صاحب تعمیرگاه را محاسبه کنید.

۳- پنج نفعیه صورت مشارکت مدنی در یک باب واحد تجاری به فروش لوازم یدکی مشغول می‌باشند. درآمد مشمول مالیات فروشگاه به علت عدم ارائه ترازنامه و حساب درآمد و هزینه به صورت علی‌الرأس با اعمال ضریب ۸ درصد روی فروش سالانه از طرف اداره امور مالیاتی ذیربط تشخیص شده است. چنانچه نسبت مشارکت $\frac{۲}{۱۵}$ ، $\frac{۳}{۱۵}$ ، $\frac{۴}{۱۵}$ ، $\frac{۵}{۱۵}$ ، $\frac{۱}{۱۵}$ باشد و مجموع فروش سالانه معادل ۴،۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال باشد مطلوب است محاسبه مالیات هر یک از شرکاء.

۴- سه نفر به نسبت $\frac{۲}{۷}$ ، $\frac{۱}{۷}$ و $\frac{۴}{۷}$ در موسسه‌ای شریک می‌باشند اما طبق اساسنامه مؤسسه سود و زیان شراکت به نسبت متساوی بین آنان تقسیم می‌گردد. چنانچه مؤسسه مذکور بابت عملکرد سال ۱۳۸۷ مبلغ ۱،۴۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال سود برده باشد و سود مزبور نیز مورد تأیید اداره امور مالیاتی باشد مالیات متعلقه را محاسبه کنید.

فصل نهم

مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی

ماده ۱۰۵ مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی

جمع درآمد شرکت‌ها و درآمد ناشی از فعالیت‌های انتفاعی سایر اشخاص حقوقی که از منابع مختلف در ایران یا خارج از ایران تحصیل می‌شود، پس از وضع زیان‌های حاصل از منابع غیرمعاف و کسر معافیت‌های مقرر به استثنای مواردی که طبق مقررات این قانون دارای نرخ جداگانه‌ای می‌باشد، مشمول مالیات به نرخ بیست و پنج درصد (۲۵٪) خواهند بود.

تبصره ۱- در مورد اشخاص حقوقی ایرانی غیرتجاری که به منظور تقسیم سود تأسیس نشده‌اند، در صورتی که دارای فعالیت انتفاعی باشند، از مأخذ کل درآمد مشمول مالیات فعالیت انتفاعی آنها مالیات به نرخ مقرر در این ماده وصول می‌شود.

تبصره ۲- اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران به استثنای مشمولان تبصره (۵) ماده (۱۰۹) و ماده (۱۱۳) این قانون از مأخذ کل درآمد مشمول مالیاتی که از بهره‌برداری سرمایه در ایران یا از فعالیت‌هایی که مستقیماً یا به وسیله نمایندگی از قبیل شعبه، نماینده، کارگزار و امثال آن در ایران انجام می‌دهند یا از واگذاری امتیازات و سایر حقوق خود یا انتقال دانش فنی، دادن تعلیمات، کمک‌های فنی یا واگذاری امتیازات و سایر حقوق خود یا انتقال دانش فنی، دادن تعلیمات، کمک‌های فنی یا واگذاری فیلم‌های سینمایی از ایران تحصیل می‌کنند به نرخ مذکور در این ماده مشمول مالیات خواهند بود. نمایندگان اشخاص و مؤسسات مذکور در ایران نسبت به درآمدهایی که به هر عنوان به حساب خود تحصیل می‌کنند طبق مقررات مربوط به این قانون مشمول مالیات می‌باشند.

تبصره ۳- در موقع احتساب مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی اعم از ایرانی یا خارجی، مالیات‌هایی که قبلاً پرداخت شده است با رعایت مقررات مربوط از مالیات متعلق کسر خواهد شد و اضافه پرداختی از این بابت قابل استرداد است.

تبصره ۴- اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی نسبت به سود سهام یا سهام‌الشرکه دریافتی از شرکت‌های سرمایه‌پذیر مشمول مالیات دیگری نخواهند بود.

تبصره ۵- در مواردی که به موجب قوانین مصوب و جوهی تحت عناوین دیگری غیر از مالیات بردرآمد از مأخذ درآمد مشمول مالیات اشخاص قابل وصول باشد، مالیات اشخاص پس از کسر وجوه مزبور به نرخ مقرر مربوط محاسبه خواهد شد.

ماده ۱۰۶- درآمد مشمول مالیات در مورد اشخاص حقوقی (به استثنای درآمدهایی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای تشخیص آن مقرر شده است) از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی برطبق مقررات ماده (۹۴) و بند الف ماده (۹۵) این قانون و در موارد مذکور در ماده (۹۷) این قانون به‌طور علی‌الرأس تشخیص می‌گردد.

ماده ۱۰۸- اندوخته‌هایی که مالیات آن تا تاریخ لازم‌الاجرا شدن این اصلاحیه پرداخت نشده در صورت انتقال به حساب سرمایه مشمول مالیات نخواهد بود، لیکن در صورت تقسیم یا انتقال به حساب سود و زیان یا کاهش سرمایه معادل اندوخته اضافه شده به حساب سرمایه، به درآمد مشمول مالیات سال تقسیم یا انتقال یا کاهش سرمایه اضافه می‌شود. این حکم شامل اندوخته‌های سود ناشی از فعالیت معاف مؤسسه در دوران معافیت و اندوخته موضوع ماده (۱۳۸) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه‌های بعدی آن تا تاریخ تصویب این اصلاحیه پس از احراز شرایط مربوط تا آن تاریخ نخواهد بود.

اندوخته‌هایی که مالیات آن تا تاریخ لازم‌الاجرا شدن این اصلاحیه وصول گردیده در صورت تقسیم یا انتقال به حساب سود و زیان یا سرمایه یا انحلال مشمول مالیات دیگری نخواهد بود.

۹/۱- درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی چگونه تعیین می‌شود؟

درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی از دو طریق ذیل تعیین می‌شوند:

۹/۱/۱- تشخیص درآمد مشمول مالیات از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی

۹/۱/۲- تشخیص درآمد مشمول مالیات از طریق علی‌الرأس

۹/۱/۱- موارد و شرایط درآمد مشمول مالیات از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی

۹/۱/۱/۱- تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان متکی به دفاتر قانونی تا چهارماه پس از پایان سال مالی به اداره امور مالیاتی.

۹/۱/۱/۲- تنظیم و تحریر دفاتر قانونی و اسناد و مدارک مالی براساس آیین‌نامه مربوط به نحوه تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر.

۹/۱/۱/۳- دفاتر و اسناد و مدارک مؤدیان مالیاتی حسب درخواست کتبی مأموران تشخیص مالیات جهت رسیدگی در محل اقامتگاه قانونی مؤدیان در اختیار مأموران ذیربط قرار داده شود.

۹/۱/۱/۴- دفاتر و اسناد و مدارک ارائه شده برای محاسبه درآمد مشمول مالیات به نظر مأموران تشخیص مالیات یا هیأت متشکل از سه نفر حسابرس منتخب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور حسب مورد قابل رسیدگی باشد.

۹/۱/۱/۵- بهنگام بودن و ارائه دفاتر و مدارک جهت کنترل و بازرسی ضمن سال هنگام مراجعه مأموران در اجرای ماده ۱۸۱ قانون مالیات‌ها.

۹/۱/۲- موارد و شرایط تشخیص علی‌الرأس (رد دفاتر قانونی)

۹/۱/۲/۱- انجام هر یک از تخلفات مندرج در آیین‌نامه نحوه تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر قانونی

۹/۱/۲/۲- مخدوش بودن پلمپ دفاتر یا از بین رفتن پلمپ دفاتر و کم یا زیاد شدن اوراق قانونی

۹/۱/۲/۳- عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان تا چهارماه پس از پایان سال مالی به اداره امور مالیاتی ذیربط

۹/۱/۲/۴- عدم ارائه دفاتر و اسناد و مدارک بنا به درخواست کتبی مأموران تشخیص مالیات در محل کار شرکت

۹/۱/۲/۵- غیرقابل رسیدگی بودن دفاتر و اسناد و مدارک بنا به تشخیص اداره امور مالیاتی

و تأیید اکثریت هیأت متشکل از سه نفر حسابرس منتخب وزیر اموراتقتصادی و دارایی ۹/۱/۲/۶- عدم ارائه دفاتر و اسناد و مدارک به مأموران سازمان امور مالیاتی کشور هنگام مراجعه به شرکت به منظور بازرسی و کنترل ضمن سال. ۹/۲- مأخذ محاسبه درآمدهای مشمول مالیات در زمان علی‌الرأس در هنگامی که برای محاسبه درآمد مشمول مالیات مؤدی از طریق علی‌الرأس اقدام می‌شود، اداره امور مالیاتی مکلف است با توجه به قرائن مناسب مالیاتی، درآمد یا فروش مشمول مالیات را برآورد نمایند.

۹/۴- وضعیت اشخاص حقوقی از نقطه نظر اعمال نرخ‌های مالیاتی

۹/۴/۱- اشخاص حقوقی ایرانی غیرتجاری که به منظور تقسیم سود تأسیس نشده‌اند اما دارای فعالیت انتفاعی بوده و در جمع فعالیت خود سود داشته باشند. ۹/۴/۲- شرکتها و اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران. ۹/۴/۳- سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی. ۹/۴/۴- در مورد اشخاص حقوقی مندرج در بندهای ۹/۴/۱ و ۹/۴/۲ فوق (اشخاص حقوقی ایرانی غیرتجاری و اشخاص حقوقی خارجی) کل درآمد مشمول مالیاتی به نرخ مقطوع معادل ۲۵ درصد می‌باشد.

۹/۴/۵- در مورد سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی (به استثنای شرکت تعاونی و اتحادیه‌های موضوع بند (و) ذیل)، کل درآمدهای مشمول مالیات مشمول نرخ مقطوع ۲۵ درصد می‌شود و در مورد شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار پس از کسر ۱۰ درصد از درآمد مشمول مالیات، مابقی مشمول نرخ مقطوع ۲۵ درصد می‌گردد. (در واقع نرخ مالیات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس معادل ۲۲/۵ درصد می‌شود).

۹/۴/۶- مالیات بردرآمد مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی خارجی به مأخذ ۵ درصد کلیه وجوهی که بابت کرایه مسافر، حمل کالا و امثال آن در ایران یا در مقصد یا در بین راه دریافت نموده‌اند محاسبه می‌گردد.

۹/۴/۷- شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی

۹/۴/۷/۱- اتحادیه‌های صنفی و اتحادیه‌های تعاونی نسبت به درآمد حاصل از حق عضویت دریافتی از اعضاء از پرداخت مالیات معاف می‌باشند.

۹/۴/۷/۲- صددرصد درآمد شرکت‌های تعاونی روستائی، عشایری، کشاورزی، صیادان، کارگری، کارمندی، دانشجویان و دانش‌آموزان و اتحادیه‌های آنها از مالیات معاف است. (ماده ۱۳۳ ق.م.م)

۹/۵- معافیت‌های مالیاتی اشخاص حقوقی

۹/۵/۱- درآمد حاصل از کلیه فعالیت‌های کشاورزی، دامپروری، دامداری، پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور، صیادی و ماهیگیری، نوغان‌داری، احیای مراتع و جنگل‌ها و باغات و اشجار از هر قبیل و نخیلات از پرداخت مالیات معاف می‌باشد (ماده ۸۱ ق.م.م)

۹/۵/۲- درآمد مشمول مالیات ابرازی ناشی از فعالیت‌های تولیدی و معدنی در واحدهای تولیدی یا معدنی در بخش‌های تعاونی و خصوصی که از اول سال ۱۳۸۱ به بعد از طرف وزارتخانه‌های ذیربط برای آنها پروانه بهره‌برداری صادر یا قرارداد استخراج و فروش منعقد می‌شود، از تاریخ شروع بهره‌برداری یا استخراج به میزان هشتاد درصد (۸۰٪) و به مدت

چهارسال و در مناطق کمتر توسعه یافته به میزان صددرصد (۱۰۰٪) و به مدت ده سال از مالیات موضوع ماده (۱۰۵) این قانون معاف هستند. لیست مناطق کمتر توسعه یافته در آغاز هر برنامه باید توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و وزارت‌خانه‌های امور اقتصادی و دارایی و صنایع و معادن تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۹/۵/۳- درآمد مدارس غیرانتفاعی اعم از ابتدائی، راهنمایی، متوسطه و فنی و حرفه‌ای و همچنین دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی و مراکز نگهداری معلولین ذهنی و حرکتی که به ضوابط و مجوز مراجع قانونی ذیربط تأسیس و اداره می‌شوند و نیز درآمد مؤسسات و باشگاه‌هایی که براساس مجوز سازمان تربیت بدنی به فعالیت ورزشی می‌پردازند، از پرداخت مالیات معاف است. (ماده ۱۳۴ ق.م.م)

۹/۵/۴- وجوه پرداختی بابت بیمه عمر و بیمه درمانی از طرف مؤسسات بیمه که به موجب قراردادهای منعقد شده عاید ذینفع می‌شود و از پرداخت مالیات معاف است. (ماده ۱۳۶ ق.م.م)

۹/۵/۵- هزینه‌های درمانی پرداختی هر مؤدی بابت معالجه خود یا همسر و اولاد و پدر و مادر و برادر و خواهر تحت تکفل در یک سال مالیاتی به شرط اینکه اگر دریافت‌کننده مؤسسه درمانی یا پزشک مقیم ایران باشد، دریافت وجه را گواهی نماید و چنانچه به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به علت فقدان امکانات لازم معالجه در خارج از ایران صورت گرفته است، پرداخت هزینه مزبور به گواهی مقامات رسمی دولت جمهوری اسلامی در کشور محل معالجه یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد، همچنین حق بیمه پرداختی هر شخص حقیقی به مؤسسات بیمه ایرانی بابت بیمه عمر و بیمه‌های درمانی از درآمد مشمول مالیات مؤدی کسر می‌گردد. (ماده ۱۳۷ ق.م.م)

۹/۵/۶- آن قسمت از سود ابرازی شرکت‌های تعاونی و خصوصی که برای توسعه و بازسازی و نوسازی یا تکمیل واحدهای موجود صنعتی و معدنی خود یا ایجاد واحدهای صنعتی و معدنی جدید در آن سال مصرف می‌گردند از ۵۰ درصد مالیات موضوع ماده ۱۰۵ معاف است مشروط بر اینکه قبلاً اجازه توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی و معدنی از وزارت ذیربط تحصیل شده باشد. (ماده ۱۳۸ ق.م.م) در صورتیکه هزینه اجرای طرح یا طرح‌های یاد شده در هر سال مازاد بر سود ابرازی همان سال باشد و یا از هزینه طرح سرمایه‌گذاری کمتر باشد شرکت می‌تواند از معافیت مذکور در محاسبه مالیات سود ابرازی سال‌های بعد حداکثر به مدت سه سال و به میزان مازاد مذکور و یا باقیمانده هزینه اجرای کامل طرح بهره‌مند شود.

لازم به یادآوری است که جهت استفاده از معافیت موضوع ماده ۱۳۸ بایستی قبل از اجرای طرح موافقت وزارت‌خانه ذیربط جهت طرح توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد اخذ گردد.

۹/۵/۷- کارخانه‌های واقع در محدوده آبریز تهران که تعداد کارکنان آنها کمتر از پنجاه نفر نباشد در صورتی که تأسیسات خود را کلاً به خارج از شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز تهران انتقال دهند براساس ضوابطی که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت ذیربط حسب مورد برقرار می‌شود تا ده سال از تاریخ بهره‌برداری در محل جدید از پرداخت مالیات بردرآمد ناشی از فعالیت صنعتی مربوط معاف خواهند بود. (تبصره ماده ۱۳۸ ق.م.م)

۹/۵/۸- صددرصد درآمد حاصل از صادرات محصولات تمام شده کالاهای صنعتی و پنجاه درصد درآمد حاصل از صادرات سایر اقلام و کالاها و اجناس که در جهت وصول به اهداف

صادرات کالاهای غیرنفتی به خارج از کشور صادر می‌شوند از شمول مالیات معاف می‌باشد این معافیت شامل صادرکننده اعم از اینکه تولیدکننده باشد یا نباشد می‌شود. (ماده ۱۴۱ ق.م.م) اما براساس بند «ب» ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه کلیه کالاها و خدماتی که در طول برنامه (۸۳-۱۳۷۹) صادر می‌شوند بدون قید محدودیت از شمول پرداخت مالیات و عوارض معاف خواهند بود. اما در طول برنامه چهارم (۸۸-۱۳۸۴) فقط صادرات کالاهای غیرنفتی و صادرات کلیه خدمات معاف از مالیات خواهند بود.

(بخشنامه شماره ۳۸۹۶۲ مورخ ۸۶/۴/۳۰)

نظر به اینکه در خصوص شمول یا عدم شمول معافیت صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات (منجمله فرآورده‌های پتروشیمی، قیر، روغن‌موتور و نظایر آن) از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض در اجرای بند «د» ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ابهاماتی مطرح است، لذا حسب اظهارنظر مقام عالی وزات عنوان معاون محترم حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور طی نامه شماره ۴۲۱۱ مورخ ۸۶/۳/۱۶ با عنایت به شمول احکام و تعاریف بندهای الف و ب ماده ۴ قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران مصوب ۱۳۵۶ و ماده (۱) قانون نفت ۱۳۶۶، فرآورده‌های پتروشیمی، قیر، روغن‌موتور و نظایر آن از جمله کالاهای نفتی محسوب شده و مشمول معافیت برای صادرات کالای غیرنفتی موضوع بند د ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه نمی‌باشند. مراتب جهت اطلاع و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد.

۹/۵/۹- صددرصد درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که به صورت ترانزیت به ایران وارد شده یا می‌شوند و بدون تغییر در ماهیت یا با انجام کاری بر روی آن صادر می‌شوند و شمول مالیات معاف است. (بند ب ماده ۱۴۱ ق.م.م)

۹/۵/۱۰- درآمد کارگاه‌های فرش دستباف و صنایع دستی و شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های مربوطه از پرداخت مالیات معاف است. (ماده ۱۴۲ ق.م.م)

۹/۵/۱۱- شرکت‌هایی که سهام آنها در بورس پذیرفته می‌شوند از سال پذیرش تا سالی که از فهرست نرخ‌ها در بورس حذف نشده در صورتی که تمام نقل و انتقالات سهام از طریق کارگزاران بورس انجام و در دفاتر ثبت گردد، معادل ده درصد مالیات آنها بخشوده می‌شود. بدین معنی که چنانچه سهام شرکتی در تاریخ ۸۱/۱۱/۲۵ در بورس پذیرفته شود و در تاریخ ۸۲/۱۲/۲۷ از بورس حذف شود کل سال ۸۱ می‌تواند از معافیت ده درصد استفاده کند و برای کل سال ۱۳۸۲ از معافیت ده درصدی مذکور بهره‌مند نخواهد شد.

۹/۵/۱۲- فروش حق تقدم سهام و اندوخته صرف سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس مشمول مالیات مقطوعی به نرخ نیم‌درصد می‌باشد.

۹/۵/۱۳- فروش سهام و حق تقدم سهام و سهم‌الشرکه در شرکت‌های خارج از بورس مشمول مالیات مقطوعی به نرخ ۴ درصد ارزش اسمی آنها می‌شود اما فروش صرف سهام در این شرکتها مشمول نرخ مالیات ۲۵ درصد می‌گردد.

۹/۵/۱۴- سود دریافتی به هر عنوان در موارد ذیل از پرداخت مالیات معاف است:

۹/۵/۱۴/۱- سود متعلق به سپرده‌های مربوط به کسور بازنشستگی و پس‌انداز کارمندان و

کارگران نزد بانک‌های ایرانی و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز در حدود مقررات استخدامی مربوطه.

۹/۵/۱۴/۲- سود یا جوایز متعلق به حساب‌های پس‌انداز و سپرده‌های مختلف نزد بانک‌های ایرانی و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، این معافیت شامل سپرده‌هایی که بانک‌ها نزد هم می‌گذارند نخواهد بود.

۹/۵/۱۴/۳- جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه.

۹/۵/۱۴/۴- سود و جوایز اوراق مشارکت

۹/۵/۱۴/۵- سود پرداختی بانک‌های ایرانی به بانک‌های خارج از ایران بابت اضافه برداشت (اوردرافت) و سپرده ثابت به شرط معامله متقابل.

۹/۵/۱۴/۶- جهیزیه منقول و مهریه اعم از منقول یا غیرمنقول و جوایز علمی و بورس‌های تحصیلی و همچنین درآمدی که بابت حق اختراع و یا حق اکتشاف عاید مخترعین و مکتشفین می‌گردد بطور کلی و نیز درآمد ناشی از فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی مراکزی که دارای پروانه تحقیق از وزارتخانه‌های ذیصلاح می‌باشند به مدت ده سال از تاریخ اجرای اصلاحیه ق.م.م طبق ضوابط مقرر از پرداخت مالیات معاف می‌باشد. (ماده ۱۴۴ ق.م.م)

۹/۵/۱۵- کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هر سال از پرداخت پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات متعلق معاف هستند.

۹/۵/۱۶- باستناد ماده (۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع مندرج در روزنامه رسمی شماره ۱۷۰۶۷ مورخ ۸۲/۷/۹ به منظور تشویق شرکت‌های صنعتی به اصلاح ساختار مالی، معادل افزایش سرمایه پرداخت شده که طی چهارسال بعد از تاریخ تصویب این قانون صورت پذیرد، طی پنج سال از درآمد مشمول مالیات آنها کسر خواهد شد.

شرکت‌هایی که نسبت سرمایه به بدهی آنها کمتر از سی درصد (۳۰٪) باشد و همچنین شرکت‌هایی که پس از افزایش سرمایه نسبت به کاهش آن اقدام نمایند، از تاریخ تصویب کاهش سرمایه، از این مشوق برخوردار نخواهند بود.

۹/۵/۱۷- با توجه به صراحت ماده (۱۰۵) و از آنجا که اشخاص حقوقی که سال مالی آنها از ۱۳۸۰/۱/۱ به بعد شروع می‌شود صرفاً مشمول پرداخت مالیات به نرخ ۲۵ درصد گردیده و موضوع مالیات سهامدار از تاریخ مذکور منتفی می‌باشد شرکت‌هایی که بیش از ۵۰ درصد سهام آنها به‌طور مستقیم و غیرمستقیم متعلق به دولت باشد از نظر مالیاتی دولتی و چنانچه سهام بخش غیردولتی در شرکتی بیش از ۵۰ درصد شود کل درآمدهای آن شرکت مشمول مالیات بخش خصوصی می‌گردد.

با این توضیح ترکیب سهامداران اشخاص حقوقی صرفاً از دیدگاه دولتی یا غیردولتی مورد بررسی قرار گیرد و موضوعیت دیگری از نظر مالیاتی ندارد. به تعبیر دیگر چنانچه شرکتی غیردولتی تلقی گردد حتی اگر درصدی از سهام آن متعلق به بخش دولتی باشد چون این شرکت غیردولتی قلمداد شده دیگر نسبت و درصد سهام دولتی مطرح نخواهد بود.

۹/۵/۱۸- درآمد اتفاقی برای اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول نرخ ماده ۱۳۱ می‌گردد یعنی اشخاص حقوقی که طبق مفاد ماده (۱۰۵) مشمول کسر مالیات به نرخ ۲۵ درصد می‌باشند در هنگام کسب درآمد اتفاقی استثنائاً مشمول کسر مالیات به نرخهای مقرر در ماده ۱۳۱ خواهند شد.

۹/۵/۱۹- درآمدها اجاره اشخاص حقوقی مشمول نرخ ۲۵ درصد بوده و چنانچه این اشخاص در سازمان بورس اوراق بهادار پذیرفته شده باشند مشمول کسر مالیات به نرخ ۲۲/۵ درصد می شوند. ۹/۵/۲۰- طبق مفاد مواد اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ از تاریخ ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد شرکتهای دولتی فقط نمی توانند از مزایای مالیاتی مقرر در مواد (۱۳۲ و ۱۳۸) استفاده کنند و از سایر مزایای مالیاتی دیگر مشابه بخش خصوصی برخوردار خواهند شد.

۹/۵/۲۱- به منظور تشویق شرکتهای صنعتی به اصلاح ساختار مالی، معادل افزایش سرمایه پرداخت شده که طی چهار سال بعد از تاریخ تصویب این قانون صورت پذیرد، طی پنج سال از درآمد مشمول مالیات آنها کسر خواهد شد. شرکتهایی که نسبت سرمایه به بدهی آنها کمتر از ۳۰ درصد باشد و همچنین شرکتهایی که پس از افزایش سرمایه نسبت به کاهش آن اقدام نمایند از تاریخ تصویب کاهش سرمایه از این مشوق برخوردار نخواهند بود. (ماده ۴ قانون نوسازی صنایع روزنام رسمی ۱۷۰۶۷-۸۲/۷/۹). این معافیت عملاً در سال ۱۳۸۶ خاتمه یافته است.

۹/۵/۲۲- کارخانه های واقع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران و حوزه استحفاظی شهرهای بزرگ (مشهد، تبریز، اهواز، اراک، شیراز و اصفهان) که تأسیسات خود را کلاً به شهرک های صنعتی مصوب انتقال دهند از تاریخ بهره برداری در محل جدید از نصف مدت معافیت مالیاتی موضوع تبصره ۳ ماده ۱۳۸ (معادل پنج سال) برخوردار خواهند شد.

۹/۵/۲۳- در صورتی که درآمدهای معاف از مالیات دارای هزینه مستقیم باشند، بدیهی است نظر به معاف بودن درآمد، هزینه مستقیم مرتبط با درآمد معاف صرفاً بحساب آن درآمد منظور شده و حسب مقررات مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ قانون مالیاتهای مستقیم از درآمدهای غیرمعاف قابل کسر نخواهد بود.

۹/۵/۲۴- گرچه طبق عرف متداول حسابداری و مالیاتی تسهیم هزینه های مشترک به نسبت درآمدهای معاف و غیرمعاف امری متداول و پذیرفته شده می باشد اما باید توجه نمود که این روال درباره درآمدها و سودهای حاصل از محل سپرده بانکی و سود اوراق مشارکت و سهام که فعالیت مالی منسوب به آنها صرفاً واریز وجه به حساب بانک و یا خرید اوراق مشارکت و سهام می باشد، قابل اجرا نبوده و صحیح نمی باشد، بلکه در این گونه موارد هزینه های مشترک با عنایت به میزان هزینه های واقعی مربوط به تحصیل درآمدها باید تسهیم شود. به عنوان مثال در مقایسه فعالیت های بازرگانی و تولیدی با فعالیت های سرمایه گذاری در سهام و سپرده گذاری بانکی و خرید اوراق مشارکت، شاخص میزان درآمدهای حاصله برای تسهیم هزینه ها موجه نبوده و رعایت هزینه های واقعی سپرده گذاری و خرید اوراق مشارکت و سهام ملاک عمل خواهد بود. (بخشنامه شماره ۱۰۱۲۴/۱۳۷۶/۲۳۲ مورخ ۸۴/۵/۲۹)

مسئله نمونه:

شرکت تولیدی - صنعتی دوانیان (سهامی عام) پذیرفته شده در بورس با سرمایه ثبت شده دومیلیارد ریال تمام اظهارنامه مالیاتی عملکرد دوره مالی منتهی به ۱۳۸۷/۱۲/۲۹ خود را در موعد مقرر تسلیم اداره امور مالیاتی نموده است. ترکیب سهام شرکت مزبور به شرح ذیل می باشد. محل شرکت در روستای دوان حومه کازرون می باشد.

- شرکت سهامی خاص توسعه دوان (دولتی) ۲۵٪
- شرکت بازرگانی و خدماتی دوانکوه (خصوصی) ۱۵٪

- موسسه خیریه نیکوکاری دوانیان (غیرانتفاعی) ۵٪
 - سهام متعلقه به یکصد و سه هزار نفر مجموعاً ۳۵٪
که هیچکس بیشتر از ۵ درصد سهام را دارا نمی باشد.
 - سازمان همیاری دوانیان (خصوصی) ۱۰٪
 - بنیاد فرهنگی توسعه فکر و اندیشه (غیرانتفاعی) ۱۰٪
- شرکت طی سال مالی ۱۳۸۱ با اخذ مجوز از وزارت صنایع و معادن مبلغ چهار میلیارد ریال بابت طرح توسعه و تکمیل مصروف نموده که مجمع اجرای آن را تصویب نموده است. به استناد صورت های مالی تسلیمی به اداره امور مالیاتی که به تصویب مجمع عمومی عادی سالیانه مورخ ۸۲/۴/۲۴ رسیده مجموع درآمدهای ابرازی معادل ۱۶ میلیارد ریال به شرح ذیل بوده است:

۵,۸۶۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فعالیت های تولیدی
۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فعالیتهای صادراتی (معاف)
۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فعالیتهای کشاورزی (معاف)
۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- خالص سود سهام دریافتی سرمایه گذارها (معاف)
	(شرکت های سرمایه پذیر مالیات متعلقه را به نرخ ۲۲/۵ درصد کسر نموده اند)
۱,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از سپرده گذاری در موسسه اعتباری توسعه
۹۵۰,۰۰۰,۰۰۰	- ناخالص درآمد اجاره املاک
۱۷۸,۱۲۵,۰۰۰	- مالیات مکسوره درآمد اجاره املاک
۹۵۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد فروش املاک (مقطوع ۵٪)
۸۴۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فروش سهام برخی سرمایه گذارها در بورس (مقطوع ۵٪)

اداره امور مالیاتی مبلغ ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از هزینه های غیر قابل قبول شرکت را در انطباق با مفاد ماده ۱۴۸ ق.م.م برگشت داده است. مطلوب است محاسبه مالیات شرکت مذکور.

$1,875,000,000 = 7,500,000,000 \times 22.5\% \div 16,000,000,000$

مقدار هزینه سرمایه گذاری که می تواند از معافیت مالیاتی ماده (۱۳۸) استفاده کند.

حل مسئله:

- ۱- چون طرح سرمایه گذاری انجام شده دارای مجوز از وزارت صنایع و معادن بوده و مورد تصویب مجمع هم قرار گرفته لذا آن قسمت از سود ابرازی که معادل طرح مصروف شده باشد از ۵۰٪ مالیات مربوطه معاف می گردد یعنی $248,097,375 = 2,205,310,000 \times 22.5\% \times 50\%$
- ۲- مابقی سود شرکت مشمول نرخ ۲۲/۵ درصد می گردد.
 $6,000,000,000 \times 22.5\% = 1,350,000,000$
- ۳- درآمد حاصل از فروش سهام در بورس صرفاً مشمول ۰/۵ درصد مالیات مقطوع موضوع تبصره ذیل ماده ۱۴۳ قانون مالیات ها بوده و شامل مالیات دیگری نمی باشد.
- ۴- چون مالیات مکسوره درآمد اجاره املاک توسط مستأجر معادل ۲۵ درصد عمل شده این درآمد مشمول مالیات دیگر نمی باشد اما چون سهام شرکت پذیرفته شده در بورس می باشد ناخالص این درآمد به مجموع درآمدهای آن اضافه می شود تا بتواند از معافیت ده درصد موضوع ماده ۱۴۳ نیز استفاده کند.
- ۵- مالیات مکسوره سود سهام دریافتی توسط شرکت های سرمایه پذیر به عنوان پیش پرداخت

مالیات شرکت تلقی نخواهد شد.

۶- هزینه‌های برگشتی به درآمدهای مشمول مالیات شرکت اضافه می‌شود و مالیات آن محاسبه خواهد شد.

۷- چون شرکت در بورس پذیرفته شده ۱۰ درصد مالیات شرکت بخشوده می‌شود یا به تعبیری دیگر نرخ مالیات بر درآمد شرکت ۲۲/۵ درصد خواهد بود.

۸- هزینه طرح توسعه و تکمیل تقسیم بر کل سود ابرازی شده حاصل در مجموع درآمدهای مشمول مالیات ضرب تا سهم هزینه سرمایه‌گذاری مشمول معافیت ماده (۱۳۸) بدست آید.

شرکت محاسبه مالیات سال مالی منتهی به ۱۳۸۱/۱۲/۲۹

شرکت تولیدی صنعتی دوانیان (سهامی عام)

مبلغ به ریال	شرح
۱۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	سود ابرازی مندرج در اظهارنامه مالیاتی (مصوب مجمع) کسر می‌شود درآمدهای معاف: ۱- درآمد حاصل از صادرات (ماده ۱۴۱ ق.م.م) ۲- درآمد حاصل از سرمایه‌گذاریها ۳- سود حاصل از سپرده بانکی (ماده ۱۴۵ ق.م.م) ۴- درآمد حاصل از فروش سهام در بورس (ماده ۱۴۳ ق.م.م) ۵- درآمد ناشی از فروش املاک (ماده ۵۹ ق.م.م) ۶- درآمد فعالیت‌های کشاورزی (ماده ۸۱ ق.م.م)
۷,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	سود مشمول مالیات اضافه (کسر می‌شود):
۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۷- سایر موارد مؤثر درآمد مشمول مالیات (برگشت هزینه‌ها)
۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	سود مشمول مالیات
$۶,۱۲۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۲/۵$ $= ۱,۳۷۸,۱۲۵,۰۰۰$	مالیات = ۲۲/۵ درصد
$۱,۸۷۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۲/۵ \times ۵۰$ $= ۲۱,۹۳۷,۵۰۰$	۵۰٪ مالیات سود معادل هزینه‌های اجرایی طرح توسعه
۱,۵۸۹,۰۶۲,۵۰۰ (۱۷۸,۱۲۵,۰۰۰)	کل مالیات شرکت کسر می‌شود: پیش پرداخت مالیات اجاره
۱,۴۱۰,۹۳۷,۵۰۰	بدهی مالیات شرکت

مسئله نمونه:

سود مشمول مالیات شرکت روزبه در سنوات ۸۷-۱۳۸۴ و هزینه طرح توسعه و تکمیل آن در جدول ذیل ارائه شده است. با فرض دارا بودن مجوز طرح توسعه و قبول سود مشمول مالیات توسط اداره امور مالیاتی مطلوبست معافیت مالیاتی این طرح طی دوره ۸۷-۱۳۸۴ در

صورتی که زیان سال ۸۶ مورد تأیید اداره امور مالیاتی واقع شده باشد.

ارقام: میلیارد ریال

شرح	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷
سود مشمول مالیات	۲,۵۰۰	۳,۰۰۰	(۵۰۰)	۱۱,۰۰۰
طرح سرمایه‌گذاری توسعه و تکمیل	۹,۵۰۰	۴,۰۰۰	۱,۵۰۰	۵۰۰

حل: بااستناد مفاد ماده ۱۳۸ ق.م.م، شرکت روزبه می‌تواند آن قسمت از سود مشمول مالیات سنوات ۸۷-۱۳۸۳ را که معادل طرح‌های انجام شده باشد از ۵۰٪ مالیات معاف و به نقدینگی درون شرکت بیافزاید. در چنین حالتی جدول ذیل چگونگی استفاده از این معافیت را نمایش می‌دهد.

شرح	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷
سود مشمول مالیات	۲,۵۰۰	۳,۰۰۰	(۵۰۰)	۱۱,۰۰۰
طرح سرمایه‌گذاری توسعه و تکمیل	۹,۵۰۰	۴,۰۰۰	۱,۵۰۰	۵۰۰
مالیات سود قبل از اجرای طرح	۶۲۵	۷۵۰	—	۲۶۲۵
مالیات سود با اجرای طرح	۳۱۲,۵	۳۷۵	—	۱۳۷,۵

توضیحات

- در سال ۸۴ چون هزینه استفاده شده طرح توسعه بیشتر از سود سال می‌باشد لذا فقط معادل ۵۰ درصد مالیات سود قابل معافیت است. $(۲۵۰۰ \times ۰.۲۵ \times ۰.۵۰ = ۳۱۲/۵)$
- در سال ۸۵ از یکطرف ۷۰۰۰ میلیارد ریال از هزینه‌های سرمایه‌گذاری سال ۸۴ باقیمانده و از طرف دیگر در سال ۸۵ نیز ۴۰۰۰ میلیارد ریال مجدداً هزینه سرمایه‌گذاری صورت گرفته لذا در این سال نیز حداکثر معادل ۵۰٪ مالیات سود قابل معافیت است. $(۳,۰۰۰ \times ۰.۲۵ \times ۰.۵۰)$
- در سال ۸۶ چون شرکت زیان داشته لذا هیچگونه معافیت مالیاتی متصور نمی‌باشد.
- در سال ۸۷ از یکطرف مجموعاً ۹۵۰۰ میلیارد ریال از هزینه طرح‌های انجام شده از معافیت سود سه سال قبل استفاده نکرده که با هزینه سرمایه‌های سال ۸۷ روی هم ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال می‌گردد و از طرف دیگر شرکت در سال ۱۳۸۶ دارای ۵۰۰ میلیون ریال زیان تأیید شده بوده که می‌تواند کل زیان را از سود عملکرد سال ۱۳۸۷ یکبار کسر نموده و سپس طرح سرمایه‌گذاری را از سود مربوطه مورد معافیت قرار دهد.

$$۱۱,۰۰۰ - ۵۰۰ = ۱۰,۵۰۰$$

سود مشمول مالیات

$$(۱۰,۰۰۰ \times ۰.۲۵ \times ۰.۵۰) + (۵۰۰ \times ۰.۲۵) = ۱,۳۷۵$$

مالیات سود با اجرای طرح

مثال نمونه

مجمع عمومی فوق‌العاده شرکت تولیدی شن‌زار (سهامی عام) در تاریخ ۱۳۸۱/۷/۱، افزایش سرمایه شرکت را معادل ۴۰ میلیارد ریال از طریق آورده نقدی سهامداران ظرف مدت ۴ سال مورد تصویب قرار داد. سرمایه شرکت طی چهار مرحله تأمین و آگهی افزایش سرمایه نیز

منتشر شده است. سود مشمول مالیات شرکت و مراحل افزایش سرمایه در جدول ذیل نمایش داده شده است.

شرح	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵
افزایش سرمایه	۱۰,۰۰۰	۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
سود مشمول مالیات	۷,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۱۹,۰۰۰
مالیات	معاف	معاف	معاف	۱,۵۰۰

توضیحات

۱- در سال ۱۳۸۲ چون مبلغ افزایش سرمایه بیشتر از سود مشمول مالیات است شرکت معاف از مالیات می‌باشد.

۲- در سال ۱۳۸۳ علاوه بر مبلغ ۵,۰۰۰ میلیون ریال افزایش سرمایه سال مذکور، معادل ۳,۰۰۰ میلیون ریال از افزایش سرمایه سال ۱۳۸۲ نیز قابل کسر از سود مشمول مالیات می‌باشد.

$$(10,000 - 7,000) + 5,000 = 8,000$$

$$(11,000 - 8,000) \times 25\% = 750$$

۳- در سال ۱۳۸۴ چون مبلغ افزایش سرمایه بیشتر از سود مشمول مالیات می‌باشد، شرکت مشمول مالیات نمی‌گردد.

۴- در سال ۱۳۸۵ علاوه بر مبلغ ده هزار میلیون ریال افزایش سرمایه سال مذکور مبلغ ۳,۰۰۰ میلیون ریال از افزایش سرمایه سال ۸۴ نیز قابل کسر از سود مشمول مالیات می‌باشد.

$$10,000 + 3,000 = 13,000$$

$$(19,000 - 13,000) \times 25\% = 1,500$$

رهنمودهای مالیاتی ماده (۱۳۸)

۱- معافیت موضوع ماده ۱۳۸ صرفاً شامل شرکت‌های غیردولتی می‌باشد.

۲- جهت استفاده از این معافیت، شرکت‌ها باید قبل از شروع به اجرای طرح، گزارش توجیهی فنی، اقتصادی مربوط را تسلیم وزارت ذی‌ربط نموده و مجوز یا موافقت آن را اخذ و به اداره امور مالیاتی جهت اخذ گواهی معافیت ارائه نمایند.

۳- ارقام هزینه طرح توجیهی فنی، اقتصادی و مالی باید به تفکیک مشخص بوده ضمن آنکه هزینه‌های انجام شده باید در حساب هزینه سرمایه‌ای خاص ثبت شوند. بدین منظور چنانچه شرکتی دارای طرح‌های مختلف با مجوزهای متفاوت بوده برای هر طرح باید حساب جداگانه‌ای به شرح فوق دارا باشد.

۴- چنانچه طی دوره اجرای طرح، برخی سرفصل هزینه‌های طرح کمتر یا بیشتر از ارقام مندرج در طرح توجیهی بابت همان سرفصل گردد اما در مجموع رقم کل سرمایه‌گذاری تغییری نکند این جابجایی هزینه‌ها در قالب کلی طرح پذیرفته می‌شود و از معافیت موضوع این ماده برخوردار خواهد بود.

۵- برای هر طرح سرمایه‌گذاری حداکثر چهار سال می‌توان از معافیت موضوع این ماده استفاده کرد بدین معنی که این چهار سال شامل سال اول اجرای طرح توسعه، بازسازی و نوسازی یا تکمیل یا ایجاد واحدهای جدید و حداکثر سه سال پس از آن خواهد بود.

۶- شرکت‌هایی که با استناد ماده (۱۳۸) قانون مالیات‌های منسوب مورخ ۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه مورخ ۱۳۷۱/۲/۷ آن تا پایان سال ۱۳۸۰ اقدام به اعمال اندوخته طرح توسعه، تکمیل یا ایجاد واحد جدید نموده‌اند، می‌توانند در صورت باقی ماندن بخشی از مهلت مذکور، تا پایان مهلت مندرج در ماده (۱۳۸) سابق کماکان نسبت به اعمال اندوخته مذکور اقدام نموده و از معافیت قبلی برخوردار شوند. بدیهی است در صورت عدم اجراء یا توقف طرح نیز جرایم طبق مفاد ماده (۱۳۸) قبلی تعلق خواهد گرفت.

۷- مفاد این بخشنامه مانع از آن نخواهد شد که چنانچه مجامع عمومی شرکتها رأساً بخواهند بدون لحاظ شرایط مقرر در ماده (۱۳۸) بخشی از سود پس از کسر مالیات را بابت هر اندوخته‌ای کنار گذارند. در این گونه موارد به دلیل اختصاص مالیات مقطوع به سود شرکتها، به این گونه اندوخته‌ها، مالیات دیگری تعلق نمی‌گیرد.

مثال جامع ذیل نحوه محاسبه و اعمال اندوخته‌های موضوع ماده ۱۳۸ را نمایش می‌دهد
 ۷/۱- شرکت تولیدی داروسازی اکسیر از سال ۱۳۷۸ با اخذ مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت صنایع و با لحاظ مقررات ماده (۱۳۸) سابق طرح توسعه کارخانه خود را در دستور کار قرار داده است. براساس گزارش توجیهی طرح توسعه که مجوز مربوطه آن نیز صادر شده هزینه اجرای طرح با استناد گزارش توجیهی مورد قبول وزارت صنایع و معادن طی سنوات ۸۲-۱۳۷۸ به شرح ذیل است:

جدول شماره (۱) مبالغ : میلیون ریال

شرح	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲
طرح توسعه تولیدات کارخانه	۱,۰۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۱۲۰۰	۶۰۰

۷/۲- شرکت در سال ۱۳۸۱ طرح توجیهی تکمیل تولیدات خود را تسلیم وزارت ذی‌ربط نموده و مجوز آنرا نیز اخذ کرده است. اجرای هر دو طرح منسوب مجامع عمومی شرکت بوده و سود عملکرد سنوات ۸۴-۱۳۷۸ شرکت و هزینه تکمیل آن به شرح جدول ذیل است:

جدول شماره (۲) مبالغ : میلیون ریال

شرح	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴
سود مشمول مالیات	۲,۰۰۰	۱,۴۰۰	۹۰۰	۲,۵۰۰	۱,۵۰۰	۱,۵۰۰	۱,۹۰۰
اندوخته طرح و توسعه ماده ۱۳۸- سابق	۱,۰۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۱,۲۰۰	۶۰۰	—	—
طرح سرمایه‌گذاری ماده ۱۳۸ جدید	—	—	—	۱,۰۰۰	۲,۰۰۰	۹۰۰	—
تاریخ مجمع عمومی	۷۹/۴/۲۵	۸۰/۴/۲۵	۸۱/۴/۲۵	۸۲/۴/۲۵	۸۳/۴/۲۵	۸۴/۴/۲۵	۸۵/۴/۲۵
مالیات	نرخ ۱۳۱ سابق	نرخ ۱۳۱ سابق	۷۵	۲۰۰	۱۱۳	۱۸۸	۴۱۳

$(300 \times \%25) = 75$	مالیات سال ۱۳۸۰
$(1000 \times \%50 \times \%25) + (300 \times \%25) = 200$	مالیات سال ۱۳۸۱
$(900 \times \%50 \times \%25) = 113$	مالیات سال ۱۳۸۲
$(1500 \times \%50 \times \%25) = 188$	مالیات سال ۱۳۸۳
$(500 \times \%50 \times \%25) + (1400 \times \%25) = 413$	مالیات سال ۱۳۸۴

۷/۳- چنانچه شرکت نتواند طرح توسعه را در مدت مقرر در ماده ۱۳۸ به بهره‌برداری رساند و مجموع هزینه‌های انجام شده در ارتباط با طرح توسعه طی سنوات ۸۲-۱۳۷۸ معادل ۳۲۵۰ میلیون ریال باشد، چون هزینه‌های انجام شده بیش از ۷۹ درصد اندوخته احتسابی مربوطه بوده لذا مازاد اندوخته بر هزینه انجام شده به شرح زیر مشمول مالیات به نرخ ۱۳۱ سابق می‌گردد.

$$4100 - 3250 = 850$$

در سال ۱۳۷۸ اولین سال احتساب اندوخته $\xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}}$ ۸۵۰

۷/۴- چنانچه هزینه‌های انجام شده بابت طرح توسعه در حسابهای شرکت معادل ۲،۵۰۰ میلیون ریال بوده باشد، چون این رقم معادل ۶۰/۹ درصد اندوخته‌های احتسابی (۴،۱۰۰ میلیون ریال) می‌باشد، کل اندوخته احتسابی مشمول نرخ مالیاتی سال ذخیره باضافه ۲۰ درصد جریمه از تاریخ مطالبه (تاریخ ابلاغ برگ تشخیص) می‌باشد. یعنی کلیه اندوخته‌های احتسابی از سال ۱۳۷۸ بمأخذ تاریخ ابلاغ برگ تشخیص مشمول مالیات و جریمه ۲۰ درصد می‌شوند.

$(1,000 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}}) + (1,000 \times \%20) =$	مالیات و جریمه سال ۱۳۷۸
$(700 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}}) + (700 \times \%20) =$	مالیات و جریمه سال ۱۳۷۹
$(600 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}}) + (600 \times \%20) =$	مالیات و جریمه سال ۱۳۸۰
$(1,200 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}}) + (1,200 \times \%20) =$	مالیات و جریمه سال ۱۳۸۱
$(600 \xrightarrow{\text{نرخ ماده ۱۳۱}}) + (600 \times \%20) =$	مالیات و جریمه سال ۱۳۸۲

۷/۵- چنانچه طرح‌های سرمایه‌گذاری مورد عمل از سال ۱۳۸۱ در سال ۱۳۸۵ به بهره‌برداری نرسد یا طرح در ۱۳۸۵/۵/۲۴ تعطیل و یا منتقل گردد، مالیات و جرائم مربوطه به شرح ذیل همزمان با رسیدگی عملکرد سال ۱۳۸۵ توسط حسابداران رسمی یا اداره امور مالیاتی محاسبه و مورد مطالبه قرار خواهد گرفت.

$(1000 \times \%25 \times \%50) \times (3 \times 12 \times \%2/5) = 112/5$	مالیات مورد مطالبه سال ۸۱
$(600 \times \%25 \times \%50) \times (3 \times 12 \times \%2/5) = 67/5$	مالیات مورد مطالبه سال ۸۲
$(1500 \times \%25 \times \%50) \times (1 \times 12 \times \%2/5) = 56/25$	مالیات مورد مطالبه سال ۸۳

توضیحات حل مسئله

۱- در سالهای ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ شرکت می‌تواند تا صددرصد سود خود را مصروف اندوخته طرح و توسعه موضوع ماده (۱۳۸) قانون قدیم نموده و از شمول مالیات معاف باشد.

- ۲- در سال ۱۳۸۱ شرکت می‌تواند صددرصد اندوخته طرح توسعه را از سود مشمول مالیات کسر و بابت طرح سرمایه‌گذاری صرفاً از معافیت ۵۰٪ باقیمانده سود می‌تواند استفاده نماید.
- ۳- در سال ۱۳۸۲ کل اندوخته طرح و توسعه (۶۰۰) ریال از سود مشمول مالیات کسر و سپس پنجاه درصد سود باقیمانده می‌تواند بابت طرح سرمایه‌گذاری از معافیت استفاده شود (چون مبلغ سرمایه‌گذاری بیش از باقیمانده سود است).
- ۴- در سال ۱۳۸۳ باقیمانده طرح سرمایه‌گذاری سال ۱۳۸۲ (معادل ۱۱۰ میلیون ریال) می‌تواند از معافیت مالیاتی سود سال استفاده نماید.
- ۵- در سال ۱۳۸۴ چون باقیمانده ارقام طرح که از معافیت مالیاتی استفاده نکرده ۵۰۰ میلیون ریال است، باید سود معادل این رقم از ۵۰٪ معافیت قانونی استفاده نماید و مابقی سود مشمول مالیات مربوطه می‌گردد.

مثال نمونه

شرکت پالایش نفت جی، زیان انباشته برای عملکرد دوره منتهی به ۱۳۸۶/۱۲/۲۹ خود را طبق اظهارنامه مالیاتی معادل ۵,۰۰۰ میلیارد ریال اعلام داشته که حسابدار رسمی این شرکت پس از انجام حسابرسی مالی و حسابرسی مالیاتی معادل ۳,۰۰۰ میلیارد ریال آن را مورد پذیرش قرار داده است. اگر سود مشمول مالیات شرکت طبق گزارش مالیاتی حسابدار رسمی برای دوره منتهی به ۱۳۸۷/۱۲/۲۹ به شرح ذیل باشد، مطلوب‌ست محاسبه مالیات عملکرد سال ۱۳۸۷ شرکت مذکور.

میلیارد ریال

۸۰	- سود حاصل از فعالیت‌های تولیدی معارف
۱۰	- سود حاصل از فروش اوراق مشارکت
۲۵	- سود حاصل از سرمایه‌گذاری در سایر شرکت‌ها
۲,۰۰۰	- سود حاصل از فعالیت‌های صنعتی مشمول مالیات
۲,۰۰۰	- درآمد اجاره املاک
$۲,۰۰۰ + ۲,۰۰۰ = ۴,۰۰۰$	درآمد مشمول مالیات
$۴,۰۰۰ - ۳,۰۰۰ = ۱,۰۰۰$	درآمد مشمول مالیات پس از کسر زیان ابرازی تأییدشده
$۱,۰۰۰ \times ۰.۰۳ = ۳$	عوارض اتاق بازرگانی
$۱,۰۰۰ - ۳ = ۹۹۷$	
$۹۹۷ \times ۰.۲۵ = ۲۴۹.۲۵$	مالیات

رهنمودهای مالیاتی ماده (۱۴۳)

به منظور روشن تر کردن مفاد اصلاحیه مورخ ۸۰/۱۱/۲۷ در ارتباط با ماده ۱۴۳ موارد ذیل را یادآوری می نماید:

۱- باستناد ماده ۲۷۳ الحاقی مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ مالیات اشخاص حقوقی که سال مالی آنها از اول فروردین ماه ۱۳۸۰ به بعد می باشد از لحاظ ترتیب رسیدگی و نرخ مالیاتی تابع مقررات اصلاحی یادشده خواهند بود. بدین معنی که حتی چنانچه شروع سال مالی شرکتی در داخل سال ۱۳۸۰ و بخش پایانی آن در سال ۱۳۸۱ باشد نیز مشمول این معافیت خواهد بود.

۲- براساس مفاد ماده ۱۴۳ اصلاحی ده درصد مالیات شرکت هایی که سهام آنها در بورس پذیرفته شده اند بخشوده می شود بدین معنی که نرخ مالیات این قبیل شرکت ها با اعمال معافیت یادشده به ۲۲/۵ درصد کاهش می یابد و این بخشودگی برای عملکرد سال ۱۳۸۰ به بعد به شرط آنکه کلیه نقل و انتقالات سهام این گونه شرکت ها از سال پذیرش تا سالی که از فهرست نرخ ها در تابلو بورس حذف نشده اند، از طریق کارگزاران بورس انجام شود، مجری است.

این بخشودگی برای مالیات تمام دوره یا سال مالی، که طی آن، پذیرش سهام در بورس انجام شود تسری دارد و به تمام دوره یا سال مالی که طی آن سهام از فهرست نرخ ها در بورس حذف شود، تعلق نخواهد گرفت.

توضیح: چنانچه سهام شرکتی در تاریخ ۸۰/۱۲/۲۲ در بورس پذیرفته شود و در تاریخ ۸۲/۱۲/۲۵ نیز از فهرست نرخ ها حذف شود معافیت موضوع بند (۲) ماده ۱۴۳ اصلاحی به عملکرد سال ۱۳۸۰ تعلق می گیرد و کل دوره یا سال مالی ۱۳۸۲ از این معافیت بهره مند نخواهد شد.

۳- با توجه به اینکه نرخ ۱۰٪ مالیات شرکت موضوع بند «د» قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ به موجب اصلاحیه مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ حذف گردیده بنابراین معافیت موضوع ۱۴۳ (قبل از اصلاحیه اخیر) در مورد شرکت هایی که سهام آنها طبق قانون مربوط از طرف هیأت پذیرش برای معامله در بورس قبول می شود، در عملکرد سال ۱۳۸۰ قابل اعمال نخواهد بود.

۴- در صورتی که شرکت های پذیرفته شده در بورس، سهام منتشره جدید برای افزایش سرمایه خود به قیمتی بیش از قیمت اسمی به فروش رسانند و تفاوت به وجود آمده را به حساب اندوخته صرف سهام منتقل سازنده، مکلفند نیم درصد مبلغ اندوخته را حداکثر ظرف سی روز از تاریخ ثبت افزایش سرمایه فوق در اداره ثبت شرکت ها به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. در این مورد باید توجه داشت:

۴/۱- اندوخته صرف سهام از طریق سلب تمام یا بخشی از حق تقدم سهامداران موجود و عرضه و پذیره نویسی سهام جدید ناشی از افزایش سرمایه ایجاد می گردد. با این ترتیب، هیچگونه مالیاتی تعلق نمی گیرد، مالیات مقطوع نیم درصدی موضوع تبصره ۳ ماده ۱۴۳، نسبت

به مبلغ صرف سهام، که عبارت از مازاد بهای فروش سهام جدید نسبت به بهای اسمی بوده، محاسبه و پرداخت می‌گردد.

۴/۲- به دلیل آنکه در جریان افزایش سرمایه، چه از طریق واگذاری حق تقدم توسط تمام یا برخی از سهامداران به خریداران حق تقدم (سهامداران جدید) و، چه از طریق عرضه سهامی که حق تقدم آن از سهامداران سلب شده، در شرایط وجود اضافه ارزش و به ترتیب تبصره ۱ و تبصره ۳ ماده ۱۴۳، مالیات مقطوع نیم‌درصدی به اضافه ارزش تعلق می‌گیرد، بدیهی است که در وضعیت اجرای افزایش سرمایه بشرح بند ۴/۱ فوق، که منجر به ایجاد اندوخته صرف سهام و انعکاس آن در دفاتر و حسابهای شرکت می‌شود صرف سهام مزبور صرفاً مشمول مالیات مقطوع نیم‌درصدی موضوع تبصره ۳ فوق بوده و مشمول مالیات دیگری از جمله مالیات موضوع تبصره یک ماده ۱۴۳ نمی‌باشد.

۵- در شرایطی که شرکت‌های خارج از بورس، برای افزایش سرمایه خود، نسبت به عرضه و پذیره‌نویسی سهام جدید، که حق تقدم آن از سهامداران سلب شده، اقدام و سهام جدید را به قیمتی بیش از بهای اسمی به فروش برسانند، مازاد بهای فروش نسبت به بهای اسمی، که همان اندوخته صرف سهام بوده، جزوارقام درآمدهای سال یا دوره مالی که صرف سهام تحقق می‌یابد، احتساب خواهد شد.

۶- به دلیل مقطوع بودن مالیات نیم درصدی صرف سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و صراحت تبصره ۳ ماده ۱۴۳ مبنی بر اینکه به درآمد مذکور مالیات دیگری تعلق نمی‌گیرد، و مفاد ماده ۵۵ و تبصره ۴ آن اندوخته صرف سهام که حسب مورد و به شرح بندهای فوق مشمول مالیات نیم درصدی مقطوع یا جز درآمدهای شرکت لحاظ شده، در هنگام انتقال به سرمایه یا سود و زیان یا تقسیم، مشمول مالیات دیگری نخواهد بود.

۷- مالیات مقطوع ۴ درصدی موضوع تبصره ۲ ماده ۱۴۳، فقط مربوط به نقل و انتقال سهام و سهم‌الشرکه و حق تقدم سهام و سهم‌الشرکه‌ای است که از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد مورد معامله قرار می‌گیرد. این نرخ به معاملات اشخاص، اعم از معاملات اشخاص حقیقی یا حقوقی که قبل از تاریخ ۱۳۸۱/۱/۱ صورت گرفته تسری نمی‌یابد.

مسئله نمونه:

شرکت روناک (سهامی خاص) تولیدکننده کفش می‌باشد. شرکت روناک اظهارنامه مالیاتی دوره عملکرد منتهی به ۸۱/۱۲/۲۹ خود را در موعد مقرر با ابراز ۷۵۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال زیان تسلیم اداره امور مالیاتی نموده است. سرمایه ثبت شده شرکت یک میلیارد ریال منقسم به یک میلیون سهم با نام هزارریالی است.

اداره امور مالیاتی مربوطه پس از رسیدگی به دفاتر قانونی و اسناد حسابداری به علت بستانکار شدن حساب‌های بانکی در چند نوبت و عدم کاربرد صورتحساب فروش مطابق نمونه وزارت امور اقتصادی و دارایی و فقدان کد اقتصادی تقاضای علی‌الرأس شرکت را

نموده که در اجرای بند (۳) ماده ۹۷ قانون مالیات‌ها هیأت سه نفره موضوع بند (۳) ماده ۹۷ تقاضای علی‌الرأس شرکت را تأیید نموده است. مطلوب است محاسبه مالیات شرکت مزبور در صورتی که ضریب علی‌الرأس فروش کفش و فروش مواد اولیه به ترتیب معادل ۱۰ و ۵ درصد باشد.

ارقام ذیل از صورت‌های مالی و اظهارنامه شرکت استخراج شده است:

۱۱,۹۹۵,۴۰۸,۱۵۵	فروش کفش‌های درجه یک
۱,۰۷۲,۴۳۲,۲۶۱	فروش کفش‌های درجه دو
۲۳,۹۰۵,۴۷۶	فروش کفش‌های درجه متفرقه
(۳۰۰,۰۲۷,۸۹۲)	برگشت از فروش و تخفیفات
۱۲,۷۹۱,۷۱۸,۰۰۰	فروش خالص ابرازی

سود حاصل از فروش دو دستگاه وسیله نقلیه (پس از کسر استهلاک انباشته)

۱۵,۰۰۰,۰۰۰

۲۵,۰۰۰,۰۰۰

۱,۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰

۹۳,۰۰۰,۰۰۰

سود حاصل از فروش ضایعات

فروش مواد اولیه

سود حاصل از فروش مواد اولیه

ترکیب سهامداران شرکت عبارتند از:

۶۰۰,۰۰۰ سهم

۳۰۰,۰۰۰ سهم

۱۰۰,۰۰۰ سهم

- شرکت سرمایه‌گذاری صنعت (دولتی)

- شرکت سرمایه‌گذاری کوهپایه (خصوصی)

- سهامداران خصوصی (دویست نفر)

درآمد مشمول مالیات فروش کفش با اعمال ضریب علی‌الرأس ده درصد

$$۱۲,۷۹۱,۷۱۸,۰۰۰ \times ۱۰\% = ۱,۲۷۹,۱۷۱,۸۰۰$$

$$۱,۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۵\% = ۷۷,۵۰۰,۰۰۰$$

درآمد مشمول مالیات فروش مواد اولیه

چون درآمد مشمول مالیات فروش مواد اولیه به طریق علی‌الرأس کمتر از درآمد ابرازی

شرکت (۹۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال) می‌باشد همان رقم ابرازی شرکت پذیرفته می‌شود.

درآمد مشمول مالیات شرکت از طریق اعمال ضرایب علی‌الرأس و تشخیص اداره امور مالیاتی

$$۱,۲۷۹,۱۷۱,۸۰۰ + ۹۳,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۴۱۲,۱۷۱,۸۰۰$$

$$۱,۴۱۲,۱۷۱,۸۰۰ \times \frac{۳}{۱۰۰} = ۴,۲۳۶,۵۱۵$$

عوارض اتاق بازرگانی

$$۱,۴۱۲,۱۷۱,۸۰۰ - ۴,۲۳۶,۵۱۵ = ۱,۴۰۷,۹۳۵,۲۸۵$$

درآمد مشمول مالیات

$$۱,۴۰۷,۹۳۵,۲۸۵ \times ۲۵\% = ۳۵۱,۹۸۳,۸۲۱$$

مالیات شرکت

مثال نمونه: شرکت زعفران ایران مالیات عملکرد سه ساله ۸۳-۱۳۸۱ خود را در سال تسلیم

اظهارنامه بودن مراجعه به هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی پرداخت کرده است. اطلاعات ذیل در این ارتباط وجود دارد.

ارقام : میلیون ریال

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳
مبلغ مالیات	۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۵,۲۰۰
تاریخ پرداخت مالیات	۷۸/۳/۳۱	۷۹/۴/۲۰	۸۰/۳/۱۱
تاریخ ابلاغ برگ تشخیص	۸۲/۱۰/۳۰	۸۳/۹/۲۵	۸۴/۱۲/۱۱
مبلغ مالیات تشخیصی	۴,۷۰۰	۶,۳۰۰	۵,۹۰۰
تاریخ پرداخت مالیات تشخیصی	۸۲/۱۱/۲۰	۸۳/۱۱/۹	۸۴/۱۲/۱۹

مطلوبست محاسبه جایزه خوش حسابی موضوع ماده (۱۸۹) قانون مالیات‌های مستقیم
 مجموع مالیات سه سال $۴,۵۰۰ + ۶,۳۰۰ + ۵,۲۰۰ = ۱۶,۰۰۰$
 جایزه خوش حسابی $۱۶,۰۰۰ \times ۵\% = ۸۰۰$
 مثال نمونه: شرکت تولیدی پدیده جهت انجام طرح‌های سرمایه‌گذاری خود، گزارش توجیهی فنی و اقتصادی را در ارتباط با انجام سه طرح توسعه، بازسازی و تکمیل که مبالغ برآوردی آنها در جدول شماره یک منعکس است به وزارت صنایع ارائه و مجوز انجام طرح‌های مذکور را در ۸۱/۳/۱، ۸۴/۵/۱ و ۸۶/۷/۱ به دست آورده است. همچنین شرکت به استناد مصوبه مورخ مجمع عمومی فوق‌العاده سرمایه خود را از مبلغ ۹ میلیارد ریال به ۱۸ میلیارد ریال افزایش که مقرر گردیده مبلغ افزایش سرمایه طی مدت سه سال طبق جدول شماره (۲) تأمین و پرداخت شود. چنانچه سود (زیان) سنوات ۱۳۸۱-۱۳۹۰ طبق جدول شماره (۳) باشد مطلوبست محاسبه مالیات شرکت یادشده در سنوات ۱۳۸۱-۱۳۹۰. شرکت داروپخش در بورس پذیرفته شده است.

جدول شماره (۱) خلاصه بودجه طرح‌های سرمایه‌گذاری مبالغ: میلیون ریال

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
طرح توسعه	۱,۰۰۰	۵۸۰۰	۹,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	—	—	—	—
طرح بازسازی	—	—	—	—	۹,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	۳,۹۰۰	—
طرح تکمیل*	—	—	—	—	—	—	۱۳,۰۰۰	۱۵,۰۰۰

* طرح تکمیل طی مدت دو سال به اتمام خواهد رسید.

جدول شماره (۲) نحوه افزایش سرمایه شرکت طی سنوات ۳-۱۳۸۱ مبالغ: میلیون ریال

شرح	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
افزایش سرمایه*	۱,۰۰۰	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰

* توضیح اینکه نسبت سرمایه به بدهی شرکت طی سال افزایش سرمایه و سنوات مذکور بیش از سی درصد بوده است.

جدول شماره (۳) سود (زیان) سنوات ۹۰ - ۱۳۸۱ مبالغ: میلیون ریال

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰
درآمد مشمول مالیات	۳,۰۰۰	۸,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۹,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	(۱۵,۰۰)	۲۵,۰۰
افزایش سرمایه	-	-	۱,۰۰۰	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰	-	-	-	-	-
طرح توسعه	۱,۰۰۰	۵۸۰	۹,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	-	-	-	-	-	-
طرح بازسازی	-	-	-	-	۹,۰۰۰	۱۱,۰۰	۳,۹۰۰	-	-	-
طرح تکمیل	-	-	-	-	-	-	۱۳,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	-	-
مالیات	۵۶۲/۵	۱۱۴۷/۵	۱۲۳۷/۵	۱۴۶۲/۵	۱۴۶۲/۵	۱۰۱۲/۵	۲۳۷۳/۷۵	۱۹۱۲/۵	-	۲۲۵

حل مسئله:

$$(۳,۰۰۰ - ۱,۰۰۰) \times \frac{۲۲}{۵} + (۱,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰}) = ۵۶۲,۵ \quad \text{مالیات سال ۸۱}$$

$$(۸,۰۰۰ - ۵۸۰) \times \frac{۲۲}{۵} + ۵۸۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۱۱۴۷,۵ \quad \text{مالیات سال ۸۲}$$

$$(۱۱,۰۰۰ = ۱,۰۰۰) = ۱۰,۰۰۰$$

$$۱۰,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} ۹,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۱۰۱۲,۵ \\ ۱,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} = ۱۲۳۷,۵ \end{array} \right. \quad \text{مالیات سال ۸۳}$$

$$۱۲,۰۰۰ \left\{ \begin{array}{l} \text{معاف معادل افزایش سرمایه ۳,۰۰۰} \\ ۱۱,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۱۲۳۷,۵ \\ ۱,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} = ۲۲۵ \end{array} \right. \quad \text{مالیات سال ۸۴}$$

$$(۱۶,۰۰۰ - ۵,۰۰۰) = ۱۱,۰۰۰$$

$$(۱۱,۰۰۰ - ۹,۰۰۰) \times \frac{۲۲}{۵} + ۹,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۱۴۶۲,۵ \quad \text{مالیات سال ۸۵}$$

$$۹,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۱۰۱۲,۵ \quad \text{مالیات سال ۸۶}$$

$$[(۲,۰۰۰ + ۳,۹۰۰ + ۱۳,۰۰۰) \times \frac{۲۲}{۵}] + ۱۸,۹۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰} = ۲۳۷۳,۷۵ \quad \text{سال ۸۷}$$

$$(۱۶,۰۰۰ - ۱۵,۰۰۰) \times \frac{۲۲}{۵} + (۱۵,۰۰۰ \times \frac{۲۲}{۵} \times \frac{۵۰}{۱۰۰}) = ۱۹۱۲,۵ \quad \text{سال ۸۸}$$

$$(۲۵۰۰ - ۱,۵۰۰) \times \frac{۲۲}{۵} = ۲۲۵ \quad \text{مالیات سال ۹۰}$$

مثال نمونه

شرکت داروبخش که در سی کیلومتری محدوده آبریز تهران قرار دارد و تعداد کارکنان آن ۹۰ نفر می باشد کلیه تأسیسات خود را به شهرک صنعتی رشت انتقال داده است. تاریخ بهره برداری در محل جدید طبق وزارت صنایع ۱۳۸۱/۳/۱ اعلام شده است. جدول ذیل درآمد مشمول مالیات شرکت طی سال مالیاتی ۱۳۸۱-۱۳۹۰ را نمایش می دهد. مالیات شرکت مذکور را

محاسبه کنید.

مبالغ : میلیون ریال

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰
درآمد مشمول مالیات	۱,۰۰۰	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰	(۲,۵۰۰)	۳,۰۰۰	۴,۰۰۰	(۵,۰۰۰)	۲۵,۰۰۰	۳,۰۰۰	۴,۰۰۰
مالیات	معاف	معاف	معاف	-	-	معاف	-	معاف	معاف	معاف

مثال نمونه

شرکت تولیدی فؤاد در سنوات ۴-۱۳۸۱ طبق جدول ذیل از معافیت مالیاتی موضوع ماده (۱۳۸) استفاده کرده است. شرکت پس از بهره‌برداری در ۸۶/۴/۲۰ براساس تصمیم مجمع عمومی فوق‌العاده منحل اعلام گردیده است. مالیات و جرایم مربوطه را محاسبه کنید.

مبالغ : میلیون ریال

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴
سود مشمول مالیات	۴,۰۰۰	۶,۰۰۰	۵,۰۰۰	۹,۰۰۰
طرح سرمایه‌گذاری	۹,۰۰۰	۳,۰۰۰	۴,۰۰۰	۷,۰۰۰
معافیت مالیاتی استفاده‌شده	۵۰۰	۷۵۰	۶۲۵	۱,۰۰۰
تاریخ تعلق مالیات	۸۲/۴/۲۱	۸۳/۴/۲۵	۸۴/۳/۲۰	۸۵/۴/۲۰

$500 + (500 \times 4 \times 12 \times \%.2,5) = 1,100$	مالیات و جریمه سال ۸۱
$750 + (750 \times 3 \times 12 \times \%.2,5) = 1,425$	مالیات و جریمه سال ۸۲
$625 + (625 \times 2 \times 12 \times \%.2,5) = 1,000$	مالیات و جریمه سال ۸۳
$1,000 + (1,000 \times 1 \times 12 \times \%.2,5) = 1,300$	مالیات و جریمه سال ۸۴
$1,100 + 1,425 + 1,000 + 1,300 = 4,825$	کل مالیات و جرایم متعلقه

مثال نمونه

شرکت تولیدی سامان به منظور استفاده از قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور در ۱۳۸۲/۷/۱۹ سرمایه خود را از مبلغ ده میلیارد ریال به پنجاه میلیارد ریال از محل آورده نقدی سهامداران طی یک دوره چهارساله افزایش داده است. در صورتی که نسبت سرمایه به بدهی طی دوره مذکور بیش از ۳۰ درصد باشد و سود مشمول مالیات شرکت طی سنوات ۸۶-۱۳۸۲ به شرح جدول ذیل باشد، مطلوبست محاسبه مالیات شرکت طی سنوات مذکور.

شرح	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
سود مشمول مالیات	۵,۰۰۰	۸,۰۰۰	۶,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	۲۰,۰۰۰
افزایش سرمایه نقدی انجام‌شده	۳,۰۰۰	۷,۰۰۰	۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	-
سود مشتمل مالیات با اعمال تخفیف قانونی	۲,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	-	۶,۰۰۰
مالیات	۵۰۰	۲۵۰	۲۵۰	-	۱۵۰۰

$(5,000 - 3,000) \times 25\% = 500$	مالیات سال ۱۳۸۲
$(8,000 - 7,000) \times 25\% = 250$	مالیات سال ۱۳۸۳
$(6,000 - 5,000) \times 25\% = 250$	مالیات سال ۱۳۸۴
$25,000 > 11,000$	
چون افزایش سرمایه در سال ۸۵ بیش از سود بوده لذا سود سال ۸۵ مشمول مالیات نمی‌گردد.	
$25,000 - 11,000 = 14,000$	مازاد افزایش سرمایه به سود سال ۸۵
$(20,000 - 14,000) \times 25\% = 1,500$	مالیات سال ۱۳۸۶

تمرینات فصل نهم:

- ۱- ترکیب سهام شرکت داروپخش به شرح ذیل می‌باشد:

۹ درصد شرکت سرمایه‌گذاری مردم ایران، ۴۰٪ متعلق به دو شرکت دولتی بطور مساوی، ۶٪ شرکت خصوصی فرزانه و ۴۵ درصد بطور متساوی بین یکصد نفر.
سود ابرازی شرکت برای دوره عملکرد و منتهی به ۸۷/۱۲/۲۹ عبارتند از:
سود فعالیت‌های تولیدی ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سود فعالیت‌های کشاورزی ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
سود فعالیت‌های تجاری ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
درآمد اجاره املاک ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

درآمد فروش املاک که مانند دفتری آن ۵۰ میلیون ریال بوده و بهای فروش معادل ۵۰۰ میلیون ریال اما ارزش معاملاتی زمان فروش املاک مربوط ۸۰ میلیون ریال اعلام شده است. چنانچه به استناد مصوبات مجمع از کل سود شرکت ۲۰ درصد بابت اندوخته‌های قانونی و احتیاطی تخصیص یابد و مابقی سود تقسیم گردد مطلوب است محاسبه مالیات شرکت.
- ۲- ترکیب سهام شرکت روناک شامل ۶۰ درصد شرکت سرمایه‌گذاری خاطره و ۴۰ درصد دیگر متعلق به یک گروه ده نفری بخش خصوصی بطور متساوی، سایر اطلاعات مستخرجه از صورت‌های مالی دوره عملکرد منتهی به ۱۳۸۷/۱۲/۲۹ به شرح ذیل می‌باشد:

سود ابرازی یکصد میلیون ریال که به استناد مصوبات مجمع عمومی عادی سالیانه مورخ ۱۳۸۸/۳/۲۲ تصمیمات ذیل اتخاذ شده است:
۲۰ درصد سود ابرازی جهت اندوخته احتیاطی
۵ درصد سود ابرازی جهت اندوخته قانونی
۵۰ درصد سود ابرازی بابت طرح توسعه که مجوز آن از مراجع ذیصلاح در سال ۱۳۸۷ اخذ گردیده است.

۲۵ درصد سود تقسیم شده بین سهامداران

مطلوب است مالیات عملکرد شرکت و سهامداران.
- ۳- اطلاعات ذیل از صورت‌های مالی شرکت زعفران خراسان برای دوره عملکرد منتهی به ۸۷/۱۲/۲۹ استخراج شده است.
 ۱. زیان عملکرد سال ۱۳۸۷ معادل ۲۰۰ میلیون ریال که اداره امور مالیاتی مبلغ ۵۰ میلیون ریال از هزینه‌های سال ۱۳۸۷ را برگشت و باقیمانده را به عنوان زیان عملکرد پذیرفته است.

۲. سود ابرازی شرکت در سال ۸۷ معادل ۳۰۰ میلیون ریال و فعالیت‌های شرکت تولیدی است.

۳. در صورتی که صددرصد سهام شرکت زعفران خراسان متعلق به یک شرکت سرمایه-گذاری "خصوصی" باشد مطلوب است محاسبه مالیات عملکرد شرکت زعفران خراسان.

۴. نصف سرمایه یک شرکت با مسئولیت محدود که تعداد شرکاء آن ده نفر می‌باشد بطور مساوی بین دو نفر و مابقی بطور مساوی به ۸ نفر دیگر اختصاص یافته است. چنانچه سود ابرازی شرکت برای دوره عملکرد منتهی به ۸۷/۱۲/۲۹ معادل ۷۰۰ میلیون ریال باشد و به استناد مصوبه مجمع عمومی عادی سالیانه مقرر باشد کل سود پس از کسر مالیات شرکت تقسیم گردد، مالیات عملکرد شرکت را محاسبه نمایید.

۵. سرمایه یک شرکت سهامی متشکل از ۲۰ درصد سهام بی‌نام و ۸۰ درصد سهام با نام می‌باشد. ترکیب سهام با نام شامل ۲۰ درصد شرکت آینده‌نگر، ۲۵ درصد آقای طباطبایی و مابقی بطور متساوی به یکصد نفر تعلق دارد. عملکرد سال ۱۳۸۷ شرکت مزبور دارای درآمدهای ذیل بوده است:

۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰	سود حاصل از فعالیت تولیدی (غیرمعاف)
۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	سود دریافتی بابت سپرده‌گذاری در مؤسسه اعتباری توسعه
۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰	سود حاصل از فعالیت تولیدی (معاف)
۸۰,۰۰۰,۰۰۰	اجاره دریافتی از یک شرکت دولتی
۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	دریافتی بابت قرارداد پیمانکاری دست اول منعقدشده در سال ۱۳۸۱
۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	دریافتی بابت قرارداد پیمانکاری دست دوم منعقدشده در تاریخ ۱۳۸۱/۲/۹
۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	سود حاصل از فعالیت کشاورزی

در صورتیکه اداره امور مالیاتی با برگشت مبلغ ۲۷۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از هزینه‌های فعالیت تولیدی (معاف)، دفاتر شرکت و سود ابرازی آن را پذیرفته باشد، مالیات متعلقه شرکت برای دوره عملکرد منتهی به ۸۷/۱۲/۲۹ را محاسبه کنید.

۶. ۴۴ درصد سرمایه شرکت ساختمان و نصب صنایع پتروشیمی متعلق به شرکت پیدک (خصوصی) و ۶۰ درصد مابقی متعلق به یک شرکت سرمایه‌گذاری دولتی می‌باشد. در صورتی که سود ابرازی سال ۱۳۸۷ شرکت مزبور عبارتند از:

۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	سود فعالیت تولیدی
۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	سود فعالیت‌های کشاورزی
۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	سود سپرده‌های بانکی

مطلوب است مالیات عملکرد شرکت.

۷. شرکت پتروشیمی امیر اظهارنامه مالیاتی خود را در موعد مقرر بابت عملکرد سال ۱۳۸۷ تسلیم حوزه مالیاتی نموده است. درآمدهای مشمول مالیات شرکت عبارتند از:

- ۱- درآمد حاصل از فروش محصولات در داخل کشور (۶۰ میلیارد)
- ۲- درآمد حاصل از صادرات کالا (۲۰ میلیارد ریال)
- ۳- درآمد حاصل از صادرات خدمات فنی و مهندسی (۱۵ میلیارد ریال)
- ۴- درآمد حاصل از سود اوراق قرضه ایرانی در خارج از کشور (۴ میلیارد ریال)
- ۵- درآمد حاصل از فروش املاک و مستغلات (۷ میلیارد ریال)

- ۶- درآمد حاصل از فروش سهام (۴ میلیارد ریال)
- ۷- سود اوراق مشارکت (۲ میلیارد ریال)
- ۸- درآمد حاصل از سود سپرده ارزی بانک سپه لندن (۴ میلیارد ریال)
- ۹- درآمد حاصل از سپرده بانکی زوریخ (۲ میلیارد ریال)
- ۱۰- درآمد حاصل از اجاره املاک (۱ میلیارد ریال)
- که کسورات مالیاتی آن ۲۵۰ میلیون ریال بوده است. چنانچه این شرکت در تاریخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۶ در سازمان بورس تهران پذیرفته شده باشد، مطلوب است محاسبه مالیات شرکت، لازم به یادآوری است که ۴۹ درصد سهام شرکت، دولتی و ۵۱ درصد آن متعلق به بخش خصوصی می باشد.
۸. شرکت تولیدی آینده سازان اظهارنامه عملکرد سال ۱۳۸۷ خود را در موعد مقرر تسلیم اداره امور مالیاتی مربوطه نموده است. براساس گواهی صادره مورخ ۸۷/۲/۱ سازمان بورس، این شرکت مشمول استفاده از بخشودگی ده درصد موضوع ماده ۱۴۳ می باشد. درآمدهای مشمول مالیات شرکت عبارتند از:
- ۱- درآمد حاصل از فروش اوراق مشارکت (۲ میلیارد ریال)
- ۲- سود اوراق مشارکت (۸۰۰ میلیون ریال)
- ۳- درآمد حاصل از فروش اوراق قرضه دولتی (۸ میلیارد ریال)
- ۴- سود حاصل از اوراق قرضه دولتی (۱ میلیارد ریال)
- ۵- درآمد حاصل از فعالیت کشاورزی (۱ میلیارد ریال)
- ۶- درآمد حاصل از سود سپرده های بانکی در یک بانک ایرانی (۳ میلیارد ریال)
- ۷- سود سپرده ارزی در بانک ملی شعبه لندن (۱ میلیارد ریال)
- ۸- سود سپرده ارزی در یک بانک خارجی (۲ میلیارد ریال)
- ۹- درآمد حاصل از فروش املاک و مستغلات (۳ میلیارد ریال)
- ۱۰- درآمد حاصل از اجاره املاک (۲ میلیارد ریال) که مبلغ ۳۷۵ میلیون ریال مالیات مکسوره از این بابت در حسابها ثبت می باشد.
- ۱۱- درآمد حاصل از فروش سهام در بورس (۳ میلیارد ریال)
- ۱۲- درآمد حاصل از فروش سهام در خارج بورس (۲ میلیارد ریال)
- ۱۳- سود حاصل از سرمایه گذاریها (۵ میلیارد ریال)
- ۱۴- درآمد اتفاقی معادل (۴ میلیارد ریال)
- ۱۵- درآمد حاصل از فروش تولیدات داخلی (۱۲ میلیارد ریال)
- ۱۶- درآمد حاصل از صادرات کالا (۲ میلیارد ریال)
- ۱۷- زیان حاصل از صادرات خدمات (۳ میلیارد ریال)
- با توجه به اینکه ۵۰/۸ درصد سهام شرکت متعلق به بخش غیردولتی و ۴۹/۲ درصد به بخش دولتی تعلق دارد، مطلوبست محاسبه مالیات سال ۱۳۸۷ شرکت.
- تمرین: شرکت تولیدی - صنعتی روناک با اخذ مجوز از وزارت صنایع و تصویب مجمع عمومی عادی سالیانه مورخ ۸۰/۴/۲۱، اندوخته طرح تکمیل کارخانه را در حسابها لحاظ نموده است. این شرکت به استناد ماده (۱۳۸) اصلاحیه مورخ ۸۰/۱۱/۲۷ نیز طرح سرمایه گذاری توسعه کارخانه را در تاریخ ۸۱/۲/۹ به وزارت صنایع ارائه نموده است. جدول شماره (۱)

پیش‌بینی وجوه مصرفی تکمیل و طرح توسعه کارخانه را در سنوات ۸۵-۱۳۸۱ و جدول شماره (۲) سود مشمول مالیات و هزینه‌های انجام شده واقعی بابت تکمیل و طرح توسعه کارخانه طی سنوات ۸۵-۱۳۸۱ نمایش می‌دهد. مطلوب است محاسبه مالیات سنوات مذکور.

مبالغ : میلیون ریال

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	جمع
طرح تکمیل	۲,۰۰۰	۳,۸۰۰	۵,۰۰۰	۸,۰۰۰	۱,۲۰۰	۲۰,۰۰۰
طرح توسعه	۱,۵۰۰	۱,۸۰۰	۲,۵۰۰	۶,۰۰۰	۳,۲۰۰	۱۵,۰۰۰
جمع	۳,۵۰۰	۵,۶۰۰	۷,۵۰۰	۱۴,۰۰۰	۴,۴۰۰	۳۵,۰۰۰

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	جمع
سود مشمول مالیات	۶,۰۰۰	۴,۵۰۰	(۸۰۰)	۲۰,۰۰۰	۴,۰۰۰	۳۳,۷۰۰
طرح تکمیل	۳,۵۰۰	۲,۰۰۰	۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-	۲۰,۵۰۰
طرح توسعه	۲,۰۰۰	۱,۵۰۰	۴,۰۰۰	۹,۰۰۰	۲,۰۰۰	۱۸,۵۰۰

فصل دهم

مالیات بردرآمد اتفاقی

مواد ۱۱۹ تا ۱۲۸

ماده ۱۱۹ - درآمد نقدی و یا غیرنقدی که شخص حقیقی یا حقوقی به صورت بلاعوض و یا از طریق معاملات محاباتی و یا به عنوان جایزه یا هر عنوان دیگر از این قبیل تحصیل می‌نماید مشمول مالیات اتفاقی به نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ خواهد بود.

ماده ۱۲۰ - درآمد مشمول مالیات موضوع این فصل عبارت است از صددرصد درآمد حاصله و در صورتی که غیرنقدی باشد به بهای روز تحقق درآمد طبق مقررات این قانون تقویم می‌شود مگر در مورد املاکی که در اجرای مفاد ماده ۶۴ این قانون برای آنها ارزش معاملاتی تعیین شده است که در این صورت ارزش معاملاتی مأخذ محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.

تبصره: در مورد صلح معوض و هبه معوض به استثنای موردی که مشمول ماده ۶۳ این قانون می‌باشد درآمد مشمول موضوع این فصل عبارت خواهد بود از مابه‌التفاوت ارزش عوضین که براساس مقررات این معاده تعیین می‌شود نسبت به طرف معامله‌ای که از آن منتفع شده است.

۱۰/۱- معافیت‌های مالیاتی:

به استناد ماده ۱۲۷ (ق.م.م) - موارد زیر مشمول مالیات اتفاقی نخواهد بود:

۱۰/۱/۱ - یا مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی یا شهرداری‌ها یا نهادهای انقلاب اسلامی به اشخاص حقیقی غیر از مواردی که مشمول مالیات فصل حقوق است.

۱۰/۱/۲ - وجوه یا کمک‌های مالی اهدایی به خسارت دیدگان جنگ، زلزله، سیل، آتش‌سوزی و یا حوادث غیرمترقبه دیگر.

۱۰/۱/۳ - جوایزی که دولت برای تشویق صادرات و تولید و خرید محصولات کشاورزی پرداخت می‌نماید.

۱۰/۲ - نحوه رسیدگی به مالیات درآمد اتفاقی

به استناد ماده ۱۲۸ درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی ناشی از درآمدهای اتفاقی از طریق رسیدگی به دفاتر تشخیص خواهند شد و مالیات‌هایی که طبق مقررات این فصل در منبع پرداخت می‌شود به عنوان پیش پرداخت مالیات آنها منظور خواهد شد. یادآور می‌شود درآمد اتفاقی اشخاص حقوقی در مجموع مشمول نرخ ۲۵ درصد خواهد بود.

مثال نمونه:

آقای حسین با رعایت مقررات قانونی وصیت نموده است کلیه ماترک نامبرده به یک شرکت خصوصی هبه شود. صورت دارایی‌های نامبرده به شرح ذیل است:

موجودی حساب بانکی درایران ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

یک دستگاه آپارتمان به مبلغ ۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال که ارزش معاملاتی آن ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.

دو دستگاه وسیله نقلیه مجموعاً به مبلغ ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

$$۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۳۰,۰۰۰,۰۰۰$$

مطلوب است مالیات درآمد اتفاقی شرکت مزبور.

$$۳۳۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\% = ۸۲,۵۰۰,۰۰۰$$

مثال نمونه: شرکت پتروشیمی غدیر در سال عملکرد ۱۳۸۱ مبلغ ۳ میلیارد ریال درآمد اتفاقی کسب نموده است. مالیات این درآمد اتفاقی را محاسبه کنید.

$$۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\% = ۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰$$

توجه: درآمد اتفاقی اشخاص حقوقی نیز مشابه سایر درآمدهای آنان مشمول نرخ ماده (۱۰۵) خواهد شد.

بخش سوم

فصل یازدهم تا هفدهم

سایر موارد

- ادغام، ترکیب، انحلال و تجدید ارزیابی
- هزینه‌های قابل قبول و استهلاکات
- مالیات مناطق آزاد تجاری
- اجتناب از مالیات مضاعف
- جامعه حسابداران رسمی ایران
- خلاصه گردش اظهارنامه مالیاتی
- جداول اطلاعاتی مالیاتی
- پرسش و پاسخ‌های مالیاتی
- سؤالات نمونه امتحانی
- پرسش‌های چهار گزینه‌ای

فصل یازدهم

ادغام، ترکیب و انحلال، تجدید ارزیابی

مقررات قانون تجارت ایران در مورد شرکت‌های سهامی مصوب سال ۱۳۴۷ هجری شمسی می‌باشد که نیازمند اصلاح و تغییرات اساسی است، زیرا قانون مذکور فاقد پیش‌بینی‌های لازم در مورد اشکال حقوقی جدید شرکت‌ها و مقررات خاص هزاره سوم نظیر مشارکت‌های چندگانه (کنسرسیوم)، ادغام و ترکیب شرکت‌ها می‌باشد. اگر چه ترکیب یا ادغام و جذب واحدهای اقتصادی یکی از ملزومات اساسی توسعه اقتصادی به‌شمار می‌رود متأسفانه در قوانین ایران کمتر توجهی بدان شده است. در اصلاحیه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ قانون مالیات‌های مستقیم به متن خاصی به عنوان ماده (۱۱۱) در این ارتباط تصویب شد که متن ماده مذکور جهت اطلاع درج می‌گردد.

ماده ۱۱۱- شرکت‌هایی که با تأسیس شرکت جدید یا با حفظ شخصیت حقوقی یک شرکت، در هم ادغام یا ترکیب می‌شوند از لحاظ مالیاتی مشمول مقررات زیر می‌باشند:
الف- تأسیس شرکت جدید با افزایش سرمایه شرکت موجود تا سقف مجموع سرمایه‌های ثبت شده شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده از پرداخت دو در هزار حق تمبر موضوع ماده (۴۸) این قانون معاف است.

ب- انتقال دارایی‌های شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده به شرکت جدید یا شرکت موجود حسب مورد به ارزش دفتری مشمول مالیات مقرر در این قانون نخواهد بود.

ج- عملیات شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده در شرکت جدید یا شرکت موجود مشمول مالیات دوره انحلال موضوع بخش مالیات بردرآمد این قانون نخواهد بود.

د- استهلاك دارایی‌های منتقل شده به شرکت جدید یا شرکت موجود باید براساس روال قبل از ادغام یا ترکیب ادامه یابد.

ه- هرگاه در نتیجه ادغام یا ترکیب، درآمدی به هر یک از سهامداران در شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده تعلق گیرد طبق مقررات مربوط مشمول مالیات خواهد بود.

و- کلیه تعهدات و تکالیف مالیاتی شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده به عهده شرکت جدید یا موجود حسب مورد می‌باشد.

ز- آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف شش‌ماه از تاریخ تصویب این اصلاحیه به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و صنایع و معادن به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تجدید ارزیابی

به استناد ماده (۶۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت شرکت‌های دولتی که تا پایان سال برنامه (سال ۱۳۸۳) انجام گیرد از شمول مالیات معاف است.

ماده ۶۲- به دولت اجازه داده می‌شود دارایی‌های ثابت شرکت‌های دولتی را که صددرصد (۱۰۰٪) سهام آنها متعلق به دولت و یا متعلق به شرکت‌های دولتی مذکور هستند، در دوران برنامه سوم توسعه، یک بار مورد تجدید ارزیابی قرار دهد. مبالغ حاصل از تجدید ارزیابی شرکت‌های دولتی یادشده مشمول پرداخت مالیات بر درآمد و سایر انواع مالیات‌ها نمی‌شوند و مبالغ حاصل باید حسب مورد به حساب افزایش سرمایه دولت و یا شرکت دولتی مربوط در شرکت‌های دولتی یادشده منظور گردد. آیین‌نامه اجرائی این بند و چگونگی استهلاك دارایی‌های ثابت استهلاك‌پذیر تجدید ارزیابی شده، به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید

آیین‌نامه اجرائی ماده (۶۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی،

اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱- کلیه شرکت‌های دولتی که صددرصد سهام آنها متعلق به دولت و یا متعلق به شرکت‌های دولتی مذکور هستند، مکلفند طی برنامه سوم توسعه یک بار دارایی‌های ثابت مشهود خود را برابر ضوابط مقرر در این آیین‌نامه طبق نظر کارشناس یا کارشناسان منتخب مجمع عمومی ارزیابی و مازاد حاصل نسبت به قیمت دفتری را پس از ارائه گزارش بازرسی قانونی در مجمع عمومی مطرح و حسب مورد به حساب افزایش سرمایه دولت و یا شرکت دولتی مربوط در شرکت‌های دولتی یادشده منظور نمایند.

ماده ۲- قیمت دفتری جدید شامل اضافه ارزش ناشی از تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت استهلاك‌پذیر می‌باشد و هزینه استهلاك آنها از جمله هزینه‌های قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود.

ماده ۳- اضافه ارزش ناشی از تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت، مشمول مالیات بر درآمد و سایر انواع مالیات‌ها از جمله حق تمبر نمی‌شود.

ماده ۴- نحوه استهلاك دارایی‌های ثابت تجدید ارزیابی شده استهلاك‌پذیر از لحاظ مأخذ استهلاك و تاریخ شروع محاسبه استهلاك، تابع مقررات قانون مالیات‌های مستقیم و براساس نرخ جدول استهلاك قانون مزبور خواهد بود.

استهلاك دارایی‌های تجدید ارزیابی

شرکت‌های دولتی که در اجرای ماده ۶۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ... دارایی‌های ثابت خود را تجدید ارزیابی نمایند، باید استهلاك دارایی‌های تجدید ارزیابی شده را مطابق جدول استهلاك همان سال محاسبه و منظور نمایند. ضمناً تاریخ ثبت تجدید ارزیابی در دفاتر مؤثر در موضوع نبوده و هزینه استهلاك برای دوازده ماهه یک دوره مالی محاسبه خواهد گردید. (بخشنامه ۱۱۱/۴۳۵۰/۴۰۴۱۸ مورخ ۸۲/۷/۲۸ سازمان امور مالیاتی)

مفاد بند (ک) ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی

مفاد ماده (۶۲) قانون برنامه سوم در مورد کلیه شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌هایی که صددرصد (۱۰۰٪) سهام آنها متعلق به دولت است و شرکت‌های تابعه و وابسته به آنها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نافذ بوده و در صورتی که تجدید ارزیابی دارایی‌های آنها مطابق ماده مزبور انجام شده باشد از زمان تجدید ارزیابی قابل اعمال در حساب‌های مربوط می‌باشد و شرکت‌هایی که تجدید ارزیابی آنها در دوران برنامه سوم توسعه میسر نشده باشد، مجازند تا آخر سال دوم برنامه چهارم توسعه برای یکبار طبق مفاد ماده فوق‌الذکر نسبت به تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت خود اقدام نمایند.

معافیت تجدید ارزیابی دارایی‌های شرکت‌های دولتی

تاریخ: ۱۳۸۴/۷/۹

شماره: ۱۲۲۹۶

نظر به اینکه در مورد اعمال معافیت مالیاتی موضوع ماده ۶۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ابهام و سؤالاتی مطرح گردیده است، لذا به لحاظ اتخاذ رویه واحد مقرر می‌دارد: حسب مقررات ماده ۶۲ قانون مذکور و بند (ک) ماده ۷ قانون برنامه چهارم توسعه، شرکت‌های دولتی که صددرصد سرمایه آنها متعلق به دولت یا شرکت‌های دولتی مذکور باشد، و همچنین شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است، در صورتی که در طول سال‌های برنامه سوم توسعه و حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۵ یک بار اقدام به تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت نمایند، چنانچه طی همان دوره مالی که تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت به تأیید مجمع عمومی رسیده است، نتایج حاصل را در دفتر قانونی ثبت و به حساب افزایش سرمایه منظور نمایند. در این صورت مازاد حاصل از تجدید ارزیابی مزبور مشمول پرداخت مالیات بر درآمد و سایر انواع مالیات‌ها از جمله حق تمبر نخواهد بود.

مثال نمونه

دارایی‌های ثابت و غیرمشهود شرکت دولتی ایران زمین به ارزش خالص دفتری و ارزیابی طبق نظر کارشناسان رسمی منتخب مجمع عمومی شرکت به شرح ذیل می‌باشد:

مبالغ: میلیارد ریال

ردیف	شرح	ارزش دفتری	بهای ارزیابی	مابه‌التفاوت
۱	زمین	۲,۰۰۰	۵,۲۰۰	۳,۲۰۰
۲	ساختمان	۴,۵۰۰	۶,۳۰۰	۱,۸۰۰
۳	حق‌الامتیازات	۱۰۰	۵۰۰	۴۰۰
	جمع	۶,۶۰۰	۱۲,۰۰۰	۵,۴۰۰

چنانچه شرکت در سال ۱۳۸۲ تجدید ارزیابی فوق را به عمل آورده و در مجمع عمومی فوق‌العاده

مورخ ۱۳۸۳/۲/۱ «مازاد تجدید ارزیابی» را به حساب حقوق صاحبان سهام انتقال داده باشد مالیات متعلقه را محاسبه کنید.

حل: چون شرکت دولتی و تجدید ارزیابی مطابق ماده (۶۲) قانون برنامه سوم انجام گردیده انتقال مازاد تجدید ارزیابی به حساب حقوق صاحبان سهام مشمول مالیات بردرآمد نمی‌باشد.

انحلال شرکت‌ها:

مواد ۱۱۴ تا ۱۱۸ قانون مالیات‌های مستقیم به مالیات موارد انحلال شرکت‌ها تخصیص دارد که جهت آگاهی نخست مفاد قانون و سپس چگونگی محاسبه مالیات انحلال را بیان می‌دارد:

ماده ۱۱۴- آخرین مدیر یا مدیران شخص حقوقی مشترکاً موظفند قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی یا سایر ارکان صلاحیت‌دار که برای اتخاذ تصمیم نسبت به انحلال شخص حقوقی دعوت شده است اظهارنامه‌ای حاوی صورت دارایی و بدهی شخص حقوقی در تاریخ دعوت روی نمونه‌ای که بدین منظور از طرف سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌گردد تنظیم و به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم نمایند. اظهارنامه‌ای که حداقل حاوی امضاء یا امضاهای مجاز و حسب مورد مهر مؤسسه برطبق اساسنامه شخص حقوقی باشد برای اداره امور مالیاتی معتبر خواهد بود.

ماده ۱۱۵- مأخذ محاسبه مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی که منحل می‌شوند ارزش دارایی شخص حقوقی است منهای بدهی‌ها و سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌ها و مانده سودهایی که مالیات آن قبلاً پرداخت گردیده است.

تبصره ۱- ارزش دارایی شخص حقوقی نسبت به آنچه قبلاً فروش رفته براساس بهای فروش و نسبت به بقیه براساس بهای روز انحلال تعیین می‌شود:

تبصره ۲- چنانچه در بین دارایی‌های شخص حقوقی که منحل می‌شود، دارایی یا دارایی‌های موضوع فصل اول باب سوم این قانون و سهام یا سهم‌الشرکه یا حق تقدم سهام شرکت‌ها وجود داشته باشد و این دارایی یا دارایی‌ها حسب مورد در هنگام نقل و انتقال قطعی مشمول مقررات ماده (۵۹) و تبصره‌های ماده (۱۴۳) این قانون باشند، در تعیین مأخذ محاسبه مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی منحل ارزش دفتری دارایی یا دارایی‌های مذکور جزو اقلام دارایی‌های شخص حقوقی منحل شده منظور نمی‌گردد و معادل همان ارزش دفتری از جمع سرمایه و بدهی‌ها کسر می‌گردد. مالیات متعلق به دارایی یا دارایی‌های مزبور حسب مورد براساس مقررات ماده (۵۹) و تبصره‌های ماده (۱۴۳) این قانون تعیین و مورد مطالبه قرار می‌گیرد.

تبصره ۳- آن قسمت از اموال اشخاص حقوقی منحل شده که براساس مقررات فوق در تاریخ انحلال مشمول مالیات مقطوع ماده (۵۹) و تبصره‌های ماده (۱۴۳) این قانون باشند در اولین نقل و انتقال بعد از تاریخ انحلال مشمول مالیات نخواهند بود.

ماده ۱۱۶- مدیران تصفیه مکلف‌اند ظرف شش ماه از تاریخ انحلال (تاریخ ثبت انحلال شخص حقوقی در اداره ثبت شرکت‌ها) اظهارنامه مالیاتی مربوط به آخرین دوره عملیات شخص حقوقی را براساس ماده (۱۱۵) این قانون تنظیم و به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند.

تبصره - مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی که منحل می‌شوند با رعایت تبصره (۲) ماده (۱۱۵) این قانون به نرخ مذکور در ماده (۱۰۵) این قانون محاسبه می‌گردد.

ماده ۱۱۷- اداره امور مالیاتی مکلف است برابر مقررات این قانون به اظهارنامه مربوط به آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی خارج از نوبت رسیدگی نموده و در صورتی که به مندرجات آن اعتراض داشته باشد حداکثر ظرف یکسال از تاریخ تسلیم اظهارنامه، مالیات متعلق را به موجب برگ تشخیص تعیین و ابلاغ نماید وگرنه مالیات متعلق به اظهارنامه تسلیمی به وسیله مدیران تصفیه قطعی تلقی می گردد. در صورتی که بعداً معلوم گردد اقلامی از دارایی شخص حقوقی در اظهارنامه ذکر نشده است نسبت به آن قسمت که در اظهارنامه قید نشده در مهلت مقرر در تبصره ماده (۱۱۸) این قانون، مالیات مطالبه خواهد شد.

ماده ۱۱۸- تقسیم دارایی اشخاص حقوقی منحل شده قبل از تحصیل مفاصا حساب مالیاتی یا بدون سپردن تأمین معادل میزان مالیات مجاز نیست.

تبصره - آخرین مدیران شخص حقوقی در صورت عدم تسلیم اظهارنامه موضوع ماده (۱۱۴) این قانون یا تسلیم اظهارنامه خلاف واقع و مدیران تصفیه در صورت عدم رعایت مقررات موضوع ماده (۱۱۶) این قانون و این ماده و ضامن یا ضامن‌های شخص حقوقی و شرکای ضامن (موضوع قانون تجارت) متضامناً و کلیه کسانی که دارایی شخص حقوقی بین آنان تقسیم گردیده به نسبت سهمی که از دارایی شخص حقوقی نصیب آنان شده است مشمول پرداخت مالیات و جرایم متعلق به شخص حقوقی خواهد بود به شرط آنکه ظرف مهلت مقرر در ماده (۱۵۷) این قانون از تاریخ درج آگهی انحلال در روزنامه رسمی کشور مطالبه شده باشد.

مثال نمونه:

شرکت تولیدی اشکان در تاریخ ۱۳۸۷/۸/۱ باستناد مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده خود منحل اعلام گردیده است. مدیران شرکت با رعایت مفاد ماده (۱۱۴) صورت دارایی و بدهی شرکت را به شرح ذیل به اداره امور مالیاتی ذیصلاح اعلام نموده‌اند.

مبالغ: میلیون ریال

ردیف	شرح	بدهکار	بستانکار
۱	موجودی نقد و بانک	۱,۲۰۰	
۲	حساب‌های دریافتی	۸۰۰	
۳	موجودی مواد اولیه	۴۰۰	
۴	موجودی کالا	۱,۶۰۰	
۵	پیش‌پرداخت‌ها	۹۰۰	
۶	(ماشین‌آلات و تجهیزات) ساختمان	۸۰۰	
		۳۰۰	
۷	حساب‌های پرداختی		۱,۲۰۰
۸	اسناد پرداختی		۸۰۰
۹	وام بلندمدت		۹۰۰
۱۰	سرمایه		۲,۰۰۰
۱۱	اندوخته قانونی		۱۰۰
۱۲	سود انباشته		۱,۰۰۰
	جمع	۶,۰۰۰	۶,۰۰۰

عملیات ذیل قبل از تاریخ انحلال قبل از ۱۳۸۷/۸/۱ صورت گرفته است:

۱- فروش یکدستگاه آپارتمان به بهای دفتری ۲۰۰ میلیون ریال به قیمت ۹۵۰ میلیون ریال

۲- فروش سهام در بورس به مبلغ ۶۰۰ میلیون ریال

۳- فروش سهام در خارج بورس به مبلغ ۱۵۰ میلیون ریال

اداره امور مالیاتی پس از دریافت اظهارنامه موضوع ماده (۱۱۴) و انجام بررسی‌های لازم

نسبت به ارزیابی دارایی‌ها اقدام و نتیجه را به شرح ذیل برآورد نموده است:

موجودی مواد اولیه ۵۱۰ میلیون ریال

موجودی کالا ۲۸۰۰ میلیون ریال

دارایی‌های ثابت (ماشین‌آلات) ۲،۵۰۰ میلیون ریال

لازم به یادآوری است ساختمان مرکزی شرکت به ارزش دفتری ۳۰۰ میلیون ریال بوده که بهای منطقه‌ای آن ۵۰ میلیون ریال می‌باشد.

مطلوب است محاسبه مالیات انحلال شرکت مذکور.

بهای ارزیابی دارایی‌ها $۱,۲۰۰ + ۸۰۰ + ۵۱۰ + ۲,۸۰۰ + ۹۰۰ + ۲,۵۰۰ = ۸,۷۱۰$

تجدید ارزیابی بدهی و سرمایه $۶,۰۰۰ - ۳۰۰ = ۵,۷۰۰$

مازاد تجدید ارزیابی $۸,۷۱۰ - ۵,۷۰۰ = ۳,۰۱۰$

مالیات انحلال شرکت $۳,۰۱۰ \times ۲۵\% = ۷۵۲,۵$

توضیحات: درآمدهای حاصله قبل از انحلال شرکت که ناشی از فروش ساختمان و سهام بوده چون مشمول مالیات مقطوع موضوع ماده (۵۹) و (۱۴۳) بوده‌اند، در محاسبه مالیات انحلال مورد محاسبه مجدد قرار نمی‌گیرند. ضمناً چون مالیات سود انباشته و اندوخته‌ها قبلاً کسر شده در محاسبه مالیات سرمایه و این مبالغ جمعاً قابل کسر می‌باشند.

مالیات ساختمان مرکزی (به قیمت منطقه‌ای) $۵۰ \times ۲/۵ = ۱۰۰$

کل مالیات انحلال شرکت $۷۵۲,۵ + ۱۰۰ = ۸۵۲,۵$

تمرین: شرکت تولیدی شاپور در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۱ باستناد مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده منحل گردیده است. تراز ذیل ارزش دفتری و ارزش ارزیابی آن را توسط اداره امور مالیاتی نشان می‌دهد. اگر ارزش منطقه‌ای ساختمان و زمین معادل ۱۵۰ میلیون ریال باشد، مطلوب است محاسبه مالیات انحلال.

ارقام : میلیون ریال

بدهی	دارایی		شرح
	تجدید ارزیابی	ارزش دفتری	
	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	موجودی نقد و بانک
	۱,۲۰۰	۱,۲۰۰	حساب‌های دریافتی
	۸۰۰	۸۰۰	پیش‌پرداخت‌ها
	۳,۶۰۰	۲,۶۰۰	موجودی مواد اولیه
	۱,۵۵۰	۴۰۰	موجودی کالا
	۱,۴۱۰	۳۰۰	ماشین‌آلات و تجهیزات
	-	۱,۸۰۰	ساختمان و زمین
۱,۰۰۰			اسناد و حساب‌های پرداختی
۱,۱۰۰			وام بلندمدت
۲,۸۰۰			ذخیره سنوات کارکنان
۲,۵۰۰			سرمایه
۲۸۰			اندوخته قانونی
۴۲۰			اندوخته احتیاطی
۸,۱۰۰	۹,۵۶۰	۸,۱۰۰	جمع کل

بهای دفتری ساختمان و زمین - (بدهی + سرمایه) $۸,۱۰۰ - ۱,۸۰۰ = ۶,۳۰۰$
 مازاد تجدید ارزیابی $۹,۵۶۰ - ۶,۳۰۰ = ۳,۲۶۰$
 مالیات انحلال $۳,۲۶۰ \times ۲۵\% = ۸۱۵$
 مالیات زمین و ساختمان (به قیمت منطقه‌ای) $۱۵۰ \times ۵\% = ۷,۵$
 کل مالیات انحلال شرکت $۷,۵ + ۸۱۵ = ۸۲۲,۵$

مسئله : شرکت تولیدی- صنعتی یاران در تاریخ ۱۳۸۷/۵/۱ طبق مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده منحل اعلام گردیده است. مدیریت شرکت یک هفته قبل از تاریخ تشکیل مجمع اظهارنامه موضوع ماده ۱۱۴ را به شرح ذیل تسلیم اداره امور مالیاتی مربوطه نموده‌اند:

۴,۵۰۰	بدهی جاری	۳,۰۰۰	موجودی نقد و تنخواه‌گردان
۶,۰۰۰	بدهی بلندمدت	۱,۰۰۰	موجودی مواد اولیه
	حقوق صاحبان سهام:	۳,۰۰۰	سفارشات بین راه
۸,۰۰۰	سرمایه	۲,۰۰۰	ساختمان
۵۰۰	اندوخته قانونی	۱,۰۰۰	زمین
۲,۰۰۰	سود انباشته	۳,۰۰۰	ماشین‌آلات
۱,۰۰۰	اندوخته عملکرد توسعه	۲,۰۰۰	سرمایه‌گذاری در سهام بورس
(۲,۰۰۰)	زیان عملکرد	۵,۰۰۰	سرمایه‌گذاری در سهام غیربورس
<u>۲۰,۰۰۰</u>		<u>۲۰,۰۰۰</u>	

مدیران شرکت در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۱ اظهارنامه موضوع ماده ۱۱۶ را تکمیل و تسلیم اداره امور مالیاتی نموده‌اند در این فاصله زمین شرکت به مبلغ ۴,۰۰۰ ریال و ساختمان به مبلغ ۹,۰۰۰ ریال و سرمایه‌گذاری در بورس به قیمت ۹,۰۰۰ ریال بفروش رسیده و مبلغ ۱,۵۰۰ ریال از بدهی جاری شرکت نیز پرداخت شده است. اگر اداره امور مالیاتی بهای ارزیابی موجودی مواد اولیه را معادل ۱,۵۰۰ ریال و ماشین‌آلات را معادل ۴,۲۰۰ ریال ارزیابی کرده باشد و قیمت منطقه‌ای زمین ۵۰۰ ریال و قیمت منطقه‌ای ساختمان ۱,۰۰۰ ریال باشد، مطلوب‌ست مالیات انحلال شرکت.

فصل دوازدهم

هزینه‌های قابل قبول و استهلاکات

ماده ۱۴۷

هزینه‌های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات به شرحی که ضمن مقررات این قانون مقرر می‌گردد عبارت است از هزینه‌هایی که در حدود متعارف متکی به مدارک بوده و منحصرأ مربوط به تحصیل درآمد مؤسسه در دوره مالی مربوط با رعایت حد نصاب‌های مقرر باشد. در مواردی که هزینه‌ای در این قانون پیش‌بینی نشده یا بیش از نصاب‌های مقرر در این قانون بوده ولی پرداخت آن به موجب قانون و یا مصوبه هیأت وزیران صورت گرفته باشد قابل قبول خواهد بود.

تبصره - از لحاظ مقررات این فصل مؤسسه عبارت است از کلیه اشخاص حقوقی و همچنین صاحبان مشاغل موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۹۵) این قانون.

ماده ۱۴۸

هزینه‌هایی که حائز شرایط مذکور در ماده فوق می‌باشد به شرح زیر در حساب مالیاتی قابل قبول است.

۱- قیمت خرید کالای فروخته شده و یا قیمت خرید مواد مصرفی در کالا و خدمات فروخته شده.

۲- هزینه‌های استخدامی مناسب با خدمت کارکنان براساس مقررات استخدامی مؤسسه به شرح زیر:

الف- حقوق یا مزد اصلی و مزایای مستمر اعم از نقدی و غیرنقدی (مزایای غیرنقدی به قیمت تمام شده برای کارفرما).

ب- مزایای غیرمستمر اعم از نقدی و غیرنقدی از قبیل خواربار، بهره‌وری، پاداش، عیدی، اضافه‌کار، هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت. نصاب هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت مدیران و بازرسان و کارکنان به خارج از ایران به منظور رفع حوائج مؤسسه ذیربط طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی، و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد تعیین خواهد شد.

ج- هزینه‌های بهداشتی و درمانی و وجوه پرداختی بابت بیمه‌های بهداشتی و عمر و حوادث ناشی از کار کارکنان.

د- حقوق بازنشستگی، وظیفه، پایان خدمت طبق مقررات استخدامی مؤسسه و خسارت

اخراج و بازخرید طبق قوانین موضوعه مازاد بر مانده حساب‌های ذخیره مربوط.
 ه- وجوه پرداختی به سازمان تأمین اجتماعی طبق مقررات مربوط و همچنین تا میزان سه درصد (۳٪) حقوق پرداختی سالانه بابت پس‌انداز کارکنان براساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی برسد.
 و- معادل یک ماه آخرین حقوق و دستمزد و همچنین مابه‌التفاوت تعدیل حقوق سنوات قبل که به منظور تأمین حقوق بازنشستگی و وظیفه و مزایای پایان خدمت، خسارت اخراج و بازخرید کارکنان مؤسسه ذخیره می‌شود.

این حکم نسبت به ذخایری که تاکنون در حساب بانک‌ها نگهداری شده است نیز جاری خواهد بود.

۳- کرایه محل مؤسسه در صورتی که استیجاری باشد، مال‌الاجاره پرداختی طبق سند رسمی و در غیر این صورت در حدود متعارف.

۴- اجاره بهای ماشین‌آلات و ادوات مربوط به مؤسسه در صورتی که استیجاری باشد.

۵- مخارج سوخت، برق، روشنایی، آب، مخابرات و ارتباطات.

۶- وجوه پرداختی بابت انواع بیمه مربوط به عملیات و دارایی مؤسسه.

۷- حق‌الامتیاز پرداختی و همچنین حقوق و عوارض و مالیات‌هایی که به سبب فعالیت مؤسسه به شهرداری‌ها و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به آنها پرداخت می‌شود (به استثنای مالیات بردارآمد و ملحقات آن و سایر مالیات‌هایی که مؤسسه به موجب مقررات این قانون ملزم به کسر از دیگران و پرداخت آن می‌باشد و همچنین جرایمی که به دولت و شهرداری‌ها پرداخت می‌گردد).

۸- هزینه‌های تحقیقاتی، آزمایشی و آموزشی، خرید کتاب، نشریات و لوح‌های فشرده، هزینه‌های بازاریابی، تبلیغات و نمایشگاهی مربوط به فعالیت مؤسسه، براساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

۹- هزینه‌های مربوط به جبران خسارت وارده مربوط به فعالیت و دارایی مؤسسه مشروط بر این که:

اولاً - وجود خسارت محقق باشد.

ثانیاً - موضوع و میزان آن مشخص باشد.

ثالثاً - طبق مقررات قانون یا قراردادهای موجود جبران آن به عهده دیگری نبوده یا در هر صورت از طریق دیگر جبران نشده باشد. آیین‌نامه احراز شروط سه‌گانه مذکور این بند به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

۱۰- هزینه‌های فرهنگی، ورزشی و رفاهی کارگران پرداختی به وزارت کار و امور اجتماعی حداکثر معادل ده هزار ریال به ازای هر کارگر

۱۱- ذخیره مطالباتی که وصول آن مشکوک باشد مشروط بر اینکه:

اولاً - مربوط به فعالیت مؤسسه باشد.

ثانیاً - احتمال غالب برای لاوصول ماندن آن موجود باشد.

ثالثاً - در دفاتر مؤسسه به حساب مخصوص منظور شده باشد تا زمانی که طلب وصول گردد یا لاوصول بودن آن محقق باشد.

آیین‌نامه مربوط به این بند به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور

- اقتصادی و دارایی می‌رسد.
- ۱۲- زیان اشخاص حقیقی یا حقوقی که از طریق رسیدگی به دفاتر آنها و با توجه به مقررات احراز گردد، از درآمد سال یا سال‌های بعد استهلاک پذیر است.
- ۱۳- هزینه‌های جزیی مربوط به محل مؤسسه که عرفاً به عهده مستأجر است در صورتی که استیجاری باشد.
- ۱۴- هزینه‌های مربوط به حفظ و نگهداری محل مؤسسه در صورتی که ملکی باشد.
- ۱۵- مخارج حمل و نقل.
- ۱۶- هزینه‌های ایاب و ذهاب، پذیرایی و انبارداری.
- ۱۷- حق‌الزحمه‌های متناسب با کار انجام شده از قبیل حق‌العمل دلالی - حق‌الوکاله - حق - المشاوره - حق حضور - هزینه حسابرسی و خدمات مالی و اداری و بازرسی، هزینه نرم‌افزاری، طراحی و استقرار سیستم‌های مورد نیاز مؤسسه، سایر هزینه‌های کارشناسی در ارتباط با فعالیت مؤسسه و حق‌الزحمه بازرسی قانونی.
- ۱۸- سود و کارمزدی که برای انجام دادن عملیات مؤسسه به بانک‌ها، صندوق تعاون و همچنین مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز پرداخت شده یا تخصیص یافته باشد.
- ۱۹- بهای ملزومات اداری و لوازمی که معمولاً ظرف یک سال از بین می‌روند.
- ۲۰- مخارج تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات و لوازم کار و تعویض قطعات یدکی که به عنوان تعمیر اساسی تلقی نگردد.
- ۲۱- هزینه‌های اکتشاف معادن که منجر به بهره‌برداری نشده باشد.
- ۲۲- هزینه‌های مربوط به حق عضویت و حق اشتراک پرداختی مربوط به فعالیت مؤسسه.
- ۲۳- مطالبات لاوصول به شرط اثبات آن از طرف مؤدی مازاد برمانده حساب ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول.
- ۲۴- زیان حاصل از تسعیر ارز براساس اصول متداول حسابداری مشروط بر اتخاذ یک روش یکنواخت طی سال‌های مختلف از طرف مؤدی.
- ۲۵- ضایعات متعارف تولید.
- ۲۶- ذخیره مربوط به هزینه‌های پرداختنی قابل قبول که به سال مورد رسیدگی ارتباط دارد.
- ۲۷- هزینه‌های قابل قبول مربوط به سال‌های قبلی که پرداخت یا تخصیص آن در سال مالیاتی مورد رسیدگی تحقق می‌یابد.
- ۲۸- هزینه خرید کتاب و سایر کالاهای فرهنگی - هنری برای کارکنان و افراد تحت تکفل آنها تا میزان حداکثر پنج درصد (۵٪) معافیت مالیاتی موضوع ماده (۸۴) این قانون به ازای هر نفر.
- تبصره ۱- هزینه‌های دیگری که مربوط به تحصیل درآمد مؤسسه تشخیص داده می‌شود و در این ماده پیش‌بینی نشده است به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی جزء هزینه‌های قابل قبول پذیرفته خواهد شد.
- تبصره ۲- مدیران و صاحبان سرمایه اشخاص حقوقی در صورتی که دارای شغل موظف در مؤسسات مذکور باشند جزء کارکنان مؤسسه محسوب خواهند شد ولی در مؤسساتی که غیراشخاص حقوقی باشند حقوق و مزایای صاحب مؤسسه و اولاد تحت تکفل و همسر نامبرده به استثنای هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت مربوط به شغل که مشمول مقررات جزء

«ب» بند «۲» این ماده خواهد بود جزء هزینه‌های قابل قبول منظور نخواهد شد.
تبصره ۳- در محاسبه مالیات شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی، ذخایر موضوع بندهای (۱) و (۲) ماده (۱۵) قانون شرکت‌های تعاونی مصوب ۱۳۵۰/۳/۱۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن در مورد شرکت‌ها و اتحادیه‌هایی که وضعیت خود را با قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ تطبیق داده‌اند یا بدهند، ذخیره موضوع بند (۱) و حق تعاون و آموزش موضوع بند (۳) ماده (۲۵) قانون اخیرالذکر جزء هزینه محسوب می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی بندهای (ب) و (ج) ماده (۱۰۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۸- شرکت‌های دولتی موظفند به منظور ارتقای سطح کیفی تولیدات و افزایش توان رقابتی خود در داخل و خارج از کشور نسبت به ظرفیت‌سازی پژوهشی اقدام نمایند و هیأت مدیره آنها موظفند هر سال اعتبار مورد نیاز برای این منظور را پیش‌بینی و به تصویب مجمع عمومی برسانند.

تبصره ۱- اعتبارات پژوهشی شرکت‌های دولتی باید هر سال حداقل برابر با نرخ رشد فروش سال قبل آنها رشد نماید.

تبصره ۲- هزینه‌های تحقیقاتی شرکت‌های دولتی شامل هزینه اجرای طرح‌های پژوهشی (غیرساختمانی) به عنوان هزینه‌های قابل قبول منظور می‌گردد.

محاسبه استهلاك

ماده ۱۴۹

قانون مالیات‌ها نحوه محاسبه استهلاك را به شرح زیر بیان داشته است:
در تشخیص درآمد مشمول مالیات محاسبه استهلاكات دارایی و هزینه‌های تأسیس و سرمایه‌ای با رعایت اصول زیر انجام می‌شود:

۱- آن قسمت از دارایی ثابت که بر اثر استعمال یا گذشت زمان یا سایر عوامل بدون توجه به تغییر قیمت‌ها ارزش آن تقلیل می‌یابد قابل استهلاك است.

۲- مأخذ استهلاك، قیمت تمام شده دارایی می‌باشد.

۳- استهلاكات از تاریخی محاسبه می‌شود که دارایی قابل استهلاك آماده برای بهره‌برداری، در اختیار مؤسسه قرار می‌گیرد. در صورتی که دارایی قابل استهلاك به استثناء فیلم‌های سینمایی وارده از خارج کشور که از تاریخ اولین نمایش قابل استهلاك خواهد بود، و در خلال ماه در اختیار مؤسسه قرار گیرد، ماه مزبور در محاسبه منظور نخواهد شد. در مورد کارخانجات دوره بهره‌برداری آزمایشی جزء بهره‌برداری محسوب نمی‌گردد.

۴- هزینه‌های تأسیس از قبیل مخارج ثبت مؤسسه، حق مشاوره و نظایر آن و هزینه‌های زاید بردرآمد «دوره قبل از بهره‌برداری و دوره بهره‌برداری آزمایشی» جز در مواردی که ضمن جدول مقرر در ماده ۱۵۱ این قانون تصریح خواهد شد حداکثر تا مدت ده سال از تاریخ بهره‌برداری به طور مساوی قابل استهلاك است.

۵- در صورتی که بر اثر فروش مال قابل استهلاك یا مسلوب‌المنفعه شدن ماشین‌آلات

زیانی متوجه مؤسسه گردد، زیان حاصل از معادل ارزش مستهلک نشده دارایی منهای حاصل فروش (در صورت فروش) یکجا قابل احتساب در حساب سود و زیان همان سال می‌باشد. تبصره - در مورد محاسبه مالیات تهیه‌کنندگان فیلم‌های ایرانی که در ایران تهیه می‌شود قیمت تمام شده فیلم در سال اول بهره‌برداری و در صورتی که درآمد فیلم تکافو نکند در سال‌های بعد در محاسبه درآمد مشمول مالیات منظور خواهد شد.

ماده ۱۵۰

طرز محاسبه استهلاک به شرح زیر است:

الف- در مواردی که طبق جدول مذکور در ماده ۱۵۱ این قانون برای استهلاک، نرخ تعیین شود نرخ‌ها ثابت بوده و در هر سال مابه‌التفاوت قیمت تمام شده مال مورد استهلاک و مبلغی که در سال‌های قبل برای آن به عنوان استهلاک منظور شده است اعمال می‌گردد.

ب- در مواردی که طبق جدول مذکور در ماده ۱۵۱ این قانون مدت تعیین شده، در هر سال بطور مساوی از قیمت تمام شده مال به نسبت مدت مقرر، استهلاک منظور می‌گردد.

تبصره ۱- هزینه مربوط به تغییر یا تعمیر اساسی دارایی قابل استهلاک جزء قیمت تمام شده دارایی محسوب می‌شود.

تبصره ۲- مؤسسات می‌توانند هزینه‌های نرم‌افزاری خود را حداکثر تا پنج سال مستهلک کنند.

تبصره ۳- مؤسسات می‌توانند آن مقدار از دارایی‌های ثابت استهلاک‌پذیر را که برای بازسازی، جایگزینی خطوط تولید یا توسعه و تکمیل خریداری گردیده است، با دو نرخ یا نصف مدت استهلاک پیش‌بینی شده در جدول استهلاک موضوع ماده (۱۵۱) این قانون حسب مورد مستهلک کنند.

تبصره ۴- در اجاره‌های سرمایه‌ای دارایی‌های ثابت استهلاک‌پذیر، نحوه انعکاس هزینه استهلاک در دفاتر طرفین معامله براساس استانداردهای حسابداری خواهد بود.

ماده ۱۵۱

جدول استهلاکات براساس ضوابط مصوب، از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به موقع اجراء گذارده می‌شود.

شماره ۷۴۸۷۶

تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸

جدول استهلاك موضوع ماده ۱۵۱ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ که به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی رسیده است، جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

عیسی شهسوار خجسته

رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور

ملاحظات	شرح دارایی‌های قابل استهلاك	
	نرخ استهلاك مستقیم به سال	نزولی به درصد
		گروه - یک صنایع مشترک و تجهیزات خدمات و پشتیبانی: ۱- موتورهای مولد نیرو و نیروگاه‌ها، توربین‌های آب، بخار، گاز و مولد بخار (تریوژنراتورها)
		۱۰٪
	۱۵ سال	۲- کوره‌های بخار، دیگهای بخار و اجزاء و تجهیزات مربوطه برج‌های خشک‌کننده و تصفیه آب و پمپ مخازن و سوخت و غیره
		۱۲٪
		۳- موتورهای مولد و ژنراتورها تا ۷۵۰ دور در دقیقه
		۲۰٪
		۴- موتورهای مولد ژنراتورها از ۷۵۰ دور در دقیقه به بالا
		۱۲٪
		۵- ترانسفورماتورها و تابلوهای برق و ملحقات آن و کلید و کابل و هزینه مستقیم کابل‌کشی و پایه‌ها
		۶- آسانسورها و پله‌های برقی، نوار نقاله‌های (مکانیکی، برقی، پنوماتیکی) و پیل متحرک و ملحقات، آن ماشین‌ها و وسائلی که با باتری و هوای فشرده (پنوماتیک) و با موتور کار می‌کنند، کمپرسورهای ثابت، متحرک و ماشین‌های مولد هوا
		۱۵٪
		۷- کلیه ماشین‌آلات کارگاه‌های ریخته‌گری و پرداخت و یدکی-ساز (غیر سری‌سازی)، کمکی و پشتیبانی
		۱۲٪
		۸- کلیه ماشین‌آلات کارگاه‌های ریخته‌گری و پرداخت و یدکی-ساز (غیر سری‌سازی)، کمکی و پشتیبانی
		۱۲٪
	۴ سال	۹- ماشین‌های ویژه نظافت کارخانجات و جاروب گردگیر
	۱۰ سال	۱۰- تجهیزات مخابراتی، تلکس و تلفن و بی‌سیم و غیره
		۱۱- تجهیزات وسایل آزمایش و کنترل کیفی و کمی و آزمایشگاهی
		۱۰٪
	۵ سال	۱۲- تجهیزات آتش‌نشانی و سیستم اطفاء حریق
		۱۳- سیستم آبرسانی و فاضلاب کارخانه و تجهیزات تأسیسات حرارت مرکزی و ایجاد سرما (برودتی) و تلمبه‌خانه‌های چاه-های عمیق و نیمه عمیق با وسایل و مخازن مربوطه و چاه‌ها
		۱۲٪
		گروه ۲- صنایع فلزی:
		۱- انواع ماشین‌های پرس، پرس بر یک و سرسازی ویژه تولید انبوه و سری امثالهم انواع ماشین‌های برش و قیچی (مکانیکی، هیدرولیکی و برقی) و سری‌سازی ویژه تولید انبوه و سری انواع ماشین‌های ساخت ابزار و سری‌سازی ویژه تولید انبوه و سری
		۱۲٪

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
	۱۰ سال		۲- انواع ماشین‌های تراش اتوماتیک ان سی و سی ان سی و فرز اتوماتیک و سری‌سازی ویژه تولید انبوه سری، به اضافه سایر ماشین‌های ان سی براده برداری انواع ماشین‌های تراش و فرز و صفحه تراش و دنده تراش و دریل معمولی و کل ماشین‌های براده برداری برای کارهای سری انواع ماشین‌های فلزکاری از هر قبیل و آهنگری و قطعه‌سازی و قالب‌سازی- ماشین‌های چاقوسازی- تیغه‌سازی تیغه تیزکنی- تیغ‌سازی- مته‌سازی- سوهان‌سازی- گداز فلزات موج دادن فلزات و تیغ صورت تراشی (تولید انبوه)
	۴ سال		۳- وسائل و تجهیزات جوشکاری (جوش برق، کاربیت، جوش نقطه، ارگون و غیره) و لحیم‌کاری
	۵ سال	۱۲٪	۴- کوره‌های دستی غیراتوماتیک ثابت و دوار نفتی و برقی و ذغالی برای مصارف محدود گازی ۵- ماشین‌آلات قوطی‌سازی، بشکه‌سازی، چاپ فلزات و در بطری‌سازی، ماشین‌های لوله‌سازی، پروفیل‌سازی، سیم و تور سیمی و سایر مصنوعات فلزی (تولید انبوه) ماشین‌آلات جیک و فیکسچر و قید و بست و از این قبیل
	۱۰ سال		۶- ماشین‌های تولید و تهیه یراق‌آلات، چفت و دستگیره و مغزی و فنرهای نگهدارنده و قفل درب و پنجره و از این قبیل (تولید انبوه) ماشین‌های ویژه ساخت طلاآلات و فلزات قیمتی و پرداخت آنها
	۱۰ سال		به‌طور سری‌سازی ماشین‌آلات ویژه آبکاری و گالوانیزه کردن فلزات مانند آب کرم، آب نیکل و لعاب و غیره ماشین‌آلات تهیه و تولید انبوه ماشین‌آلات تهیه و تولید پودر و الکتروود جوشکاری (تولید انبوه) (سری‌سازی) ماشین‌آلات ساخت و تولید میز و صندلی و درب و پنجره (سری‌سازی) ماشین‌آلات ساخت تابلوهای برق و ترانسهای برق (سری‌سازی) ماشین‌آلات تولید صندوق نسوز سایر ماشین‌آلات و تجهیزات گروه صنایع فلزی از قبیل پایه‌های فلزی انتقال نیرو، سقفهای سوله، اسکلت فلزی و آنهایی که ذکر نشده و کلا
	۱۲ سال ۸ سال		۷- ماشین‌آلات تهیه و تولید میخ و پرچ و پیچ مهره اتوماتیک و معمولی برای تولید انبوه - ماشین‌آلات نوردکاری و ساخت ورق- های فلزی و غلطک‌ها برای تولید انبوه ۸- ماشین‌آلات ریخته‌گری و قالب‌گیری (سری‌سازی)

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
			گروه ۳- صنایع حمل و نقل
	۱۰ سال		۱- صنایع تولید اتومبیل و خودرو، کامیون و خودروهای سنگین، انواع موتورسیکلت، انواع دوچرخه و سه چرخه، قایق و کشتی‌های بدون موتور، کشتی‌های موتوردار با هر ظرفیت
	۱۵ سال		۲- صنایع تولید کشتی‌های نفت‌کش و مشابه هواپیما و هلیکوپتر، لکوموتیو و قطارهای هوایی، زمینی و زیرزمینی و واگن
			گروه ۴- وسائط نقلیه
		٪۲۵	۱- انواع اتومبیل، خودرو بنزینی و دیزلی - کامیون و کامیونت دیزلی تا چهار سیلندر و تا ۵ تن ظرفیت
		٪۳۰	۲- وانت و بارکش و تاکسی و کرایه بنزینی تا ۴ سیلندر وانت، بارکش و کرایه بنزینی از ۴ سیلندر به بالا کامیون و انواع بارکش دیزلی از ۴ سیلندر به بالا و تا ۱۰ تن ظرفیت
		٪۳۵	۳- کامیون و بارکش و تریلر و دامپتراک‌ها با هر ظرفیت انواع موتورسیکلت و دوچرخه و سه چرخه
	٪۲۵	٪۲۰	۴- لوکوموتیو و قطارهای هوایی، زمینی و زیرزمینی - شناورهای بدون موتور (پارچ)
		٪۲۵	۵- انواع هلی‌کوپتر و هواپیماهای مسافربری و باری و سمپاشی، نقشه‌برداری و امثال آن
		٪۳۰	۶- انواع قایق‌های موتوری بنزینی تا ۸۰ اسب
		٪۲۵	۷- انواع قایق‌های موتوری بنزینی از ۸۰ اسب به بالا
	٪۱۵		۸- انواع قایق و کرجی دیزلی تا هر قدرت کشتیهای موتوردار با هر ظرفیت، کشتیهای سردخانه‌دار و نفت‌کش
			گروه ۵- ماشین‌الات ساختمانی و راه‌سازی
			۱- کلیه ماشین‌الات ساختمانی، مکانیکی، هیدرولیکی، الکتریکی، چرخ لاستیکی و یا زنجیری همچنین جراثقالها و ماشین‌های حفاری کارخانه‌های تهیه بتون و سنگ‌شکنها و ماشین‌های پایه-کوبی، دمپر، الواتور، میکسر، ویراتور و مشابه ماشین‌الات راه-سازی (انواع بلدوزرها، گریدرها، غلطکها، فنیشر، ماشین‌های تهیه اسفالت، فیلرها و شمع‌کوب و کمپکتورها و غیره) ماشین‌الات مربوط و فرودگاه مانند ماشین‌های علامت‌گذار و برف‌روب و خشک‌کن و یدک‌کش و پله‌های متحرک و کمپرسورها و جک‌های هیدرولیکی و غیره ماشین‌الات مربوط به بندرسازی (ماشین‌های بتون‌ریزی) زیرآب، لوازم غواصی، اسکله‌های موقت و غیره ماشین‌الات مربوط به سدسازی (ماشین حفر کانال و...) کلیه ماشین‌الات شهرسازی و ابنیه‌سازی (اعم از ماشین بلوک‌زنی، لوله‌گذار، ماشین‌های جذب‌کنند، جوش‌زنی لوله‌ها و سایر ماشین‌های مشابه

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
			گروه ۶- لوازم تجهیزات و ابزار کار
		۱۰۰٪	۱- کلیه ابزار و لوازم کار از قبیل آچار، چکش، بیل و کلنگ، مته- برقی، فورگون، دستکش و ماسک، سطل و سایر وسایل از این قبیل (تمام به حساب هزینه بهره‌برداری و مصرفی به هزینه گرفته می‌شود)
			گروه ۷- ماشین‌آلات معدن
	۵ سال		۱- دستگاه‌های شستشو و پر عیار کردن سنگ معدن ریل، واگن، لوکوموتیو، لوله‌های آهن، وسایل حفاری و استخراج معدن مانند سونداژ، بیلهای مکانیکی و تراکتور، بارکن، انواع کمپرسورها، دریل‌ها، انواع اسکاواتور سنگ‌شکن، آسیاب و مخازن فلزی و تجهیزات مربوطه
	۲سال		۲- وسایل جلوگیری از ریزش سقف معادن از قبیل تیرهای بتونی، تیرهای آهن، سیستم جکهای هیدرولیک که در معدن ذغال‌سنگ به کار می‌رود

تبصره ۱- هزینه‌های اکتشاف و تهیه و همچنین هزینه‌های ضروری راه‌سازی طبق اسناد مثبت به شرح زیر قابل استهلاك می‌باشد.

الف- هزینه‌های اکتشافی و تدارکات مقدماتی تا تاریخ شروع به بهره‌برداری معدن برای هر سال از تاریخ شروع به بهره‌برداری به نسبت مقدار استخراج هر سال با مقدار سهمیه معینه از طرف وزارت معادن و فلزات برای همان سال ظرف مدت هشت سال استهلاك‌پذیر است به شرط آنکه میزان استهلاك سالیانه کمتر از یک هشتم کل هزینه‌های مزبور نباشد.

ب- هزینه‌های مربوط به راه‌سازی و ایجاد تونل‌ها و چاه‌های اصلی به منظور بهره‌برداری از تاریخ بهره‌برداری به نسبت ذخیره معدن تقسیم و به میزانی که به هر تن تعلق می‌گیرد قابل استهلاك می‌باشد. (تشخیص میزان ذخیره معدن با اداره کل معادن است)

ج- هرگاه بهره‌بردار ضمن عملیات بهره‌برداری به ماده معدنی جدیدی برخورد نموده و در نتیجه میزان ذخیره نوعاً و یا کلاً از مقدار پیش‌بینی شده ابتدایی تجاوز نمود استهلاك میزان مستهلک نشده از هزینه‌های مذکور در بند ب به نسبت مجموع ذخایر موجود محاسبه خواهد گردید. (تعیین مقدار ذخیره جدید با اداره کل معادن می‌باشد).

د- چنانچه حق امتیاز بهره‌برداری معدن واگذار شود و یا از طرف صاحب امتیاز به شرکت گذارده شود و یا صاحب امتیاز آن را به عنوان سهم‌الشرکه خود به شرکت دیگری انتقال دهد مبلغ پرداختی به واگذارنده و یا مبلغی که به عنوان سرمایه صاحب امتیاز از این بابت در شرکت گذارده شده قابل استهلاك محسوب و به میزان ذخیره معدن تقسیم و مستهلک می‌گردد.

معادنی که در حال بهره‌برداری واگذار شود واگذارنده مکلف است گواهی لازم دایر بر مقدار ذخیره موجود در معدن از اداره کل معادن دریافت و به خریدار تسلیم نماید که مأخذ

محاسبه استهلاک قرار داده شود.

ه- ماشین‌آلات و لوازم و اثاثیه و ابزار و غیره که از طرف بهره‌بردار معدن انتقال داده شود، استهلاک آنها از طرف بهره‌بردار جدید به میزان بهای باقیمانده مستهلاک نشده و براساس مقررات این ماده قابل استهلاک خواهد بود.

تبصره ۲- در مورد ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت‌هایی که برای استخراج معدن تشکیل شده یا می‌شوند (به استثنای ابزار و ادوات کار قابل استهلاک در سال استفاده و اتومبیل اعم از باری و سواری و اتوبوس و موتورسیکلت و دوچرخه و همچنین هزینه‌های قابل استهلاک مانند هزینه‌های اکتشاف و تهیه و سایر هزینه‌های ضروری برای اکتشاف و تدارک مقدماتی موضوع تبصره یک گروه ۷ صنایع این جدول) که به هر حال در این قبیل موارد از لحاظ میزان استهلاک تابع مقررات جدول مزبور خواهد بود، به ترتیب زیر عمل می‌شود:

الف- ماشین‌آلات و تجهیزاتی که برای تغلیظ و ذوب و تصفیه مواد معدنی مورد استفاده قرار می‌گیرند به جای نرخهای مقرر در جدول استهلاکات کلاً در مدت ده سال از تاریخ بهره‌برداری مستهلاک خواهند شد.

ب- ماشین‌آلات و تجهیزاتی که برای اکتشاف و استخراج معدن مورد استفاده قرار می‌گیرند و همچنین کامیون‌های مخصوص حمل مواد معدنی که منحصراً برای حمل و نقل و در داخل محوطه معدن مورد استفاده قرار می‌گیرند و معمولاً در جاده‌های عمومی مورد استفاده قرار نمی‌گیرند به جای نرخهای مقرر در جدول استهلاکات کلاً در مدت پنج سال از تاریخ بهره‌برداری مستهلاک خواهند شد. مفاد بندهای الف و ب این تبصره شامل ماشین‌آلات و تجهیزات مزبور که پس از اولین سال فروش مواد استخراج شده از معدن تجدید یا اضافه می‌شود نخواهد بود و در مورد ماشین‌آلات جدید یا اضافه شده پس از تاریخ مذکور صرفاً براساس این جدول عمل خواهد شد.

جدول دارایی‌های قابل استهلاک

ملاحظات	نرخ استهلاک		شرح دارایی‌های قابل استهلاک
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
		۱۰٪	گروه ۸ - ساختمان‌ها و راه‌ها ۱- کلیه سالن‌های کارگاه‌ها و کارخانجات تولید و نصب ماشین‌آلات
		۸٪	۲- سالن کارگاهی کمکی، انبارها، دفتر کارگاه منازل سازمانی و مسکونی کارکنان در محل کارخانجات و تأسیسات ساختمانهای مسکونی منازل و ساختمانهای مسکونی در محل معادن و کارگاههای مربوطه
		۷٪	۳- سایر ساختمانها
	۱۸٪		۴- زیرسازی خطوط راه‌آهن شامل بستر خطوط، ترانشه‌ها، گالری-ها، آب‌روها، پل‌های بتونی، طاق‌سنگی، فلزی و تونل‌ها
	۱۵٪		۵- روسازی خطوط راه‌آهن شامل: انواع ریلها، تراورس چوبی، بتونی و فلزی، بالاست سوزن‌های برقی و دستی، ادوات و اتصالات ریل
	۱۰ سال		۶- راه آسفالته اختصاصی
	۷ سال		۷- راه شوسه اختصاصی
			گروه ۹- صنایع نساجی و پوشاک
	۸ سال		۱- ماشین‌آلات تولیدی و مقدماتی ریسندگی و بافندگی، پرداخت، سفید کردن منسوجات، رنگرزی و چاپ و تکمیل، بسته‌بندی، پبله-کشی، جوراب و پوشاک زیر (از الیاف طبیعی و مصنوعی، برودری دوزی و دوخت تهیه طناب و نخ (الیاف طبیعی و مصنوعی) و قیطان بافی توربافی تولید لباس و کرس و چتر و کلاه، ماشین-آلات تهیه محصولات نمدی
			گروه ۱۰- صنایع پلاستیک
		۱۰٪	۱۱- تجهیزات وسائل آزمایش و کنترل کیفی و کمی و آزمایشگاهی
	۵ سال		۱۲- تجهیزات آتش‌نشانی و سیستم اطفاء حریق
	۸ سال		۱- ماشین‌آلات و تجهیزات پلاستیک‌سازی و بسته‌بندی، مشمع، ورق پلاستیک و سایر مصنوعات پلاستیکی ماشین‌آلات ساخت نوارکاست، و صفحه گرامافون و مشابه- تولید لوله و اتصالات پلاستیکی و پی.وی.سی و مشابه- تولید کیسه و لفاف و نخ نایلونی و پلاستیکی تولید لوله، مشمع قیراندود و غیره
	۵ سال		۲- انواع غلطک برای ساخت پلاستیک
		۱۰۰٪	۳- هزینه قالب‌ها از تاریخ شروع در حساب هزینه بهره‌برداری پذیرفته می‌شود

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
			گروه ۱۱- صنایع دارویی و بهداشتی و پزشکی
	۸ سال		۱- ماشین آلات تولید داروسازی و بسته بندی آن و وسائل آرایشی، عطر و ادکلن و گلاب و دودورانت و سایر محصولات آرایشی زنانه مانند سشوار و مشابه آن
	۸ سال		۲- ماشین آلات صابون سازی و بسته بندی، ساخت خمیردندان و خمیردندان سازی و مسواک و برس و مشابه، تولید باندهای طبی و پنبه و هیدروفیل و وسائل ضد عفونی تهیه و تولید گلیسرین پودرهای ظرف شویی، رختشویی و پاک کننده ماشین آلات و تجهیزات تهیه سموم دفع آفات خانگی و کشاورزی و مشابه
	۱۰ سال		۳- وسائل اطاق عمل و جراحی و ابزار و تجهیزات بیمارستانی (وسایل دندان پزشکی و پیراپزشکی و آزمایشگاهی و رادیولوژی و بیهوشی و امثالهم)
		۱۰٪	۴- ماشین آلات تهیه و تولید وسائل اتاق عمل جراحی و ابزار و تجهیزات بیمارستانی (وسایل دندان پزشکی و پیراپزشکی و آزمایشگاهی و رادیولوژی و بیهوشی و امثالهم)
			گروه ۱۲- صنایع روغن نباتی و تصفیه روغن
	۱۰ سال	۱۲٪	۱- ماشین آلات تهیه و تولید روغن نباتی کلاً ماشین آلات و تجهیزات روغن کشی شامل (سیلوها، پاک کننده ها، لینترگیری خردکن، جداکننده، آسیابها، پرس و صافیها) تصفیه روغن شامل (سانتریفوژ، بیرنگ کننده ها، تولید هیدروژن، صافیها، بی بوکننده ها، بسته بندی اندازه گیری و مخازن)
			گروه ۱۳- صنایع چاپ و تکثیر و گراور
		۱۰٪	۱- ماشینهای چاپ و چاپخانه شامل دستگاههای (مرکب سازی برش، چاپ افست، چاپ معمولی، چاپ پلاستیک و شیشه و صحافی) و ماشین های حروف سازی، و تهیه کلیشه و گراور
	۵ سال		۲- ماشینهای پلی کپی، فتوکپی، تکثیر، اوزالید، زیراکس و مشابه
		۱۰٪	۳- حروف چاپخانه و کلیشه و گراور در سال استفاده در حساب هزینه بهره برداری پذیرفته می شود.
			گروه ۱۴- صنایع قند و شکر
	۱۵ سال		۱- ماشین آلات تولیدی شکر و قند از چغندر قند و نیشکر تصفیه شکر و تهیه قند و حبه و کله آپاراتها و مخازن شربت
			گروه ۱۵- صنایع مصالح ساختمانی

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید انواع کاشی و سرامیک و لعاب و رنگ مربوطه انواع آجر، سفال و پوکه، شن و ماسه و دانه‌بندی آنها بتون و آسفالت سنگبری و سنگ‌کوبی و صیقل‌زنی، موزاییک‌سازی، سنگ-فرش، بلوک و جدول‌زنی، گچ و آهک و گچهای پیش‌ساخته، لوله و ورق سیمانی نسوز و پنبه‌نسوز و اتصالات مربوطه خانه‌های پیش‌ساخته، سیپورکس، انوات تیرچه بلوک و سقف بلوک انواع لوازم بهداشتی آب و فاضلاب ساختمان و تجهیزات و قالبهای مربوطه و سایر مصالح ساختمانی
			گروه ۱۶- صنایع شیشه
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تولید انواع شیشه‌های بطری، نشکن، ساختمانی، مشجر و تراش شیشه و موارد مشابه
	۸ سال		۲- ماشین‌آلات تهیه و تولید انواع چینی و بلور و آئینه و غیره، کوره ذوب مواد و بوته، انواع مصنوعات شیشه‌ای از قبیل حباب‌ها و آمپولها و پشم شیشه و سایر موارد مشابه
		۱۰۰٪	۳- قالبها و ظروف و غلطکهای مربوط به این صنعت و آجرنسوز مورد مصرف کوره از تاریخ شروع استفاده در حساب هزینه منظور می‌گردد.
			گروه ۱۷- صنایع سیمان
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات و تجهیزات تولید و تهیه انواع سیمان معمولی، رنگین و مخصوص و وسایل بسته‌بندی سنگ‌شکن و آسیابها، و کوره‌ها و فیلترها و مخلوط‌کنها و سایر موارد مشابه
		۱۰۰٪	۲- کلیه قالبهای مربوط به صنایع ساختمانی و سیمان از تاریخ شروع استفاده در حساب هزینه بهره‌برداری منظور خواهد شد
			گروه ۱۸- صنایع غذایی و خوراکی
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید شیر و لبنیات پاستوریزه بستنی، آدامس، شکلات، آب‌نبات، تافی و غیره و انواع سوسیس و کالباس، برنج‌کوبی، الکل صنعتی و تجارتي، انواع نوشابه‌های غیرالکلی و آب معدنی و مشابه

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید انواع کاشی و سرامیک و لعاب و رنگ مربوطه انواع آجر، سفال و پوکه، شن و ماسه و دانه‌بندی آنها بتون و آسفالت سنگبری و سنگ‌کوبی و صیقل‌زنی، موزاییک‌سازی، سنگ‌فرش، بلوک و جدول‌زنی، گچ و آهک و گچهای پیش‌ساخته، لوله و ورق سیمانی نسوز و پنبه‌نسوز و اتصالات مربوطه خانه‌های پیش‌ساخته، سیپورکس، انوات تیرچه بلوک و سقف بلوک انواع لوازم‌ بهداشتی آب و فاضلاب ساختمان و تجهیزات و قالبهای مربوطه و سایر مصالح ساختمانی
			گروه ۱۶- صنایع شیشه
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تولید انواع شیشه‌های بطری، نشکن، ساختمانی، مشجر و تراش شیشه و موارد مشابه
	۸ سال		۲- ماشین‌آلات تهیه و تولید انواع چینی و بلور و آئینه و غیره، کوره ذوب مواد و بوت، انواع مصنوعات شیشه‌ای از قبیل حباب-ها و آمپولها و پشم شیشه و سایر موارد مشابه
		۱۰۰٪	۳- قالبها و ظروف و غلطکهای مربوط به این صنعت و آجرنسوز مورد مصرف کوره از تاریخ شروع استفاده در حساب هزینه منظور می‌گردد.
			گروه ۱۷- صنایع سیمان
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات و تجهیزات تولید و تهیه انواع سیمان معمولی، رنگین و مخصوص و وسایل بسته‌بندی سنگ‌شکن و آسیابها، و کوره‌ها و فیلترها و مخلوط‌کنها و سایر موارد مشابه
		۱۰۰٪	۲- کلیه قالبهای مربوط به صنایع ساختمانی و سیمان از تاریخ شروع استفاده در حساب هزینه بهره‌برداری منظور خواهد شد
			گروه ۱۸- صنایع غذایی و خوراکی
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید شیر و لبنیات پاستوریزه بستنی، آدامس، شکلات، آب‌نبات، تافی و غیره و انواع سوسیس و کالباس، برنج‌کوبی، الکل صنعتی و تجارتي، انواع نوشابه‌های غیرالکلی و آب معدنی و مشابه
	۸ سال		۲- ماشین‌آلات تهیه و تولید نان، بیسکویت، شیرینی و قند، نبات‌سازی و غیره کارخانجات کنسرو و کمپوت و آب‌میوه، آرد و بکینگ‌پودر، خشکبار و مشابه، انواع ماکارونی و رشته، نشاسته و گلوکز و غیره، چای و بسته‌بندی آن، خمیرمایه نان و صنایع تخمیری شیر خشک و غذای کودک و مواد پروتئینی سرکه و مواد مشابه

ملاحظات	نرخ استهلاک		شرح دارایی‌های قابل استهلاک
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
			گروه ۱۹- صنایع شیمیایی
	۶ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید مواد اسیدی و بازی و سود، کربنات و بی‌کربنات دوسود، مواد شیمیایی حلال و رزین‌ها، کودهای شیمیایی اوره، سوپر فسفات، پتاس، آمونیاک و کلیه موارد مشابه
	۸ سال		۲- ماشین‌آلات تهیه و تولید گارهای اکسیژن، هیدروژن، هلیوم و تجهیزات حمل و نقل و تخلیه و پرکردن آنها و مخازن و کپسولها، واکس - ورنی، بتونه و شمع، مواد اولیه پلاستیک، مواد شیمیایی، از منابع آلی و کلیه موارد مشابه
	۱۵ سال		۳- ماشین‌آلات تهیه و تولید روغنهای موتور و روغنهای مخصوص و تصفیه خانه‌های مربوط و سایر موارد مشابه
	۱۰ سال		۴- ماشین‌آلات تهیه و تولید الیاف و نخهای مصنوعی بطور کلی رنگ و روغن جلا، روغنهای صنعتی، لاک الکل، مواد شیمیایی از منابع معدنی و کلیه موارد مشابه
			گروه ۲۰- صنایع نفت و پتروشیمی
	۱۰ سال		۱- کلیه ماشین‌آلات و تجهیزات و اکتشاف و حفر چاههای نفت زمینی و دریایی و فلات قاره و تولید و پالایش نفت و مشتقات آن، تولید مواد پتروشیمی، تولید انواع قیر امولسیونه ایستگاهها و پمپ خانه‌های تقویتی فشار و کلیه موارد مشابه مرتبط با صنایع نفت و پتروشیمی
			گروه ۲۱- صنایع سلولزی و چوبی
	۱۲ سال		۱- کلیه ماشین‌آلات تهیه و تولید کارتن و جعبه مقوایی، دستمال کاغذی و تیشو و کاغذ دیواری و تزئینی، لیوان کاغذی و مقوایی و کاغذهای پارافینی، پاکت و کاغذ بری و کلیه موارد مشابه
	۸ سال		۲- کلیه ماشین‌آلات تهیه و تولید کاغذ سمباده و سایر کاغذهای صنعتی
	۱۰ سال		۳- کلیه ماشین‌آلات تهیه و تولید چوب و چوب‌بری و خرده-چوب، نجاری از قبیل (اره، فرز، رنده) تخته چندلا، فیبر، نئوپان، اشباع چوب و روکش و غیره قالب کفش و مدل‌سازی، پارکت چوبی، مبل و صندلی و نیمکت و قفسه، فرمیکا، کبریت‌سازی و مواد محترقه آتش‌بازی و موارد مشابه مرتبط با صنایع چوبی
	۱۰ سال		۴- ماشین‌آلات تهیه و تولید وسائل و ماشین‌آلاتی که در این صنعت به کار می‌رود
			گروه ۲۲- صنایع کاغذ و خمیر کاغذ
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تولید و ساخت خمیر کاغذ بروشهای مختلف، کاغذ و مقوار از هر نوع و کاغذ اسکناس و موارد مشابه

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
			گروه ۲۳- صنایع برق و الکترونیک
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید کلیه وسایل صوتی و تصویری الکترونیکی (تلویزیون، رادیو، ضبط و ...) و کلیه ماشین‌های محاسباتی الکترونیکی و دستگاههای مونتاژ و سایر موارد مشابه
	۸ سال		۲- ماشین‌آلات تهیه و تولید انواع لامپ‌ها و چراغهای راهنمایی و علائم خبری و انواع سیم و کابل‌های برق فشارقوی و ضعیف از هر نوع آلیاژ برای مصارف مختلف انواع کلید و پریز و سرپیچ و مقره و لوله برگمن، اندازه‌گیری برق و الکترونیک، انواع ترانس‌ها و
			گروه ۲۴- صنایع لوازم خانگی
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تولید: انواع اجاق گاز و بخاری، انواع شوفاژ و مشعل و رادیاتور و تجهیزات حرارت مرکزی، انواع آبگرمکن، انواع کولر، فن‌کوئل، تهویه مطبوع، چیلر و تجهیزات تبرید، انواع یخچال و فریزر و ماشین لباسشویی، انواع پنکه، بخاری، جاروبرقی، پلوپز، کباب‌پز، آرام‌پز، انواع ساعت دیواری، سماور، لوستر، چراغ خوراک‌پزی، انواع آب‌میوه‌گیری، چرخ گوشت، مخلوط‌کن‌ها، قهوه‌سازها، انواع فلاسک‌ها، یخ‌سازی و سردخانه‌ها، سالن‌های سردکننده و نگهداری مواد غذایی و سبزیجات و مواد خوراکی و سایر لوازم خانگی
	۸ سال		۲- ماشین‌آلات تولید و تهیه: انواع چراغ‌ها و توری چراغ و موارد مشابه
			گروه ۲۵- صنایع پلاستیک
	۵ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید انواع تایر و تیوپ و سائل نقلیه انواع روکش لاستیک، فوم و رابر (تشک لاستیکی)، انواع فرشهای لاستیکی و تولید تسمه پروانه‌ها، انواع لوازم ورزشی لاستیکی، انواع کف و پاشنه لاستیکی و سایر تولیدات لاستیکی ۲- ماشین‌آلات تهیه و تولید ریخته‌گریهای لاستیک برای مصارف صنعتی (لاستیکهای ضد حرارت، ضدآب، ضد الکتریسیته، ضد ضربه و مشابه) و قالبهای آن
			گروه ۲۶- صنایع چرم و کفش
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید چرم و پوست، آماده کردن روده، سالامبور، مصنوعات چرمی و بندکفش و پارچه آستری کفش، انواع کفش چرمی، لاستیکی و سوپرفلکس، انواع بوتین و چکمه انواع کفش ترلون و پارچه‌ای، ورزشی و کتانی و پلاستیکی، انواع دمپایی پلاستیکی، انواع زیره کفش و صندل و سایر موارد مشابه، قطعات یدکی ماشین‌آلات کارخانجات کفش‌سازی

ملاحظات	نرخ استهلاک		شرح دارایی‌های قابل استهلاک
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
			۲۷- صنایع مخابرات
	۸ سال		۱- ماشین‌آلات تولید انواع تلفن و وسائل ارتباطی، رله‌ها، بردها و تجهیزات پستی، کلیه تجهیزات و وسائل مخابراتی، بی‌سیم و دکل-های محمل و پایه‌ها و سایر موارد مرتبط با صنعت مخابرات
			۲۸- صنایع فولادسازی و ذوب فلزات
		۸٪	۱- ماشین‌آلات و تجهیزات تولید و ریخته‌گری چدن و صنایع جنبی و کوره‌های بلند فولادریزی مداوم و متناوب و مواد اولیه چدن و فولاد نورد فولاد و آهن تیرآهن و تسمه و نبشی، سپری آرماتور و سایر محصولات نورد و فولادی ساختمانی، ورق آهن و فولاد و فولادهای صنعتی فولادهای ضدزنگ و مخصوص و سایر مشابه
		۱۵٪	۲- ماشین‌آلات و تجهیزات تولید ریخته‌گری آلومینیوم، مس، سرب و روی، سایر فلزات رنگین و نورد تهیه محصولات
		۱۰٪	۳- ماشین‌آلات و تجهیزات نورد آلومینیوم و مس و سرب و روی و تولید محصولات آنها
	۱۰ سال		۴- ماشین‌آلات و کوره و دستگاه تقطیر ذغال سنگ و کلک‌سازی
		۱۰۰٪	۵- کلیه قالبهای ریخته‌گری و فلزکاری محصولات فوق و آجرهای نسوز و ابزار عمل آتش‌خوار مورد مصرف کوره‌ها در سال استفاده در حساب هزینه پذیرفته می‌شود.
			گروه ۲۹- صنایع آبرسانی و تصفیه آب و فاضلاب
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید پمپها و توربینهای آبی و موتور پمپها و متعلقات مربوطه و تجهیزات تهیه آب صنعتی و سختی‌گیرها و یونیزاسیون آب و تصفیه آب و موارد مشابه
	۱۵ سال		۲- ماشین‌آلات تهیه و تولید تجهیزات آبرسانی و اتصالات شبکه‌ها و وسائل انتقال آب، تصفیه فیزیکی شیمیایی و بیولوژیکی آب و مخازن مربوطه و موارد مشابه
		۱۰٪	۳- ماشین‌آلات و تجهیزات: تصفیه فاضلاب‌ها شیرین کردن آب دریا و صنایع جنبی
			گروه ۳۰- صنایع کشاورزی و دامداری و مرغداری
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه و تولید وسائل و تجهیزات کشاورزی از قبیل (خیش، بذریاش، کودپاش، دیسک، خرمن‌کوب، لولر، وجین‌کن، علف‌چین، پیلر، سمپاش و سایر موارد مشابه
		۳۰٪	۲- ماشین‌آلات و لوازم سمپاشی و دفع آفات کشاورزی و دامی دوشیدن شیر و دامداری و کشتارگاهها و تلقیح مصنوعی و جوجه-کشی و (انواع مختلف)، پرورش جوجه و مرغ، انواع تراکتور، خیش، بذریاش، کودپاش، دیسک، خرمن‌کوب، ماله، وجین‌کن، کمباین، سمپاش و لوازم دفع آفات نباتی و دامی، علف‌چین‌ها و سایر وسایل و لوازم مشابه

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
	۸ سال		۳- ماشین آلات تهیه و تولید خوراک دام و طیور، سیلوکردن خوراک دام و مواد کنسانتره و آرد ماهی و صنایع دخانیات و تجهیزات تهیه توتون و تنباکو ماشین پرورش و تکثیر ماهی و موارد مشابه
	۱۰ سال		۴- ماشین آلات پنبه پاک کنی و عدل بندی و خشک کن تولید قطعات یدکی کلیه ماشین آلات و وسائل مرتبط با صنایع این گروه
			گروه ۳۱- صنایع تراکتورسازی و کمباین
	۱۰ سال		۱- صنایع و کارخانجات تولید انواع تراکتور، زنجیری و لاستیکی، با قدرتهای متفاوت، انواع کمباین برای غلات، گیاهان ریشه ای چغندر قند، نیشکر و پنبه، دانه های روغنی و غیره زنجیر تراکتور و تانک ها و قطعات یدکی مرتبط با صنایع این گروه
			گروه ۳۲- صنایع ماشین سازی
	۱۰ سال		۱- ماشین آلات و کارخانجات تولید کمپرسورهای فشرده الکتروموتور و الکتروپمپ، موتورهای بنزینی دیزلی پمپهای سانتریفورژ و غیره توربینهای برق و بخار آب، بلبرینگ و رول برینگ، انواع پمپ- های هیدرولیک (انواع مختلف) تجهیزات ریخته گری و قالب- گیری، ماشین آلات و کارخانجات صنعتی و سایر موارد مشابه
			گروه ۳۳- صنایع سینمایی و فیلمبرداری
	۱۰ سال		۱- ماشین آلات و دستگاههای: فیلمبرداری و سینمایی ساخت دستگاههای فیلمبرداری و سینمایی، چاپ و ظهور فیلم و دوبلاژ نمایش فیلم و آپاراتها و موارد مشابه
	۱۵ سال		۲- دوربینهای فلکی و تجهیزات مربوط به ستاره شناسی و نجوم و غیره
	حداکثر ۴ سال	٪۱۰۰ ٪۷۰	۳- بهای امتیاز فیلمهای وارده اعم از حق نمایش و بهای کپی الف- چنانچه مدت قرارداد نمایش فیلم یکسال باشد ب- چنانچه مدت قرارداد بیش از یکسال باشد ج- چنانچه در قرارداد مدت تعیین نشده باشد تبصره - استهلاك بهای فیلم از روزی که نمایش داده می شود به نحو مذکور بند ۳ در حساب هزینه پذیرفته خواهد شد (اولین نمایش فیلم مبدأ سال استهلاك محسوب خواهد شد)
			گروه ۳۴- صنایع اتمی و نیروگاههای اتمی
	۵ سال	٪۵	۱- ماشین آلات : تولید تجهیزات اتمی ۲- ماشین آلات : تولید کارخانجات آب سنگین و تجهیزات نیروگاههای هسته ای

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
		۱۰٪	۳- تجهیزات و وسایل نگهداری فضولات هسته‌ای
			گروه ۳۵- صنایع رنگ و چسب
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات تهیه انواع رنگهای ساختمانی و صنعتی انواع چسب و صمغ (مخصوص و صنعتی) و غیره
			گروه ۳۶- صنایع متفرقه
	۱۰ سال		۱- ماشین‌آلات زیباسازی
	۸ سال		۲- ماشین‌آلات قالی شویی و لباسشویی و مشابه
	۸ سال		۳- تجهیزات سرویس و رنگ‌کردن اتومبیل، بالانس چرخ و تیون آپ و سایر موارد مرتبط با تعمیرکاری اتومبیل خودرو
	۱۰ سال		۴- ماشین‌آلات تهیه و تولید مداد و خودکار قلم و خودنویس و فندک و موارد مشابه
	۱۰ سال		۵- ماشین‌آلات و وسائل پارکهای تفریحی اعم از برقی، پنوماتیکی، روغنی و الکتریکی و غیره مانند: چرخ و فلک، آکروجت، ترن هوایی، ماشین‌های برقی، و امثالهم
			تأسیسات تله کابین و تله اسکی و موارد مشابه
	۸ سال		۶- ماشین‌آلات و تجهیزات سایر صنایع متفرقه
	۴ سال		۷- سایر ادوات و ابزار مختلف که در این جدول پیش‌بینی نشده
			گروه ۳۷- سایر اموال و اثاثیه
	۱۰ سال		۱- اموال و اثاثیه اداری و ماشین‌آلات دفتری از قبیل تحریر، تایپ، کپی، حساب و فاکس
	۱۰ سال		۲- سخت‌افزار سیستم‌های رایانه‌ی و موارد مشابه
	۳ سال		۳- سخت‌افزارهای رایانه‌ی شخصی (PC)
	۵ سال		۴- اموال و اثاثیه: هتل‌ها و متل‌ها و مسافرخانه‌ها و رستوران‌ها و سینما، تئاتر و مؤسسات تعلیم و تربیت و موارد مشابه
			گروه ۳۸- حقوق مالی
	۵ سال		۱- امتیازات و بهای خرید فرمول و علائم تجاری و صنعتی و غیره الف- برای تولید مقدار معینی باشد به نسبت تولید هر سال ب- قرارداد برای مدت معینی منعقد شده باشد به نسبت مدت قرارداد ج- مبلغ مشخصی برای هر سال باشد در همان سال قابل استهلاك است د- در سایر شرایط
	۴ سال		۲- حق‌التألیف، حق‌التصنیف و سایر حقوق خریداری انحصاری
			گروه ۳۹- دارایی‌های صنعت اب و برق

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
	۳۰ سال		الف- صنعت آب ۱- ساختمانهای بتنی تاسیسات بهسازی، پمپاژ، تصفیه و نیروگاه آب و ساختمانهای بتنی مسکونی و اداری مربوطه
	۲۰ سال		۲- ساختمانهای اسکلت فلزی تاسیسات بهسازی، پمپاژ، تصفیه و نیروگاه آب و ساختمانهای اسکلت فلزی و اداری مربوطه
	۱۰ سال		۳- ساختمانهای آجری تاسیسات بهسازی، پمپاژ، تصفیه و نیروگاه آب و ساختمانهای آجری مسکونی و اداری مربوطه
	۳۰ سال		۴- مخازن بتنی ذخیره آب، لوله‌ها و کانال‌های آبرسانی بتونی
	۱۵ سال		۵- مخازن هوایی (فلزی) ذخیره آب، لوله‌های آبرسانی چدنی تجهیزات تصفیه‌خانه‌ها و لوازم انبارها
	۱۰۰-۳۵ سال		۶- سدها: رقم قطعی عمر مفید اقتصادی هر سدی بنا بر نوع سد و میزان رسوبات آن توسط مقاطه کار مهندس مشاور، کارشناس وزارت نیرو و کارشناس سازمان آب مربوطه تعیین خواهد شد
	۳۵ سال		۷- تاسیسات سدها، تجهیزات مکانیکی و برق سدها
	۷۵ سال		۸- مخازن سدها و راههای آبی
	۵۰ سال		۹- تونلها
	۲۵ سال		۱۰- قنوت، تجهیزات دستگاه دیگ بخار، لوله‌های آبرسانی فولادی و دوکتیل، لوله‌ها و شیرهای اصلی آتش‌نشانی و عمومی
	۸ سال		۱۱- چاه‌های تامین آب، تاسیسات مربوطه
	۲۰ سال		۱۲- ساختمان تاسیسات نیروگاه، سایر تاسیسات و تجهیزات نیروگاه و شبکه‌های انشعاب آب
	۱۰ سال		۱۳- جاده‌ها، خیابان‌ها، پل‌ها و پیاده‌روها
	۱۰ سال		۱۴- تجهیزات پمپاژ برقی، دیزلی، آبی، بخاری، دستگاههای تولید برق و سایر تجهیزات پمپاژ، تاسیسات و دستگاههای شوفاز، تهویه مطبوع، وسایل گرم‌کننده و خشک‌کننده، لوازم و وسایل آزمایشگاه و بهداری، مخابراتی و سایر تجهیزات و اموال عمومی
	۵ سال		۱۵- اسباب و اثاث منازل، اماکن عمومی، اداری، بیمارستانها، فروشگاهها، اماکن تفریحی، آموزشی و کنتورهای آب و ابزار و لوازم کارگاه و گاراژ و وسایط نقلیه و ماشین‌آلات کشاورزی و ماشین‌آلات سنگین ساختمانی
	۳ سال		۱۶- هزینه‌های سازمانی از قبیل مخارج ثبت و حق مشاوره
	-	-	۱۷- مطالعات اولیه (از قبیل فنی و تهیه پروژه) بیشتر از یک میلیارد ریال ۶ سال و کمتر از یک میلیارد ریال ۳ سال
			ب: صنعت برق

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
	۲۵ سال		۱- وسائل و تجهیزات تولید، انتقال و توزیع برق شامل دیگ بخار، توربوژنراتور، تیرها، برجها، پستهای برق و سایر موارد مشابه
	۲۰ سال		۲- انواع دستگاههای محرک، مولد، موتورهای (گازی و دیزلی) و تجهیزات اصلی و متفرقه آنها و کتورهای برق
	۳۵ سال		۳- چراغهای آبی، توربین‌ها، ژنراتورها، سیم‌ها و کابلها و لوله‌های پوششی (هوایی و زیرزمینی) و سایر لوازم مربوطه
	۷۵ سال		۴- مخازن، سدها و آب‌روهای مربوط به تأسیسات تولید برق
	۱۰ سال		۵- تأسیسات روشنایی معابر، لوازم کنترل برق، تامین‌کننده قدرت، تهویه مطبوع و ایمنی و مخابراتی مرکز دیسپاچینگ
	۱۰ سال		۶- تجهیزات کامپیوتری مراکز کنترل برق، تامین‌کننده قدرت، تهویه مطبوع و ایمنی و مخابراتی مرکز دیسپاچینگ
	۴۰ سال		۷- ساختمانهای محل نصب تأسیسات و تجهیزات برق، توربین‌های بخار و گازی و مولدهای درون‌سوز و سیکل ترکیبی، پست‌های انتقال و توزیع برق و تأسیسات دیسپاچینگ
	۲۰ سال		۸- ساختمان مخازن و انبارهای سوخت نیروگاهها و ملحقات آنها
	۵۵ سال		۹- ساختمان و ابنیه محل نصب نیروگاههای هیدرولیکی
	۵۰ سال		۱۰- جاده‌ها، راه‌آهن، پلها و ساختمانهای پست مربوط به تأسیسات تولید و انتقال نیرو
			۱۱- سایر دارایی‌های مطابق نرخ‌های مذکور در گروه‌های قبلی (حسب مورد)

تبصره ۱- در مواردی که استهلاك براساس مدت (روش مستقیم) تعیین شده است، نسبت به مانده مستهلك نشده دارایی‌ها در اولین سال مالیاتی مشمول اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ به شرح زیر عمل خواهد شد:

الف- در صورتی که مدت استهلاك دارایی‌های موضوع این جدول بیش از مدت استهلاك تعیین شده در جدول سابق باشد، ارزش دفتری دارایی (مابه‌التفاوت بهای تمام شده دارایی با ذخیره استهلاك انباشته) ظرف مدت باقی مانده از سال اول اجرای این جدول مستهلك خواهد شد.

ب- در صورتی که مدت استهلاك دارایی‌ها موضوع این جدول کمتر از مدت استهلاك طبق جدول سابق باشد، ارزش دفتری دارایی ظرف مدت باقی مانده طبق جدول جدید مستهلك خواهد شد. در صورتی که مدت باقی مانده معادل یا کمتر از یک سال باشد، کل مانده ارزش دفتری در سال اول اجرای این جدول، قابل استهلاك خواهد بود.
مدت باقی مانده استهلاك مندرج در بندهای فوق‌الذکر عبارتست از: (مدت مستهلك شده دارایی - مدت استهلاك دارایی طبق جدول جدید)

به منظور روشن شدن موضوع به مثال‌های زیر توجه گردد:

۱- چنانچه دارایی در تاریخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۰ به قیمت تمام شده ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال خریداری و در همان سال در دفاتر ثبت شده باشد و عمر مفید آن طبق جدول قدیم ۱۰ سال و طبق جدول جدید ۱۵ سال باشد، هزینه استهلاك سال ۱۳۸۱ آن به شرح زیر محاسبه خواهد شد:

$$\text{استهلاك هر سال طبق جدول قدیم} = ۲,۰۰۰,۰۰۰ : ۱۰ = ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

استهلاك انباشته دارایی که ۵ سال از عمر مفید آن گذشته است (در پایان سال ۱۳۸۰)

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۵ = ۱۰,۰۰۰,۰۰۰$$

ارزش دفتری دارایی در پایان سال ۱۳۸۰ $۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰,۰۰۰,۰۰۰$

مدت عمر مفید باقی مانده طبق جدول جدید $۱۵ - ۵ = ۱۰$

هزینه استهلاك سال ۱۳۸۱ دارایی $۱۰,۰۰۰,۰۰۰ : ۱۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰$

۲- چنانچه دارایی در تاریخ ۱۳۷۷/۱۲/۵ به قیمت تمام شده ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال خریداری و در همان سال در دفاتر ثبت شده باشد و عمر مفید آن طبق جدول قدیم ۱۰ سال و طبق جدول جدید ۸ سال باشد، هزینه استهلاك سال ۱۳۸۱ آن به شرح زیر محاسبه خواهد شد:

استهلاك هر سال طبق جدول قدیم $۵۰,۰۰۰,۰۰۰ : ۱۰ = ۵,۰۰۰,۰۰۰$

استهلاك انباشته دارایی که ۳ سال از عمر مفید آن گذشته است (در پایان سال ۱۳۸۰)

$$۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۳ = ۱۵,۰۰۰,۰۰۰$$

ارزش دفتری دارایی در پایان سال ۱۳۸۰ $۵۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۵,۰۰۰,۰۰۰$

مدت عمر مفید باقی مانده طبق جدول جدید (به سال) $۸ - ۳ = ۵$

هزینه استهلاك سال ۱۳۸۱ دارایی $۳۵,۰۰۰,۰۰۰ : ۵ = ۷,۰۰۰,۰۰۰$

تبصره ۲- در مواردی که استهلاك براساس روش نزولی موضوع بند الف ماده ۱۵۰ قانون مالیاتهای مستقیم تعیین می‌گردد ملاک عمل برای محاسبه استهلاك مانده دارایی‌های استهلاك نشده در اول سال ۱۳۸۱ طبق نرخ نزولی این جدول خواهد بود.

تبصره ۳- آن قسمت از دارایی‌های شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی، شرکت‌های آب یا برق یا آب و برق منطقه‌ای وابسته به وزارت نیرو، شرکت تولید و انتقال نیروی برق توانیر، سازمان برق ایران، شرکت مهندسی آب و بانکها، که در این جدول برای آنها نرخ استهلاك تعیین نشده، براساس پیشنهاد دستگاه ذینفع نرخ استهلاك حسب مورد توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و پس از تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

تبصره ۴- نرخ استهلاك کوره‌هایی که در صنعت به کار می‌رود به جز مواردی که در این جدول در گروه مربوط به صنعت خاص خود پیش‌بینی شده است در هر مورد برابر نرخ استهلاك ماشین‌آلات مربوط به آن صنعت خواهد بود.

تبصره ۵- هزینه مطالعات فنی و تهیه پروژه صنایع براساس بند ۴ ماده ۱۴۹ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه‌های بعدی قابل استهلاك خواهد بود.

تبصره ۶- در مواردی که دارایی قابل استهلاك پس از آمادگی برای بهره‌برداری به علت تعطیلی کار مؤسسه یا علل دیگر برای مدتی مورد استفاده قرار نگیرد میزان استهلاك در مدتی که دارایی مورد استفاده قرار نگرفته معادل ۳۰٪ نرخ استهلاكی خواهد بود که در این جدول برای آن دارایی تعیین گردیده است. در صورتی که محاسبه استهلاك برحسب مدت باشد ۷۰٪ مدتی که دارایی در آن مدت مورد استفاده قرار نگرفته است به باقیمانده مدت تعیین شده برای استهلاك دارایی در این جدول اضافه خواهد شد.

تبصره ۷- در صنایعی که آسیابهای سنگی به کار می‌رود و در این جدول گروه خاص خود پیش‌بینی نشده است بهای سنگ آسیاب کلاً در سال اول استفاده از آن در حساب هزینه بهره‌برداری پذیرفته می‌شود.

تبصره ۸- در مواردی که بین مؤدی و اداره امور مالیاتی قبل از قطعیت مالیات در تشخیص نوع ماشین‌آلات و لوازم آن و سایر اموال و تطبیق آنها با گروه صنایع مذکور در این جدول برای تعیین میزان استهلاك اختلاف پیدا شود رسیدگی و تطبیق مورد با گروه‌ها و ردیف‌های مشروحه در جدول در هیأتی مرکب از سه نفر به شرح زیر که در تهران (سازمان امور مالیاتی کشور) تشکیل خواهد شد به عمل خواهد آمد:

- ۱- یک نفر کارشناس وزارت صنایع و معادن به نمایندگی از طرف وزارتخانه مذکور.
- ۲- یک نفر از صاحبان صنایع عضو اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران به نمایندگی و معرفی اتاق مزبور.

۳- یک نفر از کارشناسان سازمان امور مالیاتی کشور به نمایندگی و معرفی سازمان یاد شده که ضمناً سمت ریاست هیأت را بعهده خواهد داشت. هر یک از سازمان‌های مذکور علاوه بر عضو اصلی لااقل یک نفر هم به عنوان علی‌البدل این هیأت تعیین خواهد کرد. هیأت مزبور پس از رسیدگی و عندالزوم اخذ توضیحات مؤدی رای مقتضی صادر خواهد کرد. رای صادره به اکثریت مناط اعتبار است و ادارات امور مالیاتی و هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی موظفند طبق نظر هیأت مزبور رفتار نمایند.

تبصره ۹- در مورد صنایع و ماشین‌آلات و هرگونه دارایی قابل استهلاك دیگری که در این جدول گروه خاصی برای آن پیش‌بینی نشده است یا به فرض پیش‌بینی برای بعضی از ماشین‌آلات و دارایی دیگر مربوط به آن گروه به عنوان سایر ماشین‌آلات و اموال ذکر نشده و یا مشابه و نظیر نرخ استهلاك تعیین نگردیده است و سازمان امور مالیاتی کشور جدول استهلاك آنها را به عنوان جدول متمم تهیه و پس از تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی به موقع اجراء خواهد گذاشت.

تبصره ۱۰- افزایش بهای دارایی‌های مؤسسه ناشی از تجدید ارزیابی قابل استهلاك نخواهد بود، لکن در مورد شرکتهای دولتی که صددرصد سهام آنها متعلق به دولت یا متعلق به شرکتهای دولتی مذکور باشد و در اجرای ماده ۶۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارایی‌های ثابت خود را تجدید ارزیابی بنمایند، افزایش بهای دارایی‌های تجدید ارزیابی شده بعلاوه قیمت دفتری جمعاً براساس دوبرابر مدت و یا نصف نرخ‌های مقرر در این جدول مستهلك خواهد شد، به استثناء دارایی‌های موضوع گروه ۲۰ جدول (صنایع

نفت و پتروشیمی) و گروه ۳۹ جدول (صنعت آب و برق) که در صورت تجدید ارزیابی نیز بر مبنای همان مدت یا نرخ تعیین شده در این جدول استهلاک پذیر خواهند بود.

تبصره ۱۱- استهلاک دارایی‌های تجدید ارزیابی شده بانکها کماکان تابع مقررات جدول موضوع نامه ۹۷۶ مورخ ۷۲/۴/۲۳ وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

تبصره ۱۲- دارایی‌های مؤسسه که به صورت دست دوم خریداری می‌شوند طبق مقررات این جدول قابل استهلاک خواهد بود.

تبصره ۱۳- مؤسسات مجاز می‌باشند که دارایی‌های استهلاک‌پذیر خود را بیش از مدت و یا با نرخ کمتر از نرخ‌های مقرر در این جدول مستهلاک نمایند.

تبصره ۱۴- هزینه مربوط به تغییر یا تعمیر اساسی دارایی قابل استهلاک از زمان انجام هزینه حسب مورد براساس نرخ و کل مدت مقرر در این جدول برای آن دارایی قابل استهلاک خواهد بود.

تبصره ۱۵- دارایی‌هایی که قیمت تمام‌شده آن بطور کامل مستهلک می‌گردد، تا زمانی که در مالکیت مؤسسه می‌باشند باید بهای تمام شده و میزان ذخیره استهلاک آن دارایی به طور کامل در دفاتر مؤسسه نشان داده شود.

تبصره ۱۶- مقررات این جدول شامل مؤدیانی می‌باشد که سال مالی آنها از تاریخ ۸۱/۱/۱ و بعد شروع می‌شود و در مورد سال‌های مالی قبل از آن، جدول استهلاک قبلی ملاک عمل می‌باشد. نسبت به دارایی‌هایی که میزان استهلاک آنها در این جدول پیش‌بینی نشده و بعداً تصویب می‌گردد نرخ مصوب نسبت به سالهای مالیاتی قبل از سال تصویب که مالیات آن سالها قطعیت نیافته تسری داده خواهد شد.

تاریخ: ۸۲/۵/۲۶

شماره: ۲۷۶۵۴

جدول استهلاکات صنعت برق و صنایع نفت پتروشیمی

جدول اصلاحی استهلاکات در خصوص دارایی‌های قابل استهلاک صنعت برق و صنایع نفت و پتروشیمی، موضوع ماده ۱۵۱ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و تبصره- های اصلاحی یک و ده جدول مزبور که به تصویب وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی رسیده است جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

عیسی شهسوار خجسته

رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور

ملاحظات	نرخ استهلاک		شرح دارایی‌های قابل استهلاک
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
			گروه ۲۰- صنایع نفت و پتروشیمی
	۱۲ سال		۱- زمینهای چاههای هیدروکربوری، کلیه ماشین‌الات و تجهیزات و تاسیسات اکتشافی، توسعه‌ای تولید و بهره‌برداری مخازن هیدروکربوری زمینی و دریایی، فلات قاره، مخازن و پایانه‌های صادراتی هیدروکربوری و کلیه موارد مشابه مرتبط با آن
	۱۲ سال		۲- کلیه ماشین‌الات و تجهیزات و تاسیسات تولید و بهره‌برداری و توزیع گاز در کشور و کلیه موارد مشابه مرتبط با آن
	۱۲ سال		۳- کلیه ماشین‌الات و تجهیزات و تاسیسات آب و برق و بخار مرتبط به صنایع نفت و گاز و پتروشیمی
	۱۵ سال		۴- کلیه ماشین‌الات و تجهیزات و تاسیسات تولید مواد پتروشیمی
	۱۵ سال		۵- کلیه ماشین‌الات و تجهیزات و تاسیسات تصفیه نفت خام توسط پالایشگاهها و توزیع فراورده‌های نفتی
	۱۲ سال		۶- کلیه ماشین‌الات و تجهیزات و تاسیسات مربوط به ایستگاهها و تلمبه‌خانه‌های تقویت فشار
	۶ سال		۷- کلیه ماشین‌الات، تجهیزات و تاسیسات خاص حفاری (تاریخ اجرا ۸۶/۱/۱)
			ب: صنعت برق (گروه ۳۹)
			وسایل و تجهیزات تولید (نیروگاههای بخاری و دیزلی)
	۲۰ سال		۱- دیگ بخار و تجهیزات مربوطه
	۲۰ سال		۲- توربوژنراتور و تجهیزات مربوطه
	۲۰ سال		۳- مولدهای دیزلی و تجهیزات مربوطه
			وسایل و تجهیزات و تولید (نیروگاههای گازی)
	۱۵ سال		۱- توربوژنراتور، توربوکمپرسور، اتاق احتراق و تجهیزات مربوطه
			وسایل و تجهیزات و تولید (نیروگاههای چرخه ترکیبی)
	۲۰ سال		۱- دیگ بخار و تجهیزات مربوطه
	۲۰ سال		۲- توربوژنراتور و بخش بخار و تجهیزات مربوطه
	۲۰ سال		۳- توربوژنراتور و توربوکمپرسور واحدهای گازی و تجهیزات مربوطه
			مخازن سوخت و تجهیزات
	۲۰ سال		۱- مخازن سوخت و تجهیزات تولید (اعم از گازی، بخاری و دیزلی)
			وسایل و تجهیزات تولید (برق آبی)
	۵۰ سال		۱- مخازن، سدها و ابروها مربوط به تاسیسات تولید
	۳۰ سال		۲- توربین‌ها، ژنراتورها و چرخهای آبی
			وسایل و تجهیزات انتقال
	۳۵ سال		۱- ساختمانهای محل نصب تاسیسات پستها

ملاحظات	نرخ استهلاك		شرح دارایی‌های قابل استهلاك
	مستقیم به سال	نزولی به درصد	
	۲۰ سال		۲- وسایل و تجهیزات پستها
	۲۵ سال		۳- خطوط انتقال و تجهیزات مربوطه (تیرها، برجها، سیم، کابل، مفره، ...)
			وسایل و تجهیزات توزیع
	۳۵ سال		۱- ساختمانهای محل نصب پستهای توزیع
	۲۵ سال		۲- پستها و تجهیزات مربوطه
	۲۰ سال		۳- تیرها، برجها، سیمهای هوایی و کابل‌های زمینی
	۲۰ سال		۴- کنتورها و کابل سرویس مشترکین
	۱۵ سال		۵- تأسیسات روشنایی معابر
			تأسیسات دیسپاچینگ
	۳۵ سال		۱- ساختمانهای محل نصب تأسیسات دیسپاچینگ
	۱۰ سال		۲- تجهیزات کامپیوتر مراکز کنترل
	۱۰ سال		۳- تجهیزات مخابراتی مراکز
	۱۰ سال		۴- سایر تجهیزات
			ساختمانها و جاده‌ها
	۴۰ سال		۱- ساختمانهای محل نصب تأسیسات و تجهیزات تولید برق
	۴۰ سال		۲- جاده‌ها و راه‌آهن مربوط به تأسیسات تولید
	۲۰ سال		۳- سایر تجهیزات تولید
			سایر دارایی‌ها مطابق نرخهای مذکور در گروههای قبلی (حسب مورد)

جدول استهلاكات بانکها

جناب آقای دکتر علی‌اکبر عرب‌مازار

معاون محترم درآمد‌های مالیاتی

با توجه به پیشنهاد شماره ۳۶۲۳۱ مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۲۲ معاونت امور بانکی و بیمه و در اجرای مقررات تبصره (۳) جدول استهلاكات موضوع ماده (۱۵۱) قانون مالیاتهای مستقیم (مصوبه شماره ۴۴۹۸۰ رت مورخ ۱۳۶۸/۵/۵ هیأت وزیران) بدینوسیله جدول حاوی نرخهای استهلاك دارایی‌های قابل استهلاك (به استثناء زمین و سرفق‌لی) بانکها طبق دستورالعملهای مصوب جلسات مورخ بیست و ششم فروردین ماه و دوم اردیبهشت ماه ۱۳۴۱، هفده آذرماه ۱۳۴۹، هجدهم دیماه ۱۳۶۲ و نوزدهم فروردین ماه ۱۳۶۳ شورای پول و اعتبار را تصویب می‌نماید.

حسین نمازی

وزیر امور اقتصادی و دارایی

دستورالعملهای استهلاکات اموال و دارایی‌های بانک

(موضوع بند د ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور)

شورای پول و اعتبار در چهل و سومین و چهل و چهارمین جلسات مورخ بیست و ششم فروردین ماه و اردیبهشت ماه ۱۳۴۱ تصمیمات ذیل را در مورد استهلاک منقول وسائط نقلیه و غیرمنقول بانکها اتخاذ کرده و مقرر داشت به وزارت دارایی و کلیه بانکها ابلاغ شود.

۱- مدت استهلاک منقول وسائط نقلیه بانکها به موجب تصمیم متخذه در هفدهمین جلسه مورخ بیستم فروردین ماه ۱۳۴۰ شوری که ۳ سال تعیین شده بود بین ۳ تا ۵ سال به تشخیص خود بانکها معین می‌گردد.

۲- تصمیم متخذه در هفدهمین جلسه شوری مورخ ۲۷ فروردین ماه ۱۳۴۰ مبنی بر اینکه زمین مشمول استهلاک می‌شود بدین شرح تفسیر می‌گردد که منظور از آن زمین زیر ساختمانهای مورد نیاز اداره بانک و معادل زمینهای زیر ساختمان به عنوان محوطه است که مشمول استهلاک می‌شود.

۳- در تصمیم متخذه هفدهمین جلسه شوری مورخ بیستم فروردین ماه ۱۳۴۰ به شرح ذیل: "قیمت زمین از تاریخی که خریده شده و ساختمان به نسبت هزینه‌ای که برای آن به کار رفته مستهلک شوند بدین معنی که در آخر سال به میزان ده درصد قیمت زمین و کلیه هزینه‌هایی که در آن به عمل آمده استهلاک گردد."

به ترتیب زیر تجدید نظر می‌شود:

از اول سال ۱۳۴۱ ساختمانهای مورد نیاز اداره بانکها و زمین زیر آن ساختمانها و مقداری زمین مجاور ساختمان حداکثر معادل زمین زیر بنا به عنوان محوطه از تاریخ شروع به استفاده در مدت ده سال قابل استهلاک خواهد بود و تصمیم متخذه در هفدهمین جلسه شوری که در فوق به آن اشاره گردید فقط تا آخر سال ۱۳۴۰ قابل اجرا است.

مصوبه شماره ش / ۲۹۳ مورخ ۱۳۴۹/۱۱/۴

حساب سرقفلی و استهلاک آن

شورای پول و اعتبار در دویست و نوزدهمین جلسه مورخ هفدهم آذرماه ۱۳۴۹ تصویب نمود که بانکها سرقفلی‌های پرداختی را زیر سرفصل جداگانه‌ای در ردیف غیرمنقول منظور و نگاهداری نموده و در مدت ده سال حساب آن را مستهلک نمایند. بنابراین خواهشمند است اقدام لازم در تنظیم و تفکیک حسابهای مربوط به عمل آورند.

بخشنامه شماره ۲۳۲/۲۴۰۱/۲۸۳۴۱ مورخ ۱۳۸۵/۷/۱۸

اجرای ماده ۲۷۲

نظر به برخی ابهامات موجود در گزارشات حسابرسی مالیاتی موضوع ماده ۲۷۲ قانون مالیاتهای مستقیم و به منظور ایجاد وحدت رویه در تنظیم گزارش حسابرسی مالیاتی توسط حسابداران رسمی، مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، سازمان حسابرسی و مأموران مالیاتی در خصوص موضوعات زیر مقرر می‌دارد:

۱- استهلاك زیان سنواتی: به استناد بند ۱۲ ماده ۱۴۸ ق.م.م.ز زیان اشخاص حقیقی و حقوقی که از طریق رسیدگی به دفاتر آنها و با توجه به مقررات احراز گردد بدون تفکیک آن به سنوات قبل یا بعد از اصلاحیه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ از درآمد سال یا سالهای بعد و حداکثر تا میزان درآمد مشمول مالیات ابرازی قابل استهلاك خواهد بود.

۲- زیان (هزینه) کاهش ارزش موجودیها: زیان (هزینه) کاهش ارزش موجودیها در هر صورت به علت عدم پیش‌بینی آن به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی به شرح مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ ق.م.م. به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی نخواهد شد.

۳- زیان (هزینه) کاهش ارزش سرمایه‌گذارها: زیان (هزینه) کاهش ارزش سرمایه‌گذارها در هر صورت به علت عدم پیش‌بینی آن به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی به شرح مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ ق.م.م. و با عنایت به مفاد ماده ۱۴۳ قانون یادشده به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی نمی‌گردد.

۴- هزینه بازخرید مرخصی کارکنان: وجوه پرداختی یا تخصیصی بابت بازخرید مرخصی کارکنان وفق مقررات موضوعه مشمول مالیات حقوق می‌باشد و در صورت پرداخت به استناد بند ۲ ماده ۱۴۸ ق.م.م. به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی می‌گردد. در ضمن وجوه پرداختی بابت بازخرید مرخصی کارکنان به استناد بند ۵ ماده ۹۱ صرفاً در صورت پرداخت در زمان بازنشستگی یا از کار افتادگی مشمول مالیات حقوق نمی‌باشد.

۵- زیان تسعیر ارز: زیان حاصل از تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی که براساس اصول متداول حسابداری محاسبه شده باشد، مشروط بر اتخاذ یک روش یکنواخت طی سالهای مختلف توسط مؤدی، جزء هزینه‌های قابل قبول می‌باشد.

۶- مالیات و عوارض موضوع قانون موسوم به تجمیع عوارض: طبق تبصره ۲ ماده ۶ قانون موسوم به تجمیع عوارض تولیدکنندگان کالاهای موضوع ماده ۳ و همچنین ارائه‌دهندگان خدمات موضوع ماده ۴ قانون مذکور مکلفند مالیات و عوارض موضوعه را در مبادی تولید یا ارائه خدمات با درج در سند فروش از خریداران کالا یا خدمات اخذ و به حساب‌های تعیین شده واریز نمایند. نظر به اینکه خریداران کالا یا خدمات، مالیات و عوارض مذکور را پرداخت می‌نمایند، مبالغ مذکور به عنوان هزینه قابل قبول تولیدکننده یا ارائه‌دهنده خدمات نمی‌باشد.

۷- هزینه‌ها با پرداختهای مشمول مالیات تکلیفی: در خصوص هزینه‌ها و وجوه پرداخت شده توسط اشخاصی که وفق مقررات قانونی مشمول کسر و پرداخت مالیات تکلیفی می‌باشند، عدم پذیرش هزینه‌های مذکور صرفاً به دلیل عدم کسر مالیات تکلیفی (به استثنای موارد مصرح در آیین‌نامه اجرایی موضوع بند ۸ ماده ۱۴۸ ق.م.م. موضوع بخشنامه شماره ۲۴۴۰۸ مورخ ۱۳۸۱/۸/۷ سازمان امور مالیاتی کشور) صحیح نمی‌باشد.

۸- پاداش هیأت مدیره: پرداخت پاداش هیأت مدیره مصوب مجمع عمومی شرکت‌ها با عنایت به مفاد مواد ۲۳۹ و ۲۴۱ قانون تجارت از محل سود خالص قابل تقسیم انجام می‌پذیرد، لذا پاداش اعضاء حقیقی هیأت مدیره (اعم از موظف و غیرموظف) با رعایت مقررات مالیاتی مشمول کسر مالیات حقوق می‌باشد که در صورت عدم اقدام توسط شرکت، واحد مالیاتی نسبت به مطالبه مالیات و جرایم متعلقه اقدام می‌نماید.

۹- پرداخت‌های انجام شده طبق قوانین بودجه سالانه کشور: در مواردی که به موجب قوانین مصوب اشخاص مکلف به پرداخت وجوهی در وجه خزانه یا سایر مراجعی که قانونگذار ذکر نماید، باشند چنانچه طبق قانون مذکور یا سایر قوانین به عنوان هزینه قابل قبول اعلام شود و یا از مآخذ درآمد مشمول مالیات قابل وصول باشد، در این صورت براساس قسمت اخیر ماده ۱۴۷ ق.م.م و جوه پرداختی مذکور به عنوان هزینه قابل قبول سال پرداخت تلقی و یا به استناد تبصره ۵ ماده ۱۰۵ از درآمد مشمول مالیات اشخاص قابل کسر خواهد بود در غیراینصورت به عنوان هزینه قابل قبول تلقی نخواهد شد.

۱۰- درآمد حاصل از فروش حق تقدم سهام و صرف سهام شرکت‌های خارج از بورس:

الف- در اجرای تبصره ۲ ماده ۱۴۳ ق.م.م ارزش اسمی حق تقدم سهام در شرکت‌های خارج از بورس جهت محاسبه مالیات نقل و انتقال، ارزش اسمی سهام یا سهام‌الشرکه اصلی آن می‌باشد.
ب- درآمد حاصل از صرف سهام:

۱- ب- درآمد حاصل از صرف سهام ناشی از سلب حق تقدم سهامداران (شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس و سایر شرکتها) در صورتی که مبلغ مذکور در دفاتر به حساب سهامداران قبلی (سهامدارانی که از آنها سلب حق تقدم شده است) منظور گردد و متعاقباً به صورت نقد پرداخت یا صرف افزایش سرمایه به نام سهامداران قبلی شود، حسب مورد مشمول مقررات تبصره ۲ و ۳ ماده ۱۴۳ ق.م.م خواهد بود.

۲- ب- درآمد حاصل از صرف سهام شرکت‌های خارج از بورس که به صورت اندوخته در حسابهای شرکت ثبت و به کلیه سهامداران تعلق دارد طبق مقررات ماده ۱۰۵ ق.م.م مشمول مالیات می‌باشد.

۳- ب- درآمد حاصل از صرف سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس در صورتی که سهام آنها طبق مقررات و با مجوز بورس در خارج از بورس عرضه و به فروش برسد مشمول مقررات تبصره ۳ ماده ۱۴۳ ق.م.م خواهد بود، در غیراینصورت درآمد حاصله طبق مقررات ماده ۱۰۵ ق.م.م مشمول مالیات می‌باشد.

ج- در صورتی که تمام یا قسمتی از معاملات سهام و حق تقدم سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس، از طریق کارگزاران بورس انجام نشده و نیز تشریفات این معامله در دفتر سازمان

۱۱- معافیت موضوع ماده ۱۳۸ ق.م.م: به استناد ماده ۱۳۸ ق.م.م آن قسمت از سود ابرازی شرکت‌های تعاونی و خصوصی که برای توسعه و بازسازی و نوسازی یا تکمیل واحدهای موجود صنعتی و معدنی خود با ایجاد واحدهای جدید صنعتی یا معدنی در آن سال مصرف (هزینه) گردد، با رعایت کلیه شرایط مقرر در ماده مذکور از ۵۰٪ مالیات متعلقه موضوع ماده ۱۰۵ ق.م.م معاف خواهد بود. مبالغ مصرف شده (هزینه شده) بابت توسعه و تکمیل و ... در هر سال نسبت به کل سود ابرازی اعم از معاف و غیرمعاف قابل اعمال می‌باشد.

۱۲- ذخیره (اندوخته) طرح و توسعه موضوع ماده ۱۳۸ ق.م.م قبل از اصلاحیه

۱۳۸۰/۱۱/۲۷: مؤدیانی که در اجرای مقررات ماده ۱۳۸ ق.م.م قبل از اصلاحیه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و با رعایت بند ۸ بخشنامه شماره ۲۱۱/۷۰۴۱/۷۱۹۷ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۴ سازمان امور مالیاتی کشور برای سنوات ۱۳۸۱ و به بعد نسبت به ایجاد ذخیره طرح و توسعه اقدام نموده‌اند در صورت تخلف از شرایط مقرر در ماده مذکور مشمول مالیات و جرایم متعلق مطابق مقررات تبصره ۲ ماده ۱۳۸ قبل از اصلاحیه خواهند بود.

۱۳- مطالبه ۵٪ مالیات تکلیفی از پیمانکاران خارجی: قراردادهای پیمانکاری اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران موضوع بند الف ماده ۱۰۷ ق.م.م که از تاریخ ۸۳/۱/۱ به بعد منعقد شده باشند و دارای شعبه یا نمایندگی در ایران نباشند مشمول کسر ۵٪ مالیات تکلیفی موضوع ماده ۱۰۴ ق.م.م خواهند بود.

۱۴- مالیات سود سهام در ارتباط با قراردادهای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف: در ارتباط با مالیات اشخاص حقوقی که مشمول قراردادهای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف می‌گردد یادآور می‌شود ۲۵ درصد مالیات اشخاص حقوقی موضوع ماده ۱۰۵ ق.م.م مالیات اشخاص حقوقی بوده لذا تلقی آن به عنوان مالیات سهامداران فاقد وجهت قانونی می‌باشد.

۱۵- هزینه‌های قابل قبول سنوات قبل: هزینه‌های قابل قبول سنوات قبل که به هر دلیل خارج از اختیار مؤدی در سال مالیاتی مورد رسیدگی تحقق می‌یابد به استناد بند ۲۷ ماده ۱۴۸ ق.م.م به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی می‌گردد.

۱۶- وجوه اداره شده: نظر به اینکه مانده وجوه اداره شده نزد بانکها سپرده بانکی تلقی نمی‌گردد بنابراین سود دریافتی ناشی از وجوه اداره شده نزد بانکهای ایرانی یا مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، مشمول معافیت موضوع بند ۲ ماده ۱۳۵ ق.م.م نخواهد بود.

علی‌اکبر عرب مازار

یادآوری:

- ۱- پرداخت و یا انجام هزینه‌هایی که به موجب تصمیم مراجع ذیصلاح شرکتهای خصوصی و یا دولتی صورت می‌گیرد و هزینه مذکور در ماده ۱۴۷ و ۱۴۸ تصریح نگردیده از نظر حسابرسی مالیاتی هزینه غیرقابل قبول تلقی خواهد شد.
- ۲- سود و کارمزد پرداختی قابل قبول مالیاتی بابت تسهیلات دریافتی از بانکها و مؤسسات مالی اعتباری خارجی مجاز به شرط استفاده این منابع در سرمایه در گردش و یا خرید دارایی ثابت مؤدیان (به تأیید حسابداران رسمی) حداکثر ۷۵٪ صدم بالای نرخ Libor می‌باشد

فصل سیزدهم

مالیات مناطق آزاد تجاری

قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی
جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷

قسمت اول - اهداف

ماده ۱- به منظور تسریع در انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی رشد و توسعه اقتصادی، سرمایه گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی، به دولت اجازه داده می‌شود مناطق ذیل را به عنوان مناطق آزاد تجاری و صنعتی براساس موازین قانونی و این قانون اداره نماید:

الف- منطقه آزاد جزیره کیش

ب- منطقه آزاد قشم

ج- منطقه آزاد چابهار

تبصره ۱- مناطق آزاد از تسهیلات و امتیازات موضوع این قانون برخوردار خواهند بود.
تبصره ۲- ایجاد مناطق جدید و تعیین محدوده آنها بنا به پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ماده ۲- درآمد سازمان‌های مناطق آزاد صرفاً بایستی در چارچوب بودجه سالیانه که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد هزینه گردد. کمک‌های سازمان جهت عمران و آبادانی سایر نواحی (با اولویت نواحی همجوار) صرفاً با تصویب هیأت دولت امکان پذیر بوده و هرگونه کمک دیگری تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب خواهد شد.

ماده ۳- اشخاص حقیقی و حقوقی که در منطقه به انواع فعالیت‌های اقتصادی اشتغال دارند، نسبت به هر نوع فعالیت اقتصادی در منطقه آزاد از تاریخ بهره‌برداری مندرج در مجوز به مدت پانزده سال از پرداخت مالیات بردرآمد و دارایی موضوع قانون مالیات‌های مستقیم معاف خواهند بود و پس از انقضاء پانزده سال تابع مقررات مالیاتی خواهند بود که با پیشنهاد هیأت

- وزیران به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.
- ماده ۴- مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور اعم از مسافری و تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور می باشد.
- ماده ۵- واردات کالای تولیدشده در منطقه آزاد به سایر نقاط کشور، تا حد ارزش افزوده در آن منطقه با تصویب هیأت وزیران از پرداخت تمام یا قسمتی از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف می باشند.
- ماده ۶- ورود کالاهایی که تمام یا بخشی از مواد اولیه آن از داخل کشور تأمین و در منطقه آزاد تولید می شود از تمام یا بخشی (متناسباً) از حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط به مواد اولیه داخلی معاف خواهند بود.
- ماده ۷- کالاهایی که برای به کارگیری و مصرف در منطقه از داخل کشور به مناطق حمل می گردند، از موارد نقل و انتقال داخلی کشور است، ولی صادرات آنها از منطقه به خارج تابع مقررات عمومی صادرات و واردات خواهد بود.
- ماده ۸- آیین نامه اجرایی عملیات و معاملات پولی و بانکی در مناطق توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی مدت سه ماه پس از تصویب این قانون با هدف حفظ امکانات رقابتی منطقه در مقابل مناطق آزاد سایر کشورها تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.
- تبصره ۱- نظام ارزی مناطق آزاد و برابری ریال ایران با اسعار مختلف با رعایت ماده ۶ قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز توسط هیأت وزیران تعیین می شود.
- تبصره ۲- تأسیس بانک ایرانی با حداقل ۵۱٪ سهام دولتی و افتتاح شعب بانک خارجی و تأسیس مؤسسات اعتباری غیربانکی اعم از ایرانی یا خارجی و نیز افتتاح شعب آنها در مناطق آزاد و تصویب اساسنامه آنها با پیشنهاد سازمان، تأیید بانک مرکزی و تصویب هیأت وزیران انجام خواهد شد.
- تبصره ۳- شعب بانک های خارجی مستقر در مناطق آزاد و آن گروه از بانک های ایرانی مناطق آزاد که از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجوز فعالیت برون مرزی دارند، می توانند طبق ضوابط مصوب هیأت وزیران و با رعایت مقررات بانکداری اسلامی به فعالیت بانکداری برون مرزی اقدام نمایند.
- ماده ۹- سازمان می تواند برای اجرای طرح های زیربنایی و تولیدی در قالب برنامه و بودجه مصوب خود نسبت به تأمین و تضمین اعتبار از منابع داخلی و خارجی با تصویب هیأت وزیران اقدام نماید. بازپرداخت این اعتبارات فقط از محل درآمدهای سازمان انجام خواهد شد.
- ماده ۱۰- ورود و خروج سرمایه و سود حاصل از فعالیت های اقتصادی در هر منطقه، آزاد می باشد. مقررات لازم برای جلب و حمایت سرمایه گذاری در هر منطقه و چگونگی و میزان مشارکت خارجیان در فعالیت های هر منطقه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.
- ماده ۱۱- سازمان هر منطقه می تواند با تصویب هیأت وزیران و از محل دارایی های خود یا از طریق عقد قرارداد با بانک ها و مؤسسات اعتباری و شرکت های بیمه نسبت به تضمین سرمایه های خارجی در مقابل خسارات ناشی از سلب مالکیت و ملی شدن تا حد تعهدات مندرج در قراردادهای مربوطه اقدام نماید.

ماده ۱۲- ثبت شرکتها و مالکیت‌های صنعتی و معنوی، همچنین ثبت کشتی‌ها، شناورها و هواپیماها در هر منطقه، توسط سازمان آن منطقه با رعایت اصل هشتادویکم قانون اساسی طبق ضوابط مصوب هیأت وزیران انجام می‌شود.

ماده ۱۳- سازمان می‌تواند در محل‌های لازم دفتر نمایندگی تأسیس نماید.

ماده ۱۴- نحوه استفاده از زمین و منابع ملی و ترتیب فروش یا اجاره آن به اتباع کشور در محدوده هر منطقه که در مالکیت دولت باشد، طبق مقررات مصوب هیأت وزیران و با رعایت برنامه‌های عمرانی هر منطقه تعیین می‌گردد. سازمان هر منطقه مسئول اجرای مقررات مربوط خواهد بود.

نیمه ۱- اجاره زمین به اتباع خارجی مجاز و فروش آن مطلقاً ممنوع است.

معافیت مالیاتی مناطق آزاد

به موجب قانون مناطق آزاد در ایران درآمد حاصل از فعالیت‌های اقتصادی حاصل در مناطق آزاد از شمول هرگونه مالیات تا مدت ۱۵ سال معاف می‌باشند. معافیت مذکور به موجب مصوبه مجلس شورای اسلامی دهسال دیگر تمدید شده است.

از قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۲/۶/۷ مجلس شورای اسلامی

ماده ۱۳- اشخاص حقیقی و حقوقی که در منطقه به انواع فعالیت‌های اقتصادی اشتغال دارند، نسبت به هر نوع فعالیت اقتصادی در منطقه آزاد از تاریخ بهره‌برداری مندرج در مجوز به مدت پانزده سال از پرداخت مالیات بردرآمد و دارایی موضوع مالیات‌های مستقیم معاف خواهند بود و پس از انقضای پانزده سال تابع مقررات مالیاتی خواهند بود که با پیشنهاد هیأت وزیران به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ماده ۱۴- مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود

رای شماره ۵۵۸۶-۳۰/۴ مورخ ۱۳۷۶/۵/۲۲ هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی معافیت مالیاتی مناطق آزاد

گزارش شماره ۸۵۷۶-۳۰/۴ مورخ ۱۳۷۵/۸/۸ ریاست شورای عالی مالیاتی به عنوان معاونت محترم درآمدهای مالیاتی، حسب ارجاع آن معاونت در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۵/۷ هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی مطرح است. گزارش مذکور دایر بر پیشنهاد طرح بررسی چند سؤال راجع به معافیت مالیاتی در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران و معافیت احتمالی مربوط به دوره انحلال در هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی می‌باشد که اهم آنها هم به قرار زیر است:

«۱- آیا معافیت‌های مالیاتی موضوع فصل اول باب چهارم قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه بعدی آن و همچنین معافیت‌های مالیاتی موضوع ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران شامل مأخذ محاسبه مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی که در دوره معافیت منحل می‌شوند (مالیات دوره انحلال) نیز می‌باشد یا خیر و اگر اشخاص حقوقی فعال در مناطق آزاد به شرح فوق از

پرداخت مالیات دوره انحلال معاف هستند، آیا این معافیت شامل دارایی‌های آنها که در نقاط خارج از مناطق آزاد وجود دارد خواهد بود یا خیر؟

۲- آیا در مواردی که صاحبان سهام یا سهم‌الشرکه اشخاص حقوقی فعال در مناطق آزاد تجاری صنعتی و یا افرادی که خود به عنوان شخص حقیقی در مناطق مذکور فعالیت داشته و از معافیت ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد برخوردار بوده‌اند، فوت می‌نمایند، ماترک متعلق به آنان واقع در مناطق آزاد نیز معاف از پرداخت مالیات بر ارث می‌باشد یا خیر؟

۳- آیا فعالیت شرکت‌هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها مستقیماً یا با واسطه متعلق به دولت است، در مناطق آزاد تجاری - صنعتی مشمول معافیت مالیاتی موضوع ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد می‌باشد؟»

هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی در اجرای بند ۳ ماده ۲۵۵ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه بعدی پس از شور و بررسی پیرامون مسائل مذکور به ترتیب سؤالات مطروحه به شرح ذیل اعلام رأی می‌نماید:

۱- اولاً در خصوص اشخاص حقوقی که در دوران معافیت موضوع فصل اول باب چهارم قانون مالیات‌های مستقیم منحل می‌شوند، باید درآمد ناشی از فعالیت‌های معاف را که احتمالاً در طی آخرین دوره عملیات تا تاریخ انحلال صورت گرفته، از کل مأخذ مشمول مالیات دوره مذکور کسر نمود و مابقی برابر مقررات مشمول مالیات خواهد بود.

ثانیاً نظر به اینکه حسب ماده ۱۱۵ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ و تبصره آن مأخذ محاسبه مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی که منحل می‌شوند، علاوه بر افزایش بهای دارایی‌ها شامل نتایج عملکرد آن دوره نیز می‌باشد و از طرفی مالیات دوره انحلال در فصل مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی ذکر گردیده که در نتیجه این مالیات هم در گروه مالیات بردرآمد شناخته شده است، لذا معافیت مالیاتی موضوع ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ شامل آن بخش از دارایی‌های اشخاص مشمول ماده ۱۳ مزبور واقع در نقاط خارج از این مناطق و غیرمربوط با فعالیت‌های موضوع ماده ۱۳ اخیرالذکر در زمان انحلال مشمول این معافیت نخواهد بود.

۲- ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی معافیت مالیاتی برای اشخاصی قایل شده است که در این مناطق مبادرت به سرمایه‌گذاری و یا به هر ترتیب فعالیت اقتصادی می‌نمایند. بنابراین در موارد فوت اشخاص مزبور در حقیقت متوفی اقدام به سرمایه‌گذاری و یا به هر ترتیب فعالیت اقتصادی می‌نموده نه وارث وی در نتیجه وارث به مناسبت اینکه اموال یا حقوقی مالی مورث آنها در مناطق آزاد تجاری - صنعتی واقع است، نمی‌توانند بابت اموال و حقوق مذکور از معافیت مالیاتی بهره‌مند گردند فوق‌الذکر که به منزله یک قانون خاص می‌باشد، تفاوتی بین شرکت‌های مختلف خواه تمام یا قسمتی از سرمایه آنها با واسطه یا بی‌واسطه متعلق باشد یا بخشی خصوصی، قائل نشده است، علیهذا شرکتها بابت سهم دولت محروم از معافیت مقرر موضوع ماده ۱۳ نخواهند بود.

معافیت مالیاتی مناطق آزاد تجاری

بخشنامه شماره ۹۲۴۶/۳۷۷۵۶-۳۰/۴ مورخ ۱۳۷۶/۹/۲

نظر به اینکه در خصوص معافیت مالیات اشخاصی که اقامتگاه قانونی آنها در مناطق آزاد قرار داشته ولیکن در خارج از مناطق مذکور نیز دارای فعالیت اقتصادی و انتفاعی بوده و همچنین اشخاصی که اقامتگاه قانونی آنها خارج از مناطق آزاد می‌باشد ولی در داخل مناطق آزاد هم فعالیت اقتصادی و انتفاعی دارند ابهاماتی مطرح گردیده لذا به منظور رفع هرگونه ابهام و ایجاد رویه واحد اعلام می‌دارد چون با توجه به مفاد ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ هر نوع فعالیت اقتصادی اشخاص در مناطق آزاد به مدت ۱۵ سال از تاریخ بهره‌برداری مندرج در مجوز فعالیت در مناطق مورد بحث از پرداخت مالیات بر دارایی و درآمد معاف می‌باشد. لذا توجه خواهند داشت که معافیت مالیاتی یادشده فارغ از محل اقامتگاه قانونی اشخاص، صرفاً ناظر به آن قسمت از فعالیت اقتصادی انتفاعی مؤدیان خواهد بود که با رعایت مقررات مربوط در محدوده مناطق مزبور صورت می‌پذیرد و نیز بدهی است که این معافیت مالیاتی شامل آن قسمت از درآمد اشخاص که از فعالیت در خارج از مناطق یادشده حاصل می‌شود ولو آنکه اقامتگاه قانونی آنها در مناطق آزاد باشد نخواهد بود. مفاد این بخشنامه مورد تأیید هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی نیز می‌باشد. کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور اعم از مسافری تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور می‌باشد.

ماده ۱۵- واردات کالای تولیدشده در منطقه آزاد به سایر نقاط کشور تا حد ارزش افزوده در آن منطقه با تصویب هیأت وزیران از پرداخت تمام یا قسمتی از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف می‌باشند.

ماده ۱۶- ورود کالاهایی که تمام یا بخشی از مواد اولیه آن از خارج کشور تأمین می‌شود در منطقه آزاد تولید می‌شود از تمام یا بخشی (متعاقباً از حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوطه به مواد اولیه داخلی معاف خواهد بود.

ماده ۱۷- کالاهایی که برای به کارگیری و مصرف در منطقه از داخل کشور به مناطق حمل می‌گردند، از موارد نقل و انتقال داخلی کشور است ولی صادرات آنها از منطقه به خارج تابع مقررات عمومی صادرات و واردات خواهد بود.

معافیت مالیاتی حقوق‌بگیران مناطق آزاد

رای شماره ۳۰/۴/۲۰۹۰ مورخ ۷۴/۳/۲۴ هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی گزارش‌های شماره ۳۵۵۴-۳۰/۵-۱۶/۹/۷۲ و ۳۶۸۱-۳۰/۵-۷/۱۰/۷۲ دفتر فنی مالیاتی عنوان معاونت محترم درآمدهای مالیاتی در خصوص ابهامات مربوطه به موارد مشمول معافیت موضوع ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۲/۲/۷ مجلس شورای اسلامی حسب ارجاع معاونت محترم مذکور در جلسه مورخ ۱۳۷۴/۳/۲۰ هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی که خلاصه موارد ابهام به شرح زیر می‌باشد، مطرح است.

۱- آیا حقوق‌بگیران و صاحبان مشاغل که در منطقه آزاد تجاری به فعالیت اقتصادی اشتغال دارند مشمول معافیت مقرر در ماده قانونی یادشده می‌باشند یا خیر؟

۲- در مورد شخص حقیقی که حائز شرایط به شرح مذکور در صدر ماده قانونی فوق است در صورت فوت آیا به دارایی‌های وی در این مناطق مالیات برارث تعلق می‌گیرد؟

۳- سرمایه شرکت‌های سهامی و مختلط سهامی حائز شرایط به شرح مذکور در صدر ماده ۱۳ قانون فوق در موقع تأسیس شرکت یا افزایش سرمایه مشمول حق تمبر موضوع ماده ۴۸ قانون مالیاتهای مستقیم می‌گردد یا خیر؟ هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی پس از بحث و مشاوره نسبت به موارد یادشده به شرح آتی اعلام رأی می‌نماید:

با توجه به مفاد ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر معافیت نوع فعالیت اقتصادی در منطقه آزاد از تاریخ مندرج در مجوز به طور کلی هر نوع فعالیت اقتصادی اشخاص حقیقی یا حقوقی که صرفاً در حدود مجوزهای کسب و کار صادره مربوط اعم از شغلی یا استخدامی و یا براساس پروانه‌های تأسیس و یا بهره‌برداری واحدهای تولیدی و صنعتی در مناطق مذکور انجام می‌پذیرد از پرداخت مالیات بردرآمد در مدت مقرر معاف می‌باشد. همچنین کلیه اموال و دارایی‌های اشخاص مزبور که منحصرأ در ارتباط با فعالیت اقتصادی موصوف آنها بوده و ضمناً در مناطق یادشده مستقر باشند از معافیت مقرر برخوردار خواهند بود.

مثال نمونه:

شرکت «هامون» به شماره ثبت ۱۱۰۶۵ در منطقه آزاد کیش به ثبت رسیده است. فعالیت شرکت تولیدی - بازرگانی بوده و دارای ۴۵ نفر پرسنل می‌باشد. به استناد صورتهای مالی شرکت که مورد حسابرسی نیز واقع شده درآمدهای آن عبارتند از:

- ۱- درآمد فروش محصولات تولیدی به فروشگاههای مستقر در کیش ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۲- درآمد حاصل از صادرات تولیدات به استانهای فارس و تهران ۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۳- درآمد پیمانکاری در منطقه آزاد قشم ۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۴- درآمد حاصل از فعالیت‌های تجاری در تهران ۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۵- فروش بخشی از دارایی‌های ثابت در منطقه آزاد کیش ۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

مطلوب است اولاً: محاسبه مالیات شرکت مذکور.

ثانیاً: مالیات حقوق و مزایای کارکنان شرکت یادشده که در منطقه کیش به فعالیت اشتغال دارند.

حل: چون شرکت «هامون» در کیش به ثبت رسیده و کلی فعالیت‌های آن به جز فعالیت بند فعالیت‌های تجاری در تهران مشمول نرخ ۲۵ درصد می‌گردد.

$$\text{مالیات فعالیت در تهران} = ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۵\%$$

ضمناً چون کلیه کارکنان شرکت در کیش مستقر و دارای فعالیت اقتصادی در منطقه آزاد هستند از شمول مالیات بردرآمد حقوق معاف می‌باشند.

فصل چهاردهم

اجتناب از مالیات مضاعف

قراردادهای اجتناب از مالیات مضاعف

جهانی شدن اقتصاد و آثار مالیاتی آن از دهه ۱۳۵۰ باعث شد که دولت موضوع انعقاد قراردادهای اجتناب از مالیات مضاعف را با برخی کشورها در دستور کار قرار دهد. در سال ۴۸ به استناد ماده (۱۶۰) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۴۵ اولین قرارداد اجتناب از مالیات مضاعف با کشور آلمان به امضاء رسیده است.

عنوان «قرارداد مالیاتی» اصطلاح عامیانه‌ای است که در مورد قراردادهای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف بین دو یا چند کشور به کار می‌رود. قرارداد مالیاتی، که ممکن است کنوانسیون، موافقتنامه یا قرارداد خوانده شود، یک توافق بین‌المللی است که به دنبال مذاکرات بین کشورهای ذیربط تدوین شده براساس قوانین داخلی هر کشور به تصویب می‌رسد. به همین سبب قرارداد مالیاتی به عنوان یک موافقتنامه بین‌المللی تابع قواعد حقوق بین‌الملل عمومی و «کنوانسیون‌های وین» می‌باشد.

هدف اساسی قرارداد مالیاتی پرداختن به مسائلی است که از تداخل سیستم‌های مختلف مالیاتی بروز می‌کند و به ویژه متوجه آن است که مسأله حق وضع مالیات نسبت به درآمدهای حاصل در قلمرو کشورهای متعاقد را روشن سازد. حق انحصاری وضع مالیات به کشور منبع درآمد یا کشور محل اقامت داده می‌شود (و یا این که اولویت در حق تعیین مالیات به کشور منبع درآمد اعطا می‌شود و در مقابل کشور محل اقامت موظف می‌گردد در این حالت اعتبار یا کردیت مالیاتی منظور نماید).

قراردادهای مالیاتی در عین حال با هدف ممانعت از گریز مالیاتی منعقد می‌شوند که این هدف از طریق مبادله اطلاعات بین مراجع مالیاتی طرف‌های قرارداد تأمین می‌گردد. قراردادهای مالیاتی به طور کلی بر قوانین داخلی کشورها تقدم دارند.

قرارداد مالیاتی انواع بسیاری دارد، اما نوع عمده آن (که معمولاً قرارداد جامع مالیات بردرآمد خوانده می‌شود) انواع درآمدها و (در مواردی) منافع سرمایه‌ای را در برمی‌گیرد. عنوان کامل این نوع قرارداد معمولاً چنین است: «معاهده بین دولت‌های الف و ب به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف برای ممانعت از گریز مالیاتی در رابطه با مالیات بردرآمد (یا مالیات

بر درآمد و مالیات بر منافع سرمایه‌ای). در این قراردادها انواع درآمد ذکر شده و مقررات لازم پیرامون تعیین صلاحیت برای موضع مالیات بر عواید حاصله از منافع گوناگون (نظیر سود سهام، سود حاصل از فروش دارایی‌ها و درآمد اموال غیرمنقول) و درآمد ناشی از فعالیت‌های مختلف (مانند مشاغل، خدمات و غیره)، و همچنین نحوه تبادل اطلاعات و شیوه معاضدت به منظور حل مسائل ناشی از اجرای قرارداد پیش‌بینی می‌شود.

استناد قانونی این گونه قراردادها در حال حاضر ماده (۱۶۸) قانون مالیاتهای مستقیم می‌باشد که

اشعار می‌دارد:

ماده ۱۶۸- دولت می‌تواند برای جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف و تبادل اطلاعات راجع به درآمد و دارایی مؤدیان با دولتهای خارجی موافقتنامه‌های مالیاتی منعقد و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به مرحله اجرا بگذارد. قراردادها یا موافقتنامه‌های مربوط به امور مالیاتی که تا تاریخ اجرای این قانون با دول خارجی منعقد و به تصویب قوه مقننه یا هیأت وزیران رسیده است تا زمانی که لغو نشده به قوت خود باقی است. دولت موظف است ظرف یک سال از تاریخ اجرای این قانون، قراردادها و موافقتنامه‌های قبلی را بررسی و نظر خود را مبنی بر ادامه یا لغو آنها مستنداً به مجلس شورای اسلامی گزارش نماید.

موضوع این گونه قراردادها اعمال حاکمیت مالیاتی دولتها می‌باشد.

این قراردادها به مسأله جهانی شدن و آثار آن در حاکمیت مالیاتی کشورها اختصاص دارد. منظور از حاکمیت مالیاتی، آزادی دولتها در تعیین قواعد و مقررات مالیاتی خویش است. در طول سالها کشورهای جهان نظام پیچیده‌ای از قراردادهای بین‌المللی حاکم بر مسائل مالیاتی پدید آورده‌اند. اجزای مهم این سیستم عبارتند از قرارداد عمومی تعرفه و تجارت (گات)، قراردادهای دوجانبه مالیاتی که بیشتر مبتنی بر الگوی OECD می‌باشند و رهنمودها (دیرکتیوها)ی اتحادیه اروپا که بیش از پیش به قراردادهای تنظیم روابط مالیاتی در درون یک فدراسیون مشابهت پیدا می‌کنند. از این جهت رهنمود شماره (۶) اتحادیه درباره مالیات بر ارزش افزوده از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. چند قرارداد در زمینه مالیات بر درآمد نیز بین اعضای اتحادیه اروپا منعقد شده است. علاوه بر اینها قوانین مالیاتی هر دو دسته کشورهای منبع و محل اقامت نیز در ارتباط با جریان بین‌المللی درآمدها کاربرد دارند.

لازم به یادآوری است که نیاز چندانی به عقد قراردادهای بین‌المللی در ارتباط با مالیاتهای غیرمستقیم وجود ندارد، البته به استثنای قرارداد گات که ضمن آن کشورهای عضو موظف شده‌اند در مورد واردات به برقراری مالیات تا حدی اکتفا کنند که برای یکسانی و هماهنگی با مالیاتهای غیرمستقیم داخلی ضرورت نداشته باشد و همچنین از وضع مالیاتهای مستقیم در این زمینه خودداری نمایند. کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز توافق کردند که مالیاتهای غیرمستقیم خود را به منظور ایجاد شرایط لازم جهت برقراری بازار واحد داخلی هماهنگ سازند.

امروزه همه جا سخن از تأثیر جهانی شدن اقتصاد بر حاکمیت ملی کشورها در میان است و از اینکه چگونه مسأله جهانی شدن حاکمیت ملی را در ارتباط با امر مالیات تعدیل می‌نماید. این تعدیل حاکمیت به اشکال مختلفی ظاهر می‌شود از جمله اینکه فشار ناشی از عوامل بازار ممکن است از میزان مالیاتها بکاهد و اجرای مقررات مالیاتی موجود را با اشکال مواجه سازد. در نتیجه دولتها اگر صلاح ندانند که کمبود حاصل از طریق فشار مالیاتی بیشتر بر نیروی

کار یا افزایش مالیات بر مصرف جبران کنند، ممکن است ناچار شوند متوسل به اقداماتی، فرضاً در جهت محدود ساختن آزادی عمل کشورها و مناطقی شوند که به عنوان بهشت‌های مالیاتی شناخته می‌شوند و اینکه خواستار برقراری مقررات و قواعد جدیدی در ارتباط با جریان بین‌المللی درآمدها گردند که چنین مقررات و توافقی‌هایی را می‌توان به گات (قراردادهای عمومی تعرفه‌ها و تجارت) تازه‌ای در زمینه مسائل مالیاتی تشبیه کرد. در صورت توسل به این راه حل طبعاً ایجاد سازمانی شبیه به سازمان تجارت جهانی جهت اجرای مقررات و توافقی‌های مذکور الزامی خواهد بود. اما همه این تحولات در عین حال تعدیل و محدودیت حاکمیت ملی را نیز به همراه خواهد داشت.

در قراردادهای مالیات مضاعف مهمترین نکاتی که مطرح است عبارتند از:

- ۱- حمایت از منافع مالیاتی سرمایه‌گذاران در خصوص عدم پرداخت مالیات دوباره
- ۲- یکسان‌سازی نرخ‌های مالیاتی سرمایه‌گذاران در خصوص عدم پرداخت مالیات دوباره
- ۳- توسعه روابط مالیاتی کشورها و کنترل جریان پولی و جلوگیری از برقراری سیستم‌های

پول‌شویی Money Laundry

در حال حاضر ایران با ۳۹ کشور جهان قرارداد اجتناب از مالیات مضاعف را منعقد نموده که ۲۸ مورد آن اجرایی شده است. جدول صفحه ۱۷۶ نام کشورها و تاریخ انعقاد قراردادهای اجتناب از مالیات مضاعف ایران و کشورهای متقابل را نمایش می‌دهد.

جدول مقایسه قراردادهای اجتناب از مالیات مضاعف در ایران								
ردیف	نام کشور	مالیاتهای تکلیفی				تاریخ اجرا	کمکهای فنی %	روایتی %
		مالیات شرکت %	هزینه‌های مالی %	مالیات سهامدار*				
				درصد سهام	ترخ مالیات			
۱	آلمان	۱۳۴۷/۹/۲۹	۱۰	۱۰	۱۰	۲۵ یا بیشتر	۱۵	
۲	فرانسه	۱۳۵۲/۸/۱۶	۱۰	۱۰	۱۰	کمتراز ۲۵	۲۰	
۳	ارمنستان	۱۳۷۶/۴/۲۰	۵	۵	۵	۲۵ یا بیشتر	۱۰	
۴	آفریقای جنوبی	۱۳۷۷/۹/۲	۱۰	۱۰	۱۰	کمتراز ۲۵	۱۵	
۵	قزاقستان	۱۳۷۸/۱/۱۴	۱۰	۱۰	۱۰	۲۵ یا بیشتر	۵	
۶	ترکمنستان	۱۳۷۸/۵/۱۲	۵	۵	۵	کمتراز ۲۵	۱۵	
۷	لبنان	۱۳۷۹/۹/۳۰	۵	۵	۵			
۸	گرجستان	۱۳۷۹/۱۱/۲۶	۵	۵	۵	۲۵ یا بیشتر	۵	
۹	اکراین	۱۳۸۰/۷/۴	۱۰	۱۰	۱۰	کمتراز ۲۵	۱۰	
۱۰	بلاروس	۱۳۸۰/۸/۲۴	۵	۵	۵	۲۵ یا بیشتر	۱۰	
۱۱	سوریه	۱۳۸۰/۹/۱۲	۱۷	۱۷	۱۷	کمتراز ۲۵	۱۵	
۱۲	سری لانکا	۱۳۸۰/۱۰/۵	۸	۸	۸			
۱۳	فدراسیون روسیه	۱۳۸۱/۱/۱۶	۵	۵	۵	۲۵ یا بیشتر	۵	
۱۴	چین	۱۳۸۲/۵/۲۳	۱۰	۱۰	۱۰	کمتراز ۲۵	۱۰	
۱۵	فدرال سوئیس	۱۳۸۲/۱۰/۱۰	۵	۵	۵	۱۵ یا بیشتر	۵	
۱۶	پاکستان	۱۳۸۲/۱۲/۱۴	۱۰	۱۰	۱۰	کمتراز ۱۵	۱۵	
۱۷	اتریش	۱۳۸۳/۴/۲۱	۵	۵	۵	۲۵ یا بیشتر	۵	
۱۸	ازبکستان	۱۳۸۳/۱۰/۲۶	۵	۵	۵	کمتراز ۲۵	۱۰	
۱۹	ترکیه	۱۳۸۳/۱۲/۴	۱۰	۱۰	۱۰	۲۵ یا بیشتر	۱۵	
۲۰	تونس	۱۳۸۴/۳/۲۴	۸	۸	۸	کمتراز ۲۵	۲۰	
۲۱	قرقیزستان	۱۳۸۴/۶/۲۵	۱۰	۱۰	۱۰	۲۵ یا بیشتر	۵	
۲۲	اسپانیا	۱۳۸۴/۱۱/۱۰	۵	۵	۵	کمتراز ۲۰	۱۰	
۲۳	لهستان	۱۳۸۵/۹/۱۰	۱۰	۱۰	۱۰			
۲۴	بلغارستان	۱۳۸۵/۴/۸	۵	۵	۵			
۲۵	ونزوئلا	۱۳۸۴/۱۱/۲۵	۵	۵	۵	۱۵ یا بیشتر	۵	
۲۶	رومانی	۱۳۸۷/۵/۲۹	۱۰	۱	۱	کمتراز ۱۵	۱۰	
۲۷	بحرین	۱۳۸۶/۱۰/۱۱	۵	۵	۵			
۲۸	کرواسی	۱۳۸۷/۸/۹	۵	۵	۵	۲۵ یا بیشتر	۵	
۲۹	اردن	تاکتوئن اجرائی نشده است.	۱۰	۱۰	۱۰	کمتراز ۲۵	۵	
۳۰	مالزی	//	۱۰	۱۰	۱۰	کمتراز ۲۰	۷/۵	
۳۱	بوسنی و	//	۱۵	۱۵	۱۵			
۳۲	قطر	//	۵	۵	۵	۲۰ یا بیشتر	۱۰	
۳۳	اندونزی	//	۱۲	۱۲	۱۲	کمتراز ۲۰	۷/۵	
۳۴	تاجیکستان	//	۸	۸	۸			
۳۵	سودان	//	۵	۵	۵	۲۰ یا بیشتر	۵	
۳۶	کویت	//	۵	۵	۵	کمتراز ۲۰	۱۰	
۳۷	زیمبابوه	//	۵	۵	۵			
۳۸	عمان	//	۵	۵	۵			
۳۹	الجزایر	//	۵	۵	۵			

* بموجب اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ که در تاریخ ۱۳۸۱/۱/۱۱ قابل اجرا می‌باشد. موضوع مالیات بر سود تقسیم شده (مالیات سهامدار) منتفی می‌باشد.

فصل پانزدهم

جامعه حسابداران رسمی ایران

Iranian Association of Certified Public Accountants (IACPA)

حسابداری در ایران پیشینه درازی دارد. الواح به دست آمده از تمدن ایلامی در جنوب ایران در شوش (۳۰۰۰ قبل از میلاد) از قدمت چند هزار ساله حسابداری در ایران حکایت می‌کند. رساله محمد ابوالوفای بوزجانی تحت عنوان «کتاب ضروریات علم حساب برای کاتبان و کاسبان» در قرن دهم میلادی، نخستین راهنمای عملی در استفاده از علم حساب در حسابداری است. حسابداران ایرانی در قرون بعد کوششی چشمگیر در تدوین مبانی حسابداری سیاق و حتی آیین رفتار محاسبان و مستوفیان به عمل آوردند که به عنوان نمونه‌ای برجسته می‌توان از کتاب فروغستان در سده گذشته یاد کرد. با این حال، اندیشه حسابرسی واحدها و مؤسسات اقتصادی کشور، زاده تغییرات و تحولات اقتصادی کشور نبود و در پاسخ به نیازها و در تداوم و تکامل حسابداری بومی ایران شکل نگرفت. بلکه در اقتباسی ساده‌انگار و الگوبرداری بدون مضمون از مناسبات، نهادها و روابط اقتصادی در غرب، قانون تجارت ۱۳۱۱ بر مبنای قانون تجارت بلژیک تهیه و تصویب شد و در آن، تشکیل شرکت‌های سهامی پیش‌بینی و مقرر گردید که در شرکت‌های مزبور مجامع عمومی صاحبان سهام هر شرکت یک یا چند بازرس (مفتش) را انتخاب کنند تا با رسیدگی به حسابها و اسناد و مدارک شرکت درباره اوضاع عمومی شرکت و صورتهای مالی (بیان) تهیه شده توسط مدیران گزارشی (راپرتی) به مجمع بدهند. اگرچه در سال‌های بعد در شرکت‌هایی که ظاهراً به شکل سهامی تشکیل شده بودند بازرسانی انتخاب می‌شوند و گاه این بازرسان به حسابهای شرکت رسیدگی می‌کردند، اما حسابرسی در معنا و مفهومی که دانش و حرفه حسابداری، حتی در ۷۰ سال پیش از آن داشت، در کار نبود و هنوز هم در مورد اغلب شرکت‌های سهامی خاص و تعداد زیادی از

شرکت‌های سهامی عام به کار نمی‌رود. در نتیجه قانون تجارت ۱۳۱۱ هیچ نقش مؤثری در پیدایش حسابداری حرفه‌ای و تشکیل جوامع حسابداری نداشت.

انجمن حسابداران قسم خورده

در اصلاحیه قانون مالیاتها در سال ۱۳۲۶ و در قانون جامع مالیاتی ۱۳۲۸ به استفاده از خدمات حسابداران حرفه‌ای در امور مالیاتی به‌درستی تأکید شد و ماده ۳۰ قانون اخیر مقرر داشت که هر موقعی که انجمن محاسبان و کارشناسان قسم خورده را در مورد حساب یا ترازنامه هر بازرگان یا شرکت بپذیرد. با این حال، نشانی از تشکیل چنین انجمنی در سال‌های بعد دیده نمی‌شود. در قانون مالیات بردرآمد ۱۳۳۵ علاوه بر پیش‌بینی استفاده از خدمات حسابداران قسم خورده در امور مالیاتی، در ماده ۳۳ مقرر شد که وزارت دارایی آیین‌نامه طرز کار و انتخاب کارشناسان و محاسبان قسم خورده را تهیه و به اجرا بگذارد. آیین‌نامه انجمن محاسبین قسم خورده در سال ۱۳۴۰ تهیه و به تصویب وزیر دارایی رسید. اساسنامه انجمن مزبور نیز در سال ۱۳۴۲ تهیه و تصویب شد که در آن علاوه بر ذکر مقرراتی در مورد ارکان انجمن، تدوین اصول حسابداری و حسابرسی و موازین اخلاقی حسابداران عضو پیش‌بینی شده بود. با وجود موارد بالا سابقه‌ای از شکل‌گیری و فعالیت مؤثر این انجمن در دست نیست.

انجمن حسابداران ایران (Iranian Accounting Association)

همزمان با اقداماتی که در زمینه تشکیل انجمن حسابداران قسم خورده در جریان بود انجمن دیگری به نام انجمن حسابداران ایران توسط ۱۵ نفر از حسابداران تحصیل کرده در خارج از کشور تشکیل شد که هدف آن پیشرفت حرفه حسابداری و ایجاد تسهیلات جهت تربیت حسابداران و ترویج و مراعات دقیق موازین حرفه‌ای و اخلاقی عنوان شد. این انجمن در بهمن ۱۳۴۳ به ثبت رسید و فعالیت رسمی خود را آغاز کرد شروع به پذیرش اعضای جدید نمود. از ادامه فعالیت این انجمن بعد از سال ۱۳۴۵ اطلاعی در دست نیست. به نظر می‌رسد که با تصویب قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۴۵ و تشکیل کانون حسابداران رسمی ایران فعالیت این انجمن نیز متوقف و عملاً منحل شده باشد.

کانون حسابداران رسمی

قانون مالیات‌های مستقیم ۱۳۴۵ مسئله حسابداری حرفه‌ای را که موضوعی عام است به دامنه یک قانون و یک کاربرد خاص معطوف کرد و در ماده ۲۷۵ مقرر کرد که به منظور تعیین و معرفی حسابداران رسمی و فراهم آوردن وسایل لازم برای بالا بردن سطح معلومات حسابداری در کشور و تهیه زمینه مساعد برای تدوین موازین فنی و اخلاقی حرفه حسابداری و نظارت بر اجرای موازین مزبور، کانون حسابداران رسمی طبق مقررات این فصل از قانون تشکیل می‌شود. در مواد ۲۷۶-۲۸۱ قانون پیشگفته مقرراتی در مورد گزارش حسابدار رسمی، اختلاف نظر حسابدار رسمی و ممیز و بیطرفی حسابدار رسمی آمده بود. آیین‌نامه مربوط به نحوه انتخاب حسابداران رسمی در سال ۱۳۴۶ و اساسنامه کانون حسابداران رسمی در سال ۱۳۵۱ به تصویب شورای مرکب از مقامات دولتی (موضوع ماده ۲۷۵ قانون مالیات‌های مستقیم) رسید. با تشکیل کانون حسابداران رسمی، اعضای این کانون که از بین حسابداران متخصص انتخاب شده بودند رسیدگی به دفترها و صورت‌های مالی مؤدیان مالیاتی را در امور ارجاعی از طرف مؤدیان و یا وزارت دارایی به عهده گرفتند.

به موازات اقداماتی که در جهت انتخاب حسابداران رسمی و ایجاد نظام حرفه‌ای حسابداری تحت هدایت و سرپرستی دولت و با قصد استفاده از خدمات این حسابداران در امر حسابرسی مالیاتی در جریان بود، اصلاحیه قانون تجارت در مورد شرکت‌های سهامی در سال ۱۳۴۷ به تصویب رسید و در آن، شرکت‌های سهامی عام مکلف شده بودند که به حساب‌های سود و زیان و ترازنامه خود گزارش حسابداران رسمی را ضمیمه کنند. به این ترتیب، موضوع استفاده از خدمات اعضای کانون حسابداران رسمی در قانون تجارت نیز جایی برای خود باز کرد. اما از آنجا که دو مقوله حسابرسی و بازرسی قانونی مجزا و تفکیک‌پذیر فرض شده بود عده‌ای از حسابداران رسمی که در عین حال به عنوان بازرس قانونی شرکت‌های سهامی عام انتخاب شده بودند دو گزارش جداگانه به مجامع عمومی عرضه می‌کردند. کانون حسابداران رسمی با وجود پذیرش اعضای جدید و تشکیل مؤسسات حسابداری حرفه‌ای و همچنین با تشکیل بورس اوراق بهادار تهران و الزام شرکت‌های پذیرفته شده به حسابرسی، در طول سال‌های بعد به کندی گسترش یافت.

تجربه حسابداران رسمی از لحاظ ایجاد مؤسسات حسابرسی مدرن، به کارگیری روش‌ها و تکنیک‌های جدید حسابرسی و تربیت نسل تازه‌ای از حسابداران حرفه‌ای، موفقیت‌های چشمگیری داشت اما پیش از آنکه بتواند به عنوان نهادی حرفه‌ای در قالب شرایط اقتصادی-اجتماعی کشور ساز و کار متناسبی بیابد در مدار اقتصاد وابسته قرار گرفت و بسیاری از مؤسسات حسابرسی داخلی به صورت اقمار مؤسسات حسابرسی بین‌المللی در آمدند. در نتیجه با استقرار جمهوری اسلامی در سال ۱۳۵۷ که به مصادره، ملی کردن برخی از صنایع و واحدها و انتخاب مدیر دولتی برای تعدادی از شرکت‌ها انجامید، ادامه فعالیت مؤسسات حسابرسی متشکل از حسابداران رسمی با مشارکت مؤسسات خارجی، با اشکالات متعددی روبرو شد و بالاخره در سال ۱۳۵۹ در لایحه قانونی مربوط به اصلاح پاره‌ای از مواد قانون مالیات‌های مستقیم، مواد راجع به حسابداران رسمی لغو و در نتیجه، کانون حسابداران رسمی عملاً منحل شد.

بازرسان قانونی

به موازات اقداماتی که در مورد انتخاب حسابداران رسمی و تشکیل کانون حسابداران رسمی در جریان بود و در تبصره ماده ۱۴۴ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت، در اقتباس از قانون تجارت فرانسه مقرر شد که در حوزه‌هایی که وزارت اقتصاد اعلام می‌کند وظایف بازرسی شرکت‌های سهامی عام را اشخاصی می‌توانند انجام دهند که نام آنها در فهرست رسمی بازرسان شرکت‌ها درج شده باشد. آیین‌نامه اجرایی این ماده در بهمن‌ماه ۱۳۴۹ به تصویب رسید. در این آیین‌نامه شرایطی برای بازرسان شرکت‌های سهامی عام تعیین و پیش‌بینی شده بود که کانون بازرسان شرکت‌های سهامی متعاقباً تشکیل شود. با وجود این مقررات و الزامات قانونی، هیچ‌گونه سابقه‌ای در مورد انتخاب بازرسان قانونی و تشکیل کانون بازرسان قانونی به دست نیامد.

انجمن حسابداران خبره ایران

Iranian Institute of Certified Accountants(IICA)

به دنبال تشکیل کانون حسابداران رسمی ایران و با انحلال عملی انجمن حسابداران ایران، انجمن حسابداران خبره ایران در سال ۱۳۵۳ به همت جمعی از فارغ‌التحصیلان حسابداری از

خارج و داخل کشور تأسیس شد. این انجمن که در خارج از حیطه و حمایت قوانین خاص تشکیل شده است هدف‌هایی چون مشارکت افراد صلاحیتدار در تعیین سرنوشت حرفه، تدوین آیین رفتار و موازین حرفه‌ای و نظارت بر عملکرد اعضا و ایجاد زمینه مناسب برای حمایت از اعضا را در شمار هدف‌های خود دارد. اعضای انجمن حسابداران به دو دسته اعضای عادی و حسابداران مستقل تقسیم می‌شوند که شرایط تحصیلی و تجربی متفاوتی دارند. علاوه بر این، شرایطی نیز در مورد مؤسسات حسابرسی عضو، در اساسنامه انجمن مقرر شده است. شرایط مدونی نیز در مورد آیین رفتار حرفه‌ای و الزام اعضا به رعایت آن وجود دارد. این انجمن با انطباق خود با شرایط حاکم بر جامعه، تاکنون با موفقیت نسبی به حیات خود ادامه داده و در سال ۱۳۷۷ به عضویت فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) نیز پذیرفته شده است. نشریه حسابدار ارگان انجمن حسابداران خبره ایران تاکنون در ۲۰۸ شماره منتشر شده است.

• انجمن حسابداران خبره ایران تنها انجمن حرفه‌ای غیردولتی است که در سال ۱۳۵۳ تأسیس شده و مستمراً فعالیت‌های منسجم خود را با هدف ارتقای حرفه حسابداری در ایران پی گرفته است.

• اهداف انجمن:

الف- فراهم آوردن وسایل مشارکت همه جانبه تمامی افراد صلاحیتدار در تعیین سرنوشت حرفه حسابداری و حسابرسی.

ب- استفاده از فنون و تجارب پیشرفته حرفه حسابداری در دنیا با توجه به اهداف اسلامی و میهنی و با رعایت قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به منظور بالا بردن سطح معلومات حسابداری و حسابرسی.

پ- وضع اصول حسابداری و استانداردهای حسابرسی برای اعضا با رعایت مقررات و قوانین جاری جمهوری اسلامی ایران.

ت- تدوین آیین رفتار و موازین حرفه‌ای و نظارت بر عملکرد اعضا

ث- تقویت روح پژوهش و تتبع و ابتکار در زمینه‌های علمی و عملی حرفه حسابداری و حسابرسی.

ج- بررسی و حل مسائل و مشکلات مرتبط با حرفه در سطح کشور و ارائه پیشنهاد مقتضی در این زمینه و نیز ارائه مشاوره‌های لازم به دولت و مراجع قانونگذاری و سایر سازمان‌ها در صورت ارجاع.

چ- ایجاد و برقراری ارتباط صحیح و منطقی رفتاری و فنی بین اعضا.

ح- ایجاد امکانات آموزشی لازم در جهت ارتقای سطح دانش افراد در حرفه حسابداری و حسابرسی.

خ- سعی و اهتمام در جهت نشان دادن نقش اساسی و اصولی حرفه در اقتصاد مملکت.

د- ایجاد زمینه مناسب برای حمایت از اعضا در اجرای اصول و ضوابط حرفه‌ای.

ذ- کمک به ایجاد شرایط و امکانات کار برای اعضا به‌طور یکسان.

• **ارکان انجمن:** مجامع عمومی، شورای عالی (نه نفر) و بازرسان می‌باشد. رئیس شورای عالی مسئول اداره امور انجمن می‌باشد.

• تعداد اعضای انجمن در این تاریخ ۴۰۳۷ نفر است که تعداد ۳۳۳ آنها دارای عنوان حسابدار مستقل (حسابرس) می‌باشند.

شرایط عضویت عادی:

الف- التزام به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

ب- دارا بودن حداقل درجه کارشناسی در رشته حسابداری یا معادل آن و رشته‌های مرتبط، به تشخیص شورای عالی انجمن.

پ- دارا بودن حداقل پنج سال سابقه کار حرفه‌ای که لااقل سه سال آن بعد از اخذ درجه کارشناسی بوده و یک سال از سه سال مزبور در ایران گذشته باشد. ضوابط مربوط به سابقه کار از نظر تنوع و کفایت تجربه و قبول سابقه کار طبق آیین‌نامه مصوب شورای عالی است.

ت- دارا بودن حسن شهرت و صلاحیت اخلاقی و اعتقاد و تعهد به شئون حرفه‌ای به تشخیص کمیته پذیرش و آزمون و تایید شورای عالی انجمن.

ث- پذیرفته شدن در مصاحبه‌ای که توسط کمیته پذیرش و طبق آیین‌نامه شورای عالی به عمل خواهد آمد

شرایط احراز عنوان حسابدار مستقل:

الف- دارا بودن حداقل سه سال تجربه کار حسابرسی بعد از عضویت در انجمن نزد مؤسسات حسابرسی عضو انجمن.

• حسابدار ماهنامه انجمن حسابداران خبره ایران است که تاکنون ۲۱۱ شماره آن منتشر شده است.

• انجمن سومین سمینار سراسری حسابداری ایران را در سال ۱۳۷۲ با همکاری دانشگاه شهیدبهشتی، چهارمین سمینار را در سال ۱۳۷۵ با همکاری دانشگاه تهران و پنجمین سمینار را در سال ۱۳۷۸ با همکاری دانشگاه علامه برگزار کرده است.

• تاکنون بیست‌وپنج سمینار فصلی با موضوعات مختلف مرتبط با حسابداری و حسابرسی و حسابداری مدیریت توسط انجمن برگزار شده است.

• درخصوص آموزش، انجمن از سالها قبل فعال بوده و از کلاسهای کوتاه‌مدت تا کلاسهای تخصصی و بلندمدت را مستقیماً یا با همکاری اتاق بازرگانی برگزار می‌نماید که مشخصات آن در ماهنامه درج می‌شود.

• انجمن به عنوان مرکز مجاز آموزش و امتحانات انجمن حسابداران خبره مدیریت انگلستان CIMA از دو سال قبل با همکاری دانشگاه نفت فعال گردیده و مرکزی را به نام مرکز آموزش حسابداران خبره مدیریت (CIMA) راه‌اندازی کرده و تاکنون سه دوره امتحانات آن را در تهران برگزار نموده است.

• انجمن از سال ۱۹۹۸ عضو فدراسیون بین‌المللی حسابداران IFAC در ایران بوده و وب-گاه انجمن <http://www.iranianica.com> می‌باشد.

انجمن حسابداری ایران (IAA)

در سال ۱۳۷۶ تنی چند از استادان حسابداری عضو هیات علمی دانشگاه‌های کشور براساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی این انجمن را بنیاد نهادند.

اهداف و ماموریت‌های انجمن حسابداری ایران عبارتند از:

- انجام تحقیقات علمی و فرهنگی در سطح ملی و بین‌المللی.
- همکاری با نهادهای اجرایی و حرفه‌ای.
- همکاری با نهادهای علمی و پژوهشی.
- انجام امور آموزشی و پژوهشی.
- گرد همایی علمی و اجرایی در سطح ملی و بین‌المللی.
- نشر کتب و نشریات علمی و حرفه‌ای.

انجمن حسابداران ایران یکی از مهم‌ترین رسالت‌های خود را ایجاد اتصال "دانشگاه و حرفه" می‌داند.

انجمن مذکور که از سال ۱۳۸۲ فعالیت جدی خود را آغاز نموده از بین استادان رشته حسابداری دانشگاه‌های کشور و اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران و همچنین افراد صاحب نظر در حرفه عضوگیری می‌کند. اشخاص حقیقی، مؤسسات حسابرسی و حسابداری واجد شرایط نیز می‌توانند به عضویت انجمن درآیند.

اعضاء در چهارگروه قرار می‌گیرند:

الف) اعضاء پیوسته (دکتری و فوق‌لیسانس با سابقه کار)

البته اعضاء هیات علمی موظف یا مدعو جزء این گروه هستند.

ب) اعضاء وابسته (حداقل لیسانس با داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار اجرایی)

ج) مؤسسات و شرکتهای

آدرس انجمن: تهران خیابان سهروردی شمالی، خیابان شهیدقندی (پالیزی) پلاک ۹۱، طبقه چهارم، تلفن ۸۸۷۵۶۴۰۱

جامعه حسابداران رسمی ایران

Iranian Association of Certified Public Accountants (IACPA)

با پایان گرفتن جنگ تحمیلی و شروع برنامه‌های سازندگی در قالب برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، سیاست‌های اقتصادی جدیدی در مورد واگذاری بخش‌هایی از عملیات تصدید دولت که با حاکمیت دولت منافات ندارد، به بخش‌های خصوصی و تعاونی، اتخاذ و بر حسابرسی سالانه شرکت‌ها و اعمال روش حسابداری قیمت تمام‌شده تأکید شد. چنین سیاست‌هایی لزوم تشکیل نظام حرفه‌ای حسابداری منسجم و مقتدری را آشکارتر نمود و در راستای آن، قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح در سال ۱۳۷۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این قانون بر لزوم حسابرسی و بازرسی قانونی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار، حسابرسی و بازرسی قانون شرکت‌های سهامی و غیرسهامی و حسابرسی مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی توسط حسابداران رسمی تأکید دارد. در تبصره‌های این قانون موارد زیر پیش‌بینی شده است:

- انتخاب حسابداران رسمی طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزیر امور اقتصاد و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد (تبصره ۱ ماده واحده). آیین‌نامه مزبور در مرداد ۱۳۷۴ به تصویب هیأت وزیران رسید و اختیار انتخاب حسابداران رسمی را به هیأتی به نام هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی واگذار کرد. اعضای هیأت تشخیص صلاحیت را وزیر

امور اقتصاد و دارایی انتخاب می‌کند.

• تشکیل جامعه حسابداران رسمی ایران به صورت مؤسسه‌ای غیردولتی، غیرانتفاعی و دارای استقلال مالی و شخصیت حقوقی مستقل به منظور تنظیم امور و اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی و نظارت حرفه‌ای بر کار حسابداران رسمی از طریق تدوین اساسنامه‌ای که توسط نخستین گروه حسابداران رسمی به عنوان هیأت مؤسس تهیه و به تصویب هیأت وزیران رسید (تبصره ۲ ماده واحده). نخستین گروه حسابداران رسمی، به تعداد ده نفر، انتخاب شدند و اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، که در آن مداخله و نظارت دولتی در حدی بالا به نظر می‌رسد، تدوین شد و در سال ۱۳۷۷ به تصویب هیأت وزیران رسید که اساسنامه جامعه نیز در سال ۱۳۷۸ به تصویب هیأت وزیران رسید و متعاقب آن نخستین انتخابات شورای عالی جامعه در شهریورماه ۱۳۸۰ برگزار و در حال حاضر جامعه به صورت نهاد سراسری حرفه‌ای حسابداران رسمی فعال می‌باشد. وب‌گاه جامعه www.IACPAS.org می‌باشد.

قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی صلاح

به عنوان حسابدار رسمی

لایحه مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۱ و اصلاحیه مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی ماده واحده- به منظور اعمال نظارت مالی بر واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی، همچنین حصول اطمینان از قابل اعتماد بودن صورتهای مالی واحدهای مزبور در جهت حفظ منافع عمومی، صاحبان سرمایه و دیگر اشخاص ذیحق و ذینفع، به دولت اجازه داده می‌شود حسب مورد و نیاز، ترتیبات لازم را برای استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی صلاح به عنوان حسابدار رسمی در موارد زیر به عمل آورد:

الف- حسابرسی و بازرسی قانونی شرکتهای پذیرفته شده یا متقاضی پذیرش در بورس اوراق بهادار،

ب- حسابرسی و بازرسی قانونی سایر شرکتهای سهامی،

ج- حسابرسی شرکتهای غیرسهامی و مؤسسات انتفاعی و غیرانتفاعی،

د- حسابرسی و بازرسی قانونی شرکتهای و مؤسسات موضوع بندهای الف و ب ماده ۷

اساسنامه قانونی سازمان حسابرسی مصوب ۱۳۶۶،

ه- حسابرسی مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی.

تبصره ۱- شرایط و ضوابط مربوط به تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان مطابق آیین نامه‌ای می‌باشد که به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲- به منظور تنظیم امور و اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی و نظارت حرفه‌ای بر کار حسابداران رسمی، نخستین گروه حسابداران رسمی با نصاب حداقل ده (۱۰) نفر می‌توانند به عنوان هیأت مؤسس "جامعه حسابداران رسمی ایران" را به صورت مؤسسه‌ای غیردولتی، غیرانتفاعی و دارای استقلال مالی و شخصیت حقوقی مستقل تشکیل دهند. اساسنامه جامعه مزبور توسط هیأت مؤسس، تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۳- حسابداران رسمی می‌توانند با رعایت شرایطی که در اساسنامه "جامعه حسابداران ایران" می‌آید، مؤسسه حسابرسی تشکیل دهند.

تبصره ۴- حدود و ضوابط مربوط به چگونگی استفاده از خدمات و گزارش‌های حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی مزبور، مطابق آیین‌نامه‌ای می‌باشد که به پیشنهاد وزیر امور اقتصاد و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۵- دستگاههای دولتی می‌توانند از خدمات سازمان حسابرسی - که تنها سازمان حسابرسی دولتی محسوب می‌شود- یا حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی فوق‌الذکر استفاده کنند.

اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران

مصوب جلسه مورخ ۱۳۷۸/۶/۲۸ و
اصلاحیه مورخ ۱۳۷۹/۳/۱۸ هیأت وزیران

کلیات

ماده ۱ در این اساسنامه اصطلاحات زیر به جای عبارات مشروح مربوط به کار می‌رود:

الف- آیین‌نامه تعیین صلاحیت: آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان - موضوع تصویب‌نامه شماره ۹۰۴۵/ت/۱۳۸۷۵ هـ مورخ ۱۳۷۴/۷/۲۳ هیأت وزیران،

ب- هیأت تشخیص صلاحیت: هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی موضوع ماده (۱) آیین‌نامه تعیین صلاحیت،

پ- جامعه: جامعه حسابداران رسمی ایران،

ت- خدمات تخصصی و حرفه‌ای: خدمات یادشده به امور ذیل اطلاق می‌شود:

- خدمات حسابرسی شامل انواع حسابرسی،
- بازرسی قانونی،
- مشاوره مدیریت مالی،
- مشاوره مدیریت مالی،
- طراحی و پیاده‌سازی سیستم مالی،
- خدمات مالی و حسابداری و مالیاتی،
- نظارت بر تصفیه،
- خدماتی که توسط دادگاهها و مراجع قضایی در چارچوب موارد فوق‌الذکر ارجاع و توسط حسابدار رسمی پذیرفته می‌شود.

تبصره - تشخیص سایر موارد در چارچوب مقررات این اساسنامه و قوانین برعهده شورای عالی جامعه است.

ث- حسابداران رسمی شاغل و غیرشاغل: آن دسته از حسابداران رسمی که تمام وقت خود را به خدمات حسابرسی و بازرسی قانونی و سایر خدمات تخصصی و حرفه‌ای (موضوع بند ت فوق‌الذکر) تخصیص دهند و دارای مشاغل دیگری اعم از موظف و غیرموظف (به استثنای تدریس پاره‌وقت در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی) نباشند، حسابدار رسمی شاغل نامیده می‌شوند و در غیراین صورت حسابدار رسمی غیرشاغل شناخته خواهند شد،

ج- قانون: قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به عنوان حسابداران رسمی - مصوب ۱۳۷۲،

چ- نظارت حرفه‌ای: نظارت حرفه‌ای حسابداران رسمی،

ح- مؤسسه یا مؤسسات حسابرسی: مؤسسه یا مؤسسات حسابرسی حسابداران رسمی.
تبصره- خدمات سه‌گانه (مشاوره مدیریت مالی- طراحی و پیاده‌سازی سیستم مالی- خدمات مالی و حسابداری و مالیاتی) و نیز موارد تبصره بند ت این ماده برای تنظیم امور حرفه حسابداری و حسابرسی است و مشمول موارد استفاده دولت از خدمات اشخاص تحت عنوان حسابدار رسمی موضوع این قانون نمی‌باشد. ضمناً حسابدار رسمی نمی‌تواند به‌طور همزمان هیچ یک از خدمات سه‌گانه را به اشخاص حقیقی و حقوقی که مسئولیت حسابداری رسمی موضوع قانون را در آن برعهده دارد انجام دهد.
ماده ۲- هدف از تشکیل جامعه عبارت است از تنظیم امور و اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی در کشور و نظارت حرفه‌ای بر کار حسابداران رسمی از طریق:

الف- تشکل حسابداران رسمی،

ب- بهبود و گسترش خدمات حرفه‌ای از طریق کمک در تهیه، تدوین، اشاعه و ارتقای اصول و استانداردهای حسابداری، حسابرسی، خدمات مالی و آیین‌نامه رفتار حرفه‌ای،
 پ- بالابردن دانش تخصصی حسابداران رسمی از طریق گسترش و بهبود آموزش، انجام

تحقیقات و انتشار نشریات تخصصی و حرفه‌ای،

ت- حمایت از حقوق حرفه‌ای اعضا،

ث- برقراری ارتباط مستمر فنی و حرفه‌ای بین اعضا،

ج- ارتباط با مؤسسات و تشکلهای حرفه‌ای منطقه‌ای و بین‌المللی و در صورت نیاز عضویت در آنها.

ماده ۳- اشخاصی که در اجرای آیین‌نامه تعیین صلاحیت به عنوان حسابدار رسمی انتخاب می‌گردند با رعایت مقررات این اساسنامه عضو جامعه می‌باشند.

تبصره ۱- اشخاصی که عنوان حسابدار رسمی آنها لغو می‌شود، مجاز به استفاده از عنوان یادشده نیستند و عضویت آنها در جامعه منتفی است.

تبصره ۲- مؤسسات حسابرسی موضوع تبصره (۲) قانون، عضو جامعه هستند.

ارکان

ماده ۴- ارکان جامعه به شرح زیر است:

الف- شورای عالی،

ب- هیأت مدیره،

پ- هیأت عالی نظارت.

الف- شورای عالی

ماده ۵- اعضای اصلی شورای عالی یازده (۱۱) نفر هستند که از بین اعضای جامعه توسط اعضا انتخاب می‌شوند.

تبصره ۱- دستورالعمل مربوط به نحوه برگزاری انتخابات شورای عالی شامل طرز تشکیل جلسه و انتخابات هیأت ریسه جلسه، نحوه داوطلب شدن برای عضویت در شورای مذکور، چگونگی اداره جلسه، حدنصاب اعتبار جلسه، طرق اخذ آرا و شیوه نظارت بر برگزاری انتخابات، برای اولین دوره با پیشنهاد هیأت مؤسس (موضوع تبصره (۲) قانون) به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

بعد از تشکیل شورای عالی، هرگونه تغییر در دستورالعمل یادشده بنا به پیشنهاد شورای مذکور و تصویب وزیر اموراتصادی و دارایی صورت خواهد گرفت.

تبصره ۲- شرایط داوطلبان برای عضویت در شورای عالی به شرح ذیل است:

الف- مفاد بندهای (الف، ب، ت، ث و ج) ماده [۱۵] این اساسنامه،

ب- داشتن حداقل (۱۰) سال سابقه کار حسابرسی، خدمات مالی، طراحی سیستم و یا مدیریت مالی بعد از اخذ مدرک کارشناسی (لیسانس).

تبصره ۳- تطبیق صلاحیت داوطلبان عضویت در شورای عالی با شرایط مذکور در تبصره (۲) بالا برعهده وزیر امور اقتصادی و دارایی می باشد.

تبصره ۴- مدت عضویت اعضای شورای عالی سه سال است و انتخاب مجدد آنها در دوره‌های متوالی مجاز است. اعضای قبلی تا انتخاب اعضای جدید موظف به ادامه کار هستند و در صورت فوت، استعفا یا لغو حسابدار رسمی آنها، عضو جدید از میان اعضای علی‌البدل برای مدت باقیمانده جایگزین می شود.

تبصره ۵- سه نفر ناظر به ترتیب ذیل بدون داشتن حق رای در جلسات شورای عالی شرکت خواهند کرد.

۱- یک نفر نماینده به انتخاب وزیر اموراتصادی و دارایی،

۲- یک نفر نماینده به انتخاب شورای بورس،

۳- یک نفر نماینده به انتخاب شورای عالی بانکها.

ماده ۶- شورای عالی بالاترین رکن جامعه است و وظایف و اختیارات آن به شرح زیر است:

۱- انتخاب اعضای هیأت مدیره،

۲- تعیین خط‌مشی و تصویب برنامه‌های جامعه،

۳- تصویب آیین اخلاق و رفتار حرفه حسابداران رسمی در چارچوب استانداردهای اعلام شده توسط مراجع ذیصلاح قانونی،

۴- تصویب آیین‌نامه انضباطی و نظارت حرفه‌ای،

۵- تصویب آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری و استخدامی جامعه،

۶- تصویب بودجه سالانه جامعه، صورتهای مالی و گزارش عملکرد سالانه هیأت مدیره،

۷- تعیین اعضای هیأت‌های انتظامی بدوی از بین اعضای جامعه،

۸- تایید صلاحیت اعضای کارگروه‌های تخصصی،

۹- تصویب آیین‌نامه مربوط به چگونگی تشکیل، وظایف و اختیارات کارگروه‌های تخصصی،

۱۰- تعیین حقوق و مزایای اعضای هیأت مدیره و حق‌الزحمه اعضای هیأت‌های انتظامی بدوی و کارگروه‌های تخصصی،

۱۱- تصویب تشکیلات تفصیلی جامعه،

۱۲- تصویب رهنمودها و دستورالعمل‌های فنی و حرفه‌ای در چارچوب استانداردهای اعلام شده توسط مراجع ذیصلاح قانونی،

۱۳- تعیین مبلغ ورودیه و حق عضویت ثابت و متغیر اعضا،

۱۴- تهیه گزارش سالانه شورا برای ارایه به وزیر اموراتصادی و دارایی،

۱۵- تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای درج آگهی‌های رسمی جامعه،

۱۶- تعیین مدیر مسئول نشریه تخصصی جامعه،

- ۱۷- اعمال نظارت حرفه‌ای از طریق کارگروه‌های تخصصی،
- ۱۸- تصمیم‌گیری درخصوص سایر مواردی که برای ایفای وظایف جامعه لازم است و در این اساسنامه جزو وظایف سایر ارکان جامعه تعیین نشده است.
- ماده ۷- شورای عالی باید در اولین جلسه هر دوره یک نفر را از بین اعضای خود به عنوان رئیس شورای عالی برای دوره سه ساله انتخاب نماید.
- تبصره ۱- تغییر رییس شورای عالی قبل از انقضای دوره سه‌ساله برعهده شورای مذکور می‌باشد.
- تبصره ۲- رییس شورای عالی، هماهنگ‌سازی و مدیریت تشکیل جلسات و ابلاغ مصوبات شورای مذکور و سایر موارد ذریبط با وظایف یادشده را برعهده خواهد داشت.
- تبصره ۳- انتخاب مجدد یک فرد برای ریاست شورای عالی در دوره‌های بعدی با رعایت مقررات بلامانع است.
- تبصره ۴- تعیین حق حضور اعضای شورای عالی برعهده وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.
- ماده ۸- هیأت مؤسس موظف است بلافاصله پس از لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه نسبت به برگزاری انتخابات برطبق ضوابط این اساسنامه اقدام نماید.
- ماده ۹- جلسات شورای عالی با حضور حداقل هشت (۸) نفر از اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات گرفته شده با آرای حداقل موافق شش (۶) نفر از حاضران معتبر است.
- ب- هیأت مدیره**
- ماده ۱۰- هیأت مدیره جامعه مرکب از سه (۳) و یا پنج (۵) نفر است که از بین اعضای جامعه توسط شورای عالی برای مدت سه‌سال انتخاب و با حکم رییس شورای عالی منصوب می‌شوند. چنانچه برخی از اعضای هیأت مدیره در اثنای مدت یادشده تغییر یابد، عضو جدید برای مدت باقیمانده انتخاب خواهد شد.
- تبصره ۱- چنانچه اعضای موظف هیأت مدیره از بین حسابداران رسمی شاغل انتخاب شوند، کارت حسابدار رسمی آنها در دوران تصدی هیأت مدیره از شاغل به غیر شاغل تبدیل می‌شود. تعداد اعضای موظف و غیرموظف هیأت مدیره توسط شورای عالی تعیین خواهد شد.
- تبصره ۲- انتخاب اعضای هیأت مدیره از بین اعضای شورای عالی جامعه مجاز نیست.
- تبصره ۳- انتخاب مجدد اعضای هیأت مدیره با رعایت مقررات برای دوره‌های بعدی بلامانع است.
- ماده ۱۱- شورای عالی از بین اعضای هیأت مدیره، یک نفر را به عنوان رییس هیأت مدیره و دبیرکل جامعه برای مدت سه‌سال تعیین می‌کند. رییس هیأت مدیره و دبیرکل جامعه به صورت تمام وقت انجام وظیفه می‌نمایند.
- تبصره ۱- رییس هیأت مدیره و دبیرکل جامعه اداره امور اجرایی جامعه را به جز در مواردی که برعهده ارکان قرار دارد. و مسئولیت اجرای مصوبات هیأت مدیره را برعهده خواهد داشت.
- تبصره ۲- رییس هیأت مدیره و دبیرکل جامعه با حکم رییس شورای عالی منصوب می‌شود و تغییر آن قبل از انقضای دوره سه‌ساله برعهده شورای عالی است.
- ماده ۱۲- وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر است:
- ۱- اجرای مصوبه‌های شورای عالی،
 - ۲- تهیه و تنظیم برنامه‌های جامعه در چارچوب خط‌مشی تعیین شده توسط شورای عالی،
 - ۳- تهیه و تنظیم آیین اخلاق و رفتار حرفه‌ای،
 - ۴- تهیه و تنظیم آیین‌نامه انضباطی و نظارت حرفه‌ای،

- ۵- تهیه و تنظیم آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری و استخدامی جامعه،
 - ۶- تهیه و تنظیم بودجه سالانه،
 - ۷- تهیه صورتهای مالی و گزارش فعالیت سالانه هیأت مدیره و ارایه آنها به هیأت عالی نظارت و شورای عالی،
 - ۸- تشکیل کارگروههای تخصصی و انتخاب اعضای کارگروههای یادشده پس از تایید صلاحیت توسط شورای عالی،
 - ۹- تهیه آیین‌نامه مربوط به چگونگی تشکیل، وظایف و اختیارات کارگروههای تخصصی،
 - ۱۰- عزل و نصب کارکنان و تعیین حقوق و مزایای آنها،
 - ۱۱- تهیه و تنظیم تشکیلات تفصیلی جامعه،
 - ۱۲- اداره امور مالی، معاملاتی و استخدامی،
 - ۱۳- پیشنهاد مبلغ ورودیه و حق عضویت ثابت و متغیر اعضا
 - ۱۴- عقد هرگونه قرارداد اعم از خرید، فروش، اجاره، اخذ تسهیلات مالی و هر نوع معامله دیگر در حدود فعالیت و بودجه مصوب جامعه،
 - ۱۵- افتتاح حسابهای بانکی،
 - ۱۶- نمایندگی جامعه در کلیه مراجع قانونی با حق توکیل به غیر، ارجاع به داوری و در موارد لازم هرگونه صلح و سازش،
 - ۱۷- تهیه و تصویب دستورالعملهای مورد نیاز برای اجرای وظایف محول شده.
- ماده ۱۳-** جلسات هیأت مدیره با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات گرفته شده با رای موافق اکثریت اعضای هیأت مدیره معتبر است. آیین‌نامه داخلی هیأت‌مدیره توسط هیأت یادشده تهیه و به تصویب شورای عالی می‌رسد.
- ماده ۱۴-** کارگروههای تخصصی که با عضویت اعضای جامعه تشکیل می‌شوند مشتمل بر موارد زیر هستند:

- ۱- کنترل کیفیت،
 - ۲- فنی،
 - ۳- قوانین و مقررات،
 - ۴- آیین‌رفتار حرفه‌ای،
 - ۵- آموزش و کارآموزی،
 - ۶- مؤسسات حسابرسی،
 - ۷- استانداردهای حسابداری و حسابرسی،
 - ۸- سایر کارگروههای مورد نیاز به پیشنهاد هیأت‌مدیره و تصویب شورای عالی.
- تبصره-** کارگروههای یادشده دارای ماهیت فنی و تخصصی بوده و نظرهای آنان جنبه مشورتی دارد و تحت نظر ارکان ذیربط و براساس مقررات این اساسنامه فعالیت می‌نمایند.

پ- هیأت عالی نظارت

- ماده ۱۵-** هیأت عالی نظارت مرکب از یک نفر رییس و دوف نفر عضو است که براساس شرایط ذیل از بین حسابداران رسمی عضو جامعه توسط وزیر اموراتصادی و دارایی برای مدت دوسال تعیین می‌شوند و انتخاب مجدد آنها برای دوره‌های بعدی بلامانع است.
- الف- حسن شهرت و تعهد عملی به احکام دین مبین اسلام،

- ب- وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران،
پ- داشتن حداقل پنج سال سابقه کار حسابرسی، خدمات مالی، طراحی سیستم و یا مدیریت مالی،
ت- داشتن تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران،
ث- نداشتن محکومیت کیفری مؤثر،
ج- نداشتن سوابق سوء حرفه‌ای، مالی و اداری.
- تبصره-** رییس هیأت یادشده به صورت موظف می‌باشد و اعضای آن تا تعیین اعضای جدید به انجام وظیفه ادامه می‌دهند.
- ماده ۱۶-** به منظور حصول اطمینان از رعایت مقررات مربوط و احراز کفایت نظارت حرفه‌ای، هیأت عالی نظارت دارای وظایف ذیل می‌باشد:
- الف- رسیدگی و اظهارنظر درباره درستی اطلاعات مندرج در گزارش عملکرد سالانه هیأت مدیره،
ب- رسیدگی و اظهارنظر درخصوص صورتهای مالی سالانه جامعه که توسط هیأت مدیره تهیه و تایید می‌شود،
پ- نظارت بر فعالیتهای جامعه از جمله کارگروههای تخصصی،
ت- انجام دیگر وظایف نظارتی بر فعالیت جامعه و اعضای آن که حسب مورد توسط شورای عالی جامعه و یا وزیر اموراتصادی و دارایی تعیین و ابلاغ می‌شود.
- ماده ۱۷-** هیأت عالی نظارت در صورت لزوم می‌تواند در اجرای وظایف خود از خدمات حسابداران رسمی- شاغل و غیرشاغل- و مؤسسات حسابرسی عضو و سایر کارشناسان غیرمالی استفاده کند. ضوابط حق الزحمه اشخاص یادشده به پیشنهاد هیأت عالی نظارت و تصویب شورای عالی جامعه مشخص می‌شود.
- ماده ۱۸-** حقوق و مزایای رییس و اعضای موظف هیأت عالی نظارت به ترتیب معادل حقوق و مزایای رییس هیأت مدیره و دبیرکل و اعضای موظف هیأت مدیره جامعه است.
- ماده ۱۹-** دبیرخانه هیأت عالی نظارت زیر نظر رییس آن اداره می‌شود. تشکیلات دبیرخانه به پیشنهاد هیأت عالی نظارت به تصویب شورای عالی جامعه می‌رسد.
- ماده ۲۰-** کلیه هزینه‌های هیأت عالی نظارت و هزینه‌های موضوع ماده (۱۷) این اساسنامه از محل بودجه جامعه تأمین و پرداخت می‌شود. هیأت مدیره موظف است هر سال ضمن بودجه تنظیمی خود، هزینه‌های هیأت عالی نظارت را با نظر هیأت یادشده پیش‌بینی و در بودجه جامعه منظور و تقدیم شورای عالی جامعه کند.
- ماده ۲۱-** هیأت مدیره، رییس هیأت مدیره و دبیرکل جامعه، حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی عضو مکلفند امکانات و تسهیلات لازم را برای انجام وظایف هیأت عالی نظارت فراهم کنند و کلیه اطلاعات، اسناد و مدارک مورد درخواست را در اختیار آنها یا نمایندگانشان قرار دهند.
- ماده ۲۲-** هیأت عالی نظارت موظف است به‌طور مستمر گزارش فعالیتهای خود را حسب مورد به وزیر اموراتصادی و دارایی، شورای عالی و هیأت مدیره ارسال کند.
- ماده ۲۳-** این آیین‌نامه چگونگی انجام وظایف هیأت عالی نظارت (درخصوص مواردی که در مقررات این اساسنامه پیش‌بینی شده است) توسط هیأت یادشده تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی.

مؤسسات حسابرسی

ماده ۲۴- مؤسسه حسابرسی، مؤسسه‌ای است که به منظور انجام خدمات حسابرسی، بازرسی قانونی و سایر خدمات تخصصی و حرفه‌ای مندرج در بند ت ماده (۱) این اساسنامه، توسط حداقل سه نفر حسابدار رسمی شاغل و براساس شرایط زیر تشکیل می‌شود:

۱- مؤسسه حسابرسی پس از صدور مجوز تأسیس توسط جامعه، باید برطبق مقررات به عنوان مؤسسه انتفاعی غیرتجاری ثبت شود.

۲- در نام هر مؤسسه حسابرسی باید عبارت "مؤسسه حسابرسی" و به دنبال نام مؤسسه عبارت "حسابداران رسمی" قید شود.

۳- شرکای یک مؤسسه حسابرسی باید به‌طور تمام وقت منحصراً در همان مؤسسه به کار حرفه‌ای اشتغال داشته باشند.

۴- شرکای مؤسسه حسابرسی در مقابل فعالیت‌های مؤسسه و اشخاص ثالث مسئولیت تضامنی دارند.

تبصره- فعالیت مؤسسات حسابرسی منحصراً محدود به ارائه خدمات یادشده در این ماده می‌باشد و انجام هرگونه فعالیت دیگر توسط آنها ممنوع است.

ماده ۲۵- اساسنامه هر یک از مؤسسات حسابرسی با رعایت کلیه موارد پیش‌بینی شده در اساسنامه نمونه‌ای که بنا به پیشنهاد هیأت مدیره جامعه به تصویب شورای عالی می‌رسد، تنظیم و پس از تایید رئیس هیأت مدیره و دبیرکل جامعه به ثبت خواهد رسید. مرجع ثبت مؤسسات، تنها مؤسساتی را به نام "مؤسسه حسابرسی" ثبت می‌کند که از جامعه حسابداران رسمی ایران اجازه تأسیس دارند.

ماده ۲۶- مؤسسات حسابرسی موظفند کلیه مقرراتی را که در مورد تشکیل، اداره و نحوه فعالیت مؤسسات حسابرسی توسط جامعه وضع می‌شود، رعایت کنند.

ماده ۲۷- آیین‌نامه اجرایی این فصل توسط هیأت مدیره تهیه و به تصویب شورای عالی جامعه می‌رسد.

نظارت حرفه‌ای

ماده ۲۸- به منظور اطمینان از ارتقای کیفیت خدمات حرفه‌ای اعضا، هماهنگی در روشهای انجام امور حسابرسی و بازرسی قانونی، افزایش کیفیت گزارشهای حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی، پیشگیری از رفتار ناسازگار با شئون حرفه‌ای و ضرورت گذراندن دوره‌های بازآموزی توسط اعضا، همچنین رعایت مقررات قانونی مربوط شامل مفاد این اساسنامه و آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای اجرایی آن، جامعه بر کار حرفه‌ای حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی نظارت مستمر دارد.

تبصره ۱- نظارت جامعه بر فعالیت حرفه‌ای اعضا از طریق کارگروههای تخصصی ذیربط با نظارت ارکان صلاحیتدار جامعه انجام می‌گیرد. حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی موظفند پرونده‌ها، اطلاعات و مدارک مورد نیاز را برای بررسی در اختیار کارگروهها قرار دهند. کارگروههای تخصصی یادشده وظیفه بررسی، رسیدگی، اظهارنظر و ارائه گزارش مقتضی به ارکان ذیصلاح جامعه را انجام خواهند داد.

تبصره ۲- کلیه اطلاعات، مدارک و پرونده‌های یادشده در این ماده جزو اسناد طبقه‌بندی شده تلقی می‌شود و به صورت امانت در اختیار اعضای کارگروهها و مأموران آنها قرار می‌گیرد و افشای

مطالب آنها منحصرأ در مراجع ذیصلاح مجاز است.
ماده ۲۹- رعایت مقررات جامعه و پیروی از رهنمودها و تذکرات ابلاغ شده از سوی ارکان ذیصلاح جامعه در مورد نارساییهای خدمت حرفه‌ای اعضا توسط آنها الزامی است. عدم توجه اعضا به موارد اعلام شده در این فصل، مستلزم احاله نتیجه رسیدگی به هیأت‌های انتظامی است.
ماده ۳۰- هیأت مدیره موظف است حداقل هر سال یک بار چگونگی فعالیت حرفه‌ای هر یک از اعضا را رسیدگی کند.

هیأت‌های انتظامی

ماده ۳۱- به منظور رسیدگی به تخلفات انتظامی اعضای جامعه از مقررات مربوط، هیأت‌های انتظامی بدوی و هیأت عالی انتظامی تشکیل می‌شوند.

تبصره ۱- هیأت‌های انتظامی بدوی به تعداد مورد نیاز تشکیل می‌گردند.

ماده ۳۲- هر یک از هیأت‌های انتظامی بدوی دارای سه عضو صلی و یک عضو علی‌البدل است که توسط شورای عالی تعیین و برای مدت سه سال منصوب می‌شوند. تغییر هر یک از اعضای هیأت‌های یادشده قبل از پایان دوره تصدی آنها منحصرأ با تصمیم دو سوم آرای اعضای شورای عالی انجام می‌شود.

تبصره ۱- عضو علی‌البدل در غیاب هر یک از اعضای اصلی، به جای آن انجام وظیفه می‌کند و همان وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های عضو اصلی را برعهده دارد.

تبصره ۲- اعضای هیأت‌های انتظامی بدوی باید از بین حسابداران رسمی غیرشاغل انتخاب شوند و هیچیک از آنها نمی‌توانند در بیش از یک هیأت انتظامی عضویت داشته باشند.

تبصره ۳- رییس و نایب رییس هر یک از هیأت‌های انتظامی بدوی توسط شورای عالی تعیین می‌شود.

تبصره ۴- انتخاب مجدد اعضای هیأت‌های مذکور بلامانع است.

تبصره ۵- جلسات هیأت‌ها با حضور کلیه اعضا معتبر است.

ماده ۳۳- هیأت عالی انتظامی مرکب از سه عضو اصلی و سه عضو علی‌البدل است. هیأت یادشده با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

۱- یک نفر حسابدار رسمی غیرشاغل به انتخاب شورای عالی جامعه،

۲- یک نفر حسابدار رسمی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی،

۳- یک نفر متخصص رشته حقوق به انتخاب وزیر دادگستری.

تبصره ۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیر دادگستری و شورای عالی جامعه هر کدام یک نفر را برحسب مورد ذیربط با همان شرایط مقرر در بندهای بالا برای عضو اصلی - به عنوان عضو علی‌البدل تعیین خواهند نمود.

تبصره ۲- عضو علی‌البدل در غیاب هر یک از اعضای اصلی به جای آنها انجام وظیفه می‌کند و همان اختیارات و مسئولیت‌های عضو اصلی را برعهده دارد. هر عضو علی‌البدل، برحسب مورد، به جای عضو اصلی مربوط فعالیت می‌نماید.

تبصره ۳- اعضای حسابدار رسمی هیأت عالی انتظامی نمی‌توانند در هیأت‌های انتظامی بدوی عضویت داشته باشند.

تبصره ۴- رییس و نایب رییس هیأت عالی انتظامی توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌شود.

ماده ۳۴- اعضای شورای عالی هیأت مدیره، هیأت عالی نظارت، کارگروههای تخصصی موضوع ماده (۱۴) این اساسنامه نمی‌توانند به عضویت هیأت عالی انتظامی و هیأت‌های انتظامی بدوی درآیند.

ماده ۳۵- تنبیه‌های انضباطی اعضا به شرح زیر است:

- ۱- اخطار بدون درج در پرونده،
- ۲- توبیخ با درج در پرونده،
- ۳- ممنوعیت از پذیرش کار جدید برای مدت معین،
- ۴- تعلیق عضویت تا یک‌سال،
- ۵- تعلیق عضویت بیش از یک‌سال،
- ۶- لغو عنوان حسابدار رسمی.

تبصره ۱- آرای صادرشده توسط هیأت‌های انتظامی بدوی در مورد تنبیه‌های ردیف‌های (۱) و (۲) قطعی است و قابل تجدیدنظر نمی‌باشند.

تبصره ۲- درخصوص تنبیه‌های انضباطی موضوع ردیف‌های (۳) تا (۶) این ماده، پس از صدور رای توسط هیأت انتظامی بدوی، مفاد آن توسط دبیرکل به متهم ابلاغ می‌شود. متهم می‌تواند ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ، درخواست تجدیدنظر نماید و دفاعیات خود را کتباً به هیأت عالی انتظامی تسلیم کند.

تبصره ۳- دبیرکل جامعه نیز می‌تواند ظرف مهلت مقرر در تبصره (۲)، از رای یادشده تقاضای تجدیدنظر نماید و آن را به‌طور کتبی به هیأت عالی انتظامی تسلیم کند.

تبصره ۴- هیأت علمی انتظامی با دعوت از متهم و انجام بررسی‌های لازم، رای مقتضی را صادر می‌کند. این رای درخصوص تنبیه‌های انضباطی ردیف‌های (۳) و (۴) این ماده قطعی و لازم‌الاجراست و عدم تسلیم به موقع دفاعیه با عدم حضور متهم در جلسات رسیدگی، مانع از صدور رای نیست. قطعی شدن رای صادره در مورد تنبیه‌های انضباطی در ردیف‌های (۵) و (۶) منوط به تایید وزیر اموراتصادی و دارایی می‌باشد. چنانچه وزیر اموراتصادی و دارایی رای هیأت عالی انتظامی را در موارد یادشده نقض نماید، موضوع و پرونده مربوط به هیأت تشخیص صلاحیت برای اتخاذ رای نهایی ارجاع می‌دهد.

تبصره ۵- بندهای ج و د ماده (۲) آیین‌نامه تعیین صلاحیت تنها پس از ارجاع وزیر امور اقتصادی و دارایی (مذکور در تبصره (۴) بالا) اجرا می‌شود.

تبصره ۶- چنانچه متهم یا دبیرکل جامعه ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رای، به آرای صادرشده توسط هیأت انتظامی بدوی - موضوع تنبیه‌های ردیف‌های (۳) تا (۶) ماده (۳۵) این اساسنامه کتباً اعتراض کند، موضوع قابل طرح در مرجع تجدیدنظر است، در غیر این صورت آرای صادره پس از انقضای مهلت یادشده قطعی و لازم‌الاجراست. در صورت انجام اعتراض در ظرف مهلت یادشده پرونده مربوط به هیأت عالی انتظامی ارسال خواهد شد.

ماده ۳۶- رسیدگی به تخلفات انتظامی اعضای شورای عالی جامعه تنها در صلاحیت هیأت عالی انتظامی است و هیأت مذکور راساً به آن رسیدگی، و رای قطعی و نهایی را صادر می‌نماید.

ماده ۳۷- انصراف اعضا از عضویت در جامعه، مانع از رسیدگی و اعمال تنبیه‌های انضباطی عضو متخلف نیست.

ماده ۳۸- آن دسته از اعضای جامعه که به تنبیه‌های مقرر در ردیف‌های (۴)، (۵) و (۶) ماده

۳۵) این اساسنامه به طور قطعی محکوم می‌شوند، به ترتیب برای مدت (۴) سال، (۱۰) سال) و به طور دائم در ارکان جامعه نمی‌توانند عضویت داشته باشند.

ماده ۳۹- درخواست پذیرش مجدد اشخاصی که عنوان حسابدار رسمی آنها لغو می‌شود تا مدت (۵) سال در هیأت تشخیص صلاحیت قابل طرح نیست.

ماده ۴۰- آیین‌نامه اجرایی این فصل مشتمل بر نحوه رسیدگی هیأتها، تعیین انواع تخلفات انتظامی متناسب با تنبیهات و سایر موارد مربوط با پیشنهاد شورای عالی و به تصویب مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و دادگستری خواهد رسید.

مقررات مالی

ماده ۴۱- درآمدهای جامعه به شرح زیر است:

- ۱- ورودیه اعضا،
- ۲- حق عضویت (ثابت و متغیر)،
- ۳- درآمد برگزاری برنامه‌های آموزشی و پژوهشی، همایشها و انتشارات،
- ۴- کمکهای داوطلبانه و هدایای اشخاص.

تبصره ۱- مبلغ ورودیه و حق عضویت، پس از اعمال نظارت مندرج در مواد (۵۰)، (۵۱) و (۵۲) قابل وصول است.

تبصره ۲- دریافت کمکهای داوطلبانه و هدایا پس از تصویب شورای عالی مجاز است.

تبصره ۳- وجوه پرداختی موضوع این ماده توسط اعضا و دیگر اشخاص، از نظر مالیاتی جزو هزینه‌های قابل قبول آنها به حساب می‌آید.

ماده ۴۲- هزینه‌ها و پرداختهای جامعه در چارچوب بودجه مصوب و با رعایت مقررات این اساسنامه و آیین‌نامه‌های مربوط انجام می‌شود.

ماده ۴۳- کلیه اسناد و اوراق مالی و تعهدآور، افتتاح حسابهای بانکی و برداشت از آنها مشترکاً با امضای دبیرکل و یکی از اعضای هیأت مدیره خواهد بود و در غیاب دبیرکل به امضای مشترک دونفر از اعضای هیأت مدیره- که یکی از آنها توسط دبیرکل معرفی می‌شود- معتبر می‌باشد.

ماده ۴۴- سال مالی جامعه از تاریخ اول فروردین ماه هر سال شروع و در پایان اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد. اولین دوره مالی جامعه، از تاریخ تشکیل آن شروع می‌شود.

ماده ۴۵- در صورت انحلال جامعه، مازاد دارایی بر بدهی آن، مطابق نظر وزیر امور اقتصادی و دارایی، به مؤسسات علمی-فرهنگی غیرانتفاعی کشور واگذار می‌شود.

صورت‌های مالی و گزارشهای سالانه جامعه

ماده ۴۶- هیأت مدیره موظف است صورت‌های مالی جامعه و گزارش سالانه خود را حداکثر دو ماه پس از پایان سال مالی به هیأت عالی نظارت و وزیر امور اقتصادی و دارایی ارایه نماید.

ماده ۴۷- هیأت عالی نظارت مکلف است ظرف یک‌ماه از تاریخ دریافت صورت‌های مالی و گزارش هیأت مدیره، گزارش رسیدگی خود را مطابق مقررات ردیفهای (الف) و (ب) ماده (۱۶) این اساسنامه، به شورای عالی و وزیر امور اقتصادی و دارایی ارایه کند.

ماده ۴۸- شورای عالی موظف است حداکثر ظرف یک‌ماه از تاریخ دریافت گزارش هیأت عالی نظارت، درخصوص صورت‌های مالی و گزارش هیأت مدیره تصمیم‌گیری کند.

ماده ۴۹- خلاصه تصمیمات شورای عالی و هیأت مدیره باید به نحو مقتضی به اطلاع اعضای جامعه و وزیر امور اقتصادی و دارایی برسد.

نظارت عمومی

ماده ۵۰- شورای عالی باید موارد ذیل را برای وزیر امور اقتصادی و دارایی ارسال نماید:

الف- آیین‌نامه‌های موضوع بندهای (۳) و (۴) ماده (۶) این اساسنامه،

ب- مبلغ ورودیه و حق عضویت ثابت و متغیر اعضا موضوع بند (۱۳) ماده (۶) این

اساسنامه.

ماده ۵۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی موارد یادشده در ماده (۵۰) را ظرف حداکثر مدت یک ماه از تاریخ وصول آنها، مورد بررسی قرار داده و موارد مغایرت آنها را با قوانین و مقررات جاری کشور تعیین و با ذکر دلیل به شورای عالی جامعه اعلام می‌نماید. در صورت نبودن مغایرت‌های یادشده، موضوع عدم مغایرت توسط وزیر ظرف مهلت مذکور برای شورای عالی ارسال می‌گردد و چنانچه ظرف مهلت مزبور اعلام‌نظر ننماید، در حکم موافقت وی تلقی خواهد شد و مصوبه شورای عالی قابل اجراست.

ماده ۵۲- شورای عالی موظف است مغایرت‌های اعلامی توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی را رفع کند و آن را برای وی جهت بررسی مجدد برابر با ماده (۵۱) ارسال نماید. در هر صورت رفع مغایرت‌های یادشده توسط شورای عالی الزامی است.

ماده ۵۳- در مواردی که وزیر امور اقتصادی و دارایی در امور مربوط به وظایف و مسئولیت‌های اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت‌های انتظامی، اعضای شورای عالی، اعضای هیأت عالی نظارت و یا سایر اعضای جامعه، تخلف مالی، اداری و انتظامی و یا سایر تخلفات حرفه‌ای مشاهده و یا احراز نماید رسیدگی به امر را به مراجع قانونی ذیصلاح ارجاع و پیگیری خواهد نمود.

صدور پروانه حسابداری رسمی

ماده ۵۴- هیأت تشخیص صلاحیت بعد از تایید نهایی صلاحیت حسابداران رسمی، فهرست آنان را برای صدور کارت شناسایی عکسدار به دبیرکل جامعه به‌طور کتبی معرفی خواهد کرد.

ماده ۵۵- کلیه حسابداران رسمی باید دارای کارت شناسایی عکسدار باشند و این کارت به منزله پروانه حسابداری رسمی محسوب می‌شود. اشتغال هر حسابدار رسمی به خدمات تخصصی و حرفه‌ای (موضوع بند ت ماده (۱) این اساسنامه) منوط به دارا بودن کارت یادشده می‌باشد.

تبصره- در صورتی که کارت حسابداران رسمی شاغل برابر مقررات به غیر شاغل تبدیل شود، فهرست آنان توسط هیأت تشخیص برای دبیرکل جامعه ارسال خواهد شد.

ماده ۵۶- دبیرکل موظف است که برای هر یک از حسابداران رسمی موضوع ماده (۵۴) کارت شناسایی عکسدار صادر نماید. مدت اعتبار این کارتها دوسال است و هر دوسال یک بار تمدید می‌شود.

تبصره ۱- هیأت تشخیص صلاحیت مکلف است در اجرای بند ب ماده (۲) آیین‌نامه تعیین صلاحیت، از جامعه کسب‌نظر نماید و براساس و به استناد آن اقدام نماید.

تبصره ۲- چنانچه با انجام مفاد تبصره (۱) این ماده هیأت تشخیص صلاحیت اشخاصی از حسابداران رسمی را تایید نمود، فهرست آنان را به‌طور کتبی به دبیرکل جامعه اعلام خواهد

نمود.

ماده ۵۷- دبیرکل جامعه در دی ماه هر سال صورت اساسی کلیه حسابداران رسمی را با قید شاغل و غیرشاغل در روزنامه رسمی و حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار منتشر خواهد نمود. اسامی اشخاصی که طی هر سال عنوان حسابدار رسمی آنان لغو یا تعلیق می‌گردد باید بلافاصله از راه‌های یادشده به اطلاع عموم، وزیر امور اقتصادی و دارایی و ارکان جامعه برسد.

تبصره - مراجع ذیربط مقرر در این اساسنامه موظفند مشخصات اعضای را که عنوان حسابدار رسمی آنان لغو یا تعلیق می‌شوند و یا به سایر تنبیه‌های انضباطی محکوم می‌گردند برای دبیرکل جامعه و هیأت تشخیص صلاحیت به‌طور کتبی ارسال دارند.

مقررات متفرقه

ماده ۵۸- جامعه حسابداران رسمی ایران جامعه‌ای حرفه‌ای و غیرسیاسی است و از مجامع حرفه‌ای موضوع بند (۴) ماده (۲) قانون مالیاتهای مستقیم - مصوب ۱۳۶۶ - به حساب می‌آید.

ماده ۵۹- مسئولیت جبران هرگونه خساراتی که از ارائه خدمات تخصصی و حرفه‌ای اعضا به اشخاص ثالث وارد شود برعهده عضو ذیربط است. درخصوص مؤسسات حسابرسی در صورتی که دارایی‌های مؤسسه برای جبران خسارات کافی نباشد، شرکای مؤسسه حسابرسی متضامناً مسئول تادیه مانده خسارات هستند.

ماده ۶۰- عضویت حسابداران رسمی شاغل به‌طور غیرموظف در شورای عالی، هیأت عالی نظارت، هیأت‌های انتظامی و کارگروه‌های تخصصی جامعه از مصادیق خدمات تخصصی و حرفه‌ای موضوع بند ت ماده (۱) این اساسنامه نیست.

ماده ۶۱- حسابداران رسمی شاغل در سازمان حسابرسی و یا مؤسسات حسابرسی و یا در نزد سایر حسابداران رسمی ارائه‌دهنده خدمات حرفه‌ای مستقل، مجاز به ارائه خدمات تخصصی و حرفه‌ای مستقل از سازمان و مؤسسات و اشخاص یادشده نیستند و عدم مراعات حکم مذکور، تخلف محسوب می‌شود.

ماده ۶۲- سقف مجاز ارائه خدمات تخصصی و حرفه‌ای توسط اعضا متناسب با ترکیب و تعداد کارکنان آنها به موجب آیین‌نامه‌ای است که با پیشنهاد شورای عالی جامعه به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید.

ماده ۶۳- عدم حضور هریک از اعضای ارکان جامعه به دلایل غیرموجه در سه جلسه متوالی - به تشخیص رییس شورای عالی - به منزله استعفای آنها از عضویت در رکن مربوط است.

ماده ۶۴- آن دسته از مفاد آیین‌نامه تعیین صلاحیت که با مقررات این اساسنامه مغایرت دارند ملغی می‌گردند.

ماده ۶۵- در صورت لزوم، اساسنامه جامعه به ترتیب ذیل اصلاح خواهد شد:

- الف- به پیشنهاد شورای عالی و تایید وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران، یا
- ب- با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت وزیران.

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی

مصوب هیأت وزیران مورخ ۱۳۷۹/۶/۱۳ و اصلاحی ۸۷/۱/۱۰

ماده ۱- به‌منظور اعمال نظارت مالی بر واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی و همچنین حصول اطمینان از قابل اعتماد بودن صورتهای مایل واحدهای مزبور در جهت حفظ منافع عمومی، صاحبان سرمایه و دیگر اشخاص ذی‌نفع، اشخاص حقیقی و حقوقی به ترتیبی که در این آیین‌نامه معین می‌شود از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران رسمی شاغل و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران استفاده خواهند نمود.

ماده ۲- اشخاص حقوقی ذیل مکلفند حسب مورد "حسابرس و بازرس قانونی" یا "حسابرس" خود را از میان مؤسسات حسابرسی که عضو جامعه حسابداران رسمی ایران می‌باشند، انتخاب نمایند:

الف- شرکتهای پذیرفته‌شده یا متقاضی پذیرش در بورس اوراق بهادار و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها،

ب- شرکتهای سهامی عام و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها،

ج- شرکتهای موضوع بندهای الف و ب ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان حسابرسی با رعایت ترتیبات مقرر در تبصره یک ماده (۱۳۲) قانون محاسبات عمومی،

هـ- شعب و دفاتر نمایندگی شرکتهای خارجی که در اجرای قانون اجازه ثبت شعبه و نمایندگی شرکتهای خارجی - مصوب ۱۳۷۶- در ایران ثبت شده‌اند،

و- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکتهای سازمانها و مؤسسات تابعه و وابسته به آنها،

ز- سایر اشخاص حقوقی و حقیقی زیر که با درنظر گرفتن عواملی از قبیل درجه اهمیت، حساسیت و حجم فعالیت آنها (میزان فروش محصولات یا خدمات، جمع دارایی‌ها، تعداد پرسنل و میزان سرمایه) و همچنین میزان ظرفیت کاری مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی، مشخصات یا فهرست آنها توسط وزارت اموراقتصادی و دارایی تا پایان دی‌ماه هر سال اعلام می‌گردد:

۱- شرکتهای سهامی خاص و سایر شرکتهای و همچنین مؤسسات انتفاعی غیرتجاری،

۲- شرکتهای و مؤسسات تعاونی و اتحادیه‌های آنها،

۳- اشخاص حقیقی که طبق مقررات قانونی مربوط، مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند.

تبصره ۱- اشخاص موضوع این ماده می‌توانند از خدمات سازمان حسابرسی که تنها مؤسسه حسابرسی دولتی می‌باشد، به‌عنوان "حسابرس و بازرس قانونی" یا "حسابرس" خود حسب مورد استفاده نمایند.

تبصره ۲- ضوابط تشخیص شرکتهای تابعه و وابسته، با توجه به اصول و ضوابط حسابداری موضوع بند ز ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان حسابرسی تعیین می‌گردد.

تبصره ۳- با تعیین و اعلام وزارت اموراقتصادی و دارایی می‌توان برای "حسابرسی و بازرسی قانونی" یا "حسابرسی" اشخاص موضوع بند ز این ماده، از خدمات حسابداران رسمی نیز استفاده کرد.

ماده ۳- صورتهای مالی اشخاص موضوع ماده (۲) که حسب مورد فاقد گزارش "حسابرسی و بازرسی قانونی" یا "گزارش حسابرسی" موضوع این آیین نامه باشد در هیچ یک از وزارتخانه-ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی، بانکها و بیمهها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، سازمان بورس و اوراق بهادار و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی معتبر نمی باشد و به نفع اشخاص مزبور قابل استناد نخواهد بود.

تبصره- استفاده اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع این ماده از تسهیلات قابل ارایه توسط وزارتخانهها، مؤسسات، سازمانها، دستگاهها و شرکتهای مذکور در این ماده که وفق مقررات و ضوابط اعلام شده مستلزم ارایه صورتهای مالی می باشد، حسب مورد منوط به ارایه گزارش حسابدار رسمی یا مؤسسه حسابرسی موضوع این آیین نامه می باشد.

ماده ۴- حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی مکلفند در گزارش "حسابرسی و بازرسی قانونی" یا "گزارش حسابرسی" که با رعایت قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ و طبق اصول و ضوابط حسابرسی تهیه می شود، نسبت به حسابها و صورتهای مالی رسیدگی شده درباره موارد زیر صریحاً اظهارنظر نمایند:

الف- رعایت قوانین و مقررات تجاری، مالیاتی و سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شخص مورد رسیدگی،

ب- رعایت اصول و ضوابط حسابداری در تهیه و ارایه صورتهای مالی و یادداشت های همراه صورتهای مزبور،

ج- نحوه ارایه وضعیت مالی و نتایج عملیات شخص مورد رسیدگی در صورتهای مالی.
تبصره ۱- هرگاه حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی در جریان رسیدگی، به هرگونه تخلف از مقررات موضوع این ماده از ناحیه هیأت مدیره و مدیرعامل برخورد نمایند، مکلفند موارد را در گزارش خود منعکس کنند.

تبصره ۲- مقصود از اصول و ضوابط حسابرسی، اصول متعارف در حرفه حسابرسی، استانداردهای موضوع بند ز ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان حسابرسی و آیین رفتار حرفه ای موضوع بند (۳) ماده (۶) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران می باشد.

تبصره ۳- مقصود از اصول و ضوابط حسابداری، اصول متداول در حسابداری و استانداردهای موضوع بند ز ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان حسابرسی می باشد.

ماده ۵- حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی که عهده دار انجام وظایف حسابرسی و بازرسی قانونی و یا حسابرسی اشخاص مشمول ماده (۲) این آیین نامه می باشند، در صورت درخواست اشخاص مزبور مکلفند علاوه بر گزارش موضوع ماده (۴) فوق، گزارش حسابرسی مالیاتی جداگانه طبق نمونه ای که از طرف سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و در دسترس قرار می گیرد، تنظیم و جهت تسلیم به اداره امور مالیاتی مربوط در اختیار مؤدی قرار دهند. گزارش مذکور باید شامل موارد زیر باشد:

الف- اظهارنظر نسبت به کفایت دفاتر و اسناد و مدارک حسابداری برای امر حسابرسی طبق مفاد قانون مالیاتهای مستقیم و مقررات مربوط با رعایت اصول و ضوابط و استانداردهای حسابداری.

ب- تعیین درآمد مشمول مالیات براساس مفاد این قانون و مقررات مربوط.

ج- اظهارنظر نسبت به مالیاتهای تکلیفی که مؤدی به موجب قانون مکلف به کسر و پرداخت آن به سازمان امور مالیاتی کشور بوده است.

د- سایر مواردی که در نمونه گزارش حسابرسی مالیاتی مورد نظر سازمان امور مالیاتی کشور تعیین خواهد شد.

تبصره ۱- گزارش حسابرسی مالیاتی در مورد مالیاتهای غیرمستقیم نیز با توجه به بند (ه) ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی- مصوب ۱۳۷۲- و تبصره (۴) آن، به ترتیبی خواهد بود که در نمونه گزارش حسابرسی مالیاتی تنظیمی سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- هرگاه حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی در اجرای بند "الف" این ماده به موارد ایرادی برخورد نمایند که به نظر آنها به اعتبار دفاتر خللی وارد ننماید و مبین درآمد واقعی مشمول مالیات امکانپذیر باشد، ضمن درج موارد ایراد در گزارش خود، درآمد مشمول مالیات را تعیین خواهد کرد.

در صورتی که دفاتر و اسناد و مدارک مزبور برای محاسبه درآمد مشمول مالیات غیرقابل رسیدگی تشخیص داده شود یا به علت عدم رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه مربوط مورد قبول واقع نشود، حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی باید پس از ارائه گزارش حسابرسی مالیاتی حاوی اظهارنظر نسبت به کفایت اسناد و مدارک و دفاتر به امر حسابرسی مالیاتی، موضوع را به‌طور کتبی با ذکر دلایل به اداره امور مالیاتی ذیربط اعلام نماید، در این صورت اداره امور مالیاتی مکلف است مطابق مقررات موضوعه نسبت به رسیدگی و تعیین درآمد مشمول مالیات اقدام نماید.

در صورتی که در اجرای تبصره ۲ ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی حسابداران ذیصلاح به‌عنوان حسابدار رسمی، دفاتر و اسناد و مدارک از طرف حسابدار رسمی برای محاسبه درآمد مشمول مالیات غیرقابل رسیدگی تشخیص داده شود یا به علت عدم رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه‌های مربوط مورد قبول واقع نشود، حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی باید مراتب را مستنداً طی گزارشی به اداره امور مالیاتی ذیربط اعلام نمایند. در این صورت اداره امور مالیاتی مکلف است برابر مقررات موضوعه در اجرای بندهای ۲ و ۳ ماده ۹۷ قانون مالیات‌های مستقیم حسب مورد، نسبت به رسیدگی و تعیین درآمد مشمول مالیات اقدام نماید. با توجه به بند الف ماده ۲۷۲ ق.م.م. و همچنین بند الف و تبصره ۲ ماده ۵ آیین‌نامه مذکور، حسابرس می‌بایست نسبت به کفایت دفاتر و اسناد و مدارک حسابداری برای امر حسابرسی مالیاتی طبق مفاد قانون مالیات‌های مستقیم و مقررات مربوط با رعایت اصول و ضوابط و استانداردهای حسابداری اظهارنظر نمایند. بنابراین در مواردی که در تحریر و نگهداری دفاتر قانونی از طرف مؤدی، رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه مربوط به عمل نیامده باشد، حسابرس مکلف است مراتب را بشرح بند یک فوق به اداره امور مالیاتی ذیربط اعلام نماید. (بخشنامه ۶۵۳۲۷/۱۷۲۴/۲۳۲ مورخ ۱۳۸۷/۷/۸ رئیس امور مالیاتی)

تبصره ۳- چنانچه قبل یا بعد از صدور برگ تشخیص مالیات، اطلاعات و مدارکی در مورد فعالیت‌های مالی به دست آید که در نتیجه نیاز به بررسی دفاتر و اسناد و مدارک مؤدی ذیربط و توضیحات تکمیلی حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی باشد، رییس اداره امور مالیاتی موضوع را با ذکر مصداق به‌طور کتبی از حسابداران رسمی

مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی استعلام خواهد نمود که به ترتیب زیر عمل خواهد شد:

الف- حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی مکلفند ظرف یک ماه از تاریخ دریافت استعلام، دفاتر و اسناد و مدارک مربوط را بررسی و در صورتی که فعالیت مزبور در دفاتر ثبت نشده باشد، موضوع عدم ثبت فعالیت مالی را به طور کتبی به اطلاع رئیس اداره امور مالیاتی برسانند، در این صورت اداره امور مالیاتی براساس پاسخ واصل شده، مطابق قانون و مقررات موضوعه اقدام خواهد نمود.

ب- در صورتی که فعالیت مالی مزبور در دفاتر ثبت شده باشد، حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی مکلفند ظرف یک ماه از تاریخ دریافت استعلام، ثبت فعالیت‌های مورد استعلام در دفاتر مؤدی را ضمن توضیحات تکمیلی با ذکر شماره سند حسابداری همراه با تصویر اسناد حسابداری و مدارک ضمیمه به آن، به طور کتبی به اطلاع رئیس اداره امور مالیاتی می‌رسانند.

ج- در صورتی که پاسخ حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی با توجه به قسمت اخیر تبصره (۱) ماده (۲۷۲) قانون مالیات‌های مستقیم و اسناد و مدارک ارسالی و توضیحات تکمیلی داده شده، به نظر رئیس اداره امور مالیاتی با قانون و مقررات مربوط تطبیق ننماید، اداره امور مالیاتی موضوع را با شرح استدلال عدم پذیرش به هیئت سه نفری بند "ب" تبصره (۱) ماده (۶) این آیین‌نامه ارجاع خواهد نمود.

د- در صورتی که حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی ظرف یک ماه از تاریخ دریافت استعلام نسبت به ارائه پاسخ لازم به رئیس اداره امور مالیاتی مربوط اقدام نکنند، اداره امور مالیاتی با استعلام و یا مراجعه به مؤدی طبق قانون و مقررات موضوعه اقدام خواهد نمود.

تبصره ۴- اشخاصی که انجام حسابرسی مالیاتی را به حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی ارجاع می‌نمایند، مکلفند یک نسخه از قرارداد با حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی را همراه با اظهارنامه مالیاتی به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم نمایند.

تبصره ۵- در مواردی که پرونده مالیاتی مؤدیان مذکور در جلسه هیئت سه نفری موضوع بند (۳) ماده (۹۷) قانون مالیات‌های مستقیم مطرح باشد، یکی از اعضای هیئت مزبور توسط رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور از بین حسابداران رسمی انتخاب می‌شود.

ماده ۶- اداره امور مالیاتی گزارش حسابرسی قبول را بدون رسیدگی قبول و مطابق مقررات برگ تشخیص مالیات صادر می‌نماید. قبول گزارش حسابرسی مالیاتی همراه با اظهارنظر مالیاتی یا حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم نموده باشد.

تبصره ۱- چنانچه قبل از صدور برگ تشخیص مالیات به ارائه گزارش حسابرسی مالیاتی درخصوص بندهای "ب" (هزینه‌های قابل قبول، استهلاکات) و "ج" (از جمله مالیات‌های غیرمستقیم، مالیات‌های تکلیفی و حقوق) ماده (۵) این آیین‌نامه و معافیت‌های مالیاتی نیاز به توضیحات تکمیلی حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی باشد، رئیس اداره امور مالیاتی موضوع را با ذکر مصداق به طور کتبی از حسابداران رسمی و مؤسسات

حسابرسی و یا سازمان حسابرسی استعلام خواهد نمود که به ترتیب زیر عمل خواهد شد:
 الف- حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی مکلفند ظرف یک ماه از تاریخ دریافت استعلام، توضیحات تکمیلی را به رئیس اداره امور مالیاتی ارائه نمایند، در غیراینصورت و یا اعلام عدم دسترسی به دفاتر و اسناد و مدارک مؤدی از سوی حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی، اداره امور مالیاتی مطابق مقررات موضوعه جهت رسیدگی و تشخیص درآمد مشمول مالیات و مالیاتهای تکلیفی مؤدی اقدام خواهد نمود.

ب- در صورتی که پاسخ حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی با توجه به قسمت اخیر تبصره (۱) ماده (۲۷۲) قانون مالیاتهای مستقیم از لحاظ انطباق با قانون و مقررات مالیاتی حسب نظر رئیس اداره امور مالیاتی کافی به مقصود باشد، موضوع به هیئتی متشکل از نمایندگان سازمان امور مالیاتی کشور و شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران (نماینده سازمان حسابرسی در مورد گزارشهای حسابرسی مالیاتی آن سازمان) و یک نفر از حسابداران رسمی به انتخاب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور ارجاع می‌گردد. هیئت با حضور کلیه اعضا رسمیت یافته و رأی اکثریت اعضای هیئت مذکور، مورد قبول سازمان امور مالیاتی کشور و جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی بوده و مبنای حل و فصل پرونده ذیربط قرار خواهد گرفت.

بررسی‌های هیئت یادشده حسب مورد شامل مذاکره با حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی گزارش‌دهنده، مشاهده و بررسی اسناد و مدارک حسابرسی مالیاتی در رابطه با موضوع یا موضوعات مورد استعلام اداره امور مالیاتی و درخواست انجام رسیدگیهای تکمیلی توسط حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی و اعلام نتیجه به هیئت خواهد بود.

تبصره ۲- نحوه اداره و تشکیل جلسات هیئت موضوع بند "ب" تبصره (۱) این ماده به موجب دستورالعملی خواهد بود که توسط هیئت مزبور تهیه و به تصویب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور می‌رسد.

تبصره ۳- رؤسای ادارات امور مالیاتی و حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی باید تمهیداتی به کار برند تا استعلام و ارسال پاسخ در مهلت‌های تعیین شده انجام شود. مکاتبات بین اداره امور مالیاتی و حسابدار رسمی و بالعکس باید با ابلاغ کتبی و از طریق پست سفارشی صورت پذیرد.

تبصره ۴- چنانچه هیئت موضوع بند "ب" تبصره (۱) این ماده به اتفاق آراء حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی را به لحاظ عدم رعایت دستورالعمل حسابرسی مالیاتی و سایر مقررات مالیاتی در تنظیم گزارش حسابرسی مالیاتی مقصر تشخیص دهد، سازمان امور مالیاتی کشور نظر هیئت را جهت طرح در هیئتهای انتظامی جامعه حسابداران رسمی یا کمیته انضباطی سازمان حسابرسی ارسال خواهد نمود. جامعه حسابداران رسمی ایران و سازمان حسابرسی مکلفند یک نسخه از رأی هیئتهای انتظامی یا کمیته انضباطی را جهت اطلاع به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال نمایند (از ماده ۵ تا آخر ماده ۶ اصلاحی مصوب ۸۷/۱/۱۰ هیأت وزیران).

ماده ۷- سایر اشخاص حقوقی و حقیقی که مشمول مفاد ماده (۲) این آیین‌نامه نمی‌گردند، می‌توانند حسابرسی صورتهای مالی و تنظیم گزارش مالیاتی خود را به حسابدار رسمی یا مؤسسه حسابرسی ارجاع و گزارش مزبور را، به ضمیمه اظهارنامه مالیاتی و صورتهای مالی، و یا ظرف مهلت مقرر در ماده (۶) این آیین‌نامه به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم نمایند. در این صورت، مشمول مفاد مواد (۵) و (۶) این آیین‌نامه و تبصره‌های ذیل آن خواهند بود.

تبصره- وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌تواند حسابرسی صورتهای مالی و تنظیم گزارش مالیاتی اشخاص حقوقی و حقیقی را به حسابداران رسمی یا مؤسسات حسابرسی واگذار نماید. در این صورت پرداخت حق‌الزحمه، طبق مقررات مربوط به عهده وزارت مزبور خواهد بود.

ماده ۸- اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند با کسب نظر موافق سازمان تأمین اجتماعی، حسابرسی دفاتر قانونی و تنظیم گزارش تعیین مبالغ مشمول کسر حق بیمه خود را به حسابداران رسمی یا مؤسسات حسابرسی موضوع این آیین‌نامه ارجاع، و حسابداران مؤسسات مذکور با رعایت تکالیف کارفرمایان بر مبنای قوانین، مقررات و دستورالعملهای سازمان تأمین اجتماعی، گزارش حسابرسی لازم را تهیه کنند که در این صورت گزارش مزبور مبنای محاسبه حق بیمه قرار خواهد گرفت.

تبصره- حکم این ماده مانع مطالبه حق بیمه ناشی از اشتباه در محاسبات و موارد ذکر نشده در گزارش حسابرسی مذکور در فوق طبق مقررات تأمین اجتماعی و سایر مقررات، حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ تسلیم گزارش نخواهد بود.

ماده ۹- اشخاص حقوقی و حقیقی می‌توانند با کسب نظر موافق دستگاههای دولتی دریافت‌کننده مالیاتهای غیرمستقیم، مابه‌التفاوتهای قیمت کالا و خدمات، حقوق و عوارض دولت، شهرداریها، آموزش و پرورش، تربیت‌بدنی و سایر موارد، از خدمات حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی برای تهیه گزارشهای حسابرسی ویژه درخصوص موارد یادشده استفاده نمایند. در این صورت دستگاههای دولتی مذکور موظفند گزارشهای حسابرسی ویژه مزبور را مبنای محاسبه و دریافت مطالبات خود قرار دهند.

تبصره- دستگاههای دولتی موضوع این ماده را رأساً نیز می‌توانند حسابرسی ویژه و تهیه گزارش مربوط درخصوص اشخاص حقوقی و حقیقی را به حسابداران رسمی یا مؤسسات حسابرسی واگذار نمایند. در این صورت پرداخت حق‌الزحمه طبق مقررات مربوط به عهده دستگاه دولتی ذیربط خواهد بود.

ماده ۱۰- کلیه اشخاص موضوع این آیین‌نامه که مجازند طبق مقررات ارزی کشور تمام یا قسمتی از درآمد اصل سرمایه، سود سرمایه‌گذاری، حق‌الامتیاز، اقساط و سود تسهیلات دریافتی و موارد مشابه را به ارز و از طریق شبکه بانکی به خارج از کشور منتقل نمایند مکلفند حسب مورد گزارش ویژه سازمان حسابرسی یا مؤسسه حسابرسی و یا حسابدار رسمی در خصوص اظهارنظر نسبت به انطباق میزان ارز مورد تقاضا با مستندات و مقررات مربوط را به درخواست خود منضم نمایند.

تبصره ۱- حکم این ماده شامل خرید کالا و خدمات اخذ تسهیلات از خارج از کشور که عملیات آن از طریق اعتبارات اسنادی، ثبت سفارش و امثال آنها صورت می‌گیرد و مشمول اعمال نظارت مراجع ذی‌ربط دیگر می‌باشد، نخواهد بود.

تبصره ۲- هیأت مذکور در ماده (۲) قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی مصوب سال ۱۳۳۴ می‌تواند حسب مورد از خدمات سازمان حسابرسی یا مؤسسات حسابرسی یا حسابداران رسمی استفاده نماید.

ماده ۱۱- کلیه گزارشهای حسابداران رسمی باید حسب مورد به وسیله حسابدار رسمی با درج نام و نام‌خانوادگی و شماره عضویت امضا و مهر شود و در مورد مؤسسات حسابرسی حداقل به امضای یکی از شرکای مؤسسه با ذکر نام و نام‌خانوادگی و شماره عضویت وی و مهر مؤسسه برسد.

ماده ۱۲- اشخاص حقوقی و حقیقی می‌توانند علاوه بر موارد فوق‌الذکر از سایر خدمات مجاز حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی موضوع ماده (۱) "اساسنامه حسابداران رسمی ایران" نیز استفاده نمایند.

ماده ۱۳- تا تاریخ تصویب آیین اخلاق و رفتار حرفه‌ای حسابداران موضوع بند (۳) ماده (۶) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، گزارش حسابدار رسمی یا مؤسسه حسابرسی که در سرمایه و منافع واحد مورد رسیدگی شریک و سهامی بوده، یا با واحد مزبور معاملات بازرگانی و انتفاعی داشته و به آن واحد خدمات حسابداری و مالی ارائه نموده و یا از طرف آن واحد وکالت حضور در جلسات هیأت مدیره داشته باشد، معتبر نبوده و به نفع واحد مزبور قابل استناد نخواهد بود.

تبصره- در صورتی که حسابدار رسمی و یا مؤسسه حسابرسی، عهده‌دار ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستمهای مالی به صاحبکار شده باشد، باید ضمن اعلام مراتب به دبیر کل جامعه (قبل از شروع به عملیات حسابرسی) و رعایت دقیق اصول و ضوابط حرفه‌ای به‌گونه‌ای عمل کند که به صلاحیت حرفه‌ای و استقلال وی خدشه وارد نشود.

ماده ۱۴- در مواردی که مراجع قضایی و یا داوری اعم از داخلی و یا خارجی درخواست استفاده از خدمات حسابداران رسمی و یا مؤسسات حسابرسی را داشته باشند، جامعه حسابداران رسمی ایران نسبت به ارسال فهرست حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی اقدام خواهد نمود. شخص منتخب مکلف است مراتب را به اطلاع جامعه حسابداران رسمی ایران برساند.

بخشنامه ۲۳۲/۱۹۱۸/۷۸۰۵۹ مورخ ۱۳۸۷/۸/۸

نحوه رسیدگی به گزارشات حسابرسی مالیاتی موضوع ماده ۲۷۲ ق.م.ا. برای عملکرد

سال ۱۳۸۶

احتراماً، در اجرای مقررات ماده ۲۷۲ ق.م.ا. و بخشنامه و دستورالعمل‌های صادره به منظور نظارت و سازماندهی استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به‌عنوان حسابدار رسمی مقرر می‌دارد:

۱. به‌منظور بررسی اولیه گزارشات حسابرسی از نظر صلاحیت حسابدار رسمی تنظیم‌کننده گزارش حسابرسی مالیاتی، ترتیبی اتخاذ گردد تا اطلاعات مربوط به عملکرد سال ۱۳۸۶ در بانک اطلاعاتی گزارشات حسابرسی مالیاتی در اجرای ماده ۲۷۲ ق.م.ا. موضوع بخشنامه شماره ۲۳۲/۳۶۲/۱۱۰۳۸ مورخ ۸۶/۲/۱۵ درج گردیده و از طریق پروژه [online](#) موضوع بخشنامه شماره ۲۳۲/۹۵۷/۳۹۹۰۱ مورخ ۱۳۸۶/۴/۳۱، حداکثر تا تاریخ ۸۷/۸/۳۰

- در اختیار دفتر امور تشخیص مالیاتی قرار گیرد.
۲. پیرو دستورالعمل شماره ۲۳۲/۱۸۵۶/۷۱۴۲۰ مورخ ۸۷/۷/۲۲، برنامه زمانبندی رسیدگی به گزارشات حسابرسی مالیاتی در اجرای ماده ۲۷۲ ق.م.م. بشرح فرم پیوست، به صورت جداگانه تهیه و مراتب تا تاریخ ۸۷/۸/۳۰ به دفتر امور تشخیص مالیاتی ارسال گردد.
 ۳. نظر به اهمیت بررسی گزارشات مذکور در تطابق با قوانین و مقررات مالیاتی، ترتیبی اتخاذ گردد تا گزارشات حسابرسی مالیاتی به صورت گروهی و با بکارگیری نیروهای متخصص و با رعایت مفاد آیین نامه اصلاحی موضوع تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی و سایر قوانین و مقررات مربوط مطابق برنامه زمانبندی مورد بررسی قرار گیرد.
 ۴. در اجرای تبصره ۱ ماده ۶ آیین نامه اصلاحی مورد اشاره مقتضی است ادارات امور مالیاتی در زمان استعلام موارد ابهام از سازمان حسابرسی یا حسابداران رسمی یا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران رونوشت استعلام بعمل آمده را به دفتر امور تشخیص مالیاتی ارسال دارند.
 ۵. در اجرای بند ۳ تبصره ۳ ماده ۵ و بند ۱ تبصره ۱ ماده ۶ آیین نامه اصلاحی فوق‌الاشاره در صورتیکه پاسخ حسابدار رسمی از لحاظ انطباق با قانون و مقررات مالیاتی حسب نظر رئیس اداره امور مالیاتی کافی به مقصود نباشد موارد ابهام رفع نشده حداکثر تا ۱۰ روز پس از دریافت پاسخ استعلام به ضمیمه گزارش توجیهی رئیس امور مالیاتی ذیربط و تصویر کامل گزارش حسابرسی مالی و مالیاتی به همراه صورت‌های مالی و یادداشتهای همراه و استعلام و پاسخ استعلام حسابدار رسمی و از طریق اداره کل ذیربط جهت طرح در هیأت موضوع بند ۱ تبصره ۱ ماده ۶ آیین نامه اجرایی مذکور به دفتر امور تشخیص ارسال گردد.
 ۶. قبل از صدور برگ تشخیص مالیات در اجرای مقررات تبصره ۱ ماده ۲۷۲ ق.م.م. گواهی دفتر امور تشخیص مالیاتی مبنی بر صلاحیت حسابدار رسمی مذکور در تنظیم گزارش حسابرسی مالیاتی، اخذ گردد. بررسی تایید صلاحیت حسابدار رسمی توسط دفتر امور تشخیص با توجه به اطلاعات مندرج در بانک اطلاعاتی بشرح بند ۱ فوق انجام می‌پذیرد. بدیهی است در صورت عدم تکمیل اطلاعات مذکور در زمان مقرر امکان اظهار نظر فراهم نخواهد بود.
 ۷. با عنایت به بخشنامه شماره ۲۳۲/۱۷۲۴/۶۵۳۲۷ مورخ ۸۷/۷/۸ سازمان متبوع در مواردی که حسابرس در اجرای قسمت اخیر تبصره ۲ ماده ۵ آیین اصلاحی مورد اشاره به علت غیرقابل رسیدگی بودن دفاتر و اسناد و مدارک و یا عدم رعایت موازین قانونی و آیین نامه‌های مربوط مراتب را طی گزارشی به اداره امور مالیاتی اعلام نماید، ادارات امور مالیاتی مکلفند ابتدا در اجرای بند ۲ ماده ۹۷ ق.م.م. رسیدگی‌های لازم را انجام و چنانچه به موارد دیگری از ایرادات آیین نامه‌ای برخورد نموده‌اند مراتب را یکجا به هیأت بند ۳ ماده ۹۷ ق.م.م. ارسال نمایند.
- مدیران کل امور مالیاتی مسئولیت نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل مذکور را به عهده خواهند داشت.

محمود شکری
معاون عملیاتی

مصوبه شماره ۲۶۵۱۰/ت/۳۹۰۳۹ک مورخ ۱۳۸۸/۲/۹ هیات وزیران

آیین‌نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی

ماده ۱- در این آیین‌نامه عبارات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- اشخاص مشمول این آیین‌نامه: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع بندهای «الف» تا «ز» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به عنوان حسابدار رسمی - مصوب ۱۳۷۹-

ب- صورت مالی حسابرسی شده: صورت‌های مالی حسابرسی شده توسط سازمان حسابرسی یا اعضای جامعه حسابداران رسمی با رعایت ترتیبات مقرر در ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به عنوان حسابدار رسمی - مصوب ۱۳۷۹-

ج- وزارت: وزارت امور اقتصادی و دارایی

ماده ۲- دستگاه‌های اجرایی مذکور در ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶- مکلفند از انعقاد قرارداد مازاد بر مبلغ ده برابر نصاب معاملات بزرگ موضوع قانون برگزاری مناقصات - مصوب ۱۳۸۳- با اشخاص مشمول این آیین‌نامه که فاقد صورت‌های مالی حسابرسی شده باشند، خودداری نمایند.

ماده ۳- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور موظف است هرگونه رتبه‌بندی و تعیین صلاحیت اشخاص مشمول این آیین‌نامه (از جمله شرکت‌های پیمانکاری و مشاوره) را به ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده آنها منوط نماید.

ماده ۴- شرکت‌های تازه تأسیس، ضمن معافیت از ارائه صورت‌های مالی در سال اول تأسیس، موظفند برنامه کسب و کار سه سال آینده خود را که به اطلاع حسابرس رسمی شرکت رسیده باشد، ارائه نماید.

ماده ۵- سازمان بورس مکلف است از پذیرش سهام شرکتهایی که شرکت‌های تابع و وابسته آنها فاقد گزارش حسابرسی شده است، خودداری نمایند. در مورد شرکت‌های پذیرفته شده، نماد عملیاتی آنها در صورت عدم رعایت تکلیف مقرر در این ماده ظرف شش‌ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه بسته خواهد شد.

ماده ۶- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است با رعایت قوانین و مقررات مربوط اظهارنامه اشخاص مشمول این آیین‌نامه را صرفاً به انضمام صورت‌های مالی حسابرسی شده، بررسی و در صورت عدم ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده، بر مبنای علی‌الرأس نسبت به تشخیص مالیات اقدام نماید.

ماده ۷- اعطای تسهیلات ارزی و ریالی به اشخاص مشمول این آیین‌نامه که فاقد صورت‌های مالی حسابرسی شده باشند، ممنوع است و این اشخاص مکلفند علاوه بر صورت‌های مالی حسابرسی شده، گزارش توجیهی دقیق و کاملی در مورد میزان تسهیلات ارزی مورد تقاضا با مستندات لازم که به تأیید حسابرس مربوط رسیده باشد، به بانک یا مؤسسه اعتباری مربوط ارائه نمایند. مسئولیت حسن اجرای این ماده به عهده بانک مرکزی جمهوری اسلامی

ایران است.

ماده ۸- هرگونه خروج ارز در مورد تمام یا قسمتی از درآمد، اصل سرمایه، سود سرمایه‌گذاری، حق امتیاز، اقساط و سود تسهیلات دریافتی و موارد مشابه توسط اشخاص مشمول این آیین‌نامه مشمول مقررات این ماده است.

ماده ۹- به منظور ارتقای سطح کیفی، دقت و سرعت ارائه خدمات حسابرسی و بازرسی، سازمان حسابرسی مکلف است ظرف دو سال پس از ابلاغ این تصویب‌نامه با تهیه و ایجاد نرم‌افزارهای تخصصی لازم، به‌کارگیری نیروهای متخصص، فراهم نمودن تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مناسب و برقراری دوره‌های آموزشی مربوط، شرایط لازم برای به‌کارگیری فناوری نوین در حرفه حسابرسی در کشور را فراهم نماید.

تبصره- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور موظف است جهت تأمین منابع مالی لازم به منظور تحقق موارد این ماده، مساعدت لازم را از جمله پیش‌بینی اعتبار مورد نیاز از محل منابع عمومی دولت به عمل آورد.

ماده ۱۰- در راستای ارتقای کیفی حسابرسی و توجه به نیازهای کشور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است با همکاری وزارت در برنامه‌های آموزش دانشگاه‌ها در زمینه حسابداری و حسابرسی تجدیدنظر نماید.

ماده ۱۱- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است ثبت مؤسسات حسابرسی را تنها با اخذ مجوز از جامعه حسابداران رسمی انجام دهد و همچنین از ثبت صورتجلسات مجامع عمومی اشخاص مشمول این آیین‌نامه در صورت تعیین افراد متفرقه با عنوان بازرس قانونی و حسابرس خودداری نماید.

ماده ۱۲- به منظور ارتقای سطح انضباط مالی شرکت‌ها و مؤسسات انتفاعی دولتی و ساماندهی نرم‌افزارهای حسابداری مورد استفاده در دستگاه‌های مذکور، وزارت مکلف است دستورالعمل مربوط را با کسب نظر از سازمان حسابرسی و شورای عالی انفورماتیک ظرف شش ماه تهیه و به آنها ابلاغ نماید.

ماده ۱۳- مرجع حل اختلاف در تشخیص شرکت‌های مشمول این آیین‌نامه وزارت می‌باشد.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۸ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

معاون اول رئیس جمهور- پرویز داودی

اطلاعیه شماره ۱ وزارت امور اقتصادی و دارایی

در خصوص الزام قانونی تسلیم صورتهای مالی حسابرسی شده

اشخاص حقیقی و حقوقی برای عملکرد سالهای ۱۳۸۴ و به بعد

پیرو اطلاعیه شهریورماه سال ۱۳۸۱، براساس ماده ۲ آیین نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران رسمی مصوب ۱۳۷۹/۶/۱۳ هیات محترم وزیران کلیه واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدمات زیر مکلفند حسب مورد حسابرس و بازرس قانونی یا حسابرس خود را برای سالهای مالی ۱۳۸۴ و به بعد از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و سازمان حسابرسی (در مورد کلیه بندهای زیر) یا حسابدار رسمی عضو جامعه (تنها در مورد بند (ز) زیر- موضوع تبصره ۳ ماده مذکور) انتخاب نمایند.

الف- شرکتهای پذیرفته شده یا متقاضی پذیرش در بورس اوراق بهادار و شرکتهای تابعه و وابسته آنها.

ب- شرکتهای سهامی عام و شرکتهای تابعه و وابسته آنها.

ج- شرکتهای موضوع بندهای الف و ب ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان حسابرسی با رعایت ترتیبات مقرر در تبصره یک ماده (۱۲۳) قانون محاسبات عمومی.

د- شعب و دفاتر نمایندگی شرکتهای خارجی که در اجرای قانون اجازه ثبت شعب و نمایندگی شرکتهای خارجی مصوب- ۱۳۷۶- در ایران ثبت شده‌اند.

و- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکتهای، سازمان و مؤسسات تابعه و وابسته به آنها (از جمله شهرداریها و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها)

ز- سایر اشخاص حقیقی و حقوقی (شامل شرکتهای سهامی خاص و سایر شرکتهای همچنین مؤسسات انتظامی غیرتجاری، شرکتهای و مؤسسات تعاونی و اتحادیه‌های آنها و اشخاص حقیقی که طبق قانون مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند) و براساس آخرین اظهارنامه مالیاتی تسلیمی خود جمع درآمد (فروش یا خدمات) آنها بیش از ۸ میلیارد ریال (در مورد شرکتهای پیمانکاری جمع ناخالص درآمد صورتحساب شده هر سال آنها بابت پیمانهای منعقد بیش از مبلغ ۸ میلیارد ریال) یا جمع دارایی‌های آنها بیش از مبلغ ۱۶ میلیارد ریال باشد.

توضیح:

۱- با عنایت به تبصره یک ماده (۱۳۲) قانون محاسبات عمومی کشور، سازمان حسابرسی به عنوان منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی برای حسابرسی و بازرسی قانونی بانکها و شرکتهای دولتی که صددرصد (۱۰۰٪) سهام آنها متعلق به دولت، وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی می‌باشد تعیین می‌شود. سایر شرکتهای و مؤسسات موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان حسابرسی مجاز به انتخاب مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و یا سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس و بازرس قانونی خود می‌باشند.

۲- طبق ماده (۳) آیین نامه فوق‌الذکر صورتهای مالی اشخاص حقوقی و حقیقی موضوع بندهای (الف) تا (ز) فوق که حسب مورد فاقد (گزارش حسابرسی و بازرسی قانونی) یا (گزارش حسابرسی) موضوع آیین نامه باشند در هیچ یک از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی، بانکها و بیمه‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، سازمان بورس اوراق بهادار و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی معتبر نبوده و به نفع اشخاص مذکور قابل استناد

نخواهد بود.

۳- به استناد مفاد ماده (۲۷۲) اصلاحی قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی، سازمان حسابرسی، حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که عهده‌دار انجام حسابرسی و بازرسی قانونی یا حسابرسی اشخاص حقوقی و حقیقی بندهای (الف) تا (ز) فوق هستند در صورت درخواست اشخاص مذکور مکلفند گزارش حسابرسی مالیاتی تنظیم و جهت تسلیم به اداره امور مالیاتی مربوط در اختیار مؤدی قرار دهند.

در این صورت اداره امور مالیاتی گزارش حسابرسی مالیاتی را بدون رسیدگی قبول و مطابق مقررات برگ تشخیص مالیات صادر می‌نماید.

۴- قبول گزارش حسابرسی مالیاتی موکول به آن است که مؤدی گزارش حسابرسی مالیاتی نسبت به صورتهای مالی را که طبق استانداردهای حسابرسی توسط همان حسابدار رسمی یا مؤسسه حسابرسی تنظیم شده است ضمیمه گزارش حسابرسی مالیاتی همراه با اظهارنامه مالیاتی یا حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه به اداره امور مالیاتی تسلیم نماید.

۵- اسامی مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و حسابداران رسمی شاغل انفرادی علاوه بر سازمان حسابرسی که مجاز به پذیرش سمت حسابرس و بازرس قانونی شرکتها، مؤسسات و اشخاص حقیقی موضوع این اطلاعیه می‌باشند، در سایت جامعه حسابداران رسمی ایران به نشانی www.iacpas.org موجود است

وزارت امور اقتصادی و دارایی

اسامی مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

موسسه حسابرسی	نام شرکاء	تلفن
آباحسابرسان	قدرت... رهگذر، احمدزندی نژاد، قایدنومی	۸۸۴۲۱۶۰۵
آبادنوین تهران	میرمجیدذاکر، مرتضی سلیمی سقاواز، علی اصغر متقی	۸۰۰۵۶۷۱
آباران	حسن رضائی، حسین رضائی	۸۸۸۲۰۱۲۳
آبان حساب	ناصرایران نژاد، مرتضی ادیبی، احمدحاجی زاده، غلامعلی نعیمی	۸۸۷۵۸۵۷۲
آبان روش	خیراله گلناریان، هاشم مقدمیان، زیداله مشکوتی	۲۲۰۷۹۹۸۹
آتیه نگر	امیرجمال امیدی، ایرج رهنمون، هادی یوسف زاده	۸۸۳۱۵۵۶۵
آدینه و همکاران	کیهان پوراسماعیلی، حسن صادقی گیل زاده، محمدابراهیم منتظری جویباری	۸۸۷۵۵۲۶۵
آراء	محمدبدیعی جاریانی، راضیه بهفروزی، صغری شهراسبی، امیرشهبازی مقدم	۸۸۰۲۹۳۲
آرمان روش	محمدرضا حجتی	۸۸۰۳۱۵۱۷
آروین پیام	عباس مرصع نشان، محسن مهدوی ثابت، رضا نوری روزبهانی	۶۶۴۰۶۰۴۰
آریاحسابرسان پارسا	حسین خطیبیان، صغری شهراسبی، محمدباقر محمدی	۸۷۷۴۲۲۵
آریا روش	حبیب جامعی، سیدمحمد بزرگ زاده، مجتبی غلامی	۸۸۶۸۵۴۵
آریان فراز	داریوش امین نژاد، مهدی سوادلو، ناصر محامی	۲۲۳۵۲۲۰۲
آزموندگان	مهرداد آل علی، مصطفی حاجی حسینی، فرهاد فرزاد	۸۸۰۲۶۳۹
آزموده کاران	مسعود بختیاری، محمدعلی خیراندیش، علی اصغر فرخ، سیدهدایت تشکر حسینی، محمدعلی نوذری	۸۸۷۸۰۲۲۸ ۸۸۷۸۷۹۷۹
آزمون	علی ظریف گلزار، فریدون کشانی، جواد گوهرزاد	۸۸۰۰۰۸۷۱
آزمون سامانه	حسین قاسمی روچی، علی اصغر نجفی مهری، سیدعبدالرضا (فرهاد) نوریخس	۷۷۵۳۷۹۴۴
آزمون سیستم	عبدالحسین قاسمی، عباس محسنی، احمد هوشمند	۸۸۷۹۲۰۶۴
آگاه حساب	علیرضا زندبابارنسیسی، مینا فرودیان، عبدالکریم مقدم	۴۴۲۳۸۶۲۳
آگاه گرتراز	علی اسماعیلی شیرازی، غلامرضا ایروانیان، داود عبدالمحمدی سنجانی	۸۸۷۵۱۲۸۰
آگاه نگر	محمدافسری، مصطفی احمدی وسطی کلابی، امیرمحمد سلامتی	۸۸۸۸۹۴۰۸
آگاهان ارقام	علی عبدا... شمشیرساز، حسین شریفی یزدی	۸۸۷۹۹۵۲۶
آگاهان تراز توس	حسن سعیدی بیلندی، جمشید شاهرخی چمن آبادی، حمیدرضا قناد	۰۵۱۱-۶۰۶۹۳۷۰
آگاهان و همکاران	بهزاد فیضی، اصغر طهوری، محمد جم	۸۸۹۰۲۰۴۹
احداثدیشان	سعیده حمیدی، اردشیر شهنبدیان، علیرضا عطارچی، سعید شمیرانی، قاسم فلاح فینی، محمود مهدی پناه	۸۸۷۱۰۱۵۸
ارکان سیستم	جبرائیل بهاری، عبدا... شفاعت، محمد شوقیان	۸۸۰۴۹۴۱ ۰۴۴۱-۵۵۳۳۵۷۰
اصلاح گر رایانه	محمد برومند، سیروس تازی، فریبرز تقفلی	۲۲۴۱۶۵۱۳
اصول اندیشه	شهزاد آذری سامانی، نسرین پاشایی راد، افسرعبالدین، محمدقرب، فرزانه نوایی	—
اصول پایه فراگیر	حسن صالح آبادی، هوشنگ منوچهری، ابراهیم موسوی	۸۸۴۲۳۵۳۴
اطهر	محمود شوکت فدائی، علیرضا درستانی، علی کامیارگیلاپور، محمدعلی کمالی تفرشی، مسعود هادیان جزی	۸۸۸۴۳۶۶۸

اسامی مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

تلفن	نام شرکاء	موسسه حسابرسی
۷۷۸۴۹۳۲۲	سیامک جوانبخت، علی اصغر شهبازی، یدا... نوری فرد	اعتباربخش
۸۸۸۴۳۰۱۴	بابائی، شاکری، کمالی، زارع، لک کمری	اعداد آراء
۸۳۴۰۰۰۱	علی امانی، غلامحسین دوانی، فرزانه	دایارایان
۶۹۴۵۴۶۵-۷	بهرروز دارش، سیدحسین عربزاده، میلتن ایوان کریمیان	دش و همکاران
۸۸۰۸۴۳۹	محمد دل آرام، افشین دروی، غلامعلی حاتمی زاده	دل آرام
۸۸۵۰۳۵۲۷	مصطفی دلمی پور، ناصر سنگسریزدی، عباس وفادار	دلمی پور، شجاعی، وفادار و همکاران
۸۸۷۵۶۸۶۴	محمد رضا آرون، حمید سعیدی	ذخایر
۸۸۴۳۷۸۷۴	احمد باقری کلهر، حبیب سزاوار، یدا...علیزاده، نقی مزرعه فراهانی	راده
۸۸۹۰۹۷۱۸	فریبرز امین، عباسعلی دهدشتی نژاد، همایون مشیرزاده	رایمند و همکاران
۲۲۲۷۵۱۳۱	ابوالفضل اقبال، حسن حیاط شاهی، سیدمصطفی علوی	رمزپویا
۶۶۹۳۵۵۰۰	رمضان پاک، جواد صالحی، غلامعلی خسروی، لطفعلی لطفعلیان صارمی	روشنگر بصیر
۸۸۷۴۹۰۲۱	شهریار دلم صالحی، حسین شیخ سفلی، احمد فلاح	رهبین
۲۲۰۶۷۲۵۳	محمد رضا امینی، مسعود بیات مختاری، هاشم خواجه کرم الدین، سیروس همایی	ره نمودن نامن
۸۸۷۱۳۸۰۹	رسول انگبینی، ناصر پسران رزاق، بهمن شایان نوش آبادی	ره نمودگران کاردان
۸۸۹۷۷۶۷۱-۲	عبدالجواد اسلامی، فریدون ایزدپناه، محمدحسین توکلی، سعید جمشیدی فرد، هوشنگ غیبی	رهیافت حساب تهران
۰۵۱۱-۶۰۷۴۸۵۱ ۸۸۵۰۳۹۱۷	مصطفی جهانبانی، حسن حاجیان، محمدصفا دهقان، مجید صفاتی، مرتضی عسگری، علی مهدوی پور	رهیافت و همکاران
۶۶۷۲۴۸۹۱	علی اصغر شهبازی، سید جهانگیر میرمیران، حمیدرضا عرفی	ژرفبین
۲۲۰۱۱۳۷۴	محمدحسین سرببی (بهرروز)، احمد ظفر پرنده	سامان پندار
۰۳۱۱-۶۶۸۷۶۰۰	علیرضا جعفری نسب، عباس حیدری کبیریتی، سیدشهریار نوریان، سیدامیرحسین ابطی نائینی	سپاهان تراز
۸۸۷۹۴۶۴۶	هوشنگ خستویی، اسدا... نیلی، شهلا شهبالی	سخن حق
۸۸۰۰۷۴۹۶	محمد رضا سرفراز، مهران شاکری، پرویز نوبهاری شبستری	سنجه حساب
۸۸۵۵۴۶۸۱	جهانگیر رضائی، علی محمدی، کوروش شایان، مجتبی الهامی، فریبرز محمدخداجو	شاخص اندیشان
۸۸۳۰۹۱۰۰	منصور شمس احمدی، حسن سرهنگیان، محمود قضاوی	شاهدان
۸۸۷۱۴۹۱۷	مجید کشورپژوه لنگرودی، سیروس گوهری، حسن فرنی	شراکت
۸۸۷۱۴۹۱۷	محسن رضائی، مسعود صالح آبادی، سیدجواد غروی، مسعود کشمیری	صالح اندیشان
۸۸۸۲۱۰۸۱	هادی باباپور، محمود صدر، محسن جهرمی زاده	صدر
۶۶۷۰۴۴۲۵	فریبرز اطمینان، محمدعلی شعبانی سبزه میدانی	طوس
۸۸۹۰۵۶۴۷	حمیدرضا خواجهی، معصومه شعبان، اکرم علیاری، محبوب مهدی پور	عامر مشاور تهران
۶۶۴۰۸۲۲۶	محمدحسن سعادتیان فریور، حلیمه خاتون موصلی، محمدرضا نادریان	فاطر
۸۸۶۴۵۳۹	جهانگیر حاجی میرزابیگی، فیروز خاکپور، عنایت فاروقی	فراز حساب
۸۸۹۰۰۵۲۸	نریمان ایلخانی، اصغر عبدالهی تیرآبادی، غلامرضا دریاری، پرویز صادقی	فراز مشاور
۸۸۰۲۶۳۵۸	مراد جعفرزاده اسلامی، مسعود جعفرزاده اسلامی، علی صدرپناه	فراگیر اصول
۸۸۸۹۹۱۴۱	فرانک زنده نوش، حسن تنگ عیش	فردا پدید و همکاران
۸۸۰۸۷۷۹۶	محمد سعید اصغریان، جواد بستانیان، محمدباقر ملکی	فریوران

اسامی مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

تلفن	نام شرکاء	موسسه حسابرسی
۸۸۸۹۹۸۰۴	علی رحمانی، رضا معظمی، داراب ناظمی	کاربرد ارقام
۸۸۸۹۹۸۰۴	قاسم ضرغامی، جعفر عوض پور، روح... رجبی	کاشفان
۸۸۷۵۸۵۸۰	مهدی بیرجندی، پرویز مقدس، احمد موسوی	کوشامنش
۸۸۷۳۴۷۰۷	امجد استیفائی، عبدا... تمدنی جهرمی، فرامرز نوروزی	کوشش
۲۲۰۶۲۸۷۸	محمد مهدی جمشیدی فر، کامران طرفه، علاءالدین محمدی سربند	ماهان توفیق
۶۶۳۹۶۷۲ ۰۳۱۱-۶۲۴۱۳۷۷	مجید رضازاده، علیرضا مستغاثی، ژرژ همبرچیان	متین خردمند
۸۸۰۲۳۷۲۹	علی اصغر خلفی، طاهر مراغه پور، اکبر وقار کاشانی	مجریان پویا
۸۸۸۹۲۰۶۶	قبادمشیر، خسرو هادوی، رستم وحیدی، حمیدرضا وکیلی فرد	محاسب کیش
۸۸۸۹۵۵۲۰	علی اصغر شایانی، ابوالقاسم گردانی	محاسبان پارسا
۲۲۵۶۵۷۸۲	ذبیح... پروانه، پرویز فیضی، منصور عابدی	محاسبان توانا
۸۸۵۰۴۱۵۹	نصرا... صالح، سعید صدرائی نوری، قاسم یاحقی	مدبران مستقل
۸۸۷۵۳۸۴۹	معاونت نظارت و حسابرسی دفتر مقام معظم رهبری	مفیدراهبر
۸۸۸۰۱۹۰۴	محمدنبی داهی، حسین سیادت خو، شهره شهلاهی	ممیز
۸۸۸۱۱۱۲۷	حسن شیرمحمدی، حسین همایون فرد، هادی محبی	میزان گستر قائم
۸۸۷۲۶۳۹۵	محمدرضایانادی، منصور میرزاخانی نافچی، محمدعلی نورمحمدی آبادچی	نخستین کاوش
۸۸۷۳۹۹۴۶	حسن شهریار، خسرو عسگری، سیدشجاع نجات فر	نصیر محاسب
۴۴۱۲۲۹۵۹	داوود بحری، موسی محسنی، فتحعلی ولانی	نمودگر روش
۸۸۸۴۱۲۲۷	سورن آبنوس، غلامعلی رشیدی، گارو هوانسیان فر	نواندیشان
۸۸۹۰۹۷۸۰	محمدابراهیم بصیرت، عبدالحسین تجلی، داودخانی اجافکندی، بیژن عبدالهی نمین	نیک روشن تهران
۸۸۴۲۳۵۶۹	اکبر دادگر نمینی، محمد عابدینی، حمیدرضا کیهانی	هادی حساب تهران
۸۸۰۳۰۶۴۴	علی بخشنده پور، محمدعلی رادمان، غلامحسین سمعی تبریزی	هدف
۸۸۷۸۸۰۱۳	فرخ اربابی وحدت، ساسان عمادادرس، بهروز عموهاشم، رامیک نظریان	هژیران
۸۸۸۴۳۷۰۴-۵	علی اکبر اربابیان، علی قاسم زاده، عباس هشی، فرزاد شهدادفرد، حمیدیزدان پرستی	هشیار بهمند
۸۸۷۱۹۲۷۸	هوشنگ رهنمائی، عباس گرجی، قاسم مالکی	همپیشگان روش
۸۸۰۶۳۲۷۴	محمدتقی سلیمان نیا، نریمان شعرافی، مسعود مبارک	همیار حساب

برای اطلاع از آخرین فهرست مؤسسات حسابرسی که بعد از تاریخ فوق به عضویت جامعه پذیرفته می شوند و همچنین تغییرات احتمالی به آدرس: www.iacpa.ir مراجعه کنید.

فصل شانزدهم

خلاصه گردش ارسال اظهارنامه مالیاتی تشویقات و جرائم مالیاتی جداول اطلاعاتی مالیاتی

هر مؤدی مالیاتی (اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی) مکلف است پس از تکمیل اظهارنامه مالیاتی مربوطه آنرا طی موعد مقرر در قانون به اداره مالیاتی ذیصلاح تسلیم و رسید دریافت نماید. اداره مالیاتی ذیصلاح نیز تکلیف دارد پس از بررسی لازم با لحاظ مدت مقرر در قانون نسبت به صدور برگ تشخیص درآمد مشمول مالیات و محاسبه مالیات متعلقه اقدام نماید. پس از صدور برگ تشخیص مالیاتی یکی از حالات ذیل اتفاق خواهد افتاد.

۱- در صورتیکه مؤدی به برگ تشخیص مالیاتی تمکین نماید مالیات مندرج در برگ تشخیص قطعی خواهد بود (ماده ۲۳۹ ق.م.م).

۲- در صورتیکه مؤدی ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص به اداره مالیاتی مراجعه و توافق نماید (که این توافق در پشت ورقه برگ تشخیص امضاء خواهد شد) مالیات قطعی خواهد بود. (ماده ۲۳۹ ق.م.م)

۳- در صورتیکه مؤدی ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص به اداره مالیاتی مراجعه ننماید و همچنین در صورتی که ظرف این مدت اعتراض کتبی خود را به اداره مالیاتی تسلیم نکند باز هم مالیات مندرج در برگ تشخیص قطعی خواهد بود (ماده ۲۳۹ ق.م.م)

- در صورتیکه مؤدی ظرف مدت سی روز به اداره مالیاتی مراجعه ولی توافقی صورت نگیرد و یا اینکه ظرف همین مدت بدون مراجعه به اداره مالیاتی اعتراض خود را تسلیم اداره مالیاتی نماید مؤدی بعنوان معترض شناخته شده در اینصورت موارد ذیل حائز اهمیت است:

۵- پرونده مالیاتی مؤدی به هیات حل اختلاف بدوی ارجاع که رأی هیأت مزبور قطعی است مگر اینکه مؤدی یا اداره امور مالیاتی ظرف مدت سی روز پس از ابلاغ رأی هیأت یادشده اعتراض خود را کتباً به هیات حل اختلاف تجدیدنظر تسلیم نمایند.

۶- با اعتراض مؤدی یا اداره امور مالیاتی به رأی هیات حل اختلاف بشرح مندرج در بند (۵) فوق پرونده مالیاتی مؤدی در هیأت حل اختلاف تجدیدنظر قابل طرح خواهد بود. رأی هیات مذکور قطعی خواهد بود.

۷- چنانچه مؤدی به رأی هیات حل اختلاف تجدیدنظر هم معترض باشد باید ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ رأی هیات مراتب اعتراض کتبی خود را به شورایعالی مالیاتی اعلام نماید. لازم بیادآوری است که در چنین حالتی مؤدی می‌تواند برای جلوگیری از عملیات اجرائی معادل مالیات مورد رأی هیات حل اختلاف (با احتساب پرداختهای قبلی) وجه نقد یا تضمین بانکی و یا وثیقه ملکی معرفی یا ضامن معتبر که اعتبار ضامن مورد قبول اداره مالیاتی باشد معرفی نماید که در این حالت رأی هیات حل اختلاف تا صدور رأی شورایعالی مالیاتی موقوف‌الاجرا می‌ماند. (ماده ۲۵۹ ق.م.م)

- نکته قابل توجه اینکه اداره مالیاتی مربوطه در صورت تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر قانونی توسط مؤدی بااستناد ماده ۱۵۶ (ق.م.م) ظرف مدت یکسال از تاریخ انقضای مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه، باید رسیدگی لازم را بعمل آورد و در صورتیکه ظرف مدت مذکور برگ تشخیص درآمد صادر ننماید و یا تا سه ماه پس از انقضای یکسال فوق-الذکر برگ تشخیص درآمد مذکور را به مؤدی ابلاغ نکند اظهارنامه مؤدی قطعی تلقی می‌شود همچنین بموجب ماده ۱۵۷ (ق.م.م) مدت مندرج در ماده ۱۵۶ برای مؤدیانی که در موعد مقرر از تسلیم اظهارنامه منبع درآمد خودداری و یا اصولاً طبق مقررات این قانون مکلف به تسلیم اظهارنامه در سررسید پرداخت مالیات نیستند مرور زمان مالیاتی پنج سال از تاریخ سررسید پرداخت مالیات می‌باشد و پس از گذشتن پنج سال مذکور مالیات متعلق قابل مطالبه نخواهد بود مگر اینکه ظرف این مدت درآمد مؤدی تعیین و برگ تشخیص مالیات صادر و حداکثر سه ماه پس از انقضای پنج سال مذکور برگ تشخیص صادره به مؤدی ابلاغ شود.

تشویق مالیاتی

- ۱- معادل یک درصد بازای هرماه از مالیاتهای پرداختی مؤدی تا سررسید مقرر بعنوان جایزه خوش حسابی از مالیات متعلقه کسر خواهد شد (ماده ۱۹۰ ق.م.م)
- ۲- چنانچه مؤدیان مالیاتی که مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند سه سال متوالی ترازنامه و حساب سود و زیان و دفاتر و مدارک آنها مورد قبول اداره مالیاتی قرار گیرد و مالیات هر سال خود را در سال تسلیم اظهارنامه و بدون مراجعه به هیاتهای حل اختلاف مالیاتی پرداخت نموده باشند علاوه بر بند فوق معادل ۵ درصد اصل مالیات سه سال متوالی را بعنوان جایزه دریافت خواهند داشت که این جایزه از مالیات معاف است (ماده ۱۸۹ ق.م.م)
- ۳- در صورتی که مؤدیان ظرف مدت یکماه از تاریخ ابلاغ برگ قطعی مالیات نسبت به پرداخت یا ترتیب پرداخت آن اقدام نمایند ۴۰ درصد جرائم متعلقه بخشیده می‌شود. (تبصره ۲ ماده ۱۹۰ ق.م.م)

جرائم مالیاتی

- ۱- عدم تسلیم اظهارنامه توسط اشخاص حقوقی و مشمولان بندهای (الف و ب) ماده (۹۵) موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۴۰ درصد مالیات متعلق بوده که غیرقابل بخشش است.
- ۲- عدم تسلیم اظهارنامه موضوع ماده ۱۱۴ توسط آخرین مدیران شرکت باعث خواهد شد که مدیران متضامناً مسئول پرداخت مالیات شرکت شوند. (تبصره ماده ۱۱۸ ق.م.م)
- ۳- تخلف مؤدیانی که برحسب قانون مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند باعث لغو

- معافیت آنان خواهد شد. (تبصره ماده ۱۹۳)
- ۴- عدم اجرای طرح توسعه، تکمیل، بازسازی و نوسازی و یا عدم بهره‌برداری ظرف مدت یکسال پس از مهلت تعیین شده در طرح سرمایه‌گذاری و یا انحلال یا انتقال ظرف مدت پنجسال پس از شروع بهره‌برداری، موجب تعلق مالیات معادل معافیت‌های مالیاتی منظور شده برای اجرای طرح و جرائم متعلقه موضوع ماده (۱۹۰) می‌شود.
- ۵- در صورت خودداری از ارائه دفاتر بدون عذر موجه درآمد مشمول مالیات با نظر هیأت موضوع ماده (۹۷) مؤدی بطریق علی‌الرأس محاسبه می‌شود. (ماده ۱۸۱ ق.م.م)
- ۶- تاخیر در پرداخت مالیات پس از سررسید مقرر موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۲/۵ درصد مالیات متعلقه بازای هرماه تاخیر. (ماده ۱۹۰ ق.م.م)
- ۷- عدم تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر موجب تعلق جریمه‌ای معادل ده درصد مالیات متعلقه خواهد شد. (ماده ۱۹۲ ق.م.م)
- ۸- عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۲۰ درصد مالیات متعلقه برای هر یک از موارد فوق خواهد شد. (مالیات ۱۹۳ ق.م.م)
- ۹- رد دفاتر قانونی موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۱۰ درصد مالیات متعلقه خواهد شد (ماده ۱۹۳)
- ۱۰- چنانچه اظهارنامه مالیاتی به موقع تسلیم و بدون رسیدگی قبول شده باشد (ماده ۱۵۸) در صورتیکه درآمد ابرازی مؤدی با درآمد تشخیصی قطعی شده اداره امور مالیاتی بیش از ۱۵ درصد اختلاف داشته باشد علاوه بر تعلق جرائم مالیاتی به مؤدی تا سه سال هیچگونه بخشودگی و تسهیلات دیگر به وی اعطاء نخواهد شد. (ماده ۱۹۴ ق.م.م)
- ۱۱- جریمه تخلف آخرین مدیران قبل از انحلال از لحاظ تسلیم اظهارنامه مالیاتی موضوع ماده ۱۱۴ معادل ۲ درصد سرمایه پرداخت شده شرکت در تاریخ انحلال خواهد بود. (ماده ۱۹۵ ق.م.م)
- ۱۲- جریمه تسلیم اظهارنامه مالیاتی خلاف واقع آخرین مدیران موضوع ماده ۱۱۴ معادل یک درصد سرمایه پرداخت شده در تاریخ انحلال می‌باشد. (ماده ۱۹۵ ق.م.م)
- ۱۳- جریمه مدیران تصفیه در صورت تخلف از مقررات مالیاتی معادل ۲۰ درصد مالیات متعلقه خواهد بود. (ماده ۱۹۶ ق.م.م)
- ۱۴- جریمه عدم تسلیم لیست حقوق معادل ۲ درصد حقوق پرداخت شده می‌باشد. (ماده ۱۹۷ ق.م.م)
- ۱۵- جریمه عدم تسلیم قراردادهای پیمانکاران ظرف مهلت مقرر معادل یک درصد مبلغ قراردادها خواهد بود. (ماده ۱۹۷ ق.م.م)
- ۱۶- عدم کسر و ایصال مالیاتهای تکلیفی در موعد مقرر موجب تعلق جریمه‌ای معادل ۲۰ درصد مالیات متعلقه خواهد شد. (ماده ۱۹۹ ق.م.م)
- ۱۷- وصول مالیات از طریق عملیات اجرائی باعث تعلق جریمه‌ای معادل ۱۰ درصد جمع بدهی و جرائم متعلقه خواهد شد. (ماده ۲۱۱ ق.م.م)

چرخه دادرسی مالیاتی

- طبق قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷
- ۱) سازمان حسابرسی، حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی عهده‌دار وظایف حسابرسی و بازرسی قانونی یا حسابرسی هستند.
 - ۲) درخواست مؤدی جهت صدور گزارش حسابرسی مالیاتی طبق نمونه.
 - ۳) اظهارنامه نسبت به کفایت اسناد و مدارک حسابداری و امکان تعیین درآمد مشمول مالیات با رعایت مقررات و تشریفات مربوط.
 - ۴) رسیدگی توسط اداره امور مالیاتی و در صورت غیرقابل رسیدگی بودن رعایت تشریفات مربوط و صدور برگ تشخیص.
 - ۵) صدور برگ تشخیص ظرف یک سال از تاریخ مقرر برای تسلیم اظهارنامه مالیاتی و ابلاغ آن ظرف ۳ ماه پس از آن.
 - ۶) مراجعه به اداره امور مالیاتی و درخواست کتبی جهت رسیدگی مجدد ظرف سی روز از ابلاغ برگ تشخیص.
 - ۷) اعلام قبولی کتبی برگ تشخیص یا پرداخت مالیات مورد مطالبه به مأخذ آن و یا رفع اختلاف با اداره امور مالیاتی ظرف مهلت مقرر.
 - ۸) اعتراض کتبی ظرف مدت سی روز از ابلاغ برگ تشخیص.
 - ۹) شکایت از رأی هیات حل اختلاف بدوی ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی.
 - ۱۰) نکات از رأی هیات حل اختلاف تجدیدنظر ظرف مدت یکماه از تاریخ ابلاغ رأی.
 - ۱۱) سپردن وجه نقد یا تضمین بانکی به میزان مالیات مورد رای یا معرفی وثیقه ملکی یا ضامن معتبر جهت موقوف‌الاجرا شدن رأی هیات تجدیدنظر تا صدور رأی شورا.
 - ۱۲) رسیدگی به رأی صادره از لحاظ رعایت تشریفات و کامل بودن رسیدگیهای قانونی و مطابقت مورد با قوانین.
 - ۱۳) پرداخت مالیات ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ برگ قطعی.
 - ۱۴) پرداخت مالیات ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ برگ اجرایی.
 - ۱۵) توقیف اموال مودی به میزان اصل بدهی و جرایم بعلاوه ده درصد بدهی.
 - ۱۶) شکایت از اقدامات اجرائی.
 - ۱۷) تأمین یا وصول مالیات طبق رأی.

انواع اظهارنامه‌های مالیاتی و مواعد قانونی تسلیم آنها

نام اظهارنامه	موعد تسلیم
اظهارنامه مالیات بر ارث	ظرف مدت شش ماه از تاریخ فوت متوفی
اظهارنامه انتقال منافع مال	تا آخر اردیبهشت ماه سال بعد
اظهارنامه مالیات بردرآمد املاک	تا آخر تیرماه سال بعد
اظهارنامه حق واگذاری محل	تا سی روز پس از انجام معامله
اظهارنامه مالیات بردرآمد مشاغل	تا آخر تیرماه سال بعد
اظهارنامه مالیات بردرآمد	تا آخر تیرماه سال بعد
اشخاص حقوقی	تا آخر تیرماه سال بعد
اظهارنامه مالیات بردرآمد اتفاقی	۳۰ روز از تاریخ تحصیل درآمد یا تعلق منافع

مواعد تسلیم اظهارنامه

ماده ۲۶	تسلیم اظهارنامه ارث ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ فوت
ماده ۳۹	تسلیم اظهارنامه در مورد وقف، متولی و در مورد حبس و نذر، حبس و نذرکننده از تاریخ وقوع عقد یا فوت موصی ظرف سه ماه
ماده ۵۷	تسلیم اظهارنامه در مورد شخص حقیقی که هیچگونه درآمدی جز درآمد اجاره مستغلات ندارد تا آخر تیرماه
ماده ۸۰	تسلیم اظهارنامه مؤدیان فصل مالیات بردرآمد املاک تا آخر تیرماه سال بعد
ماده ۸۰	تسلیم اظهارنامه مؤدیان فصل املاک، در مورد سرقتی ظرف ۳۰ روز پس از انجام معامله
ماده ۸۰	تسلیم اظهارنامه مؤدیان ماده ۷۴ موضوع املاک که بدون اسناد رسمی با عنوان دستداری یا ... ظرف ۳۰ روز پس از انجام معامله (بدون سند محضری)
ماده ۸۸	تسلیم اظهارنامه توسط دریافت کننده حقوق از اشخاص مقیم خارج تا آخر تیرماه سال بعد
ماده ۱۰۰	تسلیم اظهار مؤدیان ماده ۹۵ تا آخر تیرماه سال بعد
ماده ۱۱۰	تسلیم اظهارنامه اشخاص حقوقی تا چهارماه پس از پایان سال مالی
ماده ۱۱۴	تسلیم اظهارنامه اشخاص حقوقی که تصمیم به انحلال گرفته‌اند قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی
ماده ۱۱۶	تسلیم اظهارنامه اشخاص حقوقی که منحل می‌شوند توسط مدیر تصفیه ظرف ۶ ماه از تاریخ انحلال برای آخرین دوره عملیات شخص حقوقی
ماده ۱۲۶	تسلیم اظهارنامه درآمد اتفاقی تا آخر اردیبهشت سال بعد
تبصره ذیل ماده ۲۲۶	تسلیم اظهارنامه اصلاحی ظرف یکماه از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه

مواعد پرداخت مالیاتهای تکلیفی برای

ظرف ۱۰ روز	ملک پرداخت و رسید آنرا به موجر تسلیم وزارتخانه‌ها و ... مکلفند مالیات موضوع فصل درآمد املاک از مال‌الاجاره کسر و به اداره امور مالیاتی محل وقوع نمایند.	تبصره ۹ ماده ۵۳
ظرف ۳۰ روز لیست تسلیم نماید.	پرداخت‌کننده حقوق در هر پرداخت یا تخصیص مالیات نماید متعلق را محاسبه و کسر و به اداره امور مالیاتی محل پرداخت.	ماده ۸۶
ظرف ۳۰ روز باصورت‌حاوی مشخصات دریافت‌کنندگان	پرداخت از طرف غیرپرداخت‌کننده حقوق به نرخ‌های مقرر در ماده (۸۵) بدون رعایت معافیت موضوع ماده (۸۴)	تبصره ذیل ماده ۸۶
ظرف ۳۰ روز از تاریخ دریافت	دریافت‌کننده حقوق از اشخاص مقیم خارج بایستی مالیات آنرا محاسبه و با اداره امور مالیاتی محل سکونت خود پرداخت نمایند.	ماده ۸۸
در موقع تسلیم اظهارنامه عامل	در مضاربه عامل مکلف است در هنگام تسلیم اظهارنامه مالیات درآمد سهم صاحب سرمایه را بدون رعایت معافیت ماده ۱۰۱ کسر و پرداخت و رسید را به اداره امور مالیاتی صاحب سرمایه بدهد (بجز زمانی که صاحب سرمایه بانک است)	ماده ۱۰۲
	وکلاء دادگستری و کسانی که در محاکم اختصاصی وکالت می‌کنند مکلفند ۵٪ حق الوکاله روی وکالتنامه تمبرالصاق و ابطال نمایند.	ماده ۱۰۳
ظرف ۱۰ روز	وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی و شهرداریها و مؤسسات وابسته مکلفند در هر پرداخت حق الوکاله ۵٪ آنرا کسر و به اداره امور مالیاتی محل پرداخت نمایند.	تبصره ۲ ماده ۱۰۳
ظرف ۳۰ روز	وزارتخانه‌ها و ... اشخاص حقوقی که مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند مکلفند در هر پرداخت بابت حق‌الزحمه پزشکی و ... کسر و واریز نمایند و رسید آنرا به مؤدی تسلیم نمایند (در صورت معاف نبودن)	ماده ۱۰۴
ظرف ۳۰ روز	تسهیلات اعطائی بانکها از طریق قرارداد جعاله نیاز به کسر ۵٪ ندارد اما بایستی رونوشت قرارداد را به اداره امور مالیاتی ذیربط ارسال دارند.	ماده ۱۰۴
ظرف ۳۰ روز از تاریخ انعقاد قرارداد	در مورد انجام امور مربوط به ماده ۱۰۴ چنانچه قرارداد تنظیم گردد کارفرما مکلف است رونوشت آنرا به اداره امور مالیاتی محل تسلیم نماید.	تبصره ۱ ماده ۱۰۴
ظرف ۳۰ روز	در مواردی که بخشی از قرارداد به اشخاص حقوقی ایرانی واگذار می‌شود کسر مالیات به نرخ ۲/۵ درصد	ماده ۱۰۷
وجوه کسرشده در هر ماه ظرف ۳۰ روز	در مورد بیمه‌ها مؤسسات بیمه ایرانی مکلفند در موقع تخصیص حق بیمه بنام بیمه‌گر اتکائی خارجی دودرصد آنرا به عنوان مالیات کسر و وجوه کسرشده را به اداره امور مالیاتی مربوط ارسال دارند.	ماده ۱۰۹ تبصره ۵

جرائم مالیاتی

ماده ۴۳	تخلف بانکها و اشخاص از اجرای مواد ۳۴ و ۳۶ در مورد اموال متوفی	۵٪ قیمت مال + مسئولیت تضامنی در پرداخت و جرائم مالیاتی
ماده ۵۱	در صورت تخلف از مقررات فصل حق تمبر	۲ برابر حق تمبر
تبصره ۱ ماده ۱۳۸	توقف طرح قبل از تکمیل یا عدم بهره‌برداری از طرح ظرف یکسال پس از مهلت موعده	۲/۵ درصد جریمه ماهانه
ماده ۱۶۹	عدم کاربرد وسایل و روشها و صورت حسابها	موجب بی اعتباری دفاتر برای اشخاص حقوقی و ۲۰ درصد جریمه برای سایر مودیان
ماده ۱۶۹ مکرر	عدم صدور صورتحساب، عدم درج شماره اقتصادی استفاده از شماره اقتصادی خود برای دیگران یا شماره اقتصادی دیگران برای خود	مسئولیت تضامنی + ۱۰ درصد مبلغ مورد معامله که بدون رعایت ضوابط این ماده صورت گرفته باشد
تبصره (۳) ماده ۱۷۷	عدم رعایت موارد مذکور در ماده ۱۷۷	۱۰ درصد مالیات قطعی و محرومیت از کلیه معافیت‌ها و تسهیلات مالیاتی
ماده ۱۹۰	پرداخت مالیات پس از سررسید مقرر	۲/۵٪ مالیات به ازاء هر ماه
ماده ۱۹۲	عدم تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر	۱۰٪ مالیات متعلقه
تبصره ماده ۱۹۲	عدم تسلیم اظهارنامه توسط اشخاص حقوقی و مشمولان بندهای (الف و ب) ماده ۹۵	۴۰٪ مالیات متعلقه و غیرقابل بخش
ماده ۱۹۳	عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر نسبت به مؤدیانی که مکلف به نگهداری دفاتر هستند	هر کدام ۲۰٪ مالیات متعلقه
ماده ۱۹۳	در صورت رد دفاتر	۱۰٪ مالیات متعلقه
تبصره ماده ۱۹۳	عدم تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان در دوره معافیت	عدم استفاده از معافیت در سال مربوطه
ماده ۱۹۴	اختلاف بیش از ۱۵٪ درآمد ابرازی با قطعی شده در اجرای مقررات ماده ۱۵۸	لغو بخشودگی تا سه سال + دریافت جرائم متعلقه
ماده ۱۹۵	جریمه تخلف آخرین مدیران قبل از انحلال از لحاظ تسلیم اظهارنامه موضوع ماده ۱۱۴	۲٪ سرمایه پرداخت شده
ماده ۱۹۵	جریمه تسلیم اظهارنامه خلاف واقع آخرین مدیران موضوع ماده ۱۱۴	۱٪ سرمایه پرداخت شده
ماده ۱۹۶	جریمه مدیران تصفیه در صورت تقسیم دارایی شخص حقوقی قبل از تصفیه امور مالیاتی یا قبل از سپردن تأمین	۲۰٪ مالیات متعلق
ماده ۱۹۷	جریمه عدم تسلیم صورت یا فهرست قراردادها ظرف مهلت مقرر در مورد حقوق	۲٪ حقوق پرداختی

ماده ۱۹۷	جریمه عدم تسلیم قراردادهای پیمانکاری ظرف مهلت مقرر	۱٪ کل مبلغ قرارداد
ماده ۱۹۹	عدم کسر و ایصال مالیاتهای تکلیفی در ظرف مهلت مقرر (بجز شرکتهای دولتی، شهرداری یا وزارتخانه‌ها)	۲۰٪ مالیات پرداخت نشده
تبصره ۱ ماده ۱۹۹	در مواردی که کسرکننده وزارتخانه‌ها، شرکتهای دولتی یا شهرداری باشد در صورت عدم کسر و ایصال مالیاتهای تکلیفی	مسئولین امر مشمول مجازات طبق قانون تخلفات اداری خواهند بود
تبصره ۲ ماده ۱۹۹	عدم کسر و ایصال مالیاتهای تکلیفی در ظرف مهلت مقرر (غیردولتی‌ها)	علاوه بر مسئولیت تضامنی نسبت به پرداخت مالیات به حبس تأدیبی از ۳ ماه تا ۲ سال محکوم خواهند شد.
ماده ۲۰۰	جریمه عدم انجام تکالیف دفاتر اسناد رسمی علاوه بر مسئولیت تضامنی آن	۲۰٪ مالیات متعلقه
ماده ۲۱۱	عدم پرداخت یا تقسیط بدهی پس از ابلاغ برگ اجرایی	۱۰٪ جمع بدهی مالیاتی + جرائم متعلقه

تشویقات و بخشودگی مالیاتی

ماده ۱۶۶	در صورت پرداخت مالیات طی قبوض پیش پرداخت مالیات	به ازاء هر سه ماه زود پرداخت ۲٪ آن کسر خواهد شد
ماده ۱۸۹	قبول ترازنامه و حساب سود و زیان و دفاتر در سه سال متوالی و پرداخت مالیات هر سال در سال تسلیم اظهارنامه بدون مراجعه به هیأت‌های حل اختلاف	۵٪ اصل مالیات سه سال مذکور
ماده ۱۹۰	جایزه خوش حسابی پرداخت مالیات تا سررسید مقرر	۱٪ — از ای هر ماه
تبصره ۱ ماده ۱۹۰	در صورت تمکین برگ تشخیص یا توافق با ممیز کل	۸۰٪ جریمه متعلقه
تبصره ۱ ماده ۱۹۰	ترتیب پرداخت یا پرداخت برگ قطعی مالیات ظرف مدت یکماه از تاریخ ابلاغ	۴۰٪ جریمه متعلقه
تبصره ۲ ماده ۱۹۰	فاصله اعتراض مؤدی تا تاریخ قطعی شدن مالیات بیش از یکسال بطول انجامد	جریمه ۲/۵ درصد فقط تا یکسال ادامه می‌یابد.

معافیتهای مالیاتی طبق قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۷

ماده ۲۰	معافیت سهم الارث وراث طبقه اول که کمتر از ۲۰ سال یا محجور یا معلول باشند
ماده ۲۱	معافیت اموالی که جزء ماترک متوفی باشد و بلاعوض در اختیار وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی یا شهرداریها و ... واگذار شود.
ماده ۲۲	معافیت اموال متوفی از مالیات برارث از جمله، وجوه بازنشستگی و وظیفه و ... و ۸۰ درصد اوراق مشارکت سپرده‌های متوفی نزد بانکهای کشور و ... و ۵۰٪ ارزش سهام متوفی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس و ۴۰٪ سهام متوفی در سایر شرکتها و چهل درصد ارزش خالص دارای متوفی در واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی
ماده ۲۵	معافیت وراث طبقات اول و دوم نسبت به اموال شهدای انقلاب اسلامی
تبصره ۱	اثاث البیت محل سکونت جزء ماترک متوفی محسوب نمی‌شود.
ماده ۳۲	
تبصره	در صورتیکه مالی بجای مالیات قبول شود انتقال آن به دارایی با توافق وراث
ماده ۴۱	مشمول هیچگونه مالیاتی نخواهد بود.
ماده ۵۷	شخص حقیقی که هیچگونه درآمدی (بجز حقوق بازنشستگی و وظیفه و جوایز و سود ناشی از سپرده‌های بانکی) ندارد تا میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) درآمد مشمول مالیات ماهانه مستغلات مالیات معاف می‌باشد.
تبصره	در صورتیکه مالی بجای مالیات قبول شود انتقال آن به دارایی با توافق وراث
ماده ۴۱	مشمول هیچگونه مالیاتی نخواهد بود.
ماده ۵۷	شخص حقیقی که هیچگونه درآمدی (بجز حقوق بازنشستگی و وظیفه و جوایز و سود ناشی از سپرده‌های بانکی) ندارد تا میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) درآمد مشمول مالیات ماهانه مستغلات مالیات معاف می‌باشد.
ماده ۶۷	معافیت از مالیات املاک در زمان اقاله یا فسخ تا ۶ ماه بعد از معامله
ماده ۶۸	معافیت از مالیات نقل و انتقال املاکی که در اجرای ماده ۳۴ قانون ثبت مصوب ۱۳۲۰ به دولت تملیک می‌شود.
ماده ۶۹	معافیت از مالیات نقل و انتقال واحدهای مسکونی ارزان و متوسط قیمت که ظرف ده سال از تاریخ تصویب این قانون مطابق ضوابط و ...
ماده ۷۰	معافیت از مالیات نقل و انتقال املاکی که جهت عمران و آبادانی و راهسازی و ... به دولت یا شهرداریها یا ... منتقل می‌شوند.
ماده -	تفسیر قانونی ماده ۷۰ مبنی بر فعالیت سرفقلمی در زمان انتقال جهت عمران و آبادانی و راهسازی و ... به دولت یا شهرداریها...
ماده ۷۱	معافیت مالیاتی اعیانی احدثی توسط خریدار زمین‌هایی که از طریق اسناد عادی معامله می‌شود.
ماده ۷۶	اگر نقل و انتقال ماده ۵۲ به نرخ ماده ۵۹ باشد وجه دیگری بابت مالیات بردرآمد مزبور مطالبه نمی‌شود.
ماده ۸۱	معافیت درآمد حاصل از کلیه فعالیت‌های کشاورزی، دامپروری، دامداری،

پرورش ماهی و زنبور عسل و ...	
تا میزان ۱۵۰ برابر حداقل حقوق مبنای جدول حقوق موضوع ماده (۱) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت - مصوب ۱۳۷۰ - درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق کلیه حقوق‌بگیران از جمله کارگران مشمول قانون کار، از یک یا چند منبع، از پرداخت مالیات معاف می‌شود. (از سال ۱۳۸۸ حذف شده است)	ماده ۸۴
معافیت از پرداخت مالیات حقوق‌بگیران که شامل رؤسا و اعضای مأموریت‌های سیاسی خارجی در ایران و ... حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری و ... هزینه‌های سفر و فوق‌العاده مسافرت و ...	ماده ۹۱
معافیت مسکن واگذاری در محل و ... وجوه دریافتی از بیمه، عیدی یا پاداش میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) هزینه معالجه، حقوق پرسنل نیروهای مسلح و جانبازان انقلاب	ماده ۹۱
۵۰٪ مالیات کارکنان مشاغل در نقاط کمتر توسعه یافته	ماده ۹۲
معافیت مالیات بردرآمد مشاغل تا میزان معادل معافیت موضوع ماده (۸۴)	ماده ۱۰۱
خرید لوازم و تجهیزات از خارج در مورد پیمانکاران خارجی که کارفرما وزارتخانه‌ها یا شرکتهای دولتی یا شهرداریها باشند مشمول مالیات نمی‌باشد.	ماده ۱۰۷
انتقالاتی که مشمول مالیات ارث می‌باشد مشمول مالیات بردرآمد اتفاقی نخواهد بود	ماده ۱۲۵
معافیت‌های بخش مالیات اتفاقی که شامل کمکهای نقدی و غیرنقدی سازمانهای خیریه و ... به اشخاص حقیقی و کمکهای مالی به خسارت دیدگان جنگ و ... و جوایز دولت برای تشویق صادرات و تولید و خرید محصولات کشاورزی پرداخت می‌نماید می‌باشد.	ماده ۱۲۷
فعالیت‌های واحدهای تولیدی و معدنی از درآمدهای حاصل از تولید تکمیل شود	ماده ۱۳۲
معافیت ۵۰٪ مالیات متعلق هر سال کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی دارای پروانه (بجز هتل‌های ۵ ستاره)	تبصره ۳ ماده ۱۳۲
معافیت صد درصد شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های آنها	ماده ۱۳۳
معافیت درآمد مدارس غیرانتفاعی، دانشگاهها، مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی و مراکز نگهداری معلولین و باشگاههای دارای مجوز از تربیت‌بدنی	ماده ۱۳۴
معافیت از پرداخت مالیات وجوه دریافتی بابت بیمه عمر که از طرف مؤسسات بیمه طی قرارداد عاید ذینفع می‌شود.	ماده ۱۳۶
هزینه‌های درمانی پرداختی جهت بستگان همچنین حق بیمه عمر پرداختی هر شخص حقیقی قابل کسر از درآمد مشمول مالیات می‌باشد.	ماده ۱۳۷
آن قسمت از سود ابرازی که جهت توسعه، تکمیل و بازسازی مصرف شده باشد	ماده ۱۳۸

تبصره ۳ ماده ۱۳۸	معافیت ده ساله کارخانه‌هایی که از محدود آبریز تهران کلاً به خارج از شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران منتقل می‌گردند.
ماده ۱۳۹	موقوفات، نذورات کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی مراکز مذهبی و غیرمذهبی مندرج در ماده ۱۳۹
ماده ۱۴۱	معافیت ۱۰۰٪ درآمد از صادرات کالاهای صنعتی و محصولات بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی آن و ۵۰٪ کالاهای غیرصنعتی طبق فهرست مصوب هیئت وزیران
بند ب ماده ۱۴۱	معافیت ۱۰۰٪ درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که به صورت ترانزیت به ایران وارد شده و بدون تغییر صادر می‌شوند.
ماده ۱۴۲	معافیت درآمد کارگاههای فرش دستباف و صنایع دستی
ماده ۱۴۳	معافیت معادل ۱۰٪ مالیات شرکتی که در بورس پذیرفته شده‌اند
تبصره- یک ماده ۱۴۳	از نقل و انتقال سهام و حق تقدم سهام در بورس صرفاً مالیات مقطوعی به میزان نیم درصد ارزش فروش وصول می‌شود.
ماده ۱۴۴	معافیت مالیاتی جهیزیه و جوایز علمی و بورسهای تحصیلی درآمد حق اختراع و درآمدهای ناشی از فعالیتهای پژوهشی و ...
ماده ۱۴۵	معافیت مالیاتی سود یا جوایز متعلق به سپرده‌های مختلف اشخاص نزد بانکهای ایرانی و جوایز اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه
ماده ۱۴۹ تبصره	معافیت‌های مدت‌دار در طول مدت نافذ هستند معافیت مالیاتی سود متعلق به قبوض اقساطی اصلاحات ارضی
تبصره ماده ۱۶۵	معافیت مالیاتی مؤدیان مالیاتی مناطق جنگ‌زده غرب و جنوب کشور طبق فهرست مصوب هیئت وزیران
ماده ۱۶۸	در مورد جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف طبق قراردادهای منعقد با دولتهای خارجی و همچنین قراردادهای قبلی که لغو نشده باشد به قوت خود باقی است
ماده ۱۷۲	معافیت کمکهای بلاعوض بحسابهای تعیین شده توسط دولت و همچنین وجوه پرداختی یا تخصیصی جهت تعمیر، تجهیز، احداث، و یا تکمیل مدارس و ...
ماده ۲۱۷	معافیت مالیاتی پاداش وصولی پرداختی به کسانی که در امر وصول فعالیت داشته‌اند
قانون بازسازی صنایع	معافیت پنج ساله کارخانه‌های واقع در شعاع ۱۲۰ کیلومتر تهران و حوزه استحفاظی شهرهای بزرگ (مشهد، تبریز، اراک، شیراز و اصفهان) در صورت انتقال به شهرکهای صنعتی.

جدول مقایسه مالیات شرکتهای دولتی و خصوصی

شرح	بخش دولتی	بخش خصوصی
معافیت پایه حقوق	همه ساله توسط دولت تعیین می شود در سال ۱۳۸۸ معادل پنجاه میلیون ریال	همه ساله توسط دولت تعیین می شود در سال ۱۳۸۸ معادل پنجاه میلیون ریال
سایر معافیت حقوق	کل دریافتی حقوق بگیران بخش دولتی پس از اعمال معافیت پایه، مشمول مالیات به نرخ ده درصد	دریافتی حقوق بگیران بخش غیردولتی پس از کسر معافیت پایه تا سقف ۴۲ میلیون ریال مشمول مالیات به نرخ ده درصد و مازاد آن مشمول نرخهای مقرر در ماده ۱۳۱ خواهد شد (از ۲۰ درصد به بعد)
مالیات حقوق و مزایا در مناطق کمتر توسعه یافته	تا $\frac{۲}{۱۲}$ معافیت موضع ماده (۸۴) در سال از پرداخت مالیات معاف است	تا $\frac{۲}{۱۲}$ معافیت موضع ماده (۸۴) در سال از پرداخت مالیات معاف است
عیدی و پاداش پایان سال	تا $\frac{۱}{۱۲}$ معافیت موضع ماده (۸۴) در سال از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن مشمول نرخ ده درصد می شود	تا $\frac{۱}{۱۲}$ معافیت موضع ماده (۸۴) در سال از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن به حقوق و مزایای مشمول مالیات اضافه شده و مشمول مالیات می گردد
وکلائی محاکم خاص موضوع ماده (۱۰۳)	مشمول کسر مالیات به نرخ ۵٪	مشمول مالیات و ابطال تمیز معادل آن
درآمد حاصل از فعالیت کشاورزی، دامپروری، دامداری، پرورش طیور، صیادی و ماهیگیری نوغان-داری، احیای مراتع و جنگلها، باغات و اشجار از هر قبیل و نخیلات	به موجب بخشنامه سازمان امور مالیاتی از پرداخت مالیات معاف است	به موجب ماده (۸۱) اصلاحیه مورخ ۸۰/۱۱/۲۷ از پرداخت مالیات معاف است.
درآمد حاصل از صادرات کالاهای غیر نفتی	به موجب ماده (۱۴۱) و ماده (۳۳) قانون برنامه چهارم از	به موجب ماده (۱۴۱) و ماده (۳۳) قانون برنامه

چهارم توسعه از شمول مالیات معاف است	شمول مالیات معاف است	
به موجب ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه مشمول مالیات نمی باشد	به موجب ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه مشمول مالیات نمی باشد	درآمد حاصل از صادرات خدمات فنی و مهندسی
به موجب ماده (۱۳۲) حسب مورد ۸۰ یا صددرصد درآمد به مدت چهارسال تا دهسال معاف است.	به موجب ماده (۱۳۲) معاف نمی گردد. شرکتهای دولتی از این معافیت نمی توانند استفاده کنند.	ایجاد و بهره برداری واحد جدید
به موجب ماده (۱۳۲) حسب مورد ۸۰ یا صددرصد درآمد به مدت چهار تا دهسال معاف است.	شرکتهای دولتی از این معافیت نمی توانند استفاده کنند	معافیت موضوع ماده (۱۳۸)
ده درصد مالیات شرکتهای پذیرفته شده در بورس طبق مفاد ماده ۱۴۳، بخشوده می شود.	ده درصد مالیات شرکتهای پذیرفته شده در بورس طبق مفاد ماده ۱۴۳، بخشوده می شود.	ماده ۱۴۳، معافیت ده درصد مالیات
صرفاً مشمول مالیات مقطوع موضوع تبصره (۱) ماده ۱۴۳ می شوند.	صرفاً مشمول مالیات مقطوع موضوع تبصره (۱) ماده ۱۴۳ می شوند.	درآمد حاصل از فروش سهام، حق تقدم
مشمول مالیات مقطوع موضوع تبصره (۳) ماده (۱۴۳)	مشمول مالیات مقطوع موضوع تبصره (۳) ماده (۱۴۳)	درآمد حاصل از صرف سهام
صرفاً شامل مالیات مقطوع موضوع ماده (۵۹) می شوند	صرفاً شامل مالیات مقطوع موضوع ماده (۵۹) می شوند	درآمد حاصل از فروش املاک و مستغلات
از شمول پرداخت مالیات طبق مفاد ماده (۱۴۵) معاف می باشد	از شمول پرداخت مالیات طبق مفاد ماده (۱۴۵) معاف می باشد	درآمد حاصل از سود سپرده بانکی، سود و جوایز متعلق به اوراق مشارکت، سود و جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه

جدول مالیات بر درآمد
موضوع ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌ها

مالیات جمع‌شونده	نرخ مالیات	درآمد مشمول مالیات
۴,۵۰۰,۰۰۰	٪۱۵	تا میزان ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه
۱۸,۵۰۰,۰۰۰	٪۲۰	تا میزان ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه نسبت به مازاد ۳۰,۰۰۰,۰۰۰
۵۶,۰۰۰,۰۰۰	٪۲۵	تا میزان ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه نسبت به مازاد ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۸۱,۰۰۰,۰۰۰	٪۳۰	تا میزان ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد مشمول مالیات سالانه نسبت به مازاد ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
—	٪۳۵	نسبت به مازاد ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

فصل هفدهم

نمونه قرارداد حسابرسی مالیاتی گزارش حسابرسی مالیاتی

این قرارداد بنا به درخواست شماره ۸۱/۲۱۱ مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۸ شرکت تولیدی امیر (سهامی عام) به منظور انجام حسابرسی مالیاتی موضوع ماده ۲۷۲ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و پیرو قرارداد شماره ۸۱/۰۱۱ مورخ ۱۳۸۶/۸/۲۰ حسابرسی مالی بین شرکت تولیدی امیر (سهامی عام) و مؤسسه حسابرسی و خدمات مالی دایرایان که از این پس به ترتیب "شرکت" و "مؤسسه" نامیده می‌شوند با شرایط زیر منعقد می‌گردد:

۱- موضوع قرارداد

انجام حسابرسی مالیاتی سال/دوره مالی منتهی به ۱۳۸۷/۱۲/۲۹ و ارائه گزارش طبق نمونه-ای که از طرف سازمان امور مالیاتی تهیه و ابلاغ گردیده است.

۲- تعهدات مؤسسه

تعهدات مؤسسه عبارت است از انجام حسابرسی مالیاتی براساس مفاد قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن و مقررات مربوط و استانداردهای حسابرسی و ارائه گزارش طبق نمونه تهیه شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور مشتمل بر:

۱-۲- اظهارنظر نسبت به کفایت اسناد و مدارک حسابداری برای امر حسابرسی مالیاتی طبق مفاد قانون مالیاتهای مستقیم و مقررات مربوط با رعایت اصول و ضوابط و استانداردهای حسابداری.

۲-۲- تعیین درآمد مشمول مالیات براساس مفاد قانون مالیاتهای مستقیم و مقررات مربوط.

۳-۲- اظهارنظر نسبت به مالیاتهای تکلیفی که "واحد مورد رسیدگی" به موجب قانون مکلف به کسر و پرداخت آن به سازمان امور مالیاتی بوده است.

۴-۲- سایر مواردی که در نمونه گزارش حسابرسی مالیاتی مورد نظر سازمان امور مالیاتی کشور، تعیین گردیده است.

۳- تعهدات شرکت

۱-۳- ارائه تصویر اظهارنامه مالیاتی که در مهلت قانونی تهیه و به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم شده است.

۲-۳- "شرکت" ضمن ارائه کلیه اطلاعات، اسناد، مدارک و دفاتر (دستی یا رایانه‌ای) مورد نیاز جهت حسابرسی مالیاتی، حسب درخواست مؤسسه، محل، امکانات و تسهیلات لازم جهت انجام موضوع قرارداد را در اختیار کارکنان مؤسسه قراردادده و همکاری‌های لازم را به منظور اجرای هر چه بهتر موضوع قرارداد (از جمله معرفی نماینده مؤسسه به اداره امور مالیاتی

مربوط جهت اخذ اطلاعات و مستندات مورد نیاز) با مؤسسه به عمل خواهد آورد.
 ۳-۳- پرداخت مبلغ پیش‌پرداخت، بقیه مبلغ قرارداد و مانده صورتحساب موضوع قرارداد توسط "شرکت" براساس ماده (۴) این قرارداد
 ۳-۴- تسلیم اصل قبض پرداخت مالیات حق الزحمه، در صورت پرداخت آن توسط "شرکت".

۴- حق الزحمه

۴-۱- حق الزحمه مؤسسه براساس ساعات صرف شده توسط کارکنان مؤسسه در ارتباط با اجرای موضوع قرارداد و بر مبنای نرخهای مندرج در جدول ذیل محاسبه و صورتحساب خواهد شد:

نرخ برای هر ساعت کار	رده شغلی
ریال	مدیر حسابرسی
ریال	سرپرست حسابرسی
ریال	حسابرس ارشد
ریال	حسابرس
ریال	کمک حسابرس

۴-۲- در صورتیکه انجام حسابرسی مالیاتی مستلزم اقامت در خارج از تهران باشد تأمین بلیط مسافرت و محل اقامت برعهده "شرکت" خواهد بود.

۴-۵- مطابق رسیدگی‌های به عمل آمده، مبلغ قرارداد حسابرسی مالیاتی ریال برآورد می‌شود.

۴-۳- "شرکت" در زمان امضاء و مبادله قرارداد معادل پنجاه درصد مبلغ قرارداد به عنوان پیش‌پرداخت به مؤسسه پرداخت می‌کند. تسویه حساب نهایی با توجه به کارکرد انجام شده، در زمان ارائه صورتحساب توسط "مؤسسه"، انجام خواهد شد.

۵- سایر موارد

۵-۱- مدت اعتباری این قرارداد ماه از تاریخ امضاء آن توسط طرفین قرارداد است.
 ۵-۲- هر نوع اختلاف طرفین در اجرای مفاد این قرارداد از طریق ارجاع به جامعه حسابداران رسمی ایران به عنوان حکم مرضی الطرفین حل و فصل خواهد شد.
 ۵-۳- اگر به عللی خارج از حیطه اقتدار و اراده طرفین، انجام تمام یا قسمتی از تعهدات موضوع این قرارداد امکان‌پذیر نباشد، مادام که علل مزبور ادامه دارد عدم انجام تعهداتی که متأثر از این عوامل است، تخلف از مفاد قرارداد محسوب نمی‌شود.
 ۵-۴- این قرارداد در سه نسخه که هر سه نسخه آن در حکم واحد است تنظیم و در تاریخ به امضای طرفین قرارداد رسیده و رعایت مفاد آن برای طرفین الزام‌آور است.
 مؤسسه حسابرسی و خدمات مالی دایارایان
 شرکت تولیدی امیر(سهامی عام)
 عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

دستورالعمل حسابرسی مالیاتی برای حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی عضو جامعه

حسابداران رسمی ایران در اجرای مقررات ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم

نمونه گزارش حسابرسی مالیاتی موضوع ماده ۲۷۲ الحاقی قانون مالیات‌های مستقیم توسط سازمان امور مالیاتی کشور تنظیم و جهت استفاده سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی منتشر شده است، لذا سازمان حسابرسی و حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران

ملزم هستند در تهیه گزارش شرکت‌ها و موسسات مورد حسابرسی دقیقاً وفق فرم مذکور عمل نمایند، به نحوی که پاسخ مندرج در تمامی قسمت‌های آن از جمله رعایت تکالیف مقرر در نگهداری دفاتر و اسناد و مدارک، معاملات با اشخاص ثالث، مالیات تکلیفی و هزینه‌ها و ... دقیقاً داده شود. علاوه بر لزوم تدقیق در مندرجات فرم یادشده و پاسخگویی به هر یک از موارد، حسابداران مزبور در رسیدگی و تنظیم گزارش ملزم به رعایت قوانین و مقررات مالیاتی و استانداردهای حسابرسی می‌باشند که در این مقوله به ذکر برخی نکات مهم به شرح زیر اکتفا می‌شود:

- ضمناً در بندهای ذیل منظور از حسابرس مالیاتی، سازمان حسابرسی یا حسابداران رسمی یا موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی می‌باشد.

۱- مبنای تعیین درآمد مشمول مالیات، قانون مالیات‌های مستقیم و مقررات مربوط به آن است که عندالاجتضاء با در نظر گرفتن سایر قوانین موضوعه از جمله قانون تجارت، قانون محاسبات عمومی، قوانین بودجه سنواتی و اساسنامه قانونی شرکت‌های دولتی و استانداردهای حسابداری (تا آن حد که مغایرت با قانون مالیات‌های مستقیم نداشته باشد) اعمال می‌شود.

۲- در تعیین درآمد مشمول مالیات، چنانچه در قانون مالیات‌های مستقیم صراحتی نسبت به موضوع نداشته باشد ولی سایر قوانین موضوعه دارای حکم معین در آن مورد باشند، حکم مزبور ملاک عمل قرار خواهد گرفت، بدیهی است در موارد سکوت و ابهام، به ترتیب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های سازمان امور مالیاتی کشور، آراء هیات عمومی شورای عالی مالیاتی و نیز استانداردهای حسابداری ملاک عمل خواهد بود.

۳- در تعیین درآمد مشمول مالیات، شرایط و احکام هزینه‌های قابل قبول و استهلاکات موضوع فصل دوم از باب چهارم (مواد ۱۴۷ تا ۱۵۱) قانون مالیات‌های مستقیم و مصوبات هیات وزیران و وزیر امور اقتصادی و دارایی حسب مورد درباره هزینه‌های قابل قبول ملاک عمل خواهد بود.

۴- هرگاه حسابرس مالیاتی در اجرای بند الف ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم به موارد ایرادی اعم از آیین‌نامه تحریر دفاتر یا موازین قانونی و ... برخورد نماید که به اعتبار دفاتر خللی وارد ننماید و تعیین درآمد واقعی مشمول مالیات امکان‌پذیر باشد، ضمن درج موارد ایراد در گزارش خود، درآمد مشمول مالیات را تعیین خواهد کرد و در صورتی که دفاتر و اسناد و مدارک مزبور برای محاسبه درآمد مشمول مالیات غیرقابل رسیدگی تشخیص داده شود یا به علت عدم رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه مربوط مورد قبول واقع نشود، باید موضوع را به‌طور کتبی و با ذکر دلایل و اظهارنظر نسبت به عدم کفایت اسناد و مدارک و دفاتر قانونی برای امر حسابرسی مالیاتی به اداره امور مالیاتی ذیربط اعلام نماید، در این صورت حسابدار رسمی تکلیفی به تهیه و تنظیم گزارش حسابرسی مالیاتی ندارد و اداره امور مالیاتی مکلف است مطابق مقررات موضوعه نسبت به رسیدگی و تعیین درآمد مشمول مالیات اقدام نماید.

۵- چنانچه تا موعد مقرر ترازنامه و حساب سود و زیان یا حساب درآمد و هزینه و حساب سود و زیان حسب مورد تسلیم اداره امور مالیاتی ذیربط نشده باشد رسیدگی و تعیین درآمد مشمول مالیات به عهده اداره امور مالیاتی خواهد بود.

۶- چنانچه قبل یا بعد از صدور برگ تشخیص مالیات، اطلاعات و مدارکی در مورد فعالیت‌های مالی به‌دست آید که در نتیجه نیاز به بررسی دفاتر و اسناد و مدارک مؤدی ذی‌ربط و توضیحات تکمیلی حسابرس باشد، رییس اداره امور مالیاتی موضوع را با ذکر مصداق به‌طور کتبی از حسابرس استعلام خواهد نمود که به ترتیب زیر عمل خواهد شد:

الف- حسابرس مالیاتی مکلف است ظرف یک‌ماه از تاریخ دریافت استعلام، دفاتر و اسناد و

مدارک مربوط را بررسی و در صورتی که فعالیت مزبور در دفاتر ثبت نشده باشد، موضوع عدم ثبت فعالیت مالی را بطور کتبی به اطلاع رئیس اداره امور مالیاتی برساند، در این صورت اداره امور مالیاتی براساس پاسخ واصل شده مطابق قانون و مقررات موضوعه اقدام خواهد نمود.

ب- در صورتی که فعالیت مالی مزبور در دفاتر ثبت شده باشد، حسابرس مکلف است ظرف یک‌ماه از تاریخ دریافت استعلام، ثبت فعالیت‌های مورد استعلام در دفاتر مؤدی را ضمن توضیحات تکمیلی با ذکر شماره سند حسابداری همراه با تصویر اسناد حسابداری و مدارک ضمیمه به آن، به‌طور کتبی به اطلاع رئیس اداره امور مالیاتی برساند. در صورتی که پاسخ حسابرس با توجه به قسمت اخیر تبصره (۱) ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم و اسناد و مدارک ارسالی و توضیحات تکمیلی ارائه شده، به نظر رئیس اداره امور مالیاتی با قانون و مقررات مربوط تطبیق ننماید، اداره امور مالیاتی موضوع را با شرح استدلال عام پذیرش به هیئت سه نفره موضوع بند (ب) تبصره یک ماده (۶) آیین‌نامه اصلاحی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی ارجاع خواهد نمود.

د- در صورتی که حسابرس مالیاتی ظرف یک‌ماه از تاریخ دریافت استعلام نسبت به ارائه پاسخ به رئیس اداره امور مالیاتی اقدام نکند، اداره امور مالیاتی با استعلام و یا مراجعه به مودی طبق قانون و مقررات موضوعه اقدام خواهد نمود.

۷- اشخاصی که انجام حسابرسی مالیاتی را به حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی و یا سازمان حسابرسی ارجاع می‌نمایند، مکلفند یک نسخه از قرارداد حسابرسی مالیاتی را همراه با اظهارنامه مالیاتی به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم نمایند.

۸- اداره امور مالیات گزارش حسابرسی مالیاتی را بدون رسیدگی قبول و مطابق مقررات برگ تشخیص مالیات را صادر می‌نماید. قبول گزارش حسابرسی مالیاتی موکول به آن است که مودی گزارش حسابرسی مالی را ضمیمه گزارش حسابرسی مالیاتی همراه با اظهارنامه مالیاتی یا حداکثر ظرف سه‌ماه از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم نموده باشد.

- چنانچه قبل از صدور برگ تشخیص مالیات نسبت به ارائه گزارش حسابرسی مالیاتی در خصوص بندهای "ب" (هزینه‌های قابل قبول، استهلاکات) و "ج" (مالیات‌های تکلیفی و حقوق) ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی و معافیت‌های مالیاتی نیاز به توضیحات تکمیلی حسابرس مالیاتی باشد، رئیس اداره امور مالیاتی موضوع را با ذکر مصداق به‌طور کتبی از حسابرس مالیاتی استعلام خواهد نمود که به ترتیب زیر عمل خواهد شد:

الف- حسابرس مالیاتی مکلف است ظرف یک‌ماه از تاریخ دریافت استعلام، توضیحات تکمیلی را به رئیس اداره امور مالیاتی ارائه نمایند، در غیر این‌صورت و یا اعلام عدم دسترسی به دفاتر و اسناد و مدارک مؤدی از سوی حسابرس مالیاتی، اداره امور مالیاتی با استعلام و یا مراجعه به مؤدی مطابق مقررات موضوعه جهت رسیدگی و تشخیص درآمد مشمول مالیات و مالیات‌های تکلیفی مؤدی اقدام خواهد نمود.

ب- در صورتی که نظر حسابرس مالیاتی با توجه به قسمت اخیر تبصره (۱) ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم از لحاظ انطباق با قانون و مقررات مالیاتی حسب نظر رئیس اداره امور مالیاتی کافی به مقصود نباشد، موضوع به هیئتی متشکل از نمایندگان سازمان امور مالیاتی کشور و شورای عالی جامعه حسابداران رسمی (نماینده سازمان حسابرسی در مورد گزارش‌های

حسابرسی مالیاتی آن سازمان) و یک نفر از حسابداران رسمی به انتخاب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور ارجاع می‌گردد، هیئت با حضور کلیه اعضا رسمیت یافته و رای اکثریت اعضای هیئت مذکور، مورد قبول سازمان امور مالیاتی کشور، جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی بوده و مبنای حل و فصل پرونده ذی‌ربط قرار خواهد گرفت.

۹- کلیه درآمدهای ابرازی یا شناخته شده توسط حسابرس مالیاتی از جمله درآمد حاصل از تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی مشمول مالیات است، مگر آن‌که دلایل قانونی مبنی بر معافیت تمام یا برخی اقلام اقامه شود و یا به لحاظ تعلق مالیات به طرق خاص (مواردی که طبق قانون مالیات‌های مستقیم دارای نرخ جداگانه‌ای هستند مانند نقل و انتقال قطعی املاک، حق واگذاری محل، نقل و انتقال سهام، سود حاصل از سرمایه‌گذاری و ...)، از شمول مالیات بردرآمد اشخاص حقوقی موضوع ماده ۱۰۵ اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم مستثنی شده باشد.

۱۰- در مورد تعدیلات بایستی کلیه اقلام بستانکار حساب تعدیلات سنواتی به درآمد مشمول مالیات افزوده شود. مگر آن‌که به طریقی در درآمد مشمول مالیات سنوات قبل منظور شده و یا از معافیت مالیاتی قانون برخوردار باشد و یا طرف حساب آن هزینه‌ای بوده که به‌وسیله ماموران مالیاتی غیرقابل قبول تلقی و از حساب هزینه برگشت شده باشد و اقلام بدهکار حساب تعدیلات سنواتی نیز، چنانچه ماهیت هزینه قابل قبول را داشته و قبلاً به حساب هزینه منظور نشده باشد. باید جزء هزینه‌های قابل قبول محسوب شود.

۱۱- فعالیت‌هایی که درآمد آن به موجب قوانین و مقررات از پرداخت مالیات معاف و یا مشمول نرخ جداگانه‌ای بوده، زیان مربوط به آن فعالیت‌ها قابل کسر از درآمدها نبوده، و هزینه‌های مرتبط با آنها نیز جزء هزینه‌های قابل قبول منظور نخواهد شد. توجه شود که در صورت منفک نبودن هزینه، قدرالسهم مربوط به فعالیت‌های معاف و غیرمعاف و مشمول مالیات مقطوع بایستی با روش‌های مناسب محاسبه و منظور گردد.

۱۲- حسابرس مکلف است کاربرگ‌های حسابرسی مالیاتی را در پرونده‌ای جداگانه به‌نام پرونده مالیاتی بایگانی و خلاصه‌ای از وضعیت هر سال را به ترتیب در پرونده‌های جاری و دائمی در قسمت‌های مربوط نگهداری نماید.

۱۳- چنانچه حسابرس مالیاتی در رسیدگی‌های خود به مواردی برخورد نماید که تشریح آنها ضمن قسمت‌های منظور شده در فرم میسر نباشد، بایستی طی یادداشت‌های جداگانه ضمیمه فرم گزارش، توضیحات لازم را بدهد.

۱۴- گزارش حسابرسی مالیاتی تنظیمی طبق نمونه فوق‌الاشاره همراه با مستندات مربوط به انضمام گزارش حسابرسی مالی باید به مؤدی تسلیم و از طریق مؤدی در اختیار اداره امور مالیاتی قرار گیرد.

۱۵- از آنجا که برای امر حسابرسی مالیاتی دسترسی به ترازنامه و حساب سود و زیان و سایر اسناد و مدارک و اطلاعات و سوابق مالیاتی ضروری است، ادارات امور مالیاتی ذی‌ربط در صورت مراجعه حسابرس مالیاتی، همکاری‌های لازم را معمول و پرونده مالیاتی و اسناد و مدارک مربوط را در اختیار آنها قرار خواهند داد، ضمناً در صورت بروز هرگونه اشکال دراین خصوص اعم از حقوقی و اجرایی و اداری، حسابرسان مذکور می‌توانند حسب مورد به معاونت‌های سازمان امور مالیاتی کشور جهت رفع اشکال مراجعه نمایند.

بسمعه تعالی

گزارش حسابرسی مالیاتی موضوع ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم

مقدمه و حدود رسیدگی

۱- اظهارنامه مالیاتی، ترازنامه، صورت سود و زیان و جداول پیوست آن مربوط به مؤدی برای سال مالی منتهی به / / ۱۳
که توسط هیأت مدیره آن تهیه و تایید شده، مورد حسابرسی مالیاتی.
این قرار گرفته است. مسئولیت این اظهارنظر
نسبت به کفایت اسناد و مدارک حسابداری مؤدی برای امر حسابرسی مالیاتی، تعیین
درآمد مشمول مالیات و اظهارنظر نسبت به کسر و پرداخت مالیات‌های تکلیفی طبق
مقررات مربوط، به اتکای رسیدگی‌های انجام شده جهت تهیه گزارش حسابرسی مالی مورخ
..... / / ۱۳ این نسبت به صورت‌های مالی و
نیز براساس حسابرسی مالیاتی انجام شده نسبت به اسناد و مدارک و دفاتر قانونی مؤدی است.
۲- حسابرسی این براساس مفاد قانون مالیات‌های مستقیم
مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه بعدی و همچنین اصلاحیه مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مقررات
مربوط، استانداردهای حسابرسی، مصوبات سازمان امور مالیاتی کشور و دستورالعمل
حسابرسی انجام شده است.
مبنای رسیدگی مزبور ایجاب می‌کند که این حسابرسی را
چنان برنامه‌ریزی و اجرا کند که اطمینان معقول در نیل به اهداف حسابرسی مالیاتی در اجرای
مقررات ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم به شرح بند یک فوق به دست آید.
این حسابرسی از جمله شامل رسیدگی به شواهد و مدارک پشتوانه مبالغ و اطلاعات مندرج در
مستندات مزبور و در انطباق با مفاد قانون فوق‌الذکر است، به گونه‌ای که همراه با سایر
رسیدگی‌ها، مبنای معقول برای اظهارنظر فراهم آورد.

قسمت اول: توضیحات مربوط به مؤدی
 ۱- مشخصات مؤدی طبق مدارک رسمی

شماره اقتصادی	تاریخ ثبت/ صدور			محل ثبت / صدور	شماره ثبت / شناسنامه	نام شرکت / نام و نام خانوادگی
	روز	ماه	سال			

۲- نشانی:

۲-۱- نشانی اقامتگاه قانونی / فعالیت‌های شغلی:

..... تلفن: کدپستی:

۲-۲- نشانی محل فعالیت یا کارخانه:

..... تلفن: کدپستی:

۳- سایر مشخصات مؤدی

شرح	کارت بازرگانی	پروانه تاسیس	پروانه بهره‌برداری	پروانه کسب	سایر مجوزها
شماره					
تاریخ					

۴- اطلاعات مربوط به ارائه قرارداد حسابرسی مالی و مالیاتی به اداره امور مالیاتی

نوع قرارداد	شماره قرارداد	تاریخ انعقاد قرارداد	مبلغ قرارداد	شماره و تاریخ رسید اداره امور مالیاتی
گزارش حسابرسی مالی				
گزارش حسابرسی مالیاتی				

۵- ذکر انواع فعالیت مؤدی و تاریخ شروع آن طبق مدارک:

.....

۶- نوع شخصیت حقوقی:

۷- بررسی میزان سرمایه با ذکر سرمایه پرداخت شده و ذکر تغییرات حاصله در طی سال مورد رسیدگی و حق تمبر پرداختی، در صورت کاهش سرمایه ذکر این‌که قبلاً از محل اندوخته‌ها و یا طبق مقررات ماده ۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور مصوب ۸۲/۵/۲۶ افزایش سرمایه صورت گرفته است یا خیر؟ و تعیین اثرات مالیاتی در صورت کاهش سرمایه.

.....

۸- اسامی مدیران شخص حقوقی و صاحبان امضاء مجاز (موظف، غیرموظف) با ذکر تعداد و درصد سهام و یا سهم شرکت:

ردیف	نام و نام خانوادگی	شماره ملی	سمت	تعداد سهام	درصد سهام	ردیف	نام و نام خانوادگی	شماره ملی	سمت	تعداد سهام	درصد سهام

پرونده دائمی

۹- تعداد شعب نشانی

.....

- تعداد نمایندگی نشانی

.....

- تعداد فروشگاهها نشانی

.....

«منظور از نمایندگی در این بند عبارتست از دفاتر کاری متعلق به شرکت که در نقاطی خارج از محل فعالیت یا اقامتگاه قانونی شرکت واقع است و به عنوان شعبه به ثبت نرسیده است»
 قسمت دوم: اطلاعات مربوط به اظهارنامه و سوابق مالیاتی:

۱- سال مالی مؤسسه/شرکت از تا می باشد که عملکرد مورد رسیدگی سال می باشد.

۲- مشخصات اظهارنامه، ترازنامه و صورت حساب سود و زیان تسلیم شده: مبلغ به ریال

تاریخ تسلیم اظهارنامه/ترازنامه و حساب سودوزیان	شماره وارده به دفتر اداره امور مالیاتی	جمع کل فروش و سایر درآمدهای ابرازی		سود(زیان) ابرازی		درآمد مشمول مالیات ابرازی	مالیات اظهار شده
		سود	زیان	سود	زیان		

۳- اطلاعات مالیاتی مربوط به پنج سال اخیر:

سال مالیاتی	قیمت تمام شده فروش رفته (کالا یا خدمات)	فروش سالانه (کالا یا خدمات)	نحوه رسیدگی	سود (زیان) اظهار شده	درآمد مشمول مالیات (زیان) قطعی/تایید شده	مالیات قطعی شده

منبع اطلاعات: صورتهای مالی ادواری

۴- در صورتی که قسمتی از سهام واحد مورد رسیدگی متعلق به دولت می باشد صورت ریز سهامداران حقوقی به تاریخ برگزاری مجمع عمومی جهت تصویب صورت های مالی دوره مورد رسیدگی با ذکر درصد سهام متعلقه ضمیمه و در خصوص دولتی یا غیردولتی بودن آن اظهار نظر شود.

قسمت سوم: توضیحات مربوط به دفاتر و اسناد و مدارک و مندرجات آنها

۱- فهرست و مشخصات دفاتر سال مورد رسیدگی

الف: فهرست دفاتر مأخوذه از اداره ثبت شرکت ها برای سال مالی مورد رسیدگی

دفتر روزنامه پلمپ شده شماره	تاریخ	محل ثبت	تعداد	جلد

دفتر کل پلمپ شده شماره	تاریخ	محل ثبت	تعداد	جلد

شماره و تاریخ قبض پرداخت ثبت پلمپ در اداره ثبت شرکت ها

ب: سایر دفاتر ارائه شده شامل دفاتر معین با ذکر نام و مشخصات دفتر و تعداد آن

ج: سیستم حسابداری و نرم افزارهای مورد استفاده در حسابداری با ذکر نام و تاریخ شروع استفاده از سیستم:

۲- ذکر این که مفاد آئین نامه موضوع تبصره ۲ ماده ۹۵ قانون مالیات های مستقیم در تحریر و نگهداری دفاتر رعایت گردیده است.

۳- اشاره به این که آیا دفاتر سال مورد رسیدگی در اجرای ماده ۱۸۱ قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه های بعدی آن بازدید و کنترل شده است و در صورت بازدید و کنترل، از لحاظ ثبت عملیات مالی چه وضعیتی داشته اند.

مشاهده عینی اسناد حسابداری

۴- نتایج گزارش حسابرسی مالی:

نسبت به صورت‌های مالی در گزارش حسابرسی اظهارنظر مقبول اظهارنظر مشروط اظهارنظر مردود عدم اظهارنظر ارائه شده است.

قسمت چهارم: توضیحات مربوط به حساب‌ها

۱- ذکر اینکه تراز اختتامیه سال قبل با تراز افتتاحیه سال مورد رسیدگی از نظر ارقام و عناوین حساب‌ها مطابقت داشته و مغایرتی مشاهده نشد و اگر اختلافی وجود دارد. موضوع اختلاف و آثار آن چه بوده است.

صورت‌های مالی

۲- تشریح اهم رویه‌های حسابداری طی سال مورد رسیدگی و در صورت تغییر آن نسبت به دوره مالی قبل، ذکر تغییرات و اثر آن بر سود و زیان و درآمد مشمول مالیات سال مورد رسیدگی.

تطبیق تراز حساب‌های دفاتر کل با دفاتر قانونی دست‌نویس

۳- کنترل تراز حساب‌های دفاتر کل و معین و اظهارنظر نسبت به مطابقت آنها با دفاتر قانونی.

مدیریت صورت‌حساب بانکی، نامه گزارش حسابرسی، نامه

۴- اظهارنظر نسبت به گردش و مانده حساب بدهکاران، بستانکاران، اسناد پرداختی و دریافتی به تفکیک تجاری و غیرتجاری و تعیین اثرات آن بر درآمد مشمول مالیات دوره مورد رسیدگی.

صورت‌های مالی

۵- بررسی و انطباق صورت مغایرت حساب‌های بانکی با دفاتر و صورت حساب بانک‌ها و اظهارنظر نسبت به آن.

۶- بررسی صورت جریان وجوه نقد و اظهارنظر نسبت به این که منابع و مصارف در چارچوب عملیات موسسه بوده و آثار مالیاتی مواردی که غیرمرتبط با عملیات واحد مورد رسیدگی است درج شود.

۷- بررسی و اظهارنظر در خصوص گردش حساب جاری شرکاء/سهامداران (جمع بدهکار، بستانکار و مانده نهایی) و تعیین مبلغ برداشت آنان طی سال:

۸- بررسی صحت اقلام ثبت شده در حساب صندوق از نظر ورود و خروج وجه نقد و در صورت بستانکار شدن ذکر دلایل آن:

۹- صورت معاملاتی که مؤدی از طریق مشارکت یا مضاربه انجام داده است با تعیین میزان سود (زیان) شریک یا صاحب سرمایه و نحوه پرداخت مالیات شریک یا صاحب سرمایه. (به استثنای قراردادهای مشارکت مدنی یا مضاربه منعقد شده با بانکها)

۱۰- رسیدگی به صورت ریزکامل واردات و صادرات ثبت شده در دفاتر سال مورد رسیدگی و انطباق با فهرست‌های واصله موجود در پرونده مالیاتی و در صورت وجود مغایرت تعیین اثرات آن بر درآمد مشمول مالیات.

دفتر روزنامه کل - پرونده جاری و دائمی
اخذ صورت ریز معاملات از مؤدی و تطبیق با مدارک ذیربط

۱۱- رسیدگی به صورت گردش مقداری و ریالی کالا و تعیین میزان کسر یا اضافه ارزیابی براساس قیمت تمام‌شده و تعیین اثرات آن بر درآمد مشمول مالیات با ذکر روش قیمت‌گذاری موجودی مواد و کالا در پایان سال.

۱۲- رسیدگی به صورت گردش مقداری و ریالی مواد اولیه و محاسبات قیمت تمام‌شده انواع کالاهای ساخته شده و فروش رفته در مورد مؤسسات صنعتی و اظهارنظر در مورد تطبیق آنها با صورت‌های مالی و جداول اظهارنامه تسلیمی و تعیین ضایعات متعارف و غیرمتعارف تولید و ذکر دلایل ایجاد آن و اثرات آن بر سود و زیان و درآمد مشمول مالیات سال مورد رسیدگی.

پرونده جاری

اخذ صورت ریز محاسبه استهلاک از مؤدی - پرونده جاری

۱۳- رسیدگی به صورت دارایی‌های قابل استهلاك، اظهارنظر نسبت به انطباق روش‌های محاسبه هزینه استهلاك با مقررات قانونی و جدول استهلاكات، تعیین میزان كسر یا اضافه محاسبه هزینه استهلاك و ذكر اثرات آن بر سود و زیان و درآمد مشمول مالیات سال مورد رسیدگی.

.....

۱۴- بررسی و اظهارنظر راجع به تغییرات ایجاد شده در اقلام دارایی‌های ثابت نسبت به سال مالی قبل و در صورت تجدید ارزیابی، ذكر اثرات آن در سود و زیان و درآمد مشمول مالیات سال مورد رسیدگی.

.....

پرونده جاری

۱۵- تعیین رقم قابل قبول از هزینه‌های تأسیس و هزینه‌های زائد بردرآمد دوره قبل از بهره‌برداری و بهره‌برداری آزمایشی در سال مورد رسیدگی.

.....

۱۶- اظهارنظر نسبت به رسیدگی به عمل آمده با حساب شعب و چگونگی ثبت عملیات شعب در دفاتر قانونی اداره مرکزی:

.....

پرونده جاری- ماده ۱۴۹ بند (۴) و جدول ماده ۱۵۱

۱۷- تطبیق اطلاعات و مدارک مالی موجود در پرونده مالیاتی (مانند فهرست پروانه‌های گمرکی در فهرست اظهارنامه‌های گمرکی و نیز اطلاعیه‌های واصله از طرف ادارات و واحدهای اطلاعات و خدمات مالیاتی مربوط یا سایر اشخاص و مراجع) درخصوص فعالیت‌های انجام‌شده با دفاتر قانونی و ذكر مغایرت‌ها.

.....

پرونده جاری- دائم

۱۸- رسیدگی به حساب اندوخته‌ها و ذكر اندوخته‌های حاصل از منابع معاف و غیرمعاف و اندوخته‌های انتقال یافته به حساب سرمایه یا سود و زیان و یا تقسیم سود.

.....

پرونده جاری

۱۹- رعایت ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص کاربرد وسایل و روش‌ها و صورت حساب‌ها و فرم‌ها جهت نگهداری حساب از جمله فاکتورهای فروش.

اسناد و مدارک ذی‌ربط مؤدی

.....
.....
.....

قسمت پنجم: مربوط به معاملات اشخاص ثالث

اظهارنظر نسبت به ارسال خلاصه معاملات فصلی مربوط به عملکرد مورد رسیدگی.

.....
.....
.....

قسمت ششم:

۱- ذکر انواع فعالیت‌های شخص حقوقی طبق دفاتر ارائه‌شده:

مبالغ به ریال

نام منبع درآمد	مبلغ درآمد	توضیحات

پرونده جاری - صورتهای مالی

۲- ذکر فعالیت‌هایی که مشمول مالیات مقطوع بوده یا درآمدهایی که مالیات آن قبلاً پرداخت شده است و اظهارنظر نسبت به پرداخت یا عدم پرداخت مالیات متعلقه.

.....
.....
.....

قسمت هفتم: مالیات‌های تکلیفی

۱- ذکر این که مؤدی مقرارت مربوط به مالیات‌های تکلیفی را رعایت نموده است یا خیر؟

موارد کسر و پرداخت شده در جدول زیر و در صورت عدم رعایت، جدول صفحه تکمیل گردد.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

اخذ صورتهای منطبق با دفاتر مؤدی و در صورت لزوم محاسبه جریمه طبق مواد (۱۹۷-۱۹۹ و ۲۰۰)

۲- اطلاعات مربوط به مالیات تکلیفی که در طی دوره کسر و پرداخت شده است.

مبالغ به ریال

ردیف	نام دریافت کننده	تاریخ پرداخت	موضوع پرداخت	مبلغ پرداختی	مالیات متعلق	شماره و تاریخ قبض پرداخت
۱						
۲						
۳						
۴						
۵						
۶						
۷						
۸						
۹						
۱۰						
۱۱						
۱۲						
۱۳						
۱۴						
۱۵						
۱۶						
۱۷						
۱۸						
۱۹						
۲۰						
۲۱						
۲۲						
۲۳						
۲۴						
۲۵						

پرونده جاری - مدارک مؤدی

پرونده جاری - مدرک مؤدی

ردیف	نام و نشانی دریافت کننده	تاریخ پرداخت	موضوع	مبلغ	ماليات متعلق	ماليات پرداخت شده	شماره و تاريخ قبض رسيد مالياتي	مانده بدهی	جریمه
۱									
۲									
۳									
۴									
۵									
۶									
۷									
۸									
۹									
۱۰									
۱۱									
۱۲									
۱۳									
۱۴									
۱۵									
۱۶									
۱۷									
۱۸									
	جمع								

مبالغ به ريال

۳- اطلاعات مربوط به ماليات‌های تکلیفی که در طی دوره مالی کسر و پرداخت نشده و یا کمتر کسر و پرداخت شده است.

قسمت هشتم: رسیدگی به هزینه و مالیات حقوق و دستمزد

الف: حساب هزینه حقوق و دستمزد رسیدگی شد. کل هزینه طبق دفاتر مبلغ ریال می‌باشد. که به موجب فهرست‌های تنظیمی و تسلیمی به اداره امور مالیاتی، مبلغ ریال بوده و مالیات متعلقه برابر مقررات مربوط محاسبه کسر و پرداخت شده است. در ضمن طبق رسیدگی به عمل آمده موارد عدم مشمول مالیات حقوق به شرح زیر می‌باشد:

.....
.....
.....
.....
.....

ب: هیچگونه فهرستی به اداره امور مالیاتی تسلیم ننموده که حسب رسیدگی میزان حقوق و دستمزد پرداختی طبق دفاتر مبلغ ریال و مالیات متعلقه مبلغ ریال و جریمه آن مبلغ ریال می‌باشد.
(طبق جدول صفحه)

.....
.....
.....
.....
.....

ج: مبلغ حقوق و دستمزد به موجب فهرست تسلیمی به اداره امور مالیاتی با هزینه ابرازی مبلغ ریال اختلاف دارد و مالیات متعلقه مبلغ ریال و جریمه آن مبلغ ریال می‌باشد. (طبق جدول صفحه)

.....
.....
.....
.....
.....

پرونده جاری - اعلامیه‌های بانکی - مدرک مؤدی

مبالغ به ریال

قسمت نهم (۱): تسهیلات دریافتی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مجاز و ...

ردیف	نام بانک یا موسسه اعتباری	نام و کد شعبه	شماره و تاریخ قرارداد	موضوع تسهیلات	مبلغ تسهیلات	تسهیلات مورد مصرف	مدت باز پرداخت	میزان بازپرداخت در سال مورد رسیدگی		
								جریمه	سود و کارمزد	اصل
۱										
۲										
۳										
۴										
۵										
۶										
۷										
۸										
۹										
۱۰										
۱۱										
۱۲										
۱۳										
۱۴										
۱۵										
۱۶										
۱۷										

توضیحات:

* شماره و تاریخ گواهی صرفاً در خصوص تسهیلات دریافتی در سال مالی مورد رسیدگی می‌باشد.

قسمت نهم (۲): تسهیلات ارزی دریافتی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خارجی و ...

مبالغ به ریال

ردیف	نام بانک یا موسسه خارجی	قانونی	شماره و تاریخ قرارداد	موضوع تسهیلات	مبلغ تسهیلات	نوع ارز	مورد مصرف تسهیلات	نرخ تسهیلات	مدت باز پرداخت	میزان بازپرداخت در سال مورد رسیدگی			سود و زیان تسهیر ارز	مبلغ مالیات تکلیفی
										اصل	سود و کارمزد	حزینمه		
۱														
۲														
۳														
۴														
۵														
۶														
۷														
۸														
۹														
۱۰														
۱۱														
۱۲														
۱۳														
۱۴														
۱۵														
۱۶														
۱۷														

پرونده جاری - اعلامیه‌های بانکی - مدرک مؤدی

توضیحات:

پرونده جاری - پرونده دائمی - قراردادهای ذی ربط و بخشنامه‌های ذی ربط

قسمت دوازدهم: فعالیت‌های پیمانکاری (موضوع کار ساختمانی، تاسیساتی، تاسیسات فنی، تهیه طرح ساختمان‌ها و تاسیسات، نقشه‌کشی، نقشه‌برداری، خدمات نصب و راه‌اندازی، نظارت، محاسبات فنی و مهندسی مشاور)

وضعیت پروژه / پیمان در دست اجرا در مورد فعالیت پیمانکاری

ردیف	مشخصات کار فرما	شماره و تاریخ پیمان / الحاقیه	موضوع پیمان	مبلغ		درآمد سال مورد رسیدگی بر اساس درصد پیشرفت کار	درآمد ابرازی بابت پیمان تا پایان عملکرد مورد رسیدگی	باقیمانده مبلغ پیمان
				پیمان	الحاقیه			
۱								
۲								
۳								
۴								
۵								
۶								
۷								
۸								
۹								
۱۰								
۱۱								
								جمع

مبالغ به ریال

قسمت سیزدهم: رسیدگی به حساب هزینه‌ها و تعیین اقلام غیرقابل قبول

ردیف	شماره سند	شرح هزینه‌های غیرقابل قبول	دلایل قانونی عدم قبول هزینه، درج ماده قانونی ذیربط	مبلغ (ریال)
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				
۱۱				
۱۲				
۱۳				
۱۴				
۱۵				
۱۶				
۱۷				
۱۸				
۱۹				
۲۰				
۲۱				
۲۲				
۲۳				
۲۴				
۲۵				

پرونده جاری - رعایت مفاد ماده ۱۴۷ و ۱۴۸

ردیف	شماره سند	شرح هزینه‌های غیر قابل قبول	دلایل قانونی عدم قبول هزینه، درج ماده قانونی	مبلغ به ریال
۲۶				
۲۷				
۲۸				
۲۹				
۳۰				
۳۱				
جمع				

*در مواردی که سرفصل حساب معین خاص برگشت داده می‌شود ذکر عنوان سرفصل حساب یا کد معین حساب مربوط در قسمت شماره سند کفایت دارد.

پرزنده جاری - معاملات موضوع ماده ۱۲۹ صورتهای مالی

توجه: در صورت منفک نبودن هزینه‌ها، قدرالسهم هزینه مربوط به فعالیت‌های معاف و غیر معاف و مشمول مالیات مقطوع بایستی با روش‌های مناسب محاسبه و منظور گردد.

.....

معاملات با اشخاص ثالث:

اظهارنظر در خصوص شرایط متعارف معاملات با اشخاص وابسته (از جمله معاملات موضوع ماده ۱۲۹ قانون تجارت)، معاملات عمده با اشخاص ثالث در چارچوب گزارشگری مالی و استاندارد حسابرسی برای واحد مورد رسیدگی.

.....

پرونده جاری - مدارک مؤدی - پرونده دائمی

منابع به ریال

قسمت چهاردهم: جدول خلاصه وضعیت رسیدگی به منابع مختلف در آمدی

نوع فعالیت (منابع درآمدی)	میزان درآمد یا فروش	بهای تمام شده کالای فروش رفته/خدمات	سهم از هزینه‌های عمومی و مشترک	سود (زیان) متعلقه	هزینه‌های برگشتی	معافیت مالیاتی	درآمد مشمول مالیات
۱							
۲							
۳							
۴							
۵							
۶							
۷							
۸							

سایر توضیحات:

.....

.....

.....

قسمت شانزدهم:

۱- جدول تعیین درآمد مشمول مالیات

ارقام به ریال

		سود (زیان) مندرج در صورت حساب سود و زیان	
		اضافه می شود:	
		هزینه‌های غیر قابل قبول مالیاتی	هزینه‌های غیر واقعی
		سایر هزینه‌ها	موضوع قسمت سیزدهم
		خالص ارقام بدهکار و بستانکار حساب تعدیلات سنواتی (نقل از جدول صفحه)	
		درآمد مشمول مالیات مواردی که از طریق علی‌الرأس تعیین گردیده است (نقل از بند ۲ صفحه)	
		سایر نقل از بندهای توضیحی صفحه	
		جمع	
		درآمد مشمول مالیات قبل از کسر معافیت‌های قانونی	
		کسر می شود:	
		الف) معافیت‌های قانونی (نقل از جدول قسمت دهم)	
		ب) درآمدها (سودهایی) که مالیات آن مقطوع می باشد:	
		۱)	
		۲)	
		۳)	
		۴)	
		ج) موارد موضوع تبصره ۵ ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم	
		۱)	
		۲)	
		د) استهلاك زیان قابل قبول سال‌های قبل	
		سایر نقل از بندهای توضیحی صفحه	
		جمع	
		درآمد مشمول مالیات (زیان تأیید شده)	

۲) خلاصه درآمدهای مشمول مالیات و مالیات متعلق:

ردیف	شرح	درآمد مشمول مالیات یا مأخذ محاسبه	مالیات متعلق	معافیت/بخشودگی مالیاتی	مالیات قابل پرداخت
۱	عملکرد				
۲	حقوق و دستمزد				
۳	تکلیفی				
۴	سایر				
	جمع				

پرونده جاری - دائمی

۴- اظهار نظر حسابرس با توجه به حسابرسی به عمل آورده:

الف: راجع به کفایت اسناد و مدارک

- ۱- به نظر این اسناد و مدارک حسابداری شرکت برای امر حسابرسی مالیاتی طبق مفاد قانون مالیات‌های مستقیم و مقررات مربوط و با رعایت اصول و ضوابط حسابداری کفایت داشته است.
- با توجه به رسیدگی‌های مالیاتی به عمل آمده به دلیل آثار اساسی مورد (موارد) مندرج در بند- (های) بالا، اسناد و مدارک حسابداری مؤدی برای امر حسابرسی مالیاتی کفایت نداشته است. بنابراین، تعیین درآمد مشمول مالیات شرکت مزبور برای سال مالی منتهی به و اظهار نظر نسبت به کسر و پرداخت مالیات‌های تکلیفی آن طبق مفاد قانونی مربوط، امکان‌پذیر نیست.

ب: راجع به تعیین درآمد مشمول مالیات:

- ۱- به نظر این درآمد مشمول مالیات (زیان) ابراز شده در اظهارنامه مالیاتی سال مالی منتهی به شرکت به مبلغ ریال صحیح بوده و تأیید می‌شود.
- ۲- به نظر این براساس جدول تعیین درآمد مشمول مالیات فوق، درآمد مشمول مالیات (زیان) مندرج در اظهارنامه مالیاتی سال مالی منتهی به که توسط شرکت مبلغ ریال ابراز گردیده مبلغ ریال تعیین می‌شود.
- ۳- به نظر این به دلیل نامشخص بودن پیامدهای ناشی از رفع ابهام اساسی مندرج در بندهای بالا و در نتیجه عدم امکان تعیین آثار آن، تعیین درآمد مشمول مالیات شرکت برای سال مالی منتهی به امکان‌پذیر نبوده و مطابق مقررات موضوعه منوط به اعلام نظر سازمان امور مالیاتی کشور است.

ج: راجع به رعایت قوانین و مقررات در خصوص کسر و پرداخت مالیات‌های تکلیفی:

- ۱- این به شواهدی که نشان دهد مالیات‌های تکلیفی و همچنین مالیات‌های مقطوع قابل وضع در منبع، طبق مفاد قانونی مربوط کسر و پرداخت نشده، برخورد نکرده است.
- ۲- به نظر این با توجه به موارد مندرج در بندهای این گزارش، قوانین و مقررات مالیاتی در خصوص کسر و پرداخت تمام یا قیمتی از مالیات‌های تکلیفی توسط شرکت رعایت نشده است بنابراین مالیات‌های تکلیفی کسر و پرداخت نشده و جرایم متعلق به شرح جداول (مالیات‌های تکلیفی و مالیات حقوق و دستمزد) این گزارش می‌باشد.

فصل هیجدهم

پرسش و پاسخ‌های مالیاتی پرسش‌های چهار گزینه‌ای

از آنجا که بخشی از اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ از ۱۳۸۰/۱/۱ قابلیت اجرا دارد به منظور پاسخگویی به برخی پرسش‌های مطروحه مالیاتی پرسش و پاسخ‌های کلیدی زیر جهت آگاهی ارائه شده است.

س ۱- سود شرکتهای سرمایه‌گذاری در مورد عملکرد سال ۱۳۸۰ چگونه باید در صورتهای مالی منعکس گردد.

ج ۱- با توجه به مفاد ماده (۲۷۳) و از آنجا که شرکتهای سرمایه‌پذیر در مبدأ سود شرکت را کسر و سهامداران از این بابت مشمول مالیات دیگری نمی‌باشند شرکتهای سرمایه‌گذاری در این ارتباط موظفند خالص سود دریافتی را به‌عنوان درآمد سرمایه‌گذاری ثبت نمایند و منبذ حساب پیش‌پرداخت مالیات از این بابت ثبتی نخواهد داشت. البته از آنجا که سود سهام دریافتی سال عملکرد ۱۳۷۹ در سال ۱۳۸۰ تخصیصی و پرداخت گردیده لذا از این بابت شایسته است که این سود سهام بصورت ناخالص ثبت و مبلغ کسورات مالیاتی (به جزء ۱۰٪ و ۳٪) در حساب پیش‌پرداخت مالیات ثبت شود.

س ۲- آیا شرکتهای برای عملکرد سال ۱۳۸۰ خود می‌توانند اندوخته طرح توسعه و تکمیل را در نظر بگیرند لطفاً توضیح دهید.

ج ۲- باستناد ماده ۲۷۳ قانون مالیاتهای مستقیم به جز نرخ مالیات و نحوه ترتیب تشخیص شامل موارد قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۶۶/۱۲/۳ و اصلاحیه ۷۱/۲/۷ می‌شوند بدین طریق چنانچه شرکتی غیردولتی قبل از ۱۳۸۰/۱۲/۲۹ مجوز طرح تکمیل و توسعه را از وزارتخانه ذیربط اخذ و مجمع شرکت یادشده در سال ۱۳۸۱ موافقت نماید می‌تواند تا صددرصد سود حاصل از عملیات تولیدی شرکت را بابت طرح مذکور اندوخته نماید و از معافیت مالیاتی برخوردار شود که این معافیت با احراز شرایط تا سال ۱۳۸۵ ادامه خواهد یافت.

س ۳- آیا شرکتها در سال ۱۳۸۰ می‌توانند از معافیت تبصره (۴) ماده ۱۳۲ مبتنی بر معافیت ۲۰ درصدی استفاده نمایند.

ج ۳- بلی، زیرا معافیت‌های قانون مالیاتها قبل از اصلاحیه اخیر نیز برای سال ۱۳۸۰ نیز تسری دارد.

س ۴- مالیات حق حضور اعضای غیرموظف هیات‌مدیره در سال ۱۳۸۱ چگونه است.
 ج ۴- باستناد بخشنامه رئیس کل سازمان امورمالیاتی و مفاد تبصره ذیل ماده (۸۶) اصلاحیه اخیر هرگونه پرداخت که از طرف غیر از پرداخت‌کنندگان مقرری فرد و حقوق اصلی بعمل می‌آید در بخش دولتی مشمول نرخ ۱۰ درصد و در بخش غیردولتی تا مبلغ ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال مشمول نرخ ۱۰٪ و مازاد آن براساس نرخهای جدول ماده (۱۳۱) مشمول خواهد بود.
 س ۵- آیا شرکت‌های دولتی در اصلاحیه جدید مشابه قانون قبلی فقط از معافیت درآمد کشاورزی برخوردار هستند.

ج ۵- اگر چه شرکت‌های دولتی در اصلاحیه اخیر مشابه سایر شرکتها از کلیه معافیت‌های مقرر در قانون به جز معافیت موضوع ماده ۱۳۲ و ۱۳۸ برخوردار می‌باشند اما یادآور می‌شود کلیه معافیت‌های مالیاتی و گمرکی شرکت‌های دولتی باستناد ماده ۵۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی در طول مدت برنامه (۸۳-۱۳۷۹) حذف گردیده است. اما سازمان امور مالیاتی اعتقاد دارد به جز معافیت ماده ۱۳۲ و ۱۳۸ کلیه معافیت‌های قانونی دیگر شامل شرکت‌های دولتی هم از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد می‌گردد.

س ۶- انجام ذخیره سنوات کارکنان شرکتها در سال ۱۳۸۰ چگونه خواهد بود.
 ج ۶- چون مفاد جزء (و) بند (۲) ماده ۱۴۸ از اول سال ۱۳۸۱ قابل اجرا می‌باشد بدین طریق ذخیره سنوات کارکنان برای سال ۱۳۸۰ لزومی به سپرده‌گذاری در سال ۱۳۸۱ نخواهد داشت و سال ۱۳۸۱ می‌توان سپرده‌های قبلی را نیز باطل کرد.

س ۷- مالیات نقل و انتقال سهامی که از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد واگذار یا به فروش رفته باشد چگونه خواهد بود.

ج ۷- اگر سهام مربوط به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس باشد مالیات نقل و انتقال سهام یا حق تقدم سهام یا صرف سهام صرفاً معادل نیم‌درصد ارزش فروش آنها خواهد بود اما چنانچه این موارد مربوط به سایر شرکتها (شرکت‌های خارج بورس) باشد مشمول نرخ مالیات مقطوعی معادل چهارصد مبلغ اسمی خواهند شد و از این بابت مشمول مالیات دیگری نمی‌شوند.

س ۸- معافیت مالیاتی اشخاص حقوقی را در سال ۱۳۸۰ ذکر کنید.
 ج ۸- بطور کلی معافیت‌های مندرج در ماده (۱۰۵ و ۱۴۵) قانون قبلی که در سال ۱۳۸۰ پابرجا می‌باشد که عبارتند از:

- ۸/۱- درآمد حاصل از سود سپرده‌های بانکی، برای کلیه شرکت‌های غیردولتی (ماده ۱۴۵).
- ۸/۲- درآمد حاصل از فعالیت‌های کشاورزی برای کلیه شرکت‌های غیردولتی.
- ۸/۳- ۲۰٪ درآمد مشمول مالیات ابرازی حاصل از فعالیت‌های تولیدی، معدنی، طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ برای کلیه شرکت‌های غیردولتی (تبصره ۴ ماده ۱۳۲).
- ۸/۴- صددرصد درآمد شرکت‌های تعاونی روستائی، عشایری، کشاورزی، صیادی، کارگری، کارمندی، دانشجویان و دانش‌آموزان و اتحادیه‌های آنان (ماده ۱۳۳)
- ۸/۵- اندوخته بازسازی، توسعه یا تکمیل واحدهای صنعتی و معدنی غیردولتی با توجه به

شرایط مندرج در ماده ۱۳۸ قبل از اصلاحیه (ماده ۱۳۸)

۸/۶- درآمد حاصل از صادرات محصولات تمام‌شده کالاهای صنعتی و محصولات بخش کشاورزی و پنجاه درصد درآمد حاصل از صادرات سایر کالاهای غیرنفتی (ماده ۱۴۱) اما به موجب ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم و ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی درآمد حاصل از صدور کالا و خدمات در طول مدت برنامه سوم و چهارم (۸۸-۱۳۷۹) از صد درصد مالیات معاف است.

س ۹- آیا مشاغل مشمول معافیت موضوع ماده (۸۴) در سال ۱۳۸۰ می‌شوند.

ج ۹- خیر، مشاغل در سال ۱۳۸۰ مشمول نرخ ماده ۱۳۱ قبلی می‌شوند اما معافیت مندرج در ماده ۱۰۱ اصلاحیه شامل سال ۸۱ می‌شود اما تسری این معافیت از سال ۱۳۸۲ به بعد شرط تسلیم اظهارنامه می‌باشد.

س ۱۰- نرخ مالیات اشخاص حقوقی برای عملکرد سال ۱۳۸۰ چگونه است.

ج ۱۰- نرخ مالیات کلیه اشخاص حقوقی که سال مالی آنه از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد باشد ۲۵ درصد درآمد مشمول مالیات می‌باشد. توضیح اینکه نخست باید ۳درهزار عوارض اتاق بازرگانی کسر و پس از اعمال نرخ ۲۵ درصد بعمل آید. چنانچه این اشخاص در بورس پذیرفته شده باشند عملکرد سال ۸۰ آنها نیز مشمول نرخ ۲۲/۵ درصد می‌گردد.

س ۱۱- کسر ۳ درصد عوارض شهرداری و ۳درهزار عوارض اتاق بازرگانی برای عملکرد سال ۱۳۸۰ چگونه است.

ج ۱۱- باستناد دادنامه شماره ۱۴۶ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۹ دیوان عدالت اداری و بخشنامه ۴۱۴۵-۳۰/۵ مورخ ۸۰/۷/۲۹ سازمان امور مالیاتی کسر ۳ درصد در سال ۱۳۸۰ موضوعیت نخواهد داشت و استرداد یا کسورات شهرداری بابت سنوات ۷۵ تا ۱۳۷۹ منتفی شده است. کسر سه‌دهزار عوارض اتاق بازرگانی کماکان وجود دارد و اما با توجه به تبصره (۵) ماده ۱۰۵ اصلاحیه این عوارض قابل کسر از درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی می‌باشد.

س ۱۲- طبق اصلاحیه جدید مراحل رسیدگی به اعتراضات مؤدی مالیاتی چگونه خواهد بود.

ج ۱۲- در اصلاحیه اخیر مراحل اعتراض و حل اختلاف بجای سه مرحله‌ای سابق، دو مرحله‌ای شده بدین‌طریق که مؤدی پس از عدم توافق با اداره مالیاتی به هیات حل اختلاف مراجعه و در صورت اعتراض به رأی هیات حل اختلاف شکایت خود را مستقیماً به شورای عالی مالیاتی ارسال خواهد نمود. بدیهی است اعتراض به رأی شورای عالی مالیاتی در دیوان عدالت اداری و کمیسیون ماده (۲۵۱) مکرر قابل طرح نیز خواهد بود.

س ۱۳- آیا در سال ۱۳۸۱ می‌توان ذخیره سنوات خدمت کارکنان را که در حساب بانکی سپرده شده برگشت داد.

ج ۱۳- بلی، چون تسری اصلاحیه از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد می‌باشد و باستناد حکم ذیل جزء (و) بند (۲) ماده ۱۴۸ اصلاحیه اخیر ذخایر بانکی سنوات خدمت قابل برگشت می‌باشد و می‌توان معادل آنرا نیز ذخیره کرد.

س ۱۴- چه مزایای شغلی در سال ۱۳۸۴ از مالیات معاف می‌باشد.

ج ۱۴- به جز مزایای غیرنقدی موضوع ماده (۸۴)- که برای سال ۱۳۸۴ مبلغ ۳,۸۰۰,۰۰۰ ریال در سال (بند ۱۳ ماده ۹۱) و فوق‌العاده سفر و مأموریت، و عیدی و پاداش آخرسال تا معادل $\frac{1}{11}$ معافیت موضوع ماده (۸۴) هیچیک از مزایای نقدی و غیرنقدی دیگر معاف نمی‌باشند.

س ۱۵- آیا می‌توان مزایای غیرنقدی موضوع بند ۱۳ ماده (۹۱) را در سال ۱۳۸۴ یکجا یا طی چند مرحله پرداخت نمود.

ج ۱۵- مستنبط از مفاد بند ۱۳ مذکور و عدم درج شرایط پرداخت آن یا دستورالعمل برای آن قاعداً مبلغ مذکور مجموعاً برای سال ذکرشده که پرداخت یک مرحله‌ای یا چند مرحله‌ای آن بلامانع است.

س ۱۶- آیا حسابداران رسمی موضوع ماده (۲۷۲) می‌توانند حسابرسی مالیاتی عملکرد سال ۱۳۸۰ را انجام دهند که مورد قبول سازمان امور مالیاتی باشد.

ج ۱۶- با توجه به تاریخ اجرای اصلاحیه که از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد می‌باشد، حسابداران رسمی برای عملکرد اشخاص حقوقی که سال مالی آنها از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد می‌باشد می‌توانند گزارش مالیاتی ارائه نمایند.

س ۱۷- در اصلاحیه اخیر چه تغییراتی در مورد کد اقتصادی صورت گرفته است.

ج ۱۷- وزارت امور اقتصادی و دارایی اعتقاد دارد چون در اصلاحیه اخیر رعایت حال کلیه مؤدیان بعمل آمده و شفاف‌سازی مالیاتی نیز صورت پذیرفته لذا بطور جدی یا متخلفان مالیاتی منجمله استفاده‌کنندگان از کد اقتصادی دیگران برخورد خواهد کرد بدین‌طریق که اولاً استفاده‌کنندگان از کد اقتصادی دیگران نسبت به مالیات بردرآمد و جرائم آن با اشخاصی که کد اقتصادی آنها مورد استفاده قرار گرفته مسئولیت تضامنی دارند.

س ۱۸- اگر فروشندگان یا خریداران از ارائه شماره اقتصادی خودداری کنند تکلیف طرفهای معامله با آنها چیست.

ج ۱۸- خوشبختانه اصلاحیه اخیر این مورد را به درستی توضیح و بیان نموده بدین‌طریق که چنانچه هر یک از طریق معامله از ارائه شماره اقتصادی خودداری و یا اعلام شماره را منوط به شرط و شروطی (درصدی بابت ارائه شماره اقتصادی مطالبه کند) چنانچه فروشنده ظرف مهلت یکماه مشخصات خریدار و موضوع معامله را به سازمان امور مالیاتی اعلام نماید مشمول جریمه تخلف از این بابت نخواهد شد.

س ۱۹- تکلیف معافیت‌های مدت‌دار طبق اصلاحیه اخیر چه می‌شود.

ج ۱۹- کلیه معافیت‌های مدت‌دار قبلی طبق ماده (۱۴۶) اصلاحیه پابرجا می‌باشند. به این معنی که اگر شرکتی طبق ماده (۱۳۲) بمدت شش سال از سال ۱۳۷۶ معاف باشد تا آخر سال ۱۳۸۱ از معافیت مذکور برخوردار خواهد شد.

س ۲۰- مالیات اجاره در اصلاحیه را توضیح دهید:

ج ۲۰- در اصلاحیه جدید موجرین به دودسته اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی تقسیم شده‌اند مالیات درآمد اجاره املاک اشخاص حقوقی پس از کسر ۲۵ درصد مبلغ مال الاجاره شامل نرخ ۲۵ درصد می‌شود باین معنی که ۱۸/۷۵ درصد کل مبلغ اجاره بعنوان مالیات اجاره اشخاص حقوقی تلقی می‌گردد اما مالیات درآمد اجاره اشخاص حقیقی پس از کسر ۲۵ درصد بابت هزینه‌ها و استهلاکات و تعهدات مالک نسبت به مورد اجاره مشمول نرخ ماده ۱۳۱ می‌شود. در این ارتباط چنانچه اشخاص حقیقی فاقد هرگونه درآمد باشند- به استثنای مستمری بازنشستگی- درآمد اجاره بهای املاک آنها تا سقف معافیت موضوع ماده (۸۴) از مشمول مالیات معاف می‌باشد. ضمناً مالکان مجتمع‌های مسکونی (اعم از حقیقی یا حقوقی) دارای بیش از سه واحد استجاری که با رعایت الگوی مصرف مسکن بنا به اعلام وزارت مسکن و شهرسازی ساخته

شده یا می‌شوند در طول مدت اجاره از صددرصد مالیات بردرآمد املاک اجاره از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد معاف می‌باشند. در غیراینصورت درآمد هر شخص ناشی از اجاره واحد یا واحدهای مسکونی در تهران تا یکصد و پنجاه مترمربع زیربنا مفید و در سایر نقاط کشور تا مجموع دویست مترمربع زیربنا مفید از مالیات بردرآمد ناشی از اجاره املاک از ۱۳۸۱/۱/۱ به بعد معاف می‌باشد. (تبصره ۱۱ ماده ۵۳ اصلاحیه)

س ۲۱- مالیات انتقال املاک یا سرفقلى در اصلاحیه چگونه محاسبه می‌شود.

ج ۲۱- مالیات نقل و انتقال قطعی املاک به ماخذ ارزش منطقه‌ای کلاً شامل نرخ ۵ درصد و مالیات انتقال حق واگذاری محل به ماخذ وجوه دریافتی ملک یا صاحب حق به نرخ (۲) درصد محاسبه و دریافت می‌شود. ضمناً اولین انتقال قطعی واحدهای مسکونی ارزان و متوسط قیمت که ظرف مدت ده سال از تاریخ تصویب این قانون مطابق ضوابط و قیمت‌های که وزارت مسکن و شهرسازی و امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌نماید و حداکثر ظرف مدت یکسال از تاریخ انقضای مهلت اجرای برنامه احداث که حسب مورد توسط وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری محل تعیین می‌شود از پرداخت مالیات برنقل و انتقال قطعی املاک معاف می‌باشد.

س ۲۲- مالیات بساز و بفروش یا شرکتهای بساز و بفروش که سازنده مسکن هستند طبق اصلاحیه چگونه است. لطفاً یک مثال عملی ذکر کنید.

ج ۲۲- بااستناد ماده ۷۷ اصلاحیه، اولین نقل و انتقال قطعی ساختمانهای نوساز اعم از مسکونی و غیره که بیش از دو سال از تاریخ صدور گواهی پایان کار آنها نگذاشته باشد، علاوه بر مالیات نقل و انتقال قطعی موضوع ماده (۵۹)- به پاسخ و پرسش شماره ۲۱ مراجعه شود- مشمول مالیات مقطوع دیگری به نرخ ده درصد ارزش معاملاتی اعیانی مورد انتقال خواهند بود. اشخاص حقیقی و حقوقی، مشمول مالیات دیگری از بابت درآمد حاصل از ساخت و ساز و فروش موضوع این ماده نخواهد بود.

فرض می‌کنیم شرکت ایران‌سازه (سهامی عام) که سازنده مسکن می‌باشد در سال ۱۳۸۱ یک برج مسکونی لوکس شامل سی واحد مسکونی که مجموع بنای آن مفید آن ۶۰۰۰ مترمربع و مساحت کل زمین ۸۰۰ مترمربع باشد، ساخته است. بهای منطقه‌ای هر متر عرضه (زمین) معادل ۱۸۰،۰۰۰ ریال و بهای منطقه‌ای هر مترمربع بنای احداثی ۲۰۰،۰۰۰ ریال می‌باشد. چنانچه هر واحد مسکونی به قیمت ۲ میلیارد ریال بفروش رسیده باشد، و عملکرد سال ۱۳۸۱ شرکت مذکور نیز همین ساخت و ساز باشد محاسبه مالیات عملکرد شرکت یادشده به شرح ذیل خواهد بود.

مالیات موضوع ماده (۵۹)

$$20\% \times [(180,000 \times 800) + (200,000 \times 6,000)] = 67,200,000$$

مالیات موضوع ماده (۷۷)

$$10\% \times (200,000 \times 6,000) = 120,000,000$$

کل مالیات سال ۸۱ شرکت ایران‌سازه

$$120,000,000 + 67,200,000 = 187,200,000$$

س: نحوه محاسبه مالیات اشخاص حقوقی که سال مالی آنها منطبق با سال شمسی نمی باشد یعنی بخشی از آن در سال ۸۰ و بخش دیگر آن در سال ۸۱ می باشد چگونه است.

ج: باستناد مفاد ماده (۲۷۳) کلیه اشخاص حقوقی که سال مالی آنها از ۸۰/۱/۱ به بعد باشد از نظر نرخ و ترتیب رسیدگی مشمول قانون جدید و از نظر سایر مقررات مشمول قانون قدیم می شوند یعنی این گونه شرکتها به استثنای مواردی که مالیات مقطوع پرداخت کرده اند (نظیر فروش سهام و نقل و انتقال املاک) در سایر موارد می توانند از معافیت های قانون قدیم استفاده نمایند.

نمونه مسائل امتحانی حسابداری مالیاتی در مرکز آموزش حسابداران مدیریت (Cima)

۱- خانم خاطره مدیر امور اداری یک شرکت دولتی از تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱ مشغول به کار شده است. چنانچه حقوق و مزایای نامبرده طبق حکم استخدامی به شرح ذیل باشد، مالیات فروردین ماه حقوق و مزایای نامبرده را محاسبه کنید.

۳,۵۷۵,۰۰۰	۴/۱- حقوق اصلی (پایه)
۳,۲۵۰,۰۰۰	۴/۲- فوق العاده محل خدمت
۲,۳۳۰,۰۰۰	۴/۳- حق جذب
۲۲۰,۰۰۰	۴/۴- حق تغذیه غیر نقدی
۲۱۰,۰۰۰	۴/۵- حق عائله مندی (غیر نقدی)
۵۳۰,۰۰۰	۴/۶- فوق العاده بدی آب و هوا
۵۹۰,۰۰۰	۴/۷- فوق العاده محرومیت از تسهیلات زندگی
۲,۵۰۰,۰۰۰	۴/۸- اضافه کاری فروردین ماه

۲- شرکت ساختمانی بردینگ یک باب آپارتمان جهت محل استقرار شرکت از ۸۷/۷/۱ را به مدت یکسال اجاره نموده است. در صورتیکه قرارداد اجاره به صورت سند رسمی و مال الاجاره ماهیانه هفت میلیون ریال باشد نحوه محاسبه مالیات اجاره تا پایان آذرماه ۱۳۸۷ را به تفکیک هر ماه محاسبه کنید. لازم به یادآوری است که موجر بازنشسته کشوری و هیچگونه درآمد دیگری نداشته باشد و از معافیت موضوع ماده (۸۴) ق.م.م استفاده می نماید.

۳- شرکت پیمانکاری کیسون جهت ساخت بزرگراه همت قراردادی را با شهرداری تهران «کارفرما» منعقد نموده است. پرداختی های کارفرما به پیمانکار طی سال ۱۳۸۷ معادل ۶ میلیارد ریال ناخالص بوده است. چنانچه پیمانکار مزبور در سال ۸۲ هیچگونه درآمد دیگری نداشته و اداره امور مالیاتی بابت سال ۱۳۸۷ مطالبه ۳۵۰ میلیون ریال مالیات عملکرد پیمانکار نامبرده را داشته باشد مطلوب است اولاً:

- ۱- محاسبه مالیات مکسوره توسط شهرداری
- ۲- محاسبه مبلغی که پیمانکار باید به اداره امور مالیاتی بپردازد تا مفاصاحساب دریافت نماید.
- ۳- بازرگانی حق سرقفلی محل کسب خود را که ارزش معاملاتی آن سی میلیون ریال می باشد به مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال به شخص دیگری واگذار نموده است. مالیات نقل و انتقال حق سرقفلی محل کسب مزبور که باید توسط این بازرگان پرداخت شود را محاسبه کنید.

۵- شرکت سهامی دایاسیستم اظهارنامه مالیاتی خود را در موعد مقرر تسلیم اداره امور مالیاتی نموده و سود ابرازی آن به مبلغ یکصد میلیون تومان مورد قبول اداره امور مالیاتی قرار گرفته است. با توجه به ترکیب سهام شرکت مالیات شرکت و مالیات سهامداران را محاسبه کنید. ترکیب سهامداران شرکت به شرح ذیل می‌باشد.

۵/۱- ۳۰٪ سهام متعلق به آقای علی و سی درصد متعلق به آقای رضا.

۵/۲- ۲۵٪ متعلق به آقای ساسان و ۱۵٪ متعلق به خانم نوشین

۶- آقای حیدر با داشتن همسر و یک پسر ۱۸ ساله و یک دختر ۱۷ ساله فوت نموده است. همسر نامبرده لیست ماترک متوفی را به شرح ذیل تسلیم اداره امور مالیاتی نموده است که طبق حکم دادگاه ۱/۸ ماترک به همسر و مابقی به نسبت دو به یک به پسر و دختر پس از کسر کسورات و اعمال معافیت‌های قانونی تعلق می‌گیرد. مالیات سهم الارث هر نفر را محاسبه کنید.

- حساب سپرده بانکی در بانک تجارت ۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

- حساب جاری بانک رفاه کارگران ۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

- ساختمان واقع در زعفرانیه به ارزش معاملاتی اعیانی ۳۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال که فاقد ارزش معاملاتی عرصه که بهای روز آن ۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.

- سهام شرکت پارس الکتریک پذیرفته شده در بورس ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

تذکره: همسر و فرزندان هر یک از معافیت ۵۰ میلیون ریال استفاده می‌کنند.

۷- خانم مرجان از ۱۳۸۸/۱/۱ به عنوان منشی در یک شرکت با حقوق و مزایای زیر استخدام شده است:

۱- حقوق اصلی	۹۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲- مزایای شغلی	۳,۰۰۰,۰۰۰
۳- حق ایاب و ذهاب	۲۵۰,۰۰۰
۴- حق مسکن	۲۰۰,۰۰۰
۵- فوق العاده اشتغال خارج از مرکز	۲,۴۰۰,۰۰۰

اولاً- مالیات حقوق و مزایای ماهانه مرجان با فرض دولتی و خصوصی بودن شرکت را محاسبه فرمائید.

ثانیاً- در صورتیکه در اردیبهشت ماه مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال اضافه کار و در آخر خرداد ماه مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان پاداش سه ماه اول سال و همچنین مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال فوق-العاده مسافرت مربوط به شغل دریافت کرده باشد مالیات و جوه مزبور را به تفکیک محاسبه فرمائید.

۸- آقای اشکان بازرگان واردکننده کالا اظهارنامه مالیاتی عملکرد سال ۱۳۸۷ خود را به همراه صورت‌های مالی و با ابراز نمودن مبلغ ۸۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال سود به اداره مالیاتی تسلیم و مالیات متعلق را محاسبه و ظرف مهلت مذکور پرداخت نموده است اداره امور مالیاتی با قبول دفتر مبلغ ۶,۵۰۰,۰۰۰ ریال از هزینه‌ها را برگشت داده است.

اولاً- مالیات سود ابرازی و همچنین مالیات درآمد مشمول مالیات تشخیص شده توسط اداره امور مالیاتی را محاسبه نمائید.

ثانیاً- اگر مؤدی به تشخیص اداره امور مالیاتی اعتراض داشته و بخواهد برای دفاع در مراجع مالیاتی وکیل انتخاب نماید چه میزان تمبر باید روی وکالتنامه الصاق و ابطال گردد.

- ۹- یک شرکت دولتی بابت انجام امور ساختمانی قراردادی با یک شرکت غیردولتی با توجه به شرایط زیر منعقد نموده است:
 - تاریخ انعقاد قرارداد ۸۷/۲/۱۵
 - مبلغ قرارداد ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 - در موقع پرداخت وجه صورت وضعیتها توسط کارفرما معادل ۱۰٪ آن به عنوان سپرده حسن انجام کار کسر و پس از خاتمه قرارداد یکجا به پیمانکار مسترد گردد.
 در صورتیکه صورت وضعیت اول در تاریخ ۸۷/۵/۱۵ به مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ و صورت وضعیت دوم ۸۷/۱۰/۱۵ مبلغ ۳,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و آخرین صورت وضعیت در تاریخ ۸۸/۱/۱۵ به مبلغ ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال توسط پیمانکار به کارفرما تسلیم شده باشد و همچنین انجام قرارداد در تاریخ ۸۸/۳/۱۵ خاتمه یافته و کار تحویل کارفرما گردیده سپرده حسن انجام کار در تاریخ مزبور مسترد شده باشد.
 اولاً- کارفرما پس از انعقاد قرارداد از لحاظ مالیاتی چه تکالیفی به عهده داشته است و در صورت عدم انجام تکالیف مشمول چه جرائمی می شده است.
 ثانیاً- در صورت مکلف بودن کارفرما به کسر مالیات در هر پرداخت میزان مالیات متعلق به هر پرداخت را محاسبه نمایید.
- ۱۰- آقای حیدر در سال ۱۳۸۷ دو دستگاه آپارتمان خود را به شرح زیر انتقال قطعی داده است:
 ۱- پلاک اول که ارزش معاملاتی عرضه آن ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ارزش معاملاتی اعیانی آن معادل ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است به مبلغ ۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 ۲- پلاک دوم که ارزش معاملاتی عرضه آن ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ارزش معاملاتی اعیانی آن معادل ۸۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده به مبلغ ۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 اولاً- مالیات نقل و انتقال هر یک از پلاکهای فوق را محاسبه نمایید.
 ثانیاً- آیا آقای حیدر بابت معاملات مذکور مشمول مالیات دیگر می شود یا خیر؟
 و در صورتیکه پاسخ مثبت باشد مالیات متعلق را محاسبه نمایید.
- ۱۱- شرکت سهامی الهام که کلیه سهام آن با نام بوده و ۴۰٪ سهام آن متعلق به شرکت بهمن و بقیه به نسبت مساوی به ۴ شرکت غیردولتی تعلق درد در عملکرد منتهی به ۱۳۸۲/۱۲/۲۹ مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال سود داشته که طبق تصمیم هیأت مدیره مقرر شده بود مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به حساب اندوخته قانونی منظور و بقیه تقسیم گردد.
 اولاً- مالیات این شرکت را محاسبه نمایید.
 ثانیاً- تعیین نمایید آخرین مهلت تسلیم اظهارنامه چه تاریخی بوده است.
 ثالثاً- به همراه اظهارنامه چه مدارک دیگر می بایست تسلیم اداره امور مالیاتی مربوط می گردید؟
 رابعاً- در صورت عدم تسلیم مدارک مربوط و همچنین عدم ارائه دفاتر مشمول چه میزان جریمه می گردد؟
- ۱۲- دفاتر قانونی را از لحاظ مقررات مالیاتی نام ببرید و همچنین چهار مورد از اعمالی را که در دفاتر نویسی ممنوع است بیان نمایید.
- ۱۳- در مورد مؤسسات جدیدالتأسیس تأخیر ثبت دفاتر برای اولین سال تأسیس تا چه مدت مجاز شناخته شده است.
- ۱۴- مالیاتهای غیرمستقیم را تعریف نموده و چهارنوع آن را نام ببرید.
- ۱۵- دفاتر قانونی را از لحاظ مقررات مالیاتی شرح دهید و چهارگروه از اشخاص حقیقی را که مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی هستند نام ببرید.

- ۱۶- آیا مؤدیان برای نگاهداری حساب خود مجاز به استفاده از سیستم‌های مکانیکی یا الکترونیکی می‌باشند یا خیر؟ در صورت مجاز بودن از لحاظ مقررات مالیاتی به چه طریق باید عمل کنند؟
- ۱۷- اعمالی را که در دفترنویسی ممنوع است شرح دهید.
- ۱۸- آقای فرید به‌عنوان مسئول حسابداری از اول سال ۱۳۸۸ در یک شرکت تولیدی غیردولتی با حقوق و مزایای زیر استخدام شده است:

۹,۰۰۰,۰۰۰	۱- حقوق اصلی
۴,۰۰۰,۰۰۰	۲- حقوق مقام
۶۰۰,۰۰۰	۳- حق اولاد
۲۵۰,۰۰۰	۴- حق ایاب‌وذهاب
۳,۲۵۰,۰۰۰	۵- حق جذب

- ۶- از خانه سازمانی بدون ائانه که در اختیار او گذاشته شده است استفاده می‌نماید و از این بابت ماهانه مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال از حقوق او کسر می‌شود.
- اولاً- مالیات حقوق ماهانه این شخص او کسر می‌شود.
- ثانیاً- در صورتیکه در شهریورماه سال جاری مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال به‌عنوان پاداش نیمه اول سال و در آبان‌ماه مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال بابت فوق‌العاده مأموریت دریافت نموده باشد و در آخر سال مبلغ ۹۰۰,۰۰۰ ریال به‌عنوان پاداش آخر دریافت نماید مالیات هر یک از وجوه مذکور را به تفکیک محاسبه نمایید.

ثالثاً- تکلیف پرداخت مالیات حقوق به عهده کارمند است یا کارفرما و در صورتیکه این تکلیف به موقع انجام نشود مشمول چه میزان جریمه خواهد شد؟

- ۱۹- شرکت سهامی آینده‌نگر که کلیه سهام آن با نام بوده و ترکیب سهامداران به شرح زیر است:
- ۱- شرکت سهامی کامیاب که کلیه سهام آن متعلق به دولت است. ۳۰٪
- ۲- شرکت سهامی امیر که کلیه سهام آن به‌بخش خصوصی تعلق دارد. ۲۰٪
- ۳- ۱۰ نفر اشخاص حقیقی که هر یک مالک ۵٪ سهام می‌باشند مجموعاً ۵۰٪
- در عملکرد منتهی به ۱۳۸۷/۱۲/۲۹ مبلغ ۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال سود ابراز نموده است و براساس تصمیم مجمع عمومی شرکت مقرر گردید معادل ۴۰٪ از سود ابرازی بین سهامداران تقسیم گردد.
- اولاً- مالیات بردرآمد این شرکت را محاسبه نمایید.

ثانیاً- مهلت تسلیم اظهارنامه و مدارکی که باید ضمیمه آن باشد و همچنین مهلت پرداخت مالیات را شرح دهید.

- ۲۰- شرکت آباد از اول سال جاری ساختمانی را برای محل کار یکی از شعبه‌های خود ماهانه به مبلغ ۸ میلیون ریال از یک شرکت غیردولتی اجاره نموده و براساس قرارداد اجاره مقرر گردید اجاره هر سه ماه یکبار و در ابتدای هر سه ماه پرداخت گردد.
- آیا شرکت در موقع پرداخت اجاره تکلیف به کسر مالیات دارد یا خیر و در صورت مکلف بودن میزان مالیات هر پرداخت در سال جاری را محاسبه و تعیین نمایید که مالیات متعلق ظرف چه مدت باید به حساب وزارت امور اقتصادی و دارایی واریز گردد و در صورت عدم اجرای این تکلیف جریمه مقرر چه میزان می‌باشد.

- ۲۱- شخصی مالکیت عین توأم با حق واگذاری محل ملک تجاری خود را براساس سند رسمی به مبلغ ۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال فروخته است.
در صورتیکه ارزش معاملاتی عین ملک ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال وجوه دریافتی بابت حق واگذاری محل ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده باشد مالیات این معامله را محاسبه نمایید.
- ۲۲- شرکت طراحی و مهندسی صنعت در عملکرد سال ۱۳۸۲ دارای درآمدهای زیر بوده است:
الف- سود ویژه حاصل از فعالیت مهندسی	۷ میلیارد ریال
ب- سود حاصل از فعالیت کشاورزی	۲ میلیارد ریال
ج- سود دریافتی از بانکها بابت سپرده سرمایه‌گذاری	۲۵۰ میلیون ریال
د- شرکت در سال عملکرد یک دستگاه کامیون متعلق به خود را که مانده ارزش دفتر آن ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده به مبلغ ۲۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال فروخته، و بابت انجام این معامله هیچگونه هزینه‌ای نداشته است.	
- طبق تصمیم مجمع عمومی شرکت که در ۸۸/۴/۱۲ تشکیل گردیده مقرر شد معادل ۲۰ درصد سود خالص شرکت بین سهامداران تقسیم و بقیه به صورت تقسیم نشده در شرکت باقی بماند.
در صورتیکه سهامداران در تاریخ تشکیل مجمع عمومی به شرح زیر بوده باشند:
۱- شرکت ساختمان صنایع	۵۵٪ سهام
۲- شرکت پرتو	۲۵٪ سهام
۳- شرکت صنایع سازان	۱۵٪ سهام
۴- آقای تابنده	۵٪ سهام
۵- ۲۰ نفر از کارکنان شرکت که سهام همگی مساوی و معادل	۲۰٪ سهام
- اولاً - آخرین فرصت تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات را تعیین نمایید و همچنین شرح دهید که چه مدارکی می‌بایست به همراه اظهارنامه به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم می‌گردید.
- ثانیاً - مالیات بردرآمد شرکت را محاسبه نمایید.
- ۲۳- شرکت سهامی عام بیدارگران که کلیه سهام آن با نام بوده و در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده در عملکرد منتهی به ۸۸/۶/۳۱ دارای درآمدهای زیر بوده است:
۱- سود حاصل از فعالیت تولیدی غیرمعاف	۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲- سود حاصل از صادرات کالاهای غیرصنعتی	۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۳- سود حاصل از فعالیت تجاری داخلی	۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۴- سود دریافتی از بانکها بابت سپرده سرمایه‌گذاری	۹۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- طبق تصمیم مجمع عمومی شرکت که در ۸۸/۹/۳۰ تشکیل گردیده از کل سود شرکت مبلغ ۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال اندوخته و بقیه سود بین صاحبان سهام تقسیم می‌گردد.
اداره امور مالیاتی با قبول دفاتر به ترتیب مبلغ ۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از هزینه‌های فعالیت‌های تولیدی و صادراتی و تجاری را برگشت داده است.

ترکیب سهامداران در ۱۳۸۸/۶/۳۱ به شرح زیر بوده است:

۱- شرکت سرمایه‌گذاری ناهید	۲۰٪
۲- شرکت خرم	۱۵٪
۳- شرکت تولیدی روزبه	۱۰٪
۴- شرکت خسرو	۵٪
۵- ۱۰۰ نفر به نسبت مساوی مجموعاً	۵۰٪

در تاریخ ۱۳۸۸/۸/۳۰ شرکت معادل $\frac{1}{4}$ از کل سهام خود را از طریق بورس به خانم پدیده می‌فروشد و در ترکیب سایر سهامداران تا تاریخ تشکیل مجمع عمومی و تسلیم اظهارنامه و صورت‌های مالی تغییری حاصل نمی‌شود.

۱- در صورتیکه شرکت اظهارنامه و صورت‌های مالی و مصوبه مجمع عمومی و فهرست سهامداران، در موعد مقرر قانونی تسلیم کرده باشد مالیات بردارآمد شرکت که توسط اداره امور مالیاتی تشخیص گردیده است محاسبه نمائید.

۲- اداره امور مالیاتی چه مدت فرصت برای صدور برگ تشخیص و چه مدت فرصت برای ابلاغ آن دارد و اگر به موقع این کار انجام نشود چه آثار قانونی برای مؤدی خواهد داشت؟

۲۴- شرکت تولیدی قدر در ۱۳۸۷/۱۵/۲۵ در اداره کل ثبت شرکتها به ثبت رسیده.

- سرمایه اسمی شرکت ۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال منقسم به ۱۰،۰۰۰ سهم ۱۰،۰۰۰ ریالی است. این شرکت که سال مالی آن منطبق با سال شمسی است در عملکرد سال ۸۷ مبلغ ۵۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال زیان ابراز نموده است. سود ابرازی شرکت در عملکرد سال ۱۳۸۸ معادل مبلغ ۹۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال بوده است.

اداره امور مالیاتی با قبول دفاتر عملکرد سال‌های ۸۷ و ۸۸ به ترتیب مبالغ ۱۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال از هزینه‌های سال‌های مزبور را نپذیرفته است. درآمد مشمول مالیات عملکرد سال ۸۷ و همچنین حق تمبر ثبت سرمایه اولیه شرکت را محاسبه نمایید.

۲۵- یک شرکت دولتی بابت حق امتیاز در سال ۱۳۸۷ مبلغ ۴۰،۰۰۰ دلار در دو قسط مساوی به یک شرکت ایتالیایی پرداخت نموده است. ارزش هر دلار در موقع پرداخت قسط اول ۷۹۰۰ ریال و در موقع پرداخت قسط دوم ۸۸۰۰ ریال بوده است. ضریب تعیین درآمد مشمول مالیات برای شرکت خارجی ۲۰٪ وجوه دریافتی می‌باشد.

آیا شرکت دولتی در موقع پرداخت وجه حق امتیاز تکلیف به کسر مالیات داشته یا خیر و در صورت مکلف بودن میزان مالیات هر پرداخت و مهلت واریز آن به حساب وزارت دارایی را مشخص نمائید.

۲۶- شرکت پیمانکاری خارجی توتال بابت انجام کارهای تأسیسات در سال ۱۳۸۷ قراردادی با شرکت ملی صنایع پتروشیمی (دولتی) به مبلغ ۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال منعقد نموده است. براساس قرارداد ۶۰٪ کل مبلغ قرارداد به مصرف خرید کالا و تجهیزات از خارج می‌شود. در صورتیکه در سال ۱۳۸۷ کارفرما مبلغ ۱۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال بابت خرید کالا از خارج و مبلغ ۴۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال بابت انجام کار در ایران به پیمانکار خارجی پرداخت کرده باشد مالیات بردارآمد پیمانکار خارجی را برای عملکرد سال ۱۳۸۷ با فرض اعمال ضریب مالیاتی ۲۵ درصد محاسبه نمائید.

- ۲۷- درآمد اتفاقی را از لحاظ مقررات مالیاتی تعریف نموده و دو نمونه از آن را ذکر نمایید.
- ۲۸- مراجع حل اختلاف مالیاتی و مهلت‌هایی که مؤدی می‌تواند به مراجع مزبور مراجعه نمایند را نام ببرید.
- ۲۹- مبنای محاسبه ۲/۵ درصد جریمه دیرکرد مؤدیانی که در مهلت مقرر اظهارنامه مالیاتی تسلیم ننموده‌اند چه تاریخی است.
- ۳۰- خانم فرزانه از ۸۸/۷/۱۶ در یک شرکت خصوصی با حقوقی و مزایای ماهانه زیر استخدام شده است:

۱- حقوق اصلی	۹,۷۰۰,۰۰۰ ریال
۲- مزایای شغلی	۴۵۰,۰۰۰ ریال
۳- حق ایاب و ذهاب	۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال
۴- فوق‌العاده جذب	۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال
۵- فوق‌العاده بدی آب و هوا	۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۶- خواروبار (غیر نقدی) ماهانه معادل	۸۰۰,۰۰۰ ریال
۷- از مسکن سازمانی بدون اثاثیه استفاده می‌کند و ماهانه از این بابت مبلغ	۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال از حقوق او کسر می‌شود.

اولاً- مالیات حقوق مهرماه فرزانه را محاسبه نمایید.

ثانیاً- چنانچه در آبان‌ماه مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال پاداش و در آخر سال مبلغ ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال عیدی دریافت کرده باشد مالیات وجوه مزبور را محاسبه نمایید.

ثالثاً- در صورتیکه خانم فرزانه در سال ۱۳۸۸ به جز درآمد حقوق به شرح فوق درآمد دیگری نداشته باشد تعیین نمایید آیا مالیات اضافه پرداخت شده دارد یا خیر و در صورتیکه پاسخ مثبت است برای استرداد آن چه اقدامی باید انجام دهد.

رابعاً- مهلت پرداخت مالیات حقوق و لیست مربوط را تعیین نموده و اگر کارفرما به تکالیف خود در این مورد عمل ننماید مشمول چه جرائم خواهد شد.

۳۱- شرکت سهامی گلشهر که صاحبان سهام آن به قرار زیر است:

۱- شرکت دولتی امیر	۲۰٪
۲- شرکت خصوصی خاطره	۱۰٪
۳- خانم فرزانه	۵٪
۴- تعداد ۶۵ نفر به نسبت مساوی مجموعاً	۶۵٪

در عملکرد سال ۱۳۸۷ مبلغ ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال زیان و در عملکرد سال ۱۳۸۸ مبلغ ۹۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال سود ابراز داشته است.

با توجه به موارد زیر:

۱- شرکت اظهارنامه مالیاتی عملکرد سنوات ۸۷ و ۸۸ و ضمام آن را در موعد مقرر به اداره امور مالیاتی مربوطه تسلیم نموده است.

۲- طبق تصمیم مجمع عمومی شرکت از سود سال ۱۳۸۷ مبلغ ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال اندوخته و بقیه بین سهامداران تقسیم شده باشد.

۳- اداره امور مالیاتی دفاتر هر دو دوره عملکرد را پذیرفته لیکن مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال از هزینه سال ۱۳۸۷ و مبلغ ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال از هزینه سال ۱۳۸۸ را برگشت داده است.

درآمد مشمول مالیات عملکرد سال ۱۳۸۸ را محاسبه نمایید.

- ۳۲- شرکت سهامی نوید در سال ۱۳۸۷ پرداخت‌های زیر را انجام داده است.
- الف- بابت قرارداد ساختمانی که در ۸۷/۴/۱۶ با یک شرکت پیمانکاری جمعاً به مبلغ ۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال منعقد شده بود در تاریخ ۸۷/۹/۱۶ و ۸۷/۱۲/۱۶ به ترتیب بابت دو فقره صورت وضعیت مبالغ ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت نموده است. طبق قرارداد مقرر شده بود از هر صورت وضعیت در موقع پرداخت معادل ۱۰٪ کسر و به حساب سپرده حسن انجام کار منظور و نزد کارفرما باقی بماند.
- ب- ساختمانی را از تاریخ ۸۷/۱۰/۱ ماهانه به مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال از دو نفر که به ترتیب مالک دو دانگ و چهاردانگ بوده‌اند اجاره نموده و اجاره هرماه را در آخرماه پرداخت نموده است.
- ج- بابت دادن تعلیمات به کارکنان خود با یک شرکت خارجی قرارداد منعقد و در سال ۸۷ به ترتیب مبالغ ۱۰,۰۰۰ دلار و ۱۵,۰۰۰ دلار برای شرکت مذکور حواله نموده است. ارزش هر دلار مبلغ ۸۰۰۰ ریال و ضریب تعیین درآمد مشمول مالیات ۳۵٪ بوده است. اولاً- وظایف شرکت از لحاظ مالیاتی در قبال پرداخت‌های فوق چه بوده است و چنانچه شرکت در موقع پرداخت مکلف به کسر مالیات بوده است میزان مالیات هر پرداخت در سال ۱۳۸۷ برای هر یک از موارد فوق را محاسبه نمایید.
- ثانیاً- در صورت عدم انجام تکالیف قانونی میزان جرائم هر مورد را به تفکیک بنویسید.
- ۳۳- شرکت آنا که مالک عین ملک و حق واگذاری مربوط به آن بوده در سال ۱۳۸۷ این ملک را توأم با حق واگذاری محل به مبلغ ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به فروش رسانده است. اولاً- در صورتیکه ارزش معاملاتی عین ملک ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال وجوه دریافتی بابت حق واگذاری آن ۱۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده باشد مالیات فروش این ملک را محاسبه نمایید.
- ثانیاً- چنانچه ارزش دفتری ملک توأم با حق واگذاری محل ۸۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده باشد سود حاصل از فروش این دارایی را محاسبه نموده و اعلام دارید آیا به این سود مالیات دیگری تعلق می‌گیرد یا خیر؟ و همچنین ثبت حسابداری معامله را در دفتر شرکت بنویسید.
- ۳۴- در چه صورت استفاده از دفاتر ثبت و پلمپ شده نانویس سال یا سال‌های قبل مجاز شناخته شده است؟
- ۳۵- عملیات ثبت شده در دفاتر روزنامه ظرف چه مدت باید به دفتر کل نقل گردد؟
- ۳۶- خانم مهري از تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱ در استخدام یک شرکت درآمد است. حقوق و مزایای نامبرده طبق حکم استخدامی به شرح ذیل می‌باشد. در صورتیکه رقم اضافه‌کار اردیبهشت ماه نامبرده معادل ۹۱۰,۰۰۰ ریال بابت ۱۲۰ ساعت اضافه کار باشد مطلوب است مالیات حقوق و مزایای اردیبهشت‌ماه خانم روناک.
۳۸۵۰,۰۰۰	پایه حقوق
۳,۲۵۰,۰۰۰	حق جذب
۲,۴۵۰,۰۰۰	حق تخصص
۳,۲۵۰,۰۰۰	فوق‌العاده محرومیت از تسهیلات زندگی
۲,۰۰۰,۰۰۰	فوق‌العاده محل خدمت

۳۷- یک شرکت تولیدی اظهارنامه مالیاتی سال ۱۳۸۷ خود را در تاریخ ۸۸/۴/۲۰ تسلیم اداره امور مالیاتی نموده است. درآمدهای ابرازی مورد تأیید اداره امور مالیاتی قرار گرفته و مجموعاً مبلغ ۲,۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از هزینه‌های شرکت برگشت شده است. درآمدهای شرکت عبارتند از:

۳,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از سود سپرده‌های بانکی
۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فعالیت کشاورزی
۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از صادرات کالای ساخته شده
۳,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فروش تولیدات داخلی
۴,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فروش املاک
۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از اجاره املاک
	(قبض مالیات اجاره به مبلغ ۳۷۵ میلیون ریال توسط مستاجر تسلیم شرکت شده است)
۳,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از عملیات پیمانکاری
	(قبض مالیات ۵٪ معادل ۲۵۰ میلیون ریال تسلیم شرکت شده است)
۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فروش سهام و خارج بورسی
۲,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد حاصل از فروش سهام در بورس
۴,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- سود حاصل از سرمایه‌گذاری در شرکتها
۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	- درآمد اتفاقی

ترکیب سهام شرکت در تاریخ مجمع به شرح ذیل بوده است.

-	شرکت تولیدی فؤاد ۲۵٪ (خصوصی)
-	شرکت دولتی روناک ۲۰۵
-	شرکت سرمایه‌گذاری فرزانه ۱۵٪ (خصوصی)
-	اشخاص حقیقی ۹۰ نفر بطور مساوی مجموعاً دارای ۴۰٪
-	شرکت طی دوره مورد بحث مبلغ ۱,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال طرح سرمایه‌گذاری با اخذ مجوز از وزارت صنایع و معادن انجام داده است که مورد تصویب مجمع نیز قرار گرفته است.

۳۸- شرکت خانه‌سازی دوان یک مجتمع سی واحدی که مساحت هر یک از آنها ۹۵ مترمربع می‌باشد را در سال ۱۳۸۵ در زمینی به مساحت ۱۸۰۰ مترمربع با بنای ۴۲۰۰ مترمربع شروع نموده است. در آذرماه ۱۳۸۶ پس از اخذ پایان‌کار تعداد ۱۶ واحد این مجتمع به‌بهای هر واحد ۵۰۰ میلیون ریال به خریداران مربوطه انتقال یافته است و ۱۴ واحد باقیمانده نیز به‌علت مشکلات خاص در بهمن‌ماه ۱۳۸۸ به خریداران واگذار شده است. در صورتی که بهای معاملات هر مترمربع عرصه ۲۵۰/۰۰۰ ریال و هر مترمربع اعیانی ۴۰۰/۰۰۰ ریال باشد مطلوب‌ست محاسبه مجموع مالیاتی که شرکت خانه‌سازی در سال ۸۶ و ۸۸ از این بابت باید بپردازد.

نمونه پرسشهای چهار گزینه‌ای

● قانون مالیات‌های مستقیم

نمونه پرسش‌های چهار گزینه‌ای قانون مالیات‌های مستقیم

۱- اداره امور مالیاتی ذی‌صلاح برای تسلیم اظهارنامه در مورد کارگاهها و واحدهای تولیدی که نوع فعالیت آنها ایجاد دفتر یا فروشگاه در یک یا چند محل دیگری را اقتضاء می‌کند عبارتست از:

۱- اداره امور مالیاتی محل وقوع کارگاه یا واحد تولیدی

۲- اداره امور مالیاتی محل وقوع کارگاه

۳- اداره امور مالیاتی محل سکونت مالک

۴- اداره امور مالیاتی محل دفتر

۲- میزان معافیت درآمد سالانه صاحبان مشاغل کشور از مالیات تا چه مقدار می‌باشد؟

۱- تا مبلغ ۱/۴۵۰/۰۰۰ ریال

۲- تا میزان معافیت موضوع ماده (۸۴)

۳- تا میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) در سال ۱۳۸۱ و به شرط تسلیم اظهارنامه برای

سال ۸۲ به بعد

۴- تا دو برابر میزان معافیت سالانه حقوق‌بگیران

۳- شرکت فؤاد اظهارنامه مالیاتی خود را با مالیات ابرازی ۹۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال تسلیم اداره امور مالیاتی ذی‌ربط نموده است. اداره مذکور برای عملکرد مورد بحث برگ تشخیص به مبلغ ۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال صادر که مورد اعتراض شرکت واقع شده است و به همین مناسبت آقای کاشانی را به عنوان وکیل مالیاتی شرکت معرفی کرده است مالیات حق‌الوکاله آقای کاشانی چقدر است؟

۱- ۱۵۵/۰۰۰ ریال

۲- ۱۱۰/۰۰۰ ریال

۳- ۲۴۵/۰۰۰ ریال

۴- ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال

۴- اگر حقوق و مزایای نقدی یک نفر حقوق‌بگیر (به استثنای مزایای نقدی معاف موضوع ماده

۹۱) مبلغ ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. به سؤالات ذیل پاسخ دهید.

اگر این شخص از مسکن با اثاثیه استفاده کند.

۱- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۱/۸۷۵/۰۰۰ ریال خواهد بود.

۲- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال خواهد بود.

۳- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۳۷۵/۰۰۰ ریال خواهد بود.

۴- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۴۲۵/۰۰۰ ریال خواهد بود.

۵- اگر این شخص از اتومبیل اختصاصی با راننده استفاده کند.

۱- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۱/۶۵۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.

۳- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۱۵۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.

۴- حقوق و مزایای مشمول مالیات معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.

۶- در مورد معادله معافیت حداقل حقوق و مزایای سالانه موضوع ماده (۸۴) ق.م.م. کددام گزینه صحیح است.

۱- ضریب حقوق $150 \times 400 \times$

۲- ضریب حقوق $90 \times 400 \times$

۳- ضریب حقوق $120 \times 400 \times$

۴- هیچکدام

۷- مهلت رسیدگی به اظهارنامه مؤدیان مالیاتی توسط اداره امور مالیاتی ذی ربط چقدر است.

۱- صدور برگ تشخیص حداکثر ظرف یکسال از تاریخ انقضای مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه.

۲- صدور برگ تشخیص ظرف مدت یکسال پس از تاریخ انقضای مهلت قانونی تسلیم اظهارنامه و ابلاغ آن به مؤدی ظرف مدت سه ماه پس از یکسال فوق‌الذکر.

۳- صدور برگ تشخیص ظرف مدت یکسال از تاریخ انقضای مهلت قانونی تسلیم اظهارنامه و ابلاغ آن به مؤدی ظرف مدت چهارماه پس از یکسال فوق‌الذکر.

۴- این مهلت توسط سازمان امور مالیاتی هر سال تعیین می‌شود.

۸- مرور زمان مالیاتی مؤدیانی که از تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر خودداری یا اساساً مکلف به تسلیم اظهارنامه نمی‌باشند چند سال است.

۱- سه سال

۳- پنج سال

۲- هفت سال

۴- مرور زمان ندارد.

۹- املاکی که مجاناً در اختیار سازمانها و مؤسسات موضوع ماده (۲) قانون مالیاتهای مستقیم قرار می‌گیرند از نظر مالیات بردرآمد جاری

۱- مشمول مالیات نمی‌شوند.

۲- مشمول نرخ ۲۵٪ مقطوع می‌گردند.

۳- مشمول نرخ ماده ۱۳۱ قرار می‌گیرند و

۴- هیچکدام

۱۰- شرکت فرزانه ملک خود را با اثاثیه و ماشین‌آلات به مبلغ ۳ میلیون ریال ماهیانه اجاره واگذار کرده است. اگر اجاره بهای ملک $1/500/000$ ریال باشد مالیات اجاره این قرارداد چقدر است.

۱- ۵۶۲/۵۰۰ ریال

۳- ۲۸۱/۲۵۰ ریال

۲- ۷۵۰/۰۰۰ ریال

۴- هیچکدام

۱۱- قیمت منطقه‌ای املاک عبارتست از:

۱- بهای معاملاتی املاک

۳- بهای روز عرصه

۲- بهای روز فروش املاک

۴- بهای روز اعیانی

۱۲- اگر مؤجر مالک نباشد درآمد مشمول مالیات او چگونه محاسبه می‌شود.

۱- براساس مابه‌التفاوت اجاره دریافتی و پرداختی بابت ملک مورد اجاره

۲- براساس اجاره دریافتی از مستأجر بعدی

۳- براساس نرخ ماده ۱۰۵

۴- هیچکدام

- ۱۳- هزینه تاسیس طبق قانون مالیاتهای مستقیم تا چه مدتی قابل استهلاک است.
- ۱- حداکثر تا ۵ سال
 - ۲- حداکثر تا مدت دهسال از تاریخ بهره‌برداری به طور مساوی
 - ۳- حداکثر تا مدت دهسال
 - ۴- بین یک تا دهسال
- ۱۴- قرائن مالیاتی چیست؟
- ۱- عواملی که در هر رشته از مشاغل با توجه به موقعیت شغل برای تشخیص درآمد مشمول مالیات بطور علی‌الرأس بکار می‌رود.
 - ۲- عواملی که در کلیه رشته‌ها و مشاغل با توجه به موقعیت شغل به‌کار می‌رود.
 - ۳- عواملی که در یک رشته یا چند رشته برای تشخیص درآمد مشمول مالیات به‌کار می‌رود.
 - ۴- هیچکدام
- ۱۵- کدام عبارت صحیح است.
- ۱- سال مالیاتی عبارت است از یکسال شمسی که از اول فروردین هر سال شروع و به آخر اسفندماه همان سال ختم می‌شود.
 - ۲- سال مالیاتی عبارتست از یکدوره کامل مالی
 - ۳- سال مالیاتی عبارتست از یکسال شمسی که از اول فروردین هر سال شروع و به آخر اسفندماه همان سال ختم شود. لکن در مورد اشخاص حقوقی که سال مالی و سال مالیاتی آنها متفاوت است، درآمد سال مالی آنها به جای سال مالیاتی مبنای تشخیص مالیات قرار می‌گیرد.
 - ۴- سال مالیاتی عبارتست از سالی که در آن ترازنامه و حساب سود و زیان تهیه می‌گردد.
- ۱۶- مأخذ ارزیابی املاک اعم از عرصه و اعیان جهت مالیات بردرآمد انتقال و یا ارث چیست؟
- ۱- بهای منطقه‌ای یا معاملاتی
 - ۲- بهای منطقه‌ای
 - ۳- بهای معاملاتی
 - ۴- بهای برآوردی اداره امور مالیاتی
- ۱۷- مالیات بردرآمد حق واگذاری محل چگونه محاسبه می‌شود.
- ۱- ۲٪ بهای منطقه‌ای
 - ۲- ۲٪ بهای واگذاری محل به مأخذ وجوه دریافتی مالک یا صاحب حق
 - ۳- ۲٪ بهای معاملاتی محل
 - ۴- ۵٪ بهای منطقه‌ای
- ۱۸- در صورتیکه چند نفر بطور مشاع و به نسبت‌های مختلف مالک ملکی باشند برای محاسبه مالیات بردرآمد نقل و انتقال این ملک باید:
- ۱- مالیات نقل و انتقال ملک براساس ماده (۵۹) محاسبه و به نسبت سهم مالکان تقسیم گردد تا مالیات هر نفر محاسبه شود.
 - ۲- نسبت درآمد حاصل از نقل و انتقال ملک به نسبت سهم مالکان تقسیم و آنگاه مالیات بردرآمد سهم هر مالک محاسبه شود.
 - ۳- بهای منطقه‌ای ملک به نسبت سهم هر یک از مالکین تفکیک و آنگاه مالیات بردرآمد سهم هر مالک بر این مبناء محاسبه می‌شود.
 - ۴- کل مبلغ حاصل از فروش این ملک به نسبت مساوی مشمول مالیات می‌گردد.

- ۱۹- در چه صورتی زیان حاصل از تسعیر نرخ ارز به عنوان هزینه‌های قابل قبول شناخته می‌شود.
- ۱- به شرط تسعیر نرخ ارز به قیمت نرخ شناور
 - ۲- به شرط اعمال یک روش یکنواخت طی سالهای مختلف از طرف مؤدی و رعایت اصول متداول حسابداری
 - ۳- به شرط رعایت اصول متداول حسابداری
 - ۴- به شرط اعمال یک روش یکنواخت طی سالهای مختلف توسط مؤدی
- ۲۰- زیان اشخاص حقیقی یا حقوقی که از طریق رسیدگی به دفاتر آنها و با توجه به مقررات احراز گردد.
- ۱- از درآمد سال‌های بعد حداکثر دهسال استهلاك پذیرست
 - ۲- از درآمد سال یا سال‌های بعد حداکثر تا دهسال استهلاك پذیرست
 - ۳- از درآمد سال یا سال‌های بعد استهلاك پذیرست
 - ۴- تا $\frac{1}{3}$ درآمد هر سال یا سال‌های بعد استهلاك پذیرست
- ۲۱- کدامیک از هزینه‌های ذیل مشمول مالیات نمی‌باشد.
- ۱- هزینه سفر و فوق‌العاده مأموریت
 - ۲- هزینه ایاب و ذهاب
 - ۳- پاداش و عیدی و بهره‌وری
 - ۴- کلیه هزینه‌های فوق
- ۲۲- کدام عبارت صحیح می‌باشد.
- ۱- مأخذ استهلاك، قیمت تمام شده دارایی می‌باشد
 - ۲- مأخذ استهلاك قیمت دفتری دارایی می‌باشد
 - ۳- مأخذ استهلاك تفاوت قیمت تمام شده و قیمت دفتری دارایی می‌باشد.
 - ۴- هیچکدام
- ۲۳- به استناد ماده (۱۳۲) ق.م.م. درآمد چه شرکت‌هایی مشمول معافیت صددرصد می‌شوند.
- ۱- درآمد مشمول مالیات ابرازی ناشی از فعالیتهای تولیدی و معدنی در بخش‌های تعاونی و خصوصی
- ۲- درآمد حاصل از فعالیتهای تولیدی و معدنی مشمول مالیات ابرازی شرکت‌های تعاونی و خصوصی در مناطق کمتر توسعه یافته که از ۱۳۸۱ به بعد برای آنها پروانه بهره‌برداری صادر یا قرارداد استخراج و فروش منعقد می‌شود.
- ۳- درآمد مشمول مالیات کلیه اشخاص حقوقی که از ۱۳۸۱ به بعد برای آنها پروانه بهره‌برداری صادر و در مناطق کمتر توسعه یافته تأسیس شده باشند.
- ۴- هیچکدام
- ۲۴- میزان معافیت مالیات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چقدر است؟
- ۱- معادل ده درصد مالیات آنها بخشوده می‌شود.
 - ۲- معادل ده درصد سود آنها مشمول مالیات نخواهد بود.
 - ۳- معادل ده درصد درآمدهای تولیدی آنها معاف از مالیات می‌باشد.
 - ۴- معادل ده درصد بهای فروش سهام آنها در بورس از مالیات معاف می‌باشد.

۲۵- کدام عبارت صحیح است؟

- ۱- مالیات نقل و انتقال سهام در بورس مشمول نرخ مقطوع نیم درصد و سهام شرکتهای خارج از بورس مشمول نرخ مقطوع ۴ درصد می‌باشد.
- ۲- مالیات نقل و انتقال سهام در بورس مشمول نرخ مقطوع ۴٪ به قیمت اسمی و شرکتهای خارج از بورس مشمول نرخ ۵٪ به قیمت فروش.
- ۳- مالیات نقل و انتقال سهام در بورس مشمول نرخ نیم درصد به قیمت تابلو روز فروش و مالیات نقل و انتقال سهام خارج از بورس مشمول نرخ مقطوع چهار درصد قیمت اسمی.
- ۴- هیچکدام

۲۶- در مواردی که اشخاص متعدد مشمول پرداخت مالیات شناخته می‌شوند:

- ۱- ادارات امور مالیاتی حق مراجعه به همه آنها منفرداً یا مجتمعاً را دارند.
- ۲- ادارات امور مالیاتی حق مراجعه به همه آنها را ندارند.
- ۳- ادارات امور مالیاتی حق مراجعه به همه آنها را به صورت انفرادی دارند.
- ۴- ادارات امور مالیاتی حق مراجعه به همه آنها را مجتمعاً دارند.

۲۷- کدام عبارت نادرست است.

- ۱- عدم ارائه فهرست معاملات انجام شده به سازمان امور مالیاتی کشور طبق دستورالعمل صادره مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد معاملاتی که از فهرست آنها ارائه نشده می‌گردد.
 - ۲- استفاده‌کنندگان از شماره اقتصادی دیگران نسبت به درآمد و همچنین جرائم مربوطه با اشخاصی که شماره اقتصادی آنان مورد استفاده قرار گرفته مسئولیت تضامنی دارند.
 - ۳- عدم ارائه فهرست معاملات انجام شده به سازمان امور مالیاتی مشمول جریمه‌ای معادل یک درصد معاملاتی که فهرست آنها ارائه نشده می‌گردد.
 - ۴- عدم صدور صورت حساب یا عدم درج شماره اقتصادی خود و طرف معامله مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد مبلغ مورد معامله می‌باشد.
- ۲۸- نصابهای مندرج در قانون مالیاتهای مستقیم:

- ۱- هر سه سال یکبار به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی تعدیل می‌گردد.
- ۲- هر دو سال یکبار هماهنگ با نرخ تورم به پیشنهاد وزارت اموراتقتصادی و دارایی و تصویب هیات وزیران قابل تعدیل است.
- ۳- هر سال در قانون بودجه تعدیل می‌شود.
- ۴- هیچکدام

۲۹- حداقل معافیت پایه حقوق و مزایای سال ۱۳۸۱ حقوق بگیران در بخش دولتی و خصوصی چقدر است.

- ۱- در بخش دولتی ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال و در بخش خصوصی ۱/۴۰۰/۰۰۰ ریال
- ۲- در بخش دولتی و خصوصی معادل ۱/۴۵۰/۰۰۰ ریال
- ۳- در بخش خصوصی ۱/۴۵۰/۰۰۰ ریال و در بخش دولتی ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال
- ۴- در بخش دولتی و خصوصی معادل ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال

۳۰- معافیت عیدی یا پاداش سالانه چقدر است

۱- $\frac{1}{12}$ معافیت موضوع ماده (۸۴)

۲- $\frac{2}{12}$ معافیت موضوع ماده (۸۴)

۳- معادل معافیت موضوع ماده (۸۴) ۴- هیچکدام

۳۱- سقف مزایای غیرنقدی پرداختی به کارکنان که از پرداخت مالیات معاف است:

۱- معادل $\frac{1}{12}$ معافیت موضوع ماده (۸۴) می باشد.

۲- سالانه مبلغ ۲/۹۰۰/۰۰۰ ریال می باشد.

۳- سالانه مبلغ ۱/۴۵۰/۰۰۰ ریال می باشد.

۴- سقف ندارد.

۳۲- مالیات یک حقوق‌بگیر که در مناطق کمتر توسعه یافته به کار اشتغال دارد معادل ۴۵/۰۰۰ ریال می باشد در چنین صورتی:

۱- مالیات کل حقوق و مزایای این حقوق‌بگیر ۴۵/۰۰۰ ریال بوده است.

۲- مالیات کل حقوق و مزایای این حقوق‌بگیر ۹۰/۰۰۰ ریال بوده است.

۳- مالیات کل حقوق و مزایای این حقوق‌بگیر ۱۳۵/۰۰۰ ریال بوده است.

۴- این حقوق‌بگیر از مالیات معاف بوده است.

۳۳- خانم روناک در یک شرکت خصوصی مشغول کار است. حقوق و مزایای مهرماه ۱۳۸۲ نامبرده شامل (حقوق پایه ۳/۲۰۰/۰۰۰ ریال - حق جذب ۲۵۰/۰۰۰ ریال، فوق‌العاده شغل ۵۰۰/۰۰۰ ریال، تفاوت تطبیق ۵۰۰/۰۰۰ ریال، مزایای غیرنقدی ماهانه ۲۳۰/۰۰۰ ریال) می باشد مالیات حقوق و مزایای مهرماه وی چقدر است.

۱- ۲۳۰/۰۰۰ ریال

۲- ۲۸۵/۰۰۰

۳- ۲۳/۰۰۰ ریال

۴- هیچکدام

۳۴- در مواردیکه دفتر مؤدی به نظر اداره امور مالیاتی غیرقابل رسیدگی تشخیص و مراتب به تأیید هیأت سه نفره موضوع بند (۳) ماده (۹۷) ق.م.م. برسد، مهلت رسیدگی به اظهارنامه این گونه مؤدیان عبارتست از:

۱- ظرف یکسال از تاریخ انقضای مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه

۲- ظرف ۱۴ ماه از تاریخ انقضای مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه

۳- ظرف مدت ۱۴ ماه پس از انقضای مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه و یا سه ماه پس از انقضای ۱۴ ماه فوق برای ابلاغ برگ تشخیص به مؤدی.

۴- هیچکدام

۳۵- اشخاص مشمول پرداخت مالیات طبق قانون مالیاتهای مستقیم کدامند؟

۱- هر شخص حقیقی یا حقوقی ایرانی که ساکن ایران باشد.

۲- هر شخص حقیقی یا حقوقی ایرانی که نسبت به کلیه درآمدهایی که از ایران و یا از خارج از ایران تحصیل می کند.

۳- خارجیانی نسبت به درآمدهایی که در ایران تحصیل می کنند.

۴- همه پاسخ‌های فوق

- ۳۶- کدامیک از اشخاص ذیل مشمول پرداخت مالیاتهای موضوع قانون مالیاتهای مستقیم نیستند.
- ۱- شهرداریها، وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی
 - ۲- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی، دستگاههایی که بودجه آنها به وسیله دولت تامین می‌شود، شهرداریها
 - ۳- کلیه شرکتهای دولتی
 - ۴- هیچکدام
- ۳۷- از نظر قانون مالیاتهای مستقیم، وراثت به چند طبقه تقسیم می‌شوند.
- ۱- سه طبقه، طبقه اول، طبقه دوم و طبقه سوم
 - ۲- همسر، فرزندان، پدر و مادر، اجداد
 - ۳- خاله، عمه و خاله‌زاده و عمه‌زاده
 - ۴- هیچکدام
- ۳۸- حق تمیر سهام سهام‌الشرکه شرکتهای ایرانی موضوع قانون تجارت بر چه اساسی تعیین می‌شود.
- ۱- براساس مبلغ فروش سهام
 - ۲- براساس مبلغ اسمی سهام یا سهام‌الشرکه به قرار دو در هزار
 - ۳- براساس میانگین قیمت اسمی قیمت فروش
 - ۴- ۵ در هزار مبلغ اسمی
- ۳۹- مهلت پرداخت حق تمیر سهام و سهام‌الشرکه شرکتهای چگونه است.
- ۱- ظرف مدت دوماه از تاریخ ثبت قانون شرکت و یا در مورد افزایش سرمایه دوماه از تاریخ ثبت افزایش سرمایه
 - ۲- ظرف مدت یکماه از تاریخ ثبت قانونی شرکت یا ثبت افزایش سرمایه
 - ۳- تا آخرین روز اولین سال مالی شرکت
 - ۴- هیچکدام
- ۴۰- نرخ مالیات بردرآمد مشمول مالیات املاکی که به اجاره واگذار می‌شود عبارتست از:
- ۱- کل مال‌الاجاره پس از کسر ۲۵ درصد بابت هزینه استهلاک
 - ۲- مال‌الاجاره به نرخ ماده (۱۳۱) برای اشخاص حقیقی ۷۵ درصد
 - ۳- ۲۵ درصد مال‌الاجاره به نرخ ماده (۱۳۱) برای اشخاص حقیقی
 - ۴- ۷۵ درصد مال‌الاجاره به نرخ ماده (۱۰۵) برای اشخاص حقوقی و به نرخ موضوع ماده (۱۳۱) برای اشخاص حقیقی
- ۴۱- در مورد مالیات پرداختهایی که از طرف غیر از پرداخت‌کنندگان حقوق اصلی به عمل می‌آید، کدامیک از جملات زیر صحیح است؟
- ۱- پرداختهای فوق مشمول مالیات بنرخ ده درصد می‌باشد.
 - ۲- پرداختهای فوق بدون لحاظ معافیت مالیات حقوق تا سقف ۴۲ میلیون ریال به نرخ ۱۰ درصد و مابقی مشمول نرخ ماده ۱۳۱ خواهد بود.
 - ۳- پرداختهای فوق مشمول معافیت مالیاتهای حقوق است.
 - ۴- پرداختهای فوق پس از کسر معافیت مالیاتهای حقوق، مشمول مالیات حقوق است.

- ۴۲- کدامیک از عبارات زیر در مورد معافیت‌های درآمد حقوق صحیح است؟
- ۱- سنوات پرداختی در موقع بازنشستگی معاف از مالیات است.
 - ۲- خانه‌های سازمانی واگذاری به مأموران کشوری با اجازه قانونی یا به موجب آئین‌نامه‌های خاص از مالیات معاف نیست.
 - ۳- مزایای غیرنقدی پرداختی به کارکنان حداقل معادل دو دوازدهم معافیت موضوع ماده ۸۴ از مالیات معاف است.
 - ۴- هیچیک از عبارات فوق درست نمی‌باشد.
- ۴۳- در مورد مالیات درآمد اشخاص حقوقی، کدام عبارت صحیح نیست؟
- ۱- جمع درآمد شرکتها پس از وضع زیان حاصل از منابع معاف مشمول مالیات است.
 - ۲- نرخ مالیات اشخاص حقوقی ۲۵ درصد است.
 - ۳- شرکتهای دولتی مشمول معافیت درآمد کشاورزی هستند.
 - ۴- نرخ مالیات اشخاص حقوقی دولتی مساوی نرخ مالیات اشخاص حقوقی بخش خصوصی است.
- ۴۴- در مورد سهام دریافت توسط شرکت سرمایه‌گذار و پرداختی توسط شرکت سرمایه‌پذیر کدام عبارت صحیح است؟
- ۱- اشخاص سرمایه‌گذار حقوقی بابت سود سهام مذکور مالیات نمی‌پردازند.
 - ۲- اشخاص سرمایه‌گذار حقیقی و حقوقی، بابت سود سهام دریافتی، مشمول مالیات بنرخ ۲۵ درصد هستند.
 - ۳- مالیات مکسوره از سود سهام توسط شرکت سرمایه‌پذیر، در حسابهای شرکت سرمایه‌گذار، پیش پرداخت مالیات تلقی می‌شود.
 - ۴- اشخاص حقیقی و حقوقی، نسبت به سود سهام دریافتی از شرکتهای سرمایه‌پذیر، مشمول مالیات دیگری نخواهند بود.
- ۴۵- در مورد شرکتهای پیمانکاری کدام عبارت صحیح است؟
- ۱- درآمد مشمول مالیات شرکتهای پیمانکاری ایرانی، از طریق علی‌الرأس تعیین می‌شود.
 - ۲- درآمد مشمول مالیات پیمانکاران خارجی از طریق رسیدگی به دفاتر تعیین می‌گردد.
 - ۳- نرخ مالیات علی‌الحساب پیمانکاران دست دوم (ایرانی) پیمانکاران خارجی، در مورد کارهای ساختمانی ۲/۵ درصد است.
 - ۴- درآمد مشمول مالیات پیمانکاران ایرانی معادل ۱۲ درصد کل دریافتی سالانه می‌باشد.
- ۴۶- در خصوص معافیت موضوع ماده ۱۳۲ کدام عبارت درست است؟
- ۱- معافیت مذکور مشمول بخشهای تعاونی و خصوصی است.
 - ۲- معافیت فوق از حیث مدت حداکثر ده‌ساله است.
 - ۳- این معافیت در مناطق کمتر توسعه یافته بیش از سایر مناطق است.
 - ۴- همه موارد فوق.
- ۴۷- در مورد معافیت موضوع ماده ۱۳۸ کدامیک از عبارات زیر صحیح نیست؟
- ۱- معافیت فوق شامل همه شرکتها بدون در نظر گرفتن نوع مالکیت آنها، می‌شود.
 - ۲- واحدهای صنعتی جدید که با استفاده از معافیت فوق ایجاد شوند، مشمول معافیت موضوع ماده ۱۳۲ نمی‌گردند.
 - ۳- شرکتهای واقع در محدوده آبریز تهران که تعداد کارکنان آنها کمتر از پنجاه نفر نباشد، مشمول این معافیت نمی‌باشند.
 - ۴- شرکتهای خصوصی و تعاونی مشمول این معافیت می‌باشند.

- ۴۸- در مورد معافیت درآمد صادرات کدام عبارت درست نیست؟
- ۱- ۵۰ درصد درآمد حاصل از صادرات محصولات کشاورزی معاف از مالیات است.
 - ۲- معافیت درآمد حاصل از صادرات طبق مفاد برنامه سوم توسعه مشمول شرکتهای دولتی نیز می‌شود.
 - ۳- معافیت صادرات در راستای حمایت از صادرات غیرنفتی برقرار شده است.
 - ۴- درآمد حاصل از صادرات نفت، معاف از مالیات نیست.
- ۴۹- کدام عبارت زیر درست است؟
- ۱- درآمد نقل و انتقال سهام در بورس مشمول مالیات مقطوع نیست.
 - ۲- مالیات نقل و انتقال سهام در خارج از بورس، مشمول مالیات نیست.
 - ۳- نقل و انتقال حق تقدم سهام در بورس مشمول مالیات مقطوع است.
 - ۴- شرکتهای پذیرفته شده در بورس، از پرداخت سهم اتاق بازرگانی معاف هستند.
- ۵۰- در مورد سود اوراق مشارکت کدام عبارت درست است؟
- ۱- سود اوراق مشارک متعلق به شرکتهای دولتی، از مالیات معاف نیست.
 - ۲- فقط در شرکتهای خصوصی این درآمد از مالیات معاف است.
 - ۳- این درآمد در کلیه شرکتهای بخش خصوصی و تعاونی از مالیات معاف است.
 - ۴- سود اوراق مشارکت معاف از مالیات است.
- ۵۱- اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم از چه تاریخی قابل اجرا است؟
- ۱- به غیر از مالیات حقوق از اول سال ۱۳۸۱.
 - ۲- به غیر از مالیات حقوق و نرخ مالیات، و ترتیب رسیدگی از اول سال ۱۳۸۱.
 - ۳- کلاً از اول سال ۱۳۸۱.
 - ۴- هیچیک از موارد فوق.
- ۵۲- از نظر اصلاحیه قانون مالیاتهای مستقیم، حسابرسی به چند نوع تقسیم می‌شود؟
- ۱- فقط حسابرسی عملیاتی
 - ۲- حسابرسی عملیاتی و مالیاتی
 - ۳- حسابرسی مالی
 - ۴- حسابرسی مالی و مالیاتی
- ۵۳- انجام حسابرسی مالیاتی توسط کدامیک از مراجع زیر، از نظر سازمان امور مالیاتی پذیرفته است؟
- ۱- سازمان حسابرسی، حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران.
 - ۲- حسابداران رسمی
 - ۳- مؤسسات عضو جامعه حسابداران رسمی ایران
 - ۴- ممیزین مالیاتی و حسابداران رسمی
- ۵۴- معافیت مالیاتی مناطق آزاد تجاری در چه محدوده‌ای قابل اجرا می‌باشد.
- ۱- چنانچه فعالیتهای اقتصاد در حوزه جغرافیایی هر منطقه آزاد باشد.
 - ۲- چنانچه شرکت در یک منطقه آزاد به ثبت رسیده باشد.
 - ۳- معافیت مالیاتی مناطق آزاد بااستناد اصلاحیه اخیر لغو شده است.
 - ۴- معافیت مالیاتی مناطق آزاد از نظر مدت نامحدود است.

- ۵۵- چنانچه شرکتی در منطقه آزاد کیش به ثبت رسیده باشد اما بخشی از کارکنان آن در دفتر تهران و بخش دیگر در منطقه آزاد کیش مستقر باشند مالیات حقوق کارکنان این شرکت:
- ۱- چون شرکت در منطق آزاد کیش به ثبت رسیده همه کارکنان شرکت از پرداخت مالیات حقوق معاف هستند.
 - ۲- باستناد رأی شورای عالی مالیاتی، معافیت مالیات حقوق صرفاً به آن دسته از کارکنان شاغل در کیش تعلق می‌گیرد.
 - ۳- باستناد قانون مالیاتها کلیه حقوق‌بگیران کشور تا سقف ۱/۴۵۰/۰۰۰ ریال از مالیات معاف می‌باشند.
 - ۴- هیچکدام از گزینه‌های فوق
- ۵۶- مناطق ویژه تجاری دارای چه نوع معافیت مالیاتی هستند.
- ۱- کلیه معایط‌های مالیاتی مشابه مناطق آزاد را دارا هستند.
 - ۲- مناطق ویژه دارای معافیت مالیاتی خاص «منطقه ویژه» نمی‌باشند.
 - ۳- این مناطق در صورت دارا بودن شرایط مقرر در قانون مالیاتهای مستقیم ممکن است مشمول معافیت‌های مالیاتی قانون شوند.
 - ۴- گزینه ۲ و ۳
- ۵۷- استناد قانون کسر ۴درصد عوارض آموزش و پرورش چه بوده است.
- ۱- قانون مالیاتهای مستقیم
 - ۲- قانون تجارت و قانون آموزش و پرورش
 - ۳- تبصره‌های قانون بودجه از سال ۷۳ به بعد
 - ۴- هیچکدام
- ۵۸- کدام عبارت صحیح است.
- ۱- کلیه معافیت‌های مالیاتی به جز آنچه در اصلاحیه قانون مالیاتهای مورخ ۸۰/۱۱/۲۷ درج گردیده، از اول سال ۱۳۸۱ لغو گردیده است.
 - ۲- از اول سال ۱۳۸۱، کلیه قوانین و مقررات مغایر با اصلاحیه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷، به استثنای احکام مالیاتی مقرر در قانون برنامه سوم توسعه و ماده (۱۳) قانون مناطق آزاد تجاری لغو گردیده است.
 - ۳- لغو معافیت‌های مالیاتی سابق شامل شرکتها و موسساتی که مستلزم ذکر نام یا تصریح نام بوده، نمی‌باشد.
 - ۴- گزینه (۲ و ۳)
- ۵۹- سود مشمول مالیات شرکت فرزانه ۱۰۰۰ ریال می‌باشد. چنانچه به موجب قانون ۳ ریال بابت عوارض اتاق بازرگانی و ۹۷ ریال بابت عوارض توسعه فضاهای آموزشی پرداخت نماید، مالیات شرکت چه مبلغی خواهد بود.
- ۱- ۲۵۰ ریال
 - ۲- ۲۴۹ ریال
 - ۳- ۲۲۵ ریال
 - ۴- ۹۰۰ ریال

- ۶۰- یک شرکت دولتی در سال ۱۳۸۱، دارایی‌های ثابت خود را تجدید ارزیابی نموده که در نتیجه آن رقمی معادل ۳۵۰۰ ریال بابت اندوخته تجدید ارزیابی حاصل شده است.
- ۱- باستناد قانون مالیاتهای مستقیم مبلغ ۸۷۵ ریال بعنوان مالیات این تجدید ارزیابی باید پرداخت شود.
- ۲- باستناد ماده (۶۲) قانون برنامه سوم توسعه منابع حاصل از تجدید ارزیابی با رعایت مقررات خاص از شمول مالیات معاف است.
- ۳- چون اصلاحیه قانون مالیاتهای ۸۰/۱۱/۲۷ تصویب و مؤخر بر قانون برنامه سوم توسعه می‌باشد این اندوخته مشمول مالیات است.
- ۴- همه موارد فوق
- ۶۱- معافیت‌های خاص مناطق ویژه تجاری کدامند؟
- ۱- معافیت‌های مالیاتی و معافیت‌های گمرکی
- ۲- معافیت‌های گمرکی
- ۳- معافیت‌های مالیاتی
- ۴- معافیت خاصی ندارند
- ۶۲- شرکت تولیدی مهرآوران (خصوصی) قراردادی را با شرکت میتسوبیشی ژاپن که مقیم ژاپن می‌باشد در زمینه نصب ماشین‌آلات به مبلغ ۹/۰۰۰/۰۰۰ دلار منعقد نموده است. در صورتیکه نرخ هر دلار ۸۰۰۰ ریال باشد مطلوبست محاسبه مالیات شرکت میتسوبیشی.
- ۱- ۱۸/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- ۲- ۸/۷۴۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- ۳- ۲/۱۶۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- ۴- هیچکدام
- ۶۳- شرکت پدیده در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۱۰ منحل اعلام گردیده است. باستناد اظهارنامه موضوع ماده ۱۱۴ و ۱۱۶ که در موعد مقرر تسلیم شده است ارقام ذیل استخراج شده است. دارایی‌های جاری ۲۹۰۰ میلیون ریال و ارزش دفتری دارایی‌های ثابت ۷۰۰ میلیون ریال که بهای روز آن ۹۳۰ میلیون ریال برآورد شده است. یکدستگاه آپارتمان بقیمت منطقه‌ای ۱۲۰ میلیون که بهای روز آن ۵۰۰ میلیون ریال و ارزش دفتری آن ۷۰ میلیون ریال بوده است. بهای سهام در بورس به مبلغ ۱۰۰ میلیون ریال - بدهی‌های احراز شده ۷۷۰ میلیون ریال سرمایه ۱۰۰ میلیون ریال، اندوخته قانونی ۱۰۰ میلیون ریال، سود انباشته ۹۰۰ میلیون ریال مالیات انحلال شرکت مذکور چقدر است؟
- ۱- ۱۲۰۰ ریال
- ۲- ۲۰۰ ریال
- ۳- ۹۰۰ ریال
- ۴- هیچکدام
- ۶۴- آقای حسین دارای همسر و سه فرزند بزرگسال می‌باشد که همه فرزندان فارغ‌التحصیل دانشگاه و بیش از ۱۸ سال سن دارند. نامبرده دارای ساختمانی است که چهار واحد آپارتمان مجزا در آن قرارداد. وی و همسرش در طبقه اول و هریک از فرزندان نیز در یکی از طبقات دیگر سکنی گزیده‌اند. اگر قیمت املاک مشابه جهت اجاره هر واحد آپارتمان ماهیانه ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد مالیات اجاره ماهیانه این واحدها چقدر است؟
- ۱- ۴/۸۰۰/۰۰۰ ریال
- ۲- ۲۲۵/۰۰۰ ریال
- ۳- ۶۲۵/۰۰۰ ریال
- ۴- هیچکدام از موارد فوق

۶۵- شرکت ساختمانی ایران یک مجتمع مسکونی ۳۲ واحدی را طبق الگوی وزارت مسکن ساخته است. هر واحد دارای ۶۵ مترمربع مساحت می‌باشد. بهای منطقه‌ای عرصه کل مجتمع ۱۲۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال و بهای منطقه‌ای کل اعیانی آن ۱۹۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال طبق کتابچه قیمت منطقه‌ای سال ۱۳۸۱ می‌باشد. اگر شرکت مذکور کلیه واحدهای ساخته شده را در سال ۱۳۸۱ به بهای ۲۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال به متقاضیان واگذار نماید کل مالیات شرکت از این بابت چقدر است؟

۱- ۱۵/۷۵۰/۰۰۰ ریال

۳- ۱۹/۰۰۰/۰۰۰ ریال

۲- ۱۹/۰۰۰/۰۰۰ ریال

۴- ۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال

۶۶- خانم آنا یکدستگاه آپارتمان مسکونی متعلق به خود را با دریافت ۷۰ میلیون ریال به‌عنوان رهن و ۵۵۰/۰۰۰ ریال مال‌الاجاره طی سند رسمی در سال ۸۱ به اجاره واگذار نموده است. مالیات بردرآمد اجاره ماهانه وی چقدر است.

۱- ۳۶۰/۰۰۰ ریال

۲- ۱۸۰/۰۰۰ ریال

۳- معاف از مالیات

۴- هیچکدام

۶۷- کدامیک از کشورهای ذیل با ایران دارای قرارداد اجتناب از مالیات مضاعف هستند؟

۱- آلمان، فرانسه، انگلستان، کویت، ترکیه، عراق

۲- ارمنستان، روسیه، فرانسه، آلمان

۳- جمهوری آذربایجان، آلمان، فرانسه، انگلستان

۴- بوسنی هرزگوین، نیجریه، آلمان، فرانسه

۶۸- اشخاص مشمول مالیات عبارتند از:

۱- کلیه مالکین اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی نسبت به اموال و املاک خود واقع در ایران و خارج از ایران طبق مقررات باب دوم.

۲- هر شخص حقوقی خارجی که مقیم ایران نباشد.

۳- هر شخص حقوقی ایرانی که مقیم ایران نباشد.

۴- هیچکدام

۶۹- اشخاصی که مشمول پرداخت مالیاتهای موضوع قانون مالیاتهای مستقیم نیستند عبارتند از:

۱- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی، دستگاههایی که بودجه آنها توسط دولت تأمین می‌شود و شهرداری‌ها.

۲- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و دستگاههایی که بودجه آنها توسط دولت تأمین می‌شود.

۳- نهادهای عمومی، نهادهای انقلابی، شهرداریها.

۴- هیچکدام

۷۰- چنانچه هر یک از اشخاصی که مشمول پرداخت مالیاتهای مستقیم نمی‌باشند دارای فعالیت اقتصادی باشند:

۱- فعالیت اقتصادی آنها نیز معاف می‌باشد.

۲- فعالیت اقتصادی این اشخاص در هر مورد بطور جداگانه به نرخ مذکور در ماده (۱۰۵) مشمول مالیات خواهد بود.

۳- فعالیتهای اقتصادی این اشخاص مشمول ماده (۱۳۱) می‌باشد.

۴- هیچکدام

- ۷۱- وراثت طبقه اول از نظر قانون مالیاتهای مستقیم کدامند؟
- ۱- پدر، مادر، زن، شوهر، اولاد و اولاد اولاد، عمو و خاله و عمه.
 - ۲- پدر، مادر، زن، شوهر، اولاد و اولاد اولاد.
 - ۳- اجداد، پدر، مادر، زن و شوهر و اولاد.
 - ۴- عمو، عمه، دایی، خاله و اولاد آنها.
- ۷۲- مالیات بر ارث اتباع خارجی و سایر موارد نسبت به آن قسمت از اموال و حقوق مالی متوفی در ایران است:
- ۱- مشمول مالیات بر ارث طبقه اول وراثت می‌گردد.
 - ۲- کلاً مشمول مالیات به نرخ مندرج در ماده (۲۰) برای وراثت طبقه دوم.
 - ۳- در صورت فوت اشخاص خارجی در ایران، ماترک آنها در ایران مشمول مالیات وراثت نمی‌شود.
 - ۴- فقط چنانچه اشخاص خارجی دارای وراثت ایرانی باشند مشمول مالیات بر ارث خواهند شد.
- ۷۳- کدام گزینه صحیح است؟
- ۱- بدهی که متوفی به وراثت خود دارد در صورتیکه مستند به مدارک قانونی و اصالت آن مورد تأیید هیات حل اختلاف مالیاتی قرار گیرد قابل کسر از ماترک خواهد بود.
 - ۲- در مورد مهریه و نفقه و ایام عده تأیید هیات مذکور لازم نیست.
 - ۳- کسر دیون متوفی به وراثت طبقه دوم و سوم منوط به آن است که متوفی تا تاریخ فوت خود دارای وراثت از طبقه ماقبل حسب مورد بوده باشد.
 - ۴- هیچکدام
- ۷۴- کدام گزینه صحیح است؟
- ۱- معافیت سهم الارث هر یک از وراثت طبقه اول مبلغ سی میلیون ریال و در صورتی که هر یک از وراثت طبقه اول بیشتر از بیست سال سن داشته باشد مبلغ معافیت معادل پنجاه میلیون ریال خواهد شد.
 - ۲- معافیت سهم الارث هر یک از وراثت طبقه اول مبلغ سی میلیون ریال است.
 - ۳- چنانچه در بین وراثت طبقه اول محجور یا معلول از کار افتاده باشد معافیت سهم الارث وی معادل پنجاه میلیون ریال خواهد بود.
 - ۴- پاسخ ۲ و ۳.
- ۷۵- کدام گزینه صحیح است؟
- ۱- مطالبات لاوصول متوفی جزئی از ماترک او تلقی خواهد شد.
 - ۲- مطالبات لاوصول متوفی که به تأیید هیات حل اختلاف مالیاتی برسد جزء ماترک متوفی محسوب نمی‌شود.
 - ۳- مطالبات لاوصول در مورد متوفی معنی ندارد.
 - ۴- هیچکدام
- ۷۶- اموالی که مشمول مالیات بر ارث خارج است عبارتند از:
- ۱- وجوه بازنشستگی و وظیفه و پس‌انداز خدمت و نیز بهای پایان خدمت، مطالبات مربوط به خسارت اخراج، بازخرید خدمت و مرخصی استحقاقی استفاده نشده.
 - ۲- هشتاد درصد اوراق مشارکت و سپرده‌های متوفی نزد بانکهای ایرانی و شعب آنها در خارج کشور.
 - ۳- ۵۰٪ سهام متوفی در شرکتهای ایرانی.
 - ۴- پاسخ (۱ و ۲).

۷۷- کدامیک از وراثت شهدای انقلاب اسلامی مشمول مالیات بر ارث نمی‌شوند.

- ۱- اولاد- پدر و مادر و همسر.
- ۲- اولاد، اولاداولاد، جد پدری و همسر
- ۳- کلیه وراثت طبقه اول و دوم.
- ۴- وراثت از هر طبقه.

۷۸- مهلت تسلیم اظهارنامه موضوع ماده (۲۶) ارث چقدر است؟

- ۱- ظرف مدت چهارماه پس از پایان سالی که متوفی در آن سال فوت کرده است.
- ۲- ظرف مدت شش ماه پس از دفن میت.
- ۳- ظرف مدت شش ماه از تاریخ فوت متوفی.
- ۴- هیچکدام

۷۹- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱- مأخذ ارزیابی املاک اعم از عرصه و اعیان، ارزش معاملاتی ملک با رعایت تبصره (۱) ماده (۵۹) قانون مالیاتهای مستقیم در زمان فوت و مأخذ ارزیابی سایر اموال و حقوق مالی، ارزش آنها در تاریخ فوت خواهد بود.
- ۲- مأخذ ارزیابی املاک اعم از عرصه و اعیان، ارزش معاملاتی ملک در تاریخ تسلیم اظهارنامه موضوع ماده (۲۶) ارث باشد.
- ۳- مأخذ ارزیابی املاک اعم از عرصه و اعیان، ارزش معاملاتی ملک در زمان مراجعه هر یک از وراثت به اداره امور مالیاتی مربوطه می‌باشد.
- ۴- پاسخ (۲ و ۳)

۸۰- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱- حق تمیر سهام و سهم‌الشرکه کلیه شرکتهای ایرانی موضوع قانون تجارت به‌قرار دو در هزار ارزش اسمی آنها می‌باشد.
 - ۲- حق تمیر سهام و سهم‌الشرکه کلیه شرکتهای ایرانی به استثنای شرکتهای تعاونی به قرار دو در هزار ارزش اسمی آنها می‌باشد.
 - ۳- شرکتهای ایرانی مشمول حق تمیر نمی‌شوند.
 - ۴- حق تمیر شرکتهای خارجی به قرار دو در هزار ارزش روز آنها می‌باشد.
- ۸۱- درآمد مشمول مالیات املاکی که به اجاره واگذار می‌شود عبارتست از:

- ۱- کل مال‌الاجاره اعم از نقدی و غیرنقدی پس از کسر ۲۵ درصد بابت هزینه‌ها و استهلاکات و تعهدات مالک نسبت به مورد اجاره.
- ۲- کل مال‌الاجاره نقدی پس از کسر ۲۵ درصد بابت هزینه‌ها و استهلاکات و تعهدات ملک نسبت به صدور اجاره.
- ۳- کل مبلغ رهن و اجاره.
- ۴- هیچکدام.

۸۲- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱- هرگاه موجر مالک نباشد درآمد مشمول مالیات وی عبارتست از مابه‌التفاوت اجاره دریافتی و پرداختی بابت ملک مورد اجاره.
- ۲- هرگاه موجر مالک باشد از مالیات بردرآمد اجاره معاف می‌باشد.
- ۳- برای اخذ مالیات باید حتماً موجر مالک باشد.
- ۴- پاسخ ۲ و ۳.

۸۳- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱- از نظر مالیات بردرآمد اجاره املاک، اگر یک مجموعه دارای ده واحد اجاری باشد مالیات بردرآمد اجاره یکجا محاسبه و وصول می‌شود.
- ۲- از نظر مالیات بردرآمد اجاره املاک هر واحد آپارتمان یک مستغل محسوب می‌شود.
- ۳- از نظر مالیاتی املاکی که مجاناً در اختیار سازمانها و مؤسسات دولتی قرار می‌گیرد فقط مشمول نرخ ده درصد می‌شوند.
- ۴- پاسخ ۱ و ۳.

۸۴- چنانچه ملکی با اثاثیه یا ماشین‌آلات به اجاره واگذار شود.

- ۱- درآمد ناشی از اجاره اثاثه و ماشین‌آلات نیز جزء درآمد ملک محسوب و مشمول مالیات بردرآمد املاک می‌گردد.
- ۲- درآمد ناشی از اجاره اثاثه و ماشین‌آلات مشمول نرخ ماده (۱۰۴) و درآمد ملک مشمول نرخ اجاره املاک می‌شود.
- ۳- در چنین حالتی باید به‌طور مقطوع ۵ درصد به عنوان اجاره کسر نمود و تصویر قرارداد اجاره را به اداره امور مالیاتی مربوطه ارسال کرد.
- ۴- هیچکدام

۸۵- چنانچه فردی دارای پنج باب آپارتمان مستقل باشد و چهار فرزند وی کبیر و هر یک از آنها در یکی از آپارتمانها سکونت نمایند:

- ۱- مالیات بردرآمد اجاره فقط شامل آپارتمانی می‌شود که خود مالک در آن ساکن است.
- ۲- به استثنای آپارتمان محل سکونت مالک و یکی از آپارتمانها به انتخاب مالک بقیه آپارتمانها اجاری تلقی می‌شوند.
- ۳- فقط محل سکونت فرزندان مذکور و بالغ مالک از شمول مالیات بردرآمد اجاره معاف هستند.
- ۴- هیچکدام از این آپارتمانها مشمول مالیات بردرآمد اجاره نمی‌باشند.

۸۶- مستأجری در یک محل استیجاری از تاریخ اجاره مستحدثاتی به مبلغ ۵ میلیون ریال ایجاد نموده است. در چنین حالتی درآمد مشمول مالیات اجاره موجد چگونه محاسبه می‌شود؟

- ۱- هرگونه مخارجی که مستاجر در محل استیجاری انجام دهد ارتباطی به موجد ندارد.
- ۲- صددرصد مخارجی که مستاجر در محل استیجاری انجام دهد از درآمد اجاره کسر می‌شود.
- ۳- صددرصد مبلغی که بابت مستحدثات توسط مستاجر در عین مستأجره به نفع موجد ایجاد می‌شود به ارزش معاملاتی روز تحویل قابل کسر از درآمد اجاره می‌باشد.
- ۴- پنجاه درصد مبلغی که بابت مستحدثات توسط مستاجر در عین مستأجره به نفع موجد ایجاد می‌شود به ارزش معاملاتی روز تحویل به درآمدها اجاره اضافه می‌شود.

۸۷- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱- چنانچه مستأجری مخارجی را که عرفاً برعهده مالک می‌باشد انجام دهد به بهای روز انجام هزینه تقدیم و به عنوان مال‌الاجاره غیرنقدی به جمع اجاره نقدی سال انجام هزینه اضافه می‌شود.
- ۲- چنانچه مالکی مخارجی را که عرفاً برعهده مالک می‌باشد انجام دهد به بهای روز انجام هزینه تقدیم و به عنوان مال‌الاجاره غیرنقدی به جمع اجاره نقدی سال انجام هزینه اضافه می‌شود.
- ۳- مخارجی که عرفاً برعهده مستأجر است می‌تواند به مال‌الاجاره اضافه شود.
- ۴- گزینه (۲ و ۳)

- ۸۸- اگر مستأجری در عرصه استیجاری، اعیانی احداث نماید و این اعیانی را به اجاره واگذار نماید:
- ۱- مبلغ اجاره پرداختی بابت عرصه به نسبت مورد اجاره از مال الاجاره دریافتی کسر و مازاد مشمول مالیات بردرآمد اجاره می‌شود.
 - ۲- اساساً مستأجر نمی‌تواند در ملک اجاری، اعیانی احداث کند.
 - ۳- مالک می‌تواند نسبت به ایجاد اعیانی احداثی شده رفع تعرض نماید.
 - ۴- درآمد اجاره مورد اجاره ارتباطی به اجاره اعیانی احداث شده ندارد.

۸۹- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱- کلیه اشخاص حقوقی (اعم از دولتی و غیردولتی) مکلفند مالیات بردرآمد اجاره را کسر و ظرف مدت یکماه به اداره امور مالیاتی محل وقوع ملک پرداخت نمایند.
- ۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند مالیات بردرآمد اجاره را کسر و ظرف مدت یکماه به اداره امور مالیاتی محل وقوع ملک پرداخت نمایند.
- ۳- کلیه اشخاص حقوقی مکلفند مالیات مکسوره از درآمد اجاره را کسر و ظرف مدت ده روز به اداره امور مالیاتی محل وقوع ملک پرداخت و رسید آن را تسلیم موجر نمایند.
- ۴- پرداخت مالیات در همه حالات برعهده موجر می‌باشد و مستأجر تکلیف خاصی در این ارتباط ندارد.

۹۰- واحدهای مسکونی که قبل از انتقال قطعی به موجب قرارداد و اسناد و مدارک به خریداران تحویل می‌شود:

- ۱- در مدتی که در تصرف خریدار است اجاری تلقی می‌شود.
- ۲- در مدتی که قبل از انتقال قطعی در تصرف خریدار است اجاری تلقی نمی‌شود مشروط بر آنکه مالیات نقل و انتقال قطعی موضوع ماده (۵۹) به مأخذ تاریخ تصرف پرداخت شده باشد.
- ۳- فاصله مدتی که واحدها در تصرف خریدار است تا زمان انتقال قطعی اجاره تلقی می‌شود.
- ۴- هیچکدام

۹۱- شخصی که بازنشسته می‌باشد یک واحد آپارتمان مسکونی متعلق به خود را که ۱۸۰ مترمربع مساحت دارد به مبلغ ۳/۶۰۰/۰۰۰ ریال ماهانه از تاریخ ۸۲/۱/۱ به اجاره واگذار نموده است. مالیات اجاره این واحد چقدر است؟

- ۱- ۶۷/۵۰۰ ریال
- ۲- ۴۰۵/۰۰۰ ریال
- ۳- مالیات هرماه متفاوت است
- ۴- هیچکدام

۹۲- شخصی که ساکن تهران است دارای یک واحد آپارتمانی به مساحت ۲۰۰ مترمربع در یکی از شهرستانها است که اجازه ماهیانه آن ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال و یک واحد آپارتمان در تهران به مساحت ۱۵۰ مترمربع که اجاره ماهیانه آن ۱/۶۰۰/۰۰۰ ریال است. مالیات بردرآمد اجاره ماهانه این شخص در سال ۱۳۸۲ چقدر می‌باشد؟

- ۱- ۳۰۰/۰۰۰ ریال
- ۲- ۱۱۲/۵۰۰ ریال
- ۳- ۱۵۷/۵۰۰ ریال
- ۴- هیچکدام

۹۳- یک واحد آپارتمانی در تهران به مساحت ۲۵۰ مترمربع با مبلغ رهن یکصد میلیون ریال و اجاره ماهانه ۲/۲۵۰/۰۰۰ ریال در سال ۱۳۸۲ به اجاره واگذار شده است. مالیات بردرآمد اجاره این واحد چقدر است؟

- ۱- ۳۰۰/۰۰۰ ریال
- ۲- ۲۲۵/۰۰۰ ریال
- ۳- ۱۵۷/۵۰۰ ریال
- ۴- معاف از مالیات است

۹۴- شخصی یک واحد آپارتمان به مساحت ۷۰ مترمربع متعلق به خود را ماهانه به مبلغ چهار میلیون ریال به اجاره واگذار و خود آپارتمان دیگری به مساحت ۱۹۰ مترمربع به مبلغ یک میلیون ریال اجاره نموده است در احتساب درآمد اجاره مشمول مالیات وی چگونه عمل خواهد شد.

۱- تفاوت اجاره پرداختی و مشمول مالیات می‌شود.

۲- در چنین حالتی مشمول مالیات نمی‌شود.

۳- معادل یک میلیون ریال از درآمد اجاره وی مشمول مالیات به نرخ مقرر می‌گردد.

۴- پاسخ (۱ و ۳)

۹۵- آقای فوآد دارای یک مجتمع آپارتمانی ده واحدی می‌باشد که طبق الگوی مصرف مسکن ساخته شده است. آقای فوآد از تاریخ ۱۳۸۱/۱۱/۱ این مجتمع را به صورت یکجا جهت سکونت کارکنان شرکت روناک به مدت سه سال به مبلغ ۱۸۰ میلیون ریال به اجاره واگذار نموده است. حق‌السهم مالیات بردرآمد اجاره سال ۸۱ و سال ۸۲ آقای فوآد چقدر می‌باشد.

۱- سال ۸۱ (۱/۱۲۵/۰۰۰) و سال ۸۲ (۷/۵/۰۰۰).

۲- سال ۸۱ (معاف) و سال ۸۲ (۷/۵۰۰/۰۰۰).

۳- سال ۸۱ (۳۲۲/۵۰۰) و سال ۸۲ (۳/۸۷۰/۰۰۰).

۴- هیچکدام

۹۶- جریمه اظهار خلاف واقع مالکین در مورد فقدان هرگونه درآمد چقدر می‌باشد؟

۱- معادل مالیات اجاره

۲- معادل مبلغ اجاره

۳- جریمه ندارد اما مالیات آن وصول می‌شود.

۴- پاسخ (۱ و ۲)

۹۷- درآمد اجاره یکواحد مسکونی طبق سند رسمی دومیلیون ریال بوده اما براساس اسناد و مدارک مثبت‌نایب شده که درآمد اجاره این واحد هفت میلیون ریال بوده است. مالیات بردرآمد این واحد چگونه محاسبه می‌شود؟

۱- براساس سند رسمی محاسبه می‌شود.

۲- براساس مدارک مثبت مشمول مالیات اجاره می‌شود.

۳- مابه‌التفاوت مبلغ مندرج در سند رسمی و مدارک مثبت مأخذ محاسبه اجاره قرار می‌گیرد.

۴- هیچکدام

۹۸- آقای امیر بازنشسته دولتی باشد که مستمری بازنشستگی ماهانه وی معادل ۲/۴۰۰/۰۰۰ ریال باشد دو واحد آپارتمان متعلق به خود را به اجاره واگذار نموده است. واحد شماره

یک دارای ۱۳۰ مترمربع و اجاره بهای ماهانه آن ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال و واحد شماره (۲)

دارای ۱۵۰ مترمربع و اجاره بهای ماهانه آن ۳/۶۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. مالیات بردرآمد

اجاره آقای امیر با فرض بیشترین منفعت مالیاتی چقدر است؟

۱- واحد اول معاف و مالیات واحد دوم معادل ۶۷/۵۰۰ ریال.

۲- درآمد جاری واحد اول و دوم معاف از مالیات هستند.

۳- واحد دوم معاف از مالیات و مالیات واحد اول ۲۲۵/۰۰۰ ریال.

۴- هیچکدام

۹۹- یک واحد مسکونی با ۶۰۰ مترمربع عرصه و ۳۰۰ مترمربع ایوانی است. بهای معاملاتی (منطقه‌ای) هر مترمربع عرصه و ایوان به ترتیب برابر ۳۰۰/۰۰۰ و ۴۵۰/۰۰۰ ریال می‌باشد این واحد به قیمت ۲/۵ میلیارد ریال به فروش رسیده است. مالیات نقل و انتقال این واحد چگونه محاسبه می‌شود.

$$۱- ۲/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \times ۵\% = ۱۲۵/۰۰۰/۰۰۰$$

$$۲- [(۶۰۰ \times ۳۰۰/۰۰۰) + (۳۰۰ \times ۴۵۰/۰۰۰)] \times ۵\% = ۱۵/۷۵۰/۰۰۰$$

$$۳- [(۶۰۰ \times ۳۰۰/۰۰۰) + (۳۰۰ \times ۴۵۰/۰۰۰)] \times ۵\% - ۲/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰$$

۴- هیچکدام

۱۰۰- شرکت روناک حق کسب و پیشه ساختمان اداری متعلق به خود را به بهای ۱۵ میلیارد ریال به فروش رسانیده است. مالیات انتقال حق واگذاری محل این ساختمان چقدر است؟

$$۱- ۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \text{ ریال}$$

$$۲- ۳۰/۰۰۰/۰۰۰ \text{ ریال}$$

$$۳- ۳/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ \text{ ریال}$$

$$۴- ۷۵۰/۰۰۰/۰۰۰ \text{ ریال}$$

۱۰۱- کدام گزینه صحیح می‌باشد؟

۱- تعیین ارزش معاملاتی (منطقه‌ای) املاک برعهده هیاتی مرکب از هفت نفر بوده که باید هر سال یکبار صورت گیرد.

۲- مادامی که ارزش معاملاتی املاک طبق مقررات تعیین نشده است آخرین ارزش معاملاتی تعیین شده معتبر است.

۳- در صورتیکه انتقال‌گیرنده دولت یا شهرداریها یا مؤسسات وابسته به آنها باشند چنانچه بهای مذکور در سند به جای ارزش معاملاتی هنگام انتقال حسب مورد ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

۴- همه موارد فوق.

۱۰۲- شرکت ایران ساختمان در سال ۱۳۷۹ اقدام به ساخت یک مجموعدهشتاد واحدی ارزان‌قیمت طبق ضوابط مقرر در ماده (۶۹) قانون مالیاتها نموده است. اگر نصف این واحدها در سال ۱۳۸۱ و مابقی در سال ۱۳۸۲ تکمیل و تحویل خریداران گردد مالیات اولین انتقال قطعی این واحدها در سال ۸۱ و ۸۲ چقدر می‌باشد. بهای فروش هر واحد ۸۰۰ میلیون ریال و قیمت تمام‌شده هر یک از واحدها ۴۱۰ میلیون ریال تعیین شده است.

$$۱- \text{سال } ۱۳۸۱ \text{ و } ۱۳۸۲ \text{ هر سال } (۱/۶) \text{ میلیارد ریال.}$$

$$۲- \text{سال } ۱۳۸۱ \text{ معاف و سال } ۱۳۸۲ \text{ معادل } ۱/۶ \text{ میلیارد ریال.}$$

$$۳- \text{سال } ۱۳۸۱ \text{ معادل } ۱/۶ \text{ میلیارد و سال } ۱۳۸۲ \text{ معاف.}$$

۴- هیچکدام

۱۰۳- عبارت صحیح را پیدا کنید.

۱- موعد تسلیم اظهارنامه و ترازنامه چهارماه شمسی پس از سال مالی می‌باشد.

۲- موعد تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان تا پایان تیرماه سال بعد است.

۳- موعد تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان و سررسید پرداخت مالیات آنها چهارماه شمسی پس از سال مالی می‌باشد.

۴- موعد تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان توسط امور مالیاتی تعیین می‌شود.

- ۱۰۴- مهلت تسلیم اظهارنامه حق واگذاری محل و انتقال حقوق در املاک با عنوان استدارمی و سایر انتقالات چقدر می‌باشد؟
- ۱- در مورد حق واگذاری محل و انتقال حقوق در املاک استدارمی تا سی روز پس از انجام معامله و در مورد سایر موارد تا آخر تیرماه سال بعد.
 - ۲- در مورد حق واگذاری محل تا سی روز، املاک استدارمی تا یک‌ماه و سایر موارد نیازی به ارسال اظهارنامه ندارد.
 - ۳- اساساً واگذاری حق محل و انتقال حقوق نیازی به اظهارنامه خاص ندارد.
 - ۴- هیچکدام.
- ۱۰۵- درآمد حاصل از کدام فعالیت‌های ذیل طبق قانون مالیاتها از پرداخت مالیات معاف است.
- ۱- کشاورزی- دامپروری، پرورش نوغان، زنبور عسل، صیادی و ماهیگیری.
 - ۲- کشاورزی- احیای مراتع و جنگل‌ها.
 - ۳- نوغان‌داری، باغات اشجار از هر قبیل.
 - ۴- همه موارد فوق.
- ۱۰۶- درآمد مالیات بر درآمد حقوق کدام گزینه صحیح است؟
- ۱- بخش نقدی درآمد حقوق مشمول مالیات بخش غیرنقدی آن معاف است.
 - ۲- بخش غیرنقدی مشمول مالیات و بخش نقدی تا سقف ۱/۶۰۰/۰۰۰ ریال در سال ۸۲ معاف است.
 - ۳- بخش نقدی و غیرنقدی مشمول پرداخت مالیات می‌باشد.
 - ۴- درآمد حقوقی که در مدت مأموریت خارج از کشور (از طرف دولت ایران یا اشخاص مقیم ایران) از منابع ایرانی عایدی شخص می‌شود از شمول مالیات خارج است.
- ۱۰۷- در محاسبه درآمد مشمول مالیات حقوق، درآمد غیرنقدی چگونه محاسبه می‌شود؟
- ۱- مسکن با اثاثیه (۲۵درصد) و مسکن بدون اثاثیه (۳۰درصد) حقوق و مزایای نقدی.
 - ۲- اتومبیل اختصاصی با راننده معادل (۱۰درصد) و بدون راننده معادل (۵درصد) حقوق و مزایای مستمر نقدی.
 - ۳- مورد اول و دوم پس از کسر وجوهی که از بابت موارد مذکور از حقوق کارمند کسر می‌شود.
 - ۴- هیچکدام.
- ۱۰۸- در مورد حداقل معافیت درآمد سالانه حقوق‌بگیران کدام فرمول صحیح است؟
- ۱- $۱۵۰ \times ۴۰۰ \times ۲۹۰$
 - ۲- $۱۲۰ \times ۴۰۰ \times ۲۹۰$
 - ۳- $۱۵۰ \times ۴۰۰ \times ۳۲۰$
 - ۴- ضریب حقوق سالانه $۱۵۰ \times ۴۰۰ \times$
- ۱۰۹- نرخ مالیات بر درآمد مشمول مالیات حقوق کارکنان دولتی و غیردولتی چقدر است؟
- ۱- کارکنان بخش دولتی پس از کسر معافیت مقرر به نرخ مقطوع ده درصد
 - ۲- کارکنان بخش غیردولتی پس از کسر معافیت مقرر تا سقف ۴۲ میلیون ریال به نرخ (ده درصد) و مازاد آن به نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱)
 - ۳- نرخ مالیات حقوق کارکنان بخش دولتی و غیردولتی تا سقف ۴۲ میلیون ریال یکسان است.
 - ۴- همه وارد بالا.

- ۱۱۰- مهلت پرداخت مالیات درآمد حقوق چقدر است؟
- ۱- ظرف مدت سی روز از تاریخ پرداخت یا تخصیص.
 - ۲- ظرف مدت یک‌ماه از تاریخ پرداخت یا تخصیص.
 - ۳- ظرف مدت ده روز از تاریخ پرداخت یا تخصیص.
 - ۴- گزینه (۱ و ۲).
- ۱۱۱- آقای امیر که در استخدام وزارت نفت می‌باشد. مأمور به خدمت در وزارت جهاد سازندگی شده است. وزارت جهاد سازندگی به‌عنوان حق‌الزحمه ماهانه مبلغ ۷۰۰/۰۰۰ ریال به نامبرده پرداخت می‌کند. مالیات این حق‌الزحمه چقدر است؟
- ۱- چون کمتر از حداقل معافیت ماهانه است از مالیات معاف می‌باشد.
 - ۲- این مبلغ باید با حقوق و مزایای دریافتی از وزارت نفت جمع و سپس مشمول مالیات شود.
 - ۳- به نرخ مقطوع ده درصد مشمول مالیات می‌گردد.
 - ۴- با رعایت معافیت موضوع ماده (۸۴) مشمول پرداخت مالیات می‌شود.
- ۱۱۲- اگر شخصی از اشخاص مقیم خارج که در ایران شعبه یا نمایندگی ندارد حقوق دریافت کند وظیفه وی از لحاظ مالیات بر درآمد حقوق چیست؟
- ۱- مکلف است ظرف مدت سی روز از تاریخ دریافت حقوق، مالیات متعلق را طبق مقررات به اداره امور مالیاتی محل سکونت خود بپردازد.
 - ۲- مکلف است ظرف مدت سی روز از تاریخ دریافت حقوق، مالیات متعلق را طبق مقررات به اداره امور مالیاتی محل سکونت خود بپردازد و تا آخر تیرماه سال بعد اظهارنامه مالیاتی مربوط به حقوق دریافتی خود را به اداره امور مالیاتی مزبور تسلیم نماید.
 - ۳- شامل مالیات نمی‌شود.
 - ۴- هیچکدام.
- ۱۱۳- مهلت مقرر جهت پرداخت مالیات حقوق و مزد چقدر است؟
- ۱- ظرف مدت سی روز از تاریخ پرداخت حقوق یا مزد.
 - ۲- ظرف مدت ده روز از تاریخ تخصیص مزد یا حقوق.
 - ۳- ظرف مدت سی روز از تاریخ تخصیص یا پرداخت هرکدام زودتر باشد.
 - ۴- تا پایان تیرماه سال بعد.
- ۱۱۴- کدام بخش از درآمدهای حقوق از مالیات معاف است؟
- ۱- درآمد حقوق رؤسا و اعضای مأموریت‌های سیاسی خارجی در ایران به شرط عدم معامله متقابل.
 - ۲- کارشناسان خارجی که با موافقت دولت از محل کمکهای بلاعوض فنی و اقتصادی، علمی و فرهنگ دول خارجی و یا مؤسسات بین‌المللی به ایران اعزام می‌شوند.
 - ۳- کارمندان محلی سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌ها و نمایندگی‌های دولت ایران در خارج نسبت به درآمد دریافتی از دولت ایران در صورتی که دارای تابعیت ایرانی نباشند به شرط معامله متقابل.
 - ۴- گزینه (۲ و ۳).

- ۱۱۵- کدام بخش از درآمدهای زیر از مالیات بر درآمد حقوق معاف است؟
- ۱- هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت مربوط به شغل در خارج از ایران.
 - ۲- هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت مربوط به شغل در داخل ایران.
 - ۳- حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری و پایان خدمت و خسارت اخراج و بازخرید خدمت.
 - ۴- همه موارد.
- ۱۱۶- معافیت عیدی یا پاداش سالیانه چقدر است؟
- ۱- عیدی سالانه یا پاداش یکبار در سال جمعاً معادل یک دوازدهم میزان معافیت موضوع ماده (۸۴).
 - ۲- عیدی سالانه یا پاداش آخر سال جمعاً معادل یک دوازدهم میزان معافیت موضوع ماده (۸۴).
 - ۳- عیدی یا پاداش در سال معادل معافیت قانونی ماهانه حقوق.
 - ۴- گزینه (۳ و ۱).
- ۱۱۷- کدام گزینه نادرست است؟
- ۱- مسکن واگذاری در محل کارگاه یا کارخانه و خانه‌های ارزان‌قیمت سازمانی در خارج از محل کارخانه از شمول مالیات بر درآمد حقوق معاف است.
 - ۲- وجوه حاصل از بیمه بابت جبران خسارت بدنی و معالجه و امثال آن مشمول مالیات است.
 - ۳- درآمد حقوق کارکنان نیروهای مسلح و انتظامی و وزارت اطلاعات از مالیات معاف است.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۱۸- درآمد حقوق کارکنان شاغل در:
- ۱- مناطق محروم از مالیات معاف است.
 - ۲- مناطق کمتر توسعه‌یافته از مالیات معاف است.
 - ۳- مناطق کمتر توسعه‌یافته طبق فهرست سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی از ۵۰ درصد مالیات معاف است.
 - ۴- هر سه گزینه.
- ۱۱۹- مستمری ماهانه خانم خاطره که بازنشسته تأمین اجتماعی است معادل مبلغ ۲,۸۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. نامبرده در یک شرکت خصوصی با حقوق و مزایای ماهانه ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال به کار اشتغال دارد. مالیات بر درآمد حقوق وی عبارت است از:
- ۱- ۲,۸۸۰,۰۰۰ ریال
 - ۲- ۱,۲۴۰,۰۰۰ ریال
 - ۳- ۱۲۰,۰۰۰ ریال
 - ۴- از پرداخت مالیات معاف است.
- ۱۲۰- شرکتی از اول تیرماه ۸۱ ملکی را از شخص حقیقی اجاره نموده است. هنگام پرداخت مال‌الاجاره بهمن‌ماه، برای محاسبه مالیات تکلیفی کدام‌یک از گزینه‌های زیر صحیح می‌باشد؟
- ۱- یک‌دوازدهم کل مالیات متعلق به درآمد سالیانه مالک را مبنا قرار دهد.
 - ۲- فقط مالیات متعلق به مال‌الاجاره بهمن‌ماه را مبنا قرار دهد.
 - ۳- مالیات مال‌الاجاره بهمن‌ماه را با احتساب درآمد اجاره ماه‌های قبل طبق نرخ ماده ۱۳۱ محاسبه نماید.
 - ۴- هیچ کدام.

- ۱۲۱- کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح است؟
- ۱- کل درآمد مشمول مالیات حقوق‌بگیران بخش خصوصی به نرخ ۱۰٪ مشمول مالیات می‌باشد.
 - ۲- کل درآمد حقوق‌بگیران بخش خصوصی پس از کسر معافیت‌های مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم تا مبلغ ۴۲ میلیون ریال به نرخ ۱۰٪ و مازاد به نرخ ماده ۱۳۱ مشمول مالیات می‌باشد.
 - ۳- کل درآمد حقوق‌بگیران بخش خصوصی پس از کسر معافیت‌های مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم و کسر مبلغ ۴۲ میلیون ریال به نرخ ۱۰٪ مشمول مالیات می‌باشد.
 - ۴- کل درآمد حقوق‌بگیران بخش خصوصی پس از کسر معافیت‌های مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم به نرخ ۱۰٪ مشمول مالیات می‌باشد.
- ۱۲۲- مالیات متعلق به پرداخت‌هایی که از طرف اشخاصی غیر از پرداخت‌کنندگان مقرری و حقوق اصلی به عمل می‌آید کدام یک از گزینه‌های زیر است؟
- ۱- ده درصد وجوه پرداختی در هر مورد.
 - ۲- نرخ‌های مقرر در ماده ۸۵ قانون مالیات‌های مستقیم نسبت به وجوه پرداختی بدون رعایت معافیت مالیاتی سالیانه حقوق‌بگیران.
 - ۳- نرخ‌های مقرر در ماده ۸۵ قانون مالیات‌های مستقیم نسبت به وجوه پرداختی با رعایت معافیت مالیاتی سالیانه حقوق‌بگیران.
 - ۴- نرخ‌های مقرر در جدول ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم.
- ۱۲۳- مأخذ محاسبه مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی که منحل می‌شوند کدام یک از موارد ذیل می‌باشد؟
- ۱- ارزش دارایی منهای بدهی و سرمایه و اندوخته‌هایی که مالیات آن قبلاً پرداخت شده است.
 - ۲- دارایی منهای بدهی و سرمایه پرداخت‌شده و اندوخته‌هایی که مالیات آن قبلاً پرداخت نشده است.
 - ۳- دارایی منهای بدهی و سرمایه پرداخت‌شده و اندوخته‌ها و مانده سودهایی که مالیات آن قبلاً پرداخت شده است.
 - ۴- دارایی منهای بدهی و سرمایه پرداخت‌شده و مانده سودهایی که مالیات آن قبلاً پرداخت شده است.
- ۱۲۴- در صورتی که شرکتی مشمول معافیت موضوع ماده ۱۳۸ قانون مالیات‌های مستقیم بوده و مبلغ ۶۰،۰۰۰ ریال از مبلغ ۱۰۰،۰۰۰ ریال سود ابرازی را برای ایجاد واحد جدید صنعتی مصرف نموده باشد جمع مالیات متعلق به شرکت کدام یک از گزینه‌های زیر می‌باشد؟
۱- ۱۷،۵۰۰ ریال	۲- ۱۵،۰۰۰ ریال
۳- ۷،۵۰۰ ریال	۴- ۲۵،۰۰۰ ریال
- ۱۲۵- یک شرکت سازنده مسکن در تهران در سال ۸۱ تعداد هشت آپارتمان احداث نموده و یک دستگاه آن را به فروش رسانده است. در صورتی که ارزش معاملاتی اعیانی و عرصه هر دستگاه آپارتمان به ترتیب بیست میلیون ریال و ده میلیون ریال و قیمت فروش هر آپارتمان مبلغ یکصد میلیون ریال باشد، مالیات شرکت در سال ۸۱ کدام یک از گزینه‌های زیر می‌باشد:
۱- ۱۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال	۲- ۴،۵۰۰،۰۰۰ ریال
۳- ۲،۰۰۰،۰۰۰ ریال	۴- ۳،۵۰۰،۰۰۰ ریال

۱۲۶- یک شرکت دولتی ایران (کارفرما) قرارداد پیمانکاری تأسیساتی با یکی از شرکت‌های خارجی به مبلغ یکصد میلیون ریال منعقد نموده که مبلغ چهل میلیون ریال آن بابت تجهیزات می‌باشد. شرکت خارجی مبلغ بیست میلیون ریال از قرارداد فوق را در سال ۸۱ به یک شرکت ایرانی به‌عنوان پیمانکار دست‌دوم پرداخت نموده است. در صورتی که کل مبلغ قرارداد سال ۸۱ به شرکت خارجی پرداخت شده باشد مالیات مکسوره از طرف شرکت ایرانی و شرکت خارجی به ترتیب عبارت است از:

- ۱- ۱۸۰۰۰،۰۰۰ ریال و ۵۰۰،۰۰۰ ریال
 ۲- ۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال و ۱،۰۰۰،۰۰۰ ریال
 ۳- ۳،۰۰۰،۰۰۰ ریال و ۱،۰۰۰،۰۰۰ ریال
 ۴- ۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال و ۵۰۰،۰۰۰ ریال

۱۲۷- کدام یک از گزینه‌های زیر در رابطه با اشخاص حقوقی غیرتجاری که به‌منظور تقسیم سود تأسیس نشده‌اند صحیح می‌باشد؟

- ۱- نسبت به کل درآمد حاصله مشمول پرداخت مالیات می‌باشند.
 ۲- چنانچه فعالیت‌های انتفاعی داشته باشند فقط نسبت به درآمد انتفاعی مشمول پرداخت مالیات می‌باشند.
 ۳- نسبت به کل درآمد حاصله مشمول پرداخت مالیات نیستند.
 ۴- چنانچه فعالیت‌های انتفاعی داشته باشند نسبت به کل درآمد انتفاعی و درآمد غیرتجاری مشمول پرداخت مالیات می‌باشند.

۱۲۸- کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد فعالیت مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی خارجی در ایران، بابت کرایه حمل کالا و مسافر صحیح است؟

- ۱- مشمول پرداخت مالیات نیستند.
 ۲- مشمول کسر و پرداخت ۵٪ مالیات مقطوع هستند.
 ۳- مشمول مقررات اشخاص حقوقی هستند.
 ۴- مشمول مقررات اشخاص حقوقی خارجی هستند.

۱۲۹- کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح است؟

- ۱- نقل و انتقال سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار مشمول مالیاتی به‌نرخ نیم درصد ارزش فروش و خارج از بورس به‌نرخ ۴٪ مبلغ اسمی.
 ۲- نقل و انتقال سهام در بورس اوراق بهادار به ترتیب مشمول مالیاتی به‌نرخ نیم درصد و یک درصد و فروش در خارج از بورس به‌نرخ ۴٪ مبلغ اسمی.
 ۳- نقل و انتقال سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار مشمول مالیاتی به‌نرخ نیم درصد ارزش اسمی و در خارج از بورس به‌نرخ ۴٪ ارزش فروش.
 ۴- هیچ کدام.

۱۳۰- کدام یک از گزینه‌های زیر خارج از حدود اختیارات قانونی سه نفر حسابرس منتخب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور (موضوع بند ۳ ماده ۹۷ قانون مالیات‌های مستقیم) می‌باشد؟

- ۱- اظهار نظر نسبت به دلایل مأمور تشخیص مالیات مبنی بر غیر قابل رسیدگی بودن دفاتر و اسناد و مدارک مؤدی.
 ۲- اظهار نظر نسبت به دلایل حسابدار رسمی مبین بر غیر قابل رسیدگی بودن دفاتر و اسناد و مدارک مؤدی.
 ۳- اظهار نظر نسبت به دلایل مأموریت تشخیص مالیات مبنی بر عدم رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه تحریر دفاتر به وسیله مؤدی.
 ۴- هیچ کدام.

- ۱۳۱- کدام یک از گزینه‌های زیر راجع به یک کارشناس غیرایرانی که بابت فعالیت در ایران از کارفرمای مقیم خارج از کشور حقوق دریافت می‌نماید صحیح است؟
- ۱- مشمول پرداخت مالیات بر درآمد حقوق نمی‌باشد.
 - ۲- مالیات حقوق متعلق را در هنگام خروج از ایران باید بپردازد.
 - ۳- مالیات حقوق متعلق را ظرف سی روز از تاریخ دریافت حقوق به حوزه مالیاتی محل اقامتگاه خود بپردازد.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۳۲- جریمه عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان و دفاتر قانونی اشخاص حقوقی جمعاً معادل کدام گزینه زیر است؟
- ۱- ۶۰٪ مالیات متعلق
 - ۲- ۸۰٪ مالیات متعلق
 - ۳- ۴۰٪ مالیات متعلق
 - ۴- ۴۵٪ مالیات متعلق.
- ۱۳۳- مبدأ احتساب جریمه و نرخ محاسبه جریمه به‌ازاء هر ماه تأخیر در پرداخت بدهی مالیاتی، در مورد مؤدیانی که از تسلیم اظهارنامه خودداری نموده‌اند به شرح زیر می‌باشد:
- ۱- از تاریخ قطعیت مالیات و نرخ ۱٪
 - ۲- از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه یا سررسید پرداخت مالیات و نرخ ۲/۵٪ ماهانه
 - ۳- از تاریخ مطالبه مالیات (ابلاغ برگ تشخیص مالیات) و نرخ ۵٪ سالانه
 - ۴- از تاریخ صدور برگ تشخیص مالیات و نرخ ۲/۵٪ ماهانه.
- ۱۳۴- کدام گزینه نادرست است؟
- ۱- اشخاص حقوقی ایرانی غیرتجاری که به‌منظور تقسیم سود تأسیس نشده‌اند در صورتی که دارای فعالیت انتفاعی هم باشند از شمول مالیات بر درآمد معاف می‌باشند.
 - ۲- درآمد اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از کشور که در ایران تحصیل می‌گردد مشمول مالیات نمی‌باشد.
 - ۳- در موقع احتساب مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی (ایرانی یا خارجی) مالیات‌هایی که قبلاً پرداخت شده از مالیات متعلق به آنها قابل کسر نمی‌باشد.
 - ۴- همه موارد فوق.
- ۱۳۵- یک شرکت خارجی که مقیم ایران نمی‌باشد در سال ۱۳۸۲ قراردادی را با یک شرکت دولتی منعقد نموده است. درآمد مشمول مالیات این شرکت چگونه محاسبه می‌شود؟
- ۱- براساس ماده (۱۰۷).
 - ۲- از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی و در موارد مذکور در ماده (۹۷) به‌طور علی‌الرأی.
 - ۳- شرکت‌های خارجی در ایران مورد رسیدگی مالیاتی قرار نمی‌گیرند.
 - ۴- گزینه (۱ و ۲).
- ۱۳۶- درآمد پیمانکاری مشمول مالیات یک شرکت خارجی مقیم خارج از ایران چگونه مشمول مالیات می‌شود؟
- ۱- ۱۲ درصد کل دریافتی سالانه مشمول نرخ ۲۵ درصد می‌شود.
 - ۲- ۲۰ درصد کل دریافتی سالانه مشمول نرخ ۲۵ درصد می‌شود.
 - ۳- کل دریافتی مشمول نرخ مالیاتی معادل ۳ درصد وجوه دریافتی می‌شود.
 - ۴- گزینه (۱ و ۳).

۱۳۷- یکی از اقلام حقوق صاحبان سهام شرکت تولیدی فرزانه در ۱۳۸۰/۱۲/۲۹ عبارت است از اندوخته طرح توسعه و تکمیل به مبلغ ۱۳ میلیارد ریال که مالیات آن پرداخت نشده و مقررات مفاد ماده (۱۳۸) اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۷۱/۲/۷ بهره‌برداری از طرح توسعه تحقق نیافته است. شرکت در مجمع عمومی فوق‌العاده مورخ ۸۱/۵/۲۱ اندوخته مذکور را به حساب افزایش سرمایه انتقال داده است. مالیات این اندوخته چقدر است؟

۱- ۳/۲۵۰ میلیون ریال

۲- نرخ ماده (۱۳۱) قانون قبل از اصلاحیه ۸۰/۱۱/۲۷ مشمول مالیات می‌شود.

۳- از مالیات معاف است.

۴- هیچ کدام.

۱۳۸- اندوخته طرح توسعه مندرج در حقوق صاحبان سهام شرکت روناک در ۱۳۸۰/۱۲/۲۹ که مالیات آن پرداخت نشده معادل ده میلیارد ریال می‌باشد. مجمع عمومی عادی سالیانه مورخ ۸۱/۴/۲۱ این اندوخته را بین صاحبان سهام تقسیم نموده است. چنانچه درآمد عملکرد مشمول مالیات شرکت در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۵ میلیارد ریال باشد مطلوب است محاسبه مالیات سال ۱۳۸۱ شرکت روناک.

۱- ۶/۲۵۰ میلیون ریال. ۳- ۸۷۵۰ میلیون ریال.

۳- ۸۷۵۰ میلیون ریال. ۴- ۳۷۵۰ میلیون ریال.

۱۳۹- یکی از اقلام حقوق صاحبان سهام شرکت پتروشیمی روزبه در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۹ اندوخته احتیاطی به مبلغ چهل میلیارد ریال می‌باشد که مالیات آن نیز پرداخت شده است. در مجمع عمومی عادی سالیانه مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۷ صاحبان سهام تصمیم گرفته‌اند که این اندوخته را بین سهامداران توزیع کنند. مالیات این مورد چقدر می‌باشد؟

۱- ده میلیارد ریال (۲۵ درصد)

۲- این مبلغ با سود سال مربوطه جمع و سپس یکجا مشمول نرخ ماده (۱۰۵) می‌شود.

۳- این مبلغ با سرمایه شرکت جمع شده و سپس یکجا مشمول مالیات به نرخ ۲۵ درصد می‌شود.

۴- مالیات ندارد.

۱۴۰- مهلت مقرر جهت پرداخت کسورات مالیاتی اشخاص حقوقی خارجی مقیم خارج از ایران چقدر است؟

۱- ظرف مدت سی روز پس از کسر مالیات.

۲- ظرف مدت یک ماه پس از کسر مالیات.

۳- ظرف مدت ده روز پس از کسر مالیات.

۴- در پایان سال باید واریز شود.

۱۴۱- درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی مقیم خارج از ایران در مورد بهره‌برداری از سرمایه و سایر فعالیت‌هایی که از طریق شعبه، نماینده، کارگزار و امثال آن انجام می‌دهند به چه شکل تعیین می‌شود؟

۱- طبق مقررات ماده (۱۰۶).

۲- از طریق رسیدگی به دفاتر قانونی طبق مقررات مربوطه و در موارد مذکور در ماده (۹۷) به طریق علی‌الرأس.

۳- ۲۰ درصد وجوه دریافتی مشمول مالیات به نرخ ۲۵ درصد می‌شود.

۴- گزینه (۱ و ۲).

- ۱۴۲- شرکت ایرانی نارگان پیمانکار دست دوم شرکت آجیپ ایتالیا در یکی از قراردادهای نفتی کشور می باشد. وجوه پرداختی بابت فعالیت پیمانکاری و نصب از طرف شرکت آجیپ به شرکت نارگان معادل ۲۰ میلیارد ریال می باشد. مالیات مکسوره این قرارداد چقدر است؟
- ۱- پانصد میلیون ریال
 - ۲- یک میلیارد ریال
 - ۳- پنج میلیارد ریال
 - ۴- هیچ کدام
- ۱۴۳- مالیات شعب و نمایندگی های شرکت ها و بانک های خارجی در ایران که به امر بازاریابی و جمع آوری اطلاعات اقتصادی در ایران برای شرکت مادر اشتغال دارند عبارت است از:
- ۱- ۲۵ درصد دریافتی از شرکت مادر که برای جبران مخارج خود از شرکت مادر دریافت می کنند.
 - ۲- ۵ درصد دریافتی از شرکت مادر که برای جبران مخارج خود از شرکت مادر دریافت می کنند.
 - ۳- مشمول مالیات نمی باشند.
 - ۴- وجوه دریافتی از شرکت مادر که برای جبران مخارج به آنها پرداخت می شود و مشمول نرخ های ماده (۱۳۱).
- ۱۴۴- یکی از اقلام درآمد مشمول مالیات در مورد مؤسسات بیمه ای ایرانی عبارت است از:
- ۱- ذخایر فنی در آخر سال مالی قبل.
 - ۲- حق بیمه های اتکای وصولی پس از کسر برگشتی ها.
 - ۳- سایر درآمدها.
 - ۴- همه موارد فوق.
- ۱۴۵- انواع ذخایر فنی مؤسسات بیمه برای هر یک از رشته های بیمه و طرز محاسبه آنها چگونه تعیین می شود؟
- ۱- براساس نظر بازرس قانونی و حسابرس
 - ۲- طبق استانداردهای حسابداری
 - ۳- به موجب آیین نامه ای که به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید.
 - ۴- به موجب آیین نامه ای که به تأیید شورای عالی بیمه و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید.
- ۱۴۶- انواع ذخایر فنی بیمه مرکزی ایران برای هر یک از رشته های بیمه و میزان و طرز محاسبه آنها به تصویب کدام مرجع خواهد رسید؟
- ۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی
 - ۲- سازمان امور مالیاتی کشور
 - ۳- سازمان حسابرسی با هماهنگی جامعه حسابداران رسمی ایران
 - ۴- مجمع عمومی بیمه مرکزی ایران.
- ۱۴۷- مؤسسات بیمه ای خارجی که با قبول بیمه اتکایی از مؤسسات بیمه ایرانی تحصیل درآمد می نمایند:
- ۱- مشمول مالیاتی به نرخ دو درصد حق بیمه دریافتی سود حاصل از سپرده مربوطه در ایران می باشند.
 - ۲- مشمول مالیات نمی باشند.
 - ۳- در صورتی که مؤسسات بیمه ایرانی در کشور متبوع مؤسسه بیمه گر اتکایی دارای فعالیت بیمه ای بوده و از پرداخت مالیات بر معاملات اتکایی معاف باشند مؤسسه مزبور نیز از پرداخت مالیات دولت ایران معاف خواهد شد.
 - ۴- گزینه (۱ و ۳).

- ۱۴۸- تکلیف مؤسسات بیمه‌ای ایرانی در موقع تخصیص حق بیمه به‌نام بیمه‌گر اتکایی خارجی مشمول مالیات چه می‌باشد؟
- ۱- تکلیف قانونی خاصی ندارند.
 - ۲- ۵ درصد حق بیمه را کسر و ظرف مدت سی روز به اداره امور مالیاتی ذی‌ربط می‌پردازند.
 - ۳- ۲ درصد حق بیمه را کسر و ظرف مدت سی روز به اداره امور مالیاتی ذی‌ربط می‌پردازند.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۴۹- کدام گزینه درست است؟
- ۱- اشخاص حقوقی مکلف هستند اظهارنامه، ترازنامه و حساب سود و زیان متکی به دفاتر و اسناد و مدارک خود را حداکثر تا چهار ماه پس از سال مالیاتی منضم به صورت جلسه مجمع تسلیم اداره امور مالیاتی مربوطه نمایند.
 - ۲- اشخاص حقوقی مکلف هستند اظهارنامه مالیاتی منضم به صورت جلسه مجمع عمومی عادی را تسلیم اداره امور مالیاتی مربوطه نمایند.
 - ۳- اشخاص حقوقی مکلف هستند اظهارنامه، ترازنامه و حساب سود و زیان متکی به دفاتر و اسناد و مدارک خود را حداکثر تا چهار ماه پس از سال مالیاتی همراه با فهرست هویت شرکا و سهامداران و نشانی آنها به اداره امور مالیاتی ذی‌ربط تسلیم نمایند.
 - ۴- گزینه (۱ و ۲).
- ۱۵۰- اداره امور مالیاتی ذی‌صلاح جهت دریافت اظهارنامه اشخاص حقوقی کدام است؟
- ۱- نزدیک‌ترین اداره امور مالیاتی به دفتر مرکزی شرکت.
 - ۲- نزدیک‌ترین اداره امور مالیاتی به کارخانه شرکت.
 - ۳- اداره امور مالیاتی که محل فعالیت اصلی شخص حقوقی در آن واقع شده است.
 - ۴- اداره امور مالیاتی که محل فعالیت اصلی شخص حقوقی در آن واقع شده و اداره امور مالیاتی اشخاص حقوقی خارجی و مؤسسات مقیم خارج از ایران تهران است.
- ۱۵۱- کدام گزینه در مورد ادغام یا ترکیب شرکت‌ها نادرست است؟
- ۱- در صورت ادغام یا ترکیب، تأسیس شرکت جدید یا افزایش سرمایه شرکت موجود تا سقف مجموع سرمایه‌های ثبت شده شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده از پرداخت دو در هزار حق تمبر معاف است.
 - ۲- انتقال دارایی‌های شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده به شرکت جدید یا شرکت موجود حسب مورد به ارزش دفتری مشمول مالیات نمی‌باشد.
 - ۳- عملیات شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده در شرکت جدید یا شرکت موجود مشمول مالیات دوره انحلال نخواهد بود.
 - ۴- انتقال دارایی‌های شرکت‌های ادغام یا ترکیب شده به شرکت جدید یا شرکت موجود حسب مورد به قیمت ارزیابی که توسط کارشناس رسمی دادگستری صورت می‌گیرد و مشمول مالیات نمی‌باشد.
- ۱۵۲- تکالیف مالیاتی مدیران تصفیه در ارتباط با انحلال شرکت چیست؟
- ۱- مدیران تصفیه مکلفند ظرف مدت شش ماه از تاریخ انحلال، اظهارنامه مالیاتی مربوط به آخرین دوره عملیات شخص حقوقی را تنظیم و به اداره امور مالیاتی مربوطه تسلیم و مالیات متعلق را نیز پرداخت کنند.
 - ۲- مدیران تصفیه ظرف مدت شش ماه باید ختم تصفیه را اعلام کنند.
 - ۳- مدیران تصفیه مکلفند ظرف مدت سی روز از تاریخ انحلال، اظهارنامه مالیاتی موضوع ماده (۱۱۵) را به اداره امور مالیاتی مربوطه تسلیم نمایند.
 - ۴- هیچ کدام.

- ۱۵۳- مهلت رسیدگی اداره امور مالیاتی برای اظهارنامه مالیاتی آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی چقدر است؟
- ۱- حداکثر ظرف مدت سه سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه.
 - ۲- حداکثر ظرف مدت یک سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه.
 - ۳- حداقل ظرف مدت یک ماه پس از تاریخ انحلال.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۵۴- درآمد نقدی یا غیرنقدی اشخاص حقیقی یا حقوقی که به صورت بلاعوض و یا به عنوان جایزه تحصیل می نماید چگونه مشمول مالیات می شود؟
- ۱- اشخاص حقوقی مشمول مالیات به نرخ ۲۵ درصد و اشخاص حقیقی به نرخ های مقرر در ماده (۱۳۱).
 - ۲- اشخاص حقیقی و حقوقی از بابت درآمدهای بلاعوض و یا جایزه مشمول مالیات نمی باشند.
 - ۳- اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول نرخ های مقرر در ماده (۱۳۱) خواهند شد.
 - ۴- گزینه (۱ و ۳).
- ۱۵۵- کدام گزینه صحیح است؟
- ۱- آخرین مدیر یا مدیران شخص حقوقی مشترکاً موظفانند قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی یا سایر ارکان صلاحیت داری که برای اتخاذ تصمیم جهت انحلال شخص حقوقی دعوت شده اند اظهارنامه موضوع ماده (۱۱۴) را تنظیم و تسلیم اداره مالیاتی مربوطه نمایند.
 - ۲- آخرین مدیر یا مدیران شخص حقوقی مشترکاً موظفانند یک هفته قبل از انحلال، اظهارنامه موضوع ماده (۱۱۴) را تنظیم و تسلیم اداره مالیاتی مربوطه نمایند.
 - ۳- آخرین مدیر یا مدیران شخص حقوقی منفرداً موظفانند یک هفته قبل از انحلال، اظهارنامه موضوع ماده (۱۱۴) را تنظیم و تسلیم اداره مالیاتی مربوطه نمایند.
 - ۴- تسلیم اظهارنامه موضوع ماده (۱۱۴) برعهده سهامداران اصلی شرکت است.
- ۱۵۶- مأخذ محاسبه مالیات آخرین دوره عملیات اشخاص حقوقی که منحل می شوند عبارت است از:
- ۱- ارزش ویژه دفتری.
 - ۲- سرمایه ثبت شده به اضافه سرمایه نقدی.
 - ۳- ارزش دارایی منهای بدهی ها و سرمایه پرداخت شده و اندوخته ها و مانده سودهایی که مالیات آن قبلاً پرداخت گردیده است.
 - ۴- دارایی منهای بدهی.
- ۱۵۷- چنانچه بخشی از اموال و دارایی های اشخاص حقوقی منحل شده مشمول مالیات مقطوع موضوع ماده (۵۹) و تبصره های ماده (۱۴۳) شوند...
- ۱- در اولین نقل و انتقال بعد از تاریخ انحلال مشمول مالیات نخواهند بود.
 - ۲- در اولین نقل و انتقال قبل از تاریخ انحلال مشمول مالیات نخواهند بود.
 - ۳- کل این دارایی ها به صورت یکجا مشمول نرخ ۲۵ درصد شده و پس از آن مشمول مالیات دیگری نخواهند شد.
 - ۴- هیچ کدام.

۱۵۸- مالیات مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی خارجی بابت کرایه مسافر و حمل کالا و امثال آنها از ایران به‌طور مقطوع عبارت است از:

- ۱- ۲۵ درصد کلیه وجوهی که از این بابت عاید آنها خواهد شد.
 - ۲- ۲۵ درصد کلیه وجوهی که از این بابت در ایران عاید آنها می‌شود.
 - ۳- ۵ درصد کلیه وجوهی که در ایران یا در مقصد یا در بین راه عاید آنها می‌شود.
 - ۴- ۵ درصد کلیه وجوهی که در خارج از ایران یا در مقصد عاید آنها می‌شود.
- ۱۵۹- تکلیف کسر مالیات مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی خارجی برعهده چه کسانی است؟
- ۱- برعهده کسرکنندگان مالیات.
 - ۲- برعهده نمایندگان یا شعب مؤسسات مذکور در ایران.
 - ۳- برعهده وزارت امور اقتصادی و دارایی.
 - ۴- هیچ کدام.

۱۶۰- در چه صورتی مالیات بر درآمد مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی خارجی در ایران بیشتر از ۵ درصد خواهد بود؟

- ۱- در صورت علی‌الرأس شدن.
 - ۲- در مواردی که مالیات بر درآمد مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی ایرانی در کشورهای دیگر بیش از ۵٪ کرایه دریافتی باشد با اعلام سازمان ذی‌ربط ایرانی، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است مالیات شرکت‌های کشتیرانی و هواپیمایی تابع کشور فوق را معادل نرخ مالیاتی آنها افزایش دهد.
 - ۳- در صورت تقاضای مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی ایرانی.
 - ۴- در صورت تقاضای وزارت راه و ترابری.
- ۱۶۱- نرخ مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل چیست؟

- ۱- معادل ۲۵ درصد سود ویژه صاحبان مشاغل.
 - ۲- نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱).
 - ۳- نرخ‌های مقرر در بخش درآمد مشاغل.
 - ۴- گزینه (۱ و ۳).
- ۱۶۲- در صورتی که طبق اسناد و مدارک ابرازی یا به‌دست‌آمده امکان تعیین درآمد واقعی مؤدی وجود داشته باشد اما مؤدی بخشی از درآمد خود را کتمان کرده باشد مالیات بر درآمد این مؤدی چگونه محاسبه می‌شود؟
- ۱- آن بخش از درآمد که امکان تعیین آن طبق اسناد و مدارک ابرازی وجود دارد براساس رسیدگی به اسناد و مدارک، و بخش درآمد کتمان‌شده که مستند به دلایل و قرائن کافی باشد همواره از طریق علی‌الرأس تشخیص داده می‌شود.
 - ۲- کل درآمد مشمول مالیات این مؤدی براساس علی‌الرأس تعیین می‌شود.
 - ۳- درآمد مشمول مالیات این مؤدی براساس بالاترین نرخ مالیاتی محاسبه می‌گردد.
 - ۴- هیچ کدام.

۱۶۳- در مورد قراردادهای پیمانکاری کدام گزینه صحیح است؟

- ۱- قراردادهای پیمانکاری موضوع ماده (۷۶) که پیشنهاد آنها از تاریخ ۱۳۶۶/۱۲/۳ لغایت ۶۷/۱۲/۲۹ تسلیم گردیده از لحاظ اعمال نرخ مالیات بر درآمد عملکرد، تابع نرخ مالیاتی مقرر در همان سال خواهند بود.
- ۲- قراردادهای پیمانکاری موضوع ماده (۷۶) که پیشنهاد آنها از تاریخ ۶۶/۱۲/۳ لغایت ۶۷/۱۲/۲۹ تسلیم گردیده از لحاظ اعمال نرخ مالیات بر درآمد عملکرد، تابع اصلاحیه ۸۰/۱۱/۲۷ هستند.
- ۳- قراردادهای پیمانکاری فارغ از زمان پیشنهاد تابع نرخ ۵ درصد هستند.
- ۴- هیچ کدام.

- ۱۶۴- کدام گزینه در مورد تشخیص علی‌الرأس درست نیست؟
- ۱- در صورتی که تا موعد مقرر ترازنامه و حساب سود و زیان و یا حساب درآمد و هزینه و حساب سود و زیان حسب مورد تسلیم شده باشد.
 - ۲- در صورتی که دفاتر، اسناد و مدارک ابرازی برای محاسبه درآمد مشمول مالیات به نظر اداره امور مالیاتی غیر قابل رسیدگی تشخیص داده شود.
 - ۳- در صورتی که دفاتر و اسناد و مدارک ابرازی به علت عدم رعایت موازین قانونی و آیین‌نامه‌های مربوطه مورد قبول واقع نشود.
 - ۴- در صورتی که مؤدی به درخواست کتبی اداره امور مالیاتی مربوطه از ارایه دفاتر و یا مدارک حساب در محل کار خود خودداری نماید.
- ۱۶۵- درآمد مشمول مالیات مؤدیان بخش درآمد مشاغل عبارت است از:
- ۱- کل سود ناخالص پس از کسر هزینه‌های اداری و عمومی.
 - ۲- کل فروش کالا و خدمات به‌اضافه سایر درآمدهای آنان که مشمول مالیات فصول دیگر نبوده پس از کسر هزینه‌ها و استهلاک‌های مربوط طبق مقررات هزینه‌های قابل قبول و استهلاکات.
 - ۳- کل فروش و خدمات منهای خرید به‌اضافه سایر درآمدهای غیرمشمول آنان.
 - ۴- همه موارد بالا.
- ۱۶۶- کدام گزینه درست است؟
- ۱- در مورد کارگاه‌ها و واحدهای تولیدی که نوع فعالیت آنها ایجاد دفاتر یا فروشگاه در یک یا چند محل را اقتضا می‌کند مؤدی مکلف است کلیه درآمدهای حاصل از فعالیت خود را طی یک اظهارنامه به اداره امور مالیاتی محل وقوع کارگاه یا واحد تولیدی تسلیم کند.
 - ۲- در مورد سؤال بالا مؤدی باید برای هر محل اظهارنامه خاصی را تنظیم و تسلیم اداره امور مالیاتی مربوطه نماید.
 - ۳- اساساً کارگاه‌ها و واحدهای تولیدی از نقطه نظر مالیاتی نمی‌توانند دارای چند دفتر یا محل جداگانه باشند.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۶۷- کدام گزینه نادرست است؟
- ۱- در شرکت‌های مدنی تسلیم اظهارنامه باید توسط کلیه شرکا صورت گیرد.
 - ۲- در شرکت‌های مدنی تسلیم اظهارنامه توسط یکی از شرکا موجب اسقاط تکلیف سایر شرکا نمی‌شود.
 - ۳- در شرکت‌های مدنی شرکا می‌توانند اظهارنامه مشترک ارائه نمایند.
 - ۴- در شرکت مدنی نیازی به تسلیم اظهارنامه مالیاتی نیست.
- ۱۶۸- اظهارنامه مالیاتی موضوع فصل درآمد مشاغل شامل چه مواردی است؟
- ۱- ترازنامه و حساب سود و زیان.
 - ۲- ترازنامه و حساب سود و زیان یا حساب درآمد و هزینه یا خلاصه وضعیت درآمد و هزینه حسب مورد.
 - ۳- صورت‌های مالی.
 - ۴- ترازنامه، حساب سود و زیان و حساب گردش وجوه.

- ۱۶۹- در آمد سالانه مؤدیان موضوع فصل مشاغل که اظهارنامه مالیاتی خود را طبق مقررات این فصل در موعد مقرر تسلیم نمایند:
- ۱- تا میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن به نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱) مشمول مالیات خواهد بود.
 - ۲- مشمول نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱) خواهد بود.
 - ۳- تا میزان ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن به نرخ‌های مقرر در ماده (۱۰۵) مشمول مالیات خواهد بود.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۷۰- در مشارکت‌های مدنی (اختیاری یا قهری) شرکا حداکثر از چند معافیت می‌توانند برخوردار شوند؟
- ۱- حق السهم هر یک از شرکا معادل میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) از شمول مالیات معاف می‌باشند.
 - ۲- شرکا حداکثر از دو معافیت استفاده خواهند کرد و مبلغ معافیت به‌طور مساوی بین آنان تقسیم و باقیمانده سهم هر شریک جداگانه مشمول مالیات خواهد بود.
 - ۳- معافیت شرکا معادل میزان حق السهم یا سهم‌الشرکه آنان خواهد بود.
 - ۴- گزینه (۲ و ۳).
- ۱۷۱- در مشارکت مدنی که شرکا رابطه زوجیت داشته باشند:
- ۱- فقط یک معافیت به زوج تعلق می‌گیرد.
 - ۲- هر یک از شرکا از یک معافیت استفاده خواهد کرد.
 - ۳- چون سهم ارث زوج دو برابر زوجه می‌باشد میزان معافیت زوج شریک دو برابر زوجه می‌شود.
 - ۴- گزینه (۱ و ۲).
- ۱۷۲- در مضاربه وظیفه کسر و پرداخت مالیات برعهده کیست؟
- ۱- کسر مالیات برعهده عامل (مضارب) و پرداخت آن توسط صاحب سرمایه.
 - ۲- کسر مالیات توسط صاحب سرمایه و پرداخت آن توسط عامل.
 - ۳- کسر و پرداخت مالیات برعهده عامل می‌باشد.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۷۳- چنانچه در قرارداد مضاربه صاحب سرمایه یکی از بانک‌های دولتی یا خصوصی باشد تکلیف کسر مالیات بانک:
- ۱- برعهده عامل می‌باشد.
 - ۲- در بانک دولتی برعهده عامل است.
 - ۳- در بانک خصوصی برعهده عامل است.
 - ۴- در چنین حالتی تکلیف کسر مالیات از عامل یا مضارب ساقط است.
- ۱۷۴- چند نمونه مراجع اختصاصی غیرقضایی دعاوی و اختلافات مالی عبارتند از:
- ۱- هیأت حل اختلاف مالیاتی، هیأت حل اختلاف روابط کار و تأمین اجتماعی، کمیسیون اصل یکصد شهرداری.
 - ۲- دادگاه‌های خاص کیفری مالی دادگستری.
 - ۳- دادستانی انتظامی وزارت امور اقتصادی و دارایی.
 - ۴- هیأت عالی انتظامی جامعه حسابداران رسمی ایران.

- ۱۷۵- مالیات مکسوره مؤسسات و وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها از حق الوکاله و کلا چقدر می‌باشد؟
- ۱- تمبر ابطال می‌کنند.
 - ۲- ۵ درصد حق الوکاله برای هر مورد در دعاوی مالی.
 - ۳- ده درصد مقطوع.
 - ۴- به نرخ‌های مقرر در بخش درآمد مشاغل.
- ۱۷۶- مالیات وکلای دادگستری و کسانی که در محاکم اختصاصی وکالت می‌کنند عبارت است از:
- ۱- ابطال تمبر معادل نیم عشر حق الوکاله.
 - ۲- ۵ درصد حق الوکاله تمبر الصاق و ابطال می‌کنند.
 - ۳- ۵ درصد حق الوکاله را به حساب واریز می‌کنند.
 - ۴- معادل نرخ‌های ماده ۱۰۳.
- ۱۷۷- کسر مالیات موضوع ماده (۱۰۴) برعهده چه کسانی می‌باشد؟
- ۱- وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و شهرداری‌ها.
 - ۲- کلیه اشخاص حقوقی و اشخاص موضوع بند (الف) ماده (۹۵).
 - ۳- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی.
 - ۴- هیچ کدام.
- ۱۷۸- مهلت پرداخت مالیات مکسوره موضوع ماده (۱۰۴) چقدر می‌باشد؟
- ۱- ظرف مدت ده روز از تاریخ کسر مالیات.
 - ۲- ظرف مدت سی روز از تاریخ پرداخت وجه.
 - ۳- ظرف مدت یک ماه از تاریخ پرداخت وجه.
 - ۴- گزینه (۲ و ۳).
- ۱۷۹- در قانون مالیات‌های جدید نرخ مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی تابع کدام نرخ است؟
- ۱- درآمد مشمول مالیات کلیه اشخاص حقوقی به نرخ (۱۰۵) و درآمد مشمول مالیات کلیه اشخاص حقیقی به نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱).
 - ۲- نرخ مالیات بر درآمد اتفاقی اشخاص حقیقی و حقوقی تابع نرخ‌های مقرر در ماده (۱۳۱) خواهد بود.
 - ۳- به استثنای نرخ مالیات بر درآمد اجاره اشخاص حقیقی و حقوقی که یکسان می‌باشد نرخ مالیات کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی به نرخ مندرج در ماده (۱۰۵).
 - ۴- گزینه (۱ و ۲).
- ۱۸۰- اشخاص حقیقی یا حقوقی نسبت به سود سهام دریافتی از شرکت‌های سرمایه‌پذیر شامل چه مالیاتی می‌شوند؟
- ۱- مشمول مالیات دیگری نمی‌شوند.
 - ۲- اشخاص حقوقی معاف از مالیات و اشخاص حقیقی مشمول مالیات دیگری نمی‌شوند.
 - ۳- با کسر پیش‌پرداخت مالیاتی، مشمول مالیات دیگری نمی‌باشند.
 - ۴- هیچ کدام.

- ۱۸۱- حداکثر مزایای غیرنقدی پرداختی به کارکنان در هر سال چقدر می‌باشد؟
- ۱- معادل دو دوازدهم معافیت موضوع ماده (۸۴).
 - ۲- معادل ۳,۲۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۳- معادل ۲,۹۰۰,۰۰۰ ریال.
 - ۴- معادل معافیت موضوع ماده (۸۴).
- ۱۸۲- صاحبان مشاغل طبق ماده (۹۵) به چند دسته تقسیم می‌شوند؟
- ۱- سه دسته
 - ۲- دو دسته
 - ۳- دارندگان دفاتر قانونی
 - ۴- هیچ کدام
- ۱۸۳- کدام گزینه صحیح نیست؟
- ۱- صاحبان مشاغلی که مکلف به ثبت فعالیت‌های شغلی خود در دفاتر روزنامه و کار هستند و باید دفاتر و اسناد و مدارک مربوطه را با رعایت اصول و استانداردهای حسابداری نگاهداری کنند.
 - ۲- صاحبان مشاغلی که مکلف به ثبت فعالیت‌های شغلی خود در دفاتر درآمد و هزینه طبق نمونه‌های سازمان امور مالیاتی هستند.
 - ۳- صاحبان مشاغلی که مکلف هستند خلاصه وضعیت درآمد و هزینه خود را طبق ضوابط و نمونه‌های تعیین‌شده توسط سازمان امور مالیاتی نگاهداری کنند.
 - ۴- کلیه صاحبان مشاغل مکلف هستند معاملات خود را در دفاتر قانونی طبق استانداردهای حسابداری ثبت و ضبط کنند.
- ۱۸۴- در صورتی که منافع مالی به‌طور دائم یا موقت بلاعوض به کسی واگذار شود انتقال‌گیرنده مکلف است:
- ۱- مالیات منافع هر سال را چهار ماه پس از پایان آن سال پرداخت نماید.
 - ۲- مالیات منافع هر سال را در سال بعد پرداخت کند.
 - ۳- مالیات منافع هر سال را تا پایان همان سال پرداخت کند.
 - ۴- اظهارنامه مالیاتی خود را در مورد این منافع تا آخر اردیبهشت‌ماه سال بعد تسلیم و مالیات متعلق را بپردازند.
- ۱۸۵- کدام یک از موارد ذیل مشمول مالیات اتفاقی نخواهد بود؟
- ۱- جوایزی که دولت برای تشویق صادرات و تولید و خرید محصولات کشاورزی پرداخت می‌کند.
 - ۲- وجوه یا کمک‌های مالی اهدایی به خسارت‌دیدگان جنگ.
 - ۳- وجوه یا کمک‌های مالی اهدایی به خسارت‌دیدگان زلزله، سیل و آتش‌سوزی.
 - ۴- همه موارد فوق.
- ۱۸۶- درآمد مشمول مالیات اشخاص حقوقی ناشی از درآمدهای اتفاقی...
- ۱- از طریق علی‌الرأس تعیین می‌شود.
 - ۲- از طریق رسیدگی به دفاتر تشخیص خواهد شد.
 - ۳- نیازی به رسیدگی ندارد.
 - ۴- هیچ کدام.

۱۸۷- ترازنامه به تاریخ ۸۰/۱۲/۲۹ شرکت حسام شامل مبلغ ۲/۵ میلیارد ریال اندوخته احتیاطی است که طبق مصوبات مجمع عمومی فوق العاده مورخ ۸۱/۵/۱، نصف این مبلغ به حساب افزایش سرمایه و مابقی به حساب سود و زیان انتقال یافته است. مالیات انتقال اندوخته به حساب سود و زیان چقدر می باشد؟

۱- ۶۲۵ میلیون ریال

۲- ۳۱۲۵۰۰ هزار ریال

۳- معاف از مالیات است.

۴- هیچ کدام

۱۸۸- نرخ استهلاک ماشین آلات در شرکت A به نرخ نزولی ۳۵ درصد می باشد. چنانچه شرکت A در شرکت B انتقال یابند نرخ و روش استهلاک در شرکت B چگونه خواهد بود؟

۱- دارایی های انتقال یافته به شرکت ادغام کننده مشمول استهلاک نخواهند شد.

۲- دارایی های انتقال یافته به شرکت ادغام کننده به روش مستقیم به نرخ ده درصد مشمول استهلاک خواهد شد.

۳- دارایی های انتقال یافته به روش نزولی و نرخ ۳۵ درصد ادامه می یابد.

۴- هیچ کدام.

۱۸۹- نرخ مالیات درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی در کدام فصل از درآمدها مشمول نرخ مالیاتی یکسان می باشد؟

۱- در مورد مالیات بر درآمد اجاره

۲- در مورد درآمد حقوق

۳- در مورد درآمد اتفاقی

۴- گزینه (۱ و ۲)

۱۹۰- درآمد مشمول مالیات ابرازی ناشی از فعالیت های تولیدی و معدنی در واحدهای تولیدی و معدنی در بخش خصوصی که از ۸۱/۱/۱ به بعد برای آنها از طرف وزارتخانه های ذی ربط پروانه بهره برداری صادر یا قرارداد استخراج و فروش منعقد می شود از تاریخ شروع بهره برداری به میزان و به مدت و در مناطق کمتر توسعه یافته به میزان و به مدت از مالیات موضوع ماده (۱۰۵) این قانون معاف است؟

۱- بیست درصد - ده سال، هشتاد درصد - چهار سال

۲- هشتاد درصد - چهار سال، صد در صد - ده سال

۳- هشتاد درصد - ده سال، صد در صد - چهار سال.

۴- هیچ کدام.

۱۹۱- درآمد مشمول مالیات ابرازی یک شرکت تولیدی که پروانه بهره برداری آن در تاریخ ۱۳۸۱/۳/۱ صادر شده معادل بیست میلیارد ریال بوده است. اداره امور مالیاتی با برگشت برخی اقلام هزینه ای درآمد مشمول مالیات را معادل سی میلیارد ریال تعیین نموده است. مالیات شرکت چقدر می باشد؟

۱- ۱۲۵۰ میلیون ریال

۳- ۵ میلیارد ریال

۲- ۳/۵۰۰ میلیون ریال

۴- ۵/۷ میلیارد ریال

۱۹۲- پروانه بهره برداری از هتل آپارتمان نارنجستان توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در تاریخ ۱۳۸۱/۲/۱ صادر شده است. درآمد مشمول مالیات سال ۱۳۸۱ این مجموعه هتل آپارتمان معادل ۵ میلیارد ریال می باشد. مالیات عملکرد سال ۱۳۸۱ این شرکت چقدر است؟

۱- معاف

۲- ۶۲۵ میلیون ریال

۳- ۱۲۵۰ میلیون ریال

۴- هیچ کدام.

۱۹۳- درآمد سال ۱۳۸۲ باشگاه ورزشی شاهین که منحصراً از فعالیت‌های ورزشی ناشی شده معادل ۴ میلیارد ریال می‌باشد. مالیات عملکرد سال ۸۲ این باشگاه عبارت است از:

۱- یک میلیارد ریال

۲- ۵۰ میلیون ریال

۳- به نرخ مقرر در ماده (۱۳۱) مشمول مالیات می‌شود

۴- هیچ کدام.

۱۹۴- شرکت پتروشیمی جنوب کلیه کارکنان خود را در قبال حوادث تحت پوشش بیمه عمر قرار داده است. در یکی از مأموریت‌های اداری در سال ۱۳۸۱ که با هواپیما صورت گرفت تعداد سه نفر از کارکنان این شرکت کشته شدند و مؤسسه بیمه‌گر به وراثت هریک از کارکنان مذکور مبلغ شصت میلیون ریال پرداخت نمود. مالیات این وجوه عبارت است از:

۱- درآمد اتفاقی محسوب شده و مشمول نرخ‌های ماده (۱۳۱) می‌شود.

۲- درآمد اتفاقی محسوب شده و مشمول نرخ ماده (۱۰۵) می‌شود.

۳- از مالیات معاف است.

۴- با مجموع حقوق و مزایای سالانه هریک از کارکنان مذکور جمع شده و مشمول درآمد حقوق می‌شود.

۱۹۵- شرکت داروسازی آبادان با استفاده از معافیت موضوع ماده (۱۳۸) از طریق طرح سرمایه‌گذاری یک واحد جدید را احداث نموده است. آیا این واحد جدید از تاریخ بهره‌برداری می‌تواند از معافیت موضوع ماده (۱۳۲) استفاده کند؟

۱- می‌تواند

۲- نمی‌تواند

۳- با موافقت سازمان امور مالیاتی می‌تواند

۴- با موافقت مجمع شرکت می‌تواند.

۱۹۶- کارخانه‌های واقع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران و حوزه استحفاظی شهرهای بزرگ (مشهد، تبریز، اهواز، اراک، شیراز، اصفهان) که تأسیسات خود را کلاً به شهرک‌های صنعتی مصوب انتقال دهند از تاریخ بهره‌برداری در محل جدید از چه مدت معافیت مالیاتی برخوردار خواهند شد؟

۱- ده سال

۲- چهار سال

۳- معافیت خاصی ندارند

۴- پنج سال

۱۹۷- کدام گزینه درست است؟

۱- کمک‌های اهدایی (نقدی و غیرنقدی) پرداختی به سازمان هلال احمر، صندوق‌های پس‌انداز و بازنشستگی کشوری، صندوق تأمین اجتماعی، مراکز مذهبی از پرداخت مالیات معاف است.

۲- کمک‌هایی اهدایی (نقدی و غیرنقدی) پرداختی به سازمان هلال احمر، صندوق‌های تأمین اجتماعی و پس‌انداز کشوری آستان قدس رضوی، آستان حضرت معصومه، مدارس علوم اسلامی از پرداخت مالیات معاف است.

۳- کمک‌های اهدایی (نقدی و غیرنقدی) پرداختی به تأمین اجتماعی، نهادهای انقلاب اسلامی، مدارس علوم اسلامی، مساجد و حسینیه‌ها و تکایا از پرداخت مالیات معاف است.

۴- همه موارد بالا.

۱۹۸- مؤسسه خیریه زهرا که به شماره ۸۸۸۸ به ثبت رسیده طی سال مالی منتهی به ۱۳۸۲/۱۲/۲۹ مجموعاً مبلغ سه میلیارد ریال کمک نقدی و دو میلیارد ریال کمک غیرنقدی دریافت داشته است. این مؤسسه طی سال مذکور طبق اساسنامه خود مبلغ ۱/۵ میلیارد ریال بابت مراسم تعزیه و اطعام و یک میلیارد ریال بابت تعمیر و نوسازی مدارس دولتی مصروف نموده است. مالیات عملکرد سال مذکور عبارت است از:

$$۱- ۲۵\% \times ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲- ۲۵\% \times ۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

۳- از مالیات معاف می‌باشد

۴- هیچ کدام.

۱۹۹- مؤسسه انتشاراتی کیومرث که مجوز فعالیت آن از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر گردیده بابت عملکرد سال ۱۳۸۱ خود ۳ میلیارد ریال سود حاصل از فروش و نشر کتاب دارد. مالیات مؤسسه مذکور عبارت است از:

$$۱- ۷۵۰ میلیون ریال$$

$$۲- ۳۷۵ میلیون ریال$$

۳- به نرخ ماده ۱۳۱ مشمول مالیات می‌شود ۴- هیچ کدام.

۲۰۰- شرکت تولیدی - صنعتی آبادان پذیرفته شده در بورس در سال ۱۳۸۲ بابت صادرات کاملاً متحمل ۴ میلیارد ریال زیان گردیده است. اگر سایر فعالیت‌های مشمول مالیات این شرکت در سال مذکور منجر به ۷ میلیارد ریال سود گردیده باشد مالیات سال مذکور چقدر می‌باشد؟

$$۱- صفر ریال$$

$$۳- ۶۷۵ میلیون ریال$$

۲- ۱۵۷۵ میلیون ریال ۴- هیچ کدام.

۲۰۱- شرکت تعاونی دوانیان که فعالیت آن تولید فرش دستباف می‌باشد بابت عملکرد سال ۱۳۸۲ خود دارای ۵ میلیارد ریال سود ناشی از فروش فرش و ۲ میلیارد ریال سود حاصل از فروش اموال و اثاثیه می‌باشد. مالیات سال مذکور عبارت است از:

$$۱- ۱۷۵۰ میلیون ریال$$

$$۳- ۱۲۵۰ میلیون ریال$$

$$۲- ۵۰۰ میلیون ریال$$

$$۴- ۷۵۰ میلیون ریال$$

۲۰۲- شرکت توسعه اعتباری ساختمان در سال ۱۳۸۲ اقدام به صدور و فروش سی میلیون سهم یکهزار ریالی به مبلغ هر سهم ۱۶۰۰ ریال نموده است. اگر این شرکت در بورس پذیرفته شده باشد مالیات صرف سهام هر سهم ریال و چنانچه این شرکت در بورس پذیرفته نباشد مالیات صرف سهام هر سهم ریال خواهد بود.

$$۱- ۳ ریال و ۱۵۰ ریال$$

$$۲- ۱۵۰ ریال و ۳ ریال$$

۳- در بورس معاف و ۱۵۰ ریال ۴- در بورس ۳ ریال و غیربورس معاف.

۲۰۳- در سال ۱۳۸۲ تعداد یک میلیون سهم و ۳ میلیون حق تقدم سهام شرکت توسعه اعتباری در بورس تهران معامله شده است. اگر بهای فروش هر سهم ۱۵۰۰ ریال و بهای فروش حق تقدم سهام ۶۰۰ ریال باشد مالیات نقل و انتقال سهام و حق تقدم به ترتیب عبارت است از:

$$۱- ۷/۵ میلیون و ۹ میلیون ریال$$

$$۲- ۹ میلیون و ۷/۵ میلیون ریال$$

۳- ۷/۵ میلیون و حق تقدم از مالیات معاف ۴- هیچ کدام.

۲۰۴- سرمایه شرکت ابزارسازان شامل چهار میلیون سهم ده‌هزار ریالی بانام تماماً پرداخت شده می‌باشد. در تاریخ ۸۱/۳/۱ معادل ده درصد سهام این شرکت به قیمت هر سهم پانزده هزار ریال فروخته شده است. مالیات نقل و انتقال این سهام چقدر است و چه کسی باید آن را پرداخت کند؟

- ۱- ۲۴۰ میلیون ریال - فروشنده سهام
- ۲- ۱۶۰ میلیون ریال - شرکت
- ۳- ۱۶۰ میلیون ریال - فروشنده سهام
- ۴- ۲۴۰ میلیون ریال - شرکت.

۲۰۵- آقای دانشمند در سال ۱۳۸۲ بابت حق اختراع مبلغ یکصد میلیون تومان و بابت حق اکتشاف مبلغ دوست میلیون تومان درآمد داشته است. مالیات عملکرد سال ۸۲ نامبرده عبارت است از:

- ۱- مالیات حق اختراع ۲۵ میلیون و حق اکتشاف ۵۰ میلیون تومان
- ۲- حق اختراع از مالیات معاف اما حق اکتشاف به نرخ‌های مقرر در ماده ۱۳۱ مشمول مالیات
- ۳- حق اختراع از مالیات معاف اما حق اختراع به نرخ‌های مقرر در ماده ۱۳۱ مشمول مالیات
- ۴- درآمد حق اختراع و حق اکتشاف از پرداخت مالیات معاف است.

۲۰۶- مؤسسه اعتباری توسعه در سال ۱۳۸۱ اقدام به خرید اوراق قرضه دولت ایران در خارج کشور به مبلغ ۳ میلیون دلار نموده است. سود اوراق مذکور بابت سال ۱۳۸۱ معادل ۲۱۰,۰۰۰ دلار بوده است. مالیات درآمد سود این اوراق قرضه چقدر است؟

- ۱- $۲۵\% \times ۸/۰۰۰ \times ۲۱۰/۰۰۰$
- ۲- $۲۵\% \times$ نرخ ارز در تاریخ ترازنامه $\times ۲۱۰/۰۰۰$
- ۳- سود اوراق قرضه دولتی از مالیات معاف است
- ۴- سود مذکور به سایر درآمدهای مشمول مالیات شرکت اضافه شده و مشمول نرخ ۲۵ درصد می‌گردد.

۲۰۷- شرکت کشتیرانی دریای جنوب در سال ۱۳۸۱ معادل ۳۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت به نرخ ۱۷ درصد و در سال ۱۳۸۲ معادل دو میلیون یورو اوراق قرضه خارجی دولت ایران با نرخ سود ۷/۵ درصد خریداری نموده است. اگر نرخ هر یورو در تاریخ ترازنامه ۸/۳۰۰ ریال باشد مالیات سود اوراق مشارکت و اوراق قرضه به ترتیب عبارت است از:

- ۱- ۱/۲۷۵/۰۰۰ هزار ریال و ۳۱۱/۲۵۰ هزار ریال
- ۲- اوراق مشارکت معاف و ۳۱۱/۲۵۰ هزار ریال مالیات اوراق قرضه
- ۳- ۱/۲۷۵/۰۰۰ هزار ریال و اوراق قرضه از مالیات معاف است
- ۴- سود اوراق قرضه دولتی و اوراق مشارکت از مالیات معاف است.

۲۰۸- درآمدهای حاصل از فعالیت‌های تولیدی یک شرکت تولیدی که در یکی از مناطق محروم و از تاریخ ۱۳۷۸/۶/۱ به بهره‌برداری رسیده طبق اصلاحیه مورخ ۷۱/۲/۲۷ قانون مالیات‌های مستقیم به مدت هشت سال از پرداخت مالیات معاف بوده است. طبق اصلاحیه مورخ ۸۰/۱۱/۲۷ مدت معافیت واحدهای تولیدی که در مناطق کمتر توسعه یافته به بهره‌برداری برسند به مدت ده سال از پرداخت مالیات معاف می‌باشد. در چنین حالتی معافیت شرکت مذکور چه زمان خاتمه می‌یابد؟

۱- ۱۳۸۸/۶/۱

۲- ۱۳۸۶/۶/۱

۳- ده سال پس از تاریخ اصلاحیه مورخ ۸۰/۱۱/۲۷

۴- ده سال پس از تاریخ بهره‌برداری اولیه (۱۳۷۸/۶/۱).

۲۰۹- کدام یک از هزینه‌های ذیل که در یک شرکت خصوصی روی داده قابل قبول نمی‌باشد؟

۱- هزینه‌های بهداشتی و درمانی و وجوه پرداختی بابت بیمه‌های بهداشتی و عمر و حوادث ناشی از کار کارکنان.

۲- معادل دو ماه آخرین حقوق و دستمزد و همچنین مابه‌التفاوت تعدیل حقوق سنوات قبل که به منظور تأمین حقوق بازنشستگی و وظیفه و مزایای پایان خدمت، خسارت اخراج و بازخرید کارکنان شرکت ذخیره می‌شود.

۳- معادل یک ماه آخرین حقوق و دستمزد و همچنین مابه‌التفاوت تعدیل حقوق سنوات قبل که به منظور تأمین حقوق بازنشستگی و وظیفه و مزایای پایان خدمت، خسارت اخراج و بازخرید کارکنان شرکت ذخیره می‌شود.

۴- هزینه خرید کتاب و سایر کالاهای هنری - فرهنگی برای کارکنان و افراد تحت تکفل آنها تا میزان ۵ درصد معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون به ازای هر نفر.

۲۱۰- کدام یک از موارد ذیل از مصادیق هزینه‌های قابل قبول به شمار می‌روند؟

۱- اجاره‌بهای ماشین‌آلات و ادوات مربوط به مؤسسه در صورتی که اجاری باشند

۲- مالیات عملکرد سالانه شرکت

۳- مالیات‌های سنوات گذشته شرکت

۴- جرایم پرداختی به دولت و شهرداری‌ها.

۲۱۱- زیان انباشته شرکت اتحاد ایران در ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ معادل ۳ میلیارد ریال بوده که ۲ میلیارد

ریال آن مورد تأیید اداره امور مالیاتی مربوطه واقع شده است. اگر سود مشمول مالیات عملکرد دوره منتهی به ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ این شرکت ۷ میلیارد ریال باشد مالیات شرکت عبارت است از:

۱- ۱۰۰۰ میلیون ریال

۲- ۱۲۵۰ میلیون ریال

۳- ۲۵۰ میلیون ریال

۴- ۷۵۰ میلیون ریال.

۲۱۲- کدام گزینه درست است؟

- ۱- زیان اشخاص حقیقی یا حقوقی که از طریق علی‌الرأس احراز می‌گردد، از درآمد سال یا سال‌های بعد استهلاك پذیر است.
- ۲- زیان اشخاص حقوقی که از طریق رسیدگی به دفاتر آنها با توجه به مقررات احراز گردد، از درآمد سال یا سال‌های بعد استهلاك پذیر نیست.
- ۳- زیان اشخاص حقوقی و حقیقی که از طریق رسیدگی به دفاتر آنها با توجه به مقررات احراز گردد، از درآمد سال یا سال‌های بعد استهلاك پذیر است.
- ۴- زیان اشخاص حقوقی و حقیقی که از طریق رسیدگی به دفاتر آنها و با توجه به مقررات احراز گردد، هر سال تا یک‌سوم درآمد سال استهلاك پذیر است.

۲۱۳- مأخذ استهلاك در قانون مالیات‌های مستقیم:

- ۱- قیمت خرید دارایی می‌باشد.
- ۲- قیمت تمام‌شده دارایی می‌باشد.
- ۳- قیمت روز دارایی می‌باشد.
- ۴- همه موارد بالا.

۲۱۴- قیمت تمام‌شده دارایی‌های ثابت یک شرکت معادل ۳۵ میلیارد تومان می‌باشد. شرکت در دوره بهره‌برداری آزمایشی قرار دارد. اگر نرخ استهلاك سالانه دارایی‌ها به‌طور مقطوع ده درصد بوده و مدت بهره‌برداری آزمایشی شش ماه باشد هزینه استهلاك این مدت چقدر است؟

- ۱- ۱۷/۵۰۰/۰۰۰ تومان
- ۲- ۳/۵ میلیارد ریال
- ۳- ۳/۵ میلیارد تومان
- ۴- هیچ‌کدام

۲۱۵- شرکت تونل دارای یک عدد تراکتور می‌باشد که بهای خرید آن یکصد میلیون ریال و ذخیره استهلاك انباشته آن تا تاریخ فروش ۸۰ میلیون ریال می‌باشد. شرکت دارایی مذکور را به قیمت ۱۵ میلیون ریال از طریق مزایده فروخته است. اگر سود عملیاتی مشمول مالیات شرکت در سال فروش این دارایی معادل ۲۰۰ میلیون ریال باشد مالیات شرکت را محاسبه کنید.

$$۱- ۵۳/۷۵۰/۰۰۰ = ۲۵\% \times (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ + ۱۵/۰۰۰/۰۰۰)$$

$$۲- ۴۶/۲۵۰/۰۰۰ = ۲۵\% \times (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۱۵/۰۰۰/۰۰۰)$$

$$۳- ۴۸/۷۵۰/۰۰۰ = ۲۵\% \times (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ - ۵/۰۰۰/۰۰۰)$$

۴- هیچ‌کدام.

۲۱۶- اگر بهره‌برداری از فعالیت‌های شرکت بهمنشیر در سال ۱۳۸۱ صورت گرفته و هزینه‌های قبل از بهره‌برداری مندرج در تراز آزمایشی پایان دوره منتهی به ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ شرکت سازه معادل ۲۵ میلیون ریال و درآمد مشمول مالیات همین دوره ۱۹۰ میلیون ریال باشد مطلوب است محاسبه مالیات شرکت.

$$۱- ۴۷/۵۰۰/۰۰۰ ریال$$

$$۲- ۴۵/۷۰۰/۰۰۰ ریال$$

$$۳- ۴۱/۲۵۰/۰۰۰ ریال$$

$$۴- ۱۶۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال.$$

- ۲۱۷- کدام گزینه نادرست است؟
- ۱- مؤسسات می‌توانند هزینه‌های نرم‌افزاری خود را حداکثر تا پنج سال مستهلک کنند.
 - ۲- هزینه‌های قبل از بهره‌برداری حداکثر تا مدت ده سال از تاریخ بهره‌برداری به‌طور مساوی قابل استهلاک است.
 - ۳- هزینه‌های قبل از بهره‌برداری طی مدت ده سال و هزینه‌های نرم‌افزاری طی مدت پنج سال مستهلک می‌شوند.
 - ۴- مأخذ استهلاک، قیمت تمام‌شده دارایی می‌باشد.
- ۲۱۸- شرکت تولیدی گلستان جهت جایگزینی خطوط تولیدی خود معادل ۵۰ میلیارد ریال دارایی ثابت که نرخ استهلاک آنها طبق جدول موضوع ماده (۱۵۱)، ۲۵ درصد می‌باشد خریداری نموده است.
- ۱- شرکت می‌تواند این بخش از دارایی‌ها را با نرخ ۵۰ درصد مستهلک نماید.
 - ۲- شرکت باید این بخش از دارایی‌ها را با نرخ ۵۰ درصد مستهلک نماید.
 - ۳- شرکت باید این بخش از دارایی‌ها را با نرخ ۲۵ درصد مستهلک نماید.
 - ۴- هیچ‌کدام از موارد فوق.
- ۲۱۹- فهرست قرائن مالیاتی کدامند؟
- ۱- خرید سالانه - فروش سالانه - درآمد ناویژه - میزان تولید در کارخانجات
 - ۲- خرید و فروش سالانه - درآمد ناویژه - ظرفیت تولید کارخانجات - ارزش حق واگذاری محل کسب
 - ۳- ظرفیت عملی تولیدی - خرید و فروش خالص - درآمد ویژه - سرقفلی
 - ۴- گزینه (۱ و ۲).
- ۲۲۰- شرکتی اظهارنامه مالیاتی سال ۱۳۸۱ خود را در تاریخ ۱۳۸۲/۳/۲۱ تسلیم اداره امور مالیاتی نموده است.
- ۱- اداره امور مالیاتی باید تا تاریخ ۱۳۸۳/۳/۲۱ برگ تشخیص دوره مذکور را صادر و به مؤدی ابلاغ کرده باشد.
 - ۲- اداره امور مالیاتی باید تا تاریخ ۱۳۸۳/۴/۳۱ برگ تشخیص دوره مذکور را صادر و حداکثر تا تاریخ ۱۳۸۳/۷/۳۰ به مؤدی ابلاغ و در غیر این صورت اظهارنامه مؤدی قطعی تلقی می‌شود.
 - ۳- اداره امور مالیاتی برگ تشخیص دوره مذکور را تا تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۹ صادر و تا تاریخ ۱۳۸۲/۴/۲۱ به مؤدی ابلاغ کند.
 - ۴- اداره امور مالیاتی می‌تواند تا سه سال پس از تسلیم اظهارنامه این شرکت، برگ تشخیص دوره مربوطه را صادر و ابلاغ کند.
- ۲۲۱- نسبت به مؤدیان مالیات بر درآمد که در موعد مقرر از تسلیم اظهارنامه منبع درآمد خودداری نمایند یا اصولاً طبق قانون مکلف به تسلیم اظهارنامه در سررسید پرداخت مالیات نیستند:
- ۱- مرور زمان مالیاتی پنج سال از تاریخ سررسید پرداخت مالیات می‌باشد.
 - ۲- مرور زمان مالیاتی پنج سال از تاریخ سررسید پرداخت بوده و پس از گذشت پنج سال مالیات متعلق قابل مطالبه نخواهد بود مگر اینکه ظرف این مدت درآمد مؤدی تعیین و برگ تشخیص صادر و حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از انقضای پنج سال مذکور برگ تشخیص صادره به مؤدی ابلاغ شود.
 - ۳- مرور زمان مالیاتی سه سال از تاریخ سررسید پرداخت مالیات می‌باشد.
 - ۴- حقوق دولت مدت‌بردار نمی‌باشد و مالیات پرداخت‌نشده در هر زمانی قابل وصول است.

- ۲۲۲- در یک شرکت ورشکسته اولویت ترتیب پرداخت مطالبات طلبکاران چگونه می‌باشد؟
- ۱- صاحبان حقوق نسبت به مال مورد وثیقه، مطالبات کارکنان شرکت ناشی از خدمت، سازمان امور مالیاتی، سازمان تأمین اجتماعی.
 - ۲- سازمان امور مالیاتی، مطالبات کارگران شرکت ناشی از خدمت، صاحبان حقوق نسبت به مال مورد وثیقه، سازمان تأمین اجتماعی.
 - ۳- سازمان تأمین اجتماعی، سازمان امور مالیاتی، سایر طلبکاران.
 - ۴- همه موارد بالا.
- ۲۲۳- کدام گزینه درست است؟
- ۱- در مواردی که اشخاص متعدد مسئول پرداخت مالیات شناخته می‌شوند ادارات امور مالیاتی حق دارند به همه آنها مجتمعاً یا منفرداً مراجعه کنند.
 - ۲- در مواردی که اشخاص متعدد مسئول پرداخت مالیات شناخته می‌شوند ادارات امور مالیاتی فقط حق مراجعه به مؤدی اولیه را دارند.
 - ۳- در مواردی که اشخاص متعدد مسئول پرداخت مالیات شناخته می‌شوند ادارات امور مالیاتی فقط حق مراجعه به یک‌یک آنها را دارند و نمی‌توانند مجتمعاً به همه آنها مراجعه نمایند.
 - ۴- گزینه (۲ و ۳).
- ۲۲۴- قبوض پیش‌پرداخت مالیاتی موضوع ماده (۱۶۶) قانون مالیات‌های مستقیم شامل سودی معادل درصد در سال می‌باشد.
۱۵ - ۲	۸ - ۱
۱۲ - ۴	۱۸ - ۳
- ۲۲۵- کلیه نصاب‌های مندرج در قانون مالیات‌های مستقیم هماهنگ با نرخ تورم هر سال یکبار به پیشنهاد و تصویب قابل تعدیل است.
- ۱- دو سال - رئیس کل سازمان امور مالیاتی - وزیر امور اقتصادی و دارایی
 - ۲- دو سال - وزارت امور اقتصادی و دارایی - هیأت وزیران
 - ۳- سال - وزیر امور اقتصادی و دارایی - هیأت وزیران
 - ۴- سال - رئیس کل سازمان امور مالیاتی - وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- ۲۲۶- صاحبان مشاغل مکلف هستند ظرف چه مدتی از تاریخ شروع فعالیت مراتب را کتباً به اداره امور مالیاتی اعلام نمایند و جریمه عدم انجام این تکلیف چیست؟
- ۱- ظرف مدت چهار ماه - معادل ده درصد مالیات قطعی و محرومیت از کلیه تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی.
 - ۲- ظرف مدت یک ماه - معادل ده درصد مالیات قطعی و محرومیت از کلیه تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی.
 - ۳- قبل از پایان سال مالی - معادل ده درصد مالیات قطعی و محرومیت از کلیه تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی.
 - ۴- هیچ کدام.

۲۲۷- شرکت ایران - لندن در سال ۱۳۸۲ دارای یک میلیون پوند درآمد ناشی از فعالیت در انگلستان بد، که مالیات آن را طبق قوانین انگلستان معادل ۲۰۰ هزار پوند پرداخت نموده است. شرکت ایران - لندن درآمد حاصل از فعالیت در انگلستان را در اظهارنامه مالیاتی منعکس نموده است. اگر نرخ هر پوند معادل ۱۳۵۰۰ ریال و سایر درآمدهای مشمول مالیات این شرکت طی سال مذکور ۷ میلیارد ریال باشد مالیات این شرکت در دوره یادشده چقدر می باشد؟

- ۱- ۵۳۷۵ میلیون ریال
 ۲- ۱۷۵۰ میلیون ریال
 ۳- ۲۰۲۰ میلیون ریال
 ۴- ۴۴۵۰ میلیون ریال.

۲۲۸- مهلت واریز مالیات اندوخته صرف سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس چقدر است؟

- ۱- یک ماه پس از تاریخ ثبت افزایش سرمایه
 ۲- سی روز از تاریخ ثبت افزایش سرمایه
 ۳- ده روز پس از تاریخ ثبت افزایش سرمایه
 ۴- هنگام تسلیم اظهارنامه مالیاتی واریز خواهد شد.

۲۲۹- کدام گزینه درست است؟

- ۱- مالیات سود متعلق به قبوض اصلاحات ارضی مشمول مالیات به نرخ ۲٪ می باشد.
 ۲- جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه از پرداخت مالیات معاف است.
 ۳- سود یا جوایز متعلق به حساب های پس انداز سپرده های مختلف نزد بانک های ایرانی در خارج کشور مشمول مالیات می باشد.
 ۴- سود متعلق به سپرده های کسور بازنشستگی مشمول مالیات به نرخ مقطوع ۱۰٪ می باشد.

۲۳۰- مزایای غیرنقدی به چه قیمتی جزء هزینه های قابل قبول تلقی می شود؟

- ۱- به قیمت ارزیابی توسط اداره امور مالیاتی
 ۲- به قیمت روز تسلیم به کارکنان
 ۳- به قیمت تمام شده برای کارفرما
 ۴- به قیمت تمام شده برای کارکنان.

۲۳۱- مؤسسه مطالعات اقتصادی که مجوز فعالیت آن در سال ۱۳۷۹ توسط وزارت کشور صادر شده در سال عملکرد ۱۳۸۲ دارای ۳ میلیارد ریال کمک های نقدی دریافتی بوده که یک میلیارد ریال آن جهت مراسم تعزیه و اطعام ماه رمضان، یک میلیارد بابت وام تحصیلی دانشجویان و یک میلیارد ریال هم بابت کمک به مستضعفان مصرف شده است. مالیات عملکرد سال ۱۳۸۲ مؤسسه مذکور عبارت است از:

- ۱- ۷۵۰ میلیون ریال
 ۲- ۲۵۰ میلیون ریال
 ۳- ۵۰۰ میلیون ریال
 ۴- هیچ کدام.

۲۳۲- کدام گزینه نادرست است؟

۱- سود حاصل از صدور کالاهای معاف از مالیات در مورد کسانی که غیر از امور صادراتی فعالیت دیگری هم دارند با سایر درآمدهای آنها یکجا مشمول مالیات می‌گردد.
 ۲- زیان حاصل از صدور کالاهای معاف از مالیات در مورد کسانی که غیر از امور صادراتی فعالیت دیگری هم دارند در محاسبه مالیات سایر فعالیت‌های آنان منظور نخواهد شد.

۳- درآمد کارگاه‌های فرش دستباف و صنایع دستی و شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های تولیدی آنها از پرداخت مالیات معاف است.

۴- صد در صد درآمد حاصل از صادرات محصولات تمام‌شده کالاهای صنعتی و محصولات کشاورزی که به خارج از کشور صادر می‌شوند از شمول مالیات معاف است.

۲۳۳- درآمد حاصل از آموزش مرکز آموزش عالی حسابداران که دارای مجوز رسمی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است در سال ۱۳۸۲ معادل ۸ میلیارد ریال و هزینه‌های این مرکز ۶ میلیارد ریال می‌باشد. مالیات سال ۱۳۸۲ مرکز مذکور چقدر می‌باشد؟

۱- پانصد میلیون ریال

۲- دو میلیارد ریال

۳- معاف از مالیات می‌باشد

۴- هیچ کدام.

۲۳۴- شرکت تولیدی برج‌آوران (سهامی عام) طرح سرمایه‌گذاری جدیدی را از ۱۳۸۱/۱/۱ شروع و تا پایان سال ۱۳۸۴ معادل ۳ میلیارد ریال از معافیت مالیاتی استفاده نموده است. شرکت تا پایان سال ۱۳۸۵ قادر به بهره‌برداری از طرح سرمایه‌گذاری خود نشده است. مالیات و جرایمی که شرکت در این ارتباط باید پرداخت کند چقدر است؟

۱- سه میلیارد ریال مالیات و ۲/۵ درصد مالیات مذکور به‌عنوان جریمه به‌ازای هر ماه.

۲- ۲/۵ درصد مالیات مذکور به‌عنوان جریمه به‌ازای هر سال تأخیر در بهره‌برداری از طرح مذکور تعلق خواهد گرفت.

۳- اگر تعویق طرح دارای دلایل توجیهی باشد مشمول جریمه نخواهد شد.

۴- هیچ کدام.

۲۳۵- تشخیص بقاء متبرکه در قانون مالیات‌های مستقیم برعهده کیست؟

۱- سازمان امور مالیاتی کشور

۲- وزارت امور اقتصادی و دارایی

۳- سازمان اوقاف و امور خیریه

۴- حوزه علمیه قم.

۲۳۶- عدم تسلیم فهرست معاملات به سازمان امور مالیاتی مشمول جریمه‌ای معادل درصد معاملاتی که فهرست آنها اعلام نشده خواهد بود.

۱- یک تا ده درصد

۲- ده درصد

۳- یک درصد

۴- پنج درصد

۲۳۷- شرکت ساختمانی هاون بابت درآمد عملکرد سنوات ۴۵-۱۳۴۱ خود که برابر ۴۲ میلیارد ریال بوده معادل ۱۵ میلیارد ریال بدهی مالیاتی دارد که برگ قطعی آن تا پایان سال ۱۳۸۰ صادر و ابلاغ نشده است. چنانچه شرکت بخواهد در سال ۱۳۸۱ نسبت به تسویه حساب مالیاتی سنوات مذکور اقدام کند چه مبلغی باید پردازد؟

۱- ۱۰۵۰۰ میلیون ریال

۲- ۱۵ میلیارد ریال به اضافه جرایم متعلقه

۳- فقط ۱۵ میلیارد ریال

۴- هیچ کدام.

۲۳۸- هرگاه آخرین روز مهلت یا موعد مقرر برای تسلیم اظهارنامه یا سایر اوراقی که مؤدی مالیاتی به موجب مقررات مکلف به تسلیم آن می باشد مصادف با تعطیل یا تعطیلات رسمی یا عمومی گردد، مهلت مذکور

۱- اولین روز بعد از تعطیل یا تعطیلت مذکور خواهد بود.

۲- مؤدی باید قبل از تعطیلات و راق مالیاتی را تسلیم کند.

۳- مهلت یا موعد مالیاتی تمدیدبردار نمی باشد.

۴- هیچ کدام.

۲۳۹- شرکت توسعه اعتباری مالیات عملکرد سنوات ۸۱-۱۳۷۹ خود را در موعد مقرر در سال مالیاتی از طریق توافق با ممیز کل پرداخت نموده و مالیات سه سال مذکور معادل پانزده میلیارد ریال بوده است. جایزه خوش حسابی شرکت مذکور عبارت است از:

۱- ۲۰۰ میلیون ریال

۲- $4\% \times (3 : 1500000000)$

۳- ۷۵۰ میلیون ریال

۴- گزینه (۱ و ۲).

۲۴۰- با اجرای اصلاحیه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ از تاریخ ۱۳۸۱/۱/۱ کلیه معافیت های مالیاتی

۱- به استثنای معافیت های مالیاتی مناطق آزاد و موارد مالیاتی مندرج در برنامه سوم توسعه

۲- معافیت نهادهای انقلاب اسلامی

۳- به استثنای معافیت مالیاتی مناطق آزاد و احکام مالیاتی مندرج در برنامه سوم توسعه و قانون محاسبات عمومی

۴- گزینه (۱ و ۳).

۲۴۱- شرکت پتروشیمی آبادنفت که به موجب مفاد ماده (۱۳۲) قانون مالیات ها دارای معافیت ده ساله می باشد در سال ۱۳۸۱ اظهارنامه مالیاتی و ترازنامه و حساب سود و زیان خود را تسلیم اداره امور مالیاتی مربوطه ننموده است. این عمل موجب:

۱- جریمه ای معادل چهل درصد مالیات سال ۸۱ خواهد شد.

۲- جریمه نخواهد شد چون شرکت دارای معافیت ده ساله می باشد.

۳- موجب عدم استفاده از معافیت مقرر در سال (۸۱) خواهد شد.

۴- هیچ کدام.

۲۴۲- کدام گزینه نادرست است؟

۱- در کلیه مواردی که مؤدی یا نماینده او به موجب قانون مکلف به تسلیم اظهارنامه مالیاتی می‌باشند چنانچه از تسلیم آن در موعد مقرر خودداری نمایند مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد مالیات متعلق خواهند بود.

۲- عدم تسلیم اظهارنامه توسط اشخاص حقوقی و مشمولان بندهای (الف و ب) ماده (۹۵) موجب تعلق جریمه‌ای معادل چهل درصد مالیات متعلق می‌گردد و مشمول بخشودگی نمی‌شود.

۳- مؤدیانی که به موجب قانون مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند در صورت عدم تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان یا عدم ارائه دفاتر مشمول جریمه‌ای معادل بیست درصد مالیات برای هر یک از موارد مذکور و در مورد رد دفاتر مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد مالیات خواهند بود.

۴- عدم تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان در دوره معافیت مالیاتی موجب تعلق جریمه نمی‌گردد.

۲۴۳- اشخاص حقیقی یا حقوقی که به موجب قانون مالیات‌های مستقیم مکلف به کسر و ایصال مالیات مؤدیان دیگر هستند در صورت تخلف از انجام وظایف مقرر مشمول جریمه‌ای معادل مالیات پرداخت نشده خواهند بود.

۱- ده درصد

۲- بیست درصد

۳- پنج درصد

۴- یک درصد

۲۴۴- چه کسانی از کلیه معافیت‌ها و بخشودگی‌های قانون مالیات‌ها محروم خواهند شد؟

۱- مؤدیانی که به قصد فرار از مالیات از روی علم و عمد به ترازنامه و حساب سود و زیان یا به دفاتر و اسناد و مدارکی که برای تشخیص مالیات ملاک عمل می‌باشند و برخلاف حقیقت تهیه و تنظیم شده استناد نمایند.

۲- مؤدیانی که برای سه سال متوالی از ارائه اظهارنامه مالیاتی و ترازنامه و حساب سود و زیان خودداری کنند.

۳- مؤدیانی که فاقد دفاتر قانونی باشند.

۴- گزینه (۱ و ۲).

۲۴۵- ترکیب اعضای شورای عالی مالیاتی چگونه است؟

۱- شامل ۲۵ نفر که حداقل ۱۵ نفر از بین کارکنان وزارت امور اقتصادی می‌باشند.

۲- شامل ۱۵ نفر که همگی از بین کارکنان وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌باشند.

۳- شامل ۲۵ نفر که حداقل ۱۵ نفر آنها از بین کارکنان وزارت امور اقتصادی و دارایی که در هشت شعبه که هر شعبه شامل سه نفر خواهد بود مشغول خدمت خواهند بود.

۴- هیچ کدام.

۲۴۶- چنانچه موجری شخص حقیقی و بازنشسته و فاقد هرگونه درآمد باشد و دارای دو واحد یکی به مساحت ۱۵۰ مترمربع در تهران که مال الاجاره آن ۴ میلیون ریال و دیگری به مساحت ۱۳۰ مترمربع در یکی از شهرستانها که مبلغ مال الاجاره آن ۳ میلیون ریال باشد در مورد مالیات درآمد اجاره این شخص کدام گزینه درست است؟
 ۱- موجر می تواند بنا به تشخیص خود ملک واقع در تهران را که مال الاجاره آن بیشتر است از شمول مالیات خارج و مالیات درآمد اجاره ملک واقع در شهرستان را طبق مقررات پرداخت کند.

۲- انتخاب ملک دارای معافیت با اداره امور مالیاتی مربوطه می باشد.

۳- اداره امور مالیاتی مجموع مال الاجاره ها را محاسبه و با اعمال روش تقسیم به نسبت معادل ۱۵۰ مترمربع آن را معاف و مالیات مازاد را مطالبه خواهد کرد.

۴- هیچ کدام.

۲۴۷- پروانه بهره برداری یک شرکت تولیدی در تاریخ ۱۳۸۱/۲/۱۱ صادر شده اما تاریخ بهره برداری عملی کارخانه ۱۳۸۰/۳/۱ می باشد. درآمد مشمول مالیات دوره منتهی به ۱۳۸۰/۱۲/۲۹ معادل ۴/۷ میلیارد ریال و درآمد مشمول مالیات سال ۱۳۸۱ معادل ۹ میلیارد ریال می باشد. اگر این کارخانه در شعاع بیش از ۱۲۰ کیلومتری تهران واقع شده باشد مالیات عملکرد سال ۸۰ و ۸۱ به ترتیب عبارت است از:

۱- ۲۳۵ میلیون و ۴۵۰ میلیون ریال

۲- ۴۵۰ میلیون و ۲۳۵ میلیون ریال

۳- سال ۸۰ نرخ ماده ۱۳۱ قانون قدیم و سال ۸۱ معادل ۴۵۰ میلیون ریال

۴- چون شروع بهره برداری عملی بر ۸۰/۳/۱ صورت پذیرفته مشمول اصلاحیه مورخ ۸۰/۱۱/۲۷ نمی باشد.

۲۴۸- درآمد مشمول مالیات شرکت تعاونی صیادان شمال کشور در سال ۱۳۸۱ معادل ۴ میلیارد ریال حاصل از فروش ماهی و صید دریایی بوده است. سرمایه این شرکت معادل یکصد میلیون ریال منقسم به یکصد هزار سهم یکهزار ریالی بانام می باشد. مالیات عملکرد سال ۸۱ این شرکت چقدر است؟

۱- یک میلیارد ریال

۲- دویست میلیون ریال

۳- هشتصد میلیون ریال

۴- هیچ کدام.

۲۴۹- شرکت انار مجوز بهره برداری یک مجموعه هتل آپارتمانی را از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در تاریخ ۱۳۸۱/۲/۱ اخذ نموده است. این هتل شامل ۸۰ سوئیت اجاره ای و ۳۰ واحد ویلایی است که به صورت ملکیت زمانی (Time Sharing) در اختیار مالکان آن قرار می گیرد. درآمد سالانه حاصل از اجاره سوئیتها ۹ میلیارد ریال و درآمد سالانه حاصل از فروش مالکیت زمانی ۴ میلیارد ریال می باشد. مالیات عملکرد سال ۱۳۸۱ این شرکت چقدر است؟

۱- مالیات درآمد اجاره سوئیتها ۸۴۳،۷۵۰،۰۰۰ ریال

۲- مالیات درآمد مالکیت زمانی یک میلیارد ریال

۳- مالیات بر درآمد شرکت ۱،۲۱۸،۷۵۰،۰۰۰ ریال

۴- مالیات بر درآمد اجاره سوئیتها ۱،۶۸۷،۵۰۰،۰۰۰ ریال و درآمد حاصل از فروش مالکیت زمانی مشمول نرخ نقل و انتقال املاک خواهد شد.

۲۵۰- شرکت تویو که یک شرکت خارجی است قراردادی را به مبلغ یکصد میلیون دلار با شرکت ملی نفت جهت ساخت اسکله آذریاد خارک منعقد نموده است. شرکت تویو معادل ۷۰ میلیون دلار از این قرارداد را به شرکت ساخت نارگان که یک شرکت ایرانی است واگذار نموده است. اگر رقمی معادل بیست میلیون دلار از این مبلغ واگذار شده به پیمانکار ایرانی صرف خرید تجهیزات بندری ساخت اسکله گردد مالیات شرکت تویو و مالیات مکسوره از شرکت ساخت نارگان در صورتی که نرخ هر دلار ۸۰۰۰ ریال باشد چقدر است؟

- ۱- شرکت تویو (۱۹۲۰ میلیون ریال) و شرکت ساخت نارگان (ده میلیارد ریال)
- ۲- شرکت تویو (۶۴۰ میلیارد ریال) و شرکت ساخت نارگان (چهارده میلیارد ریال)
- ۳- شرکت تویو (۱۹۲۰ میلیون ریال) و شرکت ساخت نارگان (۱۷۵۰ میلیون ریال)
- ۴- هیچ کدام

۲۵۱- کدام گزینه در مورد پذیرش زیان حاصل از تسعیر ارز طبق قانون مالیات‌ها درست است؟

- ۱- زیان حاصل از تسعیر ارز براساس اصول متداول حسابداری
- ۲- زیان حاصل از تسعیر ارز مشروط بر اتخاذ یک روش یکنواخت طی سنوات مختلف از طرف اداره مالیاتی
- ۳- زیان حاصل از تسعیر ارز براساس اصول متداول حسابداری مشروط بر اتخاذ یک روش یکنواخت طی سنوات مختلف از طرف مؤدی
- ۴- گزینه (۱ و ۲)

۲۵۲- شرکتی در سال ۱۳۸۱ معادل ۱۲ میلیارد ریال دارایی ثابت استهلاک‌پذیر را برای بازسازی خطوط تولید خریداری نموده است. اگر نرخ استهلاک این گونه دارایی‌ها بیست درصد به روش مستقیم باشد هزینه استهلاک سال اول این مؤسسه چقدر می‌تواند باشد؟

- ۱- ۲۴۰۰ میلیون ریال
- ۲- ۴۸۰۰ میلیون ریال
- ۳- مدت استهلاک پنج‌ساله می‌باشد
- ۴- هیچ کدام.

۲۵۳- کدام گزینه در مواردی که مؤدی به درخواست کتبی اداره امور مالیاتی مربوط از ارایه دفاتر یا مدارک حساب در محل کار خود خودداری کند نادرست است؟

- ۱- چنانچه مؤدی از ارایه قسمتی از مدارک حساب خودداری نماید در صورتی که این مدارک مربوط به هزینه باشد کل هزینه مربوطه جزء هزینه‌های قابل قبول خواهد بود.
- ۲- چنانچه مؤدی از ارایه قسمتی از مدارک حساب خودداری نماید در صورتی که این مدارک مربوط به درآمد باشد درآمد مشمول مالیات این قسمت از طریق علی‌الرأس تعیین خواهد شد.

۳- چنانچه مؤدی از ارایه قسمتی از مدارک حساب خودداری کند و این مدارک مربوط به هزینه باشد از احتساب آن جزء هزینه‌های قابل قبول خودداری می‌شود.

- ۴- گزینه (۲ و ۳).

۲۵۴- شرکت برج‌آوران که مکلف به تسلیم اظهارنامه مالیاتی بوده از تسلیم اظهارنامه مالیات عملکرد سال ۱۳۸۱ خود به اداره امور مالیاتی مربوطه خودداری نموده است. مبدأ احتساب جریمه ۲/۵ درصد در مورد این شرکت چگونه می‌باشد؟

- ۱- مالیات سال ۸۱ شرکت از طریق علی‌الرأس تعیین خواهد شد
- ۲- از زمان صدور برگ تشخیص مالیاتی
- ۳- از یک ماه پس از ابلاغ برگ تشخیص مالیاتی
- ۴- از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه یا سررسید پرداخت مالیات حسب مورد.

۲۵۵- شرکت لاستیک پارس مالیات ابرازی عملکرد سال ۱۳۸۱ خود را به مبلغ ده میلیارد ریال اعلام نموده است. برگ تشخیص مالیات عملکرد مذکور در تاریخ ۸۳/۵/۱۱ به شرکت ابلاغ گردید. براساس برگ تشخیص مالیات که به تاریخ ۱۳۸۳/۵/۱۱ ابلاغ گردیده مالیات شرکت معادل ۱۹ میلیارد ریال تشخیص و اعلام شده است. مدیریت شرکت در موعد مقرر به برگ تشخیص اعتراض و دعوت هیأت حل اختلاف مالیاتی به تاریخ ۱۳۸۳/۱۲/۱۹ به شرکت ابلاغ گردیده است. مدیریت در تاریخ ۸۳/۱۲/۱۱ قبل از تشکیل هیأت حل اختلاف با مراجعه به ممیز کل و قبول برگ تشخیص نسبت به ترتیب پرداخت مالیات مذکور اقدام می‌کند. جریمه متعلقه شرکت از این بابت معادل ریال خواهد شد.

۱- ۱۳۵۰ میلیون ریال
۲- ۲۷۰ میلیون ریال
۳- ۱۰۸۰ میلیون ریال
۴- هیچ کدام.

۲۵۶- ویژگی‌های هزینه‌های قابل قبول از نظر مالیاتی کدامند؟

- ۱- در حدود متعارف متکی به مدارک باشند.
- ۲- منحصرأ مربوط به تحصیل درآمد مؤسسه در دوره مالی مربوط با رعایت حدنصاب‌های مقرر باشند.
- ۳- مطابق استانداردهای حسابداری صورت گرفته باشند.
- ۴- گزینه (۱ و ۲).

۲۵۷- شرکت پرهام در پایان هر سال معادل یک ماه آخرین حقوق و دستمزد کارکنان خود را بدون کسر مالیات پرداخت و بابت سنوات خدمت با آنان تسویه حساب می‌کند و مجدداً در سال مالی بعد قرارداد همکاری کارکنان ادامه می‌یابد. در این ارتباط:

- ۱- معادل یک ماه آخرین حقوق و دستمزد که بابت مزایای پایان خدمت، خسارات اخراج و بازخرید کارکنان شرکت ذخیره می‌شود جزء هزینه‌های قابل قبول می‌باشد.
- ۲- پرداخت هرگونه مزایای پایان خدمت که بدون قطع ارتباط کاری (استعفا یا اخراج یا ترک کار) صورت گیرد مشمول کسر مالیات خواهد بود.
- ۳- پرداخت هرگونه مزایای پایان خدمت که بدون قطع رابطه کاری صورت گیرد جزء هزینه‌های غیر قابل قبول تلقی می‌شود.
- ۴- هیچ کدام.

۲۵۸- هزینه خرید کتاب و سایر کالاهای فرهنگی - هنری برای کارکنان و افراد تحت تکفل آنان تا چه میزان جزء هزینه‌های قابل قبول تلقی خواهد شد؟

- ۱- تا میزان حداکثر ۵ درصد معافیت مالیاتی موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم.
- ۲- تا میزان حداکثر ۵ درصد معافیت مالیاتی موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم به‌ازای هر نفر.
- ۳- تا میزان حداقل ۵ درصد معافیت مالیاتی موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم به‌ازای هر نفر.
- ۴- تا میزان حداقل ۵ درصد معافیت مالیاتی موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم.

پاسخنامه پرسشهای کتاب حسابداری مالیاتی چاپ چهارم و پنجم

پرسش	پاسخ	پرسش	پاسخ	پرسش	پاسخ	پرسش	پاسخ	پرسش	پاسخ	پرسش	پاسخ	پرسش	پاسخ	پرسش	پاسخ
۱	یک	۳۶	دو	۷۱	دو	۱۰۶	سه	۱۴۱	چهار	۱۷۶	چهار	۲۱۱	دو	۲۴۶	یک
۲	سه	۳۷	یک	۷۲	دو	۱۰۷	سه	۱۴۲	یک	۱۷۷	دو	۲۱۲	سه	۲۴۷	چهار
۳	دو	۳۸	دو	۷۳	یک	۱۰۸	چهار	۱۴۳	سه	۱۷۸	دو	۲۱۳	دو	۲۴۸	چهار
۴	یک	۳۹	یک	۷۴	چهار	۱۰۹	چهار	۱۴۴	چهار	۱۷۹	یک	۲۱۴	یک	۲۴۹	چهار
۵	دو	۴۰	چهار	۷۵	دو	۱۱۰	یک	۱۴۵	چهار	۱۸۰	یک	۲۱۵	چهار	۲۵۰	چهار
۶	یک	۴۱	دو	۷۶	چهار	۱۱۱	سه	۱۴۶	چهار	۱۸۱	یک	۲۱۶	سه	۲۵۱	سه
۷	دو	۴۲	یک	۷۷	سه	۱۱۲	دو	۱۴۷	یک	۱۸۲	یک	۲۱۷	سه	۲۵۲	دو
۸	سه	۴۳	یک	۷۸	سه	۱۱۳	سه	۱۴۸	سه	۱۸۳	سه	۲۱۸	یک	۲۵۳	چهار
۹	یک	۴۴	چهار	۷۹	یک	۱۱۴	چهار	۱۴۹	دو	۱۸۴	دو	۲۱۹	یک	۲۵۴	چهار
۱۰	یک	۴۵	سه	۸۰	دو	۱۱۵	چهار	۱۵۰	چهار	۱۸۵	چهار	۲۲۰	دو	۲۵۵	چهار
۱۱	یک	۴۶	چهار	۸۱	یک	۱۱۶	دو	۱۵۱	دو	۱۸۶	دو	۲۲۱	دو	۲۵۶	چهار
۱۲	یک	۴۷	سه	۸۲	یک	۱۱۷	سه	۱۵۲	یک	۱۸۷	دو	۲۲۲	یک	۲۵۷	دو
۱۳	دو	۴۸	یک	۸۳	دو	۱۱۸	سه	۱۵۳	دو	۱۸۸	سه	۲۲۳	یک	۲۵۸	دو
۱۴	یک	۴۹	سه	۸۴	یک	۱۱۹	چهار	۱۵۴	سه	۱۸۹	سه	۲۲۴	یک		
۱۵	سه	۵۰	چهار	۸۵	چهار	۱۲۰	سه	۱۵۵	یک	۱۹۰	دو	۲۲۵	دو		
۱۶	یک	۵۱	دو	۸۶	چهار	۱۲۱	دو	۱۵۶	سه	۱۹۱	دو	۲۲۶	یک		
۱۷	یک	۵۲	چهار	۸۷	یک	۱۲۲	دو	۱۵۷	یک	۱۹۲	دو	۲۲۷	چهار		
۱۸	سه	۵۳	یک	۸۸	یک	۱۲۳	دو	۱۵۸	سه	۱۹۳	چهار	۲۲۸	دو		
۱۹	دو	۵۴	یک	۸۹	سه	۱۲۴	یک	۱۵۹	دو	۱۹۴	سه	۲۲۹	دو		
۲۰	سه	۵۵	دو	۹۰	دو	۱۲۵	چهار	۱۶۰	دو	۱۹۵	دو	۲۳۰	سه		
۲۱	یک	۵۶	چهار	۹۱	چهار	۱۲۶	یک	۱۶۱	یک	۱۹۶	دو	۲۳۱	چهار		
۲۲	یک	۵۷	سه	۹۲	چهار	۱۲۷	دو	۱۶۲	یک	۱۹۷	چهار	۲۳۲	یک		
۲۳	سه	۵۸	دو	۹۳	سه	۱۲۸	دو	۱۶۳	دو	۱۹۸	چهار	۲۳۳	سه		
۲۴	یک	۵۹	سه	۹۴	دو	۱۲۹	دو	۱۶۴	یک	۱۹۹	چهار	۲۳۴	یک		
۲۵	سه	۶۰	دو	۹۵	چهار	۱۳۰	دو	۱۶۵	دو	۲۰۰	دو	۲۳۵	سه		
۲۶	یک	۶۱	دو	۹۶	یک	۱۳۱	سه	۱۶۶	سه	۲۰۱	یک	۲۳۶	سه		
۲۷	یک	۶۲	سه	۹۷	یک	۱۳۲	دو	۱۶۷	دو	۲۰۲	چهار	۲۳۷	چهار		
۲۸	دو	۶۳	چهار	۹۸	سه	۱۳۳	دو	۱۶۸	دو	۲۰۳	دو	۲۳۸	یک		
۲۹	دو	۶۴	چهار	۹۹	دو	۱۳۴	یک	۱۶۹	یک	۲۰۴	سه	۲۳۹	سه		
۳۰	یک	۶۵	دو	۱۰۰	دو	۱۳۵	دو	۱۷۰	دو	۲۰۵	چهار	۲۴۰	یک		
۳۱	یک	۶۶	چهار	۱۰۱	چهار	۱۳۶	چهار	۱۷۱	چهار	۲۰۶	یک	۲۴۱	سه		
۳۲	دو	۶۷	دو	۱۰۲	چهار	۱۳۷	سه	۱۷۲	سه	۲۰۷	چهار	۲۴۲	چهار		
۳۳	دو	۶۸	چهار	۱۰۳	سه	۱۳۸	سه	۱۷۳	سه	۲۰۸	چهار	۲۴۳	دو		
۳۴	سه	۶۹	یک	۱۰۴	یک	۱۳۹	چهار	۱۷۴	یک	۲۰۹	دو	۲۴۴	چهار		
۳۵	چهار	۷۰	دو	۱۰۵	چهار	۱۴۰	سه	۱۷۵	سه	۲۱۰	یک	۲۴۵	سه		

لطفاً قبل از پاسخ به پرسشهای چهارگزینه‌ای اصلاحات مربوطه را بعمل آورید.

جدول محاسبه مالیات کارکنان بخش دولتی و غیردولتی

قابل اجرا از ۱۳۸۸/۱/۱

معافیت سالیانه ۵۰,۰۰۰,۰۰۰

حداقل معافیت ماهانه $۴,۱۶۶,۶۶۷ = ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۲$

باستناد قانون بودجه سال ۱۳۸۸

غیردولتی		دولتی		حقوق ماهانه	
مالیات ماهانه	نرخ	مالیات ماهانه	نرخ	سالانه	ماهانه
معاف	-	معاف	-	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۶۶,۶۶۷
۳۳,۳۳۳	%۱۰	۳۳,۳۳۳	%۱۰	۵۴,۰۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰
۱۳۳,۳۳۳	%۱۰	۱۳۳,۳۳۳	%۱۰	۶۶,۰۰۰,۰۰۰	۵,۵۰۰,۰۰۰
۱۸۳,۳۳۳	%۱۰	۱۸۳,۳۳۳	%۱۰	۷۲,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰
۲۸۳,۳۳۳	%۱۰	۲۸۳,۳۳۳	%۱۰	۸۴,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰
۳۵۰,۰۰۰	%۱۰	۳۵۰,۰۰۰	%۱۰	۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۷,۶۶۶,۶۶۷
۴۱۶,۶۶۷	%۲۰	۲۸۳,۳۳۳	%۱۰	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰
۶۱۶,۶۶۷	%۲۵	۴۸۳,۳۳۳	%۱۰	۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰	۹,۰۰۰,۰۰۰
۱,۳۱۶,۶۶۷	%۲۵	۸۳۳,۳۳۳	%۱۰	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰,۰۰۰
۱,۹۴۱,۶۶۷	%۲۵	۱,۰۸۳,۳۳۳	%۱۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰
۳,۱۹۱,۶۶۷	%۲۵	۱,۵۸۳,۳۳۳	%۱۰	۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
۴,۴۴۱,۶۶۷	%۲۵	۲,۰۸۳,۳۳۳	%۱۰	۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰
۵,۹۴۱,۶۶۷	%۳۰	۲,۵۸۳,۳۳۳	%۱۰	۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰,۰۰۰
۸,۹۴۱,۶۶۷	%۳۰	۳,۵۸۳,۳۳۳	%۱۰	۴۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۰,۶۶۵,۲۰۸	%۳۰	۴,۵۸۳,۳۳۳	%۱۰	۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۴,۹۴۱,۶۶۷	%۳۰	۵,۵۸۳,۳۳۳	%۱۰	۷۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۷,۹۴۱,۶۶۷	%۳۰	۶,۵۸۳,۳۳۳	%۱۰	۸۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۳,۱۹۱,۶۶۷	%۳۰	۸,۳۳۳,۳۳۳	%۱۰	۱,۰۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۸۷,۵۰۰,۰۰۰
---	%۳۵		%۱۰	از ۱,۰۵۰,۰۰۰,۰۰۰ به بالا	از ۸۷,۵۰۰,۰۰۰ به بالا

فرهنگ اصطلاحات کاربردی مالیاتی

آ

ارزش مشمول مالیات	آیین توافق متقابل
RATEABLE VALUE, TAXABLE VALUE	MUTUAL AGREEMENT PROCEDURE
ارزیابی موجودی	TAX THRESHOLD
STOCK VALUATION	آستانه مالیاتی

الف

ارفاق مالیاتی سرمایه‌گذاری	ابزار مالی، اوراق مالی
INVESTMENT ALLOWANCE	FINANCIAL INSTRUMENT
ارفاق مالیاتی، کسور مالیاتی	ابزار مالی مشتق، وسایل مالی ثانویه
ALLOWANCES	DERIVATIVE FINANCIAL INSTRUMENT
ارفاق مالیاتی مناطق	اجاره
ZONE REBATE	LEASE
نامساعد	کسور مالیاتی
رهایی از مالیات مضاعف	DOUBLE DIP LEASING
RELIEF FROM DOUBLE TAXATION	اجاره بها براساس ممیزی مالیاتی، اجاره بها براساس
استرداد حقوق گمرکی، برگشتی حقوق گمرکی	CADASTRAL RENT
CUSTOMS DRAWBACK	مهمیزی املاک
استرداد (مالیات)	GROUND RENT
REFUND	اجاره بهای عرصه
استهلاک (دارایی ثابت)	OPERATING LEASE
DEPRECIATION	اجاره بهره‌برداری
استهلاک (دارایی غیرملموس)	FINANCE LEASE
AMORTIZATION	اجاره مالی
استهلاک سریع، استهلاک شتابی	REMNUNERATION
ACCELERATED DEPRECIATION	اجرت، حق الزحمه
استهلاک ماشین‌آلات چند نوبتی (پرکار)	اختصاص درآمد مالیاتی (به مصارف معین)
MULTI-SHIFT USAGE DEPRECIATION	EARMARKING OF REVENUE
اصل رفتار متقابل	اختصاص درآمد مالیاتی (به مصارف معین)
RECIPROCITY PRINCIPLE	HYPOTHECATION OF REVENUE
اصل مسئولیت مؤدی	اختیار مشمولیت مالیاتی
ONUS ON TAXPAYER	OPTION TO BE TAXED
اصل منبع، اصل تعیین مالیات بر پایه منبع درآمد	اراضی بایر
SOURCE PRINCIPLE OF TAXATION	UNIMPROVED LAND
اصول مالیاتی	ارزش اجاری
PRINCIPLES OF TAXATION	PENTAL VALUE
اصول مالیاتی، مبانی وضع مالیات	ارزش اسقاطی
CANONS OF TAXATION	SCRAP VALUE
اصول متداول حسابداری، اصول عام‌القبول حسابداری (اختصاراً) GAAP	ارزش اسمی
GAAP (generally accepted accounting principles)	FAC VALUE, MONINAL VALUE, PAR VALUE
اضافه صدور سهام	ارزش بازیافتی، ارزش اسقاطی
PREMIUMS AT THE ISSUE OF SHARES	SALVAGE VALUE
اظهارنامه	ارزش براساس ممیزی
RETURN	CADASTAL VALUE
اظهارنامه ساده، اظهارنامه مختصر	ارزش تقویم شده، قیمت مبنای تشخیص
SIMPLIFIED RETURN	ASSESSDE VALUE
اظهارنامه مالیاتی	BOOK VALUE
TAX RETURN	ارزش دفتری
اظهارنامه مالیاتی تلفیقی	ارزش سالانه
CONSOLIDATED TAX RETURN	ANNUAL VALUE
اظهار نظر فنی، رهنمود فنی (اختصاراً) TAM	
TECHNICAL ADVICE MEMORANDUM (TAM)	

انصراف از معافیت	اظهارنامه موردی، مقرر، خصوصی مالیاتی
WAIVER OF TAX EXEMPTION	PRIVATE RULING
انگیزه‌های سرمایه‌گذاری خارجی، تشویق‌های سرمایه-	اظهار نظرهای مراجع مالیاتی
FOREIGN INVESTMENT TAX INCENTIVE	ADMINISTRATIVE RULING
انگیزه مالیاتی	اعتبار مالیات بر ارزش افزوده
TAX INCENTIVE	CREDIT, VAT
انگیزه مالیاتی صادرات	اعتبار مالیات تکلیفی
EXPORT INCENTIVE	CREDIT, WITHHOLDING TAX
اوراق بهادار	اعتبار مالیاتی
SECURITIES	AVOIR FISCAL, REBATE, TAX CREDIT
اوراق بهادار پذیرفته در بورس	اعلام، اظهار، ادعا
LISTED SECURITIES	AVERMENT
اوراق بهادار قابل معامله در بورس	اعلام، اظهارنامه
QUOTED SECURITIES	DECLARATION
اوراق بهادار معاف از مالیات	اعلامیه حقوق مؤدیان
EXEMPT SECURITIES	DECLARATION OF TAXPAYER RIGHTS
اوراق قرضه، اسناد تضمینی بدهی	انتقال درآمد
BONDS	INCOME SHIFTING
اوراق قرضه مشارکت	افشای اطلاعات مربوط به مؤدی
PARTICIPATING BOND	DISCLOSURE OF TAXPAYER INFORMATION
اهرم مالیاتی	افشاء، در اختیار نهادن اطلاعات
TAX HANDLE	DISCLOSURE
	اقامتگاه
ب	RESIDENCE
بار مالیات	اقامتگاه شرکت
TAX BURDEN	COMPANY RESIDENCE
بازیافت مالیات	اقامتگاه مالیاتی
RECOVERY OF TAX	FISCAL DOMICILE
بدهی مالیاتی	اقامتگاه مضاعف
TAX LIABILITY	DUAL RESIDENCE
برگ تشخیص	اقتصاد زیرزمینی
NOTICE OF ASSESSMENT	UNDERGROUND ECONOMY
برنامه‌ریزی مالیاتی	اقساط مالیات، کسر اقساط مالیات
TAX PLANNING	TAX INSTALMENT DEDUCTIONS (TID)
برنامه مالیاتی صادرات کلای خرده شده	امتیازات مالیاتی، ترجیحات مالیاتی
RETAIL EXPORT SCHEME	TAX PREFERENCES
بندر آزاد	انتقال درآمد
FREE PORT	INCOME SHIFTING
بهشت بی مالیات	انتقال زیان به دوره بعد
NON-TAX HAVEN	LOSS CARRY FORWARD
بهشت مالی	انتقال سود، جابه‌جا کردن سود
FISCAL PARADISE	PROFIT SHIFTING
بهشت مالیاتی	انتقال سود، جابه‌جا کردن سود
TAX HAVEN	SHIFTING OF PROFITS
بیطرفی مالیاتی	انتقال قهقراپی مالیات
TAX NEUTRALITY	BACKWARD SHIFTING OF TAX
	انتقال مالیات
پ	SHIFTING OF TAX
پاداش پایان خدمت، انعام خاتمه خدمت	انحلال
RETIREMENT GRATUITY	DISSOLUTION
پایگاه ثابت	انحلال فرضی، انحلال از دید مالیاتی
FIXED BASE	COSTRUCTIVE DISSOLUTION
پایه مالیات	اندوخته اضافه بهای سهام
TAX BASE	PREMUM RESERVE
پایه مالیات، ماخذ مشمول مالیات	اندوخته معاف از مالیات
TAXABLE BASE	TAX-FREE RESERVE

INTELLECTUAL PROPERTY	دارایی معنوی	LATE PAYMENT PENALTY	جریمه تاخیر در پرداخت
TANGIBLE PROPERTY	دارایی ملموس	LATE FILING PENALTY	جریمه تاخیر در تسلیم (اظهارنامه و غیره)
ASSET	دارایی		
NON-TAXABLE ASSET	دارایی غیرمشمول مالیات	TAX UMBRELLA	چتر مالیاتی
LONG-LIFE ASSETS	دارایی های بادوام		
FIXED ASSETS	دارایی های ثابت	GROSS MARGIN	حاشیه سود ناخالص
CURRENT ASSETS	دارایی های جاری	MINIMUM SALARY	حداقل حقوق
CAPITAL ASSETS	دارایی های سرمایه ای	MINIMUM TAX	حداقل مالیات
INCOME	درآمد	MAXIMUM TAX	حداکثر مالیات، سقف مالیات
RENTAL INCOME	درآمد اجاره	SIMULTANEOUS TAX AUDIT	حسابرسی مالیاتی همزمان
NET INCOME	درآمد خالص	ROYALTIES	حق الامتیاز
NON-TAXABLE INCOME	درآمد غیرمشمول مالیات	MINERAL ROYALTIES	حق الامتیاز معدن
TAXABLE INCOME	درآمد مشمول مالیات	COPYRIGHT ROYALTIES	حق التالیف
EXEMPT INCOME	درآمد معاف	REGISTRATION DUTY	حق الثبت
BOOKS, STATUTORY	دفاتر قانونی	DIRECTORS' FEES	حق الزحمه مدیران
STATUTORY BOOKS AND FORMS	دفاتر و فرم های قانونی	PREMIUMS ON LIFE ASSURANCE POLICIES	حق بیمه عمر
ASSESSMENT PERIOD	دوره تشخیص	LIFE TENANCY	حق تصرف مادام العمر
ACCOUNTING PERIOD	دوره حسابداری، دوره محاسبه	STAMP DUTY	حق تمبر
TAXABLE PERIOD	دوره مالیاتی	DOCUMENTARY STAMP TAX	حق تمبر اسناد
	ذ	ATTENDANCE FEE	حق حضور، حق شرکت در جلسات
NON-TAX-FREE RESERVE	ذخایر غیرمعاف از مالیات	CHAMBER OF COMMERCE FEE	حق عضویت اتاق بازرگانی
RESERVES	ذخیره ها، اندوخته ها	COPYRIHT	حقوق مؤلف
HIDDEN RESERVE	ذخیره پنهان، اندوخته مخفی	TAXPAYER RIGHTS	حقوق مؤدیان
LEGAL RESERVE	ذخیره قانونی	DUTY	حقوق و عوارض
	ر		
AMORTIZTION METHOD	روش استهلاك (اعتبار مالیاتی)	RESIDENT	خارجی مقیم
UNIT-OF-PRODUCTION DEPRECIATION METHOD	روش استهلاك برحسب واحد تولید	ALIEN	
STRAIGHT-LINE DEPRECIATION METHOD	روش استهلاك به خط مستقیم		
	د	DEPRECIABLE ASSET	دارایی قابل استهلاك

سهام مؤسس، سهام تاسیس‌کنندگان	روش استهلاک تهی شدن براساس قیمت تمام‌شده
FOUNDER'S SHARES	COST DEPLETION METHOD
سیستم حسابداری برپایه تعهد	روش استهلاک مانده کاهش
ACCRUALS BASIS ACCOUNTING	REDUCING BALANCE DEPRECIATION METHOD
ش	روش استهلاک مانده نزولی
شخص حقوقی	DECLINING-BALANCE DEPRECIATION METHOD
LEGAL ENTITY	روش استهلاک مانده نزولی محدود
AFFILIATED PERSON	BALANCE LIMITED DECLINING DEPRECIATION METHOD
شخص وابسته	روش استهلاک مانده نزولی مضاعف
شرکت تعاونی	DOUBLE DECLINING-BALANCE DEPRECIATION METHOD
COOPERATIVE SOCIETY	روش پیمان تکمیل شده
شرکت ثبت شده در بورس	COMPLETED CONTRACT METHOD
LISTED COMPANY	روش حسابداری
شرکت سرمایه‌گذاری	ACCOUNTING METHOD
INVESTMENT COMPANY	روش درصد تکمیل
شفافیت مالی	PERCENTAGE OF COMPLETION METHOD
FISCAL TRANSPARENCY	
شفافیت مالیاتی	
TAX TRANSPARENCY	
ص	ز
صادرات مجدد	CASUALTY
RE-EXPORTATION	زیان حوادث و سوانح
صدور سهام به جای سود	LOSS
BONUS ISSUE	زیان عملیاتی
صندوق بازنشستگی	OPERATING LOSS
SUPERANNUATION FUND	زیر قیمت اسمی
صورت مالی	BELOW PAR
FINANCIAL STATEMENT	س
ض	سازمان مالیاتی
ضریب مالیات، بار مالیات	TAX ADMINISTRATION
TAX RATIO	سال مالیاتی
ط	TAXABLE YEAR, TAXATION YEAR, TAX YEAR
طبقات درآمدی، لایه‌های درآمدی	سایر درآمدها
BANDS	OTHER INCOME
طبقات درآمدی، لایه‌های درآمدی	سقف مالیات
BRACKETS	CEILING
طبقات درآمدی، لایه‌های درآمدی	سقف مالیات
TAX BRACKET	TAX CEILING
طبقات مزدیان	TAX SUBSIDY
TAXPAYER, CLASSES OF	سود سهام نقدی
ظ	CASH DIVIDENT
ظرفیت درآمدی، توان درآمدی	BAILOUT STOCK
EARNING CAPACITY	سود سهمی ممتاز
ظرفیت مالیاتی، ظرفیت مالیات‌پذیری	سود قبل از مالیات
TAXABLE CAPACITY	PRE-TAX PROFIT
ع	سود ناخالص
عمر کاری	GROSS PROFIT
WORKING LIFE	سود ویژه
عمر مفید	NET PROFIT
USEFUL LIFE	سهام عادی
عمر مفید استاندارد	COMMON STOCK, ORDINARY SHARES
GUIDELINE LIVES	سهام ممتاز
	PREFERENCE SHARES, PREFERRED STOCK

م	مال غیرمنقول	DEPARTURE TAX	عوارض خروج از کشور
IMMOVABLE PROPERTY		MUNICIPAL TAXATION	عوارض شهرداری
COMMUNITY CHARGE	مالیات اجتماعی، مالیات سرانه	IMPORT DUTIES	عوارض وارداتی، مالیات بر واردات
ADDITIONAL TAX= SUPER TAX, SURTAX	مالیات اضافی	غ	
REAL ESTATE TAX = REAL PROPERTY TAX IMMOVABLE PROPERTY TAX	مالیات املاک	NON-RESIDENT	غیرمقیم
TRANSFER TAX	مالیات انتقال	NON-DOMICILIARY	غیرمقیم، غیرساکن
CONVEYANCE TAX	مالیات انتقال، حق تمبر انتقال	ف	
ENERGY TAX	مالیات انرژی	TAX FORM	فرم مالیاتی
BEARER LEVY	مالیات اوراق بهادار بی نام	INSTALMENT SALE	فروش اقساطی
IDLE LAND, TAX ON	مالیات بر اراضی بایر	ق	
INHERITANCE TAX	مالیات بر ارث	FOREIGN INVESTMENT LAW	قانون سرمایه گذاری خارجی
NET WORTH TAX=VALUE ADDED TAX (VAT)	مالیات بر ارزش افزوده	HIRE/PURCHASE AGREEMENT	قرارداد اجاره- خرید، اجاره به شرط تملیک
NET WORTH TAX	مالیات بر ارزش ویژه	LEASE PURCHASE AGREEMENT	قرارداد اجاره- خرید، اجاره به شرط تملیک
AD VALOREM TAX	مالیات بر اساس ارزش	FORWARD CONTRACT	قرارداد پیش فروش
CORPORATION TAX	مالیات بر اشخاص حقوقی، مالیات بر شرکت	BANK FORWARD CONTRACT	قرارداد پیش فروش بانکی
EXPLORATION AND EXPLOITATION, TAX ON	مالیات بر اکتشاف و بهره برداری	TECHNICAL SERVICE AGREEMENT	قرارداد خدمات فنی
URBAN PROPERTY TAX	مالیات بر املاک شهری	TAX TREATY	قرارداد مالیاتی چند جانبه
CAPITAL TRANSFER TAX	مالیات بر انتقال سرمایه	MULTILATERAL TAX TREATY	قرارداد مالیاتی چند جانبه
STOCK TRANSFER TAX	مالیات بر انتقال سهام	ک	
IMMOVABLE PROPERTY TRANSFER TAX	مالیات بر انتقال ملک	DEDUCTION AT SOURCE	کسر (مالیات) در منبع
ADVERTISING TAX	مالیات بر تبلیغات	WITHHOLDING AT SOURCE	کسر مالیات در منبع
CAPITAL ACQUISITIONS TAX	مالیات بر تحصیل سرمایه	گ	
WEALTH TAX	مالیات بر ثروت	EVASION	گریز (مالیاتی)
PROPERTY TAX	مالیات بر دارایی	TAX EVASION	گریز مالیاتی
INCOME TAX	مالیات بر درآمد	CERTIFICATE OF COMPLIANCE	گواهی انجام تکلیف، مفاصای مالیاتی
PROGRESSIVE INCOME TAX	مالیات بر درآمد تصاعدی	TAX EXIT CERTIFICATE	گواهی خروج مالیاتی
CAPITAL TAX	مالیات بر سرمایه		

	ن		مالیات بر سود
		PROFITS TAX	
GRADUATED RATE	نرخ تصاعدی		مالیات بر فروش
PROGRESSIVE RATE		SALES TAX	
			مالیات بر فروش ارز
EXPENSE RATIO	نرخ هزینه مالیاتی	FOREIGN EXCHANGE TAX	
			مالیات بر فروش سازندگان
MULTI-STAGE TAX SYSTEM	نظام مالیاتی چند مرحله‌ای	MANUFACTURERS' (SALES) TAX	
			مالیات بر کالاها و فروش
AGENCY	نماینده	GOODS AND SALES TAX	
	(برای امور مالیاتی)		مالیات بر مصرف
REPRESENTATIVE	نماینده (برای امور مالیاتی)	CONSUMPTION TAX	
			مالیات تامین اجتماعی
TAX AGENT	نماینده مالیاتی، عامل مالیاتی	SOCIAL SECURITY TAX	
			مالیات تکلیفی سود سهام
	و	DIVIDEND WITHHOLDING TAX	
			مالیات تمبر
DEPENDENT AGENT	واحد مالیاتی	STAMP TAX	
			مالیات توارث، مالیات بر ارث
TAX AGENT	واحد مالیاتی	SUCCESSION DUTIES	
			مالیات خروج از کشور
		EXIT TAX	
			مالیات در منبع
	هـ	TAXATION AT SOURCE	
			مالیات زیست‌محیطی
EXPLORATION EXPENDITURE	هزینه اکتشاف	ENVIRONMENTAL TAX	
			مالیات سبز
	هزینه تحصیل دارایی، قیمت تمام‌شده	GREEN TAXATION	
	هزینه وصول مالیات		مالیات علی‌الحساب
COST OF COLLECTION		ADVANCE TAX	
			مالیات کشاورزی
		AGRICULTURE, TAXATION OF	
			مالیات محیط‌زیست
		ECO TAX	
			مالیات وسیله نقلیه
		MOTOR VEHICLES TAX	
		VEHICLE TAX	
			مبنای صورتحساب
		INVOICE BASIS	
			مرجع مالیاتی، مقام مالیاتی
		TAX AUTHORITIES	
			مرور زمان، مقررات مرور زمان
		STATUTE OF LIMITATIONS	
			مزایای غیر نقدی
		BENEFITS IN KIND	
			مستمری از کارافتادگی
		DISABILITY PENSION	
			مستمری بازنشستگی
		RETIREMENT ANNUITY	
			معافیت‌ها
		EXEMPTIONS	

منابع و مأخذ

- کتاب حسابداری مالیاتی، تألیف غلامحسین دوانی، انتشارات پیام نور
- جزوه رهنمودهای مالیاتی تألیف غلامحسین دوانی
- قانون مالیاتهای مستقیم به اهتمام غلامحسین دوانی
- نشریه بررسی‌های حسابداری سال دوم شماره ۶ و ۷
- فصلنامه مالیات شماره ۱۵ و ۱۶
- گزارش تحلیلی مالیات بر ارزش افزوده انتشارات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی درسنامه و پرسش‌های چهار گزینه‌ای قانون مالیاتهای مستقیم انتشارات مرکز آموزش حسابداران مدیریت (Cima) به اهتمام: غلامحسین دوانی
- نشریه حسابرس انتشارات سازمان حسابرسی
- فرهنگ توصیفی اصطلاحات بین‌المللی مالیاتی ترجمه دکتر محمد توکل انتشارات دانشکده امور اقتصادی

